

DRENCH BOOK

TEXT FLY BOOK

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_202199

UNIVERSAL
LIBRARY

ಶ್ರೀಶೈಲ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ವಾಗೀಶ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿ ಕೃಪಾಪೋಷಿತ
ಶ್ರೀ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಾಲಯ ಹರಿಹರದ ಪ್ರಕಟನೆ.

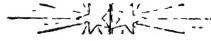
ಶ್ರೀ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧಾಂಕ

ಶ್ರೀ ಮರುಳಾಧ್ಯವಿಜಯ ಕಾನ್ಯದ ಗದ್ಯನುನಾವನನ್ನೂ ಉಜ್ವಲವಾಗಿ ಪುಷ್ಕಲದ
ಸುಂದರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಸಂಪಾದಕರು:

ಪಂಡಿತ ಕನಲಿ ಚಿನ್ನಬಸವಪ್ಪ.
ನೇ. ಮಠದ ಮುದ್ರಣ ಸ್ವಾಮಿಗಳು.

ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆಯ ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿತ್ವವೂ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಶೈಲ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ವಾಗೀಶ
ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಸ್ವಾಧೀನವಲ್ಲಿದೆ.

೧೯೪೯

ಚಾ ವಿ. ಶತಕ ೮೭೨

ಗಾಂಧಿ ಶತಕ ೨

ಜಿಲ್ಲೆ : ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿಗಳು

ಮುದ್ರಕರು ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣಾಲಯ :
 ಶ್ರೀ ಡಿ. ಟಿ. ಕಾಯಸ್ಥ.
 ರವೀಂದ್ರ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.

ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧಾಂತ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಸಿಗುವ ಸ್ಥಳ :
 ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಬಣ್ಣದಮಠ, ಹಾವೇರಿ.
 ಏಜಂಟ್ :
 ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು, ಶ್ರೀಶೈಲ ಸೂರ್ಯಸಿಂಹಾಸನಮಠ
 ಗುಂತಕಲ್ಲ, ಅನಂತಪುರ ಜಿಲ್ಲಾ.

ಮುನ್ನುಡಿ

ಈಗ ಕೆಲವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ದೇಶ (ಅಥವಾ ದೇವ) ಎಂಬೊಬ್ಬ ಕವಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ “ಮರುಳಸಿದ್ಧಕಾವ್ಯ” ಎಂಬೊಂದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ. ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದುದು ಕನ್ನಡ ಓದುಗರಿಗೆ ವಿದಿತವಿದ್ದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ತಮ್ಮ ತಪಃ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಮುಂದೆ ವೀರಶೈವ ಪಂಚ ಅರ್ಚಾರ್ಯ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದರೆಂದು ಒಟ್ಟಾರೆ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇತರ ಸಾಧನೆಗಳಾವವೂ ದೊರೆಯದ ಮೃಲ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿಜವೆಂದು ಬಗೆದು ಜನ್ಮತಃ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಾದೊಬ್ಬನು ಅರ್ಚಾರ್ಯ ಪೀಠಕ್ಕೇರು ವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಸ್ಪದವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟ ವೀರಶೈವದ ಹೆಚ್ಚಳವನ್ನೇ ಈ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ನೆರೆನಂಬಿ ಸಂಪಾದಕರು ಬಹುಶ್ರಮವಹಿಸಿ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆಂಬುವಲ್ಲಿ ಅವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ.

ಆದರೆ ದೇವಕವಿಯ ಕಾಲ (ಕ್ರಿ ಶ ೧೫೮೭) ದ ವರೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಕವಿಗಳು ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಇವರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಹೇಳದಿರುವುದು ವಿಚಾರಣೀಯವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರೇರಣಾಹದಿಂದ ಹರಳಯ್ಯ (ಮಾದಿಗ) ಮಧುವಯ್ಯ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣ) ನವರಿಗೆ ಉಂಟಾದ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಯಾವ ಮುಚ್ಚುಮರೆಯಿಲ್ಲದೆ ವರ್ಣಿಸಿದ ವೀ ಲೈನ ಕವಿಗಳೂ, ಪುರಾಣ ಕರ್ತರೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಂತ್ಯಜರಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಮಾತನ್ನು ಬಚ್ಚಿಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಊಹಿಸುವುದು ತಪ್ಪೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧರೆಂಬ ಹೆಸರಿನವರು ಇನ್ನೂ ಹಲವರು ಆಗಿ ಹೋಗಿರುವರು.

ಆನನೊಬ್ಬ ಮಹಿಮಾಪುರುಷನ ಹೆಸರನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕುಲದವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಡುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಅಂತೆಯೇ ಶ್ರೀ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರ ಕಾಲದನಂತರ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಮಾನಿಗದಲ್ಲಿಯೂ ಇಟ್ಟಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಅಂತಹನೊಬ್ಬ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ತನ್ನ ಆತ್ಮಬಲದಿಂದ ಮಹಿಮೆ ನಾಗಿರಬಹುದು. ಈ ಊಹೆಗೆ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಮಾದಿಗರ

ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿರುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಗುಡಿಯೂ, ಅದರ ಪೂಜಾರಿಗೆ ಉಚ್ಚಯಿಸಿ ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪೂಜಾರಿಕೆಯೂ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿವೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ಅನೇಕ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪುರಾಣಗಳು ದೊರೆತುದು “ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧಾಂಕ ” ವೆಂಬ ಇದೇ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶೈಲ ಸೂರ್ಯಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ್ವರರಾದ ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ವಾಗೀಶ ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಕೆಲವು ಲೇಖನಗಳಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಯಾವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಕುಲದವರೆಂಬ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪವಾದವಾಗಿರುವ ಒಂದೇ ಒಂದು, ಅದೂ ಅನೇಕ ತತಮಾನಗಳ ತರುವಾಯ ಬರೆದ ಗ್ರಂಥವನ್ನೇ ಸತ್ಯವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಿ ಇನ್ನೊಂದು ಬಹುಸಂಖ್ಯಾಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಡೆಗಣಿಸುವುದು ಸತ್ಯ ನಿಷ್ಠತೆಗೆ ಭಂಗತಂದಂತಾಗಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ. ಅ. ನ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ತಾವು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ “ ಪ್ರಾಚೀನ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಆಧಾರಗಳ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ: ೧ ಕಾವ್ಯ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಉಲ್ಲೇಖ. ೨. ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಇತಿಹಾಸ. ೩. ಶಾಸನಾಧಾರ. ೪. ಪ್ರತೀತಿ, ಸ್ಥಳಪುರಾಣ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿದರೆ ಶ್ರೀ. ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಇದುವರೆಗೆ ದೊರೆತ ಆಧಾರಗಳು ಪ್ರತೀತಿಯನ್ನೇ ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನಬಹುದಾಗಿದೆ.

ವಂಡಿತರೂ ಚರಿತ್ರೆಕಾರರೂ ಸಂತೋಧಕರೂ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಲು ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಈ “ ಮರುಳಸಿದ್ಧಾಂಕ ” ದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಹೊಸ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಯತ್ನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸಹೃದಯರು ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಆನಂದಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇಲ್ಲದೆ ವಿವೇಚಿಸಲಿ, ಸರಿಯಾದುದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಿ.

— ಶಿ ಶಿ. ಬಸವನಾಳ

ಅಭಿಪ್ರಾಯ

[ಶ್ರೀ. ಪಿ. ಆರ್. ಹಿರೇಮಠ ಹಾಯಕೋರ್ಟ್ ವಕೀಲ ಮತ್ತು ಮುನಿಸಿಪಲ್ ಕೌನ್ಸಿಲರ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ]

ಮರುಳಿಸಿದ್ದ ಕಾವ್ಯ ಮತ್ತು ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಈ ಜೋಡಣೆಯಿಂದ ಇತ್ತೀತ್ತಲಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಲುಷಿತ ಹವೆಯು ಬೀಸತೊಡಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾ ತಕ್ರಿಯೆ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಮಾಜದ ಹಿತಾಹಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಧೋರಣವನ್ನು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಮಂಥನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸಾಮಾನ್ಯಜನರು, ಗಾವಿಲರು ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಮಾತೆತ್ತಿ ವಿಷಯಾಭಾಸವಿದ್ದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನೂ ಕೂಡ ಸಮರ್ಥನ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹಿತದ ಬದಲಾಗಿ ಅಹಿತವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಧರ್ಮವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಚ್ಯುತಿಯುಂಟಾಗಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರ ವೃತ್ತಿಗೆ ಅನುವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯ ಭರದಲ್ಲಿ ಅಪಕ್ವವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮುಂದೂಡಿದ್ದಾದರೆ ಸಂಶೋಧಕರ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಕುಂದು ಬರುವದಲ್ಲದೆ ಗ್ರಂಥದ ಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವೂ ಕುಗ್ಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಹಲಕೆಲವರ ಹೊಯ್ದಾಡುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟು ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಬ್ಬಣಗಳು ಆಲೆದಾಡುತ್ತವೆಂಬ ಅರಿವು ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ಮತ್ತೊಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಕಾಣುವ ಆಚಾರ್ಯರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನತ್ವದ ಅಧಾರಗಳ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತಟ್ಟದೆ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬರುವ ಬದಲು ಇನ್ನೂ ಆಳವಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಸುಳಿಯನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ಸಾರವೆಂದರೆ ವೀರಶೈವ ಮತ ಸಂಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀ ಮರುಳಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಒಬ್ಬ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಶಿವತರಣನು. ಇವರಿರ್ವರ ಹೆಸರಿನ ತೊಡಕಿನಿಂದ ಉದ್ಘಾತವಾದ ವಿಚಾರ ಗೊಂದಲ. ದೇವ ಕವಿಯು 'ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯವು' ಕಲ್ಪನಾತರಂಗಗಳ ಅಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ಹೊರಸೂಸಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಶಿಲಾದಮುನಿಯ ಹೆಂಡತಿ ಸುಪ್ರಭೆಯು ಶಿವ ಪೂಜಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಜಸ್ವಲೆಯಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಶಾಪ, ಹಾಗೇ ಬೀದಿಗೆ ಬಂದು ಬಾಚಿದೇವನ ಸೇವಕ ಕೂಟಿಮಾರನೆಂಬ ಮಾದಿಗನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಉಳಿಯುವದು' ಮುಂತಾದ ಕಲ್ಪನಾತರೆಗಳು ಲೌಕಿಕರ ತಲೆಗೆ ಹಿಡಿಯುವದು

ಕಷ್ಟ. ಹದಿನಾರನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದು ಈ ಕಾವ್ಯ. ಕಥಾನಾಯಕ ನಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಬಹು ಘನತೆಗೇರಿಸಿ ಆ ಮೊದಲು ಆಗಿಹೋದ ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ಮತ್ತು ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮಹಿಮೆಗಾಗಿ ಹೋಲಿಸಿ ಅಥವಾ ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರಿಸಿಯಾಗಲಿ ವರ್ಣಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬರೆಯುವುದು ಕವಿಯ ಲಾಲಸೆಯಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವ ಕವಿಯು ಕಥಾನಾಯಕ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಾಗ್ಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸಂಬಂಧ ಪಡದ ಅನೇಕ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರಮಾಣವೆಂದು ಮನ್ನಿಸಲಾಗದು.

ವೀರಶೈವ ಮತಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ದಾರುಕಾಚಾರ್ಯರ ಪರಂಪರೆಗೆ ಹೊಂದಿದ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರ ಕಾಲ ರೀತಿಗಳನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಗೊಳಿಸುವುದು ಬಹು ಕಷ್ಟ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ದೇವಕವಿಯೆಂಬ ಹದಿನಾರನೇ ಶತಮಾನದ ಕಾಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಕೃತಿಯಿಂದ ಸಂದಿಗ್ಧ ವಾತಾವರಣದ ಮಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಪರಂಪರೆಯಾಗಿ ಬಂದ ಪಂಚ ಆಚಾರ್ಯರ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಪೀಠದ ಮೂಲಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯಿಸುವುದು ಅಷ್ಟು ಹಗುರಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರೇ ತಮ್ಮ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತೆ “ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೇ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ವಿಷಯ ತೊಡಕಿನದು ” ಮತ್ತು “ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿತನ್ನ ತಪಃ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ಪದವಿಗೆರಿದ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿದ ವಿಷಯ ” ಈ ಸಂದಿಗ್ಧ ವಿಮರ್ಶೆಯಿಂದ ದೇವ ಕವಿಯ “ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ” ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡಲಾರನು.

ಕೆಲವು ಸಂತೋಧನಾ ಲಾಲಸೆಯುಳ್ಳವರು, ವೀರಶೈವ ಮತದ ಮೂಲ ಆಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಇದ್ದು ಮತಾಚಾರ್ಯರೆನಿಸಿಕೊಂಡು ತತ್ವಬೋಧ ಮಾಡಿದರೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ವಾದಸರಣಿಯು ನಿರಾಧಾರವಾದದ್ದೂ ಮತ್ತು ಆಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಾಚೀನತ್ವವು ಅನೇಕ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಶಕ್ಯವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಾಗ್ಯೂ ಅದನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತುವ ಅನುಚಿತ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಅದೆ. ಉಪನಿಷದಾಗಮ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚ ಜಗದಾಚಾರ್ಯರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ವರ್ಣನೆ ಇರುವದಲ್ಲದೆ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ಧರ್ಮಪೀಠಗಳಾದ ಕೇದಾರ ವಾರಣಸಿ (ಕಾಶಿ) ರಂಭಾಪುರಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಶೈಲ ಪೀಠಗಳ ಪರಂಪರೆ, ಪಟ್ಟವಲ್ಲರಿ

ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಹೊಳೆಯುತ್ತದೆ ಈ ವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚೆಚ್ಚಾಗಿ ಶೋಧ ನಡೆದಲ್ಲಿ ಪೀಠಾಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಾಚೀನತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳಕು ಬೀಳುವ ದೆಂಬದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ: ಶ್ರೀ ಕಾಶಿ ಜಗದ್ಗುರು ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೫೭೪ರಲ್ಲಿ ಗಂಗಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಭೂಮಿಯ ಭಾಗವನ್ನು ಕಾಶಿರಾಜನಾದ ಜಯಾನಂದ ದೇವನು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ದಾನ ಶಾಸನದಿಂದ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ರೀನಾ, ಮೈಹರ, ಮೈಸೂರ ಮೊದಲಾದ ಹಿಂದು ಮಹಾರಾಜರೂ ಮತ್ತು ಹುಮಾಯೂನ, ಅಕಬರ, ಜಹಂಗೀರ, ಶಹಜಾನ್, ಔರಂಗಜೇಬ ಮೊದಲಾದ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳೂ ಕೊಟ್ಟ ದಾನ ಪತ್ರಗಳು ಈಗೂ ಪೀಠದಲ್ಲಿವೆ. ಪರಮತೀಯರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜಿ. ಆರ್. ಚೋಯಿಸರ್. ಎಂ. ಎ. (ಅನರ್ಸ) ಎಫ್. ಆರ್. ಇ. ಎಸ್. ಇವರು ತಮ್ಮ “ಪೊಲಿಟಿಕ್ಸ್ ಫಿಲೊಸೊಫಿ ಆಂಡ್ ಫ್ಯಾಂಟಾಸಿ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ೧೬೦ನೇ ಪಾನಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದ ಕೈ. ರಾಮದಾಸಗೌಡಾ ಎಂ. ಎ. ಇವರು ತಮ್ಮ ‘ಹಿಂದುತ್ವ’ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದ ೬೯೪ನೇ ಪಾನಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ. ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಾಚೀನತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಕೇದಾರ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಜನಮೇಜಯರಾಯನು ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ದಾನವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾವಿರದ ವರೆಗೆ ಗ್ರಾಮಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸರ್ಕಾರದವರು ಎಷ್ಟೋ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ೧೪೩ ಗ್ರಾಮಗಳು ಈ ಪೀಠದ ಆಡಳಿತದ ಕೆಳಗೆ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಪೀಠದ ಅಧಿಪತಿಗಳಿಗೆ “ರಾಮಲ್” ಎಂಬ ಘನವಾದ ವದವಿಯೂ ಇದೆ. ಅದರಂತೆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಮತ್ತು ರಂಭಾಪುರಿ ಪೀಠಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಚೀನದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ.

ವೀರಶೈವಾಚಾರ್ಯ ‘ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ’ ಮತ್ತು ದೇವಕವಿಯ “ಮರುಳ ಸಿದ್ಧ” ಇವರ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಸೂರ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ ಜಗದ್ಗುರು ವಾಗೀಶ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಮತ್ತು ಇತರ ವೀರಶೈವ ಪಂಡಿತರು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷನಾತ್ಮಕ. ಲೇಖಗಳನ್ನು ಬರೆದು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜವೇ ಅ. ನ. ಕ್ಷಸ್ವರಾಯರ ಕೃತಿಯನ್ನು

ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದೆಯೆಂಬದನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ದೇವ ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಬಯಲಿಗೆಟ್ಟಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಪೀಠಿಕೆಯು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಂದು ಬಗೆಯಾಗಿ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹದಿನಾರನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತಲೆ ಎತ್ತಿದ ದೇವಕವಿಯು “ಮರುಳಸಿದ್ಧಕಾವ್ಯ” ಎಂಬ ಕಲ್ಪನಾ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕೃತಿಯೊಂದರ ಮೇಲಿಂದ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ವೀರಶೈವ ಸದ್ಧರ್ಮ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪು ಬಳಿಯುವ ಹವ್ಯಾಸವನ್ನು ಬಹು ಮುಶ್ಕವಿದ್ದಿಗಿರಿಯಿಂದ ತೋರಿಸಿ ಸಮಾಜ ವನ್ನೇ ಆಲೋಲಕಲೋಲು ಮಾಡಿದ ಕೃತಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಖಂಡನೆ ದೊರಕಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಎಂದೂ ಮಾಯವಾಗಲಾರದು. ಅದು ತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಲೇ ಬೇಕು.

ಪೀಠ ಪರಂಪರೆ, ಧರ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮತ್ತು ವೀರಶೈವರ ನಡವಳಿಕೆ ಇವುಗಳ ಶೃಂಖಲೆಗಳಿಂದ ಬಿಗಿದಾಗಿ ಹೆಣೆದ ವೀರಶೈವ ಪಂಚ ಧರ್ಮ ಪೀಠಗಳು ವಿಶೇಷತಃ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಸದ್ಧರ್ಮ ಪೀಠವು ಪರ್ವತದಂತೆ ಅಚಲವಾಗಿದ್ದು ಈ ಪ್ರಕಾರದ ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ದೂಷಿತ ಹವೆಯಿಂದ ಸಡಿಲಾಗಲಾರದು. ಈ ಗುರು ಪೀಠಕ್ಕೆ ಪರಿಶುದ್ಧಚರಿತ್ರವಿದೆ. ಅಖಂಡ ಪರಂಪರೆ ಇದೆ. ಉಪನಿಷದಾಗಮ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳ ಅಡಿಗಲ್ಲಿದೆ.

ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ದೇವಕವಿಯ ಕಾವ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಿಂದ ಚರ್ವಣ ಮಾಡಿದಾಗ್ಗೆ ನಾನೇಕೆ ಹೇಚ್ಚಾಗಿ ಅದರ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಲಿ !

ದೇವಕವಿಯು “ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು” ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಪೀಠಸ್ಥಾಪನಾ ಚಾರ್ಯ ‘ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ’ ನಾಗರಿದೆ ಬೇರೊಬ್ಬ “ಮರುಳಸಿದ್ಧ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಶಿವತರಣನು ಎಂಬ ವಿಷಯವು ನಂದೀಶ ಅವಿಯು “ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ” ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ನಾಗಭೂಷಣ ಕವಿಯು “ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ನಾಂಗತ್ಯ”ದಲ್ಲಿಯಂತೂ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರಾದ ಕೂಚಿಮಾರ ಮತ್ತು ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯ ಸುಳಿವೇ ಇರುವ ದಿಲ್ಲ. ಶಿಲಾದ ಸುಪ್ರಭೆಯರ ಹೆಸರೂ ಕೂಡ ಇಲ್ಲ. ಇದರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ಮಾರಯ್ಯ ಸೊನ್ನಲಿಯರಿಗೆ ಅವರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಅವರು ಮಲಗಿದಾಗ್ಗೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅವರ ನಡುವೆ ಪ್ರಕಟವಾದನೆಂದು ವರ್ಣನೆ ಇದೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಮರುಳಾ ಹಾಡ್ಯ ಮತ್ತು ಮರುಳಸಿದ್ಧರನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಾಗ್ಗೆ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಅನುಮಾನ, ಅಪಮಾನಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರ ಭಾವದ ಕುಂಚದಿಂದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿರಬಹುದೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ “ಮರುಳಸಿದ್ಧನು” ವೀರಶೈವ ಗುರುಪೀಠ ಸ್ಥಾಪಕ ನಾದ ಬಗ್ಗೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವ ಗುರುತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ ನೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯದ ಕಟ್ಟುಕತೆಯ ಮಾತನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಹೇಳುವ ದಾದರೆ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ, ಮಾದಿಗರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಒಬ್ಬ ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ವೀರಶೈವರ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪರಂಪರೆ, ಪಂಚಧರ್ಮ ಪೀಠಗಳ ಹೊದಿಕೆ, ಅಷ್ಟಾವರಣ ಸಟ್ಟುಲವಿಚಾರ, ಪಂಚಪೀಠಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿ ಶಾಖಾ, ಸೂತ್ರ ಗೋತ್ರ ಪ್ರವರಾದಿಗಳು, ಪೀಠಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಇದ್ದ ರೇಣುಕ, ದಾರುಕ, ವಿತ್ಯಕರ್ಣ, ಮುಂತಾದ ಋಷಿಯುಗದ ಹೆಸರು, ವೀರಶೈವರ ಪ್ರಮಾಣಧರ್ಮಗ್ರಂಥ, ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ತುಸು ಹೊತ್ತು ತುದ್ಧ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದರೆ, ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತದ ಮೂಲಾಚಾರ್ಯರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅದಕ್ಕೂ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಋಷಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕೆಂದೂ ಮತ್ತು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ತಳಹದಿಯಾದ ತಕ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾದೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಆ ಕಾಲ ದಿಂದ ಅನೂಚಾನವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕೆಂದೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತಿಗೂ ತೋಚುತ್ತದೆಂದು ಒತ್ತಿಹೇಳಬಹುದು.

ಆದ್ದರಿಂದ ತತ್ವಾನೈಸಿಗಳೂ ಸಂತೋಧನಾಪರರೂ ಆದ ವಾಚಕರು ದೇವಕವಿಯ “ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಶಿವತರಣನೇ” ವೀರಶೈವ ಮತ ಸ್ಥಾಪನಾ ಚಾರ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಮರುಳಾರಾಘ್ಯ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ತಪ್ಪು ತಿಳು ವಳಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೆ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಸದ್ಧರ್ಮಪೀಠ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಅಕಳಂಕ ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಡೆಯುವದೇ ಧರ್ಮ ನೀತಿ ಯಾಗಿದೆಯಲ್ಲವೇ !

ಹಿನ್ನೆಲೆ

(೧) ಶ್ರೀ ಗಿರಿಮಲ್ಲೇಶನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧಾಂಕವನ್ನು ಆತನ ಭಕ್ತವೃಂದದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಿಸುವ ಸುಸಮಯವೊದಗಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆ ಅತ್ಯಾನಂದವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ತತ್ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೊದಗಿದ ವಿಘ್ನ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದೆನಿಸುತ್ತಿದೆ.

(೨) ಮರುಳಸಿದ್ಧಾಂಕದ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಬಗೆಗೆ ನಾವು ಪಟ್ಟ ಶ್ರಮವನ್ನೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಸಂಪಾದಕೀಯ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದೇವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧವಾದ ಮೇಲೆ, ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವಾಗ ನಮ್ಮ ಮನದಣಿಕೆಯೆಲ್ಲ ಮನಸಿನ ಮಂಡಿಗೆಯಾಗುವ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿತು. ತಂಡುಲವಿಲ್ಲದೆ ಸಮಾರಂಭ ಸಾಗುವುದು ಹೇಗೆ ? ಶ್ರೀಶೈಲದ ಶ್ರೀಮದ್ಗಿರೀಶ ಸೂರ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ್ವರ ೧೦೮ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀ ವಾಗೀಶ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ದಿವ್ಯಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡೆವು. ಅವರು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಧನಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಶ್ರೀಮುಖದಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು ; ಕೊನೆಮುಟ್ಟಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳನ್ನು ಚಿರಂತನವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ

(೩) ಅಚ್ಚಿನ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭವಾದ ಕೂಡಲೆ, ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಬೈಲಿಗೆ ಬರುವುದೆಂದು ಹುಲುಬಿಸಿದೆವು. ಭಕ್ತರೂ-ಆಸ್ತಿಕರೂ-ಸಪ್ತದಯರೂ ಚಾತಕ ಪಶ್ಚಿಯಂತೆ ಅದರ ದಾರಿಯನ್ನು ನೋಡತೊಡಗಿದರು. ಆದರೆ ಆಗಂತುಕವಾದ ಅಸಂಖ್ಯ ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳಿಂದಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನೆನೆಗುದಿಗೆ ಬೀಳತೊಡಗಿತು. ನಮ್ಮ ಧುರ್ಬ್ಯವದಿಂದಾಗಿ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳ ವರಿಗೂ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು ಬರುವಂತಾಯಿತು. ಆದರೂ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ಕಷ್ಟ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ದಾಟಿದೆವು; Better late than never ಎಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ, ತಡವಾಗಿಯಾದರೂ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸಿದುದು ಸಾಹಸವೇ ಎನಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಹುಲುಬಿಸಿದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸದಿದ್ದಕ್ಕೆ ವಾಚಕ ಮಹಾಶಯರ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಕೋರುತ್ತೇವೆ.

(೪) ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧಾಂಕದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ-ಸಾಹಿತ್ಯ-ಲೌಕಿಕ-ವಿಚಾರಗಳ ಸ್ಥಳ ಕುರಿತು ಅಳವಾದ ಅನುಭವ-ವಿದ್ವತ್ತಾಪೂರ್ವ ಬರೆಹಗಳಿವೆಯಲ್ಲದೆ, ಭಕ್ತವೃಂದದ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರಿ

ವರ್ತಿಸಿದೆ. ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ಅವತ್ಯಕವಾದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಪುಸ್ತಕದ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುಗಳು ಅಂದವಾಗುವಂತೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಧನ—ಸಲಕರಣಗಳನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಭಾರವಾಗಲಾರದೆಂದು ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬೆಲೆ ಇರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಲಾರದೆಂದು ನಮ್ಮ ಭಾವನೆ. ಸರ್ವಮಹನೀಯರೂ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಸಹಕರಿಸುವರೆಂದು ನಂಬಿರುವೆವು.

(೫) ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ದಾಂಕದ ಸರ್ವಾಂಗ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಬರೆಹಗಳನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ವಿದ್ವನ್ನಣಿಗಳಿಗೂ, ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸತ್ಯ ಸಂಶೋಧನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುನ್ನಡಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಪ್ರೊ. ಶಿ. ಶಿ. ಬಸವನಾಳ ಎಮ್. ಎ. ಅವರಿಗೂ, ಸದಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನಿತ್ತ ವೇ. ಮೂ. ಪಿ. ಆರ್. ಹಿರೇಮಠ ವಕೀಲರು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಅವರಿಗೂ, ನಮ್ಮೊಡನೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಅವತ್ಯಕ ದೃಶ್ಯಗಳ ಚಿತ್ರ (ಫೋಟೊ) ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಪತಂಗೇ ಫೋಟೋಗ್ರಾಫರ ಬ್ಯಾಡಗಿ ಅವರಿಗೂ, ಅಚ್ಚುಪಡಿಗಳನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಫಾಟಕ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಅವರಿಗೂ, ಮುದ್ರಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಮಟ್ಟಿಗೂ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಸಹಕರಿಸಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕೊನಿಗಾಣಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಧಾರವಾಡದ ರವೀಂದ್ರ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಒಡೆಯರಿಗೂ ಧನ್ಯವಾದಗಳು

ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿದ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಸದ್ವರ್ಮ ಪೀಠದ ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ವಿವಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೂ, ಹಸುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ನಡೆಸಂತೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ನಮ್ಮನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆಸಿದ ಶ್ರೀಶೈಲ ಶ್ರೀಜಗದ್ಗುರು ವಾಗೀಶ ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮ್ಮ ಕೃತಜ್ಞತಾಪೂರ್ವಕವಾದ ನಮಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಸಂಪಾದಕರು.

ಅ ಪ ಣ

ಶ್ರೀ ಮದ್ವಾರಾಣಸೀ, ಜ್ಞಾನಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ್ವರ, ಶ್ರೀ ೧೦೮ ಜಗದ್ಗುರು,

ಲಿಂಗೈಕ್ಯ ವೀರಭದ್ರ ಶಿನಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರ
ದಿವ್ಯಾತ್ಮಜ್ಯೋತಿಗೆ

ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ.

— ಸಂಪಾದಕರು.

ಶಾರದೆಯ ಅವರಾವತಾರಿಯಾಗಿ ಮೆರೆದ

ಕೈ| ಕಾಶಿಯ ಜಗದ್ಗುರುಗಳ ಪರಿಚಯ

ಇವರೊಮ್ಮೆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಜಗದ್ಗುರು ವಾಗಿಣ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರ ಪೂರ್ವಾ ಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಹಾಧ್ಯಾಯಿ ವಿತ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಬಳಿಕ ತಾ|| ೭-೭-೪೦ರಲ್ಲಿ ಸೆರವೇರಿದ ಶ್ರೀಶೈಲಪೀಠದ ಅಧಿಕಾರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಕಾಶೀ ಪೀಠದ ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಆ ಪೀಠವನ್ನು ಮಹೋನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದರು ಅವರೇ ಮೊದಲಿನ ಪಂಡಿತ ಕುಲತಿಲಕ ಚಿ| ಮ| ವೀರಭದ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು (!) ಅವರೇ ಶಿಷ್ಯಕೃರಾದ ಕಾಶೀ ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯ ಸಿಂಹಾ ಸನಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ವೀರಭದ್ರ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರು. ಅವರ ವಿದ್ವತ್ತನ್ನರಿಯದ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಇಲ್ಲ !

ಅವರು ತಾ|| ೧೮-೩-೪೭ರಲ್ಲಿ ೩೩೧ರ ನಂಬರಿಸ ಶ್ರೀಮುಖದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶೈಲ ಜಗದ್ಗುರುಗಳವರನ್ನು ಕುರಿತು ಮರುಳ ಸಿದ್ಧಾಂಕದ ಸಲುವಾಗಿ ಹೀಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿರುವರು. — “ಶ್ರೀ ಮಹಾಪಾದದಿಂದ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ಕಾವ್ಯವೂ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧಾಂಕದ ಲೇಖಗಳೂ ರಜಿಷ್ಠಿ ಪಾರ್ಸಲಿ ನಿಂದ ಬಂದಿವೆ ಸಮ್ಮಾನದಿಂದ ಇದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ. ಶ್ರೀ ದಾರುಕ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟು ಶ್ರದ್ಧೆ ವಹಿಸಿ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವುದು ವಿಶೇಷ ಪ್ರಶಸ್ತವೇ ಸರಿ. ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಎಲ್ಲ ಸರಿ ನೋಡಿ ಸಮರ್ಪಿಸಲಾಗುವುದು.”

ಹೀಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ ಆ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಅಥವಾ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದ ವಿದ್ವತ್ಸಮಾಜದ ಮರ್ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾಯಿತು. ವೀರಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ತುಂಬಿ ಬಾ-ದ ಹಾನಿಯುಂಟಾಯಿತು.

ಮರುಳ ಸಿದ್ಧಾಂಕವು ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆ ಮಹಾತ್ಮರು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಮಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ಪ್ರಪಂಚೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಸೇವೆಯಿಂದ ಅವ್ಯತರಂದೇ ನಾವು ಭಾವಿಸುತ್ತೇವೆ

ಈ ಅಂಕವು ಅಚ್ಚಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಅವರವನ್ನು ಸಮ್ಮಾನದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಒಪ್ಪಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಅಂಕವನ್ನು ಅವರ ಅಮೃತ ಅತ್ಮಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯಾನಿಧಿಯಾದ ಅವರ ಅತೀರ ವಾಣಿಗೆ ಸಾದರ ಸದ್ಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿರುವೆವು.

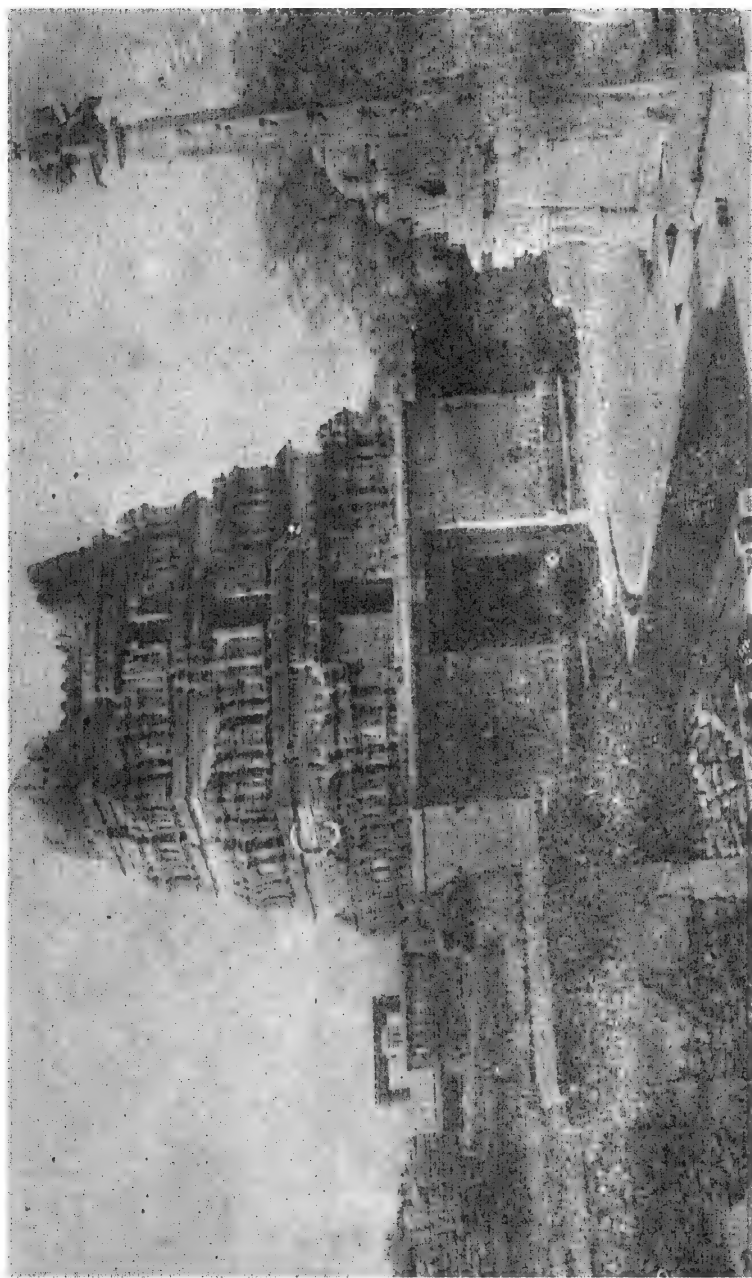
ಮರುಳ ಸಿದ್ಧಾಂಕದ
ವಿನೀತ ಸಂಪಾದಕರು.

ಪರಿವಿಡಿ

ಪುಟಗಳು.

೧ ಮುನ್ನುಡಿ.	೧-೨
೨ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.	೩-೯
೩ ಹಿನ್ನೆಲೆ.	೧೦-೧೧
೪ ಅರ್ಪಣ.	೧೨
೫ ಪರಿಚಯ.	೧೩
೬ ಸಂಪಾದಕೀಯ.	೧೪-೧೯
೭ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪ್ರೇತ್ರದ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಪರಿಚಯ.	೨೦-೨೪
೮ ಮೂಲ ಮರುಳಿಸಿದ್ದರ ಬಗೆಗೆ ದೇಸಕವಿಯ ಮತ್ತು ಇತರರ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳು	೨೫-೬೮
೯ ದೇಸಕವಿಯ ಮರುಳಿಸಿದ್ದ.	೬೯-೮೬
೧೦ ಮರುಳಿಸಿದ್ದ ಕಾವ್ಯ ನಿರ್ಮಿತ.	೮೭-೯೪
೧೧ ದೇಸಕವಿಯ ಮರುಳಿಸಿದ್ದ-ಕಾವ್ಯ.	೯೫-೧೧೬
೧೨ ಮರುಳಿಸಿದ್ದ ರೆಪ್ಪುಜನ ?	೧೧೭-೧೪೪
೧೩ ದೇಸಕವಿಯ ಮರುಳಿಸಿದ್ದನು ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಿಸಿದ್ದರಲ್ಲ	೧೪೫-೧೫೧
೧೪ ಮೂಲ ಮರುಳಿಸಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಮಾಣಗಳು.	೧೫೨-೧೫೫
೧೫ ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಿಸಿದ್ದ.	೧೫೬-೧೫೮
೧೬ ನೈದ್ಯನಾಥ ಲಿಂಗವೂ ಮರುಳಿಸಿದ್ದರೂ.	೧೫೯-೧೬೩
೧೭ ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ನಾಯಕರು ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಶಿಷ್ಯರಾದುದು.	೧೬೪-೧೬೭
೧೮ ದೇವನ ಮರುಳಿಸಿದ್ದ ಕಾವ್ಯವೂ ಶ್ರೀ. ಅ. ನ.	೧೬೮-೧೭೬
೧೯ ಬೆಳಗಾವಿ ಬಳಿ ಕಾಕತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನ ನೆನಪು.	೧೭೭-೧೭೮
೨೦ ಪೂವಲ್ಲೇ ಪಂಚನಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀತ ಶಿವಕವಿರಚಿತ, ಶ್ರೀ. ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ಚರಿತಂ.	೧೭೯-೨೨೪

ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಮಾರಾಳಸಿಬ್ಬೆ ಪ್ರಭು ಬೇನಾಲಯದ ಮಹಾದ್ವಾರ

ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧಾಂಕ

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀಶೈಲೇಶ್ವರ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಕರುಣಕಟಾಕ್ಷ ಬಲದಿಂದ, ಅಸಾಧ್ಯ ವೆನಿಸಿದ್ದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸುಸಾಧ್ಯಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಸಂಪಾದಕೀಯವನ್ನು ವಾಚಕರ ಮುಂದಿಡಲು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಕೇದಾರ-ಕಾಶಿ-ಶ್ರೀಶೈಲ-ಉಜ್ಜಯಿನಿ-ರಂಭಾಪುರೀ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಪಂಚ ಪೀಠಗಳ ಹಾಗೂ ಪೀಠಾಚಾರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸರ್ವೂ ಕೇಳುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ವೇದಾ ಗಮ ಸ್ಮೃತಿ ಪುರಾಣಗೋಚರವಾದ ಈ ಮಹಾಚಾರ್ಯರ ಮಹಿಮಾತಿ ತಯಗಳನ್ನು ಇತ್ತಲಾಗಿ ಅನೇಕರು ಇತಿಹಾಸದ ಒರೆಗಳಿಗೆ ತಿಕ್ಕಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಲೂ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಈ ವಿಧವಾದ ಪರೀಕ್ಷಾವು ಸ್ತುತೃವಾದರೂ ಕೆಲವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ವೈಷಮ್ಯಾಂಧತೆಯು ಅಂಟಿರುವುದರಿಂದ ಅವರು ಮಾತುತ್ತಿರುವ ಸುಹಿತ್ಯ ಶೋಧನೆಯು ಜನರ ಭಕ್ತಿರೂಪತೆಗೂ ಅನುಚಾರವರ್ತನೆಗೂ ನಿಂದನೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪರಮತಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ತ್ರಿಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಿಸದ ಕೆಲ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ತಮ್ಮ ಲೆಕ್ಕಣಿಯಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ಅನ್ಯಾಯವು ಪ್ರಪಂಚವೇ ಬಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಪುಳಯವಾದರೂ ಮಾಸದ ಹಾಗೆ ಉಳಿದಿದೆ. ಈ ಕಲುಕವನ್ನು ಯಾವ ಈಶ್ವರನ ಅನುಕಾರವು ನಿರ್ಮಲ ಗೊಳಿಸುವುದೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿರುವ ಹಿಂದೂ-ಬೌದ್ಧ-ಮಹಮ್ಮದೀಯ-ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅರಸೂತ್ತಿಗೆ ಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಕೀಯ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ರೀತಿಯೇ ಬಂದ ವಿಧಾನದ್ದರಿಂದ ಹಿಂದು-ಹಿಂದುಗಳೇ ತರುತನಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿರುವ ಪಂಗಡ

ಗಳಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ-ಅನಾರ್ಯ, ವೈದಿಕ-ಅವೈದಿಕ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ತಿಕ್ಕಾಡಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅದು ವಿಶಾಲವಾದ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಕಲಂಕ ಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ವಿಶ್ವ ವೇದಾಂತವನ್ನರಿತ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಅನೇಕ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಾತ್ವಿಕ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಧರ್ಮಗಳ ಸಮತೆಯನ್ನು ಸಾರಿದ್ದರೂ ಕಾರ್ಮಿಕ ಜಾತೀಯತೆಯ ಭೂತಾವಿಸ್ವರೂಪಿಗಳಾದ ತತ್ತ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಜಾತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಕಲಂಕ ಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಧವಾದ ವಾದ-ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ದೇಶ-ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯಂತೆ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ವೀರಶೈವ-ಜೈನ-ಸ್ಮಾರ್ತ-ವೈಷ್ಣವ ಮೊದಲಾದ ಪಂಥದವರಿಗೆ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿತಂಡ ವಾದಗಳು ನಡೆದಂತೆಯೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅರಸರ ಅಥವಾ ಧರ್ಮ ಗುರುಗಳ ಮುಖೇನ ತಮಗಾಗದ ಧರ್ಮದವರನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿರುವಂತೆಯೂ ಅಥವಾ ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸಿರುವಂತೆಯೂ ಕಾವ್ಯಗಳಿಂದ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಸರ್ವ ಮತದವರೂ ಐಕ್ಯವಿರುವ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿರುವ ಈ ಸಮಯ ದಲ್ಲಿಯೂ ಆಯಾ ಪಂಥದವರು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪಂಥದವರನ್ನು ಅನೇಕ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂತ್ವಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಖಂಡನೀಯ ವೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ನಾನೀಗ ಹೂಡಿರುವ ಮಹೋದ್ಯಮವು ಸ್ತುತ್ಯಪಾಡುವೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇನೆ.

ವೀರಶೈವ ಮತವು ಶಿವಲಿಂಗಧಾರಣೆಯೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗುಳ್ಳದಾಗಿ ಇತರ ವೈದಿಕ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬುದು ವೀರಶೈವ ಭಾಷ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮತ ವನ್ನು ಸಮಾನಸ್ಥಂಧರಾದ ಪರಮತದ ನೋಡರರು ಕೆಲವರು ಅವೈದಿಕಾ ರೋಪಣೆಯಿಂದ ಹಳಿದಿರುವುದೂ ಹಳಿಯುತ್ತಿರುವುದೂ ಸ್ವಹಸ್ತದಿಂದ ಸ್ಯಕಪೋಲಿತಾಡನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತಾಗಿದೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿದರೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಲಾರದು. ವೇದವು ಅಪೌರುಷೇಯ-ಪರಮಾತ್ಮನ ವಾಣಿ-ಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಮಕ್ಕಳಾದ ಎಲ್ಲಾ ಮಾನವರೂ ವೈದಿಕ ರೆಂದು ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರವು ನಾರುತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದೂ ಋಷಿ-ರಾಜ-ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ

ಮನನ್ನು ವಿನೇಚಿಸಿದರೆ ವೈದಿಕತ್ವದ ವ್ಯಾಪಕತೆಯು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ದಂಗು ಧುವಂತಿದೆ. ಅಸ್ತು !

ವೀರಶೈವ ಮತದ ಮೂಲ ಗುರುಗಳ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಯರ ಉತ್ಪತ್ತಿಯು ಕೃತ ಶಿವನ ಇಚ್ಛಾನಾತ್ರದಿಂದಾಯಿತೆಂದು ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಾರು

ಆದುದರಿಂದ ಮೂಲ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಗುರುಗಳೂ ಅವರ ರೂ ಅವರಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಚೀನರೆಂದು ಶಿವಾಗಮ ವಾಣಿಯಿಂದ ನಿರ್ಧಾರ ದಿದೆ. ಶಿವಲೋಕದ ಈ ಅಪ್ರಾಕೃತ ವೀರಶೈವ ತತ್ತ್ವವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ೫ಗೆ ಬಂದ ಕಾಲ ಆದಿಯುಗಾರಂಭ ಕಾಲವೆಂದು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಸರ್ವ ಶಾಸ್ತ್ರವೇತ್ತರೂ ತಿಳಿಯುವಂತಿದೆ. ಆದರೆ ಲಿಪಿಯುಗವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ೯ ಈ ವೀರಶೈವವನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಅಂದು ಊರಿದವರಾರು, ೧ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಶಾಸನಕಾರರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಶೈವ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಇತಿಹಾಸಕಾರರಿಗೆ ಬಹಳ ಕೂಲವಾಗಬಹುದಿತ್ತು. ಅಥವಾ ಇಂತಹ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಯು ದೆಂದು ಹಿಂದಣ ಶಾಸನಕಾರರು ಊಹಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ತಾನೆ? ಕಸದಿಂದ ತೆಗೆಯುವ ಈಗಿನ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಹಿತ್ಯದಿಂದಲೇ ಏಕಪರ್ವತದಷ್ಟು ಊಹೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದೂ ಅಥವಾ ಯಾವುದೊಂದು ರುದ ಬಗ್ಗೆ ಪೂರ್ಣ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಿದ್ದರೂ ನೆಸರದಿಂದ “ಇದಮಿತ್ಥಮೇವ” ಎಂದು ನಿರ್ಣಯ ಹೇಳುವುದೂ ಏತ ಅಸಹಿಸ್ಥತೆಯೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳುವುದೇ ಬೇಕಿಲ್ಲ.

ಜಗದ್ಗುರು ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರ ಲೀಲೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಕಾಲಮಾಪ ನವಾಗಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಪಂಡಿತರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಆಧುನಿಕ ಪಂಡಿತರವರೆಗೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತಿದೆ. ರಾಮಕಾಲದಿಂದ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಈ ಆಚಾರ್ಯ ಪಂಚಕದ ಲೀಲಾವಳಿಯು ಏ ಬಂದಿರುವಂತೆ ಹೇರಳವಾಗಿ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿವೆ. ಆದರ ಲ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರೇ ಇಷ್ಟು ವೀರ್ಭಕಾಲ ಭೂಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಮೆ ಸ್ಥಿ ನಡೆಯಿಸಿದರೆಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ನಂಬಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದರಿಂದಲೇ ಇತಿಹಾಸ ಶೋಧನೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯು ಆಧುನಿಕ ್ಯಸರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ತಲೆದೋರಿತು. ಆದರೆ ಫಲವಾಗಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಚರಿಸಿರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಹೆಸರಿನ ಬೇರೆಬೇರೆ ಗುರುಗಳು ನೆಲೆಸಿದ್ದ

ರೆಂಬುದು ನಿರ್ಣಯವಾಗಹತ್ತಿ ಐತಿಹಾಸಿಕರಿಗೆ ಜಗದ್ಗುರು ಪಂಚಪೀಠಗಳ ವಿಷಯದ ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳು ನೆಲೆಸುವಂತಾಗಿರುವುದು ಸಂತೋಷಕರವಾದ ಸಂಗತಿ.

ಜಗದ್ಗುರು ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಪೀಠಗಳ ಗುರುಪರಂಪರೆಯು ಇಂದಿನ ವರೆಗೂ ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿ ಸಾಗಿಬಂದಿರುವುದು ಸರ್ವರಿಗೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಈ ಮಹಿಮರ ಸಮಗ್ರ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಒಂದು ಮಾರ್ಗ ಗ್ರಂಥವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದೂ, ಇದ್ದರೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನೇ ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಾಡಿರುವುದೂ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರ ಪೂರ್ಣ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಅಡ್ಡಿಯನ್ನೊಡ್ಡಿದೆ ಎಂಬುದು ಸಂಶೋಧಕರಿಗಲ್ಲಾ ತಿಳಿದಂತವಾಗಿದೆ. ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀಜಗದ್ಗುರು ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯ, ಅವರ ತರುವಾಯದ ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಅವರಿಂದೀಚೆಯ ಶ್ರೀ ರೇವಣಾರಾಧ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಚೀನವಾಚೀನ ಕವಿಗಳು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡಿಹರಿಸಿರುವರು. “ಕೊಲನುಸಾಕೆ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ” ಅಥವಾ ಅದರಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಳಿದ “ಚತುರಾಚಾರ್ಯ ಪುರಾಣ” ದಲ್ಲಿ ಈ ಮಹಾಚಾರ್ಯರ ವಿಷಯವು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದಾದರೂ ಸುಸಂಗತವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುವವರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕೆಲವು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವರಾದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ತಾಳಮೇಳವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ.

ಆದಿಪಂಚಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಜಗದ್ಗುರು ದಾರುಕಾಚಾರ್ಯರ ಪರಡನೆಯ ಅವತಾರವಾದ ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರ ಹಾಗೂ ಅವರ ತರುವಾಯದ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕಾವ್ಯಗಳು ಗೊರೆತಿವೆ. ಅವುಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ವಿಷಯ ವೈವರೀತ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಮುಮುಗಿರಿಯ ನಾಗಭೂಷಣ ಕವಿಯ “ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಸಾಂಗತ್ಯ”ವು ಲಿಪಿಕಾರರ ಅಶುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡೇ ಡಾನ್ವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿದೆ. ದೇವಕವಿಯ “ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಚರಿತ್ರೆ” (ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ) ವು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಅಶುದ್ಧವಾಗಿರುವುದರೂ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ಬಹುಲಿಗೆ ಬಂದಿದೆ ಹೂಲಿಯ ಪಂಚವಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಕವಿಯ “ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ”ವು ಇದೇ ಈಗ

ನೊರೆತಿದೆ. ಈ ಮೂರು ಕಾವ್ಯಗಳ ಬಲದಿಂದ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಪೂರ್ಣ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. “ಮರುಳಾ ರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ” ಕಾವ್ಯವು ದೊರೆತ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾದ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ್ದರಲ್ಲಿ ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯವು ಅಪ್ರಮಾಣ ಭೂಯಿಷ್ಯವೂ, ಅಸಂಗತವೂ, ಅಸತ್ಯಮಯವೂ ಅದುವೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಆದರೆ ಅವಿದ್ಯಾವಂತನ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದುದು ನೈಲ್ಯಾ ಲಾವಣಿ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡಿ ಕುಣಿದು ಬಿಟ್ಟ ಕವಿಯೆನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮ ವರ್ಗದ ದೇವನು ತನ್ನವನೇ ಅದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಮಾದರ ಮಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಸ್ಥಲದಲ್ಲೊರಿಸಿ ಕಾವ್ಯ ಕಟ್ಟಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ವಿನಂಚನೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಸಣ್ಣ ಕೆಲಸವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ದೇವನಲ್ಲಿ ಈ ವಿನಂಚನೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿದ್ಯೆಯಿದ್ದರೆ ತಾನು ಸಾಧಿಸಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಸಂದೇಹಬಾರದಂತೆ ಬರೆಯಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ ಏನೋ! ಅವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೂ, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಜ್ಞಾನರೂಪತೆಯಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಾನೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವವನಂತೆ ಈ ದೇವನು ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೂ ಮುಗ್ಧರಿಸಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದ ಅವಹೇಳನೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ದೇವನ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಅವನಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ದಿವಂಗತನಾದ ಅತನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ ಪಲ್ಲವಿಯಿಂದಲೇ ಮೃದು ಮಧುರವಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಅ ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಲೇ ಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ನಾವಿಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ರಾಯರು ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗೆಗೆ ನಿಜವಾದ ಬೆಳಕನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಮುಂದೆ ಇಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹಾಗೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾಚಾರ್ಯರ ಮೇಲೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯಾಸ್ತವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಮನೋಧೇಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಧುರಂಧರರನೇಕರ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ರಾಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅವು ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಬಿಂಬಲ ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಪೂರ್ಣ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ಮಾಡುವ ಸಾಹಿತ್ಯೋದ್ಧಾರವು ಎಂದಿಗೂ ನೈಷನ್ಯ ಪೂರ್ಣವೂ ಕಲಹಾಗ್ನಿ ಪ್ರದೀಪವೂ ಆಗಿರುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ರಾಯರ ಪ್ರಕಟನೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತಿಗಳೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಯರ ಪ್ರಕಟನೆ ಅಸತ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದರಿಂದ ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ನಮಗೆ ಸಾಧಕವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ “ವಿಭಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಳ ತಿಕ್ಕಾಟದಿಂದ ಸತ್ಯಾಂಶವು ಹೊರಬೀಳುವುದು” ಎಂದು ೧೯೩೮ ನೆಯ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವೀರಶೈವ ಮಹಾಸಭೆಯ ತರುಣ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ನೇ. ಟಿ.ಹೆಚ್.ಯಂ. ಸದಾಶಿವಯ್ಯನವರು ಎಂ.ಎ. ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್ ಮುನಿಸೂಬರು (ಗುತ್ತಿ) ಅವರು ವಿವರಿಸಿದ ಸುದಿಯನ್ನು ನಾನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ತಾ|| ೭-೯-೪೬ ರಲ್ಲಿ ಸದರಿಯವರು ಶ್ರೀಶೈಲ ಜಗದ್ಗುರು ಮಹಾಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ ನಿವೇದಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನಲ್ಲಿ ಮಹಾಸನ್ನಿಧಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸುವೆವು.

ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಶ್ರೀಶೈಲ ಸೂರ್ಯಸಿಂಹಾಸನಮಠಾಧ್ಯಕ್ಷ ಶ್ರೀ ವಾಗೀಶ ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರ ದಿವ್ಯ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ

ಕೃಪಾಪಾತ್ರನ ಶಿ ಸಾ| ಬಿನ್ನಹಂಗಳು.

ಮಹಾಸನ್ನಿಧಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪತ್ರಿಕೆಯು ತಲುಪಿತು. “ಮರುಳ ಸಿದ್ಧಾಂಕ”ದ ಸಲುವಾಗಿ ಲೇಖನವೊಂದನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಯಾಗಿದೆ.....ಶ್ರೀ ಅಚಾರ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ದೊರೆತ ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಅಧಿಕೃತ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹವ್ಯಾಸದಲ್ಲಿರುವೆನು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ತೆಲಗು ವಾಜ್ಞಯ ದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲ ಅಮುದ್ರಿತ ಹಸ್ತ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿರುವೆನು. ಮದ್ರಾಸ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಕಲಕತ್ತೆಯ ಇಂಪೀರಿಯಲ್ ಲಾಯಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಚಾರ್ಯರ ಚರಿತ್ರೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಬೀರುವ ಕೆಲ ಪುರಾತನ ಗ್ರಂಥಗಳಿರುವವು. ಅವುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲೂ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸಿರುವೆನು. ಸಲಕರಣೆಗಳೆಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕ ಮೇಲೆ ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವೆನು. ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಯೇ ನನ್ನ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದ್ದು

ಆ ಧೈಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲೂ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಶ್ರೀ. ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರಿಗೂ ನನಗೂ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ತಿಂಗಳು ಅದವಾನಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷನಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದೆ. ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಆ ಸಮಾರಂಭದ ಉದ್ಘಾಟಕರಾಗಿ ಬರಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಅವರೊಡನೆ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆನು. ಅದರ ಅವರು ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದವಾನಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಯೋಗವು ತಪ್ಪಿತು.

ಮಹಾಸನ್ನಿಧಿಯು ಸೂಚಿಸಿರುವ ಸಂದೇಶದಿಂದ ಮರುಳಸಿದ್ದನ ಬಗ್ಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯವೇನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ವಿವರಿಸುವ ಕೃತವಾಗಬೇಕು. ಅದು ನನ್ನ ಶೋಧನೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು.

ಇತ್ಯನೇಕ ಶಿ ನಾ| ಬಿನ್ನದಗಳು

ಟಿ. ಹೆಚ್. ಯಂ. ಸದಾಶಿವಯ್ಯ

ಗುತ್ತಿ. ೭-೯-೪೬

ಬೆಂಗಳೂರಿನ “ಕರಣ ಸಾಹಿತ್ಯ” ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರೂ ಮೈಸೂರ ಮಹಾರಾಜರ ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆಗಿರುವ ವೆ|| ಬಿ. ಶಿವಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು ಶ್ರೀಶೈಲ ಜಗದ್ಗುರು ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ೨೯-೮-೪೬ರ ಪತ್ರವನ್ನು ಮಹಾಸನ್ನಿಧಿಯ ಅಚ್ಚಿಯಂತೆ ಉದ್ದರಿಸುವೆವು.

ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ವಾಗೀಶ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಶ್ರೀಶೈಲ ಸೂರ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಮು. ಶಿಕಾರಿಪುರ ಅವರ ದಿವ್ಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ

ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಪೂರ್ವಕ ಬಿನ್ನದಗಳು.

ತಪೋಧನರೇ! ತಮ್ಮ ವಿನಾಂಕ ೨೪-೮-೪೬ ರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪತ್ರ ಕೈಸೇರಿವೆ. ತಮ್ಮ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ “ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ದಾಂಕ” ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವುದು ಸ್ತೋತ್ರಾರ್ಹವಾದುದು. ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ದನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಯಾಗಿರುವುದು ಕುತೂಹಲ ಜನಕವಾದುದು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಕರಣ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದರೆ ತುಂಬಾ

ಉಪಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಪುರಾಣದ ಮೇಲೆ ಬರೆದ
ಲೇಖನವನ್ನೇ ತಮ್ಮ ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬಹುದು.

ಇಂತು ತಮ್ಮ ಕೃಪಾಪಾತ್ರ

ಬಿ. ಶಿವಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಿ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಇಂತಹ ಸಂಶೋಧನ ಶಿಖಾಮಣಿಗಳೇ ಈ ಮಹಾತ್ಮರ
ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಶ್ರೀ. ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು
ಪೂರೈಸಿರುವ ಈ ಅವಸರ ಪ್ರಯತ್ನವು ನಿಷ್ಫಲವಾದುದೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ
ಬರೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾವ! ರಾಯರು ಇತಿಹಾಸ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ
ಇನ್ನೂ ಹೊಸಬರು. ಸರಳ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಒರೆದು ಬೆಳಗಿಸು
ವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಇವರು “ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಾರದ ಬೆಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹಾರಲು
ಯತ್ನಿಸಿದಂತೆ” ಒಮ್ಮೆಲೇ ಒಂದು ಹೊಸ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಹರಡಿ ಹೊರಳ
ವಾದ ಕೀರ್ತಿ ಸಂಪಾಸವಿಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ಮಹಾ ಮಹಾ ಎಂಬವ
ರಿಗೂ ನಿಲುಕದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೈ ಹಾಕಿ ಹಾನ್ಯಾಸ್ಪದರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಿ
ಇದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿದೆಯೇ? ಆಗಿದ್ದರೆ
ಸಂತೋಷ! ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಮೊದಲೇ ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತಿರುವ ವೀರಶೈವ
ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಳ್ಳಿಯಿಕ್ಕಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಅದರ ಜಳ ತಾಗಿಸಿ
ಕೊಂಡುದೇಕೆ? ಈ ವಿಷ್ಣು ಸಂತೋಷಗುಣ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ
ಎಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳೂ ಲೇಖಕರೂ
ವ್ಯಾಖ್ಯಾತರೂ ಪಂಡಿತರೂ ಸಕಲ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರೂ ಅನೇಕ
ರಿದ್ದರೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡು ಶಕ್ತಿ ಹೀನರಂತೆ ಮೂಲ
ಯಲ್ಲಿ ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಸರ್ವಥಾ ಸಮಾಜ ಸಾಹಿತ್ಯ ದ್ರೋಹಕ್ಕಾಗಿಯೇ
ಹೊರತು ಬೇರೆಯಲ್ಲವೆಂದು ಇನ್ನಾದರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ನಾವು
ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನಿವೇದಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ. ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಕಲುಷಿತ ಮುನ್ನುಡಿ—ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಗಳಿಂದ
ಹೊರಹೊರಟ “ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ”ವು ವಿದ್ಯುತ್ ವೇಗದೊಡನೆ
ಪ್ರಚಾರಿತವಾಯಿತೆನ್ನಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. “ಸತ್ಯಂ ಜನವಿರೋಧಂ ಚ ಅಸತ್ಯಂ ಜನ
ರಂಜನಂ” ಎಂದು ಹಿಂವಿನ ಹಿರಿಯರು ಅವಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಹಾಡಿರುವರು.
ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಅನೈಕ ಮತ್ಯವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಂಡವರಿಂದ
ಇಂತಹ ಕೃತಿಗಳು ಹೊರಬೀಳುವಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ವೀರಶೈವ

ಸಮಾಜದ ಸಾಂಘಿಕ ಶಕ್ತಿ ಪ್ರತಿವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕುಗ್ಗುತ್ತ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಮಾಜ ನಾಯಕರು ತನ್ನೂ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಶೋಚನೀಯವೇ ಸರಿ ! ಸಣ್ಣದೊಡ್ಡ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ “ ವೀರಶೈವ ಏಕೀಕರಣ ಸಂಘ ” ಗಳು ಏರ್ಪಡುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ವೀರಶೈವರ ಗುರುಮಠಗಳೂ—ವಿರಕ್ತ ಮಠಗಳೂ ಸಮಾಜದ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳೆಂದು ಸಮಾಜದವರು ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕಲ್ಲದೆ ಈ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಉಭಯ ಮಠಗಳವರೂ ತ್ರಿಕರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಂದು ಕೊಂಡು ಸಮಾಜದ ಐಕ ಮತ್ಯಕ್ಕೂ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಉನ್ನತಿಗೂ ಕಾರಣರಾಗುವುದು ಪ್ರೇಮಸ್ಥರವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇವರಿರ್ವರೂ ಮಾಹೇಶ್ವರರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಾಹೇಶ್ವರರಲ್ಲಿಯ ಈ ಅನೈಕ್ಯವೇ ಅಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ಮೂರ ನೆಯ ವಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂದು ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ಗತ್ಯಂತರವೇ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ವೇಳೆ ಅದನ್ನು ಕೆಡಹುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪಾಲುಗಾರರಾದ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಒಡೆದು ಕಟ್ಟಲುಜ್ಜುಗಿಸಿ ಅದನ್ನು ವಿಕಾರಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಗುರು ವಿರಕ್ತ ರೆಂಬ ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು ಬಂಧುರವಾದ ಸನಾತನ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜ ಭವನವನ್ನು ಒಡೆದು ವಿಕಾರಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇವರಿರ್ವರ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ “ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವೀರಶೈವ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಸಂಘಟನಾಸಮಿತಿ”ಯು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದುದು ಸಂತೋಷಕರವಾದ ಸಂಗತಿಯೇ ಸರಿ. ಶ್ರೀ. ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗೆಗೆ ತಾಳಿರುವ ಅಸಂಗತ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಧಾರವಾದ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವರು ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಸಮಿತಿ ಯವರೆಂದು ಬರೆದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಈ ಸಮಿತಿಯವರು ಸಮಾಜ ಪ್ರಮುಖರಿಗೆಲ್ಲ ಸತ್ಯಾಂಶ ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಕೋರಿಕೊಂಡಂತೆ ತಿಳಿ ಯುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಶೈಲ ಜಗದ್ಗುರು ಸನ್ನಿಧಿಯವರಿಗೆ ಅರಿಕೆಮಾಡಿರುವ ಅವರ ಒಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸುವೆವು. ಇದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಮಾಜೋ ದ್ಧಾರದ ಲವಲವಕೆ ಎಷ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದು ಒಡೆದುಕಾಣುತ್ತಿದೆ.

No. 4 ಶ್ರೀಮಧ್ವನಲಿಂಗ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ೧೦೮ ಜಗದ್ಗುರು
20—9—45 ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಪೀಠಾಧೀಶ್ವರ ಶ್ರೀ ವಾಗೀಶ್ವರ (ಪಂಡಿತಾ
ರಾಧ್ಯ) ತಿನಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು.

ಶ್ರೀಶೈಲ ಸಂಸ್ಥಾನಮರ, ಗುಂತಕಲ್ಲು ಇವರ ಮಹಾ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ.

ಧಾರವಾಡ ವೀರಶೈವ ಮೂದೇಶ್ವರ ಸಂಘಟನಾ ಸಮಿತಿಯ ಗೌರವ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಈ ಮೂಲಕ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ವಿನಂತಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ನೆಂದರೆ:

ನವಸಂದೇಶ ತಾ|| ೫-೯-೧೯೪೫ ನೆಯ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ತರಣಸಂದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಯಾರು? ಎಂಬ ಶಿರೋಲೇಖನದ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಲೇಖನವನ್ನು ಕುರಿತು ತಾ|| ೧೧-೯-೧೯೪೫ ಮಂಗಳವಾರ ಸಂಚಿ ೬ ಘಂಟೆಗೆ ಧಾರವಾಡ ತುಕ್ರನಾರ ಪೇಟೆಯ ಹಿರೇಮರದ ಸಟ್ಟದ ದೇವರ ಮರದಲ್ಲಿ ಮೇ|| ಸಿ. ಕೆ ಒಡೆಯರು ವಕೀಲ ಧಾರವಾಡ ಇವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಮಿತಿಯ ಸಾಧಾರಣ ಸಭೆ ಕೂಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ರರಾವು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದ್ವರಿಂದ ತಾವು ಸದರಿ ರರಾವಿನ ಮೇರೆಗೆ ತಮ್ಮ ಆಧಾರಯುಕ್ತನಾದ ಉತ್ತರ ಪರಲೇಖನವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ತೀವ್ರ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಯಾರಿಸಿದ ಉತ್ತರ ಪರಲೇಖನದ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಮಿತಿಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿಯುಂಟು.

ನಾಸಾದ ತರಾವು

“ ನವಸಂದೇಶ ತಾ|| ೫-೯-೪೫ನೆಯ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಂಚಾರಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಯಾರು? ಎಂಬ ಶಿರೋಲೇಖದ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಲೇಖನವನ್ನು ಓದಿ ನೋಡಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿತು. ಸದರ ಲೇಖನದಿಂದ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅದ ಅಸಮಾನವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿ ಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಆಧಾರಯುಕ್ತ ಉತ್ತರ ಪರಲೇಖನವನ್ನು ತೀವ್ರ ತಯಾರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸಬೇಕು ಈ ಸಮಿತಿಯು ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ” ಸೂಚಕರು- ಮೆ|| ವೀ. ವೀ. ಶಿವಶೈ ವಕೀಲರು. ಅನುಮೋದಕರು ಮೆ|| ಪಿ. ಎನ್. ಮಳೇಮರ. ಸದರಿ ರರಾವು ಸರ್ವಾನುಮತ ದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಗೌರವಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು

ಗುರುಲಿಂಗ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಹಿರೇಮಠ

ಚಂದ್ರಶೇಖರಸ್ವಾಮಿ ಚುಳಕಿಮಠ.
ಚನ್ನಬಸವಾರ್ಯ ಗುರುಸ್ಥಲಮಠ.

ಶ್ರೀಶೈಲ ಜಗದ್ಗುರುಗಳವರು ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಸಮಿತಿಯವರ ಕೋರಿಕೆ ಯಂತೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವೆವಾಗಿ ಆಗಲೇ ಉತ್ತರವನ್ನು ದಯಾ ಪಾಲಿಸಿದರು.

ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಸಮಿತಿಯವರು ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಾಧೀಶ್ವರರಾದ ಶ್ರೀ ೧೦೮ ಜಗದ್ಗುರು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ರಾಜ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಗೂ ಅರಿಕೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ರೂಪವಾಗಿ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಜಗದ್ಗುರುಗಳವರು No- 266 ರಲ್ಲಿ ಸಮಿತಿ 7-10-45 ಯವರಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ ನೀವು ಸನ್ನಿಧಿಗೆ ಬಿನ್ನೈಸಿದ No. 1 ರ ಪತ್ರ ತಲುಪಿತು. “ಮರುಳ 19-9-45

ಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ”ವನ್ನು ಈ ಶ್ರಾವಣ ಶು|| ಪಾಡ್ಯ ನೊದಲೇ ಶ್ರೀ ಶೈಲ ಜಗದ್ಗುರುಗಳ ಬಟ್ಟಿಗೆ ಅವಲೋಕಿಸಿದೆ. ಸದರಿ ಗುರುಗಳು ವಿನುರ್ತಿಸಲು ಒಡಂಬಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಶ್ರೀ ಶೈಲ ಜಗದ್ಗುರುಗಳವರು ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಹೊರೆಯನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು “ ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗೆಗೆ ದೇವಕವಿಯು ಮತ್ತು ಇತರರ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಗಳು ” ಎಂಬ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿ ಕೆಲ ಪಂಡಿತರ ನಿರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಆ ಲೇಖನವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದಾಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವವರಿರುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಸೇರಿಸಿ “ ಮರುಳಸಿದ್ಧಾಂಕ ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು. ಆಗ ಅವನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿಸುವುದಾದರೆ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆಗೊಪ್ಪಿಸುವುದು ಮೇಲಿಂದೂಹಿಸಿ ಹರಿಹರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರುವ ಶ್ರೀಶೈಲ ಜಗದ್ಗುರು ವಾಗೀಶ ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯ ಕೃಪಾಪೋಷಿತ ನೀರಶೈವ ಧರ್ಮಾಲಯ ಸಂಸ್ಥೆಯವರಿಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯ ವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾದ ವೆಂ|| ರಯಂ. ವಿ

ಮಠರವರು ತಮ್ಮ ಗೃಹಕೃತ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಗುರು ಕಾರ್ಯವೆಂದು ಲೇಖ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಇತಿಹಾಸ ಕೋವಿದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಅವಿಶ್ರಾಂತವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿದರು. ಪಕ್ಷವಿಪಕ್ಷಗಳನ್ನೂ ವ್ಯಕ್ತಿ ವೈಷಮ್ಯಗಳನ್ನೂ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ನೆನಿಸದ ಹರಿಹರದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಾಲಯ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ತಾ|| ೨೦—೨— ೪೬ರಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದರು. ಅದನ್ನಿಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಪ್ರಕಟನೆ

“ ಶ್ರೀ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧಾಂಕ ”

ಸಕಲ ಭಾಷಾ ಇತಿಹಾಸ ಕೋವಿದರಾದ ಮಹನೀಯರೇ! ಜಗತ್ಪ್ರಸಿದ್ಧಗಳಾದ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಪೀಠಗಳು ಕಾಶೀ ಕೇದಾರ ಶ್ರೀಶೈಲ-ಉಜ್ಜಯಿನೀ-ಹಾಗೂ ರಂಭಾಪುರೀಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಮೆರೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಂತೇ ಆಗಿದೆ. ಜಗದ್ಗುರು ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರ ಬಗೆಗೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಎಷ್ಟೋಜನ ದೇಶ—ವಿದೇಶಗಳ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪಂಡಿತರು ಸಂತೋಧನೆ ನಡೆಸಿದರೂ ಈ ಮಹಾತ್ಮರ ಸಮಗ್ರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತಮಾತೆಯ ಗುಪ್ತ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಅನೇಷ್ಟೋ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅವಶೇಷಗಳು ಸಂತೋಧಕರಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವವಾದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಮರ್ಶಿಸದೆ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಲಾಭವಾಗುವ ಬದಲು ಹಾನಿಯೂ, ಸಂತೋಷವಾಗುವ ಬದಲು ದ್ವೇಷವೂ ಸಂಭವಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಪ್ರಕಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ತರುಣ ಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ. ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಬಿದ್ದ “ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ”ವೂ ಒಂದು.

ಶ್ರೀಮಾನ್ ರಾಯರು ಈ ಕಾವ್ಯದ ಆಶ್ರಯದಿಂದ ವೀರಶೈವ ಮತ ಸ್ಥಾಪಕ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಮೂಲ ಮತಾಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಜನ್ಮತಃ ಮಾದಿಗರೆಂದು ಸಾಧಿಸಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜ

ದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲವನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಬಹು ಜನರು ಸಂತಯಕ್ಕೊಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಮೂಲ ಮರುಳಿಸಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಸತ್ಯ ಹಾಗೂ ವಿಪರ್ಯಾಸ ಬರವಣಿಗೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಆ ಕಾರಣ ಶ್ರೀ ಶೈಲ ಜಗದ್ಗುರು ವಾಗೀಶ ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯ ಕೃಪಾಪೋಷಿತ “ವೀರಶೈವಧರ್ಮಾಲಯ” ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಿಸಿದ್ದರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಸರ್ವವಿಷಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ “ಮರುಳಿಸಿದ್ದಾಂಕ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ತೀವ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರಣ ಕನ್ನಡ ಹಿಂದೀ, ಮರಾಠಿ, ತೆಲುಗು, ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮೊದಲಾದ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಸರಿಯೆ; ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಪೂರ್ಣವಾದ ಲೇಖಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ. ”

ಈ ಪ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ಅನೇಕ ಕನ್ನಡ ಮರಾಠಿ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೂ ಮತ್ತು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಎಲ್ಲ ದೇಶದ ಲೇಖಕರಿಗೂ ಕಳುಹಿದ್ದಾಯಿತು. ವಿಷಯವು ಅಪರಿಚಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ರಾಯರು ಏನು ಬರೆದಿರುವುದು ತಿಳಿಯದಿರುವುದರಿಂದಲೂ “ಮರುಳಿಸಿದ್ದ ಕಾವ್ಯವನ್ನೇ ಕಳುಹಬೇಕೆಂದು ಕೆಲವು ಲೇಖಕರು ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಬರೆಯಹತ್ತಿದರು. ಸಂಸ್ಥೆಯು ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನೂ ಮಾಡಿತು. ಹಲಕೆಲವರ ಲೇಖಗಳೂ ಬಂದವು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ “ಮರುಳಿಸಿದ್ದೇತ್ತರ ಸಾಂಗತ್ಯ” ಎಂಬ ಆಚ್ಛಾದ ಕಾವ್ಯವು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ದೊರೆತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಆ ಮೂಲಾಗ್ರವಾಗಿ ಶೋಧಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ “ಮರುಳಿಸಿದ್ದ ಕಾವ್ಯ”ಕ್ಕೂ ಅದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ತೋರಿಬಂದವು. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಪತ್ರಿಕೆಯವರು ರಾಯರು ವ್ರಕಟಿಸಿರುವ “ಮರುಳಿಸಿದ್ದ ಕಾವ್ಯ”ದ ವಿನುರ್ತೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಅವೆಲ್ಲ ಅಶ್ವನಕಾಶದ ಕಲ್ಪನೆಗಳೆಂದು ಅವರವರೇ ಒಪ್ಪುವಂತಿದೆ. ಅಷ್ಟು ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮರುಳಿಸಿದ್ದರ ಹೆಸರಿನ ಶರಣನಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬುದರ ಶೋಧನೆಯನ್ನು ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ನಡೆಯಿಸಲಾಯಿತು. ಮೊದಲಿನ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಬಳಿಯಿರುವ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಾವಿಗರಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರುಳಿಸಿದ್ದರ ಗದ್ದುಗೆಯಿದೆ ಎಂದು ವಾರ್ತೆಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಮಾವಿಗರ ಪೂಜಿಯಲ್ಲಿರುವ ಆ ಗದ್ದುಗೆಯು “ಸಿಂದೋಗಿ ಮರುಳಪ್ಪ” ನದೆಂದು ಮಾವಿಗರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಆಗ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಿಂದೋಗಿಗೂ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿದರು. ಕೊಪ್ಪಳದ ಗವಿಮರದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಅಧಿಪತಿಗಳಾದ ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಐತಿಹಾಸಿಕ

ವಿಷಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹಮಾಡಿಕೊಂಡರಲ್ಲದೆ ಅವರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧೋಗಿಯ ಮರುಳಪ್ಪನ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಸಂಶೋಧಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಮಾದಿಗರೇ ಅರ್ಚಕರಾಗಿ ಅವರ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ದೇವಸ್ಥಾನವಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಈ ಬಲವಾದ ಎರಡು ನಿದರ್ಶನಗಳಿಂದ, ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ದೇವಾಲಯವೇ ಬೇರೆ, ಆ ಮಹಿಮುರ ಸೇವಕ ವರ್ಗವಾದ ಮಾದಿಗರ ಸಿದ್ಧೋಗಿಯ ಮರುಳಪ್ಪನ ಸಮಾಧಿ ಅಥವಾ ದೇವಾಲಯವೇ ಬೇರೆಯೆಂಬುದು ಆಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧೋಗಿಯ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಪ್ಪನ ಜನನ, ಅವನಿಗೆ ಆ ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣ, ದೇವಕವಿಯ ಕಥಾನಾಯಕನು ಇವನೇ ಇರಬಹುದೆ ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಸಿದ್ಧೋಗಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಲಿಪಿಸಾಹಿತ್ಯ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ನಾನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದೆವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ತಾ|| ೧೮--೮--೪೬ರಲ್ಲಿ ಹೂಲಿಯ ಬೃಹನ್ನರದ ಪೂಜ್ಯ ಶ್ರೀ ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರವರು ಶ್ರೀಪೂವಲ್ಲೇ ಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀತಕವಿರಚಿತವಾದ “ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ” ಎಂಬ ಕಾವ್ಯ ದೊರೆತಿದೆ ಎಂಬ ಅನಂದವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಶೈಲ ಜಗದ್ಗುರುಗಳಿಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಅರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅದನ್ನಿಲ್ಲಿ ಉದ್ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಪಂಚಾಚಾರ್ಯಾಃ ಪ್ರಸೀದಂತು.

ಶ್ರೀ ಮಜ್ಜಗದ್ಗುರು ಸದ್ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿನಾಂ ಸನ್ನಿಧಾನಂ ಪ್ರತಿ.	ಶ್ರೀ ಮಜ್ಜಗದ್ಗುರು ಸೂರ್ಯಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ ಶ್ರೀವಾಗೀಶವಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿನಾಂ ಸನ್ನಿಧಾನಂ ಪ್ರತಿ.
---	--

ಉಭಯ ಜಗದ್ಗುರು ಸನ್ನಿಧಿಯ ಕೃಪಾವಾತ್ರರಾದ ತರ್ಕ ತೀರ್ಥ ಶ್ರೀ ನೀಲಕಂಠಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ಸಿಂಹಾಸನ ಬೃಹನ್ನರ ಹೂಲಿ ಸವಿನಯ ಕೃತಾಂತ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪತ್ರಿಕಾ ಮುಖೇನ ವಿವಿತ ಪಡಿಸುವುದೇನೆಂದರೆ:

ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನ ಸ್ವಾಮಿಯೆಂದು ಬರೆದು ಈ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲವನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿರುವರಲ್ಲದೆ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ಕೊಟ್ಟ ವಿರೋಧಿ ಪಂಗಡದವರು ಶ್ರೀ ಸದ್ಧರ್ಮ ಪೀಠದ ಬಗ್ಗೆ ಅನಾದರವನ್ನೂ ಅವಹೇಳನೆಯನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ನಾವು ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥ ಏಕಭೋಜನವ್ರತವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವರ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿರಲು “ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ” ವೆಂಬ ಅಪ್ರತಿಮ ಗ್ರಂಥವು ದೊರೆಯಿತು.

ಇದು ಸರಸವೂ ಹೃದಯಂಗಮವೂ ಇರುವುದಲ್ಲದೆ ಇದೊಂದು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಹೆಗ್ಗುರುತಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಜಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ೧೮ ಸಂಧಿಗಳಿವೆ. ೧೧ ಸಂಧಿ ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರ ವಿಷಯವಾಗಿಯೂ, ೧೨ನೆಯ ಸಂಧಿಯು ೧೫ ಜನ ಆಚಾರ್ಯ ಪರಂಪರೆಯ ಸದ್ಭರ್ಮ ಪೀಠದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಮುಂದೆ ೪ ಸಂಧಿಗಳು ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಇವೇ ಮುಂದಿನ ೨ ಸಂಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರ ಮತ್ತು ೯ ಜನ ಪಿತೃಚಾರ್ಯರ ವಿಷಯವು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುಗದ ಆದಿಯಿಂದ ೧೫ನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ೨೫ ಜನ ಸದ್ಭರ್ಮ ಪೀಠದ ಪಟ್ಟಾವಲಿಯೂ ದೊರೆತಿದೆ. ಆದಿಯಿಂದ ೧೬ನೆಯ ಆಚಾರ್ಯರವರೆಗೆ ಉತ್ತರದೇಶದ ಕ್ಷಿಪ್ರಾ ನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಸದ್ಭರ್ಮ ಪೀಠದ ಚರಿತ್ರವೂ, ಆ ಮೇಲೆ ಈಗ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಸದ್ಭರ್ಮ ಪೀಠದ ಜಗದ್ಗುರುಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲರಾಜ ದೇಶಿ ಕೇಂದ್ರರ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಚರಿತ್ರಗಳೂ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಸದ್ಭರ್ಮ ಪೀಠಕ್ಕೆಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಸಮಸ್ತ ಮತದ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೂ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಸಪ್ರಮಾಣ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ. ಮೊದಲು ಇದನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಖಂಡನ ಗ್ರಂಥ ಬರೆಯಿಸಿದರೆ ಉತ್ತಮವಾಗುವುದು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪಂಡಿತರು ಬರೆಯ ತಕ್ಕ ಲೇಖನಗಳು ಒದಕ್ಕೊಂದು ವಿರೋಧವಾಗುವ ಸಂಭವವುಂಟು. ವೇ|| ಮರಿದೇವಯ್ಯನವರು (ಯಂ. ವಿ. ಮಠರು) ನಮಗೊಂದು ಖಂಡನ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು ಆದರೆ ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಆಗ ಮದ ಆಧಾರದ ಮೇಲಿಂದ ಒಂದು ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಲೋಚನೆಮಾಡಿದ್ದೆವು. ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ದೊರ

ಕೆಸಿ ಶೋಧಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಮೊದಲು ನಾವು ಆಲೋಚಿಸಿದ ವಿಷಯವೆಲ್ಲವೂ ನಿರಾಧಾರವಾಗಿ ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ ಖಂಡನ ಲೇಖ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಅಸಮಂಜಸ ವಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಹೊಳೆಯಿತು. ಈ ಅವಸ್ಥೆಯು ಇನ್ನುಳಿದವರಿಗೆ ಸಂಭವಿಸ ಬಾರದೆಂದು ಮೊದಲು ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಬೇ ಕಾಗುವುದು. ಈ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಉಭಯ ಸನ್ನಿಧಿಯಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪತ್ರವು ದೊರೆಯುವುದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ” ಮುಂತಾಗಿ ಅರಿಕೆಮಾಡಿದ ಅವರ ಪತ್ರದಿಂದ ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟದ ಸಿರಿಯು ಹಸ್ತಗತವಾದಂತೆ ಅತ್ಯಾನಂದ ವಾಯಿತು. ಶೀಘ್ರವಾಗಿ “ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ” ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರತಿಲಿಪಿ ಯನ್ನು ೨೫೦ ರೂಪಾಯಿಗಳಷ್ಟು ಧನವ್ಯಯ ಮಾಡಿ ತರಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಲೇಖನವೂ ಈ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ನಿರೂಪಿತ ವಾಗಿದೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ನಾವು ಸಂಸಾದಕೀಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯಧಾರದ ಮೇಲಿಂದ ಇಷ್ಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಏನೆಂದರೆ:—ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಎರಡು: ಉತ್ತರ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಿಸ್ರಾನದೀ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಅನಂತಿ ಅಥವಾ ಕಾಲಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯು ಒಂದನೆಯದು, ಈಗ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕು ಕೊಟ್ಟೂರು ಬಳಿ ಇರುವ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯು ಎರಡನೆಯದು. ದಾರುಕಾಚಾರ್ಯರ ಅವತಾರವೇ ದ್ವಾಪರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಮೊದಲನೆಯ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸದ್ಧರ್ಮ ಪೀಠದ ಮಠದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಅರಸನಾದ ಶ್ರೂತಸಾಲ, ಅರ್ಧಾಂಗಿನಿ ಭಾನುನುತಿಯರಿಗೆ ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆ ಯನ್ನಿತ್ತು ಕಾಪಾಡುವುದು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೇದಾರನಾಥಿಗಳಾದ ಮುಕ್ತಿ ಮುನಿಗಳು ಪಟ್ಟಕ್ಕೇರುವರು. ಮೂರನೆಯವರು ಸಿದ್ಧ ಮುನಿಗಳೆಂಬವರು ಬುದ್ಧಾವತಾರದ ಅನಂತರ ಆರೋಹ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೇರುವರು. ಆ ಮೇಲೆ ತಿನ್ ಮುನಿಗಳೆಂಬವರು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಐದನೆಯವರು ಶಾಂತಮುನಿಗಳೆಂಬವರು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುವರು. ಅವರು ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾ ಚಾರ್ಯರ ಗುರುಗಳಾದ ಗೋವಿಂದಸಾಮಿಗೆ ಶ್ರೋತವ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ ಗೋಕರ್ಣದ ಶ್ರೀ ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ ದ್ವಂತೆಯೂ ಆ ಕಾಲದ ಭೂಸಾಲರಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದಂತೆಯೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಆರನೆಯವರು ಭವಭೂತಿ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೇ ಭೋಜರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ

ಮುನಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೇ ಭೋಜರಾಜನ ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಭವಭೂತಿ ಕವೀಶ್ವರನೆಂತಲೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಮ್ಮಡಿ ಮುಕ್ತಿಮುನಿ, ಶಕ್ತಿಮುನಿ, ಸಿದ್ಧಮುನಿ, ಇಮ್ಮಡಿ ಶಾಂತಮುನಿ, ಮುಮ್ಮಡಿ ಸಿದ್ಧಮುನಿ, ಸಾಂಬಮುನಿ, ಇಮ್ಮಡಿ ಶಿವಮುನಿ, ಈಶಾನಮುನಿ, ಎಂಬವರು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಟ್ಟವಾಳುವರು. ಹದಿನೈದನೆಯ ಆಚಾರ್ಯರಾದ “ಶಂಭುಮುನಿ”ಯೆಂಬವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜೈನಮತದ “ವೀರಸೇನ” ನೆಂಬ ಮಹಾರಾಜನೊಡನೆ ಮನಸ್ತಾಪಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಮಠದಲ್ಲಿರಲಾರದೆ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ದೇಶಾಂತರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಒಂದೆಡೆ ಪರ್ಣಶಾಲೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಾಸಿಸುತ್ತ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ “ಮರುಳಸಿದ್ಧಾರಾಧ್ಯ” ಎಂಬವರಿಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವರು. ಜೈನರು ಇವರ ಗುರುಕುಲಕ್ಕೂ ದಾಳಿಯಿಡುವರು. ಅವರು ಆಗ ಮನ ನೊಂದು ಉತ್ತರದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಿ ಪರಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಾಸಮಾಡುವರು. “ಸಿದ್ಧಗಿರಿ” ಯಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ “ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧ” ರನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಈಗಿರುವ ಕರ್ನಾಟ ಕದ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನೂ ಮಠಮಂವಿರಗಳನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸುವರು.

ಇವರ ತರುವಾಯ ಮುಕ್ತಿಮುನಿ ಎಂಬ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ, ಸಿದ್ಧೇಶ, ಸಿದ್ಧನಾಥ, ಎಂಬ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಪಟ್ಟದವರೆಗೂ ಸಾಗಿದ ಬಳಿಕ “ಹೂಲಿಯ ಗುರುಕುಲ” ಸಂಭವರಾದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ “ಮರುಳಸಿದ್ಧ” ಎಂಬವರು ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಬಳಿಕ “ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲ” ರಾಜದೇಶಿಕೇಂದ್ರರೆಂಬವರು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆಬರುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಮಹಿಮರಾಗಿ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಫಲವನ್ನು ಕರುಣಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಸಾವಿರಕ್ಕೊಂದು ಸಂತಾನಕೊಡುವಂತೆ ಇವರ ವ್ರತವಿದ್ದಿತು. ಒಮ್ಮೆ ಸಿಂದೋಗಿಗೆ ಇವರು ದಯಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಆಲೂರ ಗೌಡನಿಗೆ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗೊಂದು ಸಂತಾನವೆಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು. ಆತನಿಗೆ ಅದರಂತೆ ಪುತ್ರ ಸಂತಾನ ವಾಗಲು ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವನ ಮನೆಯ ಆಳಾದ ಮಾರ ನೆಂಬ ಮಾದಿಗನು ತಿಳಿದು ಸಂತಾನಹೀನನಾದುದರಿಂದ ತಾನೂ ಬಂದು ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಹಣವಿಲ್ಲದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ನೇಮದಂತೆ ಸಾವಿರ ಕುಳ್ಳು ಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಪುತ್ರ ಸಂತಾನವಾಗುವಂತೆ ನೂಡಿದರು. ಅವನು ಸಂತೋಷಭರಿತನಾಗಿ ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ

ಅಶಿತುವಿಗೆ “ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ”ನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ಅವನು ದೊಡ್ಡವನಾದ ಬಳಿಕ ಗುರು ಸೇವೆಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೋಗಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಂದಿರವನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪೂಜಿಸೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದೆ ಈಗ ಮಾದಿಗರು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿರುವ ಗುಡಿ.

ಇವರ ತರುವಾಯ ಸಿದ್ಧನಾಥ, ಸಿದ್ಧೇಶ, ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಎಂಬವರು ಈ ಪೀಠದ ಗುರುಗಳಾಗಿ ಮೆರೆದಂತೆ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಿದ್ಧೋಗಿಯ ಈ ಮಾದಿಗಮರುಳಸಿದ್ಧಪುನನ್ನೇ ಕುಲಾಭಿನಾನದಿಂದ ದೇವನು ಕೃತ್ರಿಮಕೃತವಾದಗಳಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಮೆರೆಸಲು ಯತ್ನಿಸಿರುವುದು ಎಷ್ಟು ಅನ್ಯಾಯ ಎಷ್ಟು ಪಾಪಮಯ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ನಾಚಕರು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸಂದೇಹ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿ ಆದ್ಯಮರುಳಸಿದ್ಧರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಿಲಾಂತವೂ ಭಕ್ತಿವಿಮುಖರಾಗದೆ ವರ್ತಿಸಬೇಕಾಗಿ ನಾವಿಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುವೆವು.

ನಾವುಗಳು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು “ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧಾಂಕ ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ಹೊರಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ; ಆದರೂ ಸಿದ್ಧರಿಗಿಂತ ಮರುಳಾ ರಾಧ್ಯರೇ ಪ್ರಾಚೀನರೆಂತ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಕಾರಣ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ “ ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರು ಮತ್ತು ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಬೇರೆ ”ಯೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟನೆಗಾಗಿ ವಿದ್ವಾಂಸರ ನೇಕರು ಮುಂಚೆಯೇ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕಳುಹಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ನಾವು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಈ ಗ್ರಂಥವಿಸ್ತರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅವರವರ ಲೇಖನಗಳ ಕೆಲವಂತಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿಯೂ ಕೆಲವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕಡಮೆಮಾಡಿಯೂ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಲೇಖಕರ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈಗ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷನಲ್ಲಿಯೂ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿಯೂ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಷಾಂತರಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದೂ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲದೆ “ ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ” ಚರಿತ್ರಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅಲಂಕಾರವಾಗಿ ಅಚ್ಚುಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂತಲೂ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಾ ಪೀಠಾಚಾರ್ಯರ ಕೃಪೆಯಿಂದಷ್ಟೇ ಈ ಕಾರ್ಯಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ; ಸಮಾಜದ ಶ್ರೀಮಂತರ ಧನ ಸಹಾಯವೂ ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಯುಕ್ತ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಮೂಲಕ

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಾಲಯದ ಸಂಸಾದಕ ಮಂಡಲವು ಮುಂದೆ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಹೊರಡಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಬೇಕಾಗಿ ವಾಚಕರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ನಿವೇದಿಸುತ್ತೇನೆ; ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಸತ್ಯಪೂರ್ಣವಾದ ನಮ್ಮ ಬರಹವು ಶ್ರೀಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಪಾದಕಮಲಗಳಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆ ನಾಗಲೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವೆವು.

ಸಂಸಾದಕರು

ಶ್ರೀ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಾಲಯ, ಹರಿಹರ

ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಂಕ್ಷೇಪ ಪರಿಚಯ

ಸಂಗ್ರಾಹಕರು:—ಯಂ. ವಿ. ಮಠದ, ಹರಿಹರ.

ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಕ್ಷೇತ್ರವು ೧೬ ಮೈಲು ವಿಸ್ತಾರವುಳ್ಳ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಈ ಭೂಭಾಗದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಮಹಾಲಿಂಗವುಂಟು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶವು ಒಂದೊಂದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ೯ ಭಾಗವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

೧. ಉಜ್ಜಯಿನೀ ವಾದಕ್ಷೇತ್ರ	ಮಧ್ಯ
೨. ಬೆಳದೇರಿ ವಾದ	ಪೂರ್ವ
೩. ಬೆನಕನಹಳ್ಳಿ ವಾದ	ಅಗ್ನಿ
೪. ಗದ್ದಿಗೆ ಅಲಪಾದ	ಯಮ
೫. ಸೊಳ್ಳೆವಾದ	ನೈರುತ್ಯ
೬. ಸಾಸ್ಸಿಹಳ್ಳಿ ವಾದ	ಪಶ್ಚಿಮ
೭. ಹಾರಕನಹಳ್ಳಿ ವಾದ	ನಾಯನ್ಯ
೮. ಭುಜಂಗ ವಾದ	ಕುಬೇರ
೯. ಮಾಚೇನಹಳ್ಳಿ ವಾದ	ಈಶಾನ್ಯ

ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಒಂಬತ್ತು ವಾದಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರದೇಶವು ಶಿವಲಿಂಗಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇಂಥ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರತೆಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವೀರಶೈವರಿಗೂ ತದಾಶ್ರಿತರಿಗೂ ಗುರುಪೀಠವೆನಿಸಿದ ಜಗದ್ಗುರು ಸದ್ಗುರೂಪೀಶ್ವರವು ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ವೀರಶೈವ ಭಕ್ತ ಮಾರ್ಗೇಶ್ವರರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿದಾಯಕ ಪ್ರಥಮ ಕ್ಷೇತ್ರವೆಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗಲಾರದು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ (೧) ಸ್ಮಶಾನ (೨) ಊಷರ (೩) ವನ (೪) ಕ್ಷೇತ್ರ (೫) ಪೀಠ ಹೀಗೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚು ಶೋಭೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡತಕ್ಕವಾಗಿವೆ.

“ ಗುರುಯಾತ್ರಾ ದೇವಯಾತ್ರಾ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೇತಿ ಚ ತ್ರಿಧಾ ”

ಈ ಪ್ರಮಾಣಾನುಸಾರ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಭೂಮಿಯು ಗುರು-ದೇವ-ತೀರ್ಥ ಈ ಮೂರರಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದುದಾಗಿದ್ದು ಸರ್ವಲಕ್ಷಣ

ಭರಿತವಾಗಿರುವುದು. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಮುಖ್ಯ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮುಖ್ಯ ಅಧಿಪತಿ.

ವಾಪಿ ಬೈರವ ತಟಾಕ ನಂದಿ ಈಶ್ವರ ದೇವ ನಿಷ್ಣು ತೀರ್ಥ ವಿನಾಯಕ, ಗಿರಿ ವೀರಭದ್ರ ಚಲುಮಿ ವಟುವುಕ್ಕ ಬಿಲ್ವವುಕ್ಕ ತಮೀವುಕ್ಕ ಅತಗ್ವರ ವುಕ್ಕ ಪಲಾತ ವುಕ್ಕ ದೇವದಾರು ವುಕ್ಕ ಅಶ್ವತ್ಥವುಕ್ಕ ಪರಿಚಂದನವುಕ್ಕ ಕುತಸ್ಥಲ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಪವಿತ್ರವೂ ಮನೋಹರವೂ ಆಗಿದೆ.

ನಂದಿವಿಚಾರ:— ಅನಾದಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ಧರ್ಮವು ನಂದಿರೂಪವೆಂತಲೂ ಆ ತಬ್ಬಕ್ಕೆ ವೃಷಭ ಬಸವ ಮುಂತಾದ ನಾಮಗಳೂ ಜನಜನಿತವಾಗಿರುವವು. ಈ ನಂದಿರೂಪ ಧರ್ಮವು ಕ್ರಿಯಾಪಾದ, ಜ್ಞಾನಪಾದ, ಯೋಗಪಾದ, ಚರ್ಯಾಪಾದಗಳೆಂದು ಆಗಮಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ವಿಧವಾಗಿ ಪ್ರತಿಸ್ತಾಪಿತವಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮವು ಚತುಷ್ಟಾದಿ ನಂದೀಶ್ವರರ ಆಕಾರವನ್ನು ತಳೆದು ಶಿವನ ವಾಹನ ವಾಗಿರುವುದೆಂದೂ ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವು ನಂದಿರೂಪದಿಂದ ಚತುಷ್ಟಾ ಗಳನ್ನೂರಿನಿಂತಿರುವದೆಂದೂ ಆಗಮಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದರ ನಿದರ್ಶನವೋ ಎಂಬಂತೆ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಚತುಷ್ಟಾಗಳನ್ನೂರಿನಿಂತಿರುವ ಸದ್ಧರ್ಮ ರೂಪಿ ನಂದೀಶ್ವರನು ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಶಿಖರದ ಗುಮ್ಮಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿರೂಪದಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವನು. ಮತ್ತು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಸ್ವಾಮಿಯು ಜಗದಾಚಾರ್ಯರೂಪದಿಂದ ಶೋಭಿಸುತ್ತ ಸದ್ಧರ್ಮನಾಮಕ ಪೀಠವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸದ್ಧರ್ಮವು ಸರ್ವರಿಂದಲೂ ಕೋರಲ್ಪಡತಕ್ಕದ್ದಾದ್ದರಿಂದ ಸದ್ಧರ್ಮ ರೂಪಿ ಬಸವನಿಗೆ “ ಕೋರುಬಸವ ” ನೆಂದು ರೂಢಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ಕೋರು ಬಸವೇಶ್ವರನ ಹೊರತು ಮತ್ತಾವ ನಂದಿರೂಪದ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೂ ಯಾವ ದೇವಾಲಯ ದಲ್ಲಿಯೂ ಚತುಷ್ಟಾವನನ್ನೂರಿನಿಂತಿಲ್ಲ. ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಶಿವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ನಂದಿಗೋತ್ರನಾಥನೆಂದು ಸ್ತುತಿಯಿದೆ.

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ನಂದಿಗಳು

೧. ಉನ್ನತ ಸದ್ಧರ್ಮನಂದಿ	(ಕೋರುಬಸವ)
೨. ಮಹಾನಂದಿ	(ದೊಡ್ಡಬಸವ)

೩. ಸುವರ್ಣನಂದಿ (ಬಂಗಾರಬಸವ)
 ೪. ಮುಗ್ಧನಂದಿ
 ೫. ಗುಪ್ತನಂದಿ (ಭಾನುಕೂಪಗತ)
 ೬. ಚಣನಂದಿ (ಕಡಲೆಬಸವ ಮಜ್ಜನಕೂಪಗತ)
 ೭. ಪುರದ್ವಾರನಂದಿ (ಊರಬಾಗಿಲ ಬಸವ)
 ೮. ಉತ್ತರನಂದಿ (ಕಾಶೀಬಸವ)
 ೯. ಮಾತೀಲಾ ಏಕನಂದಿ (ಮಾತೀಲ ಒಂಟೆಬಸವ (ಉಪಾರಾಮಗತ)
 ೧೦. ಪುಣ್ಯವೀಧಿನಂದಿ (ಪೇಟೆಬಸವ)
 ೧೧. ಆದಿನಂದಿ (ನಾಗಪಲ್ಲಿಬೀದಿ)
 ೧೨. ಸುಧಾಕರನಂದಿ
 ೧೩. ಊರಣಬಸವ (ಉಣ್ಣೆ ಬಸವ)
 ೧೪. ಮೂಕವೃಷಭ (ಮೂಗಬಸವ)
 ೧೫. ವಿನಾಯಕ ಪಲ್ಲಿನಂದಿ (ಬೆನಕನಹಳ್ಳಿ ಬಸವ)
 ೧೬. ಶುಕ್ಲತರಂಗನಂದಿ (ಬೆಳೆದರೆ ಬಸವ)

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಲಿಂಗಗಳು

(೧) ಅನಾದಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಲಿಂಗ (ಕ್ಷೇತ್ರಾಧಿಪತಿ) (೨) ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಲಿಂಗ (೩) ವಿರೂಪಾಕ್ಷಲಿಂಗ (೪) ರಾಮೇಶ್ವರಲಿಂಗ (೫) ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗ (೬) ಗೋಗಿರೆ ಸಿದ್ಧೇಶ (೭) ಮಂಡಿಯೋಗಿ ಸಿದ್ಧೇಶ (೮) ಜಟಾಯೋಗಿ.

ಭೈರವರು

- (೧) ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ ಭೈರವ, (ಕ್ಷೇತ್ರನಾಥನ ಪತ್ನಿಮ ದ್ವಾರವೀಧಿಯಲ್ಲಿ)
 (೨) ಗುಹಪಾಲ ಭೈರವ (ಭೈರವೇತದುರ್ಗದಲ್ಲಿ)

ದೇವಿಯರು

- (೧) ಮಹಾಗೌರೀ (೨) ಚೌಡಾಂಬಾ (೩) ಸುವರ್ಣಾಂಬಾ
 (೪) ಗಜಲಕ್ಷ್ಮೀ (೫) ಸರ್ವೇಶ್ವರಿ (ಯಲ್ಲಮ್ಮ) (೬) ಕಪಾಲದುರ್ಗಾದೇವಿ
 (೭) ನಿಂಬಾವೀಧಿ ದುರ್ಗಾದೇವಿ (ಬೇವಿನಮರದದುರ್ಗ)
 (೮) ಮುಕ್ತಿಭಕ್ತಿಪ್ರದ ಭದ್ರಾದೇವಿಗಳು (೯) ಗೌರಸಮುದ್ರಗತಮಾರಿಕಾಂಬಾ

(೧೦) ವಟಸಾವಿತ್ರೀ (೧೧) ಬಿಲ್ವದೇವೀ (೧೨) ಶಮೀದೇವೀ (೧೩) ಬಾಷ್ಪಾಂಬಾ (ಕಣ್ಣೀರಮ್ಮ)

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವಿಷ್ಣುಗಳು

(೧) ಚತುರ್ಬಾಹುನಾರಾಯಣ (೨) ವೇಣುಗೋಪಾಲ (ಮಹಾ ದೇವಾಲಯಗತ) (೩) ವೇಣುಗೋಪಾಲ (ಶಿಖರಗತ) (೪) ನರಸಿಂಹ ಮೂರ್ತಿ (೫) ವರಾಹಮೂರ್ತಿ

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ತೀರ್ಥಗಳು

(೧) ಗುರುಕೂಪ ಮಹಾತೀರ್ಥ (೨) ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಮಜ್ಜನಕುಂಡ ತೀರ್ಥ (೩) ಗೌರೀಮಜ್ಜನಕುಂಡ ತೀರ್ಥ (೪) ಗೌಪ್ಯನಂದಿ ಭಾನು ರೂಪ ತೀರ್ಥ (೫) ಸಿದ್ಧೇಶಕುಲ್ಯ ತೀರ್ಥ (೬) ಧ್ಯಾನಮಂಟಪ ಪುರೋ ಗತ ಶುದ್ಧ ತೀರ್ಥ.

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವಿನಾಯಕರು

(೧) ದೇವಪಾರ್ಶ್ವಸ್ಥ ವಿನಾಯಕ (೨) ಗುರುಪೀಠಗಳ ಸಿದ್ಧಿ ವಿನಾಯಕ (೩) ಗುರುಮರಗಳ ಸುಂದರ ವಿನಾಯಕ (೪) ಮೋದಕ ಪ್ರಿಯ ವಿನಾಯಕ (೫) ಪ್ರತಿಗ್ರಹೇ ಉಚ್ಛಿಷ್ಟಗಣನಾಥ (ಗಣೇಶಪತ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ)

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಗಿರಿಗಳು

(೧) ಕಲಿಕಾಲ (ಕರಿಕಾಲ-ಗೋಗಿರಿ) ಗೋಗಿರಿ (೨) ಭೈರವಗಿರಿ (೩) ಅವಸರ ಗಿರಿ

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ತಟಾಕಗಳು

(೧) ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಮಹಾಸಿದ್ಧ ಪಾದೋದಧಿ (೨) ಮಾಚಯಪಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಾದೋದಧಿ (೩) ವಾನರಪುರತಟಾಕ (ಕನ್ನೀರಂಬಾಯಾತ್ರ) (೪) ಜಂಗಮಸಾಗರ (ಅಯ್ಯನಕಟ್ಟೆ)

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವಾಸಿಗಳು

(೧) ಭೈರವಗಿರಿ ವಾಸಿ (೨) ಮೂಕನಂದಿಪುರೋವಾಸಿ

ಪ್ರವಾಹಗಳು

(೧) ಹರಿದ್ರಾಪ್ರವಾಹಿನಿ (೨) ಲವಣಪ್ರವಾಹಿನಿ (೩) ತುಳ್ಳತರಂಗಿನಿ

ಈ ಜ್ವೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವೀಳಭದ್ರದೇವರು

(೧) ಉದ್ದಾನ ಶಾಂತವೀರೇಶ್ವರ (೨) ದುಷ್ಟನಿಗ್ರಹವೀರೇಶ್ವರ (೩) ಭೈರೇಶ್ವರ (೪) ಸಿದ್ಧವೀರೇಶ್ವರ (ಶಿಖರಗತ) (೫) ಮುಗ್ಧವೀರೇಶ್ವರ

ಬ್ರಹ್ಮರುಗಳು

(೧) ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮ (೨) ಪುಸ್ತಕಧರ ಬ್ರಹ್ಮ (೩) ಗೋಲ (ಗುಂಡು) ಬ್ರಹ್ಮ

ಈಶ್ವರ ಮೂರ್ತಿಗಳು

(೧) ಡಮರುಧರ ಸಂಹಾರ ರುದ್ರ (೨) ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಮಹಾಲಿಂಗ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಮಹಾಲಿಂಗ

ಇದು ಜಗದ್ಗುರು ಸದ್ಗುರೂ ಸಿಂಹಾಸನನುರದ ಆ ನರಣದ ಮಧ್ಯಭಾಗ ದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಮಂದಿರದ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖ ವಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮ ಉತ್ತರ ದ್ವಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಮಂದಿರವು ಜಗದ್ಗುರು ಮಹಾಸಾದರ ವತದಲ್ಲಿದ್ದು ಅವರ ವತಿಯಿಂದ ಮಹಾಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದಿನಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕುಸಾರೆ ಶಿವಾಗಮ ರೀತ್ಯಾ ಪೂಜೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಪೂಜೆಯ ಕಾಲ

ಪೂಜೆಯ ಹೆಸರು

ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾ

ಕವಚಯುಕ್ತ ಉದಯ ಗುರುಪೂಜಾ

ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಂಧ್ಯಾ

ಮಹಾಭೋಗಪೂಜಾ

ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾ

ಕವಚಯುಕ್ತ ಅವಸರಪೂಜಾ

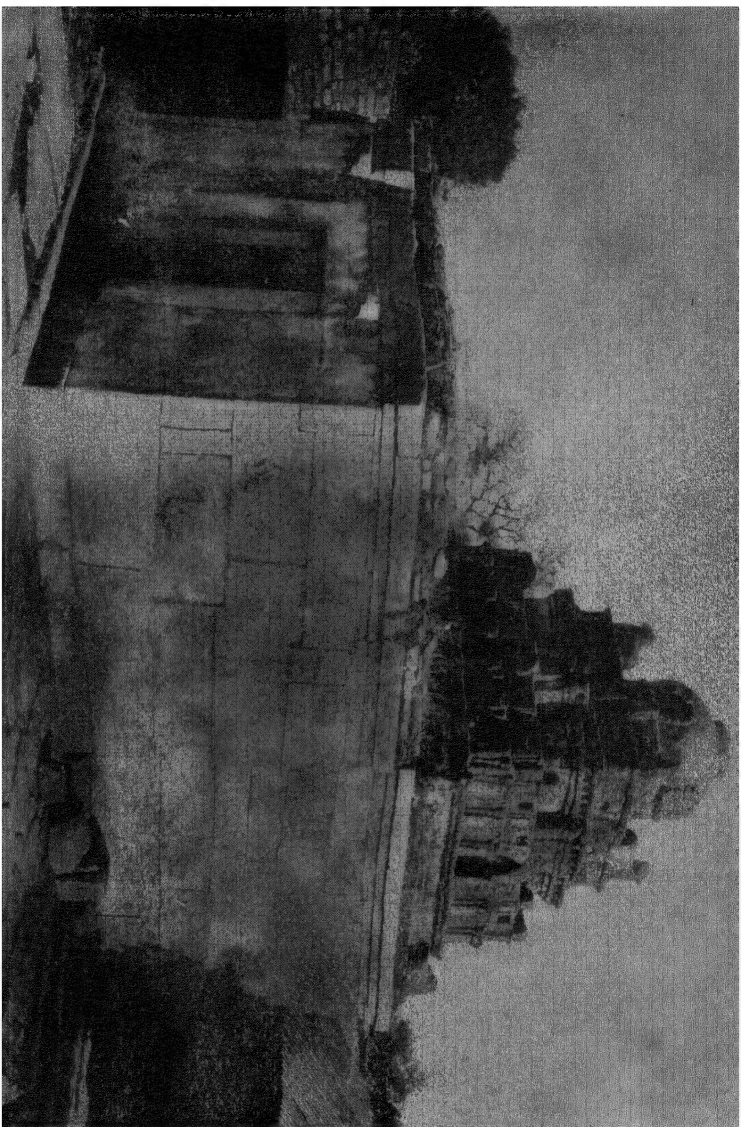
ಅರ್ಧರಾತ್ರಿ

ಕೇವಲ ಭಸ್ಮರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯುಕ್ತ ಅವಸರ ಪೂಜಾ

(ಲಘು)

ಮೂರು ಪೂಜೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಸರ್ವಜನರಿಂದಲೂ ನೋಡಲು ಯೋಗ್ಯ ವಾಗಿದ್ದು ಅರ್ಧರಾತ್ರಿ ಪೂಜೆಯು ಏಕಾಂತವಾಗಿ ನಡೆದು ತರುವಾಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ಬಿಡದೆ ನಿಶಬ್ದವಾಗಿ ತಯಾರೀತಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವುದು. ಆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಘಂಟಾನಾದಾದಿ ಯಾವ ತಬ್ಬಗಳೂ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗಿನ ಸ್ತಬ್ಧತೆಯೂ ಆನಂದವೂ ಅನರ್ಣನೀಯವಾದುದು.

ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಪೋಳು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯ

ಮೂಲಮರುಳಿಸಿದ್ದರೆ ಬಗೆಗೆ ದೇಶಕವಿಯ ಮತ್ತು ಇತರರ ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆಗಳು

ಲೇ:-ಶ್ರೀ ಶಿವ. ಶ್ರೀಶೈಲ.

ಶ್ರೀಯುತ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮರುಳಿಸಿದ್ದ ಕಾವ್ಯದ
ಪೀಠಿಕೆಯ ನೋಟ ನಾಲ್ಕುನಾತು.

ಮರುಳಿಸಿದ್ದಕಾವ್ಯದ ಧನೆಯ ಸಂಧಿ — ಶ್ರೀ ಶೈಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಲಾದ
ಯುಷಿಯ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟು ತೋರುವುದೂ ಅದರಿಂದ
ಸುಪ್ರಭೆ ಖಿನ್ನಳಾಗುವುದೂ ಇಷ್ಟರಿಂದಲೇ ಯುಷಿಯು ಹೊಲೆಯರಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟಿದು ಅವಳನ್ನು ತಸಿಸುವುದೂ ಆತನ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ
ಭೂಷಣವಲ್ಲ. ಆ ಮುಂದೆ ಕಗ್ಗಲ್ಲಪುರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದೇಹ ಸಹಿತಳಾಗಿ
ಸುಪ್ರಭೆ ಬರುವುದೂ ಅಸಂಗತ.

೨ನೆಯ ಸಂಧಿ — ಶ್ರೀ ಶೈಲವಿಂದ ಸುಪ್ರಭೆ ಪೂರ್ವದೇಹ ಸಮೇತಳಾಗಿ
ಕಗ್ಗಲ್ಲಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೂಚಿಮಾರನೆಂಬ ಮಾವನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಾಗುವುದು
ಇದಾವ ಧರ್ಮ? ಸುಪ್ರಭೆಯು ಮಾವನ ಕುಲದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ
ಜನಿಸಿದಳೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಕೂಚಿಮಾರನ ಸ್ಥಿತಿಯೂ
ಹೀಗೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಶಿಲಾದ ಮುನಿಸ್ವತ್ತಿಯು ವ್ಯಭಿಚಾರದಿಂದ
ಕೂಚಿಮಾರನನ್ನು ಕೂಡಿದಂತೆಯೂ ಅವರಿಗೆ ಮರುಳಿಸಿದ್ದನು ಜನಿಸಿ
ದಂತೆಯೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ ಹಾಗೆ ಕವಿಯು ಬರೆದಿರುವುದು ಅವನ ಸಂಕರ
ಜನ್ಮದ ಸ್ವಭಾವವಲ್ಲವೇ? (ಪೀ. ಪು. ೩೧)

ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಕರಟಾಸುರನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಮಾಯಾದೇವಿ, ಮಗಳೂ
ಮಾಯಾದೇವಿ. ಎಂತಹ ಅಸಂಗತ! ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಒಂದೇ ಹೆಸರು ಬರಲು
ಕಾರಣವೇನು? ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಯಾದ ಶಿವರೂಪಿಜಂಗಮನು ಕೂಚಿಮಾರನನ್ನು
ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳು ಬೀಕೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೊಲೆಗಳನ್ನು
ಕೊಯ್ದು ಕೆರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ. ಸರಿ! ಅವರ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಯಿತೇ?
ಮೊಲೆಗಳ ತೊಗಲು ಕೆರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ಬರುವುದೆಂದು ಈಗಿನ ಮೊಟ್ಟೆ
ಗಾರರಾದರೂ ಒಪ್ಪುವರೇ? ಮೊಲೆಗಳು ಕೇವಲ ಮಾಂಸದ ಕರಣೆಗಳಲ್ಲವೇ?
ಕೂಚಿಮಾರನು ಇಂತಹ ಲೌಕಿಕಾಸಂಗತವಾದ ಕೆಲಸನಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ

ತನ್ನ ದಪ್ಪನಾದ ಹಾಗೂ ಪವಿತ್ರವಾದ ಎದೆಯ ತೊಗಲನ್ನು ಕಿತ್ತು ಪಾದ ರಕ್ಷೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೇ?

ತಿವರೂಪಿ ಜಂಗಮನ ವರದಿಂದ ಕೂಚಿಮಾರನಿಗೆ ಗಂಡುಮಗುವಾಗ ಬೇಕಾಯಿತು. ಆದರೆ ಸುಪ್ರಭೆ (ಶಿಲಾದ ಪತ್ನಿ) ತನ್ನ ನಾಮವನ್ನು ಬದಲು ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ; ಅದೇ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಡುಮಗುವನ್ನು ಕೂಚಿಮಾರನಿಗೆ ಹಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ನನ್ನ ಕಾರ್ಯ ಮುಗಿಯಿತೆಂದು ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶಿಲಾದ ಋಷಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆಮಾಡಿ ಬಂದುದಕ್ಕೆ ಋಷಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಋಷಿಯು ಅವಳಿಗೆ ಮೊದಲಿನ ಆವಾಸಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇದೆಂತಹ ಅನ್ಯಾಯ? (ಪೀಠಿಕೆ. ಪು. ೩೦ - ೩೧)

೩ನೆಯ ಸಂಧಿ—ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಕೂಚಿಮಾರನಿಂದ ಸುಪ್ರಭೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಗಂಡು ಮಗು ತಾಯಿಯಿಂದ ದೂರಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ದಿನ ವಾಯಿತು. ಸ್ವಸ್ಥಪಾನಾದಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ತಿರು ಬದುಕಿದುದು ಹೇಗೆ? ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಪುರದ ಬಾಚಿಗೌಡನು ಹೆಂಡತಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮಗೆ ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವನು; ಸರಿ! ಆಗ ಮಲ್ಲಮ್ಮನು ಎಲ್ಲಿಯ ಮಗುವಿದು, ಎಂದು ಕೇಳುವವೇಕೆ? ಕೂಚಿಮಾರನು ಬಾಚಿಗೌಡನ ಆಳಾಗಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಸುಪ್ರಭೆ ಬಸಿರಿದ್ದ ಸಂಗತಿ ಮುಂತಾದುದು ಮಲ್ಲಮ್ಮಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲೇಬೇಕು. ತುಂಬುರ ನಾರದ ಸಹಿತ ಸುರಕಿನ್ನರರು ಬಂದು ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮಲ್ಲಮ್ಮನಿಗೆ ಸಂದೇಹ ಹೋಗಿ ಶಿಶುವನ್ನು ಪಾಲಿಸಹತ್ತಿದಳು. ಸುಪ್ರಭೆಯು ಮಗುವನ್ನು ಹೆತ್ತುದೇ ದಿಟವಾದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ ಪಾಲನೆಮಾಡಿ ಮಗು ಮೊಡ್ಡದಾದ ಬಳಿಕ ಹೋಗಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ? ಜನನವಾದ ಕೂಡಲೇ ಮಗುವಿನಿಂದ ತಾಯಿಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಿಸಿರುವುದು ತಾಯಿಯ ಮೇಲೆ ವ್ಯಭಿಚಾರವನ್ನು ಹೊರಿಸಿದಂತಾಗಿಲ್ಲವೇ ? (ಪೀಠಿಕಾ ಪು. ೩೧)

ಈ ಮರುಳ ಮೊಡ್ಡವನಾಗಿ ಬಾಚಿಗೌಡನ ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಲವವು ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಯಜ್ಞ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ವ್ರತೇಶಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನಾಡಿದ ಅನ್ನವನ್ನು ಕುಲಹವೆನೆಂಬ ಜಾತಿಗೆ ಹಾಕಿದನು ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಈತನ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಸಿಟ್ಟಾದವರು ಅರಸನಾದ (ಯಾವ ಊರೋ ಹೇಳಿಲ್ಲ) ನೋಯವಳ್ಳಿ ಹೆ ನವರು. ಅರಸನು ಮರುಳನನ್ನು ಆನೆಯ ಕಾಲಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿದರೂ ಈತನಿಗೆ ಮೃತಿಬರಲಿಲ್ಲ; ಸು ! ಆ

ಮೇಲೆ ಆ ಅನೆ ಈ ಮರುಳನನ್ನು ತಲೆ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿಂಧ್ಯಪರ್ವತ ದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿತು, ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ವಿಂಧ್ಯವೆಲ್ಲಿ? ಅನೆಗೋಡು ಎಲ್ಲಿ?

೪ನೆಯ ಸಂಧಿ—ಜಿನ್ನೂಲಗೀಯ ಗುರು ರೇವಣಸಿದ್ಧರಿಂದ ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಉಪದೇಶಹೊಂದಿ(ಜಿನ್ನೂಲಗೀರಿಯಾವುದೋಹೇಳ್ವೆ) ಅವರ ಅಜ್ಞೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ದೇಶ ಸಂಚರಿಸಿ ಭಿಕ್ಷವ ತಂದು ಅರ್ಪಿಸಿದ ಮರುಳನು ಮೊದಲು ಅಲಿಂಗಿ ಆಗಿರಬೇಕಾಯಿತಲ್ಲವೇ ? ಇವನನ್ನು ಸಾಕಿದ ಬಾಚಿಗೌಡ ಮಲ್ಲಿಮ್ಮ ಇವರಾದರೂ ಲಿಂಗಧಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಮರುಳನಿಗೆ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮುಂದೆ ಮರುಳನು ಗದ್ದುಗೆಯ ರಾನಿಕಂಡೆಯಿಂದ ಸೇವೆಗೊಂಡು ಕೊಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕರಟಾಸುರನ ಮಗಳು ಮೂಯಿಯನ್ನು ಕೊಂದು, ತಾನು ನಿಂತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ “ ಕಾಳ್ಕುಜ್ಜಿನಿ ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟನು. ಆತನ ವಾಸವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆಯಿತು; ಸರಿ! ಕಾಳ್ಕುಜ್ಜಿನಿಯಲ್ಲಿ ಮರುಳನು ವಾಸಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಾರು ಬಳಿಯಿರುವ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಏತಕ್ಕೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು ? (ಪು. ೪೮)

೫ನೆಯ ಸಂಧಿ—ತೆಲಗು ಬಾಳಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಭಕ್ತರು ಹೊಗಳಿದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮಠವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಬೇರೆ ವರ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಕೊಡಲು ತಕ್ಕನಾಗಿದ್ದರೂ ಮಠವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಕಾರಣ? ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ರೇವಣನನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿ ಶಾಂತಮಲ್ಲೇಶ್ವರನ ವರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪಡೆದ? ಕಲಿಯುಗ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅರಿತು ಮರುಳನು ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾಗುವನು. ದ್ವಾಪರಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಇವನ ಸರಿಯಾದ ಕಾಲ ನಿರ್ಣಯವಾಗುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ? ಹೀಗೆ ಸಮಾಧಿ ಹೊಂದಿದ ಮರುಳನು ಮರುಳಗೊಂಡನ ನೇಗಿಲಿಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಗಾಯಗೊಂಡನು ಮತ್ತು ಶಾಪವಿತ್ತನು. ಮರುಳನು ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾಗಿ ಶಾಪವನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಟ್ಟ ? ಮರುಳನು ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯನಿಂದ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದನು. ಇಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೇಶನ ತಲೆಗೆ ಗಾಯವಾದಂತೆಯೂ ಆ ಸಿದ್ಧೇಶನು ಮರುಳೇಶನನ್ನು ಬೇಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದಂತೆಯೂ ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದ ಸಿದ್ಧೇಶ ಮರುಳೇಶ ಇಬ್ಬರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ?

೬ನೆಯ ಸಂಧಿ—(ಪೀಠಿಕಾ ಪು. ೫೩ರಲ್ಲಿ) “ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೇ ೨೫ಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾದ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ವಿಷಯ

ತೊಡಕಿನದು. ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಮರುಳಸಿಂಧುರ ಜನನದ ವಿಷಯ ಸಂದೇಹವನ್ನಂಟು ಮಾಡಿದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ಸಂಪಾದಕರೇ ಮುನ್ನುಡಿಯ ಪು. ೨ ರಲ್ಲಿ “ ಮರುಳಸಿಂಧು ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿ ಜನನ ಪಡೆದರೂ ಜಾತಿಯ ಶೃಂಖಲೆಯನ್ನು ಕಳಚಿ ತನ್ನ ತಪಃ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ಪದವಿಗೇರಿದ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿದ ವಿಷಯ ” ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬರೆದು ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವನ್ನೇಕೆ ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿದರೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಹೇಗೆ ಬಂದರೆ ಹಾಗೆ ಜಾರಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಸಂಪಾದಕರು ಹೀಗೆ ಬರೆದಿರಬಹುದೇನು?

ಮೂಲಕಾವ್ಯದ ಮೇಲೆ ತರ್ಕ

ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಕವಿಯು ಅನೇಕ ವೇಳೆ “ ಉಜ್ಜನಿಯ ಪುರವಾಸ... ಶ್ರೀ ಗುರು ಮಲ್ಲೇಶ ” “ ಉಜ್ಜನಿಯವಾಸ ಮಲ್ಲೇಶ ” “ ಉಜ್ಜನಿಯ ಮಲ್ಲೇಶ ” “ ಗುರು ಮಲ್ಲೇಶ ಶ್ರೀ ಗಿರಿನಿವಾಸನು ” “ ಗುರು ಮಲ್ಲೇಶ ಮೆರೆದನುಜ್ಜನಪುರದೊಳು ” “ ಉಜ್ಜನಿಯ ವಾಸ ಮಲ್ಲೇಶ ” “ ಉಜ್ಜನಿಯ ಪುರದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ” ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ಪುರಾತನಕಾಲದಿಂದ ಶ್ರೀ ಶೈಲ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದ ಅಂಕಿತದಿಂದ ಒಂದು ಲಿಂಗವು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆ ಮುಂದೆ ಕವಿಯು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ “ ಅವ್ಯತಕರ ರೂಪ ಸಿದ್ಧೇಶನೊಲಿದೆಮ್ಮರಕ್ರಿಸು ತ್ರಿವಿಧ ತಾಪಹರಲಿಂಗ ತರಣು ” ಎಂದು ಸ್ತುತಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೇಶಲಿಂಗವೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗವೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚನೆಯೆಂದರೆ-೫ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ “ ಗುರು ಮಲ್ಲೇಶ ಶ್ರೀ ಗಿರಿನಿವಾಸನುಜ್ಜನಿ ಕಾಳ್ಳೆಯೊಳಗೆಸೆವ ನಾಗಭೂಷಣ ಸಲಹುಗೆ (ಸಂ. ೧. ಪು. ೩. ಪ. ೫) “ ಉಜ್ಜನಿ ಕಾಳ್ಳೆಯೊಳಗೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದೇ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೇಶಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯು ಪುರಾತನಕಾಲದಿಂದ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಅವಂತಿ ಅಥವಾ ಕಾಳಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯೇ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾಳಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ತಬ್ಬ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕವಿಯು ಇದೇ ಸಂಧಿಯ ಪದ್ಯ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ “ ತ್ರಿವಿಧಪುರ ಕಾಳ್ಕುಜ್ಜನೀಪರ್ವತ ” ೪ನೆಯ ಸಂಧಿ ಪದ್ಯ ೧೦೧ರಲ್ಲಿ “ ಕಾಳ್ಕುಜ್ಜನಂದೆಸರಿಡುತ ” “ ತರನದಿಯ ತೀರದೊಳು ಕಾಳ್ಕುಜ್ಜನಿಯ ಒಪ್ಪೆ ” (ಪದ್ಯ ೧೦೨) ನಿರುಪಮನೆ ನಿತ್ಯಕಾಳ್ಕುಜ್ಜನಿಯರಸ ಎಂದು “....

(ಪದ್ಯ ೧೦೬). “ ಇಂತೋಪ್ಪಿ ಕಾಳ್ಕುಜ್ಜನಿಯ ಪುರಂರಂಜಿಸಲು ಶಾಂತ ಸಿದ್ಧೇಶ ಮಲ್ಲೇಶ ಲಿಂಗವನು ನೆರೆನಿಂತಿರಿಸಿ ಮುಂದೆ ನಡೆದನು ” (ಪ. ೧೦೭) ಎಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಳಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಳ್ಕುಜ್ಜಯಿನಿಯಿಂದ ಮರುಳಿಸಿದ್ದೇತನು ಹೊರ ಹೊರಟು ಜನೆಯ ಸಂಧಿ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ “ ಬಂದನುಜ್ಜನಿಪುರಕಂ ” (ಪ. ೧) ಎಂದು ಕವಿಯು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಉಜ್ಜಯಿನಿಗಳು ಎರಡಿದ್ದವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಮರುಳಿಸಿದ್ದೇತನು ಲೀಲೆಮಾಡುವ ನೊದಲೇ ಕಾಳಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯು ಇದ್ದ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥದ ಆರಂಭದ ಮಲ್ಲೇಶಲಿಂಗ ಸಿದ್ಧೇಶಲಿಂಗಗಳ ಮೂಲಸ್ಥಾನವು ಕಾಳಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಎಂದೇ ತಿಳಿಯುವುದು. ದಾರುಕಾಚಾರ್ಯರ ಅನಂತರವೂ ಕಾಳಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಿಂದಲೇ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿಯು ಸ್ತುತಿಸಿರುವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೂ ಅದೇ ಎಂಬುದೂ ನಿರ್ವಿವಾದವು. ಈ ದಾರುಕಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲವು ತ್ರೇತಾಯುಗದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮಹರ್ಷಿಯನ್ನೂ ಲಂಕಾಧಿಪತಿಯಾದ ವಿಭೀಷಣನನ್ನೂ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದ ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರುವುದು. ರೇಣುಕ-ದಾರುಕರು ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಆಚಾರ್ಯರೊತಲೂ ಒಂದೇ ಕಾಲದವರೆತಲೂ ತೋರಿಸುವದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯರು. ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯದ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ “ರೇಣುಕ—ದಾರುಕ—ತಂಖರ್ಣ—ಗೋಕರ್ಣಾದಿ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ” (ಅ. ೧. ಪಾ. ೧. ಸೂತ್ರ ೧.) ಎಂದು ರೇಣುಕ ದಾರುಕರನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಯೇ ಹೇಳಿರುವರು. ರೇವಣಸಿದ್ಧ—ಮರುಳಿಸಿದ್ದರು ಇವರಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದು ಬೇರೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂಬದನ್ನೂ ಈ ಭಾಷ್ಯಕಾರರೇ ತಮ್ಮ ಆರಂಭದ ಸ್ತುತಿಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತರ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೨೬ ಎಂದು ಡಾ. ಚಿಲಕೂರಿ ನಾರಾಯಣರಾವ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ T.S. ನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು Indian Review ಎಂಬ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ೧೯೧೫ನೆಯ ಮೇ ತಿಂಗಳ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಕಾಲ ಮಾನವನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೭೨ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಲೂ ಕಾಳಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ನಟಕ್ಷೇತ್ರ ಸಿದ್ಧೇಶಲಿಂಗವಿರುವುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿದೆ.

ಕವಿಯ ಕುಲಕಾಲಗಳು

ಮರುಳಿಸಿದ್ದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿಯ ಹೆಸರು ದೇವ ಅಥವಾ ದೇಶ ಈತನೇ “ ಪತು—ಪತಿ ಸ್ವಯಂಭು ಬಾಳ್ಕುಳಿಯ ಕಲಿದೇವನಿಂತುಸಾರಿ

ದೊಲು ದೇವ ಪೇಳ್ವಂ ಹರನಕೃತಿ ರಸವನೊಸೆದು ಲಾಲಿಸಿ ತಿದ್ದಿ ಕೇಳುವರ
 ಪದಧೂಳಿ ಸಸರಿಸುವುದೆನ್ನ ತನುವ ” (ಸಂ. ೧. ಪ. ೧೬) ಎಂದೂ ಮತ್ತು
 “ ವೇದ ನಾಲ್ಕುಂ ಲಿಂಗದಾದಿಯನು ಮುನ್ನೆಯ ವಾದಿಸುವ ಹರಿಯಜರು
 ಪಾದ ಶಿರವೇಯಿದಾಮಾದರ ಚೆನ್ನನಲಿ ಶಿವನುಂಡಕಾರಣದಿ ” (ಸ. ೬ ಪ.
 ೭೯) ಎಂದೂ “ ಕಡೆಯ ಮಾತೇನು ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿಯನೆಲ್ಲ ಒಡನುಣಿಸಿ ”
 (ಸ. ೩ ಪ. ೮೫) ಎಂದು ಹೇಳುವ ರೀತಿ ನೀತಿ ಸೂತ್ರಗಳಿಂದ ಈ ಕವಿಯು
 ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿಯೇ ಜನನವಾಗಿದ್ದನೆಂದು ನಿರ್ವಿವಾದದಿಂದ ಒಪ್ಪಬಹುದಾಗಿದೆ.
 ಈ ಕಾವ್ಯದ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀಯುತ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರೂ ಪೀಠಿ
 ಕೆಯ ಪು. ಚಿರಲ್ಲಿ “ ಈ ವಸ್ತುವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವನ
 ಭಕ್ತಿಯೂ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪ್ರೇಮವೂ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ
 ಮರುಳಸಿದ್ಧನಂತಹ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವ
 ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆ ದೇವನಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ ” ಎಂದು ಅಡಿರುವ
 ವಾಕ್ಯವು ಕವಿಯ ಕುಲವು ಮಾದಿಗ ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವ
 ಕವಿಯು ಕುಲದಿಂದ ಮಾದಿಗನಾಗಿದ್ದರೂ ವೀರಶೈವನೇ ಆಗಿದ್ದು ಲಿಂಗಾ
 ರಾಧಕನಾಗಿದ್ದನೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಹುದು! ತನ್ನ ಕುಲಾಭಿಮಾನದಿಂದಲೇ
 ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಬಹು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಮಾದಿಗ ಕುಲಸಂಭೂತ
 ನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದನೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯಾರಿ
 ಗಾದರೂ ಕುಲಾಭಿಮಾನವು ದೊಡ್ಡದು. ದೇವಕವಿಯು ಈ ಬಗೆಯಾದ
 ಅಪವಾದವನ್ನು ತಾನು ಕೊಡಲು ಅಂಜಿ “ ಬಾಳ್ವುಳಿಯ ಕಲಿದೇವ ನಿಂತು
 ಸುರಿದೊಲು ದೇವ ಪೇಳ್ವಂ (ಸಂ ೧. ಪ. ೧೬) ಕಲಿದೇವನೆಂಬವನು ಹೇಳಿ
 ಕೊಟ್ಟಂತೆ ನಾನು ಹೇಳಿದನೆಂದು ಜಾರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅಪವಾದವನ್ನು
 ಕೊಡುವವರ ಸರಣಿಯು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ. ಈ
 ಕವಿಯು ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ತಳಹದಿಯಾಗಿ “ ಗದ್ದುಗೆಯರಾಮಿ
 ತಂದೆಯು ತರಣಸಂತತಿಗೆ ಉದ್ಧರಿಸಿ ಪೇಳ್ವ ಗುರುಬೋಧೆಯ ಮಹಾತ್ಮೆ
 ಯನು ಹೃದ್ಯದೊಳ್ ನೆರೆಭಾವಿಸಿ ” (ಸ. ೧. ಪ. ೧೭) ವಿಷಯಗಳನ್ನು
 ಅಂಗೀಕರಿಸಿದಂತೆ ಅಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಜಾಣತನ. ಗದ್ದುಗೆಯ
 ರಾಮಿ ತಂದೆಯು “ ಗುರುಬೋಧೆಯ ಮಹಾತ್ಮೆ ”ಯನ್ನು ಅವತ್ಯವಾಗಿ
 ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಪರವಾಗಿ ಬರೆದಿರಬಹುದು. ಅ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ದೇವಕವಿಯು
 ತನಗೆ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗ್ರಹಿಸಿರಬೇಕು. ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು
 ತನ್ನ ಕುಲದವನೆಂದು ಸಾಧಿಸುವುದು ದಾರಿ ತಪ್ಪಿದ ವಿಚಾರ. ಅಲ್ಪಮತಿ

ಯಾದ ಈ ಕವಿಯು ಎಷ್ಟೋ ಸಾಹಸಮಾಡಿದರೂ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ಯವನ್ನು ಕವಿಪ್ರಪಂಚದ ಮುಂದೆ ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಕವಿಯು ಮರುಳಸಿದ್ಧರನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಅಕ್ರಮ ಮಾರ್ಗಜರನ್ನಾಗಿ ಹೇಳುವನು. ಆದರೆ ತನ್ನ ತಂದೆತಾಯಿ ಕುಲಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುವುದು ಅವನ ಆಪವಿತ್ರ ಜನನಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಲವಾದ ಆಶಂಕೆಯನ್ನು ಕವಿಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿಸದೇ ಹೋಗಿಲ್ಲ. ಇಂತಾಗಿ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದೇವಕವಿಯು ಮಾಡಿದ ಕುಲದ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತನೆಂಬಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂದೇಹವೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾವ್ಯದ ಕೊನೆಯ ಲಿನಿಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಕವಿಯ ಮಗನಾದ ದೇವಸುತನು ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ಕಾಲವನ್ನು ಸಹ “ ಪೇಳಿದನು, ದೇವಸುತ ಪೇಳಿನು ತಲೀಕೃತಿಯ ಶಾಲಿವಾಹನ ತಕು ಸಾಗುತಿರೆ ಸಾವಿರದ ಮೇಲೆ ಐನೂರ ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಸರ್ವಜಿತು ಸಂವತ್ಸರ...”ಮುಂತಾಗಿ ವಿಶಾಲವಾಗಿ ಬರೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಜನನಾದಿ ವಿಷಯವನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳದೆ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮೇಲಿನ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಈ ವಿಧವಾದ ಮುಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಕವಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಈ ಕಾವ್ಯ ಅಥವಾ ಕವಿಕಾಲವು ಶಾಲಿವಾಹನ ತಕ ೧೫೦೯ ಎಂದರೆ ಇಂದಿಗೆ ೩೫೮ ವರ್ಷಗಳೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ದೇವನೂ, ದೇವಸುತನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿ ಬರೆದಿರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಜನನ

ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿ ಶಿಲಾದಮಹರ್ಷಿಯು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ “ ಆಗಮಾರ್ಘದ ಶ್ರೇಷ್ಠವೂ ಸಮವಿಷದಾಗ...” “ ಮುನಿಕುಮಾರ ಚಂದ್ರಚಕೋರ ಹಿಮಕರನು ಮುನಿ ಶಿಲಾದನು ಪೋಷಣೀಪಚಾರದೊಳು ಘನಲಿಂಗವನು ಪೂಜೆಗೈದು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥದಿಂ ವನಿತೆಯುಪಚಾರದೊಳಗೆ (ಸಂ. ೧. ಪ. ೩೬) ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಉಪಚಾರದೊಡನೆ ಪೋಷಣೀಪಚಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಪೂಜೆಯು ಶಿವಾಗಮ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಸಾಗಿದೆ; ಶಿವ ಧರ್ಮದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಮಲಮೂತ್ರಾದಿ ಆ ವೇಗವನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರಂತೆ ಋತುಧರ್ಮವೂ ಒಂದು. “ ವರಸತಿ ಶಿವಾರ್ಚನಂಗೈಯ್ವ ತತ್ಕಾಲದೊಳು ಭರದಿ ಋತುಕಾಲವಾಗೆ ” (ಸಂ. ೧. ಪ. ೩೯) ತಡೆಯಲು ಬಾರದ ಆ ವೇಗದಿಂದ ಲಿಂಗಾಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಲಾದ ಪತ್ನಿಯು ಬಹಿಷ್ಕಾರವಾದಳು. ಇದು ಶಿಲಾದನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು.

ಆಗಲೆ “ ಎಲೆ ನೀರೆ ಹರಪೂಜೆಯಂ ಮಾಡ್ಪೆಸಮಯದೊಳು; ” ನೀನೀಗ ಹೊಲೆಯಾಗಿ ಹೊಲೆಜನ್ಮದಲಿ ಜನಿಸು....ಕುಲವಿಲ್ಲದಚಲನೊಳು ಬಾಳು (ಸ. ೧. ಪ ೪೧) ಎಂದು ಶಾಪಕೊಡುವನು. ಶಿವಾಗಮಾರ್ಥವನ್ನು ಬಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಶಿವಲಿಂಗಧಾರಿಯಾದ ಶಿಲಾದನು ಇಷ್ಟುಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಶಾಪ ಕೊಡುವ ಕಾರಣವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಏತಕ್ಕೆಂದರೆ ಶಿವಾಗಮಗರು ವೀರಶೈವ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಗೆಗೆ “ಲಿಂಗಾರ್ಚನಾರತಾನಾರೀ ಸೂತಿಕಾ ವಾರಜಸ್ವಲಾ ರವಿರಗ್ನಿಯರ್ಥಾ ವಾಯುಸ್ತಥಾ ಕೋಟಿಗುಣೇಜ್ವಲಾ” ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯ.(ಅ. ೧ ಪಾ ೧ ಸೂ.೧) ಶಿವಪೂಜೆಯಲ್ಲಿರುವ ವೀರಶೈವ ಸ್ತ್ರೀಯು ಬಹಿಷ್ಕೆಯಾದರೂ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಸೂರ್ಯ ಅಗ್ನಿವಾಯುಗಳಂತೆ ಶುದ್ಧಳಾಗಿಯೇ ಇರುವಳು ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಸಾರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವೀರಶೈವೇತರ ಸ್ಮಾರ್ತಾದಿಗಳು ಪೌಂಡರೀ ಕಾದಿಯಾಗಗಳನ್ನು ಪತ್ನಿಸಹಿತರಾಗಿಯೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಸಮಯ ದಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ ಬಹಿಷ್ಕೆಯಾದರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಯಾಗವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಸ್ಮಾರ್ತಾದಿಗಳ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳೂ ಸಾರುತ್ತಿವೆ. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಶಿಲಾದ ಋಷಿಯು ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಪೂರ್ಣ ಅಸತ್ಯವಾಗಿವೆಯೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಂಕರ ಸಂಭವವಾದ ಕವಿಗೆ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರ ಅಥವಾ ಲೌಕಿಕದ ಜ್ಞಾನವೆಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು? ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊರಗಾದುದನ್ನೇ ಒಂದು ಪಾಪವನ್ನಾಗಿ ಗಣಿಸಿ ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಸಿಗದೇ ಇದ್ದುದಕ್ಕಾಗಿ ತನ್ನ ಇಚ್ಛಿತಕಾರ್ಯದ ಸಾಧನೆಗೆ ಮಹಾಸತಿಪ್ರತೆಯಾದ ಋಷಿಪತ್ನಿಗೆ “ ಹೊಲೆಜನ್ಮದಲಿ ಜನಿಸು ಕುಲವಿಲ್ಲದಚಲನೊಳು ಬಾಳು ” ಎಂದು ಪಾಪದ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಋಷಿ ಮುಖದಿಂದ ಎರಚಿಸಿರುವುದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಸಂಗತ! ಪಾಪಮಯ! ಇದು ಕವಿಯ ಕೇವಲ ಕುಹಕ ಕಲ್ಪನೆ ಯಲ್ಲದೆ ಬೇರಲ್ಲ. ಈ ಬಗೆಗೆ ನೈಸೂರು ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ಶಿವ ಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮ ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂ. ೮ ಸಂಚಿಕೆ ೯ ಪು ೪೧೧ರಲ್ಲಿ “ ಕವಿಯು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಕಥಾನಸ್ತುವು ರಮಣೀಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಶಿವಪುರಾಣ ದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಶಿಲಾದ ಮುನಿಯು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಲಭಕೋಪ ನಾಗಿ ತನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಹಾಗೂ ಶಿಷ್ಯ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಶಪಿಸಿ ಹೊಲೆ ಯರ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರಲ್ಲಿಯೂ ಗಂಡಹೆಂಡರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿನಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿ ದುದು ಅನೌಚಿತ್ಯವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅಧರ್ಮವೂ ಅನೀತಿಯೂ ಆಭಾಸವೂ ಆದುದು. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶಿಲಾದಮುನಿಯನ್ನು ಇಂತಹ ಅನಿನೇಕಿಯಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ದೇವಕವಿಯು ಲೋಕಾನುಭವಿಯೆಂದಾಗಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನೆಂದಾ

ಗಲಿ ನಾವು ತಿಳಿಯುವುದೆಂತು? ” ಎಂದು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿಂದಣ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನದಕೂಡಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀ ಕಾರವೇ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಲಾದಪತ್ತಿಯು ತಿರುಗಿ ಉತ್ತರ ವೀಯದೆ ಋಷಿಯಿಂದ ನಿತ್ಯಾಸವನ್ನು ಬೇಡುವಳು. ಕವಿಯ ಸಾಪದ್ಯಷ್ಟಿಗೆ ಗುರಿಯಾದ ಋಷಿಯಾದರೋ— “ ಎನುತಿರಲಭಿಶಾಸನುನುನುನುನುಡಿದ ನಾಸತಿಗೆ ನನಿತೆ ನೀಪೋಗಿ ಮರ್ತ್ಯದೊಳು ಕರುಗಲ್ಲೆಂಬ ಜನಪದಕ್ಕಧಿಪ ಪ್ರಭು ಬಾಚಣ್ಣನ ಭೃತ್ಯನೆಂದೆನಿಸ ಅನಘನೀನನನಾತ್ಮದೊಳು ಜನನವಾಗೆ ಲಾಘನ ಮಹಿಮನನ್ನು ತನುಮನ ಕೊನೆಯೊಳುದಿಸುವನು ನಿನಗಿದುಂ ಸದ್ಯಫಲವೆಂದು ಮುನಿನುಡಿದನಾವನಿತೆಯೆಂಬೀಳು ಕೊಡುತ ” (ಸ. ೧. ಪ. ೪೨) ಕರುಗಲ್ಲೆಂಬ ಊರಲ್ಲಿ ಬಾಚಣ್ಣನೆಂಬ ಒಡೆಯನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮನೆಯೊಳು ಒಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಹುಟ್ಟು. ಆಗ ನಿನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಘನಮಹಿಮ ಹುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ನಿನಗೆ ನಿಶ್ಚಾಪವೆಂದು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತ, ಮತ್ತೆ ಆ ಋಷಿಯು—ಬಾಚಣ್ಣನ ಮನೆಯ ಆಳುಯಾರು? ಅವನ ಘನತೆನು? ಎಂಬುದನ್ನಾ ”....“ ಪೂರ್ವದೊಳು ಭೃತ್ಯನೆಂದೆನಿಸ ಶಿಷ್ಯಗೆ ಗುರುವಿರೋಧದೊಳು ಎತ್ತಿನಸ್ಥಿಯ ಮೆಟ್ಟಿತಿ ತಂದು ಪುನ್ನೆನುತಲತ್ಯಂತ ಕೋಪದಲಿ ಮರ್ತ್ಯಕಂ ಪೋಗಿ ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಪ್ರಭು ಬಾಚಣ್ಣನ ಭೃತ್ಯನಾಗಿರು ಕೂಚಿಮಾರ ಪೆಸರಿಂದ (ಸಂ ೧. ಪ ೪೦) ಮುಂತಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ “ ಎಂದು ಮುನಿನುಡಿಯೆ ಸತಿಬಂದಳಾ ಪುರವರದಕಗ್ಗಲ್ಲಪುರ....ರಾಜಬೀದಿಯೊಳು ನಿಂದು ನೋಡಿದಳು (ಸಂ ೧. ಪ. ೪೪) ಆಗ ಪೂರ್ವದೇಹ ಸಮೇತವಾಗಿಯೇ ಋಷಿ ಪತ್ತಿಯು ಕಗ್ಗಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ರಾಜಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೋಡುವಳು. ಹೀಗೆ ಸಂಕರ ಸಂಭವನಾದ ಈ ಕವಿಯು ಮಹಾಪತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ರಾಜ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ “ ಆ ದೇವಿಬಂದು ಕಗ್ಗಲ್ಲಪುರವರದೊಳಗೆ ಮಾದಿಗರ ಜನ್ಮನಾದ ವರ್ಗ ಸತಿಯೆನಿಸಿರಲು....” (ಸಂ ೨. ಪು. ೫೧) ಮುಂತಾಗಿ ಬಹುದೂ ರದ ಮೇಲೆ ಬರೆದು ಈ ಮುನಿ ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ಹೊಲೆಯನಿಗೆ ಗಂಟು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ಬರಹದಂತೆ ವಿಚಾರಿಸಿದರೂ ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಬಾಚಣ್ಣನ ಭೃತ್ಯ (ಆಳು)ನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಋಷಿ ಪತ್ತಿಯು ಮಗವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ಆಳು ಕೂಚಿಮಾರನೆಂದು ತಾನೇ ಹೇಳಿ ತಂದೆಯಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಕೂಚಿಮಾರನಿಗೆ ೨ನೆಯ ಸಂಧಿಯ ೫೩. ೫೪. ೫೫ನೆಯ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ

ಇವಳನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಿಡುವನು. ಇದಂತಹ ಅವಿವೇಕತನ! ಒಂದು ನೇಳೆ ಕೂಚಿಸದವನಿಗೆ ಶಾವಗ್ರಸ್ತಳಾದ ಯುಷಿ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಲೌಕಿಕಕ್ಕಾದರೂ ಒಪ್ಪುವಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಕವಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಿಲ್ಲವೇ? ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಕೂಚಿಸದವನಿಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಲ್ಲ. ಸಾಪ! ಮೊದಲೇ ಸಂಕರಜ! ಅದರಲ್ಲಿ ಮಂದ ಬುದ್ಧಿ ಧರ್ಮ ಜ್ಞಾನ ತೂನ್ಯತೆ ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಕವಿಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಬುದ್ಧಿ ಹೇಗೆ ಬರಬೇಕು? ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ “ಆ ದೇವಿಬಂದು—” ಮುಂತಾದ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಶಿಲಾದ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೇ ಅದೇ ದೇಹದೊಡನೆ “ಮಾದಿಗರ ಜನ್ಮವಾದವರ್ಗೆ ಸತಿ” ಮಾಡಿ ಮಹಾಪತಿಪ್ರತಿಯಾದ ಯುಷಿಪತ್ನಿಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಅಳಿಸಬಾರದ ವೇಶ್ಯೆಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ದೇವಕವಿಯು ಶಿಲಾದ ಪತ್ನಿಗೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸದೆ ಅವಳನ್ನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಬಾಚಣ್ಣನೆಂಬವನ ಆಳಾದ ಕೂಚಿಸದವನೆಂಬ ಮಾದಿಗನಿಗೆ (ಸ. ೨ ಪ. ೫೨) ಗಂಟು ಹಾಕುವುದಾದ ಮೇಲೆ ಇವರಿಬ್ಬರ ವ್ಯಭಿಚಾರದಿಂದ ಮಹಾತ್ಮನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಜಗನ್ನಾತೆಯಾದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ದೇವಿಯನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಾನೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಮಾಯೆಯ ಮೂಗು ಕೊಯಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕವಿಯ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಮಹಾತ್ಮರು ಕಾಮಭಾವನೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಉಚ್ಚವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಮೂಗು ಕೊಯ್ಯಲು ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಸಾಧ್ಯ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವುದರ ಕರತಾಸುರನ ಹೆಂಡತಿಯ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಚಾಣ್ಣೆಯನ್ನೂ ಕವಿಯು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದು ಒಂದು ಪುಣ್ಯವೇ ಸರಿ ಜಗನ್ನಾತೆಯದು! ಅವಳನ್ನೂ ಹೊಲೆಯರಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದರೆ ಗತಿಯೇನು? ಸಾಪ! ಯಾತಕ್ಕೋ ಅಂಜಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ದೇವಿಯನ್ನು ಮಾಯಾವತಾರ ಮಾಡಲು ಹಾಕಿರುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಿಸೋಣ!

ಶಿವಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭೃಂಗೀಶ್ವರನು ನಾಟ್ಯವಾಡುವನು. “ಮಾಯಾ ಕೋಲಾಹಲ ಮಾಯಾನಂದ ತಿರುಹರ ಮಾಯಾ ಮೃದುನಾದ್ಯದೊಳು ಭಂಗಿಸಿದ ನಿಕಾಯ ಜೀಯ ದೇವರ ದೇವ ಸಲಹೆನುತ....” (ಸ. ೨. ಪ ೧೫) ಮತ್ತೆ ಹಾಡುವನು. ಶಿವನನ್ನು ನಗಿಸುವನು. ಈ ವಿಧವಾದ ಸ್ತುತಿಯು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ದೇವಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗಿರಿತೆಯು ಮಾಯಾರೂಪಳಾದ

ತನ್ನ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಶಿವನ ಲೀಲೆ ನಡೆಯಲಾರದು. ಅದು ಕಾರಣ ಶಿವನು ಮಾಯಾಮಯನು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾ ಭೃಂಗಿಯ ಸ್ತುತಿಯನ್ನು ಶಿವ ನೆದುರಿಗೆ ಖಂಡಿಸುವಳು. ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಶಿವನಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರುವುದು. “ಶ್ರೀಕಾರಗೆಡಿಸಿ ಭಂಗಿಸಿ ನಾಸಿಕಂಪರಿದು ಮಾಕಾಳಿಯೆಂಬನೆಸರಂ ನುಡಿ ಸುತಾ ಮೇಲೆ ಕಾಕುಮಾಡುವೆ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದೊಳು ಜನಿಸು” (ಸ. ೨ ಪ ೨೫) ಮುಂತಾಗಿ ಶಾಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟೀಬಿಡುವನು. ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪರಿ ಜ್ಞಾನವು ಈ ಕವಿಗಿದ್ದರೆ ಈ ವಿಧವಾದ ಬರಹಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಶಿವಶಕ್ತಿಯರ ಸಂಬಂಧವು ವಾಗರ್ಥಗಳಂತೆ ಅರ್ಥನಾರೀತ್ಯರ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದು. ಶಕ್ತಿರೂಪ ಪ್ರಕೃತಿಯೇ ಮಾಯೆ, ಈ ವಿಧವಾದ ಮಾಯೆಯೆಂಬ ಶಕ್ತಿ ವಿಶಿಷ್ಟನೇ ಶಿವನೆಂಬುದೂ “ವಯಾಂತು ಪ್ರಕೃತಿಂ ವಿದ್ಯಾತ್ ಮಾಯಿನಂತು ಮಹೇಶ್ವರಂ” (ಕೈವಲ್ಯೋಪನಿಷತ್ ೪-೧೦) ಮತ್ತು ಶಿವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಉಮಾ ಸಹಾಯಂ ಪರಮೇಶ್ವರಂ ಪ್ರಭುಂ” (ಕೈವಲ್ಯೋಪನಿಷತ್ ೧-೭) ಮುಂತಾದ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಶಿವನನ್ನು ಶಕ್ತಿಯ ದೂರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲ. ಇದೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಕವಿಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವಾಗಿ ಗಿರಿಜೆಯನ್ನು ಮಾಯಾಸಾಮಿಂದ ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಮೂಗು ಕೊಯ್ಯಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಾಯೆಯು ಗಿರಿಜಾ ವತಾರಿಣಿ ಎಂಬುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮದೋನ್ಮತ್ತಿಯಾದ ರಾಕ್ಷಸಪುತ್ರಿ ಇವಳ ಗರ್ವಭಂಗಮಾಡಿ ನಿಷ್ಕಾಮಿಯಾಗಲು ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಅವತಾರವಾಯಿ ತೆಂತಲೂ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಕವಿಯು ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಬಹುದಿತ್ತು. ನಾವು ಮುಂದೆ ಮತ್ತಿಗೆ ಈ ಮಾರ್ಗವು ಸರಿ ಬೀಳುವದಿಲ್ಲ. ಅಂತೆಯೇ ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ; ಅನ್ನು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕವಿಯು ಗಿರಿಜೆಯನ್ನು ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಅಪವಿತ್ರ ಮಾಡಿದ್ದು ಆಯಿತು. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಲಾದ ಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನವತಾರಕ್ಕಾಗಿ ಭೃಂಗೀಶ್ವರನಿಗೆ ಕೈಹಾಕುತ್ತಾನೆ, “ನರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ನರಜನ್ಮವನು ತಾಳಲರಿದೆನಲು....ಗುರುಮೂರ್ತಿಯಾಗಿ ನಿನ್ನಂತರಂಗ ವನ್ನೆದಿ ಸ್ಮರಿಸಿದಿಷ್ಟಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯನಿತ್ತು ಕರುಣಿಸುತ ನರಜನ್ಮವಂಪರಿದು ಘನಕೆ ಘನವೆನಿಸುವಾ ಮರುಳಸಿದ್ಧೀಶನೆನಿಪ ಧರೆಯೊಳುಂ ಚರಿಸಿ ಮಾಯೆಯ ಗೆಲ್ಪವರನಿತ್ತು ಪರಶಿವನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ಪಿಂತೆತಾಂ ಬಹೆನೆಂದು ಹರುಷಮಿಗೆ ರೇವಣಾ ಸಿದ್ಧಗುರುವೆನೆನಿಪ ಪರಮ ಕಳೆಯಂ ಬೀರುತ ನ್ನುರುಳನೆಂದೆನಿಸಿ ಮಾಯೆಯ ನಾಸಿಕವನರಿದು ಗಿರಿಜಾತೆಯನು ತಿವಿರ

ಜಾತಿಯನು ಮಾಡುವಾತುರದಿ ನರಲೋಕಕ್ಕೆ ಕಳುಪುತಾ ಪರಶಿವನು
ಮಿರೆದುದ್ರಗಣ ಸಹಿತಲು (ಸಂ ೨ ಪ. ೪೮. ೪೯)

ಶಿವನು ಭೃಂಗೀತ್ವರನನ್ನು ಕರೆದು ಮೂಂಜೆಯನ್ನು ಮರ್ದಿಸಲು
ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸೆಂದು ಹೇಳುವನು.
ನರಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಲು ನಾನೋಲ್ಲೆನೆಂದು ಭೃಂಗೀತ್ವರನು ಶಿವನಿಗೆ ಅರಿಕೆ
ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ನಿನಗೆ ಭಂಜಿಬೇಡ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಗುರುರೂಪದಿಂದ ನಾನು
ನಿನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವೆನೆಂದು ಶಿವನು ಭೃಂಗೀತ್ವರನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಪಕ್ಕೆ
ಭೃಂಗೀತ್ವರನು ಒಪ್ಪಿದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಭೃಂಗೀತ್ವರನು ಜಂಗಮ ವೇಷದಿಂದ
ಹೊರಟು ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ತನ್ನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಶಿಲಾದ ಪತ್ನಿಯಾದ
ಸುಪ್ರಭೆಯ ಗರ್ಭವೇ ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಅವಳನ್ನು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.
ಸುಪ್ರಭೆಯು ಕೂಚಮಾರನೆಂಬ ಹೊಲೆಯನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಅರ್ಧಾಂಗಿ
ನೀತ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿರುವುದು ಜಂಗಮರೂಪಿ ಭೃಂಗೀತ್ವರನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.
ನೇರವಾಗಿ ಕಗ್ಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಹೊಲೆಯ ಕೂಚಮಾರನಲ್ಲಿಗೆ ಆ ಜಂಗಮನು
ಬರುವನು. “ ಶ್ರೀಗಿರಿಗೆ ಪೋಪಪಯಣಂ ಸಾಗಿತಲೆ ಮಗನೆ ಆಗಬೇಕೆ
ರಡು ಪಾದುಕೆ ನಮ್ಮ ಪದಗಳಿಗೆ (ಸಂ. ೨ ಪ. ೫೪) ಎಂದು ಮೊದಲು ತಾನು
ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವನು. ಆಗ ಕೂಚಮಾರನು ಜಂಗಮ ಪಾದರಕ್ಷೆಗೆ
ಪತುಚರ್ಮಸರಿಯಲ್ಲ, ಹೇಗೆಮಾಡುವುದು ? ಎಂದು ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವನು.
ಸುಪ್ರಭೆಯು “.....ತನ್ನ ಮೊಲೆಗಳೆಂ ಕೊಯ್ದೀಗ ಶಿವಗೆ ಪಾದುಕೆಯ
ಮಾಡೆಂದು....” (ಸಂ. ೨ ಪ. ೫೫) ಕೆರಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ತನ್ನ ಮೊಲೆ
ಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಕೂಚಮಾರನಿಗೆ ಕೊಡುವಳು. ಸಂತೋಷದಿಂದ
ಅವನು ಕೆರಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವನು. ಜಂಗಮನಿಗೆ ಸಂತೋಷ
ವಾಗಿ ವರವನ್ನು ಬೇಡಿರೆಂದು ಹೇಳುವನು. ಆಗ ಕೂಚಮಾರನು ಸುಪ್ರಭೆ
ಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರಸಂತಾನವನ್ನು ಬೇಡುವನು. ಜಂಗಮನು ತಥಾಸ್ತು ಎಂದು
ವರವಿತ್ತು ಹೋಗುವನು. ಇತ್ತ ಸುಪ್ರಭೆಗೆ ಗರ್ಭ ೨—೪—೮ ತಿಂಗಳು
ಬೆಳೆಯುವುದು. “.....ಕುಚ ಚೂಚಕಂಗಳುಂ ನೀಲವರ್ಣವ ನೈಯ್ವಿ
ಗುರುಕುಚಿಯ ತನುಮನ ತಾಪವ ” (ಸ. ೨ ಪ ೬೨) ಅಂಗಾಂಗಗಳ
ರೂಪು ಬದಲಾಯಿಸುವುದು. ಮೊಲೆಗಳು ದಪ್ಪವಾಗುವವು. ಮುಂದು
ದಿಯು ಕಪ್ಪಾಗುವುದು. ಅಂತೂ ಇಂತೂ ನವಮಾಸ ತುಂಬಿ ಸುಪ್ರಭೆಯು
ಗಂಡು ಕೂಸನ್ನು ಹಡೆದೇಬಿಟ್ಟಳು. ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಜಂಗಮ ಪಾದರಕ್ಷೆ
ಗಿಂದು ಸುಪ್ರಭೆಯ ಮೊಲೆಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತೆ “ ಕುಚಚೂಚ

ಕಂಗಳುಂ ನೀಲವರ್ಣವ ನೈಯ್ದೆ ” ಎಂದು ಪರಿಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಮೋಲಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಿಯಾಗಿ ಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗುರುಕುಚಗಳು ಹೇಗೆಬಂದವೆಂಬುದನ್ನು ಸಹ ಯೋಚಿಸದೆ ಮೂಢ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಂಕುಬೂದಿ ಯನ್ನೆರಚಲು ಯತ್ನಿಸಿ ಕವಿ ಜಗತ್ತಿನ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ದ್ದಾನೆ. ಋಷಿಪತ್ನಿಯ ಮೇಲೆ ಶಾಸದ ನೆನಪಿಂದ ಇಂತಹ ವ್ಯಭಿಚಾರದ ನಿಶ್ಚಾಪವನ್ನು ವಾಸಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅವಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದವನೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂದು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಹೊರಟಿರುವ ಇವನ ಧೂರ್ತತನಕ್ಕೆ ಮೇರೆಯೇ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಇದ್ದೆಲ್ಲ ಕವಿಯು ಸಂಕರ ಜನ್ಮದ ಸ್ವಭಾವವೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಯಾವತೆರನಾದ ಬುಡವೂ ಇಲ್ಲದುದರಿಂದ ಶಿಲಾದಪತ್ತಿಯು ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಕಗ್ಗಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಈ ಹೀನಾಯದಿಂದ ಶಿಶುವನ್ನು ಜನಿಸಿದಳೆಂಬುದೂ ಅವನೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂಬುದೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಸತ್ಯವೆಂದು ವಾಚಕರು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಶ್ರೀ ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ತರಣನಾಹಿತ್ಯದ ೧೯೪೫ ನೆಯ ನವಂಬರ ಸಂಚಿಕೆಯ ೪೮೬ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ “ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನು ಜನ್ಮತಃ ಹೊಲೆಯನೆಂದು ದೇಶಕವಿಯು ಹೇಳುವ ವಿಷಯ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ದೃಢಪಡುವವರೆಗೆ ಈ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಬುಡಭದ್ರವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ” ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಜನನಕ್ಕೆ ವ್ಯಭಿಚಾರ ದೋಷಭಯ

ಕವಿಕಲ್ಪಿತಳಾದ ಸುಪ್ರಭೆಯು ಹಡೆದುದು ವ್ಯಭಿಚಾರದಿಂದ ಎಂಬುದನ್ನು ಕವಿಯು ತನ್ನ “ ಸುಪ್ರಭಾ ದೇವಿ ತರಳನನು ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತಾಗ..... ಕುಮಾರನಂ ಸತ್ಪಥದೊಳಿರಿಸುತ್ತಾಗ... ಶಾಪಮಂಕಳಿದು ಶಿಲಾದನ ಹೊರಗೆಯ್ದು (ಸ. ೨ ಪ ೬೬) ಮುಂತಾದ ವದ್ಯವಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸುಪ್ರಭಾದೇವಿಯು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹಡೆದಿದ್ದರೆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಮೋಲೆಯನ್ನೂಣಿಸಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡದಾಗುವವರೆಗಾದರೂ ಕೂಚಿಮಾರನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಶಿಶು ಜನನವಾದೊಡನೆಯೇ ಒಂದು ದಾರಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಸುಪ್ರಭೆಯು ನೇರವಾಗಿ ಶಿಲಾದನಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೀ ಶೈಲಕ್ಕೆ ಹೋದಳೆಂತಲೂ, ಋಷಿಗೆ ಅನಂದವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ತನ್ನವಳನ್ನಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತೆಂದೂ ಮುಂತಾಗಿ ಕವಿಯು ಹೇಳಹೊರಟು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಧರ್ಮದ ತಳಹದಿಯನ್ನೇ ಸಡಿಲಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಶಿಶುವಿನ ತಾಯಿಯೇನೋ ಬಿಟ್ಟುಹೋದಳು. ಅದರ ತಂದೆಯಾದ ಕೂಚಿನಾರನಾದರೂ ಅಶಿಶುವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಡಲು ಕಾರಣ ನೇನಿರಬೇಕು? ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ಅವನ ವಂಶದವರಾದರೂ ಕಾಪಾಡಬಹುದು ಎತ್ತಲ್ಲ? ಯಾವಕಾರಣದಿಂದ ಕೂಚಿನಾರನ ವಂಶದವರು ಈ ಶಿಶುವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಿಲ್ಲ? ಇದೂ ಇರಲಿ. ಕೂಚಿನಾರನ ಒಡೆಯನಾದ ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಬಾಚಿಗೌಡನಿಗಾದರೂ ಈ ವಿಷಯವು ಮುಂಚೆಯೇ ತಿಳಿದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ? ಸುಪ್ರಭೆಯೆಂಬುವಳು ಇವನ ಮನೆಯವಳು. ಗರ್ಭಿಣಿ ಇದ್ದಾಳೆ ಮುಂತಾದ ತನ್ನ ಅಳಿನ ಸಂಗತಿಯು ಒಡೆಯನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲೇಬೇಕು. ಇವನಾದರೂ ಒಂದು ದಿನ ಶಿಶುವನ್ನು ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಏಕೆ ಬಿಟ್ಟ? ಈ ಅನಂತ ಸಂದೇಹಗಳಿಂದ ನಾವು ಹೀಗೆ ನಿರ್ಣಯಿಸುವೆವು:--ಕೂಚಿನಾರನೆಂಬವನೊಬ್ಬ ವ್ಯಭಿಚಾರಿ. ಸುಪ್ರಭೆ ಎಂಬವಳು ಎಲ್ಲಿಯವಳೋ ಸೂಳೆ. ಇವರಿಬ್ಬರ ವ್ಯಭಿಚಾರದಿಂದ ಒಂದು ಶಿಶು ಹುಟ್ಟಿ ಅನಂತರ ಈ ವ್ಯಭಿಚಾರ ವಿಚಾರವು ಒಡೆಯನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗುವ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸೂಳೆ ಹಡೆದವಳು ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಊರುಬಿಟ್ಟು ಓಡಿದ್ದಾಳೆ. ಕೂಚಿನಾರನು ತನ್ನ ಕೂಸೆಂದರೆ ಇನ್ನೂ ಅಪವಾದ ಬರಬಹುದೆಂದು ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಕೂಸನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಬಾಚಿಗೌಡನಿಗೆ ಒಂದನೆಯ ದಿನ ಆ ಶಿಶು “....ಆಗಸದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಕುಟ್ಟಿಮದ್ದೊಳು...” (ಸ. ೧ ಪ. ೪) ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಕೂಸಿನ ಜನನ ವೃತ್ತಾಂತ ತಿಳಿಯದೆ ಮೋಸಗೊಂಡ ಗೌಡನು ಸಂತಾನ ಹೀನನಾದ ಕಾರಣ ಆಶೆಯಿಂದ ಆ ಕೂಸನ್ನು ಮನೆಗೆ ತರುತ್ತಾನೆ. ಹೆಂಡತಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮನು “ ತನುಜನಿಲ್ಲೆಯವನೆಂದು ಘನತಂಕೆವಿಡಿದಾಗ ಮನೆಯ ಮುಂದಿಹ ಭವನದೊಳಿರಿಸಿ. ” (ಸ. ೩ ಪ. ೫) ಎಂದು ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕೂಸನ್ನು ಮನೆಯ ಹೊರಗೇ ಇಡಿಸುವಳು. ಇಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧವಾದ ಸಂತಯ ಕ್ಷೇಡಾದ ಶಿಶುವನ್ನು ಮಲ್ಲಮ್ಮನು ಸಾಕುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಕವಿಯು ಮತ್ತೊಂದುಪಾಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ “ ಹರಿಯುಜರು ಸುರರು ವಿದ್ಯಾಧ ರಾಳಿಯುಂ ಗರುಡ ಗಂಧರ್ವಯಕ್ಷರು ಪಿಶಾಚರು (ಸ. ೩ ಪ. ೭) ಮುಂತಾದವರು ರಾತ್ರಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವರು. ವಾದ್ಯವಾಗುವದು. ಆಗ ಮಲ್ಲಮ್ಮ ನಂಬುವಳು, ನಂಬಿದರೂ “ ಏನಾದಡುಂ ಬರಲಿ....” (ಪ. ೮) ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡೇ ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವಳು. ಈ ಕೂಸು ಮಾಡುವ ಹುಚ್ಚಾಟಕ್ಕೆ ಮರುಳ ಎಂದು ಕರೆಯುವಳು. ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆ ದನ ಗಳನ್ನು ಕಾಯಲಿಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚುವರು, ಅಲ್ಲಿಂದ ಲೀಲೆಗೆ ಅರಂಭವಾಗಿ ಇವನೇ

ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗೆಗೆ ದೇವಕವಿಯ ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆಗಳು ೩೯

ಮರಳಸಿದ್ಧನಾಗುವನು. ಈ ಕುಹಕ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಜನಿಸಿದ ಈ ಶಿತುವು ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧನಲ್ಲ. ಕವಿಯು ಕಾಲಮಾನ ಪರಿಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದೆ ಪೂರ್ವ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅಧುನಿಕನಾದ ಸಂಕರ ಜಾತಿಯ ಯಾವನೇ ಒಬ್ಬ ಮರುಳಪ್ಪ ನೆಂಬವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಬರೆದು ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಬೇರೆ

ಈ ಕವಿಯಂತೆ ಅನೇಕರು ಶ್ರೀ ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯರ ಹಾಗೂ ರೇವಣ ಸಿದ್ಧರ ಬಗೆಗೂ ಬರೆದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಂದೇಹವನ್ನೇ ತಂದೊಡ್ಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಮೂಲಮರುಳ ಸಿದ್ಧನ ಕಾಲಮಾನವು ಕ್ರಿ. ಶ. ೯೦೨ ರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುವದು. ರಂಭಾಪುರಿಯ ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಕಾಲವೂ ಶೃಂಗೇರಿಯ ಆದಿಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲವೂ ಒಂದೇ ಆಗಿದೆ: ಆದಿಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲಮಾನವು ವಿಕ್ರಮ ಸಂವತ್ ೧೪ ಈಶ್ವರಸಾಮ ಸಂವತ್ಸರ ದಿಂದ ವಿಕ್ರಮ ಸಂವತ್ ೪೬ ನಾಮ್ಯ ಸಂವತ್ಸರದವರೆಗೂ ಅಕ್ರಮಿಸುವ ದೆಂದು ಮದ್ರಾಸಿನ ಮಿ|| ಸೂರ್ಯಸಾರಾಯಣರಾವ್ B. A. M. R. A. S. ಅವರು ವಿಜಯನಗರ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸಕೇರಿ ಚಿದಂಬರಯ್ಯನವರು ಭರತಖಂಡದ ಜೀವಜ್ಯೋತಿಗಳು ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲಮಾನವು ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೪೦ ವರ್ಷ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆದಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರೂ ರೇವಣಸಿದ್ಧರೂ ಒಂದೇ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂಬುದನ್ನು ಶೃಂಗೇರಿಮಠದ “ ಗುರುವಂತ ಕಾವ್ಯವು ” ತನ್ನ ಮೂರ ನೆಯ ಸರ್ಗದ “ ಸುಸಿದ್ಧನ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಮಹಾಯೋಗಿನಾದತ್ತಂ ‘ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರನೌಳೀಶ್ವರಲಿಂಗಂ’ (ಪ. ೩೪ರ ಕೆಳಗೆ)ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಸಂಕ್ತಿಯಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಶೃಂಗೇರಿಮಠದಲ್ಲಿ ಈ ಗುರುವಂತ ಕಾವ್ಯವು ಆ ಮಠದ ಅಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಕಾಲೀ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರಿಂದ ಇಂದಿಗೆ ನೂರು ವರ್ಷ ಗಳ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ಅಸ್ಥಾನ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿ ಗಳಾದ ಕುಣಿಗಲ್ ಶ್ರೀ ರಾಮಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಇದನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ಶ್ರೀ ರಂಗಂ ವಾಣಿವಿಲಾಸ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಆದಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಸುರೇಶ್ವರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ವಟ್ಟಗಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಕಾಂಚಿಗೆ ಹೊರಡುವಾಗ ತಮಗೆ ಆ ಮೊದಲೇ ರೇವಣಸಿದ್ಧರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಚಂದ್ರನೌಳೀಶ್ವರಲಿಂಗವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪೂಜೆಮಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅಜ್ಞಾನಿ ಸಿ ರುವರು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಗುರುವಂತ ಕಾವ್ಯವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು “ ಶಿವತತ್ವ ರತ್ನಕರ ” ವಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತೃವಾದ ಕೆಳದಿ

ಬಸವರಾಜನು ಗ್ರಂಥದ ೪ನೆಯ ಕಲ್ಲೋಲದ ೧೨ನೆಯ ತರಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಆದಿ ತಂಕರಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ರೇವಣಸಿದ್ಧರಿಗೂ ನಿಕಟಸಂಬಂಧವಿದ್ದುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ತಂಕರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಚಂದ್ರಿಮೌಳೀತ್ವರಲಿಂಗವನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಕಾಲವು ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೨೦ ವರ್ಷಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೂ ಎಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳು ಹಾಡುವಂತೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಯೋಗಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಬಾಳಿದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಪೂ. ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಭೂಮಿಗೆ ಅವತರಿಸಿದರೆಂದೂ ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಅಧಿಕಾರ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೯೦೨ರವರೆಗೂ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಜೀವಿಸಿ ರುದ್ರಮುನಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶಿವೈಕ್ಯರಾದರೆಂದೂ ಭಾವಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮದ್ರಾಸಿನ T. S. ನಾರಾಯಣ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ೧೯೧೫ನೆಯ ಮೇ ತಿಂಗಳ “Indian Review” ದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಕ್ರಿ. ಶ ೧೦೨೨ರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯರು ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಕರ ಭಾಷ್ಯದ ಚತುಃ ಸೂತ್ರ ಏಳನೆಯ ಪದ್ಯ ಪೊಂದರಲ್ಲಿಯೇ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಹಾಗೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರುವುದರಿಂದ ರೇವಣಸಿದ್ಧ—ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಇವರುಗಳು ಒಂದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. “ಶಿವದಾಸಿಮಾರ್ಯ ಪುರಾಣ” (ಪಂ. ೧ ಪು ೧—೨೨ರಲ್ಲಿ) ಉಚ್ಚಯಿಸಿ: ಪೀಠದ ದಾರುಕಾಚಾರ್ಯರು “....ದ್ವಾಪರವಿ ದಾರುಕಾಖ್ಯಂ” (ಪ. ೧೫) ದ್ವಾಪರ ಯುಗಾರಂಭದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದೂ “ವಿಲಸಿತಮಜ್ಜನಿಯ ಸಿಂಹಪೀಠದೊಳ್ಳೆರೆವ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯಗಾನೇರ ಗುವೆ” (ಪ. ೧೬) “ನೋಮಸದ್ಯೋ ಜಾತ ಮುಖದಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ನಾಮಹಿತ ವಾನುದೇವಾಸ್ಯಾದಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ನಾಮಹೇತ್ವರನ ಘೋರಾನನದೊಳೊಗೆ ದನೇಕೋರಾನುತಂದೆ ಎಂದು” ಭೀಮತ್ಪುರುಷ ಮುಖದಲಿ ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯ ನಾಮಹಿತನೀಶಾನ್ಯ ಮುಖದಿ ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯ ಕಾಮವಿಜಯರ ಪಂಚ ಸಿಂಹಾಸ ನಾಧಿಪರ ಪದಪದ್ಮಕಾನೇರಗುವೆ. (ಪ. ೧೭) ಎಂದಿರುವ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ದಾರುಕಾಚಾರ್ಯ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ಮತ್ತು ಮರುಳಸಿದ್ಧರೆಂಬವರು ಒಂದೇ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ವ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ವಿಭಿನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೬೮೭ರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿವೆ ಹೊಳಗುಂದಿಯ ಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಜುನ ೪ನೆಯು ತನ್ನ ‘ತಂಕರದಾಸಿ ಮಯ್ಯನ ಪುರಾಣದ ೧ನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾದ ದೇವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಷಣ್ಮುಖ-ವೀರಭದ್ರ-ವ್ಯಷಭೇಶ್ವರರ ಸ್ತೋತ್ರನಂತರ ರೇವಣಸಿದ್ಧ—ಮರುಳಸಿದ್ಧ—ವಿಕೇರಾನು

ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿರುವುದೂ ಮರುಳಿಸಿದ್ದ ವೊದಲಾದವರ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ:--“ ರೇವಣಾಸಿದ್ಧಂಗೆ ಭವನನ ದಾವ ನೆಸಿಸುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧಗೆ ಯಾವರಣ ಪ್ರಜ್ಞಾತ್ಮನಾದೇಕಾಂತರಾಮಂಗೆ ” ಪಾಪಕಾಕ್ಯನುಮತವಹ ವಿದ್ಯಾವಿಶೇಷಣ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಯುತಾವದನನಹ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರಿಗೆ ನಂದಿಸುವೆ ” (ಪ. ೮) ಈ ವದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಏಕಾಂತ ರಾಮ ಯ್ಯನು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗಿಂತ ಪೂರ್ವದವನಾದರೂ ಶ್ರೀಕರ ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಏಕೋರಾಮರಿಗಿಂತಲೂ ಈತನು ಬೇರೆಯವನೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ಏಕಾಂತ ರಾಮಯ್ಯನನ್ನೇ ಏಕೋರಾಮನನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿರುವುದು ತಪ್ಪು. ಏಕೋರಾಮರು ದ್ವಾವರೆಯಾಗದವರೆಂದು ಶ್ರೀಕರ ಭಾಷ್ಯವು ನಾರು ತ್ತದೆ. ಮೂಲಮರುಳಿಸಿದ್ದರು ಕ್ರಿ.ಶ ೧೦೪೦ ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಅರಸನಾದ ನೋಮೇಶ್ವರ ಅಥವಾಭುವಸೈಕಮಲ್ಲನ ಸಹಾಯದಿಂದಕೊಲ್ಲೂರು ಬಳಿಯಿರುವ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಕೆಪ್ಪಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಆತನಿಂದ ೧೨೦ ಗ್ರಾಮಗಳ ಉಂಬಳಿ ವಡೆದ ಹಾಗೂ ದೂಲಿಯ ನಂದೀರ ಕವಿಯ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ (ಸಂ. ೧೫. ವ ೫೪) ಪ್ರಮಾಣ ವಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಜೀವಿತಕಾಲ ೧೨೦ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಓರುಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ಕಾಗತಿಯ ಗಣಪತಿ ಮಹಾರಾಜನಿಗೆ ವರ್ತನಕೊಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಗಣ ಪತಿ ರಾಜನ ಕಾಲಮಾನವು ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ ೧೦೨೦ರವರೆಗೂ ಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ಕೆಲ ಚರಿತ್ರಕಾರರು ಇವನ ಕಾಲಮಾನವು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೨೯ ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದೇವಕವಿಯು ಬರೆದುಬಿತ್ತಿಸಿರುವುದು ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಸಮ ಕಾಲದ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ; ಆದರೆ ಕಾಲುಚ್ಚುನ ಶೂನ್ಯವಾದ ಕಾರಣ ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಆಧು ನಿಕ ಮರುಳಪ್ಪನನ್ನು ನೇರಿಸಿ ತನ್ನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಶರಣ ನಾಹಿತ್ಯದ ಸಂಪಾದಕರು ೧೯೪೫ರ ನವೆಂಬರ ಸಂಚಿಕೆ ಯಲ್ಲಿ (ಪು ೪೮೫ರಲ್ಲಿ) “ ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮಂತ್ರಾಕಾರ್ಯ ರಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿತನಾನ ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಅಥವಾ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಅಪಕಾತವಿಲ್ಲ. ” ಎಂದು ‘ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ’ ಎಂಬ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಳ್ಕುಳಿಯ ಕಲಿ ದೇವನ ಹಾಗೂ ಗದ್ದು ಗೆಯ ರಾಮಿತಂದೆಯ ಗ್ರಂಥಾಧಾರಗಳಿಂದ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದನೆಂದು ನೇವ ಕವಿಯು ಹೇಳುವನು ಈ ಕಲಿದೇವನ ಕಾಲಮಾನವು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಹೊರ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸನ ದಿಂದ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೧೫ ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಉಜ್ಜಯಿನಿಯು

(ಕೊಟ್ಟೂರು ಬಳಿ) ಪ್ರಾರಂಭವಾದಮೇಲೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಲಿದೇವ ಮೊದಲಾದವರ ಕಾಲಮಾನವೇ ಇಷ್ಟೊಂದು ದೂರ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಕೊಟ್ಟೂರು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿದ ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೯೦೨ ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕೊಟ್ಟೂರು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ರಚನೆ ಶಿಥಿಲವಾದ ಉಪ್ಪಡರಿಡ ಕೆಲವು ಶೇಷಗಳು ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಹೂಳಿರುವ ನೆಲಮನೆಯ ಶಿವಲಿಂಗ ಶಿಲಾಲೇಖಗಳ ಅಕ್ಷರಗಳು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಈ ರಚನೆಯು ಇಂದಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರದ ನಾಲ್ಕುತ್ತು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಪೂರ್ವದ್ದೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧರ ತರುವಾಯ ಹಲವಾರು ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹೆಸರಿನವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬಾಚಿಗೌಡನ ಆಳಾದ ಕೂಚಿಮಾರನ ಹೀನವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮರುಳಪ್ಪನು ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧನಲ್ಲ. ಕವಿಯಾದ ದೇವನು ಬುದ್ಧಿಮಾಂದ್ಯದಿಂದ ಆ ಮೂಲಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮರುಳಪ್ಪನನ್ನು ಕೂಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕೂಚಿಮಾರನ ಮಗನಾದ ಮರುಳಪ್ಪಗಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಮರುಳ ಶಬ್ದವು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದಿತೆಂಬದನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯಕಾರನಾದ ದೇವನ ರಚನೆಯಿಂದಲೇ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ “ ಇರಲಿತ್ತು ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಪುರದತ್ತ ಮರುಳಗೌಡನು ಮಲ್ಲಗೌಡನು ಮದುವೆ ಮಾಡಲು —” (ಪ. ೪೫. ಸ ೩) ಈ ವದ್ಯದಿಂದ ಆಗೊಬ್ಬ ಮರುಳಗೌಡನಿದ್ದುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ “ ಶಿವ ಶರಣಿಗೆ ಶರಣಾರ್ತಿ” ಎಂದು ಹೇಳುವ ಹಳೆಯ ಪದ್ಯಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ “ಮರುಳ ಶಂಕರದೇವ” ನೊಬ್ಬನಿದ್ದನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅನಂತ ಜನರು ಮರುಳ ಶಬ್ದದಿಂದ ಆಗಿ ಹೋಗಿರಲು ಸಾಕು. ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರನ ಗೌಡಚಿ ವೀರಭದ್ರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೧೩ರಲ್ಲಿ ಶಿಲಾಲೇಖದಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಲಾದ ಹಾಲಿಯು ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಮುದ್ದಗೌಡ ಸುಗ್ಗಲ ವಿಷಯವುಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಿದ್ಧನು ಸಿಗೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂಬ ಎರಡನೆಯ ಹೆಸರಿದ್ದಿತೆಂದೂ ಅವರು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರೇವಣಸಿದ್ಧರಿಂದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದನೆಂತಲೂ ಕೊನೆಗೆ ಅವರ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಹಾಲುಮತ (ಕುರುಬ) ಉದ್ಧಾರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು ಸರವೂರು ಕೊಡಂಗಲ್ಲು ಪ್ರಾಂತದಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣಪಟ್ಟಣದವರೆಗೂ ಹಾಲುಮತದವರನ್ನು ಶಿವಲಿಂಗಧಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಂತೆಯೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ (ಹಾಲುಮತದ ಪುರಾಣ ಸಂ. ೧. ಪದ್ಯ ೧ ರಿಂದ ೫) (ಹಸ್ತಲಿಖಿತಪ್ರತಿ)

ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗೆಗೆ ದೇವಕವಿಯ ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆಗಳು ೪೩

ಆದರೆ ಮೂಲ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಆದಿ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದವನೇ ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂದೂ ಅವನುದಯವು ಕಾಳಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ವಟಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಆಯಿತೆಂದೂ ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸ್ವಯಂಭೂವಾಗಮವು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

“ತದ್ಯನ್ ಮರುಳಸಿದ್ಧಸ್ಯ ವಟಕ್ಷೇತ್ರೇ ಮಹತ್ತರೇ.

ಸಿದ್ಧೀಶಲಿಂಗಾಜ್ಞಾನನಂ ಸ್ಥಾನ ಮುಜ್ಜಯಿನೀಪುರೇ”

ದೇವಕವಿಯು ಕೂಡ ಈಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಉಜ್ಜಯಿನಿಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆ.

“ಶರನವಿಯು ತೀರದೊಳು ಕಾಳ್ಕುಜ್ಜನಿಯು ಒಪ್ಪೆ....”.... “ ಪರಮ ವಾವನಮೂರ್ತಿಯೆ ಶರಣು ಶರಣಾರ್ತಿ ನಿರುಪಮನೆ ನಿತ್ಯ ಕಾಳ್ಕುಜ್ಜನಿಯಿನಿ ಯರಸ...” “ಇಂತೊಪ್ಪಿ ಕಾಳ್ಕುಜ್ಜನಿಯ ಪುರಂ ರಂಜಿಸಲು ಶಾಂತಸಿದ್ಧೀಶ ಮ್ಲೇಶಲಿಂಗವನು ನೆರೆನಿಂತಿರಿಸಿ ಮುಂತೆ ನಡೆದನು ಸಪಜನಂ ಸಹಿತ... ಅಂತಕಾಂತಕನು ಮಾಯೆಯ ಪವಾಡವನು ನೆರೆತಂತಿನಿಂಗಿಲಿದು ಕರಟನ ಮುರಿದು ಮತ್ತೆ ವರಕಾಂತಾ ಜನನ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ನಡೆದನು ಭವಹರ ಶಾಂತ ಸಿತ್ತಿಂತನು. (ಸ. ೪. ಪ. ೧೦೩. ೧೦೬. ೧೦೭) ಕಾಳಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ಶರನವಿಯಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿಸ್ತಾನದಿ ಇದೆ. ದೇಶ ಪರಿಜ್ಞಾನನಿಲ್ಲದ ರಚನೆ ಹೀಗೆಯೇ ಸರಿ!

ಕವಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಮೂಲಮರುಳ ಸಿದ್ಧೀಶ್ವರನು ಕಾಳಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಸ್ತಾನವಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈಗಿನ ಕಾಳಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯೂ ಕೊಲ್ಲಾಪುರವೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಕೊಲ್ಲಾಪುರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳಾವ ನನನಾಥಸಿದ್ಧರ ಗುಂಪು ವಿಪುಲವಾಗಿದ್ದು ಮಾಯೆಯ ಮಾನಭಂಗಾನಂತರ ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧರ ವಾಸಕ್ಕೆ ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣ ಇಂತಹ ಬೇರೆ ಕಾರಣದಿಂದ ತಮ್ಮ ಮೂಲಸ್ಥಾನವಾದ ಕಾಳಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದು ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಈಗಿನ ಕೊಟ್ಟೂರು ಬಳಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆಂದು ನಿರ್ದಯಿಸಬಹುದು. ಈಗಿನ ಈ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವಾಗ ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಮಣ್ಣನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಕಾರಣ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಂತೆ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ.

ಆದಿನುರುಳಿಸಿದ್ಧನಿಗೂ ರೇವಣಸಿದ್ಧನಿಗೂ ಇರುವ ಸಂಬಂಧ

ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಕರಟಾಸುರ ಪುತ್ರಿ ಮಾಯೆಯ ಮಾನಭಂಗವು ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಂದಾದ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋರಕ್ಷ ಮೊದಲಾದವರು ಕ್ರೌಢರಾಗಿರಬೇಕು. ಅದು ಸಹಸಾತೀತವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ಸಂಧರ್ಭಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮಲೆನಾಡಿನ ಚಿನ್ನಯಗಿರಿ (ರಂಭಾಪುರಿಯ ಮಲೆಯಾಯಿ) ಯ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನನ್ನು ಕಂಡು ಆತನಿಂದಲೂ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿರಬೇಕು. ಹೂಲಿಯ ನಂದೀಶ ಕವಿಯ “ ಮರುಳಾ ರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ” ದಲ್ಲಿ ರೇವಣ' ದ್ವ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮೊದಲನೆಯ ಸಮಾಗಮವು “ ಸಿದ್ಧಗಿರಿ ” ಎಂಬಲ್ಲಾಯಿತೆಂದು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ (ಸಂ. ೧೩ ಪ. ೨೧). ಈ ವಿವರಗಳನ್ನು ದೇವ ಕವಿಯು ಗುರು ಶಿಷ್ಯ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಬಗ್ಗಿಸಿದ್ದಾನೆ ಈ ವರ್ಣನೆಯು ಅಸಂಭವವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮ ಪೀಠದ ಸ್ಥಾಪನೆ ಇವುಗಳಾದ ಬಳಿಕ ಮೂಲ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಆ ಪೀಠದ ಅಧಿಕಾರಾರೋಪಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಗುರು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಿರಬೇಕು. ಮೂಲ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಎರಡನೆಯ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದುದೂ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದುದೂ ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದಲೇ ಎಂಬುದನ್ನು “..... ಬಂದನುಜ್ಜನಿಸ್ತುರಕಂ” — “ ಗುರ್ವಾಜ್ಞೆಯಿಂದೊಲಿದು ಮಿಗಿಸ್ತೀಯರು ಸಹ ತಿರುಗಿದನುಜ್ಜನಿಸ್ತುರಕಂ ” “ ಮೆರೆದನುಜ್ಜನಿಸ್ತುರದೊಳು ” ಈ ಕವಿಯೂ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. “ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ” ವೂ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ರೇವಣ ಸಿದ್ಧರ ಅಪ್ಪಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿ ಎರಡನೆಯ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಜೈನರು ಮಾಡಿದ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯೇ ಕಾರಣವಾಯಿತೆಂದು ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟಿದೆ. (ಸಂ ೧೨. ೧೩ ಪದ್ಯ ೪೬. ೪೭)

ದೇವಕವಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ಈ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನು ಆರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ದೇಶಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದಂತೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. “ ಅತಿತರಿಯದಾರುಸಾವಿರ ವರ್ಷವೀಪರಿಯ ಚರಿಸಿ ದೇಶಾಂತದೊಳಗೆ ಪವಾಡನಗೆಲಿದು ಮರುಳತನ ವಿಪರೀತ ಸಲ್ಲದುಂ ತನಗೆಂದು ಮರುಳ ಮನ ದೊಳ ನೆನೆವುತ.... ” (ಸ. ೪. ಪ ೪) ಈ ಆರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಭೂಲೋಕ ದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಯೋನಿಜನಾದ ಕೂಚಿಮಾರನ ಮಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧಪ್ಪನಾಗಲಾರನೆಂದು ಕವಿಗೂ ಸಹ ತಿಳಿಯುವಂತಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದು ಅಲ್ಪಜ್ಞನಾದ ಕವಿಯು ತನಗೆ ದೊರೆತ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮನಸ್ಸಿಗೆ

ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗೆಗೆ ದೇವಕವಿಯ ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆಗಳು ೪೫

ಬಂದಂತೆ ಹಿಂದು ಮುಂದು ಮಾಡಿ ಬರೆದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸರಿಸುರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಒಂದು ಪ್ರಯಾಸವಾಗಿರಬೇಕು ತೋರುವುದು; ಆದರೂ ಯತ್ನಿಸೋಣ !

ಕವಿಯು ಮಾತಿನಂತೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಹಳೆಯ ಬೇಡು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಮಲೆಯಾಲ್ಮಿ (ಚಿನ್ನಯಗಿರಿ)ಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತಾನೆ ಅಲ್ಲಿ ಅಸ್ವರಣ್ಣಿಯೇ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಯಾದ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ವಾಸವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನು ದರ್ಶನಪಡೆಯುವನು “.... .. ತುದ್ಧಾತ್ಮನಂಮಾಡಿ ಗುರುಕರ ಜಾತ ನೆನಿಸುವರೆ ನೀನೆ ಮಿಗಿಲುಗುರುಕರಸ್ಥಲಕೆ ಬಿಜಯಂಗೆದು ರಕ್ಷಿಸುವ ಗುರುರಾಯ....” (ಸ. ೪ ಪ. ೫) ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಂತಾದ ಬೋಧೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಬೇಡುವನು; ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ವೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮವು ಕಳೆಯುವ ಬಗೆ, ಈ ದೀಕ್ಷೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಮುಹೂರ್ತದ ಅವಶ್ಯಕತೆ, ಪಂಚಾಕ್ಷರಿ ಮಹಿಮೆ, ದೀಕ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪಂಚಕಲಶಗಳನ್ನೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂಬುವ ನಿಯಮ, ಪೂಜಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾಸನವಿಂದಲೇ ಇರಬೇಕೆಂಬ ವಿಧಿ, ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವಾದ ಬಳಿಕ ವೀರಶೈವಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಗಿರುವರೆಂಬ ಸ್ಥಿತಿ ಇವೇ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವನು. “ ಈ ಪರಿಯ ವೀಕ್ಷಾವಿಧಾನಮಂ ನೆರೆತಿಳಿಸಿ ...ಉಮಾಸತಿಯನರಿವ ಶ್ರುತಿಸ್ತುತಿ ಪುರಾಣಗಳನು ಗೋಪ್ಯವಾಗಿಯೆ ಬರೆದನು. (ಸ. ೪ ಪ. ೧೪) ಇಲ್ಲಿ ಉಮಾ ಪತಿಯಾದ ತಿವನನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಶ್ರುತಿಸ್ತುತಿ ಪುರಾಣಗಳು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕವೆಂಬುದೂ ಈ ವಿಧವಾದ ವೇದಾಂತ ಬೋಧೆಯು ಒಬ್ಬರಂಗದಲ್ಲಿಡಲು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಮತವಾಗಿರಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಕವಿಯು “ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿಯೆ ಬರೆದನು ” ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರಬೇಕು. ಇಷ್ಟಾದ ಬಳಿಕ “ ತಂದೆ ಕರುಣಿಪುದು ಮುಂದಿನ ಭಕ್ತಿಯಾದರಣೆಯ ...” (ಸ. ೪ ಪ. ೧೫) ಎಂದು ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಪುನಃ ರೇವಣಸಿದ್ಧರನ್ನೂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಅದನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತಾ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಮಾಯಾ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಈ ಮಾಯಾಗರ್ವಭಂಗಕ್ಕೆ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನು ರೇವಣಸಿದ್ಧನ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆಯುವನು. ಹೊರಡುವನು. “..... ಸಿಂಧು ಮಲೆಯಾಳ ಚೋಳ್ವೇತದೊಳು ಚರಿಸುತಲಿ ಅಂಧ್ರ ದ್ರಾವಿಡ ತುರುಕ ಕರ್ಣಾಟದೊಳಗೆ....” (ಸ. ೪ ಪ. ೨೦) ಸಂಚರಿಸಿ ಕುರೂಪಿಯಾದ ಕಾಪಾಲಿಕ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು “....ಕಾಪಾಲಿ ಕರುಣಾಕರನು ಮರುಳ ಸಿದ್ಧೇಶ ರೂಪವಡಗಿಸುತ ಮೂಯದ

ನೇಷವನ್ನು ತಾಳಿ ಕಾಪುರುಷರಂತೆವುತ ” (ಸ. ೪ ಪ ೪೩) “.....ಕಾಪಾ ಲಿಧಿರನವರ ಸಂತೈಸಿ ಜಂಗಮರೂಪನಳವಡಿಸಿ ಕರಪಾತ್ರ—ಲಾಕುಳ ಕೋಲ ತಾಪಿಡಿದು...” (ಸ. ೪. ಪ. ೮೯) ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಜಂಗಮರೂಪವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಲಾಕುಳ ಕರಪಾತ್ರ ಕೋಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಾಪಾಲಿಕ ನೇಷ ವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲ ಹೊರಟಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿಯೇ ಶೈವ ಬೋಧನಾದ ಲಕುಲೀತ ಕಾಲಾಮುಖ-ಕಾಪಾಲಿಕ ಮೊದ ಲಾದ ಪಂಥಗಳು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರ ರೂಪದಿಂದಲೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಜಯಿಸಿದುದು ದೊಡ್ಡ ರಾಜನೀತಿ. ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಲಕುಲೀತ ಕಾಲಾಮುಖಪಂಥಗಳು ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಅಥವಾ ಲಿಂಗಾ ರಾಧಕರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಅವರನ್ನು ಗೆದ್ದು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗ ಧಾರಣೆ ಅಥವಾ ಲಿಂಗಾರಾಧಕರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು. ಅವರನ್ನು ಗೆದ್ದು ವೀರಶೈವ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ವ್ಯಾಪಕಮಾಡುವದಕ್ಕಾಗಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮೊದಲಾದ ವೀರಶೈವಚಾರ್ಯರು ಸುದೀರ್ಘ ವಾಗಿ ಯತ್ನಿಸಿರುವಂತೆ ಈ ವಿಜಯ ಯಾತ್ರೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುವುದು. ಇವರ ಈ ಅನಾಥ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಮೇಲ್ಪಾಣಿಸಿದ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪಂಥ ಗಳೂ ವೀರಶೈವದಲ್ಲಿ ನೇರಿದನೆನ್ನಲು ಯಾವ ಅಭ್ಯಂತರವೂ ಇಲ್ಲ.

ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಕಾಲದವರು

ಈ ಕವಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ವಿಚಾರಿಸಿದರೂ ಆಗ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ “....ಅದಿನಾಥನು ಮೀನನಾಥನು. ಸೌರಗರೆನಿಪನಾದಿ ವಾಗದ್ವೈತ ಗೋರಕಾ ಸಿದ್ಧರಿವರೀಧರೆಯೊಳತ್ಯಧಿಕರು ನಾದಮಯನುಂ ವೆಸರ್ವಡೆದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಮಿಗಿಲಾದವನು ಮೇಘನಾಥನು ಕ್ಷಣಕನೆಂಬವನು ವಾದಪ್ರಸಂಗದೊಳಧಿಕ ನಾಗಾರ್ಜುನಂ ಮುಂತಾದ ಸಿದ್ಧರೆಸೆಯೆ” ಸಿದ್ಧಿಯಂ ಪಡೆದ ಸಾಧಕರೆಸೆದುದಾ ಪುರದಿ ಸಿದ್ಧ ಸಾಧಕರ್ನೇರದನಲ್ಲಾಳಸಿದ್ಧ ಮಿಗಿಲ್ಲುಧಿಯಾತ್ಮನ ಪಡೆದ ಬಲ್ಲಾಳ ಸಿದ್ಧ ನೆರೆ ಮದ್ದಿಸೊಳು ಕುಟಿಲ ಸಿದ್ಧ, ಯುದ್ಧ ಕೋಲಾಹಲಸಿದ್ಧ ನಂಜನ ಸಿದ್ಧ ರಿದ್ಧರಾನಗರದೊಳು ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಬಹುಸಿದ್ಧರಿಂಗಧಿಪ ಗೇರಕ ಸಿದ್ಧನವನಾಥ ಸಿದ್ಧ ರಿದ್ಧರೆಸೆಯೊಳೊಪ್ಪಿ ಮೆರೆಸೆಯೆ”. ಸ. ೨ ಪು. ೩೮, ೩೯

ಆಧಿನಾಥ, ಮೀನನಾಥ, ಗೇರಕ್ಷಸಿದ್ಧ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷ, ಮೇಘನಾಥ, ನಾಗಾರ್ಜುನ, ಅಲ್ಲಾಳಸಿದ್ಧ, ಬಲ್ಲಾಳಸಿದ್ಧ, ಕುಟಿಲಸಿದ್ಧ, ಯುದ್ಧ ಕೋಲಾಹಲಸಿದ್ಧ, ನಂಜನಸಿದ್ಧ, ದೇವಸಿದ್ಧರೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಲಕುಲೀತ-

ಕಾಲಾನುಖ-ಕಾಪಾಲಿಕ ಪಂಥದ ಅನೇಕ ಮಂತ್ರವಾದಿಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಗೋರಕ್ಷನ ಗರ್ವಭಂಗವು ರೇವಣ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರಿಂದಲೇ ಆಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಪುರಾಣ, ರೇವಣಸಿದ್ಧ ರಗಳೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಈ ಮಂತ್ರ ವಾದಿಗಳನ್ನು ಜಯಿಸಿದನಂತರವೂ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧರು ವಾಸವಾಗಿರಬೇಕು. ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದನಂತರವೇ ಅವರ ಪವಿತ್ರಾಭಿಧಾನವನ್ನು ನಾಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದವರು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಈ ಮೇಲಿನ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇವರ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೩೫ ರಲ್ಲಿ ರೇವಣಭಟ್ಟ ಎಂಬವರೊಬ್ಬರು ಇದ್ದ ಹಾಗೆ ನವಿಲೆಯ ಜಡೆಯ ಶಂಕರ ದೇವಾಲಯದ ಬಳಿ ಇರುವ ಶಿಲಾಲೇಖದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. (ಶಂಕರದಾಸಿನಿಯ ಪುರಾಣ. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯ ಪು. ೪೫ ಪಂಕ್ತಿ ೧೨) ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಸ್. ಎಸ್. ಬಸವನಾಳ M. A. ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದ ಧಾರವಾಡ ವೀರಶೈವ ವಿದ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕಟನೆ) ಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಸಿದ್ಧ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ರೇವಣ ಸಿದ್ಧ ತಬ್ಬವನ್ನೇ ಗಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದು ಇವನು ಲಕುಲೀತ ಅಥವಾ ಕಾಲಾನುಖ ಪಂಥದವನು ಎಂದು ಹೇಳಿ ವೀರಶೈವರು ತಮ್ಮ ಗುರುವೆಂದು ಹೇಳುವ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಇವನೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ತರ್ಕಿಸುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಈ ತಪ್ಪು ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನ ಜೊತೆಗಿರುವ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಥ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಈ ಎರಡು ಪುತ್ರೈಕ ನಾಮಗಳು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವವೆಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ರೇವಣ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗೇರಕ್ಷ ಭಂಗವನ್ನು ಮೊದಲೆ ಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ಯಮಾನವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವನಾದ ಕಾರಣವೇ “ ಬೇರ ಹೊ ದಿರುತ್ತರದ ದಿತೆಯ ಭಾಗಕೆ.... ” “ ಆ ದೇವಿ ಬಂದು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಿ ನೆಲಿಸಿದಳು ” (ಸ. ೪. ಪ ೧೭-೧೮) ಮುಂತಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಭೀಕರತೆಯನ್ನು ಮರುಳ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನಿಗೆ ವಿವರಿಸುವನು. ಆದುದರಿಂದ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧರಿಂದ ಗೇರಕ್ಷ ಗರ್ವಭಂಗವಾದನಂತರವೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಮಾಯಾ ಗರ್ವಭಂಗವಾಯಿತೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧ ಸೋಮಸಿಂಹಾಸನ ಸೂರ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನ

ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಮತಮಂದಿರಗಳನ್ನೂ ಬಹು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಮಾಡಿಸಿದಂತೆ ಈ ಕಾವ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಶಿವಾಗನು ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ದೇವಮೂರ್ತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ. ಈ ೬೩ ಪುರಾತನರ ನಾಸುಗಳು ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಇವರು ಆಧುನಿಕ ಪುರಾತನರಲ್ಲ. ಈ ಆಧಾರಗಳಿಂದಲೂ “ ದ್ವಾಪರದ ಕಡೆಯಾದಿಗೊಣಿಸುತಿರೆ ಕಲಿಯುಗಾದಿಯ ಪ್ರಥಮ ಗಣವಾರಂಭವಾಗು ತಿರಲು ” (ಸ. ೫ ಪ ೧೦ “ ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯರು ಕರೆದು ನೇಮಿಸಿದ ನಾಗ ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ಹರರು ಕಲಿಯುಗದಾದಿ ಪುಗುತಲಿದೆ. (ಸ. ೫ ಪ. ೧೫,) ಎಂದು ಹೇಳುವ ಪದ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಈ ಮೂಲಮರುಳ ಸಿದ್ಧರ ಕಾಲವು ನಾವು ಈ ಹಿಂದೆ ನಿರ್ಣಯಿಸಿದಂತೆ ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರು ತಮ್ಮ ಸಮಾನಸ್ಥಂಧರಾದ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯರಾದ ರಂಭಾಪುರೀ ಶ್ರೀಪುಲಗಳ ಪೀಠಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಗೌರವಿಸಿದುದು :-

“ ಕಾನುಹರ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ ದೇಗುಲದೊಳಗೆ
ಸೋಮ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮರಪತಿಗಳೊಸ್ಕರಲು
ಭೂಮಿಯೊಳು ಚರಿಸಿ ಬರಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಕಾನುವನು ಕಡೆ-
ಗೊತ್ತುತ

ನೇಮವಿಡಿದಾಚರಣೆಗಳನು ತ್ರಿಕಾಲದೊಳು
ಪ್ರೇಮದೊಳು ನಡೆಸುತ ಶಿವಾರ್ಚನೆಯ ಮಾಡುತ್ತ
ಲಾನುಹಾ ಮಹಿಮುರುತಿರ್ದರನುದಿನ ಸುಖದಿ ತಾಮಸವಳಿದಾಗಲು.

ಸೂರ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮರಪತಿಗಳೊಸ್ಕರಲು
ಭಾರಿಯ ದಂಡ ಕಮಂಡಲು ಮಾಂಚಿದಾರನಿರಲು
ದಾರ್ಯ ಕಳವಳವಡೆದು ಜಡೆಮುಕುಟ ಕುಂಡಲಾಪುರಿತ ಸುಗಂಧವೆಸೆವ
ಕಾರ್ಯ ಕಾರ್ಯಾಂತರವನರಿದು ಕರಣಂಗಳೊಳು
ತೂರ್ಯತೇತವನುಳಿದು ಮನರಾಗ ವೃತ್ತಿಯಲಿ
ಧೈರ್ಯದಿಂದಾಚರಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಯಂ ಪಡೆವವರು ಶೌರ್ಯದಿಂದಿರುತಿರ್ದರು

(ಸಂ. ೫ ಪ. ೧೮, ೧೯)

ಮೂಲ ಮರುಳಿಸಿದ್ದರ ಬಗೆಗೆ ದೇಶಕವಿಯ ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆಗಳು ೪೯

ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶೈಲ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯ ಸಿಂಹಾಸನವೆಂದು ಹೆಸರಿದ್ದಂತೆ, ರಂಭಾಪುರೀ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಸೋಮ ಸಿಂಹಾಸನವೆಂದು ಹೆಸರು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಈ ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ರಂಭಾಪುರೀ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಸೋಮ ಸಿಂಹಾಸನ ನಾಮವು ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಬಂದಿರಲು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಉದಯ ಹೊಂದಿದ ಶಿವಲಿಂಗದ ಹೆಸರು ಸೋಮೇಶ-ಸೋಮನಾಥ ಅಥವಾ ಸೋಮೇಶ್ವರ. ಇಲ್ಲಿ ಸೋಮ ಅಂದರೆ ಚಂದ್ರ. ರೇವಣ ಸಿದ್ಧರು ಆದಿತಂಕರಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದುದು ಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರಲಿಂಗ. ಈ ಹೆಸರಿನಿಂದ ರಂಭಾಪುರೀ ಹಾಗೂ ಶೃಂಗೇರಿ ಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮೌಳಿ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಭಾರತಿಗಳೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದರು. ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ರಂಭಾಪುರೀ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಸೋಮಸಿಂಹಾಸನವೆಂದು ಹೆಸರಿದ್ದಿತೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ರಂಭಾಪುರೀ (ಸೋಮ) ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿಗಳೂ ಶ್ರೀಶೈಲ (ಸೂರ್ಯ) ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿಗಳೂ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರಿಂದ ನೂತನವಾಗಿ ರಚಿತವಾದ ಶೃಂಗಯಿನಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಆರೋಹಣದ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಸಿಂಹಾಸನಾಧಿಪತಿಗಳ ಆಚರಣೆ ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳು ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನದಲ್ಲಿ ಹೇಗಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಸುಕೂಲವಾಗಿದೆ ಹೇಗೆಂದರೆ:— “ಚರಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಿ ಕಾಮವನ್ನು ಕಡೆಗೊತ್ತಿರುವ ನಿಸ್ಸೆ, ನೇಮವಿಡಿದ ಆಚರಣೆ, ತ್ರಿಕಾಲ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆ, ಪ್ರೇಮಲ ಸ್ತುಭಾಸ, ಮಹಾ ಮಹಿಮತೆ, ತಾಮಸವಳಿದು ಸುಖನಿಂದಿರುವಿಕೆ ಇನ್ನೆಲ್ಲ ಅವರ ನಿತ್ಯಾಚರಣೆಗಳಾಗಿದ್ದವು. ದಂಡಕಮಂಡಲು ಮೌಂಜೀದಾರ (ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಅರ್ಧಾತ್ ಶಿವಸೂತ್ರ) ಜಟಾಮುಕುಟ, ಕರ್ಣಕುಂಡಲ ಇವುಗಳಿಂದ ಆಯುಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಧೈರ್ಯಶೂರ್ಯಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕರಣಂಗಳಲ್ಲಿ ತೂರ್ಯತೀತಾವಸ್ಥೆಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿ ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಯತ್ನಿಸುವ ಧೀರತೆಯ ವೇಷಭೂಷಣಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದ್ದರು.” ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಮೌಂಜೀದಾರದ ಪರಂಪರೆಯು ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಕೋರಾಮರಿಗೂ, ತಂಕರದಾಸಿನಾರ್ಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ತಂಕರದಾಸಿನ:ಯ್ಯನಿಗೂ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಶಿವಾಗಮ ಸಿದ್ಧಾಂತ. ಅದನ್ನೇ ಈಗ ಶಿವದಾರವೆಂದೆ ಹೇಳುವರು.

ಹೇವಳಿಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೋಷಗಳು

ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ದೇವನು ಐತಿಹಾಸಿಕವನ್ನಾಗಿಯೇ ಹೇಳಿಯಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದರೆ ಅಸಾಧ್ಯವೇನೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವನ ಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಕಥಾ ವಸ್ತುವನ್ನು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಹರಡುವದು ತುಂಬಿದೆ. ಈ ಕಾರಣ ದಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಾರ್ಗಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಅಭ್ಯಂತರವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸೋಣ! ಕವಿಯು-ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಉತ್ಪತ್ತಿಗೆ ಆದಿಯಾಗಿ ಶ್ರೀಶೈಲದ ಶಿಲಾದ ಮಹ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಸ್ವಂಧ ಪುರಾಣದ ಶ್ರೀಶೈಲಖಂಡದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಶಿಲಾ ದನ ಕಾಲವು ಸುಮಾರು ಆರುಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು. ಓರಂಗಲ್ಲಿನ ಗಣಪತಿಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ಗಣಪತಿಯ ಕಾಲಪೂರ್ವವೇ T. H. M. ಸದಾಶಿವಯ್ಯನವರು M. A. ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೯ ಎಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಿತಿ ಪತ್ರಿಕೆ ಸಂ. ೬ ಸಂ. ೧-೨ ರಲ್ಲಿಯ “ಅಜ್ಞೇತ ದೆಶೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಂಧ ಕವಿಗಳು” ಎಂಬ ಲೇಖನದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಲ್ಯಾಣದ ಚಾಲುಕ್ಯ ಅರಸ ಸೋಮೇಶ್ವರನ ಸೇವೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಇದು ಸರಿ ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೭೦ ರ ಸುಮಾರಕ್ಕೆ ನೇ ಓರಂಗಲ್ಲಿ ನಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿಯೆಂಬ ಅರಸನಿದ್ದನೆಂದು ಗ್ರಹಿಸುವದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಧವಾದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುವದಕ್ಕಾಗಿ ಕವಿಯು ಒಂದು ಕಡೆ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನು ಆರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಜೀವಿಸಿದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. (ಸಂ. ೪ ಪ. ೪) ಪೂರ್ವದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಲೋಪ ಗಳು ಅನೇಕವಾಗಿರುವವು. ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ರಾಮಾಯಣವೂ ಮಹಾಕವಿ ಕಾಳಿದಾಸನ ರಘುವಂಶ ಶ್ಲೋಕ ಸಹ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕುಂಟಿವೆ ಎಂಬುದು ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ತಿಳಿಯ: ಅಂತವಲ್ಲ. ಅಷ್ಟೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಥಾ ವಸ್ತು ವೆಲ್ಲವೂ ಅಸತ್ಯವೆಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಮರ್ಶೆಯ ವಿಶಾಲಮತಿಗಳಿಗೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಾಲಕ್ಕನುಕೂಲಿಸಿ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ರೇಣುಕ-ರೇವಣಸಿದ್ಧ-ರೇವಣಾರಾಧ್ಯರೆಂಬ ವ್ರತ್ತೇಕ ಕಾಲ-ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರೆದ ಮೂವರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಕಥಾ ನಾಯಕ ನನ್ನಾಗಿ ರಚಿಸುವ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಚಾರ ಜ್ಞಾನವು ಎಷ್ಟು ಬೇ ರಾಗಿರಬೇಕೋ ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಈ ಕವಿಗೆ (ದೇವನಿಗೆ) ಇದ್ದಿರಬೇಕೆಂ ಬುದು ಇವನ ಕಾವ್ಯದಿಂದಲೇ ಒಡೆದು ಸಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ

ಕವಿಯು ಬುದ್ಧಿವಂತನಾಗಿದ್ದರೆ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಗಳಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗದಂತೆ ಕಟ್ಟಲು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಿತು. ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಕವಿ ಹೇಳುವ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಪ್ಪನಿಗಿಂತ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೇ ಬೇರೆ ಎಂಬುದು. ಕವಿಯು ಕಚೋದ್ಯವಾದ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಹುಚ್ಚ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧಪ್ಪನನ್ನು ಆದಿ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರೆಂದು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಸರ್ವಥಾ ಖಂಡನೀಯವಾಗಿದೆ. ವೀರಶೈವ ಮತ ಸ್ಥಾಪಕನೆನಿಸಿ ತಾಸ್ಮ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕನುಸರಿಸಿದ ಖಂಡಖಂಡನೆಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಪಾಲಿಸಿದ ಆದಿಮರುಳಸಿದ್ಧನು “...ಹದಿನೆಂಟು ಜಾತಿಯನೆಲ್ಲ ಒಡನುಣಿಸಿ...” (ಸಂ. ೨ ಪ. ೮೫) ಸಾಂಕರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿರಬಹುದೇ “... ಭೂಸುರಸತಿಯರು ರಜಸ್ವಲೆಯಾಗಲೊಮ್ಮೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಅವರ ಗುಪ್ತಾಂಗವು ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ಹೊಳೆಯುವುದೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ರೂಪು ಕಾಣುವುದೂ ಆದರಿಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಿಟ್ಟಿಗೇಳುವುದೂ” (ಸಂ. ೩ ಪ. ೮೬) ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಸತಿಯರ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ನಷ್ಟಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿರಬಹುದೇ? ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಕರಟಾಸುರ ಕುವರಿ ಮಾಯೆಯ ಗರ್ವವನ್ನು ಭಂಗಿಸಹೋದ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನನ್ನು “... ತರಳೆಯರೊಂಬತ್ತು ಸಾಸಿರದ ಸತಿಯರು ವಿರಹಾನಲದಿಂದ ಬೆಂದವರಾಗಿ ಆತನ ಸುತ್ತವತಿದು ತಬ್ಬಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಉಚ್ಚ ಸೀರೆಗಳು ಬಿಚ್ಚಿ ಬಿಡ್ವರೂ ನಾಚಿಕೊಳ್ಳದಿರುವುದೂ ಬಟ್ಟೆ ಮೊಲೆಗುಂಕಾಬುಸವಿಡದೆ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ ನಗುತ್ತ ಆತನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬರುವುದೂ” (ಸಂ. ೪ ಪ. ೭೭, ೭೯) ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಸ್ತ್ರೀ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮಾನಭಂಗ ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿರಬಹುದೇ? ಇವೆಲ್ಲ ಹೀನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯ ಕವಿಯ ಕುಚೋದ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆಯಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕವಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ದ್ವೇಷಿಯೂ ಹೀನ ಜಾತಿಯವನೂ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಂತಹ ಲೌಕಿಕ ವಿದುದ್ದಗಳಾದ ಅಂತಗಳನ್ನು ಭಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೆಣೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿರುವನೆನ್ನಲು ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ತೆಲಗು ಬಾಳಿನ ವಿಚಾರ

ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ದೇಶ ಸಂಚಾರ ಮಾಡುವಾಗ ವೀರಶೈವ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬೆದಗಿನವರಿಂದ ಬೆದರಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಕವಿಯು ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

“ಈ ಪರಿಯ ನೋಣಬ ಚಕ್ರೇಶ್ವರಂ....” (ಸ. ೨ ಪ. ೯೪) ಆ ಕಾಲದ ವೀರಶೈವರ ಬೆಡಗಿನವರಾದ ನೋಣಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅರಸನಿದ್ದುದು ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

“ಕುಂಚಟಗರಾಮ ಕುಡುವಕ್ಕಲಿಗ ಮುದ್ದಯ್ಯ
ವಂಚನುರ ಪರಮಯ್ಯ ಪಡಿಹಾರಿ ಬಸವಣ್ಣ
ಕುಂಚಗಾರರ ಶಿವನು ಕರಿಕುಲದ ಮಹದೇವನಂಚಕಟ್ಟುವ ತರ್ಮನು
ಪಂಚ ವರ್ಣವನಾಂತ ಪರಮ ಋಷಿಯಾನ ತನು
ವಂಚನೆಯ ಚೋರ ವಿದ್ಯದ ಮಲ್ಲ ಮಾದನುರೆ
ಹಂಚು ಮಾಡುವ ಚಕ್ರ ಕುಲಹೀನ ಚನ್ನ” (ಸ. ೩ ಪ. ೩೨)

ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವೀರಶೈವರ ಒಳಪಂಗಡದವರು. ಕವಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾದ ಬಳಿಕ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನು ಒಮ್ಮೆ ತೆಲಗು ಬಾಳೆಂಬ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಆ ಊರ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಎಂಬವನ ಸೇವೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅತೀರ್ವದಿಸಿದಂತೆ ಮತ್ತು ಆ ಊರ ಜನರು ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನನ್ನು ಹೊಗಳಿದಂತೆ ಈ ಹೊಗಳಿಕೆಯಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿದವನಾಗಿ ಆ ಭಕ್ತ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮರದಲ್ಲಿರಲು ಆಚ್ಛಿ ಮಾಡಿದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. (ಸಂ. ೫ ಪದ್ಯ ೧, ೩) ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನನ್ನು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಅತೀರ್ವದ ವಡೆದ ಒಕ್ಕಲಿಗರಾರು ? ಕವಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಬೆಡಗನ್ನು ಹೇಳದೆ ಕೇವಲ “ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಿದ್ಧ ” ಎಂದು ಸಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವವರೆಲ್ಲರೂ ಒಕ್ಕಲಿಗರೇ ಅಗಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶಾಲವಾದ ಮಠದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳುವುದಕ್ಕೆ ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಮರದಲ್ಲಿ ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಈ ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ “ ಮುರು ಮುದ್ರೆ ” (ಕೂರಿಗೆ ಎಟ್ಟಲ) ಮತ್ತು ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಸಹ ಅತೀರ್ವದಿಸಿದಂತೆ ಈ ಕವಿಯು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ರೈತರು ತಮಗೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುವು ಮೊರೆತ ಕಾರಣ ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿ “ ಚಾಂಗುಭಳಿರೇ ” ಎಂದು ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನನ್ನು ಹೊಗಳುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೋಪಾನ ಮಾಡಿದ ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಬಾಚಿ ಗೌಡನೂ ಅವನ ಮಠದವರೆಂದು ಹೇಳುವ ಕಗ್ಗಲ್ಲವರೆಂಬವರೂ ಸಾಧಬೆಡಗಿನವರೆಂಬ ಪ್ರೀತಿಯಿದೆ. ಆದರೆ ಕಗ್ಗಲ್ಲಗೌಡನು ಕುಡುಬಕ್ಕಲಿಗನಾಗಿದ್ದ

ಮೂಲ ಮರುಳಿಸಿದ್ದರ ಬಗೆಗೆ ದೇವಕವಿಯ ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆಗಳು ೫೩

ನೆಂದು ಮಹದೇವಿಯುಳ್ಳನು ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ. “ ಹೂಲಿಯು ನಂದೀಶ ಕವಿ ”ಯು ತನ್ನ “ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ಕಾವ್ಯ ”ದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೯೦೨ ರಲ್ಲಿ ಜೈನಅರಸರ ಉಪಟಳದಿಂದ ಮರುಳಿಸಿದ್ದರು ಕಾಳಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ತಮ್ಮ ಪೀಠವನ್ನು ರೇವಣಸಿದ್ದರ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ಥಲಾಂತರ ಮಾಡಿ ಹರಪುರಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಹಾಗೂ, ಜೈನರಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಭೇದವಾದ “ ಚತುರ್ಥರು ” ಎಂಬ ವರ್ಗವನ್ನು ಶಿವಲಿಂಗ ಧಾರಣ ದೀಕ್ಷಾ ವಿಧಾನದಿಂದ ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ “ ಸೋದರರು ” ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಅವರ ಸಹಾಯ ಸೇವೆಗಳಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಸಂವತ್ಸನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. (ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ. ಸಂಧಿ : ೧೬ ಪದ್ಯ ೩೧ ರಿಂದ ೩೫ ರ ವರೆಗೆ)

“ ಜೈನ ಮತದಲ್ಲಿಯ ಚತುರ್ಥರು |
 ಲೀನರಾಗುತ ವೀರಶೈವನ |
 ಧೀನವಿಂ ವಂಚಮರ ನೋದರರೆಂಬ ಹೆಸ್ಮಿಯಲಿ ||
 ಏನು ಸಂಶಯ ತಾರದಾ? ಸಮ |
 ಯಾನು ಸಾರದೆ ಶಿವಮತದೆ ಬೆರೆ |
 ದಾನುಷಂಗಿಕಮಾದ ಶಿವಧರ್ಮದಲಿ ನೋಸಿದರು || ೩೪ ||

ಮರುಳಿಸಿದ್ದನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯನ |
 ಸರಿಯ ಕುಲದೇವತೆಯ ತೆರೆಯ |
 ಪರಮ ಭಕ್ತಿಯುಸಾಂವು ಪೂಜಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದವನ ||
 ಕರುಣ ವಡೆಯುತ ನೇಮದಿಂದಲಿ |
 ಹರಮತವ ಸಾಧಿಸುತ ನೋದರ |
 ತೆರವೆವೆಯುಲು ನೋದರೆಂಬಭಿಧಾನ ಕೊಂದಿದರು || ೩೫ ||
 (ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ. ಸಂ. ೧೬)

ಮರುಳ ಸಿದ್ದನ ಪ್ರಧಾನ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಈ ನೋದರರೇ ನಾಮ ಸ್ತುತ್ಯಾಸ ಅಥವಾ ಮೂಲ ಶಬ್ದದ ಅವಭ್ರಂಶದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಸಾದರರೆಂಬ ನಾಮ ಭಾಷನರಾದರೆಂದು ನಂದೀಶ ಕವಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ನಾವಿಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ನೋದರ ಶಬ್ದದ ಅವಭ್ರಂಶದಿಂದ ಸಾದರ ಶಬ್ದವಾಗಿದ್ದರೂ “ ಆದರೇಣ ಸಹಿತಃ ಸಾದರಃ ” (ಸನ್ಮಾನವುಳ್ಳವನು)

ಎಂಬ ಉತ್ತಮನಾದ ಅರ್ಥವೇ ಸಾದರ ತಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಆಡಕವಾಗಿದೆ. ಮೇಲಿನ ೩೪ ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಜೈನರಲ್ಲಿಯ ಚತುರ್ಥರು ಶಿವಲಿಂಗದೀಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಪಂಚಮರಿಗೆ ಸೋದರರೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವೀರಶೈವದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಉಕ್ತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಪಂಚಮರು ಅಥವಾ ಪಂಚಮ ಸಾಲಿಯವರು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಶೃಂಗೇರಿ ಸೀತದ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯ ರಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದವರಾದ ಗೋಕರ್ಣ ವಾಸಿಗಳಾದ ಭಾಷ್ಯಕಾರ ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೈನರಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾದ “ ಪಂಚಮ ” ಎಂಬ ವರ್ಗವನ್ನು ಶಿವಾಗಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಪಂಚಮರಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆ ಮಾಡಿ ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ಬೆಳೆಯಿಸಿದಂತೆ ತಾನೂ ಬೆಳೆಸಿದನೆಂಬ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ರೇವಣ ಸಿದ್ಧರು ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಹೂಲಿಯ ನಂದೀತ ಕವಿಯು “ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ”ದ ೧೩ ನೆಯ ಸಂಧಿ ೩೩ ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶಿವಾಗಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ವೀರಶೈವ ಮತಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮೊಲಾದ ಆಚಾರ್ಯರಿಂದಲೂ ೧೨ ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಬಸವಾದಿ ಶಿವತರಣರಿಂದಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಕ್ಷತ್ರಿಯ-ವೈಶ್ಯ ಮೊದಲಾದ ವರ್ಣದವರೂ ಜೈನ ಮೊದಲಾದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಂಗಡದವರೂ ಧಾರಾ ಪ್ರವಾಹದಂತೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆಂಬುದು ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸೋದರರು ಅಥವಾ ಸಾದರರೆಂಬ ಒಂದು ಒಳಪಂಗಡದ ಮೂಲ ಕರ್ತೃವು ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. “ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ” ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಪ್ರಧಾನನಾದ ಸಂದೇಶವೆಂದರೆ “ ಪಂಚಮ ಸಾಲಿಯವರೊಡನೆ ಸೋದರರು ಅರ್ಥಾತ್ ನಾದರು ನೋದರ ಭಾವನೆಯಿಂದ ವರ್ತಿಸಬೇಕು ” ಎಂಬುದು. ಇದು ಎಂಥಹ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಸಂದೇಶ! ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದ ತಿಕ್ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಒಳಪಂಗಡಗಳ ಕಲಹ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಈ ಮಹತ್ಕರ ಸಂದೇಶವು ಸಹಾಯವಾಗಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸೋಣ !

ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕಗ್ಗಲ್ಲಗೌಡನು ಮಹಾದೇವಿಯ ಕೃಷ್ಣ ವಚನದಲ್ಲಿ ಕುಡುವಕ್ಕಲಿಗನಾ 'ರೆ ದೇವನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮಾದಿಗನಾ 'ವ್ವಾನೆ. ಈ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ದೇವನ ಹುಚ್ಚು ಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಮೂಲ ಮಠ ಸ್ಥಾಪಕನಾದರೆ ಆ ಮಠದಲ್ಲಿ ನೇವಾ ವೈತ್ತಿಯಿಂದಿರಲು ಬಂದಿದ್ದ ತೆಲಗು ಬಾಳಿನ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ

ಮೂಲನು: ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗೆಗೆ ದೇವಕವಿಯ ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆಗಳು ೫೫

ಹೊದಲಾದವರು ಮಾದಿಗ ಬೆಡಗಿನ ಚಕ್ಕಲಿಗರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾ ಯಿತ್ತಲ್ಲವೇ ? ಅಸಂಗತ ! ಮಾದಿಗ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನಾರೆಂಬುದೂ, ಇವನಿಗೂ ಉಜ್ಜಯಿನಿ-ಸೀತಕ್ಕೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ “ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ” ಕಾವ್ಯ (ಸಂ. ೧೮ ಪದ್ಯ ೩೩, ೩೪) ಇವುಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗೆಗೆ ದೇವ ಮತ್ತು ನಾಗಭೂಷಣರ ದಾರಿಯು ಬೇರೆ

ದೇವ ಕವಿಯು ಬರೆದಿರುವ “ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ರಾಮಗಿರಿಯ ಕೆಂಚದೇವರ ಮಗನಾದ ಕವಿ ನಾಗಭೂಷಣನು ಬರೆದಿರುವ “ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಸಾಂಗತ್ಯ”ಕ್ಕೂ ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಪೀಠಿಕಾ ಪುಟ ೨೬ ರಲ್ಲಿ “ ದೇವನನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿರುವ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಸಾಂಗತ್ಯಕಾರನಾದ ನಾಗಭೂಷಣನೂ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನಾಗಭೂಷಣನು ದೇವನನ್ನಾಗಲಿ ಆತನ ಕಾವ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೆ ಆತನ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಲೇ ಬಹುದಿತ್ತು; ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ನುಕೂಲವಾಗಿಯೇ ಹೆಣೆಯಬಹುದಿತ್ತು; ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಲ್ಲವಾಗಿ ನಾಗಭೂಷಣನು ದೇವನ ಯಾವ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದವನಾಗಿಯೇ ಸಾಂಗತ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಆತನ ಸಾಂಗತ್ಯದ ಸಾರವನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಉದಹರಿಸುವೆವು.

(೧) ಅರ್ಧನಾರೀಶ್ವರನಾದ “ ಹರನರ್ಧಾಂಗವಿ ಗಿರಿಸುತೆ ಇರುತಿರೆ ” (ಸಂ ೧. ಪ ೯೫) ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಮಹಾಸಭೆ ಸೇರುವುದು. ಭೃಂಗೀಶ್ವರನು ನಾಟ್ಯಮಾಡುತ್ತ ತಿವನ ಒಂದೇ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿಸಿ ದೇವಿಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವನು; ದೇವಿಗೆ ಕೋಪ ಬರುವುದು. ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರ ಸಂಪಾದವಾಗಿ ತನ್ನ ರೂಪನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು, ಸಾಗುವಂತೆ ದೇವಿಯು ತಿವನಿಗೆ ನುಡಿಯುವಳು, ತನ್ನ ತಕ್ಕಿರೂಪವನ್ನು ಕೊಲ್ಲಾಪೂರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸುವಳು. ಭೃಂಗೀಶ್ವರನು “ನಿನ್ನ ತದ್ರೂಪವಾಯಯನು ದಾರುಕ ಸಂಹರಿಸಲಿ” (ಸಂ ೧. ಪು ೧೧೧) ಎಂದು ಶಾಪಕೊಡುವನು. ದೇವಿಯು ನಿಶ್ಯಾಪವನ್ನು ಕೇಳುವಳು. “ಮರ್ತ್ಯದ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ ಸಂಹರಿಸಲು ಮತ್ತೆ ಸ್ತೋತ್ರವಾಡಿದರೆ ಕರ್ತೃವಿ ನೆಡೆಗೆ ಕಳುಹುವೆ” (ಸ. ೧ ಪ. ೧೧೩) ಎಂದು ಭೃಂಗಿಯು ನಿಶ್ಯಾಪಕೊಡುವನು. ಅತ್ತ ಭಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಾಪೂರದಲ್ಲಿ ತಕ್ಷನಾ ನ ಗೋರಕ್ಷನು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿರುವನು. ಈ ಶಕ್ತಿಯ ರೂಪು ಅವನ ದುರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ

ವಾಗುವುದು. ಅವನು ಸಂತೋಷಿಸುವನು. ಬಂದಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳುವನು. ಪರಶಿವನೊಡನೆ ಸಂಧಮಾಡಿ ಬಂದನು; ನನಗೊಂದು ಪುರವನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೊಡೆಂದು ಆಶಕ್ತಿ ರೂಪು ಹೇಳುವುದು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೊಂದು ಅರಮನೆಯನ್ನೇ ರಚಿಸಿ ಈ ಗೋರಕ್ಷನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕಶಿಲ್ಪರೂಪ ಕಾವಲು ಮಾಡುವನು. ಶಕ್ತಿರೂಪು ಅಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವಾಸಿಸುವುದು.

ಮರುಳಸಿದ್ಧಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಲಶಕ್ತಿಯೇ ಮಾಯೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ, ಶಿವನೇ ರೇವಣಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ, ಭೃಂಗಿಯೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾರ್ವಾಹೀ ವರಮೇಶ್ವರರು ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾರೆ, ಶಕ್ತಿಯರೂಪು ಮಾಯೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ, ಕೈಲಾಸದ ದಾರುಕನೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ, ರೇಣುಕನೇ ರೇವಣಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಗೆ ತುಂಬೆ ತಾಯಿಗಳಿಲ್ಲ. ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಗೆ ಶಿವನು ಶಾಪಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಭೃಂಗಿಯು ಶಾಪಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಆ ಮುಂದೆ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯು “ ಶಿವರೂಪಕಂಡರೆ ಹಿಡಿ ತರಿಸಿ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿಸಿ” (ಸಂ. ವ. ೧೩೩) ದಬ್ಬಳಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಳು. ಈ ವಾರ್ತೆ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟುವುದು. ಅಲ್ಲಿರುವ ರೇಣುಕನು ಮಾಯೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಕೀಳುವ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಪೃಥ್ವಿಗೆ ಕಳುಹುವಂತೆ ಶಿವನನ್ನು ಬೇಡುವನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಶ್ರೀಗಿರಿ (ಶ್ರೀಶೈಲ)ಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿರುವ ಕೋಡುಗಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತವಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವನು.

ಲೋಕ ಸಂಚಾರಿ ನಾರದನು ಕೊರವಂಜಿ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಸಿದ್ಧನೊಬ್ಬನು ಭಿಕ್ಷೆಯ ನೆವದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಮ್ಮ ದೈತ್ಯ ಮೂಗು ಕೊಯ್ಯುವನು (ಪ ೧೪೭) ಎಂದು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹಾಡುವನು. ಇದರಿಂದ ಮಾಯೆಯ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟುಬಂದು ಕೊರವಂಜಿಯನ್ನು ಊರುಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಸುವರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಆ ವೇಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಾರದನು ನೇರವಾಗಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ಈಶ್ವರನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನು:—ದೇವಾ! “ಕೃತಯುಗದಲ್ಲಿ ಉರುತರದಾಚಾರ್ಯರಾಗಿ ಹರಿ ಅಜಸುರ ಮನುಮುನಿಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶವನ್ನಿತ್ತವನು ನೀನು. ತ್ರೇತಾಯುಗದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರ, ತ್ರೈಕ್ಷರ, ಪಂಚಾಕ್ಷರ, ಷಡಕ್ಷರರೆಂಬ ಗಣರಾಗಿ ಜನರಘನ ವರದವರ ಮೂರ್ತಿ ನೀನು; ದ್ವಾಪರಯುಗದಲ್ಲಿ ರೇಣುಕ—ದಾರುಕ—ತಂಜರ್ಣ—ಗೋಕರ್ಣರೆಂಬ ಗೂರಾಗಿ ನರರಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನಿತ್ತವನು ನೀನು. ಆದರೆ ಈಗ ಕಲಿಯುಗ

ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗ—ಅಷ್ಟಮದ—ಸಪ್ತವ್ಯಾಸನ—ಪಂಚಮಹಾ ಪಾತಕಗಳು ಅವರಿಸಿ ಜನರು ಪುಣ್ಯದ ನೆಲೆಯನ್ನೇ ಕಾಣದವರಾಗಿರುವರು. ಇವರನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವ ಕೃಪೆನಾಡು. ” (ಪ. ೧೫೨. ೧೧೪೭)

ಮುನಿಪ್ಪನಾರದನ ಮಾತಿಗೆ ಶಿವನು ಮೆಚ್ಚುವನು, ಆಗಲೇ ರೇವಣ, ಮರುಳ, ಏಕೋರಾಮ, ವಂಡಿತರನ್ನು ಬಳಿಗೆ ಕರೆಯುವನು; “ ಭರದಿಂದ ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ ನರರ ದುರ್ಲಿಖಿತವ ಹರುಷದಿ ತೊಡೆದು ಧರೆಯನು ಪರಮಪಾವನ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವ ಮಾಡಿರೆಂದು (ಪ. ೧೫೯) ಅಷ್ಟಜ್ಞಾನಾಡುವನು. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಉಮೆಗೆ ತಿಳುಹಿಸೆಂದು ನಾರದನಿಗೆ ಶಿವನು ಹೇಳುವ ದೊಂದೇ ತಡ, ನಾರದನು ಉತ್ತರರೂಪವಾಗಿ “ ಕೆಚ್ಚಿತು ಕಾರ್ಯ ಅದರ ಬಟ್ಟೆ ನಿಮಗೆ ಬೇಡ ಹುಚ್ಚಿತು ರಾಕ್ಷಸ ವಡೆಯು ” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಮಾಯಾ ವಿಚಾರನನ್ನರುಹುವನು; ಈಶ್ವರನು ಮತ್ತೆ ಕುಸಿತನಾಗಿ ತನ್ನ ಎಡಗಡೆ ಸಂತಿದ್ದ ರೇಣುಕ ದಾರುಕರನ್ನು ಕುರಿತು “ ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮರುಳ-ರೇವಣ್ಣ ಎಂಬ ಉತ್ತಮ ನಾಮದಿ ನೀವು ಇತ್ತು ನರರಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಯೆಯ ನೊಕ್ಕನು ತತ್ತಾರ ತರಿಯಿರೆಂದು, (ಪ. ೧೯೭) ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅಷ್ಟಜ್ಞಾನಾಡಿ ಕಳುಹುವನು, ಈರ್ವರೂ ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ಆಗಮಿಸುವರು.

(೨) ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಶ್ರೀ ಗಿರಿಯ (ಶ್ರೀಶೈಲದ) ಕೋಡುಗಲ್ಲಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕೂಡುವರು, ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ನೇರವಾಗಿ ಕೇದಾರ, ಕಾಶಿ, ಜಂಬೂದ್ವೀಪ, ಕುಂಭಕೋಣ, ಕೊಡಗು, ಕೊಂಕಣ, ಮಲೆಯಾಳ ಮೊದಲಾದ ಐವತ್ತಾರು ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಕಾವೇರಿ ದೇಶದ ಮಲ್ಲಿಪುಳ್ಳೆಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೂ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೇತೂರಿಗೂ ಬಂದು ಕೆಲವು ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಾತಿಗೂ ಉಚ್ಚಂಗಿ ದುರ್ಗಕ್ಕೂ ಹೋಗಿ ಕೆಲವು ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೇತಾಪುರಿ ಅಥವಾ ಕೇತನಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರುವನು. ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಎಂಬನಳ ಮನೆಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಿನಗೆ ಸಂತಾನ ಉಂಟೇ? ಎಂದು ಕೇಳುವನು. (ಪ. ೨ ಪ. ೩೪) ಅವಳಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರುವದಿಲ್ಲ, ಆಗ ಅವಳು ಆಡುವ “ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದ ಪೂಜೆ, ಏಕಮನದ ಭಕ್ತಿ ” (ಪ. ೩೫, ಮುಂತಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಅವಳು ವೀರಶೈವಳೆಂದು ದೃಢಪಡುವದು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮತ್ತೆಯೂ ಅವಳನ್ನು “ ಇಲ್ಲಿ ಈ ಪುರದೊಳಗೇಕಮನದ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲಾಂಟು ತಾಯೆ ಹೇಳಿ ” ನಲು, “ ಬಲ್ಲಿದ ಶರಣ ಮಾರಯ್ಯ ಸೊನ್ನಲ ದೇವಿ ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಬಂದಿಹರು ”

(ಪ. ೩೬) ಎಂದು ಉತ್ತರಕೊಡುವಳು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನೆಟ್ಟಗೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಸೊನ್ನಲ ದೇವಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವನು, ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇಳುವನು. ಭಕ್ತಿ ವಂತೆಯಾದ ಸೊನ್ನಲದೇವಿಯು ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಪೂಜೆಮಾಡಿಸಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಸೀಡಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗುವಳು. ಆಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ತಾಯಿ ನಿನಗೆ ಮಕ್ಕಳುಂಟೇ? ಇಲ್ಲವಲ್ಲ? ನಾನು ಉಟಮಾಡಲಾರೆ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಎದ್ದು ಹೋಗುವನು. ಆಗ ಅವಳು ಈ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಗಂಡನಾದ ಮಾರಯ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳುವಳು ಆತನು ಊರ ಹೊರಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ಮುಹೂರ್ತಮಾಡಿದ್ದ. ಮರುಳಸಿದ್ಧನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಹು ವಿಧವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು “ ಚರಣ ತಂದರೆ ಗಿರಿ ಮಲ್ಲೇತನ ಕರುಣದಿ ನೋಡಿ ಬಹೆವು ” (ಪ. ೪೪) ಎಂದು ತನಗೆ ಶ್ರೀ ಶೈಲಯಾತ್ರಿಗೆ ಪಾದರಕ್ಷೆಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುವನು. ಸ್ವೈಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಾರಯ್ಯ ಎತ್ತಿನ ತೊಗಲ ಕೆರಗಳನ್ನು ತಂದರ್ಪಿಸುವನು. ಇವನ್ನು ಮೆಟ್ಟಬಾರದು “ ಈರೇಳುಭುವನವ ಇರದೆ ಸಲಪುವಂತ ಧೀರ ನೊಬ್ಬನು ಬಸವಯ್ಯ, ಸಾರಾವ್ಯತದ ಸರ್ವಜ್ಞಾನದ ಚರ್ಮದ ದಾರಿಬೇಡವು ಶರಣಯ್ಯ ” (ಪ. ೪೮) ಎಂದು ಅವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು “ ದಂಪತಿಗಳ ಮನಸೇಕಾಗಿರುವಂತ ಇಂಪಿತವುಳ್ಳ ಚರ್ಮದಲಿ ” (ಪ ೪೯) ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುವನು. ಮಾರಯ್ಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೊಲೆಗಳ ಚರ್ಮದಿಂದಲೇ ಅವುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ತರುವನು. ಹೆಂಡತಿಯು ಮೃತಪ್ರಾಯಳಾಗುವಳು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ದಂಪತಿಗಳಿರ್ವರೂ ಈ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನನಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ರೆಂದು ಕೇಳುವನು. ಮಾರಯ್ಯ ಹೆಂಡತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನರಿತು ಅವಳಿಗೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಧರಿಸಿ “ ಮುದ್ದು ಮುಖದ ಚೆನ್ನೆ ಮುಸುಕಿಟ್ಟು ಮಲಗಿದ್ದೆ ನಿನ್ನೆ ಏತಕೆ ಬಂತೆ ನಿನಗೆ, ಎದ್ದು ಹೋಗುವನೇಳು ಈ ಚರಣವ ಬೇಗ ಸಿದ್ಧ ಲಿಂಗನಿಗೊಪ್ಪಿಸುವಾ!” (ಪ ೫೭) ಎಂದು ಹೇಳಿದೊಡನೆ ಅವಳು ಮೂರ್ಛೆಯಿಂದೇಳುವಳು ಮಾರಯ್ಯನು ಅವಳೊಡನೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವನು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಆನಂದವಾಗುವುದು. ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ಕೇಳುವಂತೆ ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡುವನು. ಆಗ ದಂಪತಿಗಳು ಪುತ್ರಸಂತಾನವನ್ನು ಕೇಳುವರು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ತುದ್ಧ ಸಪ್ತಮಿ ನೋಮವಾರ ದಿನವು ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಗೆ ಶಿಶುವಾಗಿ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ನಿಮ್ಮೀರ್ವರ ಮಧ್ಯದಿ ಉದ್ಭವಿಸುವೆ ಅಂಜಬೇಡಿ ” (ಪ. ೬೧) ಎಂದು ವರಪ್ರದಾನಮಾಡಿ ತಾನೇ ಆ ವಿಧವಾಗಿ ಶಿಶುವಾಗಿ ಲೀಲೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವನು;

ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗೆಗೆ ದೇವಕವಿಯ ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆಗಳು ೫೯

ಆದರೆ ಮಾರಯ್ಯ ಸೊನ್ನಲದೇವಿಯರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೂರೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಲಾಸ ವಾಸಿಗಳಾಗುವರು.

ಈ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಲಾದ-ಸುಪ್ತಭೇಯರ ಸುಳಿಸೇ ಇಲ್ಲ, ಕಗ್ಗಲ್ಲಪುರ ಬಾಚಿಗೌಡ ಮಲ್ಲಮ್ಮ ಇವರ ಸುದ್ದಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಮಾರಯ್ಯ ಸೊನ್ನಲಿಯ ರಿಗೆ ಲೀಲಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಶಿಶುವಾಗಿ ತೋರುವನು, ಈವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸುವನು. ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಈ ಸಾಂಗತ್ಯಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ ಎಂಬುದು ಈ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅಂಶೋನಿಜನೆಂಬುದನ್ನು ಮೇಲಿನ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಸಾಂಗತ್ಯಕಾರನು ಹೊರಗೆಡವಿದ್ದಾನೆ.

(೩) ಮಾರಯ್ಯ ಸೊನ್ನಲ ದೇವಿಯರು ಮಡಿದ ವಾರ್ತೆ, ಅವರ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಶಿಶುವು ರೋದನ ಮಾಡುವ ವಾರ್ತೆ ಕೇತನ ಹಳ್ಳಿಯ ತುಂಬಾ ತುಂಬುವದು. ಈ ಹಿಂದೆ ಬಂದಿರುವ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಆ ಶಿಶುವನ್ನು ಸಾಕು ತ್ಯಾಳಿ. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮೊದಲನಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡು ತ್ತಾನೆ. ಆ ಮಲ್ಲಿಗೌಡನೆಂಬ ಜಬ್ಬು ಗೌಡನೂ ಇರುವನು “ಮಲ್ಲಿಗೌಡನ ಮನೆಗೆ ಬಂಡೀಲಿ ಹೂಡಿ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಮೆಲ್ಲಲಿಟ್ಟಬೀಡಿದ ಕಥನಾ” (ಪ. ೩೫೩) “ ಹೊನ್ನ ಕುಮರಿ ರಾಯ ಸಿನ್ನ ಕೊಲ್ಲುವನೆಂದು ತನರೂನ ಗಜಕಾನಿ ನುಡಿದಾ” (ಪ. ೫೪) ಎಂಬೀ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಮಲ್ಲಿಗೌಡನು ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಸಾಕಿರಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಯುವುದು.

ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ದಿನ ದೇಶ ಮಾರುಟನ ಮಾಡಲು ಬಯಸಿ ತನ್ನನ್ನು ಸಾಕಿದ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆನೆದುರಿಗೆ “ ಸಿನ್ನ ಸಿನ್ನೆಗೆ ಮಾರ ಸೊನ್ನಲಿಯ ಭಕ್ತಿಗೆ ಉನ್ನತ ಶಿಶುವಾದೆ ನಾನು, ಇನ್ನು ಮರ್ತ್ಯದಿ ಚರಿಸು ವೆನೆಂದು” (ಪ. ೬೪) ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ವದಿಸಿ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವನು. “ ವಾಹಿಯ ಕಣ್ಣೆ ಪರುಷ ಕಲ್ಲಾದಂತೆ ರೂಪವಳಿದಿಹು ದಾಗಿರಿಯು, ಕಾಪಾಲ್ಪದಸಿಹ ರಜತಗಿರಿಗೆಣೆಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ಪರ್ವತಪೊಪ್ಪ ತಿಹುದು; ನೆನೆದರೆ ಅಘಾಹರಿಸುದು. ನೋಡಿದ ಮಾತ್ರ ಜನರೀಕೀಳು ಜನ್ಮದ ಮನದ ಪಾಪನ ಸಂಹರಿಸ ಮಲ್ಲೇಶನ ಘನಗಿರಿಯನು” (ಪ. ೭೨) ಆ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶನು ಕಾಣುವನು. ಹೊದಲು ಪಾತಾಳ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವನು ಆ ಮೇಲೆ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಮಲ್ಲೇಶನನ್ನು ದರ್ಶನ ಮಾಡಿ ವಿಭೂತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬೇವಾ! ಈ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು

ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೆಲ್ಲಿ ? ಹೇಳೆಂದು ಕೇಳುವನು. ಆತನನ್ನು ಹುಡುಕುವನು, ಶ್ರೀಗಿರಿಗೆ ಉತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಕೋಡುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರೇವಣಸಿದ್ಧರನ್ನು ಕಾಣುವನು; ಸಂಭಾಷಣೆಯಾಗುವದು. ಮಾರಯ್ಯ ಸೊನ್ನಲೆಯರಿಗೆ ಶಿಶುವಾಗಿ ಲೀಲೆ ತೋರಿದ ಕಾರಣವಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಪುನರ್ಭವನೆಂದೆಣಿಸಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ರೇವಣಸಿದ್ಧರಿಂದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದುವರು. ರೇವಣಸಿದ್ಧನು “ ಪರಚಿತ್ತವಿಲ್ಲದೆ ಪರಧನ ಕಳುಕದೆ, ಪರವಸ್ತಿಯ ಸಿಟ್ಟಿಸದೆ, ಗುರುಲಿಂಗಜಂಗಮ ಸ್ಥಿರವೆಂದು ನಂಬಿರು ಪರಮ ಜ್ಞಾನವು ದೊರಕುವುದು” (ಪ. ೧೪೨) ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬೋಧಿಸುವನು.

ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಹಳೆಬೀಡು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಚಿನ್ನಯಗಿರಿ (ಮಲಯಾವ್ರಿ) ಯಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಸಾಂಗತ್ಯದ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಶ್ರೀಶೈಲದಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧರನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

(೪) ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ರೇವಣಸಿದ್ಧರೊಡನೆ ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಮಾಯಾ ಮರ್ದನೆಗಾಗಿ ಹೊರಡುವನು. ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಊರ ಹೊರಗಡೆ ಒಂದೆಡೆ ತಾಣ ಮಾಡಿರುವರು. ಭಿಕ್ಷೆಗೆಂದು ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನೇ ಕಳುಹುವರು. ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನು ಮಾಯೆಯ ನುನೆಗೆ ಭಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ, ಗೋರಕ್ಷ ಮೊದಲು ಎರಡನೆಯವನಾಗಿ ಗಣಾಸುರ, ಮೂರನೆಯವನಾಗಿ ಕಂಡಾಸುರ, ನಾಲ್ಕನೆಯವನಾಗಿ ಕೊಂಗಾಸುರ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಆಯಾ ಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ತಡೆಯುವರು. ಇವರನ್ನೆಲ್ಲ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಗೆದ್ದು ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮಾಯಾ ಇದ್ದೆಡೆಗೆ ನಾಗಿ “ ಪರಮಸಿದ್ಧಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ, ಪಂಥಗಾರಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ, ಪರವಾರಿ ಗಂಡಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ, ಉರಿಯುವ ಕಾಲ್ಕುಟ ವಿಷವನುಂಬಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ, ತರಹೇಳು ಮಾಯೆಗೆ ಭಿಕ್ಷೆ” (ಸಂ. ೪ ಪ. ೪೪) ಎಂದು ಭಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೇಳುವನು. ಮಾಯೆಗೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೂ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಸಂಭಾಷಣೆಯಾದ ನಂತರ ಮಾಯೆಯು ಗರ್ವಭಂಗವಾಗುವುದು. ಕೈ ಮೂಗು ಮೊಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವುದಾದ ಮೇಲೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಹಸ್ತಸ್ಪರ್ಶ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಮಾಯೆಗೆ ಪೂರ್ವ ಜನ್ಮದ ಸ್ಮರಣೆಯಾಗುವುದು. “ ಬಡದೆ ಕೈಲಾಸದಿ ದೇವಿಯ ಚರಣವನೊಡವೆರನೆನ್ನುತ (ಪ. ೭೦) ಬೇಡುವಳು. ಜಗವನ್ನೇ ಎತ್ತುವ ಮರುಳಗೆ ಮಗುವೊಂದು ಭಾರವೇ? ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅಗಲೇ

ಶಿವಮೂರ್ತರನ್ನು ಕರೆದು ಪಾರ್ವತಿಯಲ್ಲಿಗೆ ಇವಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವನು. ಇಷ್ಟಾದ ಬಳಿಕ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಈ ವಿಜಯವನ್ನು ರೇವಣಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಅರುಹುವನು. ಅತನಿಗೂ ಸಂತೋಷವಾಗುವುದು, ಬಳಿಗೆ ಕರೆದು “ ಕಂದನೆ ಕಾಂತನ ಕೊಂದನೆ, ನಿಗಮಕೆ ಎಂದಿಗೂ ಶಿಲುಕದ ಭವನೆ, ಹೊಂದಿದ ಈರೇಳು ಧರೆಯ ರಕ್ಷಿಸುವನೆ ಒಂದು ಮಾತನು ಕೇಳು ನುಗನೆ ! ಚರಲಿಂಗ ದಾಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಮರ್ತ್ಯಗೊಳು ಶರಣರ ಪೊರೆದೆ ನಾಕಿನ್ನು, ವರಲಿಂಗ ವಾಗಿ ಶಿಲೆಯ ಕಂಧೆಯನು ತೊಟ್ಟು ಹರುಷವೆಂದಿರು ” (ಪ. ೮೬, ೮೭) ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಕೌಶಲ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಎಂಬ ಸಟ್ಟಣವಿದೆ, ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ವಿಕ್ರಮನು ಆ ವಟ್ಟಣವನ್ನಾಳುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ಅಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೇಶನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಲಿಂಗಾಕಾರನಾಗಿ ಉದ್ಭವಿಸು ಎಂದು ಆಪ್ತನೆ ಕೊಡಿಸುವನು. ಅದಕ್ಕೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ದೇವಾ ! ವಿಕ್ರಮನು ಅಂತಹ ಶಿವಭಕ್ತನೇ ? ಅವನ ವಾರ್ತೆ ಏನೆಂದು ಕೇಳುವನು. ರೇವಣಸಿದ್ಧನು :— ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ನನ್ನಿಂದ ಸುರಗಿ, ಕರಾರಿಗಳನ್ನು ವದವ ವಿಕ್ರಮನೆ ಅವನು ಪರಮ ಶಿವಭಕ್ತನು ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳುವನು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಆ ಉಜ್ಜನಿಸು ಊರ ಹೊರಗೂ ಒಂದು ತೋಟದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಕಾರನಾಗಿ ಲೀಲೆ ಮಾಡುವನು. ಈ ವಾರ್ತೆಯು ವಿಕ್ರಮನಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವುದು. ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಂದಿರವಾಗುವುದು.

ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಗ್ಗಲ್ಲಲ್ಲಿ ದುಃಖ ಕಾಳಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಬಳಿಯಿರುವ ಉಜ್ಜನಿಗೆ ಒಂದು ಲಿಂಗಾಕಾರನಾಗಿ ಒಕ್ಕಲಿಗನಿಂದ ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಈ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇಶನವು (ಈಗಿನ ಕೊಟ್ಟೂರು ಉಜ್ಜನಿ) ದಲ್ಲಿ ದುಃಖ ಕೌಶಲ್ಯ ದೇಶದ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಉಜ್ಜನಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಕಾರನಾಗಿ ವಿಕ್ರಮನಿಂದ ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಇದೆಷ್ಟು ವ್ಯತ್ಯಾಸ !

(೫) ವಿಕ್ರಮನು ಆ ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವನು. ಬಹು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವನು. ಒಂದು ದಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಜಕ್ಕಣಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಈ ಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವನು. ಈತನ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಆ ಲಿಂಗವಾದ ಸಿದ್ಧೇಶನು ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷದ ವ್ರಾಯದವನಾಗಿ ಅಚಾರ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವನು. ಜಕ್ಕಣಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಒಂದು ಮಂದಿರವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಹೇಳುವನು. ಅಗ ಜಕ್ಕಣನು “ ಕಲ್ಪಿತವೆಂದಲಿ ಕರವು

ಖಂಡಿಸಿತಯ್ಯಾ ಕಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರವು ನಿಮ್ಮ ಇರವು ” (ಸ. ೫, ಪ. ೨೧) ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡುವನು. ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯನೂ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯನೂ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳೆಂಬದು ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಷಯ. ಬೇಲೂರಲ್ಲಿರುವ ಚಿನ್ನಕೇತವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವನು. ಪುತಿಷ್ಠೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದೋಷವಿದೆ ಎಂದು ಮೈತುಂಬ ಗಂಧವನ್ನು ಸವರಿ ಹಸಿಯು ಅರದಿರುವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಿಂದ ಹೊಡೆದು ಕಪ್ಪೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುವನು; ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳೆಂಬದು ಆಗ ತಿಳಿಯುವುದು. ದೋಷ ಕಂಡರೆ ಜಕ್ಕಣನ ಕೈ ಕಡಿಯುವಂತೆ ಮೊದಲೇ ಮಾತಾಗಿದ್ದರೂ ತಂದೆಯೆಂದು ಆತನ ಅಂಗಿಯ ತೊಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಲಾಯಿತೆಂದು ಐತಿಹ್ಯವಿದೆ

ಇಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯನು ಆ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಆರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನೆಂದ ಮೇಲೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಸೀತಿಕಾ ಪು. ೧೨ ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು “ ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅಸ್ತು !

ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ಮೇಲಿನಂತೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಾಗುವಂತೆ ಆತೀರ್ವದಿಸುವರು. ಜಕ್ಕಣನಿಂದ ಮಂದಿರ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು. ಉಜ್ಜನಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೇಶ ಲಿಂಗಭಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚುವುದು. “ ನೊಸಲ ಭಸಿತ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ ಲಿಂಗದ ಪೂಜೆ ಶಿತು ಬಾಲ ವೃದ್ಧರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೆ ” (ಸ. ೫ ಪ. ೩೯) ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬರುವುದು. ಉಜ್ಜನಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುವುದು. ರಘೋಪ್ಸವವಾಗುವುದು; ದಿಕ್ಕು-ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ರಾಜರು ಮೊದಲಾದವರು ಬಂದು ಸೇವೆ ಮಾಡುವರು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಲಿ ಲೆಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ತಿವನೆಗೆಗೆ ಸೇರುವನು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವರಿಗೂ ಆನಂದವಾಗುವದು; ಆಗ “ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಗಾವಿಲ ನಾಗಿ ಕರುಗಾಯ್ದೃಷ್ಟ ಮೂರುತಿಯೆ ಚಿತ್ತೈಸು, ಭ್ರಷ್ಟ ಮತಿಯ ನುಡಿ ತಪ್ಪೆಂದು ತರ್ವಾಣಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ವೆಳೆಗೆ ” (ಪ. ೧೬೨) ತನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸೆಂದೂ ಬಿನ್ನವಿಸುವಳು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಾನವು ದೊರೆಯುವುದು. ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಕವಿಯ ನಾಮ ನಿರ್ದೇಶದಿಂದ ಸಾಂಗತ್ಯ ಸಮಾಪ್ತವಾಗುವುದು.

ಮೂಲನುರುಳಿಸಿದ್ಧರ ಬಗೆಗೆ ದೇವಕವಿಯ ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆಗಳು ೬೩

ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯವು ೬ ಸಂಧಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾಪ್ತವಾದರೆ ಸಾಂಗತ್ಯವು ೫ ಸಂಧಿಗಳಿಗೇ ಸಮಾಪ್ತವಾಗಿದೆ.

ಕೇತನ ಹಳ್ಳಿಯೇ ಈಗಿರುವ ಕೊಟ್ಟೂರು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯೆಂಬುದನ್ನು ನಾಗಭೂಷಣನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. (ಸ. ೧ ಪ. ೩೦, ೩೧, ೩೨)

ನೊನ್ನಲ ದೇವಿಗೆ ಪತಿಯಾದ ಮಾರಯ್ಯನು ಯಾರಿರಬಹುದು? ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಎಂಬವಳು ಯಾರಿರಬಹುದು? ಎಂಬುದು ಶೋಧಿಸಬೇಕಾದ ಅಂತ, ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಮಾಯಾನಂದಿರದ ದ್ವಾರಮಾಲಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಕರಟಾಸುರನೆಂಬವನಿದ್ದಂತೆ ಸಾಂಗತ್ಯಕಾರ ನಾಗಭೂಷಣನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇವನೇ ಮಾಯೆಯ ತಂದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಅನಂತ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಗತ್ಯಕಾರನು ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಭಿನ್ನವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯವುಳ್ಳವನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇವನ ಸಾಂಗತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ಎನೂ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಸಾಂಗತ್ಯಕಾರನಾದ ನಾಗಭೂಷಣನು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಗೆ ಯಾವ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ ಇವನ ಕಾಲಮಾನವು ಇದು ವರೆಗೂ ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ, ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿಲ್ಲ. ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಹೋಲಿಕೆಗಳಿಂದಲೇ ಇವನು ದೇವಕವಿಯಿಂದ ಈಚಿನವನೆಂದು ಸಿರ್ಗಿಯ ಸುನದು ಇತಿಹಾಸ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ.

ಉಜ್ಜಯಿನಿಗಳೆರಡಿದ್ದವೆಂಬುದನ್ನು ದೇವನೂ ನಾಗಭೂಷಣನೂ ಒಪ್ಪುವರು, ಒಂದನೆಯ ಉಜ್ಜನಿಯನ್ನು ದೇವನು ಕಾಳಿಕಾ ಉಜ್ಜನಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನಾಗಭೂಷಣನು ಕೌತಲ್ಯ ದೇಶದ ವಿಕ್ರಮನ ಉಜ್ಜನಿಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಸಿದ್ಧೇಶ ಲಿಂಗವು ಈ ಒಂದನೆಯ ಉಜ್ಜನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಕವಿಗಳೂ ಒಪ್ಪುವರು. (ಮ. ಕಾ. ಸ. ೪ ಪ. ೧೦೭) ಮ. ಸಾಂ. ಸಂ. ೪ ಪದ್ಯ ೫) ಆದುದರಿಂದ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ನಿಜವಾದ ಚರಿತ್ರೆಯ ಪ್ರಾರಂಭವು ಒಂದನೆಯ ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆನೇ ಬಹಳವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸುವುದೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾದ ಅಂತ; ಎರಡನೆಯ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗವು ಮರುಳ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ತಲಗು ಬಾಳು ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಿದ್ಧಪ್ಪ ಇವರ ಸುಳಿವೇ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಸಾಂಗತ್ಯ ಕೂಡಾ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಕುಂಟಿದೆ ಎಂಬುದು ಸಹಜ. ವಿಷಯಗಳು ಕ್ರಮವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನದು ಮುಂದೆಯೂ ನೇರಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ.

ವಿನುರ್ತಕನು ಯಥಾರ್ಥ ನಾದಿಯಾಗಬೇಕು

ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತದ್ವೇಷಗಳ ಹಾವಳಿಯು ಇದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಮತ ತತ್ವಗಳನ್ನು ದವಗೊಳಿಸಿದೆ. ಅದು ಹರಿದ ಸಾಧಕ ಬಾಧಕ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಎಂದು ನಂಬಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲಕೊಡುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ತಮಗೆ ಮುನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂದೇಹ ಬಂದ ನಿಷ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಲಕೆಲವರ ಬೆದ್ದಣಿಗಳ ಪೋಷಣೆಯಿಂದ ಅವರನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಮರುಳ ಸಿದ್ಧನನ್ನು ಮಾದಿಗನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಬೇರೆ ವಿಧವಾದ ಸಂದೇಹ ಅಥವಾ ಅಪ-ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಬಾರದೆಂದು ಕೌಟಿಲ್ಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ಯೇ ಚಿಂತಿಸಿ, ಪಾಪ! ನಿಷ್ಕಾಪ ಯಾವೂ ಬೇರೆ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರಿಗೆ ಪೀಠಿಕಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಹಾಕಿ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ನಾಹನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ! ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹಲವಾರು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಭಟ್ಟಂಗಿ ಹೊಡೆಯಿರೆಂದು ಸಂಪಾದಕರು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದು ಆಯಿತು. ಪತ್ರಿಕೆಯವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ವಿನುರ್ತ ಮಾಡಿದುದೂ ಆಯಿತು. ಸರರ ಮತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಓರೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡುವ ಇವರ ಪಕ್ಷ ಪೋಷಕರನೇ-ಕರು ಇವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ತಾಳ್ಮಾಕುತ್ಯ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನೇ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡಲಿಲ್ಲ ತಾನೆ ?

ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ ಹೊರಡುತ್ತಿರುವ ಶಿವಾನುಭವ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಗಳುಗರ ಸಪ್ತಂಬರ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪು. ೨೨೯ರಿಂದ ೨೫೦ ಪುಟಗಳವರೆಗೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಹುಲ್ಲೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸ ವಕೀಲರು ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದ ವಿನುರ್ತೆಯನ್ನು ಸುವೀರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಮ. ಸಿ. ಕಾವ್ಯ ಸಂ. ಶ್ರೀ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರಿಗೆ ಕೆಲವೆಡೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವವರಂತೆ ನ. ಸ. ಯೋಯಿಸರು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಕೆಲವರ ಉತ್ತೇಜನದಿಂದ ಉಂಟು ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಹಚ್ಚಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿನುರ್ತಕರು ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು

ಪಂಗಡದವರ ವರ್ಚಸ್ಸಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಮಾರಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ನಮಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಸದರಿಯವರ ಪುಟ ೨೨೯ರಲ್ಲಿ “ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನ ತರಳಬಾಳು ಗುರು ಪೀಠಸ್ಥಾಪಕ” ಎಂದು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಮಸ್ತ ಪದವನ್ನು ಹೆಣೆದಿರುವುದು ತಕ್ಕಾ? ಈ ಸಮಸ್ತಪದವನ್ನು ಜೋಯಿಸರು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಬಲ್ಲರೋ? ಅದರ ಕೆಳಗೆ “ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಬರೆದ ಕವಿ ಹೆಸರಾದ ಬಾಳ್ಕಳಿಯ ದೇವ” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಕವಿಯು “....ಬಾಳ್ಕಳಿಯ ಕಲಿದೇವ ನಿಂತು ಸುರಿದೊಲು ದೇವಪೇಳ್ವಂ....” (ಸಂ. ೧. ಪ ೧೬) ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಬಾಳ್ಕಳಿಯ ಕವಿದೇವ ಹೇಳಿದಂತೆ ನಾನು (ದೇವ) ಹೇಳಿದನೆಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿರುವಾಗ ಬಾಳ್ಕಳಿಯ ದೇವನು ಕಾವ್ಯಕಾರನಾಗದೆ ಆತನಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ದೇವನೆಂಬೊಬ್ಬನು ಕಾವ್ಯಕಾರನೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ; ಆದುದರಿಂದ ಜೋಯಿಸರ ಈ ತರ್ಕವು ಅಸಂಬದ್ಧವಾದುದು.

೨೩೦ ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಜೋಯಿಸರು “ ನೋಣಬೇತ, ನೋಣಬೇತ,” ಎಂದು ಅಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಶಬ್ದವಿರದೆ “ನೋಣಬಚಕ್ರೇತ” ಎಂದಿದೆ. ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಪು. ೨೩೩ ರಲ್ಲಿ “ ಚಿನ್ನೂಲಗಿರಿ ಎಂದರೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ.....ರೇವಣ ಸಿದ್ಧನು.....ವಾಸಮಾಡಿದ್ದನು” ಎಂದು ಜೋಯಿಸರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮ. ಸಿ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಯಗಿರಿಯೆಂದೂ ಚಿನ್ನೂಲಗಿರಿ ಎಂದೂ ಎರಡು ತಬ್ಬಗಳು ಉಕ್ತವಾಗಿವೆ. (ಸಂ ೩ ಪ ೧೨೦) (ಸಂ ೪. ಪ. ೧-೨) ಜೋಯಿಸರು ಚಿನ್ನೂಲಗಿರಿ ಎಂದು ಮಾತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ; ಅದರ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಧಾರಗಳೇನನ್ನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಸಿದ್ಧನಾಥ-ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯಗಳಿದ್ದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅದು ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಮೂಲ ನಿವಾಸವಾಗಲಾರದು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ಬಲವಾದ ಆಧಾರಗಳು ಬೇಕು. ವೀರಶೈವ ಮತಾಚಾರ್ಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ವಿಚಾರದಂತೆ ರೇಣುಕ—ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಇವರ ಪೀಠವು ತೃಂಗೇರಿ ಪ್ರಾಂತದ ಮಲೆಯಾಡ್ರಿಯ ರಂಭಾಪುರಿ (ಬಾಳೆಹೊನ್ನೂರು) ಎಂದು ಪಾರಂಪರ್ಯವಿದ್ದು ಬಂದಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ಮಹಾನುಹಾ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ತಪೋಭೂಮಿಯಾದ ಮಲೆಯಾಡ್ರಿಯೇ ಚಿನ್ನಯಗಿರಿ ಅಥವಾ ಚಿನ್ನೂಲಗಿರಿಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಮ. ಸಿ

ಕಾವ್ಯಾಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಹಳೆ ಬೀಡು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೊರಟು ಬರುತ್ತಿರುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಇದುವೇ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

ಪು. ೨೩೪ರಲ್ಲಿ “ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಕಾಯಕದ ಸಿದ್ಧಯ್ಯನಿಗೆ.....ಮಠಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಗುರುಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡೆಂದು ಹರಸಿದನು” ಎಂದು ಜೋಯಿಸರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮಠಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಗುರುಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡೆಂದು ಹರಸಿದ ಕಾರಣವೇನೆಂಬುದನ್ನು ಜೋಯಿಸರು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಮರ್ಶಮಾಡಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಇದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಮರ್ಥನೆ ಮಾಡುವುದು ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಅಭೀಷ್ಟವಾಗಿರುವಾಗ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಿಯಾರು? ಪರರ ವರ್ಚಸ್ಸಿಗೆ ಒಳಗಾದವರ ವಿಮರ್ಶೆ ನೆಗಳು ಹೀಗೆ ಆಗುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ !

ಪುಟ ೨೩೫ರಲ್ಲಿ “ ಕಲಿದೇವನು ದೇವನ ಗುರುವಲ್ಲ; ದೇವನ ಅರಾಧ್ಯ ದೇವರು’ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಜೋಯಿಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಬಾಳ್ಕುಳಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೦೮ಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದ್ದ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ದೇವರಿಗೆ ಕಲಿದೇವ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ಕಲಿದೇವನು (೯೩೭ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಪೂರ್ವದವನು) ಇಂದಿಗೆ ೩೫೮ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ದೇವಕವಿಗೆ ಗುರುವಾಗಲಾರನು; ಸರಿಯೆ. ಆದರೆ ದೇವನು ಕಲಿದೇವನನ್ನು ತನ್ನ ಗುರುವೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ “ ಕಲಿದೇವ ಸಂತುಸುರಿದೊಲು ದೇವ ವೇಳ್ವಂ” ಕಲಿದೇವನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ತಾನು (ದೇವನು) ಹೇಳಿದನೆಂದು ಒಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬಾಳ್ಕುಳಿಯ ಕಲಿದೇವನು ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗೆಗೆ ಅವತ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಣಯವಾಗುವದು. ಜೋಯಿಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಕಲ್ಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವೇ ಕಲಿದೇವನಾಗಿದ್ದರೆ “ ಉಸುರಿದೊಲು ” ಎಂಬ ತಬ್ಬವನ್ನು ದೇವನು ನೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಬಾಳ್ಕುಳಿಯ ಕಲಿದೇವನು ಒಬ್ಬ ಮಹಾತ್ಮನೇ ಹೊರತು ಸ್ಥಾವರಲಿಂಗವಲ್ಲವೆಂದು ಜೋಯಿಸರು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು “ ಉಸುರಿದೊಲು ” ಎಂಬ ತಬ್ಬವಿರದಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಸಾಧುವಾಗಬಹುದಿತ್ತು !

ಪುಟ ೨೩೬ರಲ್ಲಿ “ ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯರು ಯತುವಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶುಭ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದೆಂಬುದು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ನಿಯಮ ಬದ್ಧವಾ

ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗೆಗೆ ದೇಶಕವಿಯ ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆಗಳು ೭೭

ದುಂದು; ದೇವರ ಪೂಜೆಯು ನಿಸಿದ್ಧ ” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಜೋಯಿಸರು “ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಭಾಷ್ಯ ”ಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಭಾಷ್ಯ ಅಥವಾ ಅದನ್ನು ಬಲ್ಲ ಯಾಜ್ಞತರನ್ನಾದರೂ ವಿಚಾರಿಸಿ ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಉತ್ತಮವಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಸ್ಮಾರ್ತಾದಿಗಳು ಅಚರಿಸುವ ಪೌಂಡರೀಕಾದಿಯಾಗ (ಪೂಜೆ)ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಜಃ ಸೂತಕಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಭಾಷ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ; ಹಾಗೆ ಪ್ರಚಾರವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ವೀರಶೈವ ಭಾಷ್ಯಗಳೂ ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಾಗುವಿಕೆ ಮೊದಲಾದ ಪಂಚಸೂತಕಗಳೂ ದೋಷಕರವಲ್ಲವೆಂದು ನಾರ್ಹತ್ತಿವೆ. ಜೋಯಿಸರು ಇವನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಶ್ರೀ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರನ್ನು ಟೀಕಿಸುವುದೂ ಕುಕವಿಕಲ್ಪಿತವಿಲ್ಲದ ಋಷಿಯ ಶಾಪವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುವುದೂ ಹುರುಳಿಲ್ಲದ ಬರೆಹ !

ಪುಟ ೨೯೯ರಲ್ಲಿ “ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಇದು ಸಲ್ಲದು ” ಎಂದು ಅರಸನು ಹೇಳಿದ “ ಸಾಧು ” ಶಬ್ದದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ೭ ಅಂಕಿಯನ್ನಿಟ್ಟು “ಸಾಧು— ಅರಿವುಳ್ಳವ; ಸಾಧು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಎಂಬ ಎರಡರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕನಿಯು ಸಾಧು ಶಬ್ದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ ” ಎಂದು ಬರೆದು ಜೋಯಿಸರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಕರಣ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ವಿಶಾಲಗೊಳಿಸಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ದೂರನ್ನು ಕಂಚುಚೆಗ ರಾಮ ಮೊದಲಾದವರು ನೋಣಬಚ್ಚಿರಿಸನಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ದರೆಂದ ಮೇಲೆ ನೋಣಬನಾದ ಅರಸು ತನ್ನನ್ನು ಸಾಧು ಅಥವಾ ಸಾಧು ಸಮಾಜದವನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರಬಹುದೋ, ಎಂಬ ಯೋಚನೆಯನ್ನಷ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತಲ್ಲವೆ ? ಆದುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಸಾಧುಶಬ್ದವು ಸಮಾಜ ದ್ಯೋತಕವಾಗದೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ನೌಜನ್ಯದ್ಯೋತಕವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಜೋಯಿಸರು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಪ್ರಸಂಗ ಸದರಿ ಜೋಯಿಸರು ಪುಟ ೨೪೮ ಮತ್ತು ೨೪೯ರಲ್ಲಿ “ ತೆಲಗು ಬಾಳಿಗೆ ಬಂದು.... ಸಿದ್ಧಯ್ಯನಿಗೆ ... ಚರಮೂರ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಮರಾಠಿಪತ್ನಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿರುವಂತೆ ಹರಸಿದನು ” ಎಂದೂ ತೆಲಗು ಬಾಳಸಿದ್ಧಯ್ಯನನ್ನು ತರಳೆ! ಬಾಳೆ! ಎಂದು ಹರಸಿ ಮರದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಶಿವಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯನಾದನು ” ಎಂದೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಒಂದು

ಪಂಗಡದವರ ಬೋಧನೆಯಿಂದ ಜೋಯಿಸರ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯಿಂದ ಜಾರಿ ಬಂದ ವಾಕ್ಯ ಪಂಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ “ಚರಮೂರ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಯಾವ ಶಬ್ದವು ಜೋಯಿಸರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದೆಯೋ? ಹಾಗೆಯೇ ತರಳಿ ಬಾಳು!! ಎಂಬ ಶಬ್ದದ್ವಂದ್ಯವು ಯಾವ ಸಂಧಿ ಯಾವ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆಯೋ? ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದರೆ ಜೋಯಿಸರು ವರ್ಚಸ್ವಿಗೆ ಒಳಗಾದವರಲ್ಲವೆಂದು ನಂಬ ಬಹುದಿತ್ತು. ಇದೆಂತಹ ಅಸದ್ಭರ್ತನೆ! ಮೊದಲೇ ಪಂಗಡಗಳ ಅತಃ ಕಲಹ! ಅದರಲ್ಲಿ ಜೋಯಿಸರ ಪುಳ್ಳಿಯ ಕೊಳ್ಳಿ! ಎಂದ ಮೇಲೆ ಇವರ ಬರೆಹದಿಂದ ಸಮಾಜಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಉಪಕಾರವಾದೀತೆಂಬುದನ್ನು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತಿ ಪಂಡಿತರೇ ನಿರ್ಣಯಿಸಲಿ!

ವಾಚಕರು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗೆಗೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ಅವರ ಜನನವೇ ಮೊದಲಾದ ಅಪಭ್ರಂಶ ವಿಷಯಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸಾವಿರ ಸಾರೆ ಧಿಕ್ಕಾರವಿತ್ತರೂ ಅದು ಅಲ್ಪವೆಂದು ಲೇಖಕನಾದ ಶಿವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಕವಿಗಳೂ ಪಂಡಿತರೂ ಇತಿಹಾಸ ಕೋವಿದರೂ ವಿನೂರ್ತಕರೂ ಈ ಕಾವ್ಯದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ದುಡುಕಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ತನ್ನೂಲಕ ನೇದಾಗಮ ಮಾನ್ಯವೂ ಪವಿತ್ರವೂ ಅದ ವೀರಶೈವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಅವಮಾನವನ್ನಂಟು ವುದು ಉತ್ತಮವಲ್ಲ.

ಬೆಳಗು ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ತತ್ತ್ವನೆ !

ಬೆಳಗು ಬಸವನ ಭಕ್ತಿ ತತ್ತ್ವನೆ ! !

ಬೆಳಗು ವಿರತರ ಶೂನ್ಯ ತತ್ತ್ವನೆ ! ಸರ್ವ ಸಮತೆಯೊಳು ||

ಬೆಳಗು ಜಂಗಮ-ವಂಶ ದೀಪನೆ !

ಬೆಳಗು ಭಕ್ತರ ವಂಶ ದೀಪನೆ ! !

ಬೆಳಗು ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆ ಗಳಕಡು ಕತ್ತಲೆಯೆಕಳೆದು||

ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ

ಲೇಖಕ:—ನೇ|| ಪುರಾಣಿಕ ಮರದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು, ಹಿರೇಹಡಗಲಿ

ಈ ಕಲಿಯುಗದಲ್ಲಿ ನವಯುಗವು ಸಮಾನೇಶವಾಗಿ ಚಿತ್ರಮಯ ಜಗತ್ತೆ ನಿಸಿರುವದು. ನಮ್ಮೀವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಒಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕಟ್ಟು ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಟ್ಟುಗಳಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿರುವ ವಿಷಮ ಸಮಯ ದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಮತದವರೊಬ್ಬ ಅ. ನ. ಎಂಬ ನಾಹಿತಿಗಳು ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ವನ್ನು ದೇವಕವಿ ರಚಿತವೆಂದು ಪ್ರಕಟನೆಗೊಳಿಸಿ ವೀರಶೈವ ಮತೀಯರಿಗೆಲ್ಲಾ ತುಂಬಾ ವಿಷಾದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ವೀರಶೈವ ಮತ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಲಿಖಿಸುವದು ವೀರಶೈವ ಪಂಡಿತರಿಗೇ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದೆ ವೀರಶೈವೇತರರಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗದು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಕೆಲವರು ವೀರಶೈವ ಮತದ ವಿಷಯವನ್ನು ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವರು. ಅದ ರಲ್ಲಿಯ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನೆಚ್ಚರಿಸಲು ಹಿಂದಿಸಿಂದ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪಿಗೆ ಬಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳು ವರು. ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದಶಾವತಾರಗಳ ವಿವರ, ಸಾಂಡವ ವಿಚಾರ, ವೇದ ವ್ಯಾಸರ ವಿಷಯ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೂ ಮತ ತತ್ವಗಳನ್ನೂ ಚನ್ನಾಗಿ ಅರಿತು ಕೊಳ್ಳುವವನ್ನು ಬದಿಗಿರಿಸಿ “ಯೇನಕೇನ ಪ್ರಕಾರೇಣ | ಪ್ರಸಿದ್ಧಪುರು ಷೋಭನೇತ್ || ಎಂಬಂತೆ ಅ. ನ. ಇವರು ಸ್ವಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೋ ಪರಪ್ರೇ ರಣೆಯಿಂದಲೋ ಪೂರ್ವಾಪರ ದೀರ್ಘಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿನೋಡದೆ—ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ದೊರೆತ ಬಹುಮಾನ ವೇನು—ತಮ್ಮ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯವನ್ನು ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸುವದೊಳಿ ತಾಗಿತ್ತು. ಧಾರವಾಡದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಂದಿರದವರಾದರೂ ಯೋಚಿಸದೆ ಮನೋಭೇದಕವಾದೀ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದುದು ಅನುಚಿತವು.

ನಾಚಕ ಮಹಾಶಯರೇ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯವು ಮೂಲ ಪಂಚಾ ಚಾರ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀ ಮದುಜ್ಜಯಿನಿ ಸದ್ಗುರ್ಮುನೀಶ್ವರದ ಜಗದ್ಗುರು ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರದಾಗಿರದೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇದೇ ಹೆಸರಿನ ಕೆಲವು ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಹೆಸರಿನವರ ಕೃತಿಗಳ ಚರಿತ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಸಮಂಜಸ ನಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಎಳೆದುತಂದು ಮೂಲಾಚಾರ್ಯ

ರಾದ ಶ್ರೀ. ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಬರೆದು ತಾವೇ ಹಿಗ್ಗಿ ಹಿಗ್ಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವುದು ಭೂಷಣವೆ!

ಅಸಂಬಂಧ ಪ್ರಲಾಪವಾಗಿರುವ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕೆಲವು ತಜ್ಞರು ಚನ್ನಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಇದು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದರೆ ಸದ್ಭಕ್ತರ ಮನಸ್ಸು ವಿಪರ್ಯಾಸಹೊಂದಬಹುದೆಂದು ಈ ಕಾವ್ಯದ ಖಂಡನೆಯನ್ನು ಬರೆದು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದಂತೆ ವಿತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವಲೋಕನಮಾಡುವುದು.

(೧) ಬೆಂಗಳೂರ ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ೧೯೪೫ನೇ ನವಂಬರ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಮೈಸೂರ ಅಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್ ಬಿ. ಶಿವಮೂರ್ತಿಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು “ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತ ದೇವಕವಿಯು ಸನ್ ೧೫೮೭ ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಂತೆ ಇದೆ. ಇದರ ವದ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ವ್ಯಾಕರಣಭಂಡಸ್ಸುಗಳ ದೋಷಗಳಿವೆ ಈ ಕವಿಯು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಕಥಾವಸ್ತುವು ರಮಣೀಯವಾಗಿಲ್ಲ ಶಿವಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಶಿಲಾದ ಮುನಿಯು ಸುಲಭಕೋಪನಾಗಿ ತನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ತಪಿಸಿ ಹೊಲೆಯರ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ—ಅದರಲ್ಲಿಯೂ—ಗಂಡವೆಂದರಾಗಿ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿದುದು ಅನೌಚಿತ್ಯವೇ ಅಲ್ಲದೆ ಧರ್ಮವೂ ಅನೀತಿಯೂ ಅಭಾಸವೂ ಆದುದು. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶಿಲಾದಮುನಿಯನ್ನು ಇಂತಹ ಅವಿವೇಕಿಯಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ದೇವಕವಿಯೂ ಲೋಕಾನುಭವಿಯೆಂದಾಗಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನೆಂದಾಗಲಿ, ನಾವು ಕರೆಯುವದೆಂತು—ಮತ್ತು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಹಲವು ಸವಾಡವೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಇಡೀ (೧) ಸಂಧಿನಾಡಿ ಕಾವ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತನಗಿರುವ ಅವಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಇತ್ಯಾದಿಕಾರಣಗಳಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯವು ಸಾಹಿತ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟೊಂದು ಗಣನಾರ್ಹವಲ್ಲನೆಂದು ನಾವು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ” ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡಿ “ಕಡೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸಲಾಗಿ ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿತನಾದ ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಅಥವಾ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾ|| ವಿ|| ರಾ|| ಬ|| ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ “ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆ” ೩ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿಯೂ ೧೨ ನೂರು ಕವಿಗಳ ಶೋಧ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ (೧) ಕ. ಕ. ಚರಿತೆ ಪಾನು ೩೧೪ರಲ್ಲಿ ದೇವಕವಿ ಎಂಬುವನು ಕುಸುಮಾವಳಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆಂದೂ (೨) ಅದೇ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಪಾನು ೫೩೦ ರಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂಬ ಕವಿಯು ಬಸವ ರಾಜನ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆಂದೂ ಮತ್ತು ಪಾನು ೩೧ ರಲ್ಲಿ ದೇವ ಕವಿಯು ಬತ್ತೀಸಪುತ್ಥಳಿ ಕಥೆ ಮುಂತಾದ ೬ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವ ನೆಂದೂ ಪಾನು ೩೭ ರಲ್ಲಿ ದೇವನೆಂಬ ಕವಿಯು ದೇವಾಂಗ ಪುರಾಣ ಬರೆ ದಂತೆಯೂ ಲಿಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲ.

ಮಹಾನುಭಾವರಾದ ಶ್ರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮೂಲಾಚಾರ್ಯರ ವಿಷಯ ಪ್ರತಿಸಾದಿಸುವ ಆಧಾರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾರೆ ವಿನ ರಿಸಲಾಗುವದು.

- ೧ ವೀರಶೈಲಗೋಪನಿಷತ್
- ೨ ನ್ಯಾಯಂಭುವಾಗಮ
- ೩ ಸುಪ್ರಭೇದಾಗಮ
- ೪ ರೇಣುಕವಿಜಯ (ಸಂಸ್ಕೃತ)
- ೫ ಶ್ರೀಕರಭಾಷ್ಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ
- ೬ ವೀರಶೈವಾಚಾರ ಪ್ರದೀಪಿಕಾ
- ೭ ವೀ| ಕೌಸ್ತುಭ
- ೮ ವೀ| ಸದಾಚಾರ ಸಂಗ್ರಹ
- ೯ ವೀರಶೈವಾನ್ವಯ ಚಂದ್ರಿಕಾ
- ೧೦ ವೀರಶೈವಾಮೃತ ಪುರಾಣ
- ೧೧ ಚನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ.
- ೧೨ ಗಾಜುದ್ರಣ ಪುರಾಣ
- ೧೩ ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸ
- ೧೪ ವಿನೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿ
- ೧೫ ಚತುರಾಚಾರ್ಯ ಪುರಾಣ—ಇತ್ಯಾದಿ—

ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಮರುಳಾಟಗಳು.

ಲೇಖಕರು:— ರುದ್ರಯ್ಯನವರು ಪಟ್ಟದಯ್ಯನವರು ಹಿರೇಮಠ
ಯರೆಹಂಚಿನಾಳು (ಕೊಪ್ಪಳ)

ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದ ಕರ್ತನು ದೇವಕವಿ (ದೇವಕವಿ)ಯು.
ಇದರ ಸಂಪಾದಕರು ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣ ರಾಯರು

ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಕಥಾ ವಿಚಾರ

೧ನೆಯ ಸಂಧಿ

ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂಬಾತನು ವೀರಶೈವ ಮತದ ಮೂಲಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ
ಒಬ್ಬ ಮಹತ್ವನು ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಆತನೇ ಈ ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ
ನೆಂದು ಸಂಪಾದಕರ ಮಿಥ್ಯಾ ವಿಶ್ವಾಸ. ಶಿವಾಗಮಗಳು ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧ
ರನ್ನು ಶಿವಲಿಂಗ ಮುಖೋದ್ಭೂತನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವವು. ಮತ್ತು ವೀರ
ಶೈವ ಮತಾಚಾರ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿಯೆಂದು ಉಪದೇಶಿ
ಸಿದ್ದರಿಂದ ಶ್ರೀಬಸವಣ್ಣನವರಾದರೂ ಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುವಾಗ

ಲಿಂಗ ಮುಖದಲು ದಯವಾದ ತರಣಂಗಳ್ಲದೆ, ಅಯ್ಯಾ ಕೂಡಲ
ಸಂಗನ ತರಣರ ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರವು, ಎನಗೆಂತು ಸಾಧ್ಯವಪ್ಪುದು?
ಹೇಳೆನ್ನ ತಂದೆ ” ಎಂದು ನುಡಿದಿರುವರು.

ಮತ್ತು ಚನಬಸವಣ್ಣನವರು “ ನಮ್ಮ ಕೂಡಲ ಚನ್ನ
ಸಂಗಯ್ಯನೆಂಬ ಮಹಾದಾನಿ ಲಿಂಗದ ಇಚ್ಛಾವಾಸಿಯಾಗಿ
ಪುರ್ದು ಆ ಮಹಾಲಿಂಗದಲುಧ್ಯವಿಸಿದ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗಲ್ಲದೆ
ಇತರಗೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ? ” ಎಂದಿರುವರು

ಮತ್ತು “ ಲಿಂಗದಿಂದ ಉದಯಿಸಿ ಅಂಗವಿಡಿದ ಪುರಾತನರ
ಇಂಗಿತವನೇನೆಂಬೆನು. ಅವರ ನುಡಿಯೇ ವೇದ. ಅವರ
ನಡೆಯೇ ಆಗಮ. ಲೋಕದ ಮಾನವರೆನಬಹುದೇ ? ಲಿಂಗ
ದೊಳಗಿದ್ದ ಪುರಾತನರು ಉದ್ಭವಿಸಿದರು, ಮರಳಿ ಆ ಪುರಾತನರು
ಲಿಂಗದೊಳಗೆ ಬೆರಸಿದರು ನೋಡಿದೆಯ್ಯಾ! ಇಂತಪ್ಪು ಪುರಾತನ

ರಿಗೆ ತರಣೆಂದು ಹುಟ್ಟುಗೆಟ್ಟಿನಯ್ಯಾ ಚನ್ನನುಳ್ಳಿಕಾರ್ಜುನಾ ||

ಎಂದು ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯವರು ನುಡಿದಿರುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಮೂಲ
ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ಶಿವಲಿಂಗದ ಸದ್ಭೋಜನಾಡಿ ಮುಖಗಳಿಂದಲೇ ಉದಯ
ಸಿದರೆಂದು ಆಸ್ತಿಕರ ಸತ್ಯ ವಿಶ್ವಾಸ.

ಇಲ್ಲಿವಾದರೆ ಶಿವಾಗಮಗಳವಧೆ, ಬಸವೇಶ ಚನ್ನಬಸವೇಶ ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯರ ವಚನಗಳ ವಧೆ, ಸಂಭವಿಸುವದರಿಂದ ವಿಚಾರಿಗಳಾದ ಆಸ್ತಿಕರಿಗೆ ಶಾಪ ಭಯವು ಉಂಟಾಗದೆ ಇರದು.

ದೇವ (ದೇವ)ನು ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶಿಲಾದನ ಸತಿಯೂ, ವೃಷಭೇಶನ ಮಾತೆಯೂ ಆದ ಸುಪ್ರಭೆಯು ಶಿವಪೂಜೆಗೆ ಕುಳಿತಾಗ ಹೊಲೆ (ರಜೋಧರ್ಮವು) ಉಂಟಾದ ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು ಶಿಲಾದನು “ನೀನು ಹೊಲೆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸು ಅಂದರೆ ಬಾಚಿಗೊಡನ ಭೃತ್ಯ ಕುಲಹೀನನ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸು, ಕುಲ ವಿಲ್ಲದ ಅಚಲನೋಳು ಬಾಳು” ಎಂದು ಶಾಪ ಕೊಟ್ಟನು. ಸುಪ್ರಭೆಯು ಶಾಪ ವಿನೋಚನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು “ಹರನುಮೆಯ ಕಥನವಿಂದ ಬಲವಂತ ಜನಿಸುವನು”; ಇದೇ ನಿನಗೆ ಸದ್ಯಫಲವೆಂದು ನುಡಿದು, ಭೃತ್ಯನೆಂದೆ ನಿಸ ಒರ್ವ ತಿಷ್ಯನು ಎತ್ತಿನ ಅಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪುಷ್ಪವೆಂದು ತರಲು ಗುರುವು ಕೋಪಗೊಂಡು “ನೀನು ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಪೋಗಿ ಕೂಚಿಮಾರನೆಂಬ ಹೆಸರಿಂದ ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಪ್ರಭು ಬಾಚಣನ ಭೃತ್ಯನಾಗಿರು” ಎಂದು ಕಳುಹಿದನು. ಹೀಗೆ ಶಿಲಾದನು ನುಡಿಯಲು ಅವನ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ಸುಪ್ರಭೆಯು ಆ ಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಇದು ಮೊದಲನೆ ಸಂಧಿಯಸಾರ.

ಶಿವ ಪುರಾಣ, ಲಿಂಗಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲಾದನ ಕಥೆಯು ಇದೆ. ಅದ ರಲ್ಲಿ ಶಿಲಾದನಿಗೆ ಸುಪ್ರಭೆಯೆಂಬ ಸತಿಯು ಇದ್ದಳೆಂದು ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಹೇಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿಲಾದನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಶಿವನು ಕೊಟ್ಟ ವರವಿಂದ ನಂದೀಶ್ವರನು ಯಜ್ಞಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಶಿಲಾದನಿಗೆ ಮಗನಾದ ನೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು “ಎಂಕೊಡಾಗಲಿ ಯೆಂದು ಮನ್ನತ ದಿಂದಯೋನಿಜನಾಗಿ ಯೋಗದಾನಂವಿಕೇಶ್ವರನೆಂಬ ಪೆಸರಿಂದಲಿ ಶಿಲಾದಂಗೆ” ಎಂಬ ಭೀಮ ಕವಿಯ ಬಸವ ಪುರಾಣದ ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿಯ ಹತ್ತನೆಯ ಪದ್ಯದಿಂದಲೂ ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ಹೊರಡುತ್ತದೆ.

ನಿರಾಧಾರವಾದ ದೇವನ ಈ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪಿದರೆ ವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅಸತ್ಯ ವಾದಿಗಳೆಂದೂ, ಶಿವಪೂಜಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಜಸ್ಸು ತೋರಿದರೂ ದೋಷವಿಲ್ಲೆಂಬ ಶಿವಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನೂ ಮತ್ತು ಶಿವಪೂಜಾ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ಅರಿಯದೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟ ಶಿವಭಕ್ತನಾದ ಶಿಲಾದ ಮುನಿಯು

ಅಜ್ಞಾನಿಯೆಂದೂ, ಮತ್ತು ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಪವಿತ್ರಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಅಥವಾ ಶಿಲಾದನಿಗೆ ಶಿವಧರ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅರುಹಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಪಮುಕ್ತಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಶಿವಾವತಾರಿಯಾದ ವೃಷಭನಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಹೇಳಬೇಕಾಗುವದು. ಇವೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸುಪ್ರಭೆಯ ಕಥೆಯೇ ಕಲ್ಪಿತವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದರಿಂದ ತನ್ನೂಲಕವಾದ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಕಥೆಯಾದರೂ ನಿಜವಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು.

ಇಲ್ಲಿ ಆಸ್ಥಿಗಳನ್ನು ಪುಷ್ಪಗಳೆಂದು ತಂದಿಟ್ಟು ಶಿಷ್ಯನ ಕಥೆಯು ಮೊದಲಿನ ಯಾವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ದೇವನಾದರೂ ಈ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ “ ಭೌತ್ಸ ” ನೆಂಬ ಹೆಸರಿತ್ತೆಂದು ಬರೆದಿರುವದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಂಪಾದಕರು ತಾವೇ ಒಂದನೆಯ ಸಂಧಿಯ ಕಥಾಸಾರದಲ್ಲಿ ಇವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ “ ಭೌತ್ಸ ” ನೆಂಬ ನಾಮವು ವಿವಿಧ ಸಂಶಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಾಚಕರು ತುಂಬಾ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹಾಕಲಿ. “ ಭೌತ್ಸರ ” ಗುರುವಿನ ನಾಮವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಭಯರೂ ಎತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಸುಪ್ರಭೆಯು ಹೊಲೆ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಬೇರೆಯಾವ ಹೆಸರನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ.

೨ನೆಯ ಸಂಧಿ

ಭೃಂಗಿಯು ನಟನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾ ಮಾಯಾ ಕೊಲಾಹಲ ಮಾಯಾ ಮದತಿಮಿರಹರ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹೊಗಳಲು ಗಿರಿಜೆಗೆ ಕೋಪವು ಉಂಟಾಯಿತು. ಆಗ ಶಿವನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಳುಹಿ; ‘ಗಿರಿಜೆ’ ಭೃಂಗಿಯು ನಿರ್ಗುಣನು; ಅವನು ನಿನ್ನ ಬಗೆಯುತ್ತಾನೆಯೆ’ ಎನ್ನಲು ಗಿರಿಜೆಯು ‘ನನ್ನ ಗುಣವಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ದೈವತ್ವವು’ ಎಂದಳು. ಶಿವನು ಕೋಪಕೊಂಡು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ “ ಕರಟಾ ” ಸುರನ ಮಗಳಾಗಿ ಜನಿಸು; ನಿನ್ನ ನಾಸಿಕವನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಕಾಕುಮಾಡುವನೆಂದು ಕಳುಹಲು ಕರಟಾ ಸುರನ ಪತ್ನಿಯಾದ ಮಾಯಾ ದೇವಿಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಮಾಯೆಗೆ ಎದುರಾರುಂಟೆಂದು ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕಹಳೆಯನ್ನು ಊದಿಸಲು ಶಿವನು ಕೇಳಿ ಒರ್ವ ಚರಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕರೆದು “ನೀನು ಮರ್ತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇತನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಮಾಯೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲು. ಗುರು ರೇವಣನ ರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ವರವೀಯುತ್ತೇನೆ;” ಎಂದು ಕಳುಹಲು ಚರಮೂರ್ತಿಯು “ನರಲೋಕದ ಇರವು ಪುಣ್ಯ ಬೀಡು” ಎಂದು ಬಂದನು. ಇಲ್ಲಿಗೆ (೫೦) ಪದ್ಯಗಳ ಸಾರವಾಯಿತು.

ಇಲ್ಲಿ ಭೃಂಗಿಗೂ ಗಿರಿಜೆಗೂ ಕಲಹವಾದರೆ ಭೃಂಗಿಯಿಂದಲೇ ಮಾಯಾ ರೂಪಿನಿಯಾದ ಗಿರಿಜೆಯ ಮೂಗನ್ನು ಕೊಯ್ಯಿಸಿ ಕಾಕುಮಾಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ತಿವನಿಗೆ ಇದು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ ?

ಚರಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಯು ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ ನಾಮದಿಂದ ಮರ್ತ್ಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಹೊಲೆ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪಾಪವು ಕಾರಣವಾಯಿತು? ಅದನ್ನು ದೇವನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ನಿರಪರಾಧಿಯಾದ ಚರಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಹೊಲೆ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ತಿವನು ಅವುಗಳೆಲ್ಲಾಕೂಡಿಸಿರಬಹುದೆ! ಇದನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ಒಪ್ಪಿದರೆ ನಾವೇ ಅಪರಾಧಿಗಳಾಗುವೆವು ಇದು ದೇವನ ಅಪರಾಧವು. ಇರಲಿ.

ಹೀನಕುಲ (ಹೊಲಜಾತಿ) ಉತ್ತಮ ಕುಲವೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ದೇವನ ಕಾವ್ಯವು 'ಜಾತಿ ಮತಗಳ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತುವರೂ ಅಸ್ಪೃಶತೆಯ ರಾಕ್ಷಸೀ ವರ್ತನಕ್ಕೆ ಸಿಡಿ ಮಿಡಿ ಗೊಂಡವರೂ ಆದ' ಸಂಸಾರಕರ ವಃಸ್ಪಿಗೆ ಏಕೆ ಅಂಟಿತೋ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಜಾಣರಾದ ವಾಚಕರೇ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಲಿ.

'ನರಲೋಕದ ಇರವು ಪುಣ್ಯದ ಬೀಡು' ಎಂದು ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ನರಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಶಿವಲೋಕ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕಗಳು ಪಾಪದ ಬೀಡೆ ? ಆ ಲೋಕದವರು ಪಾಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸುವರೆ ? ನರಲೋಕವು ಪುಣ್ಯದ ಬೀಡಾಗಿದ್ದರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಸ್ಮರಿಸಿದ ಷ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಈತನ ನರಜನ್ಮವನ್ನು ಪರಿಯುವದಕ್ಕೆ ಗುರು ರೇವಣಸಿದ್ಧನನ್ನು ಹಿಂದೆ ಕಳುಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಿತ್ತು ? ಮಾಯೆಯ ಮೂಗನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಕಾಕು ಮಾಡುವವನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲು ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಬೇಕೆ ? ಶಿವಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿರುವ ಉಭಯರಿಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಸಮವಾಗಿಯೇ ಇರಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಗುರು ರೇವಣನಾದರೂ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ನರಜನ್ಮವನ್ನೇ ತಾಳಿರಬೇಕು. ಅಂದ ಮೇಲೆ ಈತನ ನರಜನ್ಮವನ್ನು ಪರಿಯುವದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಹೇಗೆ ಬೇಕಾಯಿತು ?

ಜಗತ್ತಿನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದವರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಬೇಕೆಂಬುವದು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾಗಮಗಳನ್ನೂ ಮಹಾತ್ಮರಾದ ಬಸವಾಡಿ ಶಿವತರಣರ ವಚನಗಳನ್ನೂ ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕು.

ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಹೊಲೆಚಾತಿಯಲ್ಲಿ ಜನರಿದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಉದ್ಧಾರ ಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುರೇವಣನನ್ನು ಕಳುಹಬೇಕಾಯಿತೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವದಕ್ಕೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಯಾವ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದನು? ಸುಪ್ರಭೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಜನಿಸಿದನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವದೇ ಇಲ್ಲ. “ಸಹಸ್ರದಳ ಪದ್ಮದೊಳುದಿಸಿದನೆಂದು ದೇವನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ” ಧ್ಯಾನಾಸಕ್ತರಾದವರ ಮನದಲ್ಲಿ ದೇವರು ಮೂಡಿದರೆ ಅವನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ದೇವರು ಬೇಕೆ? ಮುಂದೆ (೫೧)ನೆಯ ಪದ್ಯದಿಂದ ಶಿಲಾದನ ಸತಿಯೂ ವೃಷಭೇತನ ಮಾತೆಯೂ ಆದ ಸುಪ್ರಭೆಯು ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಪುರದೊಳಗೆ ಮಾದಿಗರ ಜನ್ಮವಾದರ್ಗ ಸತಿಯೆನಿಸಿರಲು ಭೇದವಿಲ್ಲದವರ ಮನದನುಭವದೊಳಿಂತು ವೇದಿಸುವೆ” ಎನುತ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಜಜ್ಜಗಂಛೆ ಬಾರಿದಂಡದೊಡನೆ ಬಂದು ಬಾಚಿಗೌಡನ ವರಸುಜಾತ ಕೂಚಿಮಾರನೊಳು ನುಡಿದನು. ಏನಂದರೆ ನಾವು ಶ್ರೀಗಿರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ, ನಮ್ಮ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಪಾದುಕೆಗಳಾಗಬೇಕು ಬೇಗಮಾಡಿಕೊಡು. ಕೂಚಿಮಾರನು ತನ್ನ ಸತಿಯಳಿಗೆ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳುಹಿಸಲು ಅವಳು ಶಿವನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಪಶುಚರ್ಮವು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲೆಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಮೊಲೆಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಕೊಡಲು ಅವುಗಳಿಂದ ಕೂಚಿಮಾರನು ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಸಲು ಅವನು ಮೆಚ್ಚಿ ಮಗನೆ ವರವ ಬೇಡೆನಲು ಅವರು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಬಾಳು ಹಾಳು ಎನುತ ಮಗನನ್ನು ಬೇಡಿದನು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮಕ್ಕಳಾದರೆ ನಿಮಗೆ ದುಃಖ ಮರಣಗಳಾಗುವವು ಎನಲು ಮರಣಬಂದರೂ ಬರಲಿ ನೀನಿಮಗೆ ಮಗನಾಗೆಂದರು. ಆಗಲೆಂದು ವರವ ಕೊಟ್ಟು ಹೋದನು.

ಸುಪ್ರಭೆಯು ಅಧಾರಾದಿ ಚಕ್ರಗಳನ್ನೇರಿ ಸಹಸ್ರದಳ ಪದ್ಮದೊಳು ನಿಂದಾಗ ಬಾಲೆಗೆ ಪುಸನ್ನನಾಗಿ ಮನದ ಕೊನೆಯೊಳುದಿಸಿದನು. ಅವನನ್ನು ಸತ್ಪದ್ಮದೊಳಿರಿಸಿ ಶಾಪಮಂ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಶಿಲಾದನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಳು. ಆಗವನು ಪುರಹರನ ಚರಣಮಂ ನೀಕಂಡೆ ಎನುತ ತರುಣಿಯಂ ಸಂತೈಸಿ ಮುನ್ನಿನಾವಾಸದೊಳಿರಿಸಿ ಶಿಖರಾಗ್ರದೊಳು ವರತಪದೊಳಿರುತಿರ್ದನು ಎಂದು (೬೬)ನೆಯ ಪದ್ಯದವರೆಗಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು.

ಇಲ್ಲಿ, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಕೂಗಿಮಾರನೆ ಕೂಚಿಮಾರನೊ ಬೇರೆಯೋ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿರುವದಿಲ್ಲ. ಉಭಯರಿಗೂ ಕಗ್ಗಲ್ಲಪುರ ಬಾಚಿಗೌಡನ ಭೃತ್ಯ

ಎಂದು ದೇವನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಸಂಪಾದಕರು ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಇದರ ಬದಲಾಗಿ ಕರುಗಲ್ಲ ಎಂದು ಮೂಲದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ತಬ್ಬವನ್ನು ಹಾಕಿ ಕರುಗಲ್ಲಿಂಬ ಪಟ್ಟಣದೊಡೆಯ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೂ ಇವಳ ಪಿತನಾರೊ ಪತಿಯಾರೊ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬನೇ ಎಂದರೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೂ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೂ ನಿರೋಧವು ಸಂಭವಿಸುವದು. ಇರಲಿ.

೩ನೆಯ ಸಂಧಿ

೬೦ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಜನನವಷ್ಟದಳ ಕಮಲದೊಳಗೆ ಎಂಬ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ (೬೫)ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಸಹಸ್ರದಳ ಪದ್ಮದೊಳು ನಿಂದಾಗ.....ಎಂಬ ೬೬ರಲ್ಲಿಯ “ ಮನದ ಕೊನೆಯೊಳುದಿಸಿದನು ” ಎಂಬ ದೇವನ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಸುಪ್ರಭೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿಲ್ಲನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು. ಅಥವಾ ಪ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವು ದೇವಕೀ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನೆಂದರೆ ಮೂಲ ವಿಷ್ಣುವೇ ಜನಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಅವನ ಅಂತವು ಜನಿಸಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿಯ ಬೇಕು. ಹಾಗಾದರೆ ಸುಪ್ರಭೆ ಕೂಚಿಮಾರರಿಗೆ ಪುತ್ರವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗಿಂತ ಹೊಲೆಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಬೇರೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಹೊಲೆ ಜಾತಿಯ ದಂಪತಿಗಳು ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಮರದ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಮುಂದೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಿತ್ಯ ಕಸತೆಗೆಯುತ್ತಿರಲು ಅವರ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅವರಿಗೆ ಪುತ್ರನುಮಿಸುವಂತೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನೆಂತಲೂ, ಉದಿಸಿದ ಮಗುವಿಗೆ ಅವರು ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರೆಂತಲೂ, ಅವನು ಮಹಾಪುರುಷನಾದನೆಂತಲೂ, ಆ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಈ ಐತಿಹ್ಯವು ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಮತ್ತು ಶಿಲಾದನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿದ್ದರೆ ಸಂಪಾದಕರು ಅದನ್ನೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಕಾಲನೆಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ “ರೇವಣನ ಕಾಲ” ೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ (೧೦)ನೆಯ ಶತಮಾನದವರಿಗೂ ತೂಗಾಡುತ್ತದೆ. ಮರುಳಸಿದ್ಧ ರೇವಣನ ಕಿರಿಯ ಸಮಕಾಲೀನೆಂದು ಸ್ವತಃಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪೀಠಿಕೆಯ (೧೦)ನೆ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಬಾಲಕರಿಗೂ ಸಹ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವಮಾತಲ್ಲ.

೪ನೆ ಸಂಧಿ

ಈ ಸಂಧಿಯ ಹತ್ತನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ದಿಕ್ಕಿಗಾಚಾರ್ಯ ಕಲತವ ನಿಕ್ಕೆ ಗುರು ಕಲತವೊಂದು ನಡುಮಧ್ಯದೊಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಯು.....ಎಂದು ದೇವನು ಬರೆದಿರುವನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುವೆ ಮಧ್ಯ ಕಲಶಾಚಾರ್ಯನಾದನು. ಉಳಿದ ಚತುರ್ದಿಕ್ಕಿನ ಕಲತಗಳಿಗಾಚಾರ್ಯರಾರು ? ಇವರಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ನಿರುವನೊ ಇಲ್ಲವೊ ? ಇರುವದಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ದೇವನು ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಕಲಶಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೂ ಕಲಶಾಚಾರ್ಯನಾಗಿ ಇರುವನೆಂದರೆ ದೀಕ್ಷೆಯಾಗತಕ್ಕ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗಿಂತ ಕಲಶಾಚಾರ್ಯನಾದ ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಭಿನ್ನನೆಂದು ಸಂಪಾದಕರು ಸಹ ಒಪ್ಪಬೇಕಾಯಿತು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಪೀಠಿಕೆಯ (೫೩) ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ “ವೀರಶೈವಾಚಾರ್ಯ ಪಂಚಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗ್ಗೆ ಇವನು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದೂ ಮೂಲಾಚಾರ್ಯನಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೇ ದೇವನ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂದೂ ತೋರಿಸಿ ಮುಂದೆ “ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೇ ಅಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರೊ ಅಲ್ಲವೊ ? ಎಂಬ ವಿಷಯ ತೊಡಕಿನದು. ಅದರ ಚರ್ಚೆ ಅನವಶ್ಯಕ ರೋಷ ಕೋಪಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವದರಿಂದ ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕುವದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಬರೆದಿರುವರು. ಯಾವದು ತೊಡಕಿನದೋ ಅದು ಚರ್ಚೆಗೆ ಆಸ್ಪದವೇ ಇರುತ್ತದೆ; ಯಾವದು ಚರ್ಚೆಗೆ ಆಸ್ಪದವೋ ಅದರ ಚರ್ಚೆ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಅವಶ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗುವುದು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ವೀರಶೈವರ ಮನ ನೋಯಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತರದೆ ತಾವು ತೋರಿಸಬೇಕಾದ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಇದರ ಚರ್ಚೆ ಅನವಶ್ಯಕ ರೋಷ ಕೋಪಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವದರಿಂದ ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕುವದಿಲ್ಲ ಎಂದಾಡುವ ಮಾತು ಉಚಿತವಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ (?) ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಇದರ ಸಂಪಾದಕತ್ವಕ್ಕೆ ಕೈಯನ್ನೇ ಹಾಕಬಾರದಾಗಿತ್ತು. ಇವರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿಪುಣತೆಯನ್ನರಿತ ನಮಗಂತೂ ಇವರ ಎರಡು ನಾಲಗೆಯ ಲೇಖನವನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಯವೇ ಉಂಟಾಗಿದೆ- ಇಂಥವರ ಈ ತೆರನಾದ ಕಪಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿಪುಣತೆಯಿಂದ ಯಾವ ಜನತೆಗೂ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲಾರದು.

೫ನೆಯ ಸಂಧಿ

ಐದನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಗ್ಗಲ್ಲಪುರದ ಕೇತನಹಳ್ಳಿ ಮಧ್ಯದೊಳು ಇರುವ ಸ್ಥಳವು ತನಗೆ ಹಿತಕರವೆಂದು ಪುರದೊಡೆಯರಲಿ ಕರೆದು ಅವರ ಕೈ

ಯೋಳು ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕುಚೌಕದ ಧರೆಯಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಹಣವನಿತ್ತು, ದ್ವಾಪರದ ಕಡೆ ಕಲಿಯುಗಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಯೋಗದೊಳು ಸಾರ ಸೌಖ್ಯದ ಸಮರಸವನುಂಡು ತೇಗಿದನು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಪೂರ್ವದ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ನೆನದು ವಿಶ್ವದೊಳಗೆ ತನಗೊಂದು ದೇಗುಲ ಬೇಕೆಂದು ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಕಲಿಯುಗದಾದಿ ಪುಗುತಲಿದೆ. ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೂರುಘಳಿಗೆ ದೇಗುಲವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸು ಎಂದು ಅಜ್ಞಾಪಿಸಲು ಅವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದನೆಂದು ದೇವನು ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ.

ಇಲ್ಲಿ, ಪುರದೊಡೆಯನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದನೆಂದಿದ್ದರೆ. ಅನಂತ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮೆರೆದು ಆರುಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಜೀವಿಸಿದ ತನ್ನ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ದೇವನು ಪೂಜ್ಯತೆಯನ್ನೂ ಗೌರವವನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ತಾನೇ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಂಡನೆಂದರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಪರ್ವತದ ಶಿಖರ ಮೇಲೊಯ್ದು ಕೆಳಗೆ ದೂಡಿದಂತಾಯಿತು. ಅಪುರದೊಡೆಯನಾದರೂ ಬೇರೆಯಲ್ಲ; ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಪಾಲಿಕನಾದ ಬಾಚಣಿಗೌಡನೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಮತ್ತು ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯನಿಂದ ದೇಗುಲವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನೆಂದರೆ ಕಲಿಯುಗದ ಅದಿಯಲ್ಲಿ ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯನಿದ್ದನೇ! ಇದನ್ನು ದೇವನು ವಿಚಾರವಿಲ್ಲದೆ ಬರೆದರೂ ಸಂಪಾದಕರು ದೇವನ ಅವಿಚಾರವನ್ನು ಮರೆಮಾಚುವದಕ್ಕೆ ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ದೇವನ ಅವಿಚಾರ ಮುಚ್ಚುವುದೇ? ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಬಲ್ಲರು.

ಇವನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೧೬ರಲ್ಲಿದ್ದ ಹೊಯ್ಸಳ ಯಾದವ ಅರಸು ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳ ಮಹಾತ್ಮಮ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರುಷನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

೬ನೆಯ ಸಂಧಿ

ಈ ಸಂಧಿಯ (೮೫) ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ “ಮರುಳಸಿದ್ಧೇತ ಚರಿತವು ನಾಲ್ಕು ಯುಗಕ್ಕೆ ಇದೇ ಆದಿ; ಇದನ್ನು ಚಾರ್ವಾಕರು ನೂತನವೆನ್ನಲು ನಾಯಕ ನರಕ ತಪ್ಪದು” ಎಂದು ದೇವನು ನುಡಿದಿರುವನು. ಇದು ನಾಲ್ಕು ಯುಗಕ್ಕೂ ಅದಿಯು ಹೇಗೆ? ಕಾರಣವೇನು? ಇದನ್ನು ನೂತನವೆನ್ನುವರೆಂಬ ಸಂಶಯವು ಈ ಕಾವ್ಯ ಕರ್ತನ ಮನದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಮೂಡಿತು? ಇದು

ಪುರಾತನನೇ? ಪುರಾತನವಾಗಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆ ಬರೆಯುವ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಚರಿತ್ರವು ಸತ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಪುರಾತನವಾಗಿದ್ದರೆ ದೇವನಿಗಿಂತ ಪೂರ್ವದ ಕವಿಗಳು ಕಾವ್ಯ ರೂಪದಿಂದ ಬರೆಯದೆ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇವನ ಈ ಕಾವ್ಯವಾದರೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದರೆ ದೇವನ ತರುವಾಯದ ಕವಿಗಳು ದೇವನ ಹೆಸರನ್ನಾಗಲಿ ದೇವನ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಹೆಸರನ್ನಾಗಲಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳದೆ ಬಿಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನನ್ನೇ ಗುರಿಯಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬರೆದ ಈ ಕಲ್ಪಿತ ಕಥೆಯನ್ನು ಯಾರು ಒಪ್ಪುವರು? ನರಕ; ಭಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯ ಪುರಾತನ ವಾಗುವುದೇ? ಚಾರ್ವಾಕರು ನೂತನನೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ನರಕ; ಚಾರ್ವಾಕಲ್ಲದವರು ನೂತನನೆಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ನರಕವಿಲ್ಲ. ಎಂದ ಮೇಲೆ ನಮಗೇನು ಭಯ?

ಈ ಕಾವ್ಯ ವಿಚಾರ

ಈ ಕಾವ್ಯವು ಕಾವ್ಯ ಪದಕ್ಕು ಸಹ ಅರ್ಹವಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಇದ ರಲ್ಲಿ ರಸ ಭರಿತ ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಇಲ್ಲ, ಕೌತಲ್ಯವೂ ಕಂಡುಬರುವದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಔಚಿತ್ಯವೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಗಳಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳ ಲಿಕ್ಕೂ ಆಗುವದಿಲ್ಲ. ನೊದಲನೆಯ ಸಂಧಿಯ ೧—೨ —೩—೪ ನೆಯ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸಾಕು. ಪುನರುಕ್ತಿಗಂತೂ ಇದು ತವರ್ಮನೆ. ೫ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ “ ಕಾಲುಚರಣಕ್ಕೆ ತರಣು ತರಣು ” ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗ ವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು, ಈ ಸ್ವಭಾವವು ಸಂಪಾದಕರಿಗೂ ಉಂಟು. ಮುನ್ನು ಡಿಯ (೧) ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಜನ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕಾದ ಮಾತು ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹರಡಿ ಅನವತ್ಯಕವಾದ ರೋಷ ಕೋಪಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದೂ, ಮತ್ತು ಪೀಠಿಕೆಯ (೫) ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಇದರ ಚರ್ಚೆ ಅನವತ್ಯಕ ರೋಷ ಕೋಪಗಳಿಗೆ ಮೂಲವಾಗುವದರಿಂದ ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕುವದಿಲ್ಲ ಎಂದೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲುಚರಣ ಶಬ್ದಗಳು ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ರೋಷ ಕೋಪ ಶಬ್ದಗಳಾ ದರೂ ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ರೋಷ ಮತ್ತು ಕೋಪ ಶಬ್ದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ; ದೇವನ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕಾಲು ಕನ್ನಡ, ಚರಣ ಸಂಸ್ಕೃತ; ಇಷ್ಟೇ ಭೇದ.

ಈ ಕವಿಯ ವಿಚಾರ

ಈ ದೇವ ಕವಿಯು ವಂಡಿತನಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಬೇರೆ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ, ಸಂಸಾರದಕರು ಸ್ವತಃ ದೇವ ಪಂಡಿತ ಕವಿ ಎಂದು ಒಪ್ಪುವುದು ಕಷ್ಟ, ವ್ಯಾಕರಣ ಛಂಧಸ್ಸು ಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ ಮೊಟಕಿ, ಶಿವಸ್ತುತಿ ರೂಪವಾದ ಹಲವು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಮನಸ್ಸು ಮುಟ್ಟುವದಿಲ್ಲ. ಹರಿ ಹರನ ಉತ್ಕಟ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನರಗಳೆಗಳ ರಸಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದ ವರಿಗೆ ದೇವನ ತುಷ್ಟ ವರ್ಣನೆಗಳು ನೀರಸವಾಗಿ ಕಾಣುವದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಾನೇ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮತ್ತು ಈ ದೇವನು ತನ್ನ ವಂಶವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇವನು ಯಾವ ಜಾತಿಯವನೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಧಿ ಪದ್ಯ (೩೯)ರಲ್ಲಿ ಶಿಲಾದನಿಗೆ “ ಶಿಲಾಧರ ” ನೆಂದೂ ಕಲ್ಲುಧರಿಸಿದವನೆಂದೂ ಮತ್ತು (೨)ನೆಯ ಸಂಧಿ ಪದ್ಯ (೧೪)ರಲ್ಲಿ ಪನಮಂತನಿಗೆ “ ಅವಿರಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೆಂಬ ಪನಮಂತನು ” ಎಂದೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇವನು ವೀರಶೈವನಲ್ಲ ಎಂದು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವನು ಪರಶಿವನಿಗೆ ಪರಬ್ರಹ್ಮನೆನ್ನುವನಲ್ಲದೆ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಅನ್ನಲಾರನು.

ಇದರ ಸಂಸಾರಕರ ವಿಚಾರ

ವೈಷ್ಣವರಾದ ಸವಿನುದಿಯ ಈ ಸಂಸಾರಕರು ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ವ್ರತಿಯೊಂದು ಹೆಚ್ಚಿಗೂ ಪತ್ತುವ ಜಾತಿ ದ್ವೇಷದ ಕಲಂಕವನ್ನು ನ್ಯಾರ್ಥನಾಥನೆಯ ಆರೋಪವನ್ನೂ ಎದುರಿಸಿಕೊಂಡೇ ನಾವು ದುಡಿಯ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಎಂದು ಬರೆಯುವದಕ್ಕಿಂತ ಶೈವರಿಗೂ ವೈಷ್ಣವರಿಗೂ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಜಾತಿ ದ್ವೇಷವನ್ನೂ ವುಸ್ತುಕ ವಿಕ್ರಯ ದಿಂದ ಬರುವ ಸತ್ಯವಾದ ನ್ಯಾರ್ಥನಾಥನೆಯನ್ನೂ ಎದುರಿಸಿಕೊಂಡೇ ನಾವು ದುಡಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದರೆ ಸರ್ವರಿಗೂ ವಿಶ್ವಾಸವು ಉಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸತ್ಯವಾದುದನ್ನು ಆರೋಪ ಎಂದರೆ ಯಾರೂ ಒಪ್ಪಲಾರರು. ಈ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಬಗ್ಗೆ ಈವರೆಗೆ ಮೊರೆತಿರುವ ಈ ಏಳು ಮಾತ್ರ ಗ್ರಂಥಹೊರಬಿದ್ದರೆ ಸಂತೋಧಕರಿಗೆ ನೆರವಾಗಬಹುದೆಂದು ನಾವು ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿರುವುದು ಎಂದಿರುವದನ್ನು ಮೀರಿಸಿದರೆ ಈ

ಏಕ ಮಾತ್ರ ಗ್ರಂಥವೇ ಸಂಪಾದಕರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಶಾಂತಮಾಡುತ್ತದೆಂದಂತಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಶಿವಾಗಮಗಳೂ ಬಸವಾದಿ ಶಿವತರಣರ ವಚನಗಳೂ ಅಪ್ರಾಮಾಣ್ಯವೇ ಆದವು. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಗ್ರಂಥವು ದೇವನ ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನೆರವಾಗಬಹುದು.

ಈ ಕಾವ್ಯ ಕಥೆಯು ಸತ್ಯವಾದುದಾದರೆ ಪೀಠಿಕೆಯ ಪುಟ (೫೪)ರಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಂದು ನೇರವಾಗಿ ಹೇಳದೆ ಮುನಿವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಕವಿ ಯುತ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಏಕೆ ಬರೆದರು? ಇದರಿಂದ ಮುನಿ ವೃತ್ತಾಂತವೂ ಕಲ್ಪಿತ, ತನ್ನೂಲಕವಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ವೃತ್ತಾಂತವೂ ಕಲ್ಪಿತವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವದು. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಪವಿತ್ರತೆಯು ಕಲ್ಪಿಸಿಗೆ ಸತ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನವಾವುದು? ಮತ್ತೆ ಈ ಕಲ್ಪಿತ ವೃತ್ತಾಂತದಲ್ಲಿರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯ ಸತ್ಯತೆಯಾದರೂ ಯಾವದು? ಬೇಕಾದುದು ಹೇಗೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲವು ಬಲ್ಲವೇ ಆಗುವದು.

ಮುಂದೆ, “ಜಾತಿ ಮತಗಳ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತುವರೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ರಾಕ್ಷಸೀ ವರ್ತನಕ್ಕೆ ಸಿಡಿಮಿಡಿದುಹೋದವರೂ ಅದ ನಮಗೆ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಘೋರಣೆ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದು ಅದರ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೇರಿಸಿತು.” ಎನ್ನುವ ಸಂಪಾದಕರು ಈ ಒಳಗೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರ ಕೂಡ ಯಾವ ಸಂಬಂಧ ವಿಚ್ಛೇದಿಸಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನುಡಿಯುವ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆಯೇ ?

ಸಂಪಾದಕರು ಕಾಲನಿರ್ಣಯವನ್ನಿತ್ತಿಕೊಂಡು ೬ನೆಯ ವದದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೮೭ ರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿರಿವಾಳ ಶಾಸನವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನು ಪ್ರಭು ದೇವರ ಶಿಷ್ಯ ನಿರ್ಲಜ್ಜ ಶಾಂತಯುನೆಂಬ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರನ ಶಿಷ್ಯ ಚಂಗಣ ಗಲ ಮಂಟಪದ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು ಶಿವತರಣರಿಗೆ ಸ್ವಾನುಭವ ಮಂತ್ರ ವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಎಂದರೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಅಲ್ಲಿನು ಪ್ರಭು ದೇವರ ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಶೇರಿದವನೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಕ್ತರು ಬಸವಾದಿ ಶಿವತರಣರಿಗಿಂತ ಮೊದಲಿನವರಾದ ನಿಜಗುಣ ಶಿವ ಯೋಗಿಗಳ ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾದ ದೀಕ್ಷಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ “ ಪರಶಿವ ಸಂಜ್ಞಿತನಾಗಿ ಕುಳಿದಾಡತಾರ್ಯನ ಮಧ್ಯ ಕಲಶವನುಳಿದು ಪೂರ್ವಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಕಲ ತಂಗಳನೇ ಕೃಮುವಿಂ || ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಮರುಳಸಿದ್ಧ. ರಾಮದೇವ. ಸಂಡಿತಾ

ರಾಧ್ಯರೆಂಬಾಚಾರ್ಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕರಾದ ಋತ್ವಿಕ್ಗಳು..... .. ಶ್ರೀಮತ್ಪಂಚಾಕ್ಷರ ಪೂರ್ವಕಮಾಗಿ ಭಜಿಸುತ್ತಾ ” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಬಸವಾಚಾರ್ಯರ ತರಣರ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭು ದೇವನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಇದ್ದಿಲ್ಲವೆಂತಲೂ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಶಾಂತಯ್ಯಾದಿಗಳ ಶಿಷ್ಯ ಚಂಗಣಗಳ ಮಂಟಪದ ರೇವಣಸಿದ್ಧನಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವೆಂತಲೂ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು.

ಮತ್ತು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಶ್ರೀ ಹುಲ್ಲೂರ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೦೦ ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ (೨೫) ವರ್ಷಗಳವರೆಗೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪೂರೈಸಿಕೊಂಡು ಅಗಸ್ತ್ಯರೊಡನೆ ಗೋಷ್ಠಿ ನಡೆಸಿದರೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನವು ಒಪ್ಪಲಾರದು. ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅಗಸ್ತ್ಯನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೦೦ ರಲ್ಲಿದ್ದನೆಂದರೆ ಯಾರೂ ಒಪ್ಪಲಾರರು. ಆ ಕುಂಭಸಂಭವನಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯನಿಗೂ ರೇವಣಸಿದ್ಧನಿಗೂ ಗಂಟುಹಾಕಿರುವುದಾದರೂ ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ಆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಮುನಿಗೆ ಶ್ರೀ ರೇಣುಕನು ಷಟ್ಸ್ಥಿಲ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಭೋಧಿಸಿದನೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಶಿಖಾಮಣಿ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ರೇಣುಕನು ಬೇರೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಬೇರೆ ಎಂಬುದನ್ನು “ರೇಣುಕೋ ರೇವಣೋ ರುದ್ರೋ ಮುನೀರ್ಣೋ ಮಹೇಶ್ವರಃ ” ಎಂದು ಅಚಾರ್ಯರ ವಂಶವನ್ನು ಹೇಳುವ ಶ್ರೀಮಠಿ ತೋಂಟದಾರ್ಯರ ವೀರಶೈವಾನಂದ ಚಂದ್ರಿಕೆಯಿಂದ ಅರಿತುಬಹುದು.

ಇನ್ನು ಉಪಸಂಹಾರ

ಅ. ನ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಸಂಪಾದಕತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸುವಷ್ಟಿಂತ ಮೊದಲು ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರಲಾಗಿದ್ದ ಕೆಲವು ಮತಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ನಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ.

(೧) ಮೊದಲು ವಿಲಾಸಿನಿಗೆ ಗುಪ್ತಭಯಂಬ ಸತಿಯು ಇದ್ದದ್ದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ವಿಲಾಸಿನಿ ಚರಿತ್ರಗಳನ್ನು ತೋಧಿನಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಜ್ಞರಾದ ವ್ಯಾಸ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು? ಎಂದು ಅವರ ಪುತ್ರರಿಗಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು ದೇವನ ಈ ಹುಚ್ಚು ಕಥೆಯನ್ನು ತಟ್ಟನೆ ನಂಬಬಾರದಾಗಿತ್ತು.

(೨) ತಿವಭಕ್ತನಾದ ಶಿಲಾದಮುನಿಯು ಶಿವಾಗಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿದಿರಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು. ಶಿವ ಪೂಜಾ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಜಸ್ವೀಕಾರದೂ ದೋಷವಿಲ್ಲೆಂಬ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅವನು ಎಂದೂ ವಿರೋಧಿಯಾಗಲಾರನು. ಆದರೂ ಶಿಲಾದಮುನಿ ಸುಪ್ರಭೆಗೆ ಶಾವಕೋಟ್ಟನೆಂದು ದುಷ್ಟ ಹಸ್ತನಾದ ದೇವನು ಬರೆದಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿ “ನಿಸರ್ಗನಿಯಮಕ್ಕನುಣವಾಗಿ ಬಿಡುತುವಾದುದು ಆಕೆಯ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅಕೆಗೆ ಶಾವಕೋಡುವ ಮುನಿ ತುದ್ವರಾಕ್ಷನಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ದೇವನ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಸಂಸಾದಕರು ತಾವು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯುವದಕ್ಕಿಂತ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಮುನಿಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಮನಬಂದಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಬರುವ ದೇವನೇ ತಿಳುವಿಲ್ಲದವನು ತಿವಧರ್ಮ ವಿರೋಧಿ ರಾಕ್ಷಸನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

(೩) (೨೨)ರಲ್ಲಿ ಶಿಲಾದಮುನಿ ತನ್ನ ಸತಿಯಾದ ಸುಪ್ರಭೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಹೊಲೆಯನಿಗೆ ಹೇಳತಿಯಾಗೆಂದು ಶಾವಕೋಟ್ಟಿರಬಹುದೆ? ಇದೇನು ಸರ್ವಜ್ಞತನವು! ದೇವನು ಹೀಗೆ ಬರೆಯಬಹುದೆ? ಇದು ಅಸತ್ಯವೆಂದು ಸಂಸಾದಕರು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

(೪) ಸುಪ್ರಭೆಯು ಶಾವಮುಕ್ತಳಾಗಿ ಯಾವದೇವದಿಂದ ಶಿಲಾದಮುನಿಗೆ ಹೋದಳು ಎಂಬ ಗಹನವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವೇನು? ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸಂಸಾದಕತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಂಸಾದಕರು ಬರೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

(೫) ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಸುಪ್ರಭೆಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನೆಂದು ದೇವನು ಹೇಳಿರುವನೋ? ಅವಳಮನದಕೊನೆಯೊಳು ಉದಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಿರುವನೋ? ಅವನ ನಿರ್ಧಾರವು ಯಾವುದು? ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅವಳ ಗರ್ಭದಿಂದಲೇ ಜನಿಸಿದ್ದರೆ ಮನದ ಕೊನೆಯೊಳು ಉದಿಸಿದನೆಂದು ಏಕೆ ಹೇಳಿರುವನು? ಇದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

(೬) ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮತಾಭಿಮಾನವು ಸರ್ವರಿಗೂ ಉಂಟು. ದೇವನು ಸಂಸಾದಕನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಿಲಾದಮುನಿಗೆ ಶಿಲಾಧರನೆಂದು ಪದ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವ

ದನ್ನು ನೋಡಿದ ಸಂಸಾರಕರು ಪೈಪ್ಪನರಾವರೇನು? ತಾವೂ ಕೈನ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲೇ ಪ್ರಾಚೀನತತ್ವವರು. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಕಲ್ಪುಧರಿಸಿದನೆಂದು ಬರೆದ ದೇವನ ಕುಂಟೆಷ್ಟು ವೀರಶೈವರ ವ ಸನ್ನಿಗಿ ವ್ಯಥೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡ ಬಹುದೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ.

(೧) ಕೇವಲವಿದ್ವ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು. (೧೨)ನೆಯ ೨ ಮೂದವನವೆಂದು ತಾವೇ ಬಿಸ್ತಿ ನೋಡಿದನು ಸಂಸಾರಕರ ದ್ವಾರವದ ಕೆಲ, ಕೇವಲವಿಗಾರಿ ಯಲ್ಲಿ ಅರಿಯದವನಾದ ವರ್ಷ ವರ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ಪೈಪ್ಪ ಮೂರ್ತಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಬರೆದಿರುವ ದೇವನ ಮಾತು ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಅಕಪ್ಯಮಾ ಎಂಬುದು ಕೊಡಲೇ ಲೋಕಾರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಸುಲಿದವರೆ ಕೇವಲವಿದ್ವ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರು ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ೧೨ನೆಯ ೨ನೆಯ ಸನ್ನಿಗಿ ದೇವನ ಮೇಲೆ ಸಂಸಾರಕರಮಾತು ಅನತ್ಯವಾಗುಮು. ದೇವನ ಮಾತು ಬಹುಮೇಲೆ ಸಂಸಾರಕರ ಮಾತು ಸತ್ಯವಾಗುವುದು ಎಂಬ ದೇವನ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದ ಸತ್ಯತೆಯು ಮೂಲಕ ಸನ್ನಿಗಿಗಾಗುವುದು

(೨) ದೇವನು ಅಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಂದಾಜು (೩೬೦) ಸನ್ನಿಗಿ ಕೇವಲ ಮೂದವನು. ಅವನ ವದ್ಯದಿಂದಲೇ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತಾ. ಅವನು ಸನ್ನಿಗಿ ವರೆಗಿನ ಯಾವ ಕವಿಗಳೂ ಅವನ ದೇವರನ್ನಾಗಲಿ ಅವನ ಕಾವ್ಯದ ದೇವರನ್ನಾಗಲಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ದೇವನು ಅಲ್ಲಿಯೇ? ಎಂಬ ಸಂಸಾರಕರು, ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಜನರು ಕೇವಲ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಭಾವದಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿ ಎಲ್ಲರ ದೇವರನ್ನಾಗಲಿ ಅವನು ಇದು ದೇವನ ಸನ್ನಿಗಿ ಎಂದು ಯುಕೆ ಬರೆದಿರುವುದು ಎಂಬ ಊಹೆಗೂ ಆಸ್ಪದವಿಲ್ಲ. ಅದ್ದರಿಂದ ಸಂಸಾರಕರು ಮೂದಲು ದೇವನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

(೩) ದೇವಕವಿಯ ಈ ಕಾವ್ಯ ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧರದಾಗಲಿ ಅಗದಿರಲಿ ಅವನದೇ ಎಂದು ಕೆಲಸಂಪೂರ್ಣಕರ ಮಾತನ್ನು ಸಂಸಾರಕರು ಹೋಗಿ ಸದೇ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಆ ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ವೀರವನ್ನು ಸದೇ ಅಲಂಕರಿಸಿರುವ ಉಚ್ಚಯನಿಯ ಜಗದ್ಗುರುಗಳ ದೃಷ್ಟಿಗೂ ಮತ್ತು ಅವರ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಗೂ ಹಾಕಿ ಅವರ ವಿಚಾರ ವನ್ನು ಸನ್ನಿಗಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಸಂಸಾರಕತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ರಾಯರು ಇನ್ನಾದರೂ ಸತ್ಯದ ಬೆನ್ನಬಿದ್ದು ತಾವು ಮಾಡಿರುವ ಪರ
ಮತಸಾಹಿತ್ಯ ದ್ರೋಹದ ಅಪರಾಧದ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಿ
ತುದ್ಧಾಂತರಂಗರಾಗಬೇಡವೆಂದು ನಮ್ಮಂತರಂಗದಾಶೆ.

ತುಘನುಸ್ತು !

ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ

ಲೇಖಕರು:— ಅಸ್ಥಾನವಿದ್ವಾನ್ ತರಣ ನಾಹಿತ್ಯ—ಸ್ವತಂತ್ರ
ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಪಾದಕರಾದ ವೇ|| ಬಿ. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳವರು
ಹುಲಕುಂಟಮರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

೧. ಮೊದಲ ಮಾತುಗಳು:— ವೀರಶೈವ ಮತಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ
ರಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಭೂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಪರಿಶೋಭಿ
ಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈತನನ್ನು ಕುರಿತು ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳು ಷಟ್ಪದಿ
ಸಾಂಗತ್ಯ, ಮೊದಲಾದ ಶೈಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹಾಡಿರುತ್ತಾರೆ.
ಹಲವು ಮಂದಿ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳು ಈತನ ಹೆಸರನ್ನು ಪವಿತ್ರವಾದ ಭಾವನೆ
ಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲವೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ
ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಗೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ದೇವಕವಿಯು. ಬರೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವನು
ಬಾಳ್ವಳಿಯ ಕಲಿದೇವನ ಭಕ್ತನೆಂದು (ಸಂಧಿ ೧. ಪದ್ಯ ೧೬ರಲ್ಲಿ) “ ಬಾಳ್ವ
ಳಿಯ ಕಲಿದೇವ ನಿಂತುಸಿರಿದೊಲು ದೇವ ಪೇಳ್ವೆಂ ” ಎಂಬ ಮಾತಿನಿಂದ
ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ‘ಸಿದ್ಧಲಿಂಗನ ಚಾರಿತ್ರ’ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು
ಹೆಸರು ಉಂಟೆಂದೂ “ಗದ್ದುಗೆಯ ರಾಮಿಕಂಜಿಯು ತರಣ ಸಂತತಿಗೆ ಉದ್ಧ
ರಿಸಿ ಪೇಳ್ವ ಗುರುಬೋಧೆಯ ಮಹಾತ್ಮೆಯನು” ಈ ಕವಿಯು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗನ
ಕೃಪೆಯಿಂದ ಹೇಳಿದಂತೆಯೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕವಿಯು ಗ್ರಂಥಾದಿಯಲ್ಲಿ
“ ಶ್ರೀ ಗುರು ಮಲ್ಲೇಶ ” “ ಶ್ರೀ ಗಿರಿಯ ಮಲ್ಲೇಶ ತರಣು ” ಮೊದಲಾಗಿ
ಸ್ಮರಿಸುವುದರಿಂದಲೂ “ ಶ್ರೀಗಿರಿ ಮಹಿಮೆ ತಾನೆಂತುಬೊ ” ಎಂದು ಶ್ರೀ
ಶೈಲವನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ಲಾಘಿಸುವುದರಿಂದಲೂ ಈ ಕವಿಯು
ಶ್ರೀಗಿರಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಭಕ್ತನೆಂದು ಹೇಳಲವಕಾಶವಿದೆ. ಈತನಿಗೆ ದೇವ
ಕವಿ ಅಥವಾ ದೇವಕವಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ೬ ಸಂಧಿಗಳಿವೆ, ೫೫ ಪದ್ಯಗಳಿವೆ. ಕವಿ ಈ ವರ್ಣಕ
ಕಾವ್ಯವನ್ನು ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಗ್ರಂಥದ ಆದಿ
ಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಂಧಿಯ ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಂದ, ವೃತ್ತ, ವಚನಗಳೂ

ಇರುವುದುಂಟು. ಈ ಗ್ರಂಥವು ಬಂಡೇ ಪ್ರತಿಯ ಆಧಾರವಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸಂಸಾರದಕರು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಂಥಸ್ಥ ವದ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಹೇರಳವಾಗಿರುವದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಭಂದಸ್ತಿನ ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಕವಿಯು ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ೧೦೦೦ನೇ ಸರ್ವಜನ ಸಂವತ್ಸರ ಪೃಷ್ಠಾಪುಷ್ಯ ಹುಣ್ಣಿಮೆ ಗುರುವಾರ ೧೦೦೦ ಪ್ರಸ್ತುತಕ ೧೦೫೭ನೇ ಮೇ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ (ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು) ಮುಗಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

೨. ವಿವರಣೆ :-

ಪ್ರೀತಿ, ಶೃಂಗಾರ, ತನಗ್ನಿ, ವಾಡುತ್ಪಿದ್ಧ ಶಿಲಾದ ಮುನಿಯ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪ್ರಭಾವ, ವಿಷಯವನ್ನು ವಾಡುತ್ಪಿದ್ಧ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಜಸ್ವಲಿ ಯಾದಿಗಳು ಅಪ್ಯುಗಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವದರಿಂದ ಪೂಜೆಯು ಗಂಡಸಿನಿಂದ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶಿಲಾದಿನ ಅಪ್ಯುಗಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ 'ಭೌಷ್ಣ' ಎಂಬ ವಿಷಯ ಗುರುವಿನಿಂದ ರಾಜನನ್ನು ಪಡೆದು ಈ ವಿಷಯದ ರಾಜ್ಯಪುತ್ರದ ಬಾಚಣಿ ಗೌಡನ ಭೃತ್ಯ ಹೇಳುವ ಬಾಚಿಯು "ಪೂಜಿಸುವ" ನಾಗಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಶಿಲಾದಿನ ಪತ್ನಿ ಸುಪ್ರಭೆಯು ಹೇಳಿ ಬಿಟ್ಟದ್ದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಈ ಕೂಗಿನಾರನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರ ಮಗನೇ ಕಥಾಪಾತ್ರನಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧ. ಇವನು ಪರಲಿಪನ ಅಂಶ ಭೂತ ಘನವುಮ ಕೈರಾಸದ ಚರಮಾರ್ತಿಯ ಅವತಾರ ಲಿಪಿನ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದವನು ಎಂಬುದು ಈ ಗ್ರಂಥ ಕರ್ತೃವಿನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಹುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೇ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಸತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಬಾಚಣಿಗೌಡನೂ ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಮಲ್ಲಮ್ಮನೂ ಆ ಮಗುವನ್ನು ಅಕ್ಕಬಿಡುವ ಸುಕುತ್ವಾರೆ. ಆ ಮಗುವಿನ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಬಾಚಣಿಗೌಡನಿಗೆ ಭಸ ಭಾಸ್ಯ ಸಂವತ್ಸ, ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಹುಡುಗನಿಗೆ ೭-೮ ವರ್ಷಗಳಾದ ಬೇರೆ ಗೌಡನು ಈ ತನ್ನ ಸುಕುವ ಗನನ್ನು ದನಕಾಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ನೇಮಕವಾಗಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಮಹಿಮೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವನ ಕಾರಣ ಪ್ರಾಣವೆಂಬುದು ಆಗಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ವಿಭವವಾಡ, ಮಾರಿ ಮಸಣಿಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಪವಾಡ, ಸುಣ್ಣದ ಪವಾಡ, ಕುಂಭದಪವಾಡ ಹೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗು

ತ್ತಾನೆ. ಮಹಾತ್ಮನೆನಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಗದ್ದುಗೆಯ ರಾಮಯ್ಯನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, ಗುಂಡಯ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯಗಳನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ, ಓರುಂಗಲ್ಲು ರುದ್ರಪಾಯನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ, ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿನ ನವಕೋಟಿ ಸಿದ್ಧರನ್ನು ಬೆವರಿಸಿ ಅವರ ಮುಂದಾಳು ಕರಟಾಸುರನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಪಕ್ಕದ ಸಿದ್ಧಗಿರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಹಾಗುರು ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನನ್ನು ಮರೆಹೊಕ್ಕು ಅವರಿಂದ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಲಿಂಗಧಾರಿಯಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಮಾಯೆಯ ಗರ್ವಭಂಗಮಾಡಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ದೇಶದೇಶಾಂತರಗಳನ್ನು ಸಂಚರಿಸಿ ತೆಲುಗುಬಾಳಿಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ಭಕ್ತನಾದ ಒಕ್ಕಲಿಗ ಸಿದ್ಧಯ್ಯನನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ ಕೊಟ್ಟೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೈಲಾಗುತ್ತಾನೆ.

೩. ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿ:-

ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವು ಉತ್ತಮ ಶ್ರೇಣಿಗೆ ಸೇರಿದುದಲ್ಲವೆಂದು ಇದರ ಪರಿಚಯ ವಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸರೆಲ್ಲರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಕಥಾವಸ್ತು, ವಿಷಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ವರ್ಣನೆ, ಸಂಭಾಷಣೆ, ಪಾತ್ರವರ್ಣನೆ, ಶೈಲಿ, ಅಲಂಕಾರ, ಮೊದಲಾದ ಯಾವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಈ ಕಾವ್ಯವು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣತನಾದವನಿಗಾದರೂ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕಲಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆದ್ಯಂತವಾಗಿ ಬೇಸರವಿಲ್ಲದೆ ಓದಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅನುಭವೈಕವೇದ್ಯವಾದುದು.

ಕವಿಯು ಕಲ್ಪಿಸಿರುವ ಕಥಾವಸ್ತುವು ರಮಣೀಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಶಿವಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ನುಸ್ರಿಸಿದ್ದನಾದ ಶಿಲಾದಮುನಿಯು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸುಲಭ ಕೋಪನಾಗಿ ತನ್ನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯ ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ತಪಿಸಿ ಹೊಲೆಯರ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ-ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಗಂಡಹೆಂಡಿರಾಗಿ-ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ನಿರೂಪಿಸಿದುದು ಅನಾಚಿತ್ಯವೇ ಆಲ್ಲದೆ ಅಧರ್ಮವೂ ಅನೀತಿಯೂ ಆಭಾಸವೂ ಆದುದು. ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಶಿಲಾದ ಮುನಿಯನ್ನು ಇಂತಹ ಅವಿನೇಕಿಯಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ದೇಶಕವಿಯು ಲೋಕಾನುಭವಿಯೆಂದಾಗಲಿ, ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞನೆಂದಾಗಲಿ, ನಾವು ತಿಳಿಯುವೆವೆಂದು ?

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಹಲವು ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಕೇವಲ ಹುಚ್ಚಾಟಗಳಂತೆ ಕವಿ ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಾವ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಉಚ್ಚಯಿನಿಯ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಇಡೀ ಒಂದು ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಕಾವ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ತನಗಿರುವ ಅವಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಇತ್ಯಾದಿ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯವು ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಷ್ಟೊಂದು ಗಣನಾರ್ಹವಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

೪. ಧಾರ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿ - ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳು ಶುದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬರೆದಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳು ಬಹಳ ವಿರಳ. ಗಿರಿಜಾಕಲ್ಯಾಣ, ದರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ, ತ್ರಿಷಷ್ಟಿ ಪುರಾತನ ನಿಲಾಸ, ಉದ್ಭಟಕಾವ್ಯ, ಭಾಸಚಿಂತಾತತ್ವ, ರಾಜ ಶೇಖರ ವಿಳಾಸ, ಶಬರಶಂಕರ ವಿಳಾಸ, ದಮಯಂತೀ ಸ್ವಯಂವರ, ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಓತ ಪ್ರೋತವಾಗಿ ಹೆಣೆದಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳೇ ಆಗಿವೆ, ಬಸವ ಪುರಾಣ, ಚೆನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣ, ವೀರಶೈವ ಮಹಾಪುರಾಣ, ಪ್ರಭು ಲಿಂಗಲೀಲೆ, ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ ಪುರಾಣ, ತೋಟದವಿದ್ಯೇಶ್ವರ ಪುರಾಣ, ರಾಘವಾಂಕ ಕಾವ್ಯ, ಪದ್ಮರಾಜ ಪುರಾಣ, ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಪುರಾಣ, ಮೊದಲಾದವುಗಳು ವೀರಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕವಿಗಳ ಗ್ರಂಥವಿರೂಪಣ ಪದ್ಧತಿಗೆ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಾದಶ ವರ್ಣನೆಗಳೂ, ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರ ಅರ್ಥಾಲಂಕಾರಗಳೂ, ಉಚ್ಚಲವಾದ ರಸಭಾವಗಳೂ, ಕಂಗೊಳಿಸುವಂತೆಯೇ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮತತ್ವಗಳು ಅಂದರೆ, ಅಷ್ಟಾನರಣ, ಪಂಚಾಚಾರ, ಷಟ್ ಸ್ಥಲ, ಶಿವನೀಕ್ಷೆ, ಶರಣರ ಮಹಿಮೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳೂ (ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಮಹಾಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ) ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತವೆ.

ನೇನಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯವು ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರತಕ್ಕದಾದರೂ ಮತಧರ್ಮ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆಹೇಳಿದ ಗ್ರಂಥಗಳ ದರ್ಜೆಗೆ ಸೇರತಕ್ಕದಲ್ಲ. ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಆಚಾರ್ಯ ರೇವಣಸಿದ್ಧನ ಪಟ್ಟ ಶಿಷ್ಯನೇ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾನಾಯಕನಾದರೂ, ಇಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮತ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೂ ಕವಿಯು ದುರ್ಬಲನಾದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಉತ್ತಮ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಅಸಾಧಕ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ.

ಸ್ವೀರವಾಂಛಿಸಿ ಳಿರುತಾಕಳ ಬಯಸುವರೆ |

ನೀರು ಮಧ್ಯಮೇಳಿದ್ದು ಲಲಗರನ ತೂವರೆ ||

ಮಿಥ್ಯಾತನು ಮನಗೂಗು ಮನಸುಮರೆ-ವೀರಶೈ ಮೇಕದ್ದರು ||

ಕುಳುಗವಿಡಿದು ಭಯಕವನುಮರೆ ಮತ್ತೆಯು |

ಚಾರುಚಿಕ್ಷುಸ್ಸೇತಿಯರೆ ತಮಕವನುಮರೆ ಜಗವ |

ಪಾದೇಶಿ ಮನಗೂಗು ಕವಿ ಳಿರುತಲರು ಸವನುಮರೆ ಭವಜಿಂಕವ ||

(ಸಂಧಿ ೪. ಪದ್ಯ ೧೨).

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಪದ್ಯವು ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕದ್ದು. ಅದರ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಪದ್ಯಗಳು ಎಷ್ಟೆಂದೆಷ್ಟಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಸಿ ಕಲ್ಪಿಸಲಾರವೆಂಬುದು ಈ ಕಾವ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ನೆನಪಿಡುವ ವಿಚಾರ. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯವು ಸಾಹಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಓದುವವರನ್ನು ನಿರಾಶೆಗೊಳಿಸುವಂತೆಯೇ, ಧಾರ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಓದುವವರಿಗೆ ಅತ್ಯಪ್ರೀತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

೫. ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿ:— ಇನ್ನು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ, ಇದು ಬಹು ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಕಾವ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವಕವಿಯು ಗದ್ದುಗೆಯ ರಾಮ ತಂದೆಯ ಹೇಳಿದ ಗ್ರಂಥಾಧಾರದಿಂದಲೂ, ತನ್ನ ಅನುಭವದಿಂದಲೂ, ಶ್ರೀ ಗುರು ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಬಹಳ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಕವಿಯು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ, ಕನ್ಯಾಶಿಕ್ಷಕ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೂ, ಮಹೋಪಕಾರ ಮಾಡಿರುವನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕವಿಯು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ (ಸಂಧಿ ೧. ಪದ್ಯ ೧೩) ಗುರು ಪರಿಯಣ್ಣ (ಪಂಪೆಯ ಪರಿಚೈರ) ಮಲಹರಿ, ಬಾಣ, ಉದ್ಭಟ, ಕೆರೆಯ ಪದ್ಮರಸ, ಕೇಶಿ (ಕೊಂಡುಗುಳ ಕೇಶಿರಾಜ) ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಚೀನ ವೀರಶೈವ ಮತ್ತು ಶೈವಗ್ರಂಥಕಾರರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಈತನಿಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪರಿಚಯವಿದ್ದು ಅವು ಅವತರಗಾರ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ತಿಳಿದಿರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ತರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅಚಾರ್ಯ ರೇವಗುಪ್ತನ ಪಿಷ್ಕನೆಂಬುದೂ, ಕೊಳಾಪೂರದ ನಾಯಿಯ ಗರ್ವಭಂಗಮಾಡಿದನೆಂಬುದೂ

ಸ್ವಪ್ನಗೊಂಡಿದೆ; ಆಲ್ಲಾಳಿಸಿದ್ದ ಬಲ್ಲಾಳಿಸಿದ್ದ, ನಂಜನಸಿದ್ದ ಗೋರಕಸಿದ್ದ ಮೊದಲಾದ ನವನಾಥ ಸಿದ್ಧರನ್ನು ದೇಳುವಾಗ ರೇವಣಸಿದ್ದ, ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯೊಬ್ಬನುಂಟೆಂದೂ, ಇವನು ವೀರಶೈವ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಆಚಾರ್ಯ ರೇವಣಸಿದ್ದನಿಗೆ ಭಿನ್ನನೆಂದೂ ದೇವಕವಿಯು ಹೇಳಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. (ಸಂಧಿ ೨, ಪದ್ಯ ೩೯) ನವನಾಥರ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ದತ್ತಾತ್ರೇಯನ ಭಕ್ತನಾದ ಓರ್ವ ರೇವಣಸಿದ್ದನ ಕಥೆಯಿದೆ. (ಕನ್ನಡ ನವನಾಥರ ಚರಿತ್ರೆ ಪುಟ ೧೬೩)

ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಚತುರಾಚಾರ್ಯ ಪುರಾಣಕರ್ತೃವೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಸಾಂಗತ್ಯಕಾರನೂ ಬರೆದಿರುತ್ತಾರೆ. ಸಾಂಗತ್ಯಕ್ಕೂ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೂ ಹಲವೆಡೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಗುರುರಾಜ ಚರಿತ್ರೆ ಮೊದಲಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಕಲ್ಯಾಣದ ಮಾದಯ್ಯ ಮತ್ತು ಸೊನ್ನಲದೇವಿ. ಇವ ನನ್ನು ಕಾಪಾಡುವಳು ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ.

ಚತುರಾಚಾರ್ಯ ಪುರಾಣ, ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಸಾಂಗತ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದ ಕವಿಗಳು ದೇವಕವಿಗಿಂತ ಈಚಿನವರೆಂದೂ, ಕಾರಣ ಅವರು ಹೇಳುವ ಕಥಾವಸ್ತುವು ನಂಬಲರ್ಹವಲ್ಲವೆಂದೂ ಕೆಲವು ವಿಮರ್ಶಕರ ವಾದವಿದೆ. ಆದರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾದ ಕಥಾವಸ್ತುವನ್ನು ಇತರ ಗ್ರಂಥ ಕಾರರು ತಿಳಿಯಲು ಯಾವ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಲಭಾರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಬಗೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಂಶೋಧನೆ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

೬. ನಾಲ್ವರು ಮರುಳಸಿದ್ಧರು.

ವೀರಶೈವ ಮತಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ವಿಭೂತಿ ಗಳು ಹಲಕೆಲವರು ಆಗಿಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿತ ರಾದ ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೇ ಅಥವಾ ಮರುಳಾಧ್ಯಾನ. ಈ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂದು ಕೆಲವರ ನಂಬಿಕೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ದಾರುಕನ. ಅವತಾರ ಬುದು ತತ್ವಂಪ್ರ ದಾಯದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಂಡಿದೆ. ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ದಾರುಕನ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಪಂಚಮೋಕ್ಷತ್ತಿ ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮರುಳಾ

ರಾಧ್ಯನು ದಾರುಕನ ಅವತಾರವೆಂದೂ ನಂದಿಗೋತ್ರ ಸಮುದ್ಭವನೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ.

ಧಾರ್ವಾಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವರದಲ್ಲಿರುವ ಗೋಡಚಿ ವೀರಭದ್ರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೂಲಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ (ಶ್ವರನ ವಿಚಾರವು ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಹೂಲಿಯ (ಚಿಕ್ಕಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲಾ) ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯನ ಅವತಾರವೆಂದೂ, ಪುಲಿಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನೆಂದೂ ಆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಶಿಷ್ಯ ಪರ್ವತಶೆಟ್ಟಿಯು ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೂದೋಟ, ಬಾವಿ, ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ವಿರಚಿಸಿದನೆಂದೂ ಆ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನವು ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ ೧೫೧೩ರಲ್ಲಿ ಆದುದು. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲಾ ಕುಪ್ಪೂರು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂಬ ಮಹಾತ್ಮನ ಸಮಾಧಿ ಇದೆ. ಈತನು ಸುಮಾರು ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಿನವನೆಂದು ತತ್ಸಂಬಂಧವಾದ ಕಥೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ವೀರಶೈವ ರತ್ನ ಗ್ರಂಥಕಾರರು (ಪುಟ ೩೫) “ಶ್ರೀ ದಾರುಕಾಚಾರ್ಯರು ದಧೀಚಿ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಮಹಾಮಾಯೆಯ ಗರ್ವವನ್ನು ಭಂಗಮಾಡಿ ದೇವನಂದ ಮಹಾರಾಜನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶಿವಯೋಗಿ ಎಂಬುವನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಾವು ಅವತರಿಸಿದ ವಟವೃಕ್ಷ ಸಿದ್ಧೀಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದರು” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೇಲೆ ಕಂಡ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಿಂದ ದೇವಕವಿಯು ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಪರಿಗಣಿತನಾದ ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಅಥವಾ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲೆಂದೂ ವೀರಶೈವ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹುಲಿಗೆರೆಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ, ಗದ್ದುಗೆಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮೊದಲಾದ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಮಂದಿ ವಿಭೂತಿಗಳು ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಂತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರೆಂದೂ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜೀರಗೆ ಕಟ್ಟಿಬಸಪ್ಪನವರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಜ್ಞೇತ್ರಗಳ ಪರಿಚಯವನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ, ಇನ್ನೂ ಹಲವು ಕಡೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಜ್ಞೇತ್ರಗಳುಂಟೆಂದೂ ಈ ಗ್ರಂಥ ವಾಚಕರು ನೆನಪಿಡುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲಾ

ಶಿವಗಂಗೆ, ದೇವನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ರೇವಣ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನ ಸ್ಮಾರಕಗಳಿವೆ. ನಿಜಾಂನಾದಿನ ಕೊಲ್ಲಾಸಾಕಿ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಓರುಂಗಲ್ಲು ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಸಿದ್ಧಗಿರಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನ ಸ್ಮಾರಕಗಳಿವೆ. ಈ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೂ, ದೇವಕವಿಯು ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೂ ಏನಾದರೂ ಸಂಬಂಧವುಂಟೇ ಎಂಬುದು ಸಂತೋಧನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಹೂಲಿಯ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನೆಂದೂ ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯರ ಅವತಾರವೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ವರದ ಶಾಸನೋಕ್ತ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ವಿಷಯವು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಣನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಹೂಲಿಯಲ್ಲಿ ಈತನ ಸಂಬಂಧವಾದ ಸ್ಮಾರಕ ವುಂಟೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಉಜ್ಜನಿಯ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಾವು ಇದುವರೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಇತರ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವೂ ಅನಿವಾರ್ಯವೂ ಆಗಿದೆ.

ಸಂಸಾದಕರು ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಕಾವ್ಯದ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಕಾಲ ರೇವಣಸಿದ್ಧನ ಸಮಕಾಲ ವೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿದೆ. ಅವನು ಬರೆದ ವಚನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಉಜ್ಜನಿಯ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನು ಜನ್ಮತಃ ಹೂಲಿಯನೆಂದು ದೇವಕವಿಯು ಹೇಳುವ ವಿಷಯ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ದೃಢಪಡೆದ ನಂತರ ಈ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಒಂದ ಭದ್ರವಿಲ್ಲವಾಗಿದೆ.

ದೇಶಕವಿರು ಮರುಳ-ಸಿದ್ಧ-ಕಾವ್ಯ.

(ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷಣ)

ಬರೆದವರು:— ಪಂಡಿತರತ್ನ ಚೆನ್ನಬಸವ ಕವಿಗಳು (ಶ್ರೀ ಶೈಲ ಸಂಸ್ಥಾನದಿಂದ)

“ ಅಂತಿಗೆ ಅಂತು ಕೂಡಿದರೆ ಸಂತೆ ” “ ಅಗ್ಗಸೆಟ್ಟಿ ಮುಗ್ಗಜೋಳ ” ಈ ಮೊದಲಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಗಾದೆಯ ಮಾತುಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ಅರ್ಥವಿಷ್ಟೇ: ಕಾರ್ಯ-ಕಾರಣಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕರ್ತೃ-ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಪೇಕ್ಷತೆಯಿರುವುದು. ಹಣಗಾರನಾದವನು ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ಸರಕನ್ನೇ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ತರುವ. ಅವನು ಮುಗ್ಗಜೋಳದ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಗ್ಗಜೋಳವನ್ನು ಮಾರುವ ಸೆಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭಂಡವಲು ಬಡವಾಗಿದೆಯೆಂದಾಗಲಿ ಬರಿದಾಗಲಿ ದೆಯೆಂದಾಗಲಿ ಯಾರೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ‘ಮರುಳಸಿದ್ಧಕಾವ್ಯ’ ಎಂಬುದೊಂದು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಶ್ರೀ. ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿರುವುದು. ಈ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ಶುದ್ಧ ಮರುಳನ ಕಾವ್ಯ ಎಂದು ತೋರಿಸುವುದೇ ಈ ಬರೆಹದ ತಿರುಳು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೊಡುವೆವು. ಸದ್ಯ: ದೇಶಕವಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಕಾವ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಅದರ ಸಂಪಾದಕರೇ ಕೊಟ್ಟ ಮೆಚ್ಚುಕಾಗದವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವಾ ‘ ದೇಶ ಪಂಡಿತ ಕವಿಯೆಂದು ಬಪ್ಪುವುದು ಕಷ್ಟ. ವ್ಯಾಕರಣ ಛಂದಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ ಮೊಟಕೆ. ಶಿವಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ ಹಲವು ಸದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೂ ಮನಸ್ಸು ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಹರಿಹರನ ಉತ್ಕಟಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವನ ರಗಳೆಯ ರಸಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದವರಿಗೆ ದೇವನ ಶುಷ್ಕ ವರ್ಣನೆಗಳು ನೀರಸವಾಗಿ ಕಾಣುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ” (ಸೀರಿಕಾ ಪುಟ ೫೩)

“.... ..ಆದರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಂತಹ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆ ದೇವನಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿನಾದ” (ಸೀ. ಪು. ೫೨)

.....ಆದರೆ ಮರುಳನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಅವನು ಊರು ಬಿಟ್ಟದ್ದು, ಅವನ ಪವಾಡ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವುದೇ ಹೊರತು ಅವನ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. (ಪೀಠಿಕಾ ಪುಟ ೫೩ ಶ್ರೀ. ದೇವೀರಪ್ಪನವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇವನ್ನು ಸಂಪಾದಕರು ಪೂರೈಸುವಾಗ ಅನುವೇದಿಸಿದ್ದಾರೆ.)

ಈ ವರೆಗಿನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ, ನಾವು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕನ್ನಡ ನಾಣ್ಯಾಯಂತೆ, ದೇಶಕವಿ ಅಗ್ಗಸಟ್ಟಿಯೆಂದೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ಮುಗ್ಧಜೋಳವೆಂದೂ ವಾಚಕರಿಗೆ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿರಲು ಸಾಕು.

ಆದರೆ ಈ ಆಪ್ತವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆಲಹೊತ್ತು ಬದಿಗಿಡೋಣ, ನಿಷ್ಪಕ್ಷ ಪಾತತೆಯ ಬರೆಗಳಿಗೆ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ತಿಕ್ಕಿನೋಡೋಣ.

ಯಾವುದೊಂದು ಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಬೇಕಾದರೆ (೧) ಕಥಾವಸ್ತು (೨) ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ಉದ್ದೇಶ (೩) ವಿಷಯ ನಿರೂಪಣತೆ (೪) ಶೈಲಿ (೫) ಕಲ್ಪನಾ ಬಾಹ್ಯಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕಾಗುವುದು.

(೧) ಕಥಾವಸ್ತು—ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಗಳ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ—ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಈಗಿರುವ ಕೊಟ್ಟಾರ ಬಳಿ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಸ್ಥಾಪಕರಾದ—ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಚರಿತ್ರೆ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾವಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ಮಹಾಮಹಿಮರು ಧೀರೋದಾತ್ತನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಣಿಗಳು; ಅಥವಾ ಭಾವಿಕರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಂತೆ ಅವತಾರ ಪುರುಷರು; ಇಲ್ಲವೆ ಶಿವಭಕ್ತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಶಿವನ ಅಥವಾ ಶಿವಗಣಗಳ ಅಂಶಾವತಾರಿಗಳು ಎಂದ ಮೇಲೆ ಕಥಾವಸ್ತು ಆದೇಯವಾದುದೇ ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕತೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವಾಗ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಪ್ಪನಿಗೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೂ ಗಂಟುಹಾಕಹೋಗಿ ಕವಿ ಶಿವಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕರಡಿ (ಗೆ)ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

ಕತೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವಾಗ ದೇಶಕವಿ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಶಿವಲೋಕ ಭೂಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತಜನರಿಗಾಗಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಹ್ಲಮ್ಯವೆಂದೇ ಒಪ್ಪೋಣ. ಆದರೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಎಂತಹದು?

ಮಾಣಿಕವನದ ಮಹಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸಿಗಳನ್ನೇಕರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಆದರಲ್ಲಿ ಮುಸಿ ಕಥೆ, ಮುಸಿ ಪ್ರೀತಿ, ಮುಸಿ ಕಲಕಮಲದಿನವನನಿಸುವ ಶಿಲಾದಮುಸಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಆತನಿಗೆ ಅರುಂಧತಿ ಸ್ವಸ್ತಿ - ಗಂಗೆ - ಗಾಯ ತ್ರಿಗೂ ಮಿಗಿಲಿಸುವ ತೀತನಯಿದ್ವಳಿ, ಅಕೆಯ ಹೆಸರು ಸುಪ್ರಭೆ.

ಒಮ್ಮೆ ಈ ಮುಸಿ ಮಂತಿಗಳು ವಿವಾರ್ಧನೆಗೆ ಕುಳಿತಾಗ ಸುಪ್ರಭೆ ರಜ ಸ್ವರವಾಗುವಳು. ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಮುಸಿಯು ಪಿತ್ತನೆತ್ತಿಗೆರುವುದು. ಕೂಡಲೆ “ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ನೀನು ಒಬ್ಬ ಮಾದಿಗನ ಹೆಂಡತಿಯಾಗು” ಎಂದು ಶಾಪ ಕೊಡುವನು. ಈ ಶಾಪಕ್ಕೆ ಬಿಡುಗಡೆಯೆಂದು? ಎಂದು ಹೆಂಡತಿ ಕೇಳುವಳು. ಶಿವನೇ ನಿಸ್ಸ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ದುಟ್ಟುವ, ಎಂದು ಬಿಡುಗಡೆ ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಎಂತಹ ಮುಂಗೋಪಿತನದ ಪ್ರಸಂಗವಿದು? ದೇಹಧರ್ಮಕ್ಕೂ ಲೋಕಾಂತರ (Transportation for life) ಶಿಕ್ಷೆಯೇ? ಇಂತಹ ಮುಂಗೋ ಪಿಗೆ ಮುಸಿಕುಲ ಕವಿಯವನು ಎನ್ನುವುದು ಸುರಿಯೆ! ಈ ಸನ್ನಿವೇಶ ವೀರಶೈವ

ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕಾದರೂ ಒಪ್ಪುತ್ತೆಯೇ? ಏಕೆಂದರೆ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಈ ರೋಗದೋಷಕ್ಕೆ ನಿಷೇಧವಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಮೂರು ಸಾಲು ತಿಂಗಳು ಬಂದೇ ಸವನೆ ನೆತೆಯಬದುವಾದ ಪ್ರಕಾಶಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದೇಹ ಧರ್ಮ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು! ಈ ದೇಶಕವಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ನಿರ್ಣಯ

(Judgment)ದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರ ಅದೇಷ್ಟು ಜನ ವೀರಶೈವ ಸಂತರುನ್ನು ಹೊಲೆಗೊಯ್ದಲ್ಲಿ ಹೊಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನೋ ಬಲ್ಲವರಾರು? ಈ ನಿಧಾನ ತಪ್ಪೆಂದು ನಮ್ಮೆಂದರೆ ಸಂಪದಕರದ ಅನುಪ್ರಾಯ ವಡುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ಶಿಲಾದಮುಸಿ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ಬೇರೊಬ್ಬ ಈ ವಿಚಾರ ದೃಷ್ಟಿ ನೋವನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಯಾಗದೆ, ಶಿವಶ್ರೂಯರು ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿಲಾದನ ಹೆಂಡತಿ ಸುಪ್ರಭೆ ಯಶುವಾವಳಿಂಬ ಕಾರಣವೆಂದು ಹೊಲೆಯದಲ್ಲಿ ಜನಿಸು ಎಂದು ಶಾಪವಾಯುತ್ತಾಳೆ. ವಿಸರ್ಗನಿಯಮಕ್ಕೆನುಗುಣವಾಗಿ ಯಶುವಾವುದು ಅಕೆಯ ರತ್ನವು. ಇವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಅಕೆಗೆ ಶಾಪಕೊಡುವ ಮುಸಿ ಶುದ್ಧ ರುಪ್ತನಾಗಿಬೇಕು. ಹೊಲೆಯರ ಹೊಲವು ಮರುಳನಿಧ ಹುಟ್ಟಿದ ಎಂದು ನೆರವಾಗಿ ಹೇಳದೆ ಮುಸಿವೃತ್ತದ ಮನಸ್ಸು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಗತ್ರಯ (ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೂಲಿ ರುಪ್ತನಾಗುವ) (ಪೀಠಿಕಾ ಪ್ರತಿ ಚಳ.)

ಹೀಗೆ ದೇವನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಬಿಡುತ್ತೆಂದು ಬಿಟ್ಟು ವೀರ ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶುದ್ಧತೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಧರ್ಮದ ಕುಸ್ಥಿತ ಬೇಕೆಯೂ ಹೇಳುವಷ್ಟು ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣ

ಗಳಿಂದ ದೇವಕವಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ಅಲ್ಲ; ವೀರಶೈವನೂ ಅಲ್ಲ; ಅಲ್ಲದೆ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟಕ್ಕಿರದ ಯಾವುದೋ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿರಬೇಕು. ಉಚ್ಚಯಿಸಿ ಪಿರಾಚಾರ್ಯರ ವದದಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಪ್ಪನನ್ನು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಬೇಕೆನುವ ಕವಿ ಯಾವ ಆತ್ಮೀಯತೆಯ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಹೀಗೆ ಮಾಡಿದನೋ. ಅದನ್ನು ವಿದ್ಯಜ್ಞನರು ವಿಮರ್ಶಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಮುಂದೆ ಪುರಾಣವನ್ನು ಓದುತ್ತ ಹೋದರೆ ಆ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದಕರು ಹೇಳುವಂತೆ ಇಡೀಯ ಕತೆಯೆಲ್ಲ ಪವಾಡಗಳ ಹಳಿಗಳ ಮೇಲೆಯೇ ಸಾಗಿದೆ. ಈ ಪವಾಡಗಳ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಕವಿ ಮುಂದೆ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನ ವಶ್ವಾತ್ ಗುರುಪರಂಪರೆಯನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆತೇ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮಾದಿಗನೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಅವನು ಸ್ವಜನೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಹಾವಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಡುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ದ್ದಿಲ್ಲವೇ ? ಅದಿಲ್ಲೆಯಾದರೂ ಇದೆಯೇ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ? ಬರಿಯ ಪವಾಡಗಳ ಮರುಳಾಟಕ್ಕೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮಹಾತ್ಮನೆಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕೇ ? ಕ್ರಿ. ಶ. ಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ನಮಗೆ ಈ ಭೂಲೋಕದ ಮಾನವರ ಇತಿಹಾಸ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ರಾಯರ ಕಾಲ ನಿರ್ಧರಿಸಿದಂತೆ ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಶಿಲಾದ ಮುನಿಯ ಶಾಪಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಹೇಗೆ ಒಪ್ಪಬೇಕು ?

ಈ ಶಿಲಾದ ಮುನಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಸಂಶಯ ಹೊರಡುವಂತಿದೆ. ಶ್ರೀ ಷಡಕ್ಷರ ದೇವಕವಿ ತನ್ನ ರಾಜಪೇಟರ ವಿಕಾಸದ ಸಾಂದೀಪದ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀ ಶೈಲಾದಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಂ ಸಂವಿಕೇತಂ ಮಹೇಶಂ' ಎಂದು ವ್ಯವಹಾರವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಶಿಲಾದ ಮುನಿಯ ಹೆಸರನ್ನೆತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಈ ವ್ಯವಹಾರವರ ಹೆಸರು ದೇವಕವಿಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಕ್ರಿ. ಪೂ-ದ ಯಾವುದೋ ಅಜ್ಞಾತಕಾಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹಾರವರ ಶಂಕೆಯಾಗಿದ್ದ ಶಿಲಾದಮುನಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ದ ೧೨ನೆಯ ಶತಕದ ಮೇಲೆಯೂ ಬದುಕಿದ್ದನೇ ? ರಾಯರ ಸಂತೋಷವೆ ಏನೆಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಿದೆ ಇದಕ್ಕೆ? ವಾಸ್ತವತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ದೇವಕವಿಯ ಶಿಲಾದ ಮುನಿ ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದವನಿರಬೇಕು. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಒಂದೇ ಹೆಸರಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿರುವುದು ಅಸಂಭವವೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ! ಇದು ತಿಳಿದರೆ ಉಚ್ಚಯಿಸಿ ಪಿರಾಚಾರ್ಯರಾದ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರು—ಮರುಳಸಿದ್ಧರು—ಮಾದಿಗ ಮರುಳಪ್ಪ ಈ ನಾನು

ಸಾಂವ್ಯದಿಂದ ತಕ್ಕದ ತಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ತಲೆಯೊಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು, ಈ ದೇವಕವಿಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಓದಿದ ರಂತೂ, ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬಹುದಾದ ಹುಚ್ಚಾಟಗಳೇ ಇವು ? ಎಂದು ಕೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಹುಚ್ಚಾಟಗಳ ರಾಡಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹುಚ್ಚು ಹೊಳೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡರೂ ಈ ನೀರು ಗಂಗಾಜಲ ದಂತೆ ವವಿತ್ರವಾಗಿದೆ, ಇದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕಾವ್ಯದಂತೆ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ- ಎಂದು ಸಂವಾದಕರು ಹೇಳುವುದು ವ್ಯುತ್ಪನ್ನತೆಯ ವಿಸುರ್ಜೆಯೇ ?

ಈ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಕಥಾಂಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ವಿಸಂಗತಿಗಳು ತೋರುತ್ತಿವೆ. ಕತೆಯನ್ನು ಸಹ ಅನುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಹೇಳಿಯುವ ಚಾತುರ್ಯವಿಲ್ಲ ದೇವಕವಿಯಲ್ಲಿ. ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬರಹಗಾರರು ಇದೇ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಗೆಬಗೆಯಿಂದ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ ಆದುದರಿಂದ ಪಿಷ್ಟಪೇಷಣ ಶ್ರಮವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ಅಚಾತುರ್ಯವಾಗಬಾರದೆಂದು ಇಲ್ಲಿಗೇ ಈ ಭಾಗ ವನ್ನು ಬಿಡುವೆವು

(೨) ಕಾವ್ಯರಚನೆಯ ಉದ್ದೇಶ— ಶಿವನ ಅಥವಾ ಶಿವತರಣರ ಕತೆ ಯನ್ನು ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಆದರ್ಶರೂಪದಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ; ಕಾವ್ಯ ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಕಾವ್ಯಗಳ ಪ್ರಭೆ ವತಿತರನ್ನು ವಾವನಮಾಡುತ್ತಿದೆ; ಮುಂಗಾಣದವರನ್ನು ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ದಿಟ್ಟುತ್ತಿದೆ; ಬುವಿಯ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಕೆಡಹುತ್ತಿದೆ ! ಹೀಗೆ ಈ ದೇವಕವಿಯೂ ಅದೇ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ಶರಣರ ಕತೆಯನ್ನು ಸುಮದ್ದರೆ ಅವೆಷ್ಟು ಅನಂದವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ? ಆದರೆ ನತ್ಯದ ಅನ ಲಾಪಮಾಡುವ ದೇವಕವಿಯ ಉದ್ದೇಶವೇನಿರಬೇಕು ? ಆ ಅಸತ್ಯವನ್ನಾದರೂ ಕೊಯ್ದು ಮೋಟು ಸಿಕ್ಕದಂತೆ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾನೆನ್ನಬೇಕೆ ? ಅದೂ ಇಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಎಡಹಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ; ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗಿರಲಿ; ಲೋಕ ವ್ಯವಹಾರವೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಸಿನ್ನುವ ತುಂಭತನವನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯುವದರಲ್ಲಿ ಆತನ ಉದ್ದೇಶವೇನಿರಬೇಕು, ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿ ಕರ್ಮ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಧರ್ಮವನ್ನು ಹಳಿದಿರುವುದಂತೂ ಸರಿಯೇ. ನೀಡಲಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ನರಿತಯ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನೂ ತೆಗಳಿವಂತಾಗಿದೆ ಮೇಲಾಗಿ ಅನಾನಿಕಾಲದಿಂದ ಪೂಜ್ಯವೆನಿಸಿದ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಹೊಲೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಅವನೊಬ್ಬ ಅಹಂಮನಸ್ಸುಂಟಾದದ್ದು ಸ್ಪಷ್ಟವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಹಂಮನಸ್ಸು ತೀಯ ಅಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ಗುರಿಗೊಳ್ಳುವುದು ತೊಳಲಾದದ್ದಾನೆ ಕಾವ್ಯದ ತುಂಬ ಎಲ್ಲಿಯೂ ದಡವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಬಹಿಷ್ಕಾರ, ದೇವಕವಿಯು ಧೈಯ ಇಂತ ಹುದೇ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಒದವಿಸಬಹುದಾದರೂ ಇದು ಸದುಲ್ಲೇಖ ಪ್ರೇರಿತ ವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ನುಡಿಯಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಇದೇ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಬೇರಿಕವಿಗಳು ಬರೆದ್ದಾರಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಮಾತು ಗದ ಮರುಳ ವ್ಯನಿಗೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಗೂ ಏಕೆ ಗಂಟುಹಾಕಲ್ಪಿಲ್ಲ ? ಇದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವೆಂದು ಸಮಾಪ್ತಿಸಲಿ !

೩. ವಿಷಯ ನಿರೂಪಣಶಕ್ತಿ-- ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂವಾದಕರ ಮತ್ತಿ ತರರ ಹೇಳಿಕೆ ಈ ಮೊದಲೇ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನೂ ಕೂಲಂಕಷ ವಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸುವ ಬಿಗುವಿಲ್ಲ ಈ ದೇವಕವಿಯಲ್ಲಿ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಆತನ ದುರುದ್ದೇಶ ಸರಿಯಾಗಿ ನಾಧಿಸಿಲ್ಲ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ. ಕಥಾಸಾಯಂಕನ ಪಾತ್ರ ಪರಿಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಹ ನಾಯಕನ ಮರುಳಾಟವೇ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಿದೆ; ಹೊರತಾಗಿ ಉದಾತ್ತತೆ ಒಡೆದು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ರಸರೂಪಿಸಿದ ಧರ್ಮರ ಕೇವಲ ಅಸ್ಥಿಲರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಒಂದೇ ಒಂದು ರಸವೆಂದರೆ ಭೀಭತ್ಯ! ಎಂದ ಮೇಲೆ ಏತದಂತಹ ಅಪೇಕ್ಷಾ ಕಲ್ಪನಾಗಳು ಮೋ?

(೪) ಶೈಲಿ--ಸಾಹಿತ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳೆ ಒರೆಗರೆ ನೋಡೆ ಈ ಕಾವ್ಯ ವನ್ನು ಒರೆಯಬೇಕೆನ್ನುವುದೂ ಹೀಗೊಂದುದೇನಿಸುವಂತಿದೆ. ಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸಾಮಾನ್ಯವೆನಿಸುವ ಛಂದೋ ಬದ್ಧ ಶಿಕ್ಷಾಡ ಎಷ್ಟು ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಬಹುದೋ! ವ್ಯಾಕರಣ ದೋಷಗಳೇ! ಅಪುನಸ್ಕೇಷ ಎಂಬ ಎತ್ತು ಕಟ್ಟಿ ಎಳೆಸಬೇಕು. ಶಬ್ದಗಳ ಅಪಭ್ರಂಶರೂಪ ಅರಿಸಮಾಸ--ಅಸಂಗತಾಂ ಗಳು ಅದೆಷ್ಟೋ! ಈ ಮಾತಿನ ನಿಜತ್ವವನು, ನೋಡಬೇಕಾದರೆ ವಾಚಕರು ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವ ಪದವನ್ನೂ ನೋಡ ಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟೊಂದು ಬಗೆಯ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯತೆಯೇ ತೋರು ವುದು. ಆದರೂ ಪ್ರಸಾದ ಬಂದು ಅಬದ್ಧ ಕಂಠವನ್ನೂದರೂ ಕಾವ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿದ್ದಾಲ್ಲ ! ಈ ಮಾತುಗಳಿಗಾಗಿ ನಾವು ಅತನಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದ ಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು

(೫) ಕೃತಿ ಕರ್ತೃವಿನ ಬೌದ್ಧಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ—ಹಿಂದಿನ ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ದೇವಕವಿಯ ಬೌದ್ಧಿಕದ ಅಳ ಎಷ್ಟು ಎಂಬ ಅಂಶ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನೇ ಆ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದಕರೂ ಸಾಹಾಯ್ಯಕರೂ ಅನುಮೋದಿಸಿಯೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ತೌಡು ಕುಟ್ಟಿದಂತಾಗಬಹುದು.

ಈ ವರೆಗಿನ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ಶುದ್ಧ ಮರುಳ ಕಾವ್ಯ ಅರ್ಥಾತ್ ಮುಗ್ಧಜೋಳ ಎಂಬುದು ಸದೃಶದಂತಿರಬೇಕು. ಇಂತಹ ಮುಗ್ಧ ಜೋಳವನ್ನು ಸಮಾಜದ ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ತರಲು ಶ್ರೀ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರಿಗೆ ಅವಸರವೇಸಿದ್ಧಿತು ? ಅವತ್ಯಕತೆಯೇಸಿದ್ಧಿತು ? ಅಧಿಕಾರವೇಸಿದ್ಧಿತು ? ಇವಿಗ ನಿರಾಕರಮಾಡತಕ್ಕ ವಿಷಯ.

ನಸ್ತುತಃ, ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃ ವಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ವಿಮರ್ಶೆಯಿರಕೂಡದು ಈ ಬಗೆಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಕೆಲವು ಸದೃಶದಂತಿರಬೇಕು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಇದು ಮಾನ್ಯ ವಿಚಾರವೂ ಅದು. ಆದರೆ ಕೃತಿಯ ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡುವಾಗ ಕರ್ತೃವಿಗೂ ಅದರ ಜಳತಾಕದೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾತಿಗೆ, ಶ್ರೀ. ಅ. ನ. ಅವರು ದೇವಕವಿಯ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಸರ್ವಿಫಿಕೇಟಿವ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಎಂದ ಮೇಲೆ, ನಾವೂ ಅದೇ ಜಾಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೋದರೆ ತಪ್ಪೇನು ? ವ್ಯವಹಾರ ಶಾಸ್ತ್ರವಾದರೂ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಯೇ ಒಪ್ಪುತ್ತಿದೆ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾದುದು ಕಿವಿಯಿಂದ; ಅದರ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿರುವುದರೂ ಸಂಗೀತಗಾರನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡದೆ ಯಾರೂ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವಾಗ ಕರ್ತೃವಿನ ಸಂಬಂಧವೂ ಒರಬೇಕಾದುದು ಅನಿವಾರ್ಯ.

ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ, ಶ್ರೀ. ಅ. ನ. ಕೃ. ಅವರ ' ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದ ' ಸಂಪಾದನೆಯ ಸೌಜನ್ಯವನ್ನು ಸಮೀಕ್ಷಿಸೋಣ.

ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಸಮಾಲೋಚಿಸುವಾಗ,

(೧) ಸಂಪಾದಕರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಯೋಗ್ಯತೆ. (೨) ಸಂಪಾದಕಿಯ ಉದ್ದೇಶ (೩) ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳು. (೪) ಸಂಪಾದಿಸಿದ ರೀತಿ (೫) ಸಮೀಕ್ಷಣ ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇದಿರಿಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು.

(೧) ಸಂಪಾದಕರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಯೋಗ್ಯತೆ-ಪ್ರೀ. ಅ. ನ. ಕೃ. ಅವರು ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಸಾಹಿತಿಗಳು. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಹಿನಿ ಆಳದಲ್ಲಿ ಕಡಮೆ ಯಾದರೂ ಅಗಲದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ. ಅವರು 'ಬ್ರಿಲಿಯಂಟ್ ರಾಯ್ಡರ್' ಎಂದು ನಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ರಾಯರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಲಲಿತ ಕತೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳೆಲ್ಲಂತೂ ಅವರದು ಎತ್ತಿದಕ್ಕೆ. ಬಹುಶಃ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಶಾಖೆಗಳನ್ನೂ ಕೊರಿಸಿದ್ದಾರೆ ರಾಯರು, ಎನಬಹುದು ಅದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗುರಿಮುಟ್ಟದಿದ್ದರೆ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ಕುಂದಕವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವಯೋದ್ದನೂ ಎಲ್ಲಾ ಆಯುಧಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಸಾದ ರಣಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಲಾರ. ಅದ್ವೈತನಿಗೆ ಗಾಂಡೀನ ವಿಧೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಲ ಗದಾಯುದ್ಧ ದಲ್ಲಿಲ್ಲವಾದರೆ ಅವನು ಶೂರನಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಬೀಕೇ? ರಾಯರ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯು ಕೈಕರಿತವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಸಾಲಗೆಯೂ ಬಲು ಚಪಲವಾಗಿದೆ. ಹೇಳುವ ಶೈಲಿ ಯಲ್ಲಾಗಲಿ ವಿಷಯದಲ್ಲಾಗಲಿ ಅನುಭವದ ಅಳಕಡಮೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ವ್ಯಾಸಂಗದ ವಿಸ್ತಾರ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದೆ. ಈ ವ್ಯಾಸಂಗದ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಅನುಭವವೂ ಅಳವಡವಿದ್ದಾದರೆ ಅವರೊಬ್ಬ ಉದಿತೋವಿತ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಸಾಹಿತಿಗಳಾಗಬಹುದೆಂದುದನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಅದರೆ ದೇಶಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಯರು ತಮ್ಮ ವಿಸ್ತೃತಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಅಳವಡ ಅನುಭವವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ; ಅತಿ ವಿಶ್ವಾಸ (over confidence)ವನ್ನು ಆಧಾರಮಾಡಿಕೊಂಡರು; ಅಪ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡರು. ಈ ಅತಿವಿಶ್ವಾಸದ ಬಗೆಗೆ ಅವರ ತಬ್ಬಗಳನ್ನೇ ನೋಡಿರಿ.— ವೀರಶೈವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ವೀರಶೈವ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೇ ಹಲವು ಪ್ರಮೇಯಗಳು ಒದಗುವಾಗ 'ವೀರಶೈವೇತರ ವಿದ್ವಾಂಸರ' ಕಷ್ಟನಷ್ಟಗಳೆಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ವರ್ಮಸಚೇಕಾಗಿಲ್ಲ. (ಮುನ್ನುಡಿ ಪು. ೧.) “ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಕಾವ್ಯ ಪುರಾಣಗಳು ..ಅಚ್ಚಾಗಿ ಹೊರಬೀಳಬೇಕೆಂದು 'ವಿದ್ಯವಕ್ತೃಸಾಹಿತಿಗಳ ಲಿಪಿ.' (ಮು. ಪು. ೧) “ ಜಾತಿ ಮತಗಳ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತವರೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ರಾಕ್ಷಸೀ ವರ್ತನಕ್ಕೆ ಸಿಡಿ ಮಿಡಿದುಕೊಳ್ಳುವವರೂ ಅದ ನಮಗೆ” (ಮು. ಪು. ೨) ಮುಂತಾಗಿ ಹೀಗೆ 'ನನ್ನನ್ನು ಸಾನೇ ಕಂಡೆ' ಎಂಬ ರಾಯರಿಗೆ 'ನನಗೆ ಸಾನೇ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡೆ' ಎಂಬ ಅತಿ ವಿಶ್ವಾಸದ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳು ಕಾಣದಿದ್ದರೆ ಅಚ್ಚರ್ಯವೇನು ? ಅವು ಅವರಿಗೆ ನಟ್ಟಿದಾದರೆ ತಪ್ಪು ಯಾರದು ?

ಆದರೆ ಅವೇಕೆಲ್ಲ ಮುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಮಂವಿಯ ಹಾಡಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹರಡಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಮಾತ್ರ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲದ ಸಂಗತಿ. ಇದು ರಾಯರಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆಂದಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೊದಲೇ ಗದ್ದರಿಕೆ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ—ವಿದ್ಯೆಯ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಾದ ಗಂಧ ತೇದಂತಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಬಿದಿರನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದಂತಿರಬಾರದು. ಇದು ಮಂವಿಯ ಮುಟ್ಟಿಗೇ ಏನೋ. ಸ್ವತಃಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ರಾಯರು ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಯಾವ ಸುಗಂಧ ಸೂರೆಯಾಯಿತೋ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು; ಮಾತ್ರ ಆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಳಕು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದು ಕೂಡ ಕೇವಲ ಬಿದಿರನ್ನು ತಿಕ್ಕಿದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲ; ಗುರುವಿರಕ್ತಕಲಹದಿಂದ ಮೊದಲೇ ಹೊಗೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಣಸೆಯಲ್ಲಿ ಭುಗ್ಗೆ ಎಂದು ಉರಿದಿದ್ದ ಬೆಂಕಿ! ಈ ಬೆಂಕಿಯ ಬೆಳಕು ಯಾರಿಗೆ ತಾರಕವಾಗಬಲ್ಲದು? (೨) ಉದ್ದೇಶ-ವಸ್ತುತಃ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಲು ಶ್ರೀ. ಅ. ನ. ಕೃ —ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರವಿದೆ? ಇದು ವೀರಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಾವ್ಯ ವಷ್ಟೇ! ಇದರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ವಿಷಯ ವಿರಬಹುದು. ಈ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯ ಕಲಂಕವನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದವರೆಂದರೆ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದವರೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರೂ ಮರೆತುಬಿಡಲಿ! ಸ್ಪೃಶ್ಯಾಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ— ಮುಟ್ಟಬೇಡತನ ಯಾವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಹೋಗುವುದು ಅತಿಪ್ರಸಂಗವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದರೆ ರಾಯರು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಂಕಣಬದ್ಧರಾದ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಹೋಗುವುದು. ಅತಿಪ್ರಸಂಗವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಇದೂ ಇರಲಿ. ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದಷ್ಟೇ. ಯಾವ ಮತಸ್ಥಾನಕರೂ ತನ್ನ ಮತಕ್ಕೆ ಅನನ್ಯ ಸಾಧಾರಣವಾದ ಮತಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟೇಇರುತ್ತಾರೆ. ಆ ಆ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಿಷ್ಠರಿಗೇ ಅವು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ನಾಕು ಬೇಕಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಆಗಂತುಕನೊಬ್ಬ ಹೊರಗಿನ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕಂಡು ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಅರಿತುರುವೆನೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಹೇಳಹೋಗುವುದು ಹುಚ್ಚಾಟವಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ಹೀಗೆಯೂ ಕೆಲವರು ಹೇಳಿದ್ದಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಇರಬೇಕು; ಅಥವಾ ಅವರು ಅತಿಮಾನುಷ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಶ್ರೀ. ಅ. ನ. ಕೃ. ಅವರು ಇನ್ನು ಅಂತಹ ಅತಿಮಾನುಷತೆ

ಯನ್ನು ಪಡೆದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಎಂದಮೇಲೆ ಈ ವೀರಶೈವ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಇವರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರವೆಲ್ಲಿದೆ ? ಅದರೂ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿರುವರಲ್ಲ; ಅದರ ಉದ್ದೇಶವೇನು ? ಈ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಆ ಸಂಪಾದನೆಯೇ ಉದ್ದೇಶವೇ ? ಅಥವಾ ಹೀಗಿರಬಹುದೇ ?

ರಾಯರು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲ ರಚನೆಗಳು ಏಕದ್ವಾರ, ಕವಿತಾರಾಯಿಯೋಂದು ಇವರಿಗೆ ಅಳವಡವೆ ಉಳಿದಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನೂ ಕೈವರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕೈನೀಡಿರಬಹುದೇ ? ಇದೇ ನಿಜವಾಗಿದ್ದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಾರದೆ ಇದ್ದ ಅದೆಷ್ಟೋ ಕಾವ್ಯಗಳು ಇನ್ನೂ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವೆನಿಸಿದ—ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ತಾರಕವೆನಿಸಿದ—ಕಾವ್ಯವೊಂದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ ! ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಈ ವಿಧಿಯನ್ನು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಕಾರಣವನ್ನೂ ನಂಬುವಂತಿಲ್ಲ. ಎಂದಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಉದ್ದೇಶವಿರಬೇಕು ? ಬಾವಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯ ಹೋದಂತೆ ಬೇತಾಳವೇ ಹೊರಡುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಧಾರಗಳು ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಈಗ ಸಿಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ಈ ನಿರ್ದಯಕೊಡಬೇಕಾಯಿತೆಂದೂ, ಮುಂದೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಆಧಾರಗಳು ದೊರೆತಾಗ ಮತ್ತೆ ವಿಚಾರಮಾಡಲು ಬರುವುದೆಂದೂ ಸಂಪಾದಕರೇ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಗಡಬಡಿಯು—ಗುರುವಿರಕ್ತಕಲಹದ ಬೇಗೆಯನ್ನು ಹಬ್ಬಿಸುವ—ನಿರ್ದಯವನ್ನು ಕೊಡಲು ಇವರನ್ನು ಯಾರು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದ್ದರು ? ಇವರಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಲು ಪಾಲು ವೀರಶೈವರಿಂದಲೇ ದೊರೆತವಲ್ಲವೋ ? ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನೊದಗಿಸಿದ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತರಾದ ವಿಧ್ವಾಂಸರಾರೂ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲವೇ ? ಈ ಸಂಗ್ರಹಕ ವೀರಶೈವರಿಗಿಂತ ತಾನೇ ಧೀಶಕ್ತಿಸಂಪನ್ನರೆಂದು ರಾಯರು ನಿದ್ಧಮಾಯಿ ತೋರಿಸುವರೋ ?

ಇದೂ ಹೋಗಲಿ. ಈಗ ಜಾತೀಯತೆಯ ಭೂತ ತಾಳತಪ್ಪಿ ಶೂಕತಪ್ಪಿ ಧೈ ಧೈ ಕುಣಿಯುತ್ತಿರುವಷ್ಟೇ ! ಇಂತಹ ವ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಸಮಾಜದವರು ಮತ್ತೊಂದು ಸಮಾಜದ ಮತಸ್ಥಾನಸಾಚಾರ್ಯರ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಮಾದಿಗನನ್ನು ತಂದು ಕುಳ್ಳಿರಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯೇ ? ಈ

ಎದೆಗಾರಿಕೆಗೆ ಸತ್ಯವ ನಿಷ್ಠೆಯ—ಬೆಂಬಲಬೇಕಲ್ಲವೇ ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಗೆ ಸಿಡಿಮಿಡಿಕೊಳ್ಳುವ ರಾಯರು ಈ ವರೆಗೆ ಎಷ್ಟು ಜನ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ್ದಾರೆ ? ಆಹಾರದ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದ ತತ್ತ್ವ ನಿಷ್ಠೆ ಬರಿಯಬುರುಡೆಯಾಗಲಾರವೇ ? ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಸಾಹಸನ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ರಾಯರು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ಸ್ವತಃ ಉಚ್ಚಯಿಸೇ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರೇ ? ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ಶ್ರೀ. ಜೀರಿಗೆ ಕ. ಬಸವಪ್ಪ ನವರ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳೇ ಇವರಿಗೆ ಪರಮಾರ್ಥವಾದುವೇ ? ಇದು ಇಂತಹ ವಿಷಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕುವ ರೀತಿಯೇ ? ಒಂದು ವೇಳೆ ರಾಯರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ಸತ್ಯವೇ ಎನಿಸಿದ್ದರೆ ಔಪಚಾರಿಕವಾಗಿಯಾದರೂ ಉಚ್ಚಯಿಸಿಯ ಈಗಿನ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳೊಡನೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿವೆ ತಲ್ಲ ! ಹಾಗೇ ನಾದರೂ ಮಾಡಿದರೇ ? ಒೀಗಿಯೇ ಇನ್ನು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಹೋದರೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆ ಚಿಹ್ನೆಗಳೂ ಕೂಡಿ Gate way of India ಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡ ದಾಗಬಹುದು ! ಅವಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವೇನು ? ಏನಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಸರಿಹೋಯಿತು; ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಈ ಕಾವ್ಯ ನಂಪಾದನೆಯ ಉದ್ದೇಶವೇನು ? ಅಂದರಕೀ ಬಾತ ಅಲ್ಲಾ ಬಾಸೇ ! ಅಲ್ಲವೇ ?

(೨) ಸಾಧನ ಸಲಕರಣೆಗಳು ದೇಶಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದು; ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪೀಠಾಚಾರ್ಯರ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಬುಡನೇಲು ಮಾಡುವ ಚರ್ಚಾತ್ಮಕ ವಿಷಯವನ್ನುಳ್ಳದು. ಎಂದನೇಲಿ ಈ ಕೊಡಕಿನಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ವಿದ್ವಾಂಸರೇ ಮುಂದಣಿಯಿಡುವುದು ಉಚಿತ. ಕೈಗೆಕ್ಕೈ ಹತ್ತಿನ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದರೆ ಅವರು ಹೇಗಾದರೂ ದಕ್ಕಿಸಿ ಗೊಂದಲರು. ಆದರೆ ವರಮತಿಯರಾದ—ಬಿದರಲ್ಲಿಯೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದ—ಅ. ನ. ಕೃ. ಅವರು ಅನುವತ್ಯಕವಾಗಿ ಈ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ—ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲವನ್ನೇಕೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದರು ? ಇದು ರೋಷಕೋಪಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದೆಂಬುದು ಅನುಗೂ ಅರಿವಾಗಿದೆ ಆದರೂ ಈ ಕತ್ತರಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರಳುಕೊಟ್ಟುದು ಸ್ವಯಂಧಿಯೋ ಪರಪ್ರತ್ಯಯನೇಯಬುದ್ಧಿಯೋ?

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ಮೊದಲು ವಾಚಕರು ಮುಂದಿನ ವಿಚಾರ ಸರಣಿಯನ್ನು ಸವ್ಯದಯಕೆಯಿಂದ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ಬಿನ್ನವಿಸುವೆವು.

ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವಾಗ ರಾಯರಿಗೆ ದೊರೆತ ಬಹುಮತ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ? ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ? ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಸಂಬದ್ಧತೆಯೆಷ್ಟಿದೆ ?

ಈ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಮೂರು ಪ್ರತಿಗಳ ಆಧಾರ. 'ಕಪ್ಪುತಿ'ರಾಳೆ ಗರಿಕು ಮೇಲಿದೆ. ಎಲ್ಲೆಯೊಂದುಬದರ ಉಲ್ಲೇಖವಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಂಪೇ ಕಾವ್ಯರಚನೆಗಾಗಿ. ಅದೂ ಎಷ್ಟು ಸುಸಂಬದ್ಧವಾಗಿದೆ, ಲಕ್ಷ್ಯದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಾಗಿರುವುದನ್ನು ಬಾಬಕಲೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ. 'ಖ' ಪ್ರತಿ ಅಸಮಗ್ರವಾಗಿದೆ; ಅಬದ್ಧತೆಯಿಂದಾಗಿದೆ. 'ಗ' ಪ್ರತಿ ಶ್ರೀ. ಚಿನ್ನಮಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತಿಕನಿಂದ ದೊರೆತ ಪ್ರತಿ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಬಂದಿರುವುದು ನೀರು ಮೋಡವಾಗಿ ಮುಳಿದುಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ 'ಕಗ' ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನಕ ಜನ್ಮ ಭಾವವಿದೆ. ಬಹುಶಃ, 'ಕ' ಪ್ರತಿ ಒಂದುವೇ ಇಂತಹ ಚರ್ಯಾತ್ಮಕ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪರಮ ತಿರುಮಲೇಂದ್ರರು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದು ಸುಸಾಧನವು ವದ್ಧತೆಯೇ? ಸಹ್ಯದಂತೆಯೆ ಅಕ್ಷರವೋ ?

ಇನ್ನು, ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಲಕರಣೆ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದರೆ ಹೋಗಲಿ. ಮಾದಿಗವೊಂದನ್ನು ದುಡಾ ವೀರದ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಬೇಕಾದರೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಆಧಾರಗಳಾದರೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೇಕಲ್ಲವೇ ? ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಮೇಲೆ ಹಲವಾರು ಜನರು ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ರಾಯರೇ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನೇಕವುಗಳನ್ನು ಇವರು ಕಣ್ತೆರೆದು ನೋಡಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ವ್ಯಸಿದವಾಗಿರುವ ಸಾಂಭೂಷಣನ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ದುರಾಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪದವಿದೆಯೇ ? ಸಹ್ಯದಂತೆಯಿಂದ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ನೋಡಬಹುದಿತ್ತು.

ರಾಯರು ತಮ್ಮ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಜನರು ಈ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಪ್ಪನಿಗೂ ಮಹಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಗಂಟುಹಾಕಿದ್ದಾರೆ ? ಕಾಲನಿರ್ದಯಕ್ಕೆ ಅವರ ಲೇಖನಗಳ ಆಧಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಎಂದಮೇಲೆ ಇಂತಹ ಚರ್ಯಾತ್ಮಕ ವಿದ್ಯಯದಲ್ಲೊಂದು ಅವರವರ ಅವತರಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಏಕೆಕೊಡಲಿಲ್ಲ ? ಸ್ವಬುದ್ಧಿ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿದ್ದರೆ ರಾಯರು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾಡಲು ಅತಂಕವೇನಿದ್ದಿತು ?

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಅಳವಾಗಿ ನೋಡೋಣ.

(೪) ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯ ರೀತಿ-ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಸ್ವಯಂಸಿದ್ಧ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಸ್ವತಃವ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿದ್ದರೆ ಬರೆಯುವದನ್ನೆಲ್ಲ ಗಂಡು ಗಾಡಿಯಿಂದ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಬರೆಯುವ ವಾದಿಕೆಯಿದೆ ಎಲ್ಲೆಯಾದರೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡುಗಾಡಿ-ಗಾಂಭೀರ್ಯಗಳು ಒಂದು ಕಾಣುತ್ತಿವೆಯೇ ? “ ಮರುಳಸಿದ್ಧ : ಮಂಚಾಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನೂ ಪ್ರಭಾವ ತಾಲಿಯೂ ಆದ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ” (ಸೀರಿಕಾ ಅಧ್ಯಾಯ) “ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೇ ಅಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಮರುಳಾಚಾರ್ಯರೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ವಿಷಯ ತೊಡಕಿನದು. ಇದರ ಚರ್ಚೆ ಅನವಶ್ಯಕ ರೋಷಕೋಪಗಳಿಗೆ ಮೂಲವಾಗುವುದರಿಂದ ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಕೈಪಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ” (ಸೀರಿಕಾ ಪ್ರತಿ ೫೩) Marulanadhyā or Marula Siddha is one of the five who found the precha of Ujjaini ” (ಹೊದಕೆಯ ಒಳಗೆ) ಹೀಗೆ ಪೂರ್ವಾಪರ ವಿರೋಧಗಳು ಸ್ವಬಂಧಿ ಪ್ರೇರಿತ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕೇ ? ಬರಬಹುದೇ ? ಇದು ಗಂಡುಗಾಡಿಯೆನಿಸಬಹುದೋ ? ಇದಲ್ಲದೆ ‘ ಮರುಳಾಚಾರ್ಯರು ’ ಎಂದು ಬದುಕುಬೆಳೆಸುವದನ್ನು ‘ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ’ ಎಂದು ಏಕವಚನವನ್ನೂ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು ? ಈ ಏಕವಚನ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ‘ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮಾರ್ಗ ’ ಎಂಬ ತಿರಸ್ಕಾರ ಭಾವನೆ ರಾಯ ‘ ಲಿರಬೇಕು ; ಇಲ್ಲವೆ ಹಾಗೆಯೇ ಬರೆಯಲು ಹೆರನರ ಇವರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕು !

ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಒಂದು ವಿನೋದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಮರೆತು ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದ ಸಾಹಿತಿರೋಬ್ಬ ಒಂದು ಪ್ರಸ್ತಾವನನ್ನು ಬರೆದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ನುರಿತವಾಚಿತಿಗಳಿಂದ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆಸುವುದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ರಾಯರೇನೋ ಹಳೆಯ ಸಾಹಿತಿಗಳಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಸರಿಸಿ ಯಾನೋಬ್ಬ ವೀರಶೈವ ವ್ಯಾಮಿಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ವಿವಾಂಸರಿಂದ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನಾದರೂ—ಬರೆಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು ಈ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ಸಂಪಾದನಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಬರೆಯಲು ಮುಂದಾಗಲಿಲ್ಲವೋ ಏನೋ! ಹಾಗೂ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅನಾಮಧೇಯರಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷಿ ಮುನ್ನುಡಿಯಾಯಿದೆ. “...Mr. A. N. Krisnarao has care-fully Edited the work and contributes a leangthy preface ...” ಈ ಒಕ್ಕೂಡಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ

ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸಂಸಾದಕರ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಬರೆದಿರಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರೇಕೆ ಇಲ್ಲ ? ಒಂದು ವೇಳೆ ಅನರು ಮರೆತು ಬಿದ್ದಿರೂ ರಾಯರು ತಮ್ಮ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನು ಕಾಣಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದಿತ್ತು. ರಾಘವಾಂಕರ ಹಿಡಿಸುಡಿಗಳನ್ನು ಶೈಲಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ದೇವಕವಿ ಅವನನ್ನೇಕೆ ಸ್ತುತಿಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಕವಿಯ ಮೇಲೆ ಕೃತ್ಯಭೂತೆಯ ಆರೋಪಮಾಡುವ ರಾಯರು, ಪಾಪ ! ಆ ಮುನ್ನುಡಿಕಾರನ ಹೆಸರನ್ನೇಕೆ ಎತ್ತಿಲ್ಲ ! ಅಥವಾ 'ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಕಂಡೆ' ಎನ್ನುವ ರಾಯರು ನನಗೆ ನಾನೇ ಮುನ್ನುಡಿಯನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡೆ' ಎಂದು ಹೇಳುವರೋ !

ಇಷ್ಟಾದರೂ ಎದೆಗುಂದಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ಸಂಸಾದಕರಿಗೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೊನೆಗೆ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಮಹಾತ್ಮರ ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ; ಬಾಪೂಜಿಯವರಿಗೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಅರ್ಪಿಸುವ ರೀತಿಯಾದರೂ ಎಂತಹ ವಿಚಿತ್ರ ! “ಹರಿಜನ ಪ್ರಾಣರಾದ ಪೂಜ್ಯ ಬಾಪೂಜಿಯವರ ಚರಣಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಜನೋದ್ಧಾರಕನಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದೆ” ರಾಯರ ಕಲ್ಪನೆಯಂತೆ ಒಬ್ಬ ಮಹಾಮುಖಮನ-ಸ್ವಯೋಗ್ಯತೆಯ ಬಲದಿಂದ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಾರ್ಚನೆಯನ್ನೆಸಗಿದ ಮಹಾವಿಷ್ಣು-ಚರಿತ್ರವನ್ನು ‘ಚರಣತಲದ’ಲ್ಲಿ ಅರ್ಪಿಸುವುದೇ ? “ ಮುಡಿಪು, ಮೊಸಲು, ಕಾಣಿಕೆ, ಎಂದಿದ್ದರೇ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ ? ಇರಲಿ. ಪೂಜ್ಯ ಬಾಪೂಜಿಯವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೇ ಯಾರೂ ಆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ಮಯಿಸಲೇ ಬಾರದೆಂದಾಯಿತೋ ! ಪಾಪ ! ರಾಯರಿಗೆ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆಯಹತ್ತಿದ ಮೇಲೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾದಂತಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಚಾರ-ವಿಕಾರಗಳ ತೂಗುಯ್ಯಲಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ರಾಯರು. ಈ ಹೊಯ್ದಾಡಿದ ಮನೋವೃತ್ತಿ ಹುಟ್ಟುವುದು ‘ ಪರಪ್ರತ್ಯಯನೇಯ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲವೇ ?

ನಿಜವಾಗಿ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ರಾಯರು ಈ ಕಾವ್ಯ ಸಂಸಾದನೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದುದೇ ತಪ್ಪೆನಿಸುವಂತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾವ್ಯ ಸಂಸಾದನೆಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ಗ್ರಂಥಗಳ ಆಳವಾದ ಅಭ್ಯಾಸಬೇಕು; ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳ ವಿಸ್ತೃತ ವ್ಯಾಸಂಗಬೇಕು; ಸತ್ಯದಂದು ವಿಮರ್ಶೆಯ ಸಾಧನತೆ ಬೇಕು. ಇವಾವ ಗುಣಗಳೂ ಈ ಕಾವ್ಯ ಸಂಸಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾವ್ಯ ಸಂಸಾದನೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ದೇವಕವಿಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಸಂಸಾದ

ಕರು ಕೊಟ್ಟ ಸರ್ವಿಧಿಕೇಟಿನೊಳಗಿನ ಒಕ್ಕಣಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಿವೆ. ಅದೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ.

ಪ್ರೊ. ಬಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಪ್ರೊ ಬಸವನಾಳರು ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಮೊದಲು ಅನೇಕ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪರಿಷ್ಕರಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಚೈವಂಜೋದೋಷಗಳು ಉಳಿಯದಂತೆ ತಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಅಸಂಪಾದ್ಯವಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ, ಇಲ್ಲವೆ[] ಈ ಅವಗಾಂಧಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣಬದ್ಧವಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಶ್ರೀ. ಅ. ನ. ಕೃ. ಅವರು ಈ ಹಾದಿಯನ್ನು ಏಕೆ ಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ? ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದೋ ಅಥವಾ ಅದು ತಕ್ಕುದಲ್ಲವೆಂದೋ? ಮಾತ್ರ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ- ಅನೇಕ ಸಲ ಪ್ರತಿಕಾರರ ದೋಷಗಳನ್ನು ಕವಿಯ ದೋಷಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಸಂತೋಧಕರು ತಿದ್ದುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸ್ವಾಮ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕಡೆ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಾಕರಣ ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧ ದೋಷಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿದ್ದೇವೆ" ಮುನ್ನುಡಿ (ಪ್ರ) ಎಂದು ಗಾಂಭೀರ್ಯದ ಗದಸಣಿಕೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಇದು ವಾದ ಸರಣಿಯಲ್ಲಿ ನಿಜವೆಂದೇ ಕೆಲವೊತ್ತು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಆದರೆ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲೊಂದು ಇಲ್ಲೊಂದು ಪದ್ಯ ಅಸಂಬದ್ಧವಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕ್ಷಮ್ಯವೆನ್ನಬಹುದು. ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಅಬದ್ಧಕಂತೆಯ ಅವತಾರವನ್ನು ಅಲಂಕಾರಗೊಳಿಸಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಮುಂದೆಯ ಮುಂದೆ ತರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇಬಿಡುತ್ತದೆ? ಇದೂ ಹೇಗೆಯೇ ಇದ್ದುಕೊಳ್ಳಲಿ. ರಾಯರು ತಿದ್ದಿರುವ ಎಡೆಗಳೆಲ್ಲಾದರೂ ತಪ್ಪು ಸಾಹಿತ್ಯಜ್ಞಾನದ ಅಳವಡಿಕೆ ಹೇಗೆ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೋ ನೋಡೋಣ. ಸ್ಥಾಲೀಪುಲಾಕನ್ಯಾಯದಂತೆ, ಕೆಲವೇ ಅಗುಳುಗಳನ್ನು ಹಿಚಿಕಿ ನೋಡಿದರೂ ಸಾಕಲ್ಲವೇ ?

ರಾಯರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿ ಬೊಮ್ಮರಸನ ಪದ್ಯವನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಷ್ಟೇ. ಆ ಪದ್ಯವಾದರೂ ಲಕ್ಷಣ ಬದ್ಧವಾಗಿದೆಯೋ? ಸರಳವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತಿದೆಯೇ? ಇಂತಹ ಅಬದ್ಧವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವುದೇಕೋ? ಇದೂ ಹೋಗಲಿ. ಇನ್ನು, ರಾಯರು ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧದೋಷಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿರುವ ಲೇಖನವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಿರಿಸೋಣ.

ಪದ್ಯ ವಾರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ತಿದ್ದಿರುವೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊತ್ತಗೆಯ ಕೊನೆಗಿರುವ ಶುದ್ಧ ತುಡ್ಡ ತಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ

ಸಂಪಾದಕರ ಸಾಹಿತ್ಯಜ್ಞಾನದ ಅಳೆ ತಿಳಿಯುವಂತಿದೆ. ಅಶುದ್ಧ—ಸಕ್ಕಿ ಮೃಗ; ಶುದ್ಧ—ಸಕ್ತಿಮೃಗ. ೧—೧೮(ಶುದ್ಧಾಶುದ್ಧ. ಪುಟ ೧೨೩) ಮೂಲದಲ್ಲಿಯೆ ‘ಸಕ್ಕಿ ಮೃಗವಾಸ’ ಎಂಬುದನ್ನು ‘ಸಕ್ತಿಮೃಗವಾಸ’ ಎಂದು ತಿದ್ದಲಾಗಿದೆ. ಆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿ ‘ಆ ಮಹಾಗಿರಿ ಚಿನ್ನರನ್ನಗಳ ಕಣಿ’ ಖಗಮೃಗಗಳ ಆವಾಸ’ ಮುಂತಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿಲಯ—ಅಡವಿ—ಸಕ್ಕಿ—ನೆರಹು—ಹರಹು ಮುಂತಾಗಿ ಏಕಾರ್ಥಕ ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಪದಗಳನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಕ್ಕಿ ಎಂದರೆ ಹಕ್ಕಿ, ಇರುವೆಗಳು. ಇದನ್ನರಿಯದೆ ಸಂಪಾದಕರು ‘ಸಕ್ತಿಮೃಗ ಎಂದು ತಿದ್ದಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಇರುವ ‘ಖಗಕುಲ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ನೋಡುವಷ್ಟು ತಾಳ್ಮೆ ತಕ್ಕೊಂಡಿದ್ದರೆ? ಮಾದವಿ (೧-೨೬) ಎಂಬುದನ್ನು ‘ಮಾಧವಿ’ ಎಂದು ತಿದ್ದಲಾಗಿದೆ. ಆ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವು ವೆಲ್ಲ ವೃಕ್ಷಗಳ ಹೆಸರು; ‘ಮಾಧವಿ’ ಎಂಬುದು ಬಳ್ಳಿ! ಆ ಮರಗಳಿಗೆ ಈ ಬಳ್ಳಿ ಯನ್ನು ಅಂಟಿಸಿದುದು ನಿಸರ್ಗ ನಿಯಮಾನುಸಾರವೋ ? ಅಲ್ಲಿ ಛಂದೋ ದೋಷವನ್ನಾದರೂ ನೋಡಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಮೈಯೋಳ್ಳಿಂದು (೨-೯) ಮೈಯ್ಯೊಳ್ಳಿಂದು ಎಂದು ತಿದ್ದಲಾಗಿದೆ. ಈ ‘ತಿದ್ದು’ ಶುದ್ಧರೂಪವೋ ? ವೈಯಾಕರಣಿ ಗಳು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುವರೇ ? ವೀದಿ ವೀದಿ (೨—೩೫) ಎಂಬುದನ್ನು ‘ವೀಧಿ ವೀಧಿ’ ಎಂದು ತಿದ್ದಿದುದರ ಔಚಿತ್ಯವೇನು ? ತರಣಗಂ (೩-೩) ಎಂಬುದನ್ನು ‘ತರುಣಗಂ’ ಎಂದು ತಿದ್ದುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಸಂಪಾದ ಕರು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಿದ್ದಾರೆಯೇ ? ಬೇಕಾದರೆ ‘ತರಳಗಂ’ ಎಂದರೆ ನಾಕಾಗು ತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇ ? ಸೆಪೆ (೩-೩) ಎಂಬುದನ್ನು ‘ಸೆಪೆ’ ಎಂದು ತಿದ್ದಿದೆ. ‘ಸೆಪೆ’ ಎಂಬುದರ ಅರ್ಥವೇನು ? ಅಲ್ಲಿ ‘ಶಿಪೆ’ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೇ ? ಮಧ್ಯಕವರೆ ಯ್ತುಂದು (೩-೨೯) ಮಧ್ಯಕವರೈಯ್ತುಂದು ಎಂದು ತಿದ್ದುವುದು ಇದಾವ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನ! ನಾಣ್ಣುಡಿ (೩-೧೦೯) ಎಂಬುದನ್ನು ನಾಣ್ಣುಡಿ ಎಂದು ತಿದ್ದಿದುದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಸಂಸ್ಕಾರವೇನಾದರೂ ತೋರುತ್ತಿದೆಯೋ ? ೧೨೪ ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧಾ ಶುದ್ಧಗಳ ಸ್ಥಾನಪಲ್ಲಟವಾಗಿರುವುದೂ ನೆನಪಿಡ ತಕ್ಕಂತಿದೆ. ವಿಸ್ತರ ಭಯವಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವೆವು.

ರಾಯರು ತಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿದುದೂ ಈ ರೀತಿ ಯಲ್ಲಿ. ಪೂರಾ ತಿದ್ದಹೋಗಿದ್ದರೆ ಮಾದಿಗ ಮರುಳವ್ವ ಮತ್ತೆ ಹೊಲೆಗೇರಿ ಯನ್ನೇ ಹೊಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತೋ ಏನೋ! ಈ ಅಸಮರ್ಥತೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಸಂಪಾದಕರು—ಕಾವ್ಯವನ್ನು ತಿದ್ದಬೇಕೆಂದು

ಸರಿಯಲ್ಲ - ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು, ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ ಮತಿ ವಂತರನ್ನು ಮೂರ್ಛರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಣಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನು ತಬ್ಬಕೋಶವನ್ನು ನೋಡೋಣ

ದಾವಾನಲ - - (೧-೬) ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿನ ಬಿಂಕಿ, ಸಿಜವೇ ?

ದಾವಾನಲವೇದರೆ 'ಕಾಳ್ಗಿಚ್ಚು' ಅಲ್ಲವೇ ?

ಸಿಂಗಿ (೪-೯೦) ಸಿಂಹ-ಸಿಜವೇ ?

'ಸಿಂಗಿ' ಘನಸಿಂಗಿ ವಾಸುಕಿ-ಎಂದುದರಲ್ಲಿ ಸರ್ಪವಿಶೇಷವೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲವೇ?

ಸಾಕಲ್ಲವೇ ಸಂಪಾದಕರ ಶಬ್ದಾರ್ಥಚ್ಛಾನಗಳ ಮಾದರಿ ?

ಇನ್ನು ಸಂಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸಹೃದಯತೆ, ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಎಷ್ಟಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡೋಣ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವನೇ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಸ್ಥಾಪನಾ ಚಾರ್ಯ ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಯಕವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಸಂಪಾದಕರು ಸಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮಾವಿಗರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದುದೂ ಮಹಾಪೀಠಾಚಾರ್ಯ ನಾದುದೂ ರಾಯರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹಿಡಿದ ವಿಷಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಸತ್ಯದ ಬೆಂಬಲ ವಿದ್ವರೆ ಸಂತೋಷವೇ ಸರಿ. ಆದರೆ ಹಾಗೆಲ್ಲಿದೆ ? ಇಂತಹ ಮಹಾಮಹಿಮೆ ನನ್ನು ಸಮ ಕಾಲೀನರೆಲ್ಲ ಮನವಾರೆ ಹೊಗಳಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಮಹಾಮಹಿಮೆನ ಅನುಭವಾವ್ಯುತ್ಪನ್ನ ಮಹಾನಾಗರದಂತೆ ಮೇರೆವರಿಯ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು! ಆದರೆ ಸಂಪಾದಕರ ದುರ್ದೈವದಿಂದ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರ ಕಾಲವನ್ನು ಗೊತ್ತು ಹಚ್ಚಬೇಕಾದರೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧರನ್ನು ತೆಕ್ಕೆ ಹಾಕ ಬೇಕಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಬಾವಿ ತೆಗೆಯಹೋಗಿ ಬೇತಾಳ ಹೊರಟಂತಾಗಿದೆ. ರಂಭಾಪುರೀ ಪೀಠವೂ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಸಮಕಾಲೀನವಾಗಿಯೋ ತುಸು ಹಿಂದೆಯೋ ಇರಬೇಕು. ಎಂದು ತಿಳಿಯುವಂತಿದೆ. ಇದೇ ಜಾಡನ್ನು ಹಿಡಿದರೆ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ಪೀಠಗಳೆಲ್ಲವೂ ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದ ವಂದೇ ನಿರ್ದಯಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ 'ಮರಫಲ ನಿರ್ದಯ' ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಯುಗಪುರುಷರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಸಂಪಾದಕರ ಸಮ್ಮತಿಯಿಲ್ಲವೆಂತೆ! ಆದರೆ

ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಅನೇಕ Miracles ಮಾಡಿದರೂ ಅವನು ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯೆಂದು ನಾವು ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕು ? ಏಕೆಂದರೆ ರಾಯರ ಸಹೃದಯದ ಸಂಶೋ ಧನೆಯದು ! ಇಂತಹ ಅನಂತ ಪವಾಡಗಳನ್ನು ಮೆರೆದ ಮಹಾಮಹಿಮನಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಂದೇ ಒಂದು ವಚನ ಸಿಕ್ಕುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಶ್ರೀ. ಡಿ ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ದುರ್ದೈವ ವಲ್ಲವೇ ಇದು ? ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನಾಸ್ಯ ಭಕ್ತರು ಕೂಡ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಿರುವಲ್ಲಿ ಪೀಠಾಚಾರ್ಯನೂ ಮಹಾಮಹಿಮನೂ ವರಶಿನನ ಅಪರಾವತಾರವೂ ಆದ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಒಂದೇ ಒಂದು ವಚನವನ್ನು ಬರೆದನೆಂದರೆ ಎಂತಹ ಪ್ರಮಾದ ! ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಪ್ರೇಮಿಗಳಾದ ಬಸವಣ್ಣನವರೂ ಚಿನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರೂ ಈ ಮಹಾಮಹಿಮನ— ಅಸ್ಪೃಶ್ಯೋದ್ಧಾರಕನ-ಹೆಸರನ್ನು ಕೂಡ ಎತ್ತದಿದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲವೇ ! ದೇವ ಕವಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಅಥವಾ ಆ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ನಾಯಾಯ್ಯ ಸೇಡಿದ ಸಜ್ಜನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಶ್ರೀ ಬಸವೇಶ್ವರರೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧರೂ ಸಮಕಾಲೀನರೇ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧ ಮಾದಿಗರ ಉದ್ಧಾರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಕುಲದವನೆಂಬ ಜಾತಿಗಳ ಕೂಡುಂಡುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ನವಯುಗ ಪ್ರವರ್ತಕರೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಭವ್ಯತೆ ಬರಲು ಕಾರಣವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ! ಅಥವಾ ಮಾದಿಗರನ್ನು ಸವರ್ಣೀಯರೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಮಾಡಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗವೇ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ ! ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿ, ದೇವಕವಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬರಿಬುರುಡೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಲ್ಲವೇ ! ಸಂಪಾದಕರು ಇದಕ್ಕೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ವೃತ್ತಿವಿದ್ದಾರೆ—“ (ಪೀಠಿಕಾ ಪುಟ ೫೬) ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಹೊಲೆಯರ ಸ್ವರ್ಮ ಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಇತರ ವರ್ಗಗಳಿಗಿರುವ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಅವರಿಗೂ ಇರಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ಆಸೆಯಾಗಿತ್ತು.....” ಈ ವಿಚಾರ ಕಾವ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಕಾಣುತ್ತಿದೆಯೇ ! “ ಇವನ ಸಮಾನದೃಷ್ಟಿಗೆ ಸೇವಕರಾದ ಜಟ್ಟಿಗ—ಬೈರ—ಹನುಮ ಇವರಿಗೂ ತನ್ನ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಡೆಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟದೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ ”. ಈ ಸೇವಕರು ಮಾದಿಗರೋ !

ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಕಾಲನಿರ್ಧಾರದ ಬಗೆಗೂ ರಾಯರು ಬಹಳ ಪರಿಶ್ರಮ ಪಟ್ಟು ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಉಪಕಾರವನ್ನೇ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನೂ ಕಿತ್ತಿಲ್ಲ. ಬರಿಯಹೆರವರ ಟೀಕೆ

ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನೇ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ಭವ್ಯಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಹೋದುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯೇ? ಈ ಪರಪ್ರತ್ಯಯನೇಯತೆ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಸಹಜವಾದುದೇ ?

ಇನ್ನು, ಸಂಪಾದಕರ ಸರಣಿಯಂತೆಯೇ ಅವರ ಪೀಠಿಕೆಯ ವಿಮರ್ಶೆಮಾಡೋಣ. ಯಾವನೊಬ್ಬ ಮಹಾಪುರುಷನ ಜೀವನದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ನಾಲ್ಕು ಹಾದಿಗಳಿಂತೆ: (೧) ಕಾವ್ಯ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಉಲ್ಲೇಖ (೨) ಅವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊರೆಯಬಹುದಾದ ಇತಿಹಾಸ. (೩) ಶಾಸನಾಧಾರ (೪) ಪ್ರತೀತಿ, ಸ್ಥಳಪುರಾಣ.

(೧) ಈ ಮಾನ ಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ರಾಯರು ಕೆಲವು ಗ್ರಂಥಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು—ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲದುವುಗಳನ್ನು ಕೂಡ—ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ—ನಮಗೆ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ—ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವೇ ಇದೆ; ದೊರತಾಗಿ, ಆತನು ಮಾಡಿಗನಿದ್ದು ಮಹಾಪೀಠಾಚಾರ್ಯನಾದನೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ಕಾವ್ಯಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯತೆಯನ್ನು ಮಂಡಿಸಬೇಕೆಂದಾಗಲಿ, ಪರಮತದ್ವೇಷದಿಂದಾಗಲಿ, ಬೇರೆ ಬಗೆಯ ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳಿಂದಾಗಲಿ ಅಸಂಬದ್ಧ—ಅನೈತಿಕಾಸಿಕಸಂಗತಿಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ನಾಹಿತಿಗಳು ಬಲ್ಲರು. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಅವುಗಳನ್ನೇ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ ? ದೇಶಕವಿಯ ಜಾತಿ—ಕುಲ—ಠೀಲ—ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ತಿಳಿಯುವವರೆಗೆ ಆತನು ಯಾವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಬೇಕಾಗುವುದು ಡಾನ್ ಕಿಗ್ಲೋಟಿಕ್ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಲಾರದೇ ?

(೨) ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ವಚನ ಅರುವತ್ತಿಂಟು ಸಾಸಿರ (ಪೀಠಿಕಾ ಪುಟ. ೨) ಅದರ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ಒಂದೇ ಒಂದು ! ಉಳಿದ ೬೭೯೯ ವಚನಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದುವು ? ಮರುಳಸಿದ್ಧರೇ ಬರೆದ ದಾರುಕ ಭಾಷ್ಯವಂತೂ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಈ ಆಧಾರವಂತೂ ನಿರಾಧಾರವಾಯಿತಷ್ಟೇ !

(೩) ಇವರು ಕೊಟ್ಟ ಯಾವ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಹೆಸರೇ ಇಲ್ಲ ಉಜ್ಜಯಿನೀನರ. ಅಧುನಿಕವೆಂದು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆ ಶಾಸನಾಧಾರಗಳು ಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಈಗಿರುವ ಮಠ ಅಧುನಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಇದ್ದುಕೊಳ್ಳಲಿ;

ಅದರೆ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಾಚಾರ್ಯರಾದ ಮೂಲಮರುಳಾರಾಧ್ಯರ ಪೀಠ ಇದೇ ಎಂದು ಯಾರು ಹೇಳಬಲ್ಲರು ? ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಶಾಸನವಾದರೂ ಆಧಾರ ವಾಗಿದೆಯೋ ?

(೪) ಇನ್ನು ಸ್ಥಳ ಪ್ರತೀತಿ ಪುರಾಣಗಳು. ಇವಂತೂ ಎಲ್ಲ ಸಾಧು ಸಂತರ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿಗೆ common factors ಇದ್ದ ಹಾಗೆ. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಉದ್ದಿಷ್ಟ ಮಹಾವ್ರತವನ್ನ ಬಗೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅನುಭವಸ್ಥರಿಗೆ ಅರಿಯುವ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಸಂಶೋಧ ಕರು ಇವುಗಳನ್ನು ನಂಬತಕ್ಕದ್ದೇ ಅಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ, ರಾಯರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಯಾವ ಆಧಾರಗಳೂ ಐತಿಹಾಸಿಕವೆಂದು ಒಪ್ಪುವಂತಿಲ್ಲ; ಎಂದ ಮೇಲೆ ಮಾನವ ಮರುಳಸಿದ್ಧಾನೇ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಾಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧರೆಂದು ಒಪ್ಪುವುದಂತೂ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂವಾದಕರು ಅದೆಷ್ಟೋ ವಿದ್ವಜ್ಞನರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವು ಸಹಿಯೇ ಇರಲಿ ದಿಟವೇ ಇರಲಿ; ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕತಾನತೆ ಯಾವರೂ ಇದೆಯೇ ? ಕಾಲಮಾನ ನಿರ್ಧಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ತೊಗುಯ್ಯಲಿ ಯಲ್ಲಿ ಬೋಲಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸಂವಾದಕರ ಸ್ವತಃ ಪ್ರಯತ್ನ ಈ ವಿಸಯದಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿ ತತ ಮಾನವ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲನಿರ್ಧಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ! ಇದಲ್ಲವೇ ಸಂಶೋಧನ ದಲ್ಲಿಯ ಸಹದಾಯತೆ ! ಇರಲಿ. ಶ್ರೀ. ದುಲ್ಲೂರ ಶ್ರೀನಿವಾರ ಚೋಯಿಸರ ಲೇಖದಲ್ಲಿ, ರೇವಣಸಿದ್ಧರು “ ಅಗಸ್ತ್ಯಗೋಷ್ಠಿ ಗೋಷ್ಠಿನಡೆಸಿ ” (ಪೀಠಿಕಾ ಪುಟ ೭) ಎಂದಿದೆ. ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯರು ಯಾರು ? ಒಕ್ಕೂಡತೆಯಿಂದ ಕಡ ಲನ್ನು ಕುಡಿದ ಅಗಸ್ತ್ಯರೋ ಅಥವಾ ಅದೇ ಹೆಸರಿನ ಬೇರೊಬ್ಬರೋ ? ಅವರೇ ಇವರು ಎಂದು ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ತಂದರೆ, ತಮಿಳು ಭಾಷೆ ಅಗಸ್ತ್ಯರಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿತು ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ಗತಿಯೇನು ? ತಮಿಳು ಭಾಷೆ ಕನ್ನದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ಭಾಷಾ ವಿಶಾರದರು ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನ ದದ ಹುಟ್ಟು ಕ್ರಿ. ಪೂ. ದಲ್ಲಿ ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂದ ಮೇಲೆ ತಮಿಳು ಭಾಷಾವ್ಯಾಪ್ತರಾದ ಅಗಸ್ತ್ಯರ ಕಾಲವಾವುದಿರಬೇಕು ? ಈ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಬೇರೆ ಯೊಂದಾದರೆ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಾಚಾರ್ಯರಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಂದ ಭಿನ್ನ ವಾಗಿ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿರಬಾರದೇ ?

ಶ್ರೀ. ಜೀರಿಗೆ ಕ. ಬಸವದ್ವನವರಿಂದ ರಾಯರು ಅನಂತ ಉಪಕಾರ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಈ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮೆಚ್ಚುನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಸಂಪಾದಕರು ! ? ಬೇಕಾದರೆ ನೋಡಬಹುದು.

‘ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ದೇವಸ್ಥಾನ’ “..... ಈ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನೇ ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯನ ಕೈಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿಸಿ” (ಪೀ. ಪು. ೧೨) ಇದು ಶ್ರೀಜೀರಿಗೆಯವರ ಅವತರಣ. ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಳಗೆ “ ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯ ಇತಿ ಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲ. ಸಂ ” (ಪೀರಿಕಾ ಪುಟ ೧೨-ಬಿನ್ನಾಣಿ) ರಾಯರ ರವಾ? ಶ್ರೀ ಜೀರಿಗೆಯವರ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡ ಆಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಂಪಾದಕರೇ ಸರ್ವಿಸಿಕೇಳಿ ಕೊಟ್ಟು ತನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿದ್ದಾರೆ! ಇದರ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ವಿಮರ್ಶೆ ಅನಾವಶ್ಯಕವಷ್ಟೇ !

ಸಂಪಾದಕರ ಯಾವ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ಮತ್ತೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಈ ಹೆಸರುಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇವ್ಯಕ್ತಿಯವು ಎಂದು ಎಣ್ಣೆಯೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಗುರುವರಂಸರೆ ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಇರಲೇಇಲ್ಲವೆಂಬ ವಿಚಾರವೆಂತೂ ಇಲ್ಲಿನೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಅಳ್ಳಿದೆಯಿಂದ— ಅವಸರದಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು ? ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರೇರಕವಾಗಿದೆಯೋ ಪರಪ್ರತ್ಯಯನೀಯನೇಯತೆ ಕಾರಣ ವಾಗಿದೆಯೋ ? ಈಗ ಉತ್ತರವನ್ನು ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳಬಲ್ಲರು. ಇಂತಹ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಯಿಂದ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಯಾವ ಸಂಪಾದನೆಯಾಗಿ ದೆಯೋ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು; ಆದರೆ ಅದರ ‘ಸದ್ಯಃಫಲ’ವಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗುರುನಿಷ್ಠರ ಕಲಹಾಸ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಸೆವೆ ಚಿಲ್ಲಿದಂತಾಯಿತು, ಎಣ್ಣೆ ಸುರಿದಂತಾಯಿತು!

ವಸ್ತುತಃ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ ಶ್ರೀ. ಅ. ನ. ಕೃ. ಅವರು ಈ ಕಾವ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಕೈಹಾಕಿದುದೇ ತಪ್ಪೆಂದು ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಮತದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಪರಮತೀಯರು ಕೈಹಾಕುವುದು ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಕವಲ್ಲ. ತಮಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮವೇ ಇದ್ದರೆ ಇದೇ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ವೀರಶೈವ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ, ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಮಹಾ ಸ್ವಾಮಿಗಳೊಡನೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ನೀಡಲು ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಅಲ್ಲದೆ ರಾಯರು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಗ್ರಂಥವಾದರೂ ಎಂತಹ ಅಬದ್ಧಕಂಠೆ ! ವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶುದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲ; ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಬಿಗುವಿಲ್ಲ; ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡಗಿಲ್ಲ; ರಸದಲ್ಲಿ ಪರಿಪಾಕವಿಲ್ಲ; ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಮೈವಿಧ್ಯವಿಲ್ಲ; ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟುಗಳಿಲ್ಲ; ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಚೋಕ್ಯತನವಿಲ್ಲ; ಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಚರಿತ್ರೆಯ ಆಧಾರವಿಲ್ಲ; ಕವಿಯ ಕುಲಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ಶೀಲಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿಲ್ಲ; ವಿದ್ಯೆಯ ಮಟ್ಟದ ವಿಚಾರವಿಲ್ಲ! ಇಂತಹ ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಇಲ್ಲಾಣವನ್ನು ಮೊದಲು ಮುಟ್ಟಿದುದೇ ತಪ್ಪು. ಮಂದಿಯ ಮುಖಕ್ಕೆ ಬಳಿಯಹೋದುದಂತೂ ಪೂರಾ ತಪ್ಪು ! ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಸಾಹಿತಿಗಳಾದ-ಕೆಲವು ಕಡೆ ಉದಿತೋದಿತ ಸಾಹಿತಿಗಳೆಂದೂ ಹೆಸರಾದ-ರಾಯರು ಪ್ರಾಚೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಳವಾದ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡಿದರೆ ಎಂತಹ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲೂ ಶಕ್ಯವಿದೆ. ಕಾಲನಕರಾಲಗರ್ಭದ ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿರುವ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿರತ್ನಗಳು ಇನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಬೈಲಿಗೆ ಬರಲಿವೆ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ದೇಶಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದ ಮುಗ್ಧಜೋಳವನ್ನು ಮಂದಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟಕ್ಕಿಟ್ಟು ಅಗ್ಗಸೆಚ್ಚಿಯ ಪದವಿಗೆ ಪಕ್ಕಾದುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಿಷಾದಕರ ಸಂಗತಿ ! ಸಾಹಿತಿಯ ಕೆಲಸ ಮಂದಿಗೆ ತಾರಕವಾಗ ಬೇಕಲ್ಲದೆ ಮಾರಕವಾಗಕೂಡದು! ಇದೇ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷಣ ಮಾಡಿದೆ. ಕಾವ್ಯದ ವಸ್ತು—ವಿಷಯನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವೀರಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯ-ಸುಸಂಬದ್ಧತೆಗಳು ವಿವರಿಸುವುದು ವೀರಶೈವ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೇ ಮೊಸಲು. ಅವರ ವಿಚಾರಸಾಗರಮಂಧನದಲ್ಲಿ ಹೊರಟ ಅಮೃತದ ಸೇಚನೆಯಿಂದ ಈಗ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತಿರುವ ಕಲಹಾಗ್ನಿ ಶಾಂತವಾಗಲಿ !!

ಮರುಳಸಿದ್ಧರೆಷ್ಟು ಜನ ?

~*~

ಲೇ|| ೫೬ ಶಿವ, ೫೭ ಶೈಲ.

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಎಂದು ಅನಂತ ಶ್ರೀಕಾರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪೂಜ್ಯರ ನೇಕರು ಅಂದ್ರ—ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಹೆಸರಿನವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದು ಮುಂದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿರುವುದು ಸರಿಯಷ್ಟೆ ! ಅವರವರ ಸ್ಥಾನಮಾನ, ಗಳನ್ನೂ ಖಚಿತವಾದ ಕಾಲಮಾನವನ್ನೂ ಆಲಿಸುವವರು ವ್ಯಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಪದೋಷಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಸದ್ಯಃ ಅಂತಹ ತೊಡಕಿನ ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ “ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ” ಎಂಬುದೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಈ ಹೆಸರಿನವರು ಬಹಳ ಜನರಾಗಿರುವುದರಿಂದ “ ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧ ” ರಾರೆಂಬುದು ಸಂವೇದಕ್ಕೆಡೆಯಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಆಧಾರಗಳಿಂದ “ ಮರುಳಸಿದ್ಧರೆಷ್ಟು ಜನ ” ಎಂಬ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವೆವಲ್ಲದೆ “ ಮೂಲ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧ ” ನಾರೆಂಬುದನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಹೋರಾಡಿರುವೆವು. ವಾಚಕರು ನಿಷ್ಪಕ್ಷಪಾತಿಗಳಾಗಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

“ಕರ್ನಾಟಕದ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಸಿಂಹಾಸನ ಸ್ಥಾಪಕನಾದ ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧ”

“ ದಿ. ಇಂಡಿಯನ್ ರಿವ್ಯೂ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ ೧೯೧೫ ಮೇ. ಸಂಚಿಕೆ ” ಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಟಿ. ಎಸ್. ನಾರಾಯಣಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೆಂಬವರು ಶ್ರೀಕರ ಭಾಷ್ಯಕಾರರಾದ ಶ್ರೀಪತಿಪಂಡಿತರ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ತ. ೧೦೭೨ ಎಂದು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿರುವರು. ಈ ಶ್ರೀಪತಿಪಂಡಿತರು ತಮ್ಮ ಭಾಷ್ಯದ ಆರಂಭಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧರನ್ನೂ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೇ ಎಲ್ಲ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರಿಗೂ ಪೂರ್ವದವನೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕವಿಚರಿತೆಕಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಕ್ರಿ. ತ. ೧೬೫೦ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹೂಲಿಯ ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶ ಕವಿಯು ತನ್ನ “ ಗುರುರಾಜ ಚಾರಿತ್ರ್ಯ ”ದಲ್ಲಿಸ್ತುತಿಸಿರುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೂ ಈ ಸಿದ್ಧ ನಂಜೇಶಕವಿಯ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಹೂಲಿಯ ನಂದೀಶಕವಿಯು ತನ್ನ

“ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ” ದಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಸಿ ಶಾಲಿವಾಹನನ ತಕ ೮೨೪ ರಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಬಂದವನೆಂದು ಹೇಳಿರುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೂ ಒಬ್ಬರೆಂತಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೀಯುತ ಆ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಅಚ್ಚುಮಾಡಿಸಿರುವ ದೇವಕವಿಯ “ ಮರುಳಸಿದ್ಧಕಾವ್ಯ ”ದಲ್ಲಿ ಹೆಣೆಯಲಾಗಿರುವ ಚರಿತೆಯು ಕಾಲಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಅಧಿಪತಿಗಳನ್ನಿಗೃಹೀತವಾದ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟದೆಂದು ತೋರಿದರೂ ಕಥಾನಾಯಕನಾದ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಕೂಚಿಮಾರನ ಮಗನೆಂದು ಕಾವ್ಯಕಾರನಾದ ದೇವನ ವಾಣಿಯಿಂದಲೇ ಸ್ಪಷ್ಟ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಾದುದರಿಂದ ಕೊಪ್ಪಳದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಸಿಂಧೋಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಮಾದಿಗ ಕೂಚಿಮಾರನ ಮಗನೇ ಈತನೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಇವನು ಅಧಿಪತಿಗಳನ್ನಿಗೃಹೀತವಾದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ ಈ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ದೇವಕವಿಯು ಹೇಳುವಂತೆ.

“ ಅರಿತರಿಯದಾರು ಸಾವಿರ ವರುಷ ವೀಪರಿಯು

ಜರಿಸಿ ದೇಶಾಂತರ ದೊಳಗೆ ಪವಾಡವ ಗೆಲಿದು

ಮರುಳತನ ವಿಸರಿಸತಲ್ಲ ದುಂತನಗೆಂದು

ಮರುಳ ಮನದೊಳು ನೆನೆವುತ || ಸಂ. ೪. ಪದ್ಯ ೪ ||

ದ್ವಾಪರದ ಕಡೆಯಾಗೆಣಿಸುತ್ತಿರೆ ಕಲಿಯುಗಾದಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಗಣಪತಿ ರಂಭವಾಗುತ್ತಿರಲು ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕರೆದು ನೇಮಿಸಿದನಾಗ ಮುಕ್ಕಣ್ಣ ಹರನು ಕಲಿಯುಗದಾದಿವುಗುತಲಿದೆ ” || ಸಂ. ೫. ಪದ್ಯ ೧೫ || (ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ) ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದವನಾಗಲಾರದೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕವಿಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಈ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಓರಂಗಲ್ಲು ಕಾಕತೀಯ ಅರಸುವಂತದ ಗಣಪತಿಯ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೫೦ ರಷ್ಟು ಪೂರ್ವದವನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಅರಸು ಗಣಪತಿಯನ್ನು ಕಂಡವನು ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೂ ಅಲ್ಲ. ಎಂಬುದು “ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ” ದಿಂದ ನಿರ್ಧರವೂ ಆಗಿದೆ.

ಹೂಲಿಯ ನಂದೀಶ ಕವಿಯ “ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ” ದಿಂದ, ಕಲಿಯುಗದ ಆರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ (೧) ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ಶಾಲಿವಾಹನ ತಕ

೮೨೪ರಲ್ಲಿದ್ದ (೨) ಆದಿಮರುಳಸಿದ್ಧ ಶಾಲಿನಾಹನ ತಕ ೧೦೦೩ರಲ್ಲಿ ಹೂಲಿಯ ಮಾಹೇಶ್ವರ ವಂತದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದ (೩) ಮರುಳಸಿದ್ಧ, ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪೦೬ ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಹಂಪೆಯ ಪ್ರೌಢ ದೇವರಾಯನಿಂದ ತುಂಗಭದ್ರಾ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಪಾವನಾಶ್ರಮವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು ತಪಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮೆರೆದ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠದ ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಾರ್ಯದ ವರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ (೪) ಸಿಂದೋಗಿಯ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ.

“ ಮರುಳಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ”ದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೦೯ ರ ಸಮಯದ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನೇ—ಕುಲಾಭಿಮಾನದಿಂದ—ಮಾದಿಗನಾದ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೫೮೯ರಸಮಯದ ದೇವಕವಿಯು ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಸ್ಥಾಪಕನೆಂದೂ ಮಹಾಚಾರ್ಯನೆಂದೂ ಹೊಗಳಿ ತನ್ನ ಸಮಗ್ರ ಕಾವ್ಯವನ್ನೇ ಅಸತ್ಯಮಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ಹೂಲಿಯ ನಂದೀಶನು ಯಾವ ವಿಷಯವನ್ನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸಮಾಡದೆ ಇದ್ದುದನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ಬಣ್ಣಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಇವನ “ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ”ವು ಪ್ರಮಾಣಗ್ರಂಥವೆಂದು ಎಲ್ಲರ ಸಂಬಿಗಿಗೂ ವಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಯುಕ್ತ. ಪಂಡಿತ ಚೆನ್ನಬಸವ ಕವಿಗಳು ಕವಲಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಮಾನ್ ಎಸ್. ಎಸ್. ಬಸವನಾಳರು ಎಂ. ಎ ಧಾರವಾಡ ಮತ್ತು ಅವರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಿತ್ರಮಂಡಲಿಯವರು ನಮಗೆ ಹೊರೆಯುವ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯದ ಮೂಲ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ತರಿಸಿಕೊಂಡು ನೋಡಿರುವರು. ಆ ಕಾವ್ಯಾಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮೂವರು ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲು ನಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ.

ಹೂಲಿಯ ನಂದೀಶಕವಿಯು ಸಿದ್ಧನಂಜೇಶನು ತನ್ನ ಗುರುವೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಸಿದ್ಧ ನಂಜೇಶನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಾದ ಚೆನ್ನವೀರಾಂಬಿಗೆ ಹೇಳಿದ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ “ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ”ವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದಾಗಿ ನಂದೀಶನು (ಸಂ. ೧—ಪದ್ಯ ೨೮) ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾತಸ್ತ್ಯ ಬಂದಿದೆ. ಕವಿಯ ಹೇಳಿಕೆ

ಯಂತೆ“ ಕಲಿಯುಗದ ಮೊದಲನೆಯ ಪಾದದಿ | ಫಲಿತವಪವಟ ವೃಕ್ಷ ಮೂಲ |
ಸ್ಥಲದಿ ರಾಜಸ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗದಿ ಜನನವೆತ್ತಿರುವ ”

ನಲಿವ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರನುಪಮ | ಸುಲಲಿತಾಗಿಹ ಚರಿತನನುಚಿ |
ತ್ತೊಲಿಮೆಯಿಂ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಚರಿತ ರಚಿಸುವೆನು || ೩೨ ||

ಇತ್ತಲಿನ ಸಮಯದೊಳು ಶ್ರೀ ಸೃಪ | ಸೃಷ್ಟಿವರ ಶಕದೆಂಟುನೂರಿ |
ಸೃತ್ತು ನಾಲ್ಕನೆ ವತ್ಸರದಿ ಪೈಶಾಖ ಪಂಚಮಿಯೊಳ್ ||
ಉತ್ತರೋಜ್ಜಯಿಸೀ ವಿಶಾಲ | ಪ್ರೇತ್ರವಂಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟ ಭೂಗುರು |
ಸತ್ತಮ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಚರಿತವರ್ಣವೆನು || ೩೩ ||

ಶ್ರೀಶಕಾಬ್ದಿಯ ಸಮಯದೊಂದನೆ | ನಾಸಿರದ ಮೂರನೆಯ ತತಕದಿ |
ಭಾಸುರ ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪೂತಲಿಪುರದಿ ಸಂಜನಿಸಿ ||
ವಾಸಮಾಡಿದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ | ತೋಷದಾಯಕ ಚರಿತಕವಿತಾ |
ವೇತದಿಂವರ್ಣಿಸುವೆ ವಿಬುಧರು ಮೆಚ್ಚು ವಂದದಲಿ || ೩೪ ||

(ಸಂ. ೧. ಪುಟ ೪ ||

ಆದಿ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರ ಕಾಲ ಕಲಿಯುಗದ ಆರಂಭ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದು
ದೆಂತಲೂ, ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಕಾಲ ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ೮೨೪ (ಕ್ರಿ.ಶ.
೯೦೨) ರಸಮಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದೆಂತಲೂ, ಹೂಲಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಕಾಲ
ಶಾಲಿವಾಹನ ಶಕ ೧೦೦೩ (ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೮೧)ರ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದು
ದೆಂತಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಕವಿಗಳಾದವರು ಕಾಲನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಹೀಗೆ
ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇತಿಹಾಸ ಕಟ್ಟುವವರಿಗೆ ಬಹಳ ಉಪಕಾರವಾಗು
ತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಈ ಕವಿಯ ಉಪಕಾರವನ್ನು ನಾವು ಎಷ್ಟು ತೀರಿಸಿದರೂ
ತೀರದಾಗಿದೆ. ನಂದೀಶನ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಈ ಮುಂದೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮರುಳ
ಸಿದ್ಧರ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ವಿನಿರಿಸುವೆವು.

ಮಾಳನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಿಪ್ರಾ ಎಂಬುದು ಪವಿತ್ರವಾದ ನದಿ. ಆ ನದಿಯ
ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅವಂತಿ ಅಥವಾ ಕಾಲಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣ
ವಿದ್ದಿತು. ಅದನ್ನು ಶ್ರೀತಪಾಲನೆಂಬ ಮಹಾರಾಜ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಜೈನ
ಸಂತತಿಯವರು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. (ವೀರ ಕೃತ್ತದಿಂದ ವಿಶ್ವನನ್ನು ಜಯಿಸಿದ
ವರಾದ ಕಾರಣ ಬುದ್ಧ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದ ಈ ಅರಸರಿಗೆ “ ಜಯಿನಃ ”

ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದು ಅದು ಅಪಭ್ರಂಶವಾಗಿ “ಜೈನ” ಬಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದಂತೆ ಅಥವಾ ಅವರ ದೇವರಾದ ಜಿನನಿಂದ ಬಂದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರಿಗೆ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಅಥವಾ ಉಜ್ಜೈನ್ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದೆಂದೂ ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಶ್ರೌತಪಾಲ ಮಹಾರಾಜನು ಆದಿನುರುಳಾರಾಧ್ಯರಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗ ದೀಕ್ಷೆಹೊಂದಿ ಶಿಷ್ಯನಾದ ತರುವಾಯ ಅವನ ಸಂಕತಿಯ ಅರಸ ರೆಲ್ಲರೂ ಅವಂತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರ ಸದ್ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನ ಮರದ ಒಡೆಯರಾದ “ಶಂಭು ಮುನಿ”ಗಳೆಂಬ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೂ ಆ ಊರ ಅರಸಾದ ವೀರಸೇನನಿಗೂ ಮನಸ್ತಾಪವುಂಟಾಯಿತು. ಗುರುಗಳಿಗೂ ಅರಸರಿಗೂ ತುಮುಲಯುದ್ಧವೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅರಸನ ಸೇನೆ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿತು. ಗುರುಗಳಿಗೆ ವಿಜಯ ದೊರೆಯಿತು. ಆದರೂ ಈ ವಿಜಯ ಕ್ಷುತ್ರಿಯರಿಗೇ ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲದೆ ತಮಗೆ ಸ್ವದೇವರು ಉದಾರಿಗಳಾದ ಶಂಭು ಮುನಿಗಳು ಅರಸನಿಗೆ ಬಹುವಿಧವಾದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು. ಅರಸು ಕ್ರೂರಿಯಾದ ಕಾರಣ ತಾನು ನೋತರೂ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯ ಬಯಸುವುದನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ಆಗ ಶಂಭು ಮುನಿಗಳು ಅತುಲ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮ ಪೀಠವನ್ನು ತ್ಯಾಗಮಾಡಿ ವೈರಾಗ್ಯ ಶೀಲರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ವಯಣ ಬೆಳೆಸಿ ಸಿಬಿಡವಾದ ಒಂದು ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಶಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಗುರುಕುಲವನ್ನು ಯಥಾವಿಧವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿದರು. ಕೆಲಕಾಲವು ಸುಖವಾಗಿ ನಡೆಸಿತು. ತಮ್ಮ ವಯೋಮಾನವು ಕುಗ್ಗಿದ್ದರಿಂದ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಎಂಬವರಿಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೆಲವಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಅವರು ಶಿಷ್ಯಕೃಷಕರಾದರು.

ಪರ್ಣ ಕುಟೀರದಲ್ಲಿಿದ್ದರೂ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಸದ್ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಅರಸು ವೀರಸೇನನ ಸೇನೆ ಅಲ್ಲಿಗೂದಾಳಿಯಿಕ್ಕಿತು. ತಪಸ್ವಿಯಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಧರ್ಮದ್ರೋಹಿಯಾದ ಅರಸನ ನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವುದು ಲೇಸಲ್ಲವೆಂದೆಣಿಸಿ ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಬೇರೆದಾರಿಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ಶಿವ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಪರಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತನು. ಆಕಾಲವೇ ಕ್ರಿ. ಶ. ೯೦೨ ಈತನೇ ಆದಿನುರುಳಸಿದ್ಧ.

ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಜಗದ್ಗುರು ಪಂಚಪೀಠಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೀಠಕ್ಕೆ ಕುಂದುಬಂದು ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾದುದು

ರಿಸಬೇಕೆಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವಾದ ವೈದ್ಯನಾಥನನ್ನು ಏಕಾಗ್ರ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಿದನು ಈ ಧ್ಯಾನದ ಫಲವಾಗಿ ರಂಭಾಪುರೀ ವೀರ ಸಿಂಹಾನಾಥಪತಿಯಾದ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿರುವ ಸಿದ್ಧಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕೂತಿರುವುದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಅನಂದವು ಉಕ್ಕೇರಿತು. ಸಂಕಲ್ಪವು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದೆಂದು ಮನಸ್ಸು ಹೇಳ ತೊಡಗಿತು. ತಡಮಾಡದೆ ಅಲ್ಪ ಪರಿವಾರಮೊಡನೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಕರವೀರ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಸಿದ್ಧಗಿರಿಯನ್ನು ನೇರಿದನು.

ತರುಲತೆಗಳಿಂದ ಅಂದವಾಗಿರುವ ಸಿದ್ಧಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಲೂ, ವೇದಘೋಷವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೂ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಡಿಯಿ ಡುತ್ತ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮುನಿಸುಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತವಾದ ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷದ ನೆರಳಿ ಸಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿತವಾಗಿ ತಂಪಾಗಿಯೂ ಮನಕ್ಕೆ ಸೊಂಪಾಗಿಯೂ ನಿರ್ಮಲ ವಾಗಿರುವ ಶಿಶಿರತಲ್ಪದ ಮೇಲೆ ಒವ್ಪುತ್ತಿರುವ ರೇವಣಸಿದ್ಧನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ನಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿದನು. ತ್ರಿಕಾಲ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ತಟ್ಟನೆ ತನ್ನ ಗದ್ದುಗೆಯಿಂದೆದ್ದು ತನಗೆ ಸಮಾನಸ್ಥಂಭನಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ವಂದಿಸಿ ಬಲವಾಗಿ ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ತಾಪಸ ವೃಂದವು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡು ತಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿಯೇ ಅಭಿನ್ನಾತ್ಮ ಗುರುಯುಗ್ಮವನ್ನು ವಂದಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ತು. ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ನಮಾನಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ಕುಶಲಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಎಲ್ಲಾ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಅರಿಕೆಮಾಡಿದನು. ಸದ್ಭರ್ಮ ಪೀಠವನ್ನು ಉದ್ಧಾರಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿ ಕೊಂಡನು.

ಮಹಾನುಭವಿಗಳಾದ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವರ್ಯಾಲೋಚಿಸಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಸದ್ಭರ್ಮ ಪೀಠವನ್ನು ಪುನಃ ಎತ್ತ ಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಅರನಾದ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲ (ಸೋಮೇಶ್ವರ)ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪುರವನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕೆಂತಲೂ, ಅಲ್ಲಿ ಸದ್ಭರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕೆಂತಲೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿ ಅರಸ ಮೊದಲಾದ ಜೈನರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಬೋಧೆಯಿಂದ ವೀರತ್ವವ ಮತಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಮತವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂತಲೂ ಕಟ್ಟಪ್ಪಣೆಮಾಡಿ ದರು. (ಜೈನರನ್ನು ವೀರವೈವ ಮತಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆ ಯವರು ಗೋಕರ್ಣವಾಸಿಗಳಾದ ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು. ಎರಡನೆ ಯವರು ರೇವಣಸಿದ್ಧರು. ಮೂರನೆಯವರು ಮರುಳಸಿದ್ಧರೆಂದು ಈ ಕಾವ್ಯ

ದಿಂದ ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದೇ ದಾರಿಯನ್ನೇ ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ.)

ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಅನುಚ್ಛೇದಂಶೆ ಕಲ್ಯಾಣದರಸನಾದ ನೋಮೇತ್ಪರನನ್ನು ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಭಿಟ್ಟಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ವ್ರಸಿದ್ಧಳಾದ ಮಾಯಾದೇವಿಯ ಗರ್ವಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸುವರು ಈ ಸತ್ಕೀರ್ತಿಯ ಮುಖೇನ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಎಲ್ಲಿಡೆಯೂ ವ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಅದುದರಿಂದ ಅವರು ನೋಮೇತ್ಪರನು ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನೂ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೇಗಿಸಿದನು. ಅಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಸದುದದೇಶದಿಂದ ಶಿವಭಕ್ತನಾಗಿ ವೀರಶೈವನಾದನು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅವಾರವಾದ ಧನಸ್ತೆಯಿಂದ ಈಗ ಕೊಟ್ಟೂರು ಬಳಿ ಇರುವ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸದ್ಭಕ್ತಸಿಂಹಾಸನ ಮಠವನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿ ೧೨೦ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಮಠಕ್ಕೆ ದಾನವಾಗಿ ಉಂಬಳಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟನು. ಇವನ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಕಾಲಮಾನ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೪೦ ರಿಂದ ಕೊನೆ ೧೦೭೮ ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸವಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಯೋಗ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಬಾಳಿದುದು ೧೭೦ ವರ್ಷ ಒಟ್ಟು. ಈ ವರ್ಷ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. ಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿದರೆ ೧೦೫೨ ರವರೆಗೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೯೦೨ರಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಕಾ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ೨೦ ವರ್ಷದ ಪ್ರಾಯವಾದರೆ ಇರಬೇಕು. ಅದುದರಿಂದ ಅವರ ಜನನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೮೭೮ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಾಯಾ ವಿಜಯ ಮುಂತಾದ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿ ಕಾಲವುಗಡಿತವಾಗಿ ರಾಜಾಗ್ರಯವು ಬೊರೆಯುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಗೆ ವಾರ್ಧಕ್ಯವೇ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಆ ಕಾಲವೇ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೪೦ ಕಲ್ಯಾಣದ ನೋಮೇತ್ಪರ ಅಧವಾ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನಿಂದ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಮಠದ ನಿರ್ಮಾಣವು ಇದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಆಗಿರಬೇಕು.

ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಅಕುರಿಕೆ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಮಠದ ಮೇಲೆ ಕೇವಲ ೧೨ ವರ್ಷ ಮಾತ್ರವೆಂದು ಊಹಿಸುವಂತಿದೆ. ಇವರ ಸದ್ಭಕ್ತ ಸಿಂಹಾಸನಾ ರೋಹು ಕಾಲದಲ್ಲಿ

“ ವರನು ರೇವಣಸಿದ್ಧಯತಿವರ | ಗುರುವರನು ಶ್ರೀ ಚ್ಛಾನತಪ್ತೀ |
ತ್ವರನು ಶಿಶ್ನುಗ ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯನು | ಶ್ರೀಗಿರಿಯ ಪೀರೇ ||
ತ್ವರನು ವಂದಿತ ದೇಶಿಕೋತ್ತಮ | ವರನು ಕಾಂಚಿಯ ಫಾಲಲೋಚನ |
ಗುರುವು ವಾಕಾಸಿಯ ಮಹೇಶಾಚಾರ್ಯನು | ಮುದದಿ || ೪೬ ||
ಧರೆಯೊಡನೆ ವಿಶ್ವಾತೀಗೊಂದಿದ | ಮಠವ ಬೆಳ್ಳೇಗಾವಿ ದೇಶದ |
ಗುರುವದಿ ರೋಭಿಸುವ ಪಂಚಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳು ||

ಪರಮ ಜ್ಞೇತೃಸು ಕೊಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಯು | ಗುರುನುಡವರ ಸಿದ್ಧಸಾಧನು |
ವರ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಮಲಸಿದ್ಧರು ಯೋಗಿ ಗುರುವರರು || ೪೭ ||

ಚಕ್ರವರ್ತಿಯು ವೀರಭುಜ ಚಾ | ಲುಕ್ಕ ಶ್ರೀ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನು |
ವಿಕ್ರಮ ಕ್ರಮದಿಂದ ಶೋಭಿಸ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟೇಶೋ || ಪುಷ್ಪನಾಗದ ರಟ್ಟೆ
ರಾಜನು | ವಿಕೃಮೋರಂಗಲ್ಲ ಭೂಪನು | ಸಕ್ರಮದಿತಾಸನವಗೇಯುವ ಹರ
ಪುರಿಯನ್ನಪನು ” || ೪೮ || (ಸಂ. ೧೫)

ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಿದಂತೆ ಈ
ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಶ್ರೀ ಶೈಲ
ಪೀಠದ ಜಗದ್ಗುರುವಾದ ಪಂಡಿತ ದೇಶಿಕೋತ್ತಮ ಅಥವಾ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು
ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೪೦ ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನರೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೯೪೦ ರಲ್ಲಿ
ಪ್ರಸಿದ್ಧನೂ ತೆಲುಗು ಕುಮಾರ ಸಂಭವ ಕಾವ್ಯ ಕರ್ತೃವೂ ವರಯೂರು ಅರ
ಸನೂ ಆದ ನನ್ನೆ ಚೋಡ ಮಹಾರಾಜನು ಕಾವ್ಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಗುರು
ನೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿರುವ ಶ್ರೀ ಶೈಲ ಜಗದ್ಗುರು ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಜಂಗಮರು
ಈ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರಿಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದ ಗುರುಗಳೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.
ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳು “ ಶ್ರೀ ಶೈಲಖಂಡ ”ದಲ್ಲಿ ಪಿಂಗಳನೆಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಬಾಲಕನ ಕುಸ್ಥ ರೋಗವನ್ನು ಕೇವಲ ಪಾದೋದಕದಾನದಿಂದ ನಿವಾರಣೆ
ಮಾಡಿದನೆಂದು ಕೊಂಡಾಡಿರುವ ಶ್ರೀ ಶೈಲದ “ ಸದಾನಂದ ಜಗದ್ಗುರು ”
ಗಳು ಪಾಂಡನರಿಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವಕಾಲದವರು. ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ
ಕವಿಯು ತೆಲುಗು ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿರುವ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ
ಚರಿತ್ರೆಯು ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಇಸೊಬ್ಬ ಪಂಡಿತಾ
ರಾಧ್ಯರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವಾದುದರಿಂದ ಇವರು ಮೂಲ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರಲ್ಲ.

ರಂಭಾವುರಿಯಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರುದ್ರಮುನಿಯ
ಮತ್ತು ಕೋಟಿ ಪಲ್ಲಾರಾಧ್ಯರ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಚರಾಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಶ್ರೀ ಶೈಲ
ಪೀಠದ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪಂಡಿತ ದೇಶಿಕರು ದಯಮಾಡಿಸುವ ಶ್ರೀಗಿರಿಯ ಗುರುವ
ರೇಣ್ಣ ಶಂಕರ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ಎಂಬವರು ದಯಮಾಡಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ
ರಲ್ಲಿಯೇ ಪಂಡಿತ ದೇಶಿಕ ಅಥವಾ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ
(ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೫೦) ಇದ್ದರೆಂದು ಊಹಿಸಿದರೂ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನನ (ಕ್ರಿ.
ಶ. ೧೧೩೨) ಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆಯೇ ೯೨ ವರ್ಷದಷ್ಟು ಈ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು ದಳ
ಬರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅದು ರಿಂದ ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥರ ರಚನೆಯ ಮಲ್ಲಿ
ಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಮೂಲಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರಲ್ಲ.
ಅಲ್ಲದೆ ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧ—ರೇವಣಸಿದ್ಧರೂ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಲದವ
ರಲ್ಲ.

ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಮರುಳಿಸಿದ್ದ ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ
ಸಹಾಯಕರಾದ
ಶ್ರೀಭುವನಮಲ್ಲ (ಭುವನ ಕಮಲ್ಲ)

ಶ್ರೀ. ತ. ೧೦೪೦ ರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕೋನು ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವೀರಭೂಷ ಚಾಲುಕ್ಯ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲನಾದ ಸೋಮೇಶ್ವರನು ಮರುಳನಾದ ರಾಜನಾಗಿ ವೀರಶೈವನಾದ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧರೂ - ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯರೂ ಜೋಗಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರ ವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಮಹಾಗುರುಗಳ ಶಿಷ್ಯ ಶ್ರೀನಿಂಬಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿದ್ಧ ರಾದವರೇ ಏಕಾಂತರಾಮಯ್ಯ—ದೇವರದಾಸಿಮಯ್ಯ—ಶಂಕರದಾಸಿಮಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರು. ಇವರೆಲ್ಲರ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರದ ಹಿರಿಮೆಯೇ ಮಾದರಸಕ್ಕುಮಾರನಾದ ಬಾಲಬಸವೇಶ್ವರನನ್ನು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕಾರ ದತ್ತ ನೆಳೆದಿರಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ಶೈಲದಲ್ಲಿ ಇಸ್ತಿ ೧೯೪೫ರ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿಲಾ ಲೇಖನವು ದೊರೆತಿದೆ. ಅದು ಪಂಚಮರಗಳ ದಾರಿಯಿಂದ ಪ್ರೇತಾಮ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ನಡುವೆ ಗೋಗರ್ಭವೆಂಬಲ್ಲಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ “ ಶಂಕರಶಿವಾಚಾರ್ಯ, ಶಂಕರ ಗುರುಡು ” ಎಂದಿದೆ. ಈ ಶಂಕರಶಿವಾಚಾರ್ಯರೇ ಪಂಡಿತ ದೇಶಿಕೋತ್ತಮ ಆಧವಾ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರ ಎರಡನೆಯ ಶಿಷ್ಯರಿರಬೇಕೆಂದು ನಂಬಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇವರ ಕಾಲನೂನ ಶ್ರೀ. ತ. ೧೦೪೨ ಎಂದರೆ ಸುಮಾರು ೧೦೪೨. ನಂದ್ಯಾಲ ದಲ್ಲಿ “ ಪ್ರಧಮನಂದಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಒಂದು ಕಂಭದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರ ನಾಮಸಿದ್ಧಿಪದ ಒಂದು ಲೇಖನವಿದೆ ” ಅದರ ಕೆಳಗೆ ಒಂದು ಸ್ತೋತ್ರವು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಕೈ ಜೋಡಿಸಿ ನಿಂತಿದೆ. ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಿಂದ ಪಂಡಿತಾ ರಾಧ್ಯರ ಶಿಷ್ಯತೆಗಳು ಈ ಮಂದಿರವನ್ನು ತನ್ನ ಗುರುಗಳ ಶ್ರೀತ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು. ಆ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಈಗಲೂ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಶಾಖೆಯ ಜಂಗಮರ ವಶದಲ್ಲಿದೆ. ಮೂಲ ಜಂಗಮ ರಿಂದಲೇ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದ ನಿರ್ಮಿತಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿದರೆ ಆಶಿಲಾ ಲೇಖನವು ಮೂಲ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹಾಲ್ಕುರಿಕೆ ನೋಮನಾಥನು ಹೊಗಳಿರುವ “ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಜರಾಧ್ಯಾರು ” ಶ್ರೀ ಶೈಲಕ್ಕೆ ಯಾತ್ರಿಗಾಗಿ ಹೊರಟಿರುವ ಪರಿಸೆಯನ ರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಪರಿಸೆಯನರು—

“ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಶ್ರೀವತಿ ಪಂಡಿತಯ್ಯ ” (ಪಂ. ಚ ೧೧—ಪ ೨೭೫) ಎಂದು ಹಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರಿಗಿಂತ ಮೊದಲಿಗಿದ್ದ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರೂ ಅವರ ತರುವಾಯ ಶ್ರೀವತಿಸತಿ ಪಂಡಿತಾ ರಾಧ್ಯರೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಡಾ|| ಚಿಲು ಕೂರಿ ನಾರಾಯಣರಾವು ಅವರು ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ

ಅಣ್ಣಲದ ಪಿಲಾಟೇಲು

ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರೂ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೫೨ರ ಅಂದಾಜಿಗೆ ಜಗತ್ತಿನ ಮರೆ ಯಾಗಿರುವ ಅದಿಮಕುಳಿಸಿದ್ದರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುದ ರಿಂದ ಈ ಗಣಪತಿರಾಯನ ಕಾಲಮಾನವು ಇನ್ನೂ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಎಂದರೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೪೦ ಇವನ ರಾಜ್ಯಭಾರದ ಕಾಲವಾಗುವುದು. ಅದಿ ಮರುಳಿಸಿದ್ದನು ಓರಂಗಜಿಗೆ ಬಂದು ಪುತ್ರಿಸಂತಾನವಾಗುವಂತೆ ಗಣಪತಿ ರಾಯನಿಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ ಸಮಯ ಕ್ರಿ. ಶ ೧೦೪೫ ರಷ್ಟು ಪ್ರಾಚೀನವಾಗು ವುದು.

ಹೂಲಿಯ ನಂದೀಶ ಕವಿಯು ಮೂಲಮರುಳಿಸಿದ್ದರ ಸಿಂಹಾಸನಾ ರೋಹಣದ ಸಮಯವನ್ನು ಹೇಳಿರುವನಾದರೂ ತಕ ವರ್ಷಗಳನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಈಗಿನ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನ್ನು ರೇವಣಸಿದ್ದರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಂತೆಯೂ ಆ ಸ್ಥಾಪನೆಯು ವೈಶಾಖ ತು|| ತದಿನಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಂತೆಯೂ, ಮಂಚಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಹಾಸನಾ ರೋಹಣವಾದಂತೆಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿದ್ದಾನೆ. ಈಗ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆ ಯುತ್ತಿರುವ ಯಾತ್ರೋತ್ಸವವು ಹಿಂದಿನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದಂತೆ ತಿಳಿ ಯುತ್ತದೆ.

ಮೂಲ ಮರುಳಿಸಿದ್ದನು ಕಾಕತೀಯ ಗಣಪತಿರಾಯನ ಆಜ್ಞಾನೆಗೆ ದಯಮಾಡಿದಾಗ ಶ್ರೀಪತಿ ವಂಡಿತರೂ, ಅವರಗುಂಡಯ್ಯ ಎಂಬವರೂ ದರ್ಶನಪಡೆದು ಶಿವಜೀವೈಕ್ಯ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಮ್ಮತವಾದ ಸದ್ವೈಧಿ ವಡೆದಂತೆ ವಿನರಣೆಯಿದೆ (ಸಂ ೧೬. ಪದ್ಯ ೧೦) ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯರ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೭೨ ಎಂಬುದು ನಿರ್ಣಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಅವರ ಮಧ್ಯ ಕಾಲವೆಂದು ಊಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ವಿಜಯ ವಾಟಿಕೆ ಅಥವಾ ಈಗಿನ ಬೆಜ ವಾಡದಲ್ಲಿ ಅರಸನಾಗಿದ್ದ ಕೊಂಡಪಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಅನಂತವಾಲನ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಶಿವಸರ್ವೋತ್ತ ಮತ್ವ ವಿಚಾರವಾಗಿ ತಮೀವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅಗ್ನಿಸ್ತಂಭನಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಶ್ರೀಪತಿ ವಂಡಿತರು ತೋರಿಸಿರುವುದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಅನಂತವಾಲನ ಕಾಲಮಾನ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೯೫ ಎಂದು ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ಮತ. ಶ್ರೀಪತಿ ವಂಡಿತರು ಇಷ್ಟು ಕಾಲವೂ ಬದು ಕಿರಬಹುದಾದರೂ ಈ ಮಹಿಮೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವರು ಸಾಧಾರಣ ೬೦—೭೦ ವರ್ಷದ ವೃದ್ಧರೇ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದು ನಾವು ತರ್ಕಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತರು ಓರಂಗಜಿನಲ್ಲಿ ಮೂಲಮರುಳಿಸಿದ್ದರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೪೫ ರಷ್ಟು ಆಗುವುದಾದರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಇವನ ಪ್ರಾಯ ಕನಿಷ್ಠ ೩೦ ವರ್ಷವಾದರೂ ಇರಬೇಕು. ಹಾಗಿಲ್ಲದೆ ಜೀನ ಪರಬ್ರಹ್ಮರ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ವಿದ್ಯಾತಕ್ತಿ ಅನುಭವಗಳು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ

ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತರ ಜನನ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೧೫ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ದೀರ್ಘಾಯುಗಳಾಗಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೯೫—೧೦೯೬ ರವರೆಗೂ ಬಾಳಿ ಶ್ರೀಕರ ಭಾಷ್ಯ ಮುಂತಾದ ಮಹಾ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಯೋಗಿಸಿದ್ದರಾಗಿ ಮೆರೆದಿರಬೇಕೆಂದೂ ನಾವಿಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಮೂಲಮರುಳಸಿದ್ಧರೂ ಓರಂಗಲ್ಲಿನಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಹಂಪಿಗೆ ಹಯ ಮಾಡಿಸಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತ ಅಂತೇ ವಾಸಿಗಳಾದ ಗುರುಕುಲದ ವಿದ್ವತ್ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವೈದ್ಯಕೈ ಯೋಗ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡುತ್ತ ಶಿವಾಗಮ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕನುಕೂಲವಾಗಿ ಅರವತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವರು. ಈ ಸಮಯ ದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವಿಯುಳ್ಳ ಎಂಬ ಶಿವಶರಣೆಯೂ, ಓಂಕಾರ ನೆಟ್ಟಿಯೆಂಬ ಶರಣನೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಂದ ಪಟಪ್ಥಲ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವರು; ಶಿಷ್ಯರಾಗುವರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಂಪಿರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿರದೆ ಕೇವಲ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿ ಶಿವಶರಣರ ವಾಸಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬೇಕು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಇದ್ದರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧರೊಡನೆ ಸಮಾಗಮ ನಡೆಯಲೇ ಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹರಪನಹಳ್ಳಿಯ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ೯ನೆಯ ತತಮಾನದಷ್ಟು ಪೂರ್ವದಾದರೂ ಕೊನೆಗೆ ವಿಜಯ ನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಯಕರ ವಶವಾಗಿ ಮಾಂಡಲಿಕ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕು ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಅತಪತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರ ವಚನವನ್ನು ರಚಿಸಿದರೆಂಬುದನ್ನು ನೋಡುವಾಗಲಾದ ಶಿವಶರಣ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧ ರಾಮೇಶ್ವರನು ತನ್ನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.— “ಮರುಳಸಿದ್ಧ ವಚನ ಅರವತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರ” (ಪದನ ೪೦೯) ನಿವೃತ್ತರಾದ ಶಿವಶರಣ ಮರುಳಸಿದ್ಧರನ್ನು ಹೀಗೆ ತನ್ನ ವಚನದಲ್ಲಿ ಕೊಂದಾಡಿರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ೧೨ನೆಯ ತತಮಾನದ ಶಿವಶರಣರಿಗೆ ಮಹನ ರಚನೆಯ ಹಳೆಯಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರೆಂಬುದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಹಾದೇವಿಯುಳ್ಳನು ಆಳ್ವ ಮಹಾದೇವಿಯೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಕೌರಿಕನ ಸಂಸಾರದಿಂದ ವಿರಾಗಿಣಿಯಾಗಿ ‘ ತತ್ತ್ವಮಸಿ ’ಯ ಕಡೆಗೆ ಚಿಕ್ಕಿತ್ತ ಆಳ್ವ ಮಹಾದೇವಿಯು ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದ ಕೌಲ ಸುಮಾರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೫೦ ಇರಬಹುದು. ಈ ವೇಳೆಗೆ ಆಳ್ವನಿಗೆ ೧೫ ವರ್ಷದ ಪ್ರಾಯ ವಾದರೂ ಇರಬೇಕು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ವೃದ್ಧರಾಗಿರುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಹಿರಿಯಮಠಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನಿಯ ಮಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಪಟಪ್ಥಲ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಮಾಡುತ್ತ ಮಹಾಮಹಿಮ ಬಸವಣ್ಣನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜವಿಸುವನೆಂದು ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನುಡಿಯುವರು. (ಸಂ ೧೬—೨೨೫) ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಂದ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿ

ದನರು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಜಾತವೇದಿ ಮುನಿ ಅಥವಾ ಈ ಶಾನ್ಯ ಮರುಗಳಿರಬಹುದೇ ? ಏಕೆಂದರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಮುನಿ ತಂಭುಮುನಿ---ಮುಕ್ತಿಮುನಿ ಮುಂತಾಗಿ ಮುನಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾನುಭಾವಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಶಿವ ದೀಕ್ಷಾ ಗುರುಗಳು ಜಾತವೇದಿ ಮುನಿ ಅಥವಾ ಈಶಾನ್ಯ ಗುರುಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನನ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ನುಡಿದಿರುವರೆಂಬ ಪ್ರಬಲಾಧಾರದಿಂದ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಪ್ರಾಚೀನತ್ವವು ರಂಬಿಂಬುವಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕೂಡಲ ಸಂಗಮನಾಥಾ ಎಂದು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಗಳಿರುವುದು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ ಜ್ಞೇತೃದ ಒಂದುರಾದ ತನ್ನ ಜಾತವೇದಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸುವುದೆಂದು ನೂತ್ನ, ಮತಿಗೆ ಅರಿವಾಗುವುದು.

ಸಿದ್ಧರೊಡೆಯನಾದ ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಕೂಡಲಸಂಗಮದಿಂದ ಮುದನೂರು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಂಗೈದು ಅಲ್ಲಿಯ ಓದಿರುವುದರ ವಟ್ಟಾಧಿ ಕಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಏಕೋರಾಮ ಎಂಬವನಿಗೆ ವಹಿಸಿದ ವತ್ಸ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತ ಗ್ರಂಥರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವರಿಗೆ ಅಶೀರ್ವದಿಸುವನು. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಏಕೋರಾಮರು ಕೇದಾರ ಪೀಠದ ಮೂಲಾಚಾರ್ಯರಾದ ಏಕೋರಾಮರಿಗೂ ಶಿವತರೂರಾದ ಏಕಾಂತರಾಮಯ್ಯನವನಿಗೂ ತೀರ ಭಿನ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಮುದನೂರಿಂದ ಪ್ರವಾಸಿಸಿ ಮೈಲಾರ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸುವರು. ಅಲ್ಲಿ ಲಗ ಕುಟಿಲಮಂತ್ರವಾದಿಗಳಾದ ಮಲ್ಲಾರಿ -ಮಾರ್ತಂಡ ಭೈರವ--ಕಪಾಲಭೈರವ ಎಂಬವರು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರನ್ನು ಮಂತ್ರವಾದದಲ್ಲಿ ನೋಡಿ, ಪಾಪ ಶಿವತತ್ತ್ವ ಬೋಧೆಯಿಂದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅವರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವನು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಶಿಷ್ಯರಾಗುವರು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಪ್ಪತಗುದ್ದವತ್ತ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಪ್ರಯಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಗ ಅ ಗುದ್ದವತ್ತ ಮಾರಣ-ವರ-ವಶೀಕರಣ ಮುಂತಾದ ಮಾಟ-ಮದ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಚಟ್ಟಿಗೇಶ್ವರನಂಬ ಒಬ್ಬ ಸಾಧುವು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಜನರು ಇವನ ದುರ್ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತುರೂ ಸಿರುಪಾಯರಾಗಿದ್ದರು. ಮಹಾ ಮಹಿಮನಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿಯಿತು. ಅವನಿಗೆ ಆತ್ಮಯೋಗದಿಂದ ಭಯವನ್ನೂ ಕೊನೆಗೆ ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಸದ್ಬೋಧೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ಚಟ್ಟಿಗನು ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಹಿಂದೆ ಧಾವಿಸಿದನು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಹರಪುರಿ ಅಥವಾ ಈಗಿನ ಹರವನಹಳ್ಳಿಗೆ ವಯನಾಡಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಆಗ ಚಂದ್ರಕಾಂತನೆಂಬ ಅರಸು ರಾಜ್ಯನಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಸದುಪದೇಶದ ಫಲವಾಗಿ ಚಂದ್ರಕಾಂತನು “ಜೈನಧರ್ಮವನೊಪ್ಪಿಸ್ತೆ ನೀನೆನ್ನನುದ್ದರಿಸು” ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಆಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅರಸನಿಗೆ ಚಂದ್ರತೇಜದನೆಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಅವನಿಗೂ ಅವನ ಪರಿವಾರದವರಿಗೂ ಶಿವವೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಆನುಗ್ರಹಿಸಿ ವೀರಶೈವ ಮತದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದನು. ಹರವನಹಳ್ಳಿಯ ಈ ಜೈನರಾಜ್ಯವು ಎಂದು ನಾವನಾಯಿತೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗದಿದ್ದರೂ ಇತ್ತರಾಗಿ ದೊರೆತ ಆಧಾರಗಳಮೇಲಿಂದ ದಂವೆಯ ಅರಸರ ಅನುಗ್ರಹ ಪಾತ್ರವಾದ ದಾದಯ್ಯ ಎಂಬ ಪಾಳ್ಯಗಾರನು ಕ್ರಿ. ಶ ೧೧೬೪ರಲ್ಲಿ ಅಂಜನೇಯ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಪುನಃ ರಾಜ್ಯಭಾರವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದಂತೆಯೂ, ರಸ್ತೆ ಅರಸುನೆಂಬಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಕಾಟವಾಗಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಿಂದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೇಶ್ವರ ಸ್ಥಾಪಿಸುವನ್ನು ಬರನಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಸ್ಥಿತನಾದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಈ ಪಾಳ್ಯಗಾರರೂ ವೀರಶೈವರಾಗಿ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಶಿಷ್ಯರಾದರೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ಈ ಪಾಳ್ಯಗಾರರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವನೇ ಸೋದರರಾದ ನಾಯಕನು ಇವನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೬೬ ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಕ್ಕೆ ದರಮಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ನಡೆದನು. ತನ್ನ ಮುಪ್ರಾಂಶವನ್ನು ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧೇಶ ಎಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದನು. ಅವನ ವತ್ರ ದೊರೆತಿದೆ. ದರಗನವನ್ನಿರುಳ್ಳಿದ್ದ ಜೈನರಲ್ಲಿಯ ಚತುರ್ಧಕಂಠವರ್ಗದವರಿದ್ದರೂ ಅದು ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಂದ ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ನಡೆತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅವರೊಂದಿಗೆ ಸಂತ್ರೇಸಿ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿರುವ ವಂಚನು ಅಥವಾ ವಂಚನುರಾಲಿಯವರೊಡನೆ ಸೇರಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಮೋದರರಂತೆ ನಡೆದು ಕೊಳ್ಳಿರಿ. ಈ ಉದ್ದೇಶವಿಂದ ನಮಗೆ ಸೋದರರು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಶಾಶ್ವತವಾಗಲಿ ಎಂದು ಹರಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. (ಸಂ ೧೬ ಪದ್ಯ ೩೬) ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಶಿಷ್ಯರಾದ ಆ ಸೋದರ ಎಂಬ ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಶಬ್ದತದ್ವಂದಿಂದ ಅಥವಾ ಶಬ್ದಸ್ಮತ್ಯಾಸದಿಂದ ನಾವರ ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಆ ಮುಂದೆ ನಾವ ಎಂದೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಅಚ್ಚೆಯಂಗೆ ಭಕ್ತರಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿರುವ ವಂಚನು ನಾಲೆಯವರೂ ನಾದರೂ ಅದ್ವೈತವಾದಿರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯಾವಶ್ಯಕ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಕೃನೆಯಿಂದ ಸೋದರರ ಅಥವಾ ನಾದರರ ಮೂಲ ವಂಶಾವಳಿಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾದುದು ಹರವನಹಳ್ಳಿಯೆಂದೂ ಅಥವಾ ಆ

ಧರ್ಮ ಕಾರ್ಯಗಳ ಆಚರಣೆಗಾಗಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಹರವನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟುಧಿಕಾರಿಯಾದ ಒಬ್ಬ ಮಾಹೇಶ್ವರ ಗುರುಗಳನ್ನೂ ನಿಯಮಿಸಿದ್ದನೆಂದು ಕಾವ್ಯ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆ ಮಠವು ಈಗ ಯಾವುದೆಂಬುದು ವಿಸುರ್ತನೀಯವಾದ ಅಂಶ

ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಹೀಗೆ ಪ್ರಸಂಚವನ್ನು ಸುತ್ತುತ್ತ ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ರಂಭಾಪುರೀ ಪೀಠಕ್ಕೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿ ಅವರ ಪಟ್ಟಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅಗಮಿಸುವಂತೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಬಿನ್ನಹವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ನೇರವಾಗಿ ರಂಭಾಪುರಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸುವರು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೂಲಿಯ ಗುರುವರ ಪ್ಲಾನತಕ್ಷೀಪ್ತರನೂ, ತ್ರೀಗಿರಿಯ (ತ್ರೀಪೈಲದ) ಗುರುವರೇಣ, ರಂಕರನೂ, ಹಿಮಗಿರಿಯ (ಕೇದಾರದ) ಪರಮಾನಂದ ಲಿಂಗನೂ ದಯಮಾಡಿಸಿರುವರು. ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ರುವ್ರ ಮುನಿಗೆ ಪಟ್ಟಧಿಕಾರವೂ ಕೋಟಿವಲ್ಲಾರಾಘರಿಗೆ ಚರಾಧಿಕಾರವೂ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಈ ಕಾಲಮಾನ ಅಂದಾಜು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೫೦ ಆಗ ಬಹುದು. ಲಿಂಗರೂಪಿಗಳಾದ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಈ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಬಾಳಿರಬೇಕು. ಇವರ ದೀರ್ಘ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಾಕವಿಗಳೇನೇಕರು ಒಂದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಲ್ಲ. ತಿರಾಗಿವ್ವಾರೆ. ಇಬೋಗನ್ನಿ, ರಸನ್ನಿಗಳಿಂದ ಪಡಿಸಲ್ಪಡುವುದು ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಬಾಳಿರುವುದು ಹಿಂದಿನವರಾಗಲೂ ಸಂಜೀವನವುಂಟುಮಾಡಿಲ್ಲ. ಆ ಮಹಾಕವಿಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಮಹಿಮಾವಂತರಾದ ಈ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಕ್ರಿ. ಪೂರ್ವ ಮುನ್ನೂರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಗೆ ಅವತರಿಸಬೇಕು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೫೦ ವರೆಗೆ ಬಾಳುವುದು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖ ಮಾಡಬೇಕು.

ರುವ್ರ ಬುಗಳ ಪಟ್ಟಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಹಿಮವತ್ಸೇದಾರ ಪೀಠದ ಒಗವರು ಪರಮಾನಂದ ಲಿಂಗರೂ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೫೦ ರಲ್ಲಿ ಕೇದಾರ ಸಿಂಹಾಸನವು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಿತೆಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಂತಿದೆ. ಈ ಪೀಠಾಚಾರ್ಯರ ವಂಶವಾದ ಮಾಹೇಶ್ವರ ರುವ್ರ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾವಳವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಆ ಮುಂದೆ ಮಹಾನುಭಾವ ಬಸವಗೃಹವರು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಗೋದಾವರಿಗೆ ಜಂಗಮರನ್ನು ಕರೆತಂದಿರುವುದು ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವಕಾಲದ ವೀರಶೈವ ಮಹಾಚಾರ್ಯರ ವೈಧಾನಿಕಾರ್ಯವು ಮತಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದೇ ಆಗಿದ್ದಿತು. ವಜ್ರಾಭಿಷಿಕ್ತರಾದ

ರುದ್ರಮುನಿಗಳು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೆಲಕಾಲದಲ್ಲೆಯೇ ಆ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಮಲ್ಲರು ಅಥವಾ ಮಲವರೆಂಬ ಸದ್ವ್ಯಕ್ತರನ್ನು ಶಿವಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿ ವೀರಶೈವಕ್ಕೆ ನೇರಿಸಿದರು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಕೋಟಿ ಸಲ್ಲಾರಾಧ್ಯರು ನೋಣಮುಖ್ಯದಾಚಾರದವರು ಅಥವಾ ನೋಣಮರೆಂಬ ಸದ್ವ್ಯಕ್ತರಿಗಲ್ಲಾ ಶಿವಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ವೀರಶೈವದಲ್ಲಿ ನೇರಿಸಿದರು (ಸಂ ೧೬ ಪದ್ಯ ೪೧) ರಂಭಾಪುರಿಯಿಂದ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಮರಳುವಾಗ ಜೈನರಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥರೆಂಬ ವರ್ಗದ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಜನರಿಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಕೊಡುತ್ತ ವೀರಶೈವವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪೊಂದಿಸಿದರು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ರಂಭಾಪುರಿಯಾದಿನಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಎರಡೂವರೆ ಲಕ್ಷ ಜನರಿಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಕೊಟ್ಟು ವೀರಶೈವ ಮತದಲ್ಲಿ ನೇರಿಸಿದರು. ಈ ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧರೇ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಯೋಗ ಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಸಂಚರಿಸಿದ ದೇಶವೇ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ವಾಶಿಸದಕ್ಷೇತ್ರವೇ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಇವರಿರ್ವರ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ತಮ್ಮ ನಿಜವಾಸವಾದ ಕುಗ್ರಿರುವ ರನ್ಮಾಟಕದ ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದುದನ್ನು ಈಡು ಪುರಜನವೂ ಪರಜನವೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿಸಿತು. ಅನಂದೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಕಣ್ಣನಗಳ ಪಾಪ ತಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. ತವೋ ಮಹಿಮನ ದೇಹವೇ ಅಂತ ಹುದು. ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಅಂತಹುದು. ವಾದವೇ ಅಂತಹುದು ಮಹಿಮಾ ಚರಿತ್ರನಾದ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು—

“ಒಂದುನೂರೆಪ್ಪತ್ತು ವರುಷವು | ನಿಂದು ಮರ್ತ್ಯದಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು |
ತಂದೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಕೃಪೆಯಿಂದುಜ್ಜಯಿನಿ ಪುರವ ||

ಚಂದದಿಂ ನಿರ್ಮಿಸುತ ಧರ್ಮಕೆ | ಕುಂದುಬಂದದಕೆರದೆ ನೈಜಾ |
ನಂದದಿಂಸದ್ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನವ ರಚಿಸಿದನು” || ೪೪ || (ಸಂ ೧೬

ಒಂದುನೂರಾ ಎಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳಿ ತನ್ನ ಸದ್ಭರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಿಯುಂಟುಂಬವರನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಶಿವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಸುಪ್ರಸಾದದ ಸ್ವರೂಪಿಯಾಗಿ ಶಿಷ್ಯಾಕೃತನಾದನು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಇತಿಹಾಸ ಮುಗಿಯಿತು.

ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಯಾದ ಹೂಲಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ

ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ತರುವಾಯ ಮುಕ್ತಿಯುನಿ, ಅವನ ಶಿಷ್ಯ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ, ಅವನ ಶಿಷ್ಯ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ, ಅವನ ಶಿಷ್ಯ ಸಿದ್ಧನಾಥ ಈ ಸಾಲ್ವರು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಪುರದ ಸಂತರ ಸಿದ್ಧನಾಥರು ಹೂಲಿಯ ಸಿದ್ಧನಂಜೇತನ ಗುರುಕುಲದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಿನಯ ಸದಾಚಾರ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಎಂಬವನನ್ನು ಶಿಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿ ತನ್ನ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರವನ್ನು

ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಈ ಮಹಿಮನ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರದ ಸಮಯ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೮೧. ಈತನು ಕ್ರಿಯಾಸಿದ್ಧನೂ, ಯೋಗೀಶ್ವರನೂ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದ್ಭುತ ಅತ್ಯಯುಕ್ತರಗಳಾದ ಕಲವು ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿರುವನು. ಆ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಂದೀಶ ಕವಿಯ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಮುಂದುವರಿಸುವೆವು.

ಮಹಿಮನಾ ಶಾಲಿಯಾದ ಹೂಲಿಯ ಮರುಳಿಸಿದ್ದನು ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಮೂಡೂರಿನ ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಗೌಡನು ಮರುಳಿಸಿದ್ದನನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಪುತ್ರ ಸಂತಾನವನ್ನು ಕೇಳುವನು. ಗೌಡನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮರುಳಿಸಿದ್ದನು ಸಿನಗೆ ಪುತ್ರಸಂತಾನ ಫಲವಿಲ್ಲ ವಾದರೂ ಸಾಕೇ ಸಿನಗೆ ಮಗುವಾಗಿ ತೋರುವನೆಂದು ಅಶೀರ್ವದಿಸುವನು. ಗೌಡ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಅಪಾರ ಸಂಪೋಷವಾಗುವುದು. ಗುರು ಚರಣಕ್ಕೆ ವಂದಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವರು. ಆಗ ಮರುಳಿಸಿದ್ದನು ಬಂದು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ವ ವೃಕ್ಷದಡಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಶುವಾಗಿ ಅಡಕೊಡಗಿದನು. ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಗೌಡನ ಮನೆಯ ಅಳೋಬ್ಬನು ಅದೇ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡಲು ಬಂದು ಶಿಶುವನು. ಕಂಡು ಅತ್ಯರ್ಪಣಪಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗಿ ಗೌಡನಿಗೆ ತಿಳುಹಿಸಿದನು. ಈ ವಾತಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ ಗೌಡದಂಪತಿಗಳು ಆತಿಶೀರ್ಷಕವಾಗಿ ಆ ಹೊಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಡುತ್ತಿರುವ ಶಿಶುವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಮುದ್ದಾಡಿದರು. ಕೊರಳಲ್ಲಿ ಶಿವ ಲಿಂಗ ಹನೆಯಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರವುಳ್ಳ ಆ ಶಿಶುವಿಗೆ ಗೌಡನ ಹೆಂಡತಿಯು ಬಂಗಾರದ ಒಡನೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಿಟ್ಟು ಅನಂದದಿಂದ ಹಾಡಿ ಹರಸಿ ಪ್ರೇಮ ಭರದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆದು ತನ್ನ ಎದೆಗೆ ಶಿಶುವನ್ನು ತಟ್ಟಿಕೊಂಡಳು. ಉಬ್ಬಿ ಮೊಲೆಗೆ ಧಿರುವಿನ ಮುಖವನ್ನಿಟ್ಟಳು ಶಿಶುವು ಭರವಿಂದ ಮೊಲೆ ಯನ್ನು ಕುದಿಯಿರು ದತ್ತಿತು. ಬಂದೆಯಾದರೂ ತನ್ನ ಮೊಲೆಗೆ ವಿಪುಲವಾದ ಹಾಲು ಬಿದ್ದುದರಿಂದ ಗೌಡಕಿಂಗೂ, ಅಕೆಯ ವಾಕ್ಯ ಶ್ರವಣದಿಂದ ಅವಳ ಗೆಳೆಯರೂ ಅಷ್ಟೆಯೇ ಚಕಿತರಾದರು. ಇವನು ಕಂದನಲ್ಲ, ಇಂದುಧರ ಸಂದನು. ಬಾಲನಲ್ಲ ಕಾಲವರಸೆಂದರು. ಶಿಶುವಿನ ಚಂದ್ರಾನನವನ್ನು ಮನದಗಿಂ, ಚುಂಬಿಸಿದರು, ಶಿಶುವು ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ಚಂದ್ರನಂತೆ ಬೆಳೆಯಿಸು, ಅದರಂತೆ ಗೌಡದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಅನಂದವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಬಾಲ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆರೆಯ ಬಾಲಕರೊಡನೆ ಅಡುತ್ತ, ಓಡುತ್ತ, ಬೀಳುತ್ತ, ಏಳುತ್ತ ದೊಡ್ಡವನಾದರೂ ಗೋವಾಲನೆ ಮಂತಾದ ತರುಳಮರುಳಾಟದಿಂದ ಮತ್ತೆಯೂ ಮರುಳನಾಮವನ್ನೇ ಪೊಂದಿ ಗೌಡದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲವಿನ ಅನಂದವನ್ನೀಯುತ್ತ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು ಮರುಳಿಸಿದ್ದನಾಗಿ ಪುನಃ ರಂಭಾ ಪುರಿಗೆ ತೆರಳಿದನು.

ಆಗ ರಂಭಾಪುರಿಯ ವೀರ ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧನಾಥ ಎಂಬವರು ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅವರಿಗೆ ಯೋಗವಿದ್ಯೆಯ ಪರಕಾಂಕ್ಷು ಪ್ರವೇಶ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಹಾಕೂಟವೆಂಬ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಿದ್ಧರಾತ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ದಿನ ತಪೋನುಷ್ಠಾನ ತತ್ಪರನಾಗಿ ಆ ಪ್ರಾಂತದ ಅನೇಕ ಸದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ ಶಿವಲಿಂಗ ದೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದನು. ಭಕ್ತರ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಫಲಗೊಳಿಸಿದನು (ಈಗ ಈ ಮಹಾಕೂಟ ಕ್ಷೇತ್ರವು ವಿಜಾಪುರಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾದಾಮಿ ತಾಲೂಕಿನ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ. ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿರಂಜನ ಹಾನುಗಲ್ಲು ಕುಮಾರ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನರಿತೇ ಆಬಳಿ ಶಿವಯೋಗ ಮಂದಿರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.)

ಹೂಲಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಶಿಶುವಾಗಿ ಪಡೆದ ಕಗ್ಗಲ್ಲಿ ಗೌಡನು ಧಾರವಾಡಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಾನಗಲ್ಲು ತಾಲೂಕು ಆಲೂರು ಬಳಿಯಿರುವ ಮೂಡೂರಿನವನೆಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಲವು ಇತಿಹಾಸವನ್ನೂ ಅವರು ಕಟ್ಟುವರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಉಜ್ಜಯಿನಿ ದುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿದ್ದ ಕೇತನಹಳ್ಳಿಯೇ ಕಗ್ಗಲ್ಲಾಗಿತ್ತೆಂದೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಸುಮಾರು ೩ ಮೈಲಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹಾಳಾಗಿರುವ ಹಳ್ಳಿಯೇ ಕಗ್ಗಲ್ಲು ಪುರವೆಂದೂ ಹೇಳುವರು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವರ ಶೋಧನೆಯೇ ಸಾಧುವಾಗಿದೆ ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ನಂದೀಶಕವಿಯು:—“ಮತ್ತೆ ಮೂಡೂರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರೆ ಭಕ್ತವರ ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಗೌಡನು ಕರ್ತೃ ಶ್ರೀ ಗುರುಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಮಂದಿರವರಚಿಸಿ” (ಸಂ ೧೭ ಪದ್ಯ ೩೮) ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಈ ಹೂಲಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮಹಾಕೂಟದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ ರಂಭಾಕೇರಿ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಸೋಮಣ್ಣನೆಂಬ ಕುರುಬನು ಪುತ್ರಸಂತಾನವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅಶೀರ್ವದಿಸುವನು. ಈ ಮಹಿಮನ ಅಶೀರ್ವಾದದಿಂದ ಸೋಮಣ್ಣನಿಗೆ ಪುತ್ರಸಂತಾನವಾದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಅಮೋಘಸಿದ್ಧನೆಂಬ ಹೆಸರಿಡುವರು. ಈ ಅಮೋಘಸಿದ್ಧನು ತನ್ನ ಗುರುವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಭೀಮಾನಂದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಮಾಸನೂರಿಂಬ ಗ್ರಾಮದ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಕಾಣುವನು. ವಂದಿಸುವನು. ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಹೊಂದುವನು. ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೊಡನೆ ಹೂಲಿಯ ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವನು. ಈ ಅಮೋಘ ಸಿದ್ಧನು ಹೂಲಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಕುರುಬ ಜನಕ್ಕೆಲ್ಲ ವೀರಶೈವವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಶಿವಲಿಂಗಧಾರಕರನ್ನಾಗಿಸಿದನು.

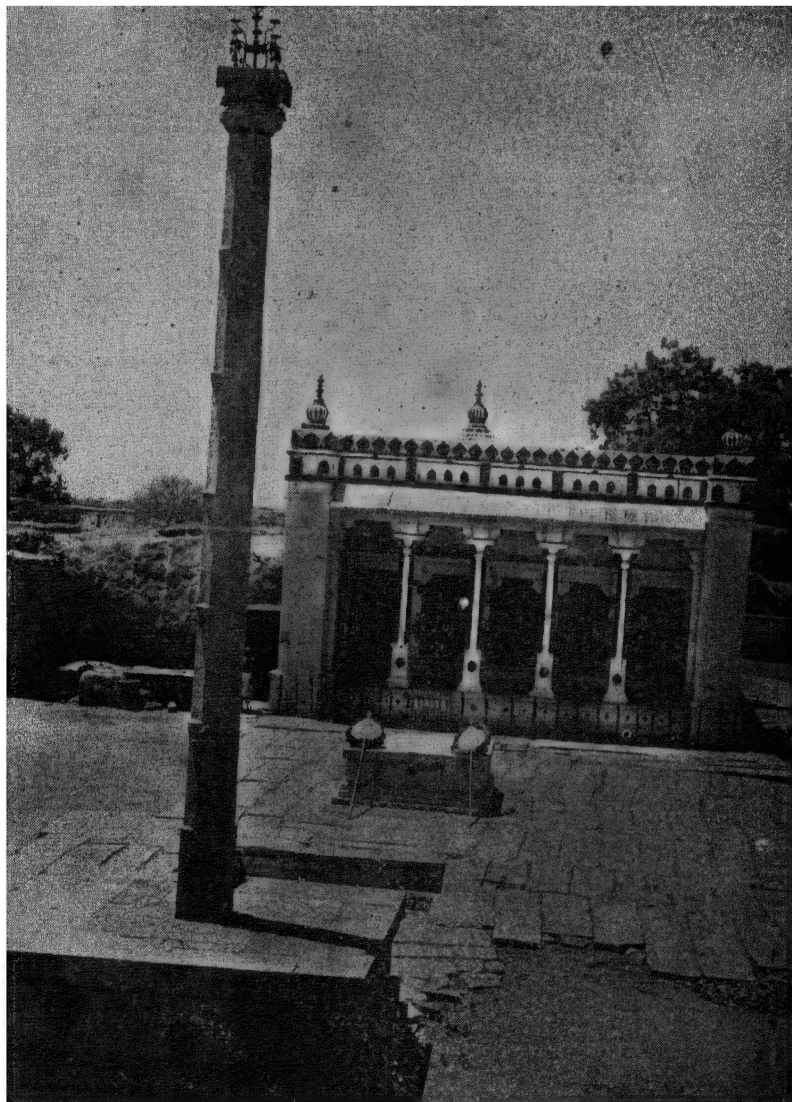
ಈ ಹೂಲಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅಮೋಘಸಿದ್ಧನನ್ನು ಕುರುಬರಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಹಿರಿಯಕುಂಬೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೇರವಾಗಿ ಮೂಡೂರಿಗೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಗೌಡನ ಕಡೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲದೆ ಒಂದು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. (ಸಂ ೧೭ ಪದ್ಯ ೩೯)

ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೇತೂರಿಗೂ ಆನೆಗೋಡೆಗೂ ಪ್ರಯಾಣಿಸಿ ಕೆಲಕಾಲ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಅಲ್ಲಿ ಸದಜಾನಂದ ಯೋಗಿ ಎಂಬವಗೆ ಶಿವಯೋಗ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪದೇಶಮಾಡಿದನು. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಪುಣ್ಯಪ್ರೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಧರ್ಮೋದ್ಧಾರ ಭಕ್ತೋದ್ಧಾರಗಳನ್ನೆಸಗುತ್ತ ಹೂಲಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮತ್ತೆಯೂ ಹೂಲಿಗೆ ಬಂದು ಆ ಮರದ ಸಿದ್ಧ ನಂಜೇಶ್ವರನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಮೇರೆಗೆ ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲ ಯೋಗಿ ಎಂಬವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲೋಸುಗ ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಪಯಣ ಬೆಳೆಸಿ ಉಳಿದ ಚತುರಾಚಾರ್ಯ ಮಹಾಸೀರದವರ ಮತ್ತು ಇತರ ಸದ್ಭಕ್ತರ ಸದಭಿಪ್ರಾಯದೊಂದಿಗೆ ತುಭಮಾಹಾರ್ತದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮುಖಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಪೀಠಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಬಳಿಕ ಹೂಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಶಿಷ್ಯಕೃನಾದನು (೧೭ ಪ ೪೪)

ಈ ಹೂಲಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಂದ ಜಗದ್ಗುರು ಪಟ್ಟವನ್ನೇ ಪಡೆದ ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲ ಯೋಗಿಗಳು ಬಹು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೆ ಬಂದರು. ಇವರಮಹಿಮೆ ನಾಲ್ಕು ಐಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹರಡಿತು ಅನೇಕ ದೇಶದ ಅರಸರು ಇವರಿಂದ ಧರ್ಮಬೋಧೆ ಹೊಂದಿ ವೀರಶೈವರಾದರು. ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬನಾದ ಗಜಪತಿ ಮಹೇಂದ್ರ ಎಂಬ ಅರಸು ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಬಂದು ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಮಂದಿರದ ಮುಂದುಗಡೆ ಒಂದು ಮಂಟಪವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಅದರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲ (ಸೋಮೇಶ್ವರ ಕಲ್ಯಾಣದ ಅರಸ)ನ ಶಿಲಾವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲ ಯೋಗಿಯ ನಿವೃತ್ತಿ ಆಗಾಧವಾಗಿದ್ದಿತು. ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೀರುವುದರಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯತೀಯನಾಗಿದ್ದನು. ಜೊತೆಗೆ ಶಿವಯೋಗ ಶಿವಭಕ್ತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಸಿದ್ಧನೂ ಆಗಿದ್ದನು. ಬಂಜೆಯರಿಗೆ ಸಂತಾನದಾನ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಈತನ ಮಹಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು. ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಪುರದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ಬಿಜ್ಜಗೌಡ ಎಂಬವನಿಗೂ ಬಾಗಳಿ ಬಸಪ್ಪ ನಾಯಕ ಎಂಬವನಿಗೂ ಪುತ್ರಸಂತಾನವನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಿದನು. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಬುಳ್ಳಪ್ಪ ಎಂಬ ಅರಸನಿಗೆ ಪುತ್ರ ಸಂತಾನವನ್ನನುಗ್ರಹಿಸಿ ಅವನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು. “ಸಾವಿರಕ್ಕೊಂದು ಸಂತಾನ” ಎಂದು ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಣ್ಯದಿಯಾಗಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿತು, ಸಂತಾನಹೀನರಾದ

ಸಿರಿವಂತರನೇಕರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದರು ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ (ಹಂಪಿ)ದ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ಪ್ರೌಢರಾಯನು ಸಂತಾನಹೀನನಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಈ ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಯೋಗಿಗಳನ್ನು ತನ್ನರಮನೆಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನೇವಿಸಿದನು. ಜಗದ್ಗುರುವು ಸಾರ್ವಭೌಮನ ನೇವೆಗೆಮೆಚ್ಚಿ ಶುಭವೀರ್ವಾದಿಂದ ಪುತ್ರಸಂತಾನ ವಾಗು ಮತೆನೂಡಿದನು. ಹಂಪಿಯ ಪ್ರೌಢರಾಯನು ವಿದ್ಯಾವಿರಾರದನಾಗಿದ್ದನು. ಧರ್ಮಜ್ಞನಾಗಿದ್ದನು. ಅದು ಕಾರಣ ಅವನ ಮನಸ್ಸು ವೀರಶೈವವನ್ನು ಸೇರಿತು; ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು. ಉತ್ತರೋತ್ತರವಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಚಾರದ ಅಚರಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಗುರುವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾರ್ವಭೌಮ, ಪ್ರೌಢರಾಯನು ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು ಅರಸನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಮರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಮಲ್ಲೆತ್ತರ ಎಂಬ ತಮ್ಮೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಂಪಿಯ ಹಿರಿಯಮರದ ಪರಂಪರೆಯವನೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನೆಂಬುದು ಐತಿಹಾಸಿಕಜ್ಞರಿಗೆ ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿಯೇ ಆಗಿದೆ.

ಹಂಪಿಯ ಅರಸು ಪ್ರೌಢರಾಯನ ಎರಡನೆಯ ಹೆಸರು ದೇವರಾಜ ಅರಸು ಅಥವಾ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನೆಂದಿರಬೇಕು. ಇವನ ಮಂತ್ರಿ ಜಕ್ಕಣ ಎಂಬವನೂ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಎಂಬವನೂ ಇಬ್ಬರೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಜಮಂತ್ರಿ ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯ, ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಮಾತ್ಯ ಎಂದು ಇವರನ್ನು ನಂದೀಶ ಕವಿಯು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಹಾವಿದ್ವಾಂಸರೂ ವೀರ ಶೈವ ಶತ್ರುಜ್ಞರೂ ಆದ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀರದ ಜಗದ್ಗುರು ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲ ಯೋಗಿಗಳ ನೇತೃತ್ವ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಪ್ರೌಢರಾಯನ ಉದಾರದಾತೃತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಪಿಗೆ ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಪೀರಾಚಾರ್ಯರೂ, ವೀರಶೈವ ಇತರ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ತಂಡೋಪತಂಡವಾಗಿ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದರು. ಮಹಾಗುರುವಾದ ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲ ಯೋಗಿಯು ಬಸವಮಂಡೂಪೀತನೇ ಮೊದಲಾದ ಶಿವರಣರ ಬೋಧೆ ಹಾಗೂ ಅಗತ್ಯ ಮತರ್ಷಿಗೆ ಜಗದ್ಗುರು ರೇಣುಕರು ಬೋಧಿಸಿದ ಬೋಧೆ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಒಂದುಕಡೆ ಶೇಖರಿಸಿ ವಸಚನ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಮತ್ತಿತರ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದನು. ಅವನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಶಿವತರಣರ ಅಂಕಿತವುಳ್ಳ ಅನೇಕ ವಚನ ಗ್ರಂಥಗಳು ಸಿದ್ಧವಾದವು ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಮಾತ್ಯನು ಸ್ವಮತಿ ಪ್ರೇರಿತನಾಗಿ ಕೂಡಲ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಅಂಕಿತವುಳ್ಳ ಬಸವೇಶ್ವರ ವಚನಗಳನ್ನೂ, ಶಿವ ಶತ್ರು ಚಿಂತಾಮಣಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ, ಅನುಭವಾವೃತವೆಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ರಚಿಸಿದನು. ಕಲ್ಲುಮರದ ಚಾರ್ಯನವರನು ಅಲ್ಲನುಸೃಭು ವಚನಗಳನ್ನೂ, ಚಕ್ಕಣಾಮಾತ್ಯನು

ಸಿಂಧೋಗಿ ವಾದಿಗ ಮಠಾಫಘ್ಢನಗುಡಿ

ಇತರ ಶರಣರ ವಚನಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದರು. ಸಿದ್ಧಮುಲ್ಲಯೋಗಿಯ ವಿಶಾಲ ಹೃದಯದಿಂದ ಬೆಳೆದ ಶರಣರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಅಖಂಡ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನೇ ತುಂಬಿತು, ತುಳುಕಿತು. ಸರ್ವರನ್ನೂ ಸಮತಾ ನದಿಯ ತುಂಗ ಭದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ವವಿತ್ರ ಹಾಗೂ ಶಾಂತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಬಹು ಭಾಗವಿಂದ ಬರುವ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೋಧೆ ದೊರೆಯಬೇಕೆಂದು ಹಂಪೆಯ ಅರಸು ಪ್ರೌಢಾಚಾರ್ಯನು ದಂಪೆಯ ತುಂಗಭದ್ರಾತಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾವನಾ ಶ್ರಮವನ್ನು ಈ ಮಹಾಗುರುವಿಗೆ ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟನು. ಕೆಲಕಾಲ ಈ ಸಿದ್ಧ ಮುಲ್ಲ ಜಗದ್ಗುರುಗಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಪೋನುಷ್ಠಾನಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. (ಸಂ ೧೮. ಪದ್ಯ ೧೩ರಿಂದ ೨೮ರವರೆಗೆ)

ಸಿಂದೋಗಿಯ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧ

ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಸದ್ಧರ್ಮ ಪೀಠಧೀಶ್ವರನಾದ ಜಗದ್ಗುರು ಸಿದ್ಧಮುಲ್ಲ ಯೋಗಿಯ ಸಂತಾನದಾನದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಿಂದೋಗಿ (ಈಗ ನೈಜಾಂ ಕೊಫ್ತಳದ ಬಳಿಯಿದೆ) ಗ್ರಾಮದ ಗೌಡನು ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಹೊನ್ನುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಪುತ್ರಸಂತಾನವನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದನು. ಗುರುಗಳು ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಹಸ್ತದಿಂದ ಫಲಾಶೀರ್ವಾದಮಾಡಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಗೌಡನಿಗೆ ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ರ ಸಂತಾನವಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಂಡ ಆ ಗೌಡನಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಳಾಗಿದ್ದ ಮೂಢಭಾವದ ಮಾರನೆಂಬ ಮಾದಿಗನೊಬ್ಬನು ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತನಗೆ ಸಂತಾನವಿಲ್ಲವಾಗಿಯೂ, ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಡಲು ಹಣವಿಲ್ಲವಾಗಿಯೂ ಕೊಟ್ಟರೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕುಳ್ಳು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂತಲೂ ನಂದಿಸಿ ಪುತ್ರಸಂತಾನವನ್ನು ಕೇಳಿದನು. ಅವನ ಬಡಭಕ್ತಿಗೆ ಗುರುಗಳು ಮೆಚ್ಚಿ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಇತ್ತು ಮಾದಿಗ ಮಾರನ ಹೆಂಡತಿಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿ ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದ ಸತ್ಪುತ್ರನನ್ನು ಹಡೆಡಳು. ಇವನಿಗೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನೇ ಇಟ್ಟರು. ಹರಕೆಯಂತೆ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಮರದ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಮಾದಿಗ ಮಾರನು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕುಳ್ಳುಗಳನ್ನೂ ತಂದು ಸಲ್ಲಿಸಿದನು.

ಈ ಸಿಂದೋಗಿಯ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಎಂಟು ವರ್ಷದವನಾದನು. ಗೌಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದನಗಳನ್ನು ಕಾಯಲು ದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಅನೇಕ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಇವನ ಲೀಲೆಗಳಿಗೆ ಜನ ಬೆರಗಾಯಿತು. ಇವನೊಬ್ಬ ಶರಣನೆಂದು ಕೊಂಡಾಡತೊಡಗಿತು. ಗುರುಭಕ್ತನಾದ ಈ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅಮಾನುಷ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಸಿದ್ಧಮುಲ್ಲಯೋಗಿಯ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಧಾವಿಸಿದನು.

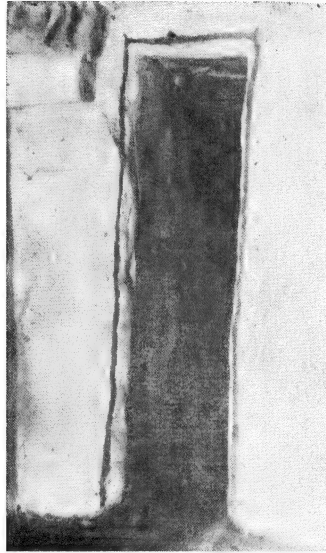
ಪಾದಪೂಜೆಗೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೊಡಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ಗುರುಗಳು ಅವನಿಗೆ ಸಮಸಮೇತವಿತ್ತು ಸಿಂಹೋಗಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧಾಂತರ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಹೋಗಿದರು ಅಪ್ಪಣೆಮಾಡಿದರು. ಆ ವಿಧವಾಗಿಯೇ ಈ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅಚರಿಸುತ್ತ ಬಂದನು. (ಸಿಂಹೋಗಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಆ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಮಾದಿಗರ ವಶದಲ್ಲಿಿದೆ.)

ಹೀಗೆಯೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಾದಿಗರ ಹರಳನೆಂಬವನು ಸಿದ್ಧನುಲ್ಲ ಯೋಗಿಗಳ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನ ಮಾದಿಗಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಒಂದು ಗುರುತನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ತಾನು ಪೂಜಾಸಕ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಂಯೋಗಿಗಳು ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಂದ ತತ್ತ್ವವನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಟ್ಟು ಮಾದಿಗರನ್ನೂ ಪರಮಭಕ್ತರನ್ನಾಗಿಸಿ ಭವಗಲೋಪವಾಗದಂತೆ ಪೀರವನ್ನಾಳಿದರು. ಇವರು ಬಟ್ಟುಲರಿ ಹೂ ಬಿಡಿಸಿದ್ದ ಕೊನೆಗೆ ಸಿದ್ಧನಾಥ ಎಂಬ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಉತ್ತರಾರ್ಧಕಾಲ ವ್ತು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿವಿಕ್ಯರಾದರು. ಈ ಪಾತಿಗಿಯನ್ನು ಕಳೆದು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾದಿಗ ಹರಳನೆಂಬ ಶರಣನೂ ಅತ್ತ ಸಿಂಹೋಗಿಯಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೂ ಅದೇ ದಿನವೇ ಮರಕ್ಕೆ ಲಿಪಿರಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡುತ್ತ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರು (ಹರಳನ್ನನು ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಮಾದಿಗಕೇರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಸಮಾಧಿಯು ಸಿಂಹೋಗಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈಗಲೂ ಇರುವವು ಇವು ಆ ಇನಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವು.) (ಸಂ ೧೮—ಪದ್ಯ ೫೭ ರವರೆಗೆ.)

ಈ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ದೇವತೆಯು ಕೃತಿಯ ಪ್ರಧಾನ ಪುರುಷನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಈ ಸಿಂಹೋಗಿಯ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗಾಗಲಿ ಅಥವಾ ದೂಲಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗಾಗಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಸಂಬಂಧವೇ ಇರುವದಿಲ್ಲ. ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವನೇ ಅವಿಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂಬುದು ಮೇಲ್ಕಾಣಿಸಿದ ವಿವರಣೆಗಳಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ; ಕಾರಣ ದೇವಕವಿಯ ಅವಭ್ಯಂತತನವೂ ಆತನ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನೇಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ ಬರೆದ ಆ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಪರಮಮಾನ್ಯವಾದುದಂತಲೂ ತನ್ನ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿಕೊಡತಕ್ಕದ್ದೆಂತಲೂ ಸಾರಿಹೇಳುವವರ ಬರೆಹ ಮತ್ತು ವಾಣಿಗಲೂ ಇನ್ನಾದರೂ ತಿದ್ದುವಾರ್ತಾಗಲೆಂಬುದೇ ನಮ್ಮ ಸದಭಿಪ್ರಾಯ.

೧೧ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ “ ಕುರುಬರ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ”

ಅವಿರಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲದ ಮೂಲ ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ತರುವಾಯ ಶಿವಯೋಗಿಶಾಂತಮುರೈಗಳ ಕರಕಂಜಾತರಾದ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸಿದ್ಧರೇವಣಯ್ಯಂ

ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿ
ಮಾದಿಗ ಮರುಳಪ್ಪನ ಸಮಾಧಿ

ಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಮರದಂತೆ ಕ್ರಿ. ಶ. ಸು. ೧೧೫೭ರಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿರಬಹುದಾದ ಶಿರಿವಾಳ ಶಾಸನದಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿದ್ಧರಾಜೇಂದ್ರರ ವಚನವನ್ನು ಮುಂಚೆಯೇ ಹೇಳಿದವರೂ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಂದೆಯವರಾದ ಮಾದರಸರಿಗೆ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದವರೂ ಇವರೇ ಇವರೇ. ಇವರು ಐವೊಳೆ ಪೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ್ದಂತೆ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರೂ ಮಹಿಮೆಯಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಕೊನೆಗೆ ರಂಭಾಪುರೀ ಜಗದ್ಗುರು ಪೀಠವನ್ನು ಲರೋಪಿಸಿರಬಹುದು.

ಈ ರೇವಣಸಿದ್ಧರಿನ ಶಿಷ್ಯರೇ ಹೊಂದಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಮಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಿಮೆ ತೋರಿದ ಕುರುಬ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಮುಕ್ತಿಯೊಂದು ಹಾಲುಮತಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅ ಬರಿಕೆಯ ಸಾಧನವನ್ನಿ ಬವರಿ ಸುವೆವು.

ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶಕ್ಕೆ ನಂತರ ಬಂದಾಗ ಸರಪೂ ರೆಂಬಲ್ಲಿ ಅದಿಗೌಡನ ಮಗನಾದ ಪೂರಂದರ ಮುದ್ದುಗೌಡನ ಪತ್ನಿ ಸುಗ್ಗಲದೇವಿಯು ಗರ್ಭವನ್ನು ನೈವೇದ್ಯ ಶಿವಯೋಗಿ ಸಿದ್ಧರಾಮನು ಜನಿಸುವನೆಂದು ಅಶೀರ್ವದಿಸಿದಂತೆ ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಜನನವಾಯಿತು. ಇವನು ಪೊದಲು ಮೂಕನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನ ಸಮ ಕಾಲಿಕರಾದ ಎಕ್ಕಯ್ಯ ಚೋಗಯ್ಯ ಎಂಬ ಮಿತ್ರರೊಡನೆ ಅವನನ್ನು ಪಶು ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಈ ಮೂಕ ಹುಡುಗಹೋದ್ದೆಲ್ಲಾ ಕಲ್ಲು ದೂದಿ ಮಲ್ಲಯ್ಯನೆಂದು ಪೊಣಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಭಿಕ್ಷುಕ ವೇಷದಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಲೆಬ್ಬಿ ಬಂದು ಊರಿಕ್ಕೆ ಕೇಳು ತಾನೆ. ಆ ಹುಡುಗನು ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಒತ್ತಿಯನ್ನು ಲೆಗಿದ ಕೊಂಡು ಹೋಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧನು ಮಾಯಾಗಾತ್ರನು ಹುಡುಗನು ವ್ಯಥೆ ಪಡುವನು. ಜಂಗಮವನ್ನು ಹುಡುಕಲು ಹೋಗಲು ಮಾಗವಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಶೈಲ ಯಾತ್ರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಕಾಪದಿಗನು ಹಾರಿಂವರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಕೊಂಡು ಶ್ರೀ ಶೈಲವನ್ನು ಕಂಡು ಜಂಗಮವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಬಿಡುತ್ತ ಬಂದು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೇರಿ ಪೂರೋಗಲು ಯಶಿಸುವನು. ಆಗಲೇ ಜಂಗಮನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ತಾನೇ ಮಲ್ಲಯ್ಯನೆಂಬೂ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದನು ತಾನೇ ಎಂತಲೂ ಆಹುಡುಗನನ್ನು ಸಂಸ್ಥಿಸಿ ಬುತ್ತಿಯನ್ನೊಂದು ಹುಡುಗನಿಗೆ "ಮರುಳ ಸಿದ್ಧ" ನೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕವಚವೊಡನೆ ಹರಸಿ ಭೈರವನನ್ನು ಚಿಂತಾಮಣಿ ನಿನ್ನ ಮನಬಂದಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡೆಂದು ಕಳುಹಿಸುವನು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಕೂಗುಡ್ಡನೆಂಬಲ್ಲಿ ಕೋಡುಗಗ್ಗಿನ ಮೇಲೆ ಕಪಸ್ಸುಮಾಡುವನು.

ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ರೇವಣಸಿದ್ಧನೊಡನೆ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾದ್ಯಗೀತೆ ತೀರೆಯುತ್ತದೆ.

ನೀವು ಪಡೆಯೆ ನಿಮ್ಮ ಬಸವನ ಪ್ರಾಣವೆ |
 ನಾವು ನಮ್ಮಯ ಸತ್ತ ಕುರಿಯು ||
 ಪಾವಾಡವನು ಗೆದ್ದು ಊರಹೊಗುವೆಂದು :
 ರೇವಣಸಿದ್ಧನಾದಿದನು || ೨೮ ||
 ಅಸಮಂಜದಿ ನಡಿಯೆಸಗಿತ್ತು ನನ ಗೆಂದು |
 ಉಸುರಿತನ್ನೊಳು ಮಾತನಾಡಿ ||
 ಬಸವದಂಡೇಶಗೆ ಅರುಹಬೇಕೆನುತಲಿ |
 ಹೊಸಪರಿಮಾತ ಹೇಳಿದರು || ೨೯ ||
 ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಂಥ ನಾಲ್ವತ್ತು |
 ಕುರುಬರು ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ ||
 ವೆರಿಸಿ ಕಲ್ಯಾಣದ ಹೊರಬಾಗಿಲಿ ನೀಡು |
 ವಿರಸವ ಮಾಡಿ ಸಿಲಿಸಿದರು || ೩೦ ||
 ಸತ್ತ ಪಾವಾಡವ ಎತ್ತಿ ಪೋಗುವೆನೆಂದು |
 ಮತ್ತೆ ದ್ವಂದ್ವವ ಬಡದವರು ||
 ಕರ್ಪುರೇವಣಸಿದ್ಧ ಸಹವಾಗಿ ಬಂದಿದರು |
 ಉತ್ತರಿಲ್ಲವು ಕೇಳು ನಿಮಗೆ || ೩೧ ||

(ಹಾಲುಮತ ಪುರಾಣ. ಸಂ. ೫)

ಇವುಗಳ ಸಾರಾಂಶವೇನೆಂದರೆ: - ಈ ಹಿಂದೆ ಕೋಡುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕೂತಿದ್ದುದು ಸರಿಯಷ್ಟೇ ! ವದ್ವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಕುರುಬರು ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಸುತ್ತಲೂ ಗುಂಪಾಗಿ ವಾಸಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ದಿನ ಕಲ್ಯಾಣ ಪಟ್ಟಣದ ಅರಸನಾದ ಬಿಜ್ಜಳನು ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣನೊಡನೆ ಮೃಗಮಾವಿಹಾರಕ್ಕೆಂದು ಅವನಂತರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬಿಸಿಲಿನಿಂದ ಬಳಲುವನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವದ್ವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಕುರುಬರು ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನೂ ಅರಸು ಬಿಜ್ಜಳನನ್ನೂ ಫಲಾಹಾರಗಳಿಂದ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸುವರು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬಿಜ್ಜಳನು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಕರೆಸೊಯ್ದು ಅಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿಸಿ ಸತ್ತ ಕುರಿಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾರುವಂತೆಯೂ, ಹಾಲು ಮೊಸರು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾರಿ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಬೇಕಾಗಿಯೂ ಅವರಿಗೆ ಅಜ್ಞಾಪಿಸಿರುವನು. ಆ ಕುರುಬರು ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಒಂದು ದಿನ ದೊಡ್ಡದಾದ ಮುಂಗಾರಿ ಮಳೆಯು ಬಡಿತದಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ಕುರಿಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ನಾಯುವವು. ಅನೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಒಮ್ಮೆಲೆ ನೂರಲು ನಾಥ್ಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಹುಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಕಿ ಸುಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವರು. ಈ ದುರ್ವಾಸನೆಯು ಕಲ್ಯಾಣದ ತುಂಬಿಲ್ಲಾ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ತರಣರಿಗೆ ಸಹನಾತೀತವಾಗುವುದು. ತರಣರು

ಅರಸನಲ್ಲಿ ದೂರು ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲಾ ಕುರುಬರನ್ನೂ ಕಲ್ಯಾಣದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಿಸುವರು. ಇದರಿಂದ ಮನನೊಂದ ಕುರುಬರು ತಮ್ಮ ಮೊದಲಿನ ಆವಾಸಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ದೂರು ಹೇಳುವರು. ಆಗ ರೇವಣಸಿದ್ಧರೂ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವರು. ಈರ್ವರೂ ಕುರುಬರನ್ನು ಪುನಃ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲೇ ಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಕುರುಬರ ತಂಡದೊಡನೆ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸುವರು.

ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗೂಳಿಯು ಸತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ದವನಮಾಡಲು ತರಣರೆಲ್ಲರೂ ವಾದ್ಯ ಸಮೇತವಾಗಿ ಅಗಸಿಯ ವರೆಗೆ ಬರುವರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಸವಾಿಯು ಅಲ್ಲಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸುತ್ತದೆ. ಗೂಳಿಯನ್ನು ಹೂಳಲು ಇವರು ಅತಂಕಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಷ್ಟು ಜನ ತರಣರಿದ್ದು ಇದೊಂದು ಗೂಳಿಯನ್ನು ಬದುಕಿಸಲು ಕಲ್ಯಾಣದ ತರಣರಿಗೆ ತಕ್ಕಿಯಿಲ್ಲವೆ ? ಎಂದು ಕೇಳುವರು. ತರಣರು ಕುಪಿತರಾಗುವರು. ಬಸವಣ್ಣನವರೆಗೂ ದೂರು ಹೇಳುವರು. ತರಣರ ದೂರು ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಹಾತ್ಮರಾದ ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಆಪ್ತಣೆಯಂತೆ ನಡೆಯಿರೆಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಉತ್ತರವಾಗುವುದು. ಆಗ ತರಣರೆಲ್ಲರೂ ಇವರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಸತ್ತಿದ್ದ ಒಂದು ಟಗರನ್ನು ಗೂಳಿಯ ಬಳಿಹಾಕಿ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮಹಿಮೆಯಿದ್ದರೆ ಇವನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ವಿಜಯ ಸಂಪಾದಿಸಿರೆಂದು ಪಂಥವಾದನನ್ನು ನುಡಿಯುವರು. ಮರುಳಸಿದ್ಧ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಅವೆರಡಕ್ಕೂ ಜೀವದಾನ ಮಾಡಿ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದು ಕುರುಬರಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆವಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವರು. ಮೇಲಿನ ಪದ್ಯಗಳು ಈ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೇ ಹೇಳುವವು.

ಕುರುಬ ಬೆಡಗಿನ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ತರಣರಲ್ಲಿ “ ಮರುಳತಂಕರ ” ಎಂಬೊಬ್ಬ ತರಣನಿದ್ದಂತೆ ಹಾಲುಮತ ಪುರಾಣದ ಖನೆಯ ಸಂಧಿ ಖನೆಯ ಪದ್ಯವಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮುದ್ದು ಗೌಡನ ಮಗನಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ವೀರಶೈವ ದೀಕ್ಷೆಕೊಟ್ಟು ಕುರುಬ ಅಥವಾ ಹಾಲುಮತದ ಧರ್ಮಾಚಾರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಗುರುತ್ವವನ್ನು ಅತನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಂತೆ ಈ ಪುರಾಣದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಶಿವದೀಕ್ಷೆಕೊಡುವಾಗ ಪಂಚಕಲಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ರೇವಣಸಿದ್ಧ ನಿಂದು ದೇವಾಲಯದಿ ।

ಕಂದ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಗೊಲಿದು ॥

ಚಂದದಿ ಪಂಚಕಲಶವನಿಕ್ಕಿ ದೀಕ್ಷೆಯಾ ।

ನಂದನಿಂದಲಿ ಮಾಡುವುದಕೆ

ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಯ ಅಚಾರ್ಯರು ಬಂದರು |

ವಾಕ್ಯ ಪುರುಷ ರೇವಣ್ಣಾ || ೧೦೨ ||

ಮರುಳಸಿದ್ಧಯ್ಯನೂ, ಏಕೋರಾಮಿತಂದೆ |

ವರ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರಿವರು ||

ವೆರಸಿ ದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಟ್ಟು.... || ೧೦೩ ||

(ಹಾಲುಮತ ಪುರಾಣ. ಸಂ ೫)

ಇಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ದೀಕ್ಷೆಯಾಗುವಾಗ ಪಂಚಕಲರಗಳಲ್ಲಿ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನ ಹೆಸರಿನ ಕಲಾವು ಪುಕ್ಕಪ್ಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ದೀಕ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಈ ಪಂಚಕಲಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವಂತೆ ಬರೆದಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಗಿಂತಲೂ ಭಿನ್ನರಾದ ಮಹಾಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧರೊಬ್ಬರು ಬಹು ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದರೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಯಾಣದ ಬಸವಣ್ಣ ನವರ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೬೩ ಎಂದು ಡಾ|| ಚಿಲಕೂರಿ ನಾರಾಯಣರಾವು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುವರು. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೦೭೨ರಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀಕರ ಭಾಷ್ಯದ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗಿಂತ ೯೧ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನವರು. ಅದುದರಿಂದ ಇವರು ಸ್ತುತಿಸಿರುವ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಬಸವಣ್ಣ ನವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾದವರೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀಕರ ಭಾಷ್ಯವು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಜನನಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ ದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವುದಾದರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಯವದನರಾಯರು ಅದರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯತಬ್ಬವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಇತ್ತೀಚಿನದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಡಾ|| ಚಿಲಕೂರಿ ನಾರಾಯಣರಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆಯೇ ಅನೇಕ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತ ಹೋದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಟ್ಟೊಬ್ಬ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಹೆಸರಿನವರು ಸಿಗುವುದು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವ ಲೀಲೆಗಳು ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಕೇವಲ ಸಂಬಂಧಿಸುವವಾದರೂ ಚರಿತ್ರನಾಯಕ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮಾತ್ರ ಮೂಲ ಆಚಾರ್ಯನಲ್ಲ ವೆಂಬುದು ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಮೊರೆತಿರುವ ಆಧಾರಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಇತಿಹಾಸಜ್ಞರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. “ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠದ ಗುರುಗಳಾದ ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲಸ್ವಾಮಿಗಳ ವರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಸಿದ್ಧೋಗಿಯ ಗೌಡನ ಮನೆ ಆಳು ಮಾದಿಗ ಕೂಬಮಾರನ ಮಗನೆಂಬುದೇ ಸತ್ಯಾಂಶ. ” “ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ” ಸಂಧಿ ೧೮. ಪದ್ಯ ೩೨ ರಿಂದ ೫೧ ರವರೆಗೆ ಈ ವಿಷಯವಿದೆ.

ಮಾದಾಪುರದ ಮರುಳಿಸಿದ್ದ

ತರಿಕೆರೆ ತಾಲೂಕು ಉಡನ ಗ್ರಾಮದ ಮಠದ ಪಟ್ಟದ ಶ್ರೀ ಶಿವಲಿಂಗ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ದೊರೆತ “ ಮರುಳಿಸಿದ್ದೇತನ ವವಾಡ ” ಎಂಬ ತಾಳ ಪೋಲಿ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ಲವಸಂವತ್ಸರ ಮಾಘ ಬ|| ೧ ಶುಕ್ರವಾರ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದಂತೆ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಆರಂಭದಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಸಾಂಗತ್ಯದ ದಾಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಕಾವ್ಯ ನಾಗಿದೆ.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಶೈಲ ಮಲ್ಲೇಶನ ಸ್ತುತಿಯಿದೆ. ಕವಿಯು ೪ನೆಯ ಸಂಧಿ ೬-೭ನೆಯ ವದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ “ ಶ್ರೀಶೈಲನವಾಕ್ಯ ” ಎಂತಲೂ, ೫ನೆಯ ಸಂಧಿ ೫ನೆಯ ವದ್ಯದಲ್ಲಿ “ ನವರಸಭರಿತ ಶ್ರೀಶೈಲನ ವೇದವಾಕ್ಯ ” ಎಂತಲೂ, ಇದೇ ಸಂಧಿ ೯ನೆಯ ವದ್ಯದಲ್ಲಿ “ ತರಣ ಸಂತತಿ ವೀರಶೈವ ಶ್ರೀಶೈಲನು ಗುರು ಮರುಳೇತ ಮೆರೆದುದು ಮುಗಿಸಿದ ಉದ್ಧರಿಸಿದ ಭಯಭಕ್ತಿ ಯೊಳು ” || ಎಂತಲೂ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಇವನ ಹೆಸರು ಶ್ರೀಶೈಲ ಕವಿ ಎಂದಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವೀರಶೈವನಾಗಿದ್ದನೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಕವಿಯು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಗುರುಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯರನ್ನೂ, ೪ನೆಯ ಸಂಧಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ “ ಕರಣಗಿಸು ಕೊಂಡೆಯ ಕೆರೆಯ ವಂತಾಧೀಶ, ಚರ ರೂಪ ಬಸವಲಿಂಗೇಶ ” (ವದ್ಯ ೩) ಎಂದು ಬಸವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ವಿದ್ಯಾ ಗುರುವು ಗುರುಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯರೆಂತಲೂ, ತಾನು ಜನ್ಮಿಸಿದ ಮಠದ ಗುರುಗಳು ಬಸವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳೆಂತಲೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಈ ಕವಿಯು ಜಂಗಮನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ ೯ನೆಯ ವದ್ಯದಲ್ಲಿ “ ವರಗುರು ಮಾದಾಪುರದ ಮರುಳಿಸಿದ್ದೇತನ ಮಹಾತ್ಮ್ಯದುನ್ನತಿಯ ಕರವ ಮುಗಿದು ಬಿನ್ನವಿಸುವೆ ” ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಮರುಳಿಸಿದ್ದನು ಹುಟ್ಟಿದೂರು ಮಾದಾಪುರ ವೆಂತಲೇ ತಿಳಿಯುವುದು. ಸದ್ಯೂ ಮಾದಾಪುರದಲ್ಲಿ ಇವರ ತೋರುಗದ್ದಿಗಿಯ ಮಹಿಮೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಅದರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಉಡನದ ಶ್ರೀ ಶಿವಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರೇ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಲೀಲಾವಳಿಗಳು: — ಈಶ್ವರಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಕೈಲಾಸದ ರೇವಣಸಿದ್ದನು ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಮರುಳಿಸಿದ್ದನಾಗಿ ಅವತರಿಸಿ “ ಮಹಾದೇವಿ ಅಕ್ಕಗೆ ” ಮಗನಾಗಿ ಜನಿಸುವನು. (ಸಂ ೧—ಪುಟ ೬ ಪದ್ಯ ೫೨) (ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನು ಬಾಲ್ಯದ ಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ವಿರಾಗಿಣಿಯಾಗಿ ಸಂಸಾರತ್ಯಾಗಿಯಾಗಿರುವುದು

ರಿಂದ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಹಡೆದ ಮಹಾದೇವಿ ಅಕ್ಕನು ಬೇರೊಬ್ಬಳಿರ ಬೇಕು.)

ಈ ಮಾದಾಪುರದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಬಾನುವಳ್ಳಿ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಒಬ್ಬ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಪ್ರಾಣದಾನ ಮಾಡುವನು. ಬುಕ್ಕಾಂಬುಧಿಯಲ್ಲಿ “ ಗುರು ಸಮಾಧಿಯ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ” ಎಂಬವರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಹೊತ್ತು ನೇವೆಮಾಡುವನು. ಕಡಗದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಒಬ್ಬ ಸತ್ತ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳನ್ನು ಬದುಕಿಸುವನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಭೂತ ಪಿಶಾಚಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುವನು. (೨ ಸಂಧಿ)

ಅಲ್ಲಿಂದ ಶ್ರೀಶೈಲಕ್ಕೆ ವ್ರಯಾಣಿಸಿ ಯಾತ್ರೆಮಾಡುವನು. (೩ ಸಂಧಿ) ಅಲ್ಲಿಂದ ಆ ಸಂದಿಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ಆರಾಧ್ಯರಿಗೆ ಮಹಿಮೆ ತೋರಿ ಮುದಿಗೆರೆಗೆ ಬರುವನು. ಅಲ್ಲಿ ವ್ರಸವೇದನೆಯಿಂದ ಸತ್ತ ಪ್ರಾಹ್ಮಣಿಯೊಬ್ಬಳನ್ನು ಭಸ್ಮಲೇಪದಿಂದ ಬದುಕಿಸುವನು. ಗರಚಿಯೆಂಬಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟುವನು. ಬಾಣಸೆಂಬ ಯತಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿದ್ದ ಬಾಣಾನರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳಿಗೆ ರತಿಕಾಮ ಎಂಬ ಪಿಶಾಚವು ಹಿಡಿದಿರಲು ಅದನ್ನು ಬಿಡಿಸುವನು. ಅಲ್ಲಿಂದ ನಾರಾಯಣಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಚವಡಿಗೊಂದನೆಂಬವನ ಸತ್ತ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಬದುಕಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಸೊಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೂ ಗೌಡನಕಟ್ಟೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೂ ಹೋಗಿ ಮಹಿಮೆ ತೋರುವನು (ಸಂ ೪).

ಅಲ್ಲಿಂದ ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ತೆರಳುವನು “ ವಿನಯ ದಿಂದಲಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿನೋಳ್ಳೆನೆಂದೆನುತಲಿ ಹೋಗುವೆಡೆಯೊಳು ” (ಸಂ ೫. ಪ ೮) “ ಉಜ್ಜಯಿನಿಲಿಂಗದ ದರುಶನಮಾಡಿ ” (ಸಂ ೫. ಪ ೨೧) ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಮಹಿಮಾ ಶಾಲಿಯಾದ ಮಾದಾಪುರದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಇತ್ತೀಚೆಯವನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಕಾನ್ಯದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹುವಿನಹಳ್ಳಿ ಚರಂತಪ್ಪನವರ ಪಾದಕ್ಕೆ ಕುಡುಗ ಲೂರು ಓದಿಸುವ ಶಾಂತಬಸಪ್ಪನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟದ್ದು ಎಂದಿದೆ.

ನಿತೇಷ:— ಕಾವ್ಯ ಸರಿಯಾದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಚರಿತೆ ಧಾರಾರೂಪ ವಿದಿವಿಲ್ಲ. ಸದ್ವೈಯವನ್ನು ಹೆಣೆಯಲು ಕವಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೂಲ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗಿಂತ ಬೇರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಕೆಲವರಿದ್ದರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಈ ಸಾಂಗತ್ಯವೂ ಐತಿಹಾಸಿಕರಿಗೆ ಬೇಕಾದುದೇ ಸರಿ.

ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಲ್ಲ

ಲೀ|| ಉಭಯ ನಾಹಿತ್ಯ ವಿದ್ವಾನ್ ವೇ|| ಕವೀಂದ್ರ, ಅಮರನಾಥ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು
ಬೃಹನ್ನರ ಬನ್ನಿಕೊಪ್ಪ.

ಶ್ರೀ ಪರಶಿವ ನಿರ್ಮಿತಮಾದೀ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೋಭಿಸುವ ಸಕಲ ಮತಗಳಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಮತವು ಪರಮ ಉದಾತ್ತ ತತ್ತ್ವಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಅಂತೆಯೇ ಪಾರಮೇಶ್ವರಾಗಮದಲ್ಲಿ “ನವೀರಶೈವ ಸದೃಶಂ “ಮತಮಸ್ತಿಜಗತ್ರಯೇ” “ಸರ್ವಭೋಗಪ್ರದಂ ಪುಣ್ಯಂ ಶಿವನಾಯುಜದಾ ಯಕಂ|| ಎಂದು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಸಾರುತ್ತಿರುವದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಯುಗಾದಿವೇದಗಳೂ, ಈಶಾವಾನ್ಯಾದ್ಯುಪನಿಷತ್ತುಗಳೂ, ಶ್ರೀಕರಾವಿ ಭಾಷ್ಯಗಳೂ, ಸಿದ್ಧಾಂತಶಿಖಾಮಣ್ಯಾದಿ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳೂ, ಈ ಮತದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಿರುವವು; ಮತ್ತು ವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತಮ್ಮಿಂದ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಸ್ಕಂಧ ಪುರಾಣ ಶಿವಪುರಾಣ ಲಿಂಗ ಪುರಾಣಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮತದ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿರುವರು. “ರಿಲಿಜಿನ್ ಕ್ವೆಸ್ಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಜಿ, ಎನ್, ಫಾರ್ಕುಹಾರ್ ಎಂ. ಏ. ಡಿ. ಲಿಟ್. ಎಂಬವರು ವೀರಶೈವರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಯುಗದಲ್ಲಿ ಶಿವನಮುಖಗಳಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಏಕೋರಾನು, ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ, ರೇವಣಾರಾಧ್ಯ, ಮರುಲಾರಾಧ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಐದುಜನ ಯತಿಗಳಿಂದ ಈ ಮತವು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇವರು ಬಹಳ ವ್ರಾತೀನಕಾಲದವರು, ಎಂದೂ ಡಾ|| ಸರ್ ಭಾಂಡಾರಕರರು “ಶೈವೀರ್ಯು ಅಂಡ್ ವೈಷ್ಣವೀರ್ಯು” ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮತ್ಸಂಜಾ ಚಾರ್ಯರು ಬಹುಪುರಾತನರು, ಎಂದೂ ಬರೆದಿರುವದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಪರಶಿವನ ಮಂಚಮುಖಗಳಿಂದಂತ್ಯವಿಸಿದ ವಂಚಾಚಾರ್ಯರಿಂದ ಈ ಮತವು ಸ್ಥಾಪನವಾಯಿತೆಂದೂ ವಂಚಾಚಾರ್ಯರು ಯತಿಗಳೆಂದೂ, ಬಹು ಪುರಾತನರೆಂದೂ, ಗೋಚರವಾಗಿರು. ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಶಿವಮುಖದಿಂದ ಚತುರ್ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ ಮುಖಗಳಿಂದವತರಿಸಿರುವರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಯಂಭುವಾಗಮ, ಸುಪ್ರಬೋಧಾಗಮ, ಪಾಶುಪತಾದಿತಂತ್ರಗಳು, ವೀರಶೈವಗೋಪನಿಷದಾದ್ಯುಪನಿಷತ್ತುಗಳೂ, ಪ್ರಮಾಣಗಳಾಗಿರುವವು. “ತ್ಯಂದೇವೇಷು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಃ” ಎಂದು ಸಾಮವೇದ ವ್ರತದ ಮಂತ್ರವು ಪರಶಿವನ ಪರವಾಗಿ ಸಾರುತ್ತಿರುವದು. ಶಿವನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾದ ಮೇಲೆ,

‘ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಸ್ಯ ಮುಖಮಾಸೀತ್’ ಎಂದು ಸಾರುವ ಪುರುಷಸೂಕ್ತೋಕ್ತಿ ಯಂತೆ ಶಿವನ ಮುಖದಿಂದ ಜನಿಸಿರುವ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ರಾದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಗೌತಮಾದಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳು ಮುಕ್ತಕಂಠ ದಿಂದ ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗಿದ್ದು ವೀರಶೈವ ಮತಸ್ಥಾಪಕ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯ ರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ದೇವಕವಿಕೃತ “ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ” ಎಂಬ ನೂತನ ಕಾವ್ಯವು ಉದಯವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ದಲ್ಲಿ ತಾಂಡವನಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದೆ. ಶಿವಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ದೇವ ಕವಿಯ ಹೆಸರನ್ನೇ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಈ ದೇವಕವಿಯ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ತರುಣಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಅ, ನ, ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಹೇಗೆ ಶೋಧಿಸಿದರೋ ತಿಳಿಯದು. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ರಸಭಂಗವು ಪ್ರಾಸರಹಿತವು ವ್ಯಾಕರಣ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಅನಂತ ಇರುವವು. ಅಂತೆಯೇ ಆ.ವಿ.ಬ. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು “ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯವಿಮರ್ಶ” ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದೃಷ್ಟಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿ, ಇತಿಹಾಸದೃಷ್ಟಿ, ಈ ಮೂರು ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿರುವರು. ಎರಡು ದೃಷ್ಟಿಗಳ ವಿಚಾರವು ಯೋಗ್ಯವದೆ. ದಾವಣಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಡುವ “ಸನ್ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ” ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ “ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದ ಖಂಡನೆ” ಎಂಬ ಲೇಖನವು ಗುರು ಕವಿಚಾಲಂವ್ರ ಪದವೀಧರರಾದ ಶಿವಯ್ಯನವರು ಹಿರೇಮರ ಬನ್ನಕೊಪ್ಪ ಹೆದ್ದಮಾಸ್ತರ ಕವಲೂರು ಇವರು ವ್ರಕಟಿಸಿರುವರು ಅದರಿಂದ ಶ್ರೀ ಅ, ನ, ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ತೃಪ್ತರಾಗಿರುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತೃಪ್ತರಾಗ ಲೆಂದು ಶ್ರೀಶೈಲ ಚಗದ್ಗುರು ವಾಗೀಶ ವಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ಕೃಪಾವೋಷಿತ ವೀರ ಭೈರವ ಧರ್ಮಾಲಯ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು “ಮರುಳಸಿದ್ಧಾಂಕ” ಎಂಬ ಪ್ರಕಟನೆ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದು ನೋಡಿದರೆ ಯಾವ ಆಸ್ತಿಕನಿಗೆ ಅನಂದವಾಗಲಿಕ್ಕಲ್ಲ! ಇಂಥ ಅಬದ್ಧ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುವದೇ ವಂಡಿತರ ಧರ್ಮವು. ದೇವಕವಿಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಮತಾಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯನಾದರೆ ವೇದಾಗಮೋಪನಿಷದ್ವ್ಯಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ಗತಿಯೆಂತು? ದೀಕ್ಷಾಶಿಕ್ಷೆ ಮೋಕ್ಷ ಗುರುತೆಂತು? ಯಜ್ಞಭಂಡೋದೇವತಾವಿಷಯ ವಿನೇಚನನೆಂತು? ಆಸ್ತಿಕ ಧರ್ಮವಾರು ಅನತ್ಯವಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಲ್ಲವೇ? ದ್ವೈತರಾಯಗದಲ್ಲಿ ಸೈರಾಚಾರ್ಯ ನಿವಾಸಿ ದಫೀಚಿ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ದುರುಕ್ತಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗುರುಗಳಾದವರು ೨೮ ಜನಯೋಗಾಚಾರ್ಯರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿ ದವರೂ, ಕಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕುಲ್ಯಾಸಾಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ನಿವಾಸಿದೇವನಂದನ ಮಹಾ ರಾಜನ ಸತ್ತ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಬೋಧಿಸಿದವರೂ, ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಾಪೀರನನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಶಿವಯೋಗಿಗಳೆಂಬ ಮಹಿಮೆ

ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಲ್ಲ ೧೪೭

ರಿಗೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ ಮೆರೆದವರೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಲ್ಲವೇ ? ಇವರ ಪೀಠದ ಹೆಸರನ್ನು ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ವಿವೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಾಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವರು. ಕ್ರಿಸ್ತತಕದ ೩ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಶೈವ ಶಿಖಾಮಣಿಗಳಾದ ಪಾಂಡ್ಯರಾಜರು ಸದ್ಧರ್ಮ ಪೀಠ ವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಒಂದು ಶಿಲಾಶಾಸನವನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಜಗನ್ನಾತ್ಯ ಪೀಠವನ್ನಾರೋಹಣಮಾಡಿ, ಅಷ್ಟಾವರಣ ಪಂಚಾಚಾರ ಪಟಾಸ್ಥಲ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಶಿಷ್ಯ ಕೋಟಿಗೆ ಬೋಧಿಸಿ, ವೀರಶೈವ ಮತಸ್ಥಾಪನಾಚಾರ್ಯನೆನಿಸಿ, ಉದಿಸಿದ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ದಿವ್ಯ ದೇಹಧಾರಿ ಯಾಗಿ ಅಡಗಿದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆತ್ತ ! ಪ್ರಾಚೀನ ಶಿವಕವಿ ಮಾರ್ಗೋಲ್ಲಂಘಿತ ದೇವಕವಿ ಕಲ್ಪಿತಪುರುಷನೆನಿಸಿದ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆತ್ತ ! ನಿಷ್ಪಕ್ಷ ಪಾತಿಗಳಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರೇ ತುಲನೆಮಾಡಲಿ. ಪಂಡಿತತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಪಂಡಿತನನ್ನು ಶ್ರೀಶೈಲ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗವಿಂದುದಿಸಿರುವ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯನೆಂದೂಹಿಸುವದು ಹೇಗೆ ಅನ್ಯಾಯವೋ ಹಾಗೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ವಿಷಯಕ್ಕಾದರೂ ಅನ್ಯಾಯವೇ ಸರಿ. ಈ ಭ್ರಮೆಯು ದೂರಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿರುವ ಗೊಂದಲವು ಶಾಂತವಾಗಲೆಂದೂ, ಅಂತಹ ಗೊಂದಲಿಗರಿಗೆ ಜಗದಾಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೊಡ ಲೆಂದೂ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

“ ಶ್ರೀಜಗದ್ಗುರು ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ”

ಯಜುರ್ವೇದೇ ವೀರಶೈವಗೋಪನಿಷದಿ:—

“ ನಾಮದೇವ ಮುಖನಾಸೀತ್ ದಾರುಕಾಚಾರ್ಯಾರಾಧ್ಯ ಉದ್ಭವತಿ ”

ಪಾತುಪತತಂತ್ರೇ (ಶಿವಸಾರ್ವತೀ ಸಂವಾದಃ):—

“ ರೇಣುಕೋದಾರುಕಶ್ಚೈವಘಂಟಾಕರ್ಣಶ್ಚಧೇನುಕಃ ||

ವಿಶ್ವಕರ್ಣಶ್ಚಪಂಚೈತೇ ಪಂಚವಕ್ತ್ರಸಮುದ್ಭವಾಃ || ೧ ||

ಏತೇಷಾಂಪ್ರತಿನಾಮಾನಿ ಯುಗಭೇದೇನ ಚ ಶ್ರುಣು |

ಏಕಾಕ್ಷರೋದ್ಯುಕ್ತರಶ್ಚತ್ಯುಕ್ತರಶ್ಚತುರಕ್ಷರಃ ||

ಪಂಚಾಕ್ಷರಃ ಕೃತಯುಗೇ ಪಂಚನಾಮಾನಿ ಸರ್ವತಃ || ೨ ||

ಏಕವಕ್ತ್ರೋದ್ಭವಶ್ಚ ತ್ರಿವಕ್ತ್ರಶ್ಚತುರಾಸನಃ ||

ಪಂಚವಕ್ತ್ರ ಇತಿಖ್ಯಾತಾಸ್ತೇತಾಯಾಂತು ಮಹೇಶ್ವರಿ || ೩ ||

ದ್ವಾಪರೇ ರೇಣುಕಶ್ಚೈತಿ ದಾರುಕಶ್ಚ ದ್ವಿತೀಯಕಃ

ಘಂಟಾಕರ್ಣ ಸ್ತುತೀಯಃ ಸ್ಯಾಚ್ಚತುರ್ಥೋಧೇನುಕರ್ಣಕಃ || ೪ ||

ಪಂಚನೋವಿಶ್ವಕರ್ಣಾಖ್ಯಃ ಪಂಚನಾಮಾನಿ ವೈ ಶ್ರುಣು |

ರೇವಣೋ ಮರುಲಶ್ಚೈಕೋರಾಮಃ ಪಂಡಿತ ಏವ ಚ ||
ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯ ಇತಿಪ್ರೋಕ್ಷಃ ಕಲಾವಪಿ ಮಮ ಸ್ತ್ರಿಯೇ || ೫ ||

ಸ್ವಾಯಂಭುವಾಗಮೇ:—

“ ತದ್ವನ್ಮರುಲಸಿದ್ಧಸ್ಯ ವಟಕ್ಷೇತ್ರೇಮಹತ್ಪರೇ ||
ಸಿದ್ಧೇತಲಿಂಗಾಜ್ಞಾನನಂಸ್ಥಾನಮುಜ್ಜಯಿನೀಪುರೇ || ೧ ||
ಸುಪ್ರಬೋಧಾಗಮೇ (ವೀಕ್ಷಾಪ್ರಕರಣೇ) :—

“ ನಂದಿಗೋತ್ರಾಧಿನಾಥತ್ವ ಸಿಂಹಾಸನಪತಿತ್ವಯಃ ||
ಮರುಲಾರಾಧ್ಯಸನ್ನಾಮಾ ಜಗದ್ಗುರುತಮತ್ಪ್ರಸಃ || ಶ್ಲೋಕ ೭೭
ವೀರಶೈವಸದಾಚಾರ ಸಂಗ್ರಹೇ (ಕಾರ್ಯರುದ್ರಂಪ್ರತಿಪರ ಶಿವಬೋಧಃ) :—

“ ಕಲಿಯುಗೇ ರೇವಣಾರಾಧ್ಯ ಮರುಲಾರಾಧ್ಯೈಕೋರಾಮಾರಾಧ್ಯ
ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯ ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯೇತಿ ನಾಮಸಮೇತೈಸ್ತೈರೇವ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯೈಃ
ಬ್ರಹ್ಮ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ವೈಶ್ಯ ಶೂದ್ರಪ್ರಮುಖಾನಷ್ಟಾದತಜಾತೀನೇಕೋತ್ತರ
ಶತಕುಲಜಾನ್ಮನುಷ್ಯಾನ್ ಶಿಲಾಮಯ ಲಿಂಗಧಾರಯಿತ್ವಾ ಪಂಚಾಕ್ಷರ
ಮಂಪದಿಶ್ಯ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗಂ ಪ್ರದರ್ಶಯ || ”

ಸಾಂಬಪುರಾಣೇ ಕೂಷ್ಮಾಂಡರುದ್ರಾಧ್ಯಾಯೇ :—

“ ಪುರಾಮುರಾರಿ ಬ್ರಹ್ಮಾದ್ಯಾ ವೀರಭದ್ರೋ ಗುಹಸ್ತಥಾ ||
ಹೇರುಬೋ ನಂದಿಭೃಂಗೀಶಾ ಮಹಾಕಾಲೀ ಚ ಭೈರವಃ || ೧ ||
ಮಾತೃಕಾಃ ಪ್ರಮಥಾದೈತ್ಯಾ ದೇವೇಂದ್ರಾದಿಸುರಸ್ತಥಾ ||
ರಾಕ್ಷಸಾಗುಹ್ಯಕಾಃ ಸಿದ್ಧಾ ಗಂಧರ್ವಾ ಯಕ್ಷಕಿನ್ನರಾಃ || ೨ ||
ಶಿವದೀಕ್ಷಾಂ ಕಾಂಕ್ಷಯಿತ್ವಾ ಪ್ರಾಪ್ತಾ ಆರಾಧ್ಯ ಪಂಚಕಂ ||
ಪಾದಪೂಜಾಸಮಾಸಕ್ತಾ ಲಿಂಗಪೂಜಾಭಿಲಾಷಯಾ || ೩ ||
ಸಿದ್ಧನಾಥ ಶಿವಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತ ರೇಣುಕ ವಿಜಯೇ

ದ್ವಿತೀಯಮಂಜರ್ಯಾಂ ಗದ್ಯೇ || :—

“ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರಮಾಸಾದ್ಯ ತನ್ಮಧ್ಯವಿದ್ಯೋತಮಾನಸದ್ಧ
ರ್ಮ ಪೀಠಮಧಿಷ್ಠಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರತಿಪತ್ತಿಪ್ರಾಪ್ತಿ ಪರಾಯಣವರ್ಣಿಗಣಪಠನ
ಪಾರನ ಪರಿವಾಟೀಂ ಪ್ರಕಟೀಕುರ್ವಂತಂ ಸಮಸ್ತಸಾಮಂತ ಸಾರ್ವಭೌಮ
ಸಂಘಾತ ಪ್ರಣತ ಚರಣ ಸಂಚರಣ ಪವಿತ್ರತ ಪೃಥಿವೀಮಂಡಲಂ ಹೃದ್ಯಾನ
ವದ್ಯ ಶಿವಜೀವೈಕ್ಯ ವಿದ್ಯಾವಿಲೋಲಂ ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಷ್ಯರಕ್ಷಣ ಕ್ರಿಯಾ
ಕರಣ ವಿಚಕ್ಷಣಂ ಚತುರ್ವರ್ಗಫಲ ಪ್ರದಾನ ಭರ್ಗಸದೃಶಂ ಸ್ವಯತಃ
ಪ್ರವಾಹಪರ್ಯಾಪ್ತ ದಿಗಂತದೇಶಂ ಶ್ರೀ ಮರುಲಾರಾಧ್ಯ ನಾಮದೇಶಿಕೇಶಂ
ಸಂದೃಕ್ಷ್ಯ

ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಲ್ಲ ೧೪೯

ರೇಣುಕ ವಿಜಯೇ ಪಂಚಮಮಂಜರ್ಯಾಂ ||

ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯ ಪ್ರಮುಖ ಚತುರಾಚಾರ್ಯ ಪಾದಾಂಸ್ತಥೈವ | ಪಾಂಡ್ಯೇ
ಶಾದೀನವನಿಪಗಣಾನಾನಯನ್ ರೇವಣೇತಃ || ಸಮ್ಯಗ್ವಿದ್ಯಾ ಪರಿಣತ
ವ.ತಿಂ ರುದ್ರದೇವಂ ತದಾನೀಂ | ಶೈವಾಚಾರವ್ಯವಹೃತಿಪದೇ ಪಟ್ಟಬದ್ಧಂ ಚ
ಕಾರ || ಶ್ಲೋಕ ೨೬

ಷಡಕ್ಷರ ಕವಿವಿರಚಿತೇ ಭಕ್ತಾಧಿಕೃತಿಖಾವಣ್ಯಾಂ || ಪ್ರಥಮಶ್ಲೋಕೇ ||
“ ಶ್ರೀನಂದೀಶ್ವರಭೃಂಗಿ ವೀರವೃಷಭಸ್ತಂದಾಸ್ತಥಾಶೈಲಜಾ | ಸ್ಫೂರ್ಜದ್ವಾರು
ಕರೇಣುಕಾದಿಕಗಣಾಸಾನಂದ ಕುಂಭೋದ್ಭವೌ ||

ಷಡಕ್ಷರ ಕವಿಕೃತ ಶಬರತಂಕರ ವಿಲಾಸಗ್ರಂಥ ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ
ಚತುರಾಚಾರ್ಯ ಪದಾಂಬುಜಂಗಳೆಮಗೀಗಾಮೋದಸಂದೋಹಮಂ ||
ಕಂದ ||

ಚತುರಾಚಾರ್ಯರ ಪದಾಬ್ಜಕಾನತನವೈಂ ||

ಷಡಕ್ಷರ ಕವಿಕೃತ ರಾಜಶೇಖರ ವಿಲಾಸಗ್ರಂಥ ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸದಲ್ಲಿ—
ರೇಣುಕ ರಾಮವಂಶಿತ ಮಹಾ ಮರುಳಾರ್ಯರ ಮಾಯಿದೇವರಂ |

ಬೊಮ್ಮರಸಕವಿವರ್ಯವಿರಚಿತ ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಪುರಾಣದ
ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ || ವಾ, ಷ ||

ಹರುಷದಿಂದನೋಳ್ವ ಭುಂಜಿಸಾಘ್ರಾಣಿಸುವ || ಪರಸನಂಗೈಯ್ಯ
ಕೇಳುವ ಪರಮ ಸುಖವನೋ | ಸರಿಸದರ್ಪಿಸುವ ಲಿಂಗಾಂಗದ ಬಿಡಂಗಿಂತಿ
ದೆಂದು ಶಿಷ್ಯಪ್ರತೀಗೇ || ಕರತಳಾಮಳಕಮಂ ಮಾಡಿದ ಸಮುನ್ನತಂ | ಕರು
ಣಿಸುಗೆ ಸಂತತಂ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶಸ | ದ್ವಾರುಶಿವಾದ್ವೈತಕ್ಕೆ ಕರುಭವಮಹೀ
ಧರಸ್ವರವೆಮಗಭೀಷ್ಟಫಲಮಂ || ಪದ್ಯ ೫

ಗುರುಲಿಂಗಸಿದ್ಧ ಕವಿಕೃತ ಶ್ರೀ ಶರಣಬಸವೇಶ್ವರ ಪುರಾಣದ ಮೊದಲ
ನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ || ವಾ. ಷ || “ ತುರುಕಾಣ್ಯರಾಜ್ಯದೊಳು ಮಳೆಬರಿಸಿ
ಬರನಳಿಸಿ | ಸುರಸ ಶಿವಗಂಗೆ ಬಿಟ್ಟದೊಳಂದು ತಪನಿಂದು | ವರತಪೋಬಲ
ದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಪೊನ್ನಾಂಬಿಕೆಯ ಉಗ್ರವಸ ಕಾಮ್ಯದಿರಿಸಿ || ಧರಣಿಯೊಳು
ವೀರಶೈವಾಚಾರಸ್ಥಾಪಿಸಿದ | ಗುರುವೆ ಭಕ್ತರ ಕಲ್ಪತರುವೆ ನೀನಖಿಳರಂ |
ಪೊರೆವೆನುತ್ತುಲ ಪರಂಪರವೆವರ ಗುರುವೆ ಮರುಳಾರ್ಯಹೃತ್ಕಂಜಸೂರ್ಯ ||
ಪದ್ಯ || ೧೫ ||

ಆಸ್ಥಾನವಿದ್ವಾನ್ ನಂಜನಗೂಡು ಶ್ರೀಕಂಠ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಕೃತ ರೇಣುಕ
ವಿಜಯ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ || ಭಾ. ಷ || “ ಆರ್ಯ ರೇಣುಕದಾರುಕರು ಗುರು |
ವರ್ಯ ಘಂಟಾಕರ್ಣ ರೆಸೆವಾ | ಚಾರ್ಯರಾವರ ಧೇನುಕರ್ಣಸು ವಿಶ್ವಕರ್ಣಾ
ಖ್ಯಾ || ಸೂರ್ಯನನು ತನುದೀಪ್ತಿಯಿಂದೆಕ | ದಯ್ಯನನುವಿರಚಿಸುತೆ

ಮೆರೆದಿಹ | ರಾರ್ಯಯಾಳ್ವನ ಸಭೆಯೊಳಾತನ ಪಂಚವಕ್ರಭವರ್ || ಎರ
ಡನೆಯ ಸಂಧಿ ಪದ್ಯ ೧೮

ಅದೇ ಪುರಾಣದ ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ:—

ಇಳಿಗೆ ಲಿಂಗಾಂಗೈಕ್ಕ ಭಾವವ | ತಿಳಿಸುತಲಿ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಪುಂಜವ |
ನೊಲಿದು ಶಿಷ್ಯಗೈದೆ ಕೈಗೊಳಿಸುತ್ತಲಾಯೆಡೆಯೊಳ್ || ಮಿಳಿವನೈಜಯ
ತಃಪತಾಕೆಯ | ನಿಲಿಸಿಗುರುಮಂಡಲದೆತಾನ | ಗ್ಗಳನೆನಿಸಿ ಪೆಸರಾಂತ ಮರು
ಲಾರಾಧ್ಯನೆಸೆದಿದರ್ || ಪದ್ಯ || ೪ ||

ಈ ಮಹಾಮಹಿಮನೆ ಸದಾಶಿವ || ನಾಮದೇವಾನನ ಸಮುದ್ಭವ | ನೀ
ಮಹಿಯನುದ್ಧರಿಸೆ ಸಿದ್ಧೀಶ್ವರನ ಲಿಂಗದಿತಾಂ || ಮಾಮಸಕದಲಿ ಮೂಡಿ
ಮೆರೆದಂ | ಪ್ರೇಮಪೂರ್ಣಂ ಶೈವ ಸನ್ನತ | ತಾಮರಸದಿವಸಾಧಿಪತಿ ಗಡ ನಂದಿ
ಗೋತ್ರ ಪತಿ || ” ಪದ್ಯ || ೫ ||

ಮಾವನೂರು ಚನ್ನಬಸವ ಕವಿಕೃತ ಶರಣ ಬಸವೇಶ್ವರ ಪುರಾಣದ
ಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ || ಭಾ. ಪ ||

(ಶರಣಬಸವೇಶ್ವರನದೀಕ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ)

“ ಪಂಚಪ್ರಣವಗಳಂ ಬರೆದು ಮೇಣ್ | ಪಂಚಸೂತ್ರಗಳನ್ನ ಸುತ್ತತೆ |
ಪಂಚನಿಪಹರ್ಣಗಳೊಳು ನಾಣ್ಯಗಳ ನಿರಿಸುತ್ತ || ಪಂಚಫಲವೀಳ್ಳಗಳ
ನರ್ಪಿಸಿ | ಪಂಚಮುಖನಿಂದೊಗೆದ ಶ್ರೀ ಗುರು | ಪಂಚಕವ ಪೆಸರಿದಲರ್ಚಿ
ಸಿದರು ಕಲತಗಳನು || ಪದ್ಯ ೪೦ ||

ಪಂಡಿತ ತಂಕರ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಕೃತ ದಾರುಕಾಚಾರ್ಯಸ್ತುತಿ: || ಕೇನೋಪನಿ
ಷಚ್ಛಂಕರೀ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಯಾಂ

“ ಯೋವಿಶ್ಯಂ ವೃದ್ಧಾಚ್ಛಿವಾರ್ಚನಪರಂ ಯಂಸಂಸ್ತು ವಂತ್ಯಾಗಮಾಃ |
ಯೇನಾಕಾರಿ ಶಿವಂಸಮಸ್ತ ಯಮಿನಾಂ ಯಸ್ಮೈನಮಃಪ್ರಾಣಿನಾಂ ||
ಯಸ್ಮಾತ್ಸಂಸ್ತುತಿಸಂಹೃತಿಸ್ಸಮಭವದ್ಯಸ್ಯೇಕ್ಷಣಂವೋಕ್ಷದಂ |
ಯಸ್ಮಿನ್ ಸಿದ್ಧಮಭೂದ್ಗುರುತ್ವಮುಲಿಲಂ ತಂ ದಾರುಕಾಚಾರ್ಯಂ ಭಜೇ ||

ಇದರಂತೆ ಎಷ್ಟೋ ಧಾರ್ಮಿಕ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ
ಪಂಚಕದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ವಿಷಯವು ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತಿ
ರುವದು. ರೇಣುಕನಿಗೆ ರೇವಣ, ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಎಂಬ ನಾಮಗಳಿರುವಂತೆ ಈ
ತನಿಗೆ ದಾರುಕ, ಮರುಳ, ಮರುಳಸಿದ್ಧ, ಎಂಬ ನಾಮಗಳಿರುವವು—ಕೆಳದಿ
ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಿ ಕೃತ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮ ಶಿರೋಮಣಿಯ ಪ್ರಥಮ ಪರಿಚ್ಛೇ
ದದಲ್ಲಿ, “ ಸಿದ್ಧಾನ್ನನಾಮಿ ಶಿರಸಾ ಶಿವರೂಪಭಾಜ ’ ಶ್ರೀನಂದಿಭೃಂಗಿರಿಟಿ
ರೇಣುಕ ಪಂಡಿತಾದೀನ್ || ಯೈನ್ಯಾಪಿತಂ ಮತಮಿದಂ ಕಿಲ ವೀರಶೈವಂ.

ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಅರ್ಚಾಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಲ್ಲ ೧೫೧

ಸ್ವಾಚಾರ ಶಿಕ್ಷಿತ ಔವಾಗಮವೇತ್ಯ ಶಿಷ್ಯೈಃ ” || ೧ || ಅಂದರೆ ಸಿದ್ಧಾನ್ನಮಾಮಿ,
ಈ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಸಿದ್ಧಪುರುಷರು ಎಂದು ಅರ್ಥವು ಸಹಜ ಸಿದ್ಧವಾಗು
ತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಟಿಪ್ಪಣವನ್ನು ಎಂಬ ಬಸವಲಿಂಗಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಅದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ
ಬರೆದಿರುವರು.

ಮೂಲ ಮರುಳಿಸಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಮಾಣಗಳು

ಲೇ|| ಕಲಬುರ್ಗಿ ಚಾದಾಪುರೀ ಹಿರೇನುರದ

ಶ್ರೀ ಶಾಂತವೀರ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು.

ಈ ನವಯುಗವು ನೂತನ ಸಂಶೋಧಕರ ಕಾಲವು. ನೂತನ ಸಂಶೋಧಕರಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಅಧಮ, ಅಧಮಾಧಮ ವೆಂದು ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಗವಾಗಿ ಎಣಿಸಬಹುದು, ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊರಬಿದ್ದಿರುವ ಮರುಳಿಸಿದ್ದ ಕಾವ್ಯವನ್ನೊದಿದ ಮಹಾನುಭಾವರು. ಈಗ ಹೊರಟಿರುವ ಮರುಳಿಸಿದ್ದಾಂಕವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನೋಡಿದಲ್ಲಿ ಮರುಳಿಸಿದ್ದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ಪಂಡಿತಂ ಮನ್ಯರನ್ನು ಯಾವ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ತಾನೇ ವಿವಿಧವಾಗುತ್ತದೆ. “ಮರುಳಿಸಿದ್ದಾಂಕ”ವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವದೆಂದು ಹರಿಹರ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಾಲಯದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬಂತು. ನಾನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿರುವ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಅನುಭವದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವೆನು. ಬಸವಾದಿ ಪ್ರಮಥರಿಗಿಂತಲೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವನ್ನು ತಾಳಿದ ಶ್ರೀ ಮನ್ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಭೆಯು ಕೋಟಿಸೂರ್ಯ ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ ದಶವಿಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಸರಿಸಿದೆ. ಅವರು ಲಿಖಿಸಿರುವ ಆರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿಸಕಲಮತೀಯರು, ಈಗಿನ ನೂತನ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಸಹ ಶಿರಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಸ್ಪಿ ಬಂಜ್ಜಿಸುತ್ತಿರುವರು. ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ರಚಿಸಿರುವ ವಿನೇಕ ಚಿಂತಾಮಣಿಯ ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಕರಣದ ದೀಕ್ಷಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ “ಪರಶಿವ ಸಂಸ್ಥಿತನಾಗಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದಾಚಾರ್ಯನ ಮಧ್ಯ ಕಲತನುಳಿದು, ಪೂರ್ವಾದಿ ನಾಲ್ಕು ಕಲತಗಳನೇ ಕ್ರಮದಿಂ ರೇವಣಾಸಿದ್ಧ, ಮರುಳಿಸಿದ್ದ, ರಾಮದೇವ, ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯರೆಂಬಾಚಾರ್ಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕರಾದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಠಪೀಠ ಆಸನಾದಿ ಲಕ್ಷಣ ಲಕ್ಷಿಗರಾದ ಆಯಾ ಋಷಿವಿಕ್ಯಗಳಂ ಆಘ್ಯಗಂಧ ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾದಿಗಳಿಂ ಶ್ರೀ ಮತ್ಸಂಚಾರ್ತರ ಪೂರ್ವಕ ಭಜಿಸುತ್ತ” ಹೀಗೆ ಬರೆದಿರುವರು. ಬಸವಣ್ಣನ ಅಳಿಯನಾದ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನು ದೀಕ್ಷಾ ವಿಧಿಯಂಬ ವಚನ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಬರೆದಿರುವನು ಈ ಗ್ರಂಥವು ತಾಳವಾಲಿಯ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಪ್ರತಿಯು ನನ್ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಆ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನು ಲಿಖಿಸಿದ ದೀಕ್ಷಾವಿಧಿಯಲ್ಲಿ “ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಮರುಳಿಸಿದ್ದ, ಏಕೋರಾಮ, ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯ, ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯರೆಂಬ ಐವರಾಚಾರ್ಯರು, ಆಯಾ ಸೂತ್ರಾನುವರ್ತಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸೂತ್ರದಾಚಾರ್ಯರನ್ನೇ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾವಿಸಿ ಮಿಕ್ಕ ಚತುರಾಚಾರ್ಯರನ್ನು

ಚತುರ್ಥಿಕ್ಕುಗಳೆಲ್ಲಾ ಹ್ಯಾನಿಸಿ, ಪಂಚಕಲತಂಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿ ದೀಕ್ಷೆಯ ನೆಸಗಬೇಕೆಂತೆನೆ” ಹೀಗೆ ಬರೆದಿರುವನು, ಗುಬ್ಬಿಯ ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯರು ರಚಿಸಿರುವ ವೀರಶೈವಾ ಮೃತ ಮಹಾ ಪ್ರರಾಣ ಏಳನೆಯ ಕಾಂಡ ಆರನೆಯ ಸಂಧಿ ೨೫ನೆಯ ಪದ್ಯವಿಂದ, “ || ಆದಧೀಚಿಕಣಾಪಾಣಿ ನಿಷ್ಕಂದವ್ರ | ಮೋದಭೃಂಗಿರಿಯರಾ ವೀರಭವ್ರಾಖ್ಯಾನ | ದಾದಿ ಸುಪ್ರಮಥ ರಜಹರಿಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ ಬಾಣಾಸುರದಶಾಸ್ಯರಿನ್ನಾ || ನೈದಿಕ ವಸಿಷ್ಠರುರುವಾ ಲ್ಲೀಕಿ ಭಾರಧ್ವಜಾದಿಲನದತ್ತಿಗೌತಮರೆಲ್ಲಾ ಪರಮವ್ರ | ಪಾಂಡಿಗಳು ತತ್ತತ್ ಪ್ರಸಾದ ತಪ್ಪೇವನಾಧ್ಯಾನಾದೆನುತ್ತರ್ಜನಾ || ೨೭ ||

ಧಾರಣಾಚ್ಚಾರಾ ಎನುತ್ತ ಪರಗನಸುಕ | ರ್ತಾರಾ ಎನಿವ್ವಂದದಿಂ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದರಿಂ | ತಾರಮ್ಯ ಸ್ಯದೇವ್ಯಳೇವ್ಯರನ ಭಜಿಸುವರಲಾಕೃತಿ ಯುಗದೊಳೊ || ಕಾರಣಿಕ ಕೇಳ್ಯವಾ ಶ್ರೇತಾಯುಗದೊಳುಗಾಂ | ಭೀರದ ಗಣೇಶ್ವರರ ಸಾಂಪ್ರದಾಯರಾದ | ರಾರಾಧ್ಯಲೇಕಾಕ್ಷರಧ್ಯಕ್ಷರಂಸು ಪಂಕಾಪ್ಪರ ಷಡಕ್ಷರಾ ಖ್ಯಾ || ೨೭ ||

ಇವರು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಯುವದೇಶರೆಂ ಮೂರುರು | ಕುವರತದ್ವಾಸಾರ ಯುಗದೊಳಗೆ ತರ್ವಾನವ್ರದಾ ಯವರೇ || ಕೇವಲ ಕಂ ಬುರುಕಂ ಗೋಕರ್ಣ ಶಂಖುಕರ್ಷಂ ನಾಲ್ಕರೂ || ಪ್ರವಿ ಮಲಾಚಾರ್ಯರಾಗುತ್ತ ದೀಕ್ಷೆಯನುಮಾ | ದು ವರ ಲಾಕಲಿಯುಗದೊಳಾಗೇವ್ಯರರ ರಾಂ | ಭವ ಸಾಂ ಪ್ರದಾಯದೊಳಗಾದ ಚತುರಾಚಾರ್ಯರಂ ಕೂರುಬಿತ್ತರಿವೆನೊ || ೨೮ ||

ಲೇವಣಾಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಂ ಮರುಲಸಿದ್ಧೇಶ | ಸಾರಿಸವ್ಯವೇಕೋರಾಮ ತಂದೆಗಳು| ಪಾವನದ ವಂದಿತಾರಾಧ್ಯರೀ ನಾಲ್ಕರಾಚಾರ್ಯರೀ ಲೋಕದೊಳಗೇ || ಓವಿದೀಕ್ಷೆಯಮಾಡಿಸಲಹಿದರೆನುತ್ತಮಾ | ದೇವಿಗೀಶ್ವರನೊರೆದ ಸದ್ಗ್ರಂಥ ದರ್ಥಮಂ| ಪ್ರಾಸೀದಿಕೆಂಚವೀರಾಯ್ಯಂಗೆ ವಿತ್ತರಿಸಿದಂ ಹಲಗೆ ಯಾಚಾರ್ಯನೊ || ೨೯ || ಹೀಗೆ ಬರೆದಿರುವರು , ಇವೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧಾಂಕದಲ್ಲಿ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣ ಓದಿ ಪರಿಣಿತರಾದ ಪಂಡಿತರು, ವೇದಾಗಮೋಪ ನಿಷತ್ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಣೀತವಾಗಿರುವ ವೀರಶೈವ ಮತಕ್ಕಾವಮಾಚಾರ್ಯ ರಾವ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನಂತಾನುರ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ತೋರಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವನೇ ಇಂದಿಜ ಇವರು ಅನಂತಾನುರಗ್ರಂಥಿಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಜಗದಾಚಾರ್ಯರ ಆಗುಧವಾದ ಲೀಲಾ ಚಾಲಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸ ಬಹುದು. , ಒಂದು ನಾಣಿರ ವರ್ಣಗಳ ಮುಂಚೆ ಇರುವ ನಿಜಗುರು, ಒಂಭತ್ತು ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ಮುಂಚೆ ಇರುವ ಬನ್ನಬವನ್ನಾನವರು ಬರೆ ದಿರುವ ಗ್ರಂಥಗಳ ಆಧಾರವೆಂದ ಜಗದಾಚಾರ್ಯರಾದ ಭಗವತ್ಪಾದ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರ ಸಾತನಪ್ಪೆಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿರಲು, ಅ, ನ, ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ದೇವಕವಿಯು

ಬರೆದಿರುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೇ ವೀರಶೈವ ಮತಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂದು ಬರೆದು ಜನರನ್ನು ಮರುಳುಗೊಳಿಸುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಕೇವಲ ಮರುಳರು ಸಹ ಒಪ್ಪುವಂತಿಲ್ಲ. ಸದ್ಧರ್ಮ ಸಂಭವನಾದ ಸುಜ್ಞ ಹೃದಯದ ಸಜ್ಜನನು ಇಂಥಾ ಅವಿಭಕ್ತವಾದ ಕಾಪಟ್ಟದ ಲೇಖನವನ್ನೆಂದೂ ಬರೆಯಲಾರನು. ಧನದಾನೆಯೆಂಬ ಕಾರ್ಗತ್ರಯಲ್ಲಿ ಸಂಜರಿಸುವ ಲೇಖಕನು, “ ಸ್ಥಾನು ಚೋರನ್ಯಾಯ ”ದಂತೆ ಮಾದಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನೇ ಜಗದಾಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಬರೆದಿರಬಹುದು. ಸ್ವಧರ್ಮ ನಿಧನಂಶ್ರೇಯಃ ಪರಧರ್ಮೋ ಭಯಾವಹಃ ಎಂದು ಬೋಧಿಸಿರುವ ಗೀತೋಕ್ತಿಯನ್ನೋದಿ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ರಾಯರಿಗೆ ಪರಧರ್ಮ ಸ್ಥಾನವಾಚಾರ್ಯರ ಮೇಲೆ ಇಲ್ಲದಸಲ್ಲದ ಅವವಾದವನ್ನು ಹೊರಿಸಿ ಬರೆಯಲು ಇವರ ಕಯ್ಯಾಳಗಿನ ಲೇಖನಿಯು ಹೇಗೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿತೋ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿಯೇ ಬಲ್ಲ. ಇವರಲ್ಲದೆ ಕರ್ಲಮಂಗಲಂ ಶ್ರೀ ಕಂಠಯ್ಯ ಮಾಗಡಿ, ಎಂಬವರು ವೀರಶೈವ ಮತಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲನಿರ್ಣಯವೆಂಬ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳಿದವರೆಲ್ಲರೂ ‘ಕರ್ಲಮಂಗಲಂ’ ಎಂದು ನುಡಿಯುವಂತಿದೆ. ಇಂತಹ ಗೊಂದಲಗಳಿಂದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಗುರುಗಳ ಮೇಲೆ ವೈಷಮ್ಯ ನಿಚಾರಗಳು ಹೊರಬೀಳಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ, ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ—ನಿಶೇಷ—ನಿರಾಭಾರವೆಂದು ಹೀಗೆ ಮೂರು ಭೇದಗಳಿವೆ. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಅಗಮಗಳ ಬೋಧೆಯಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಇಷ್ಟು ವಿವರೀತಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಪರಧರ್ಮದವರು ಕೇಳಿ ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ವೀರಶೈವನು ತಾಯಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಎಂಟು ತಿಂಗಳ ಗರ್ಭಕ್ಕೆ ಅಧವಾ ಮಾರ್ತಗರ್ಭದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದಕೂಡಲೇ ಗುರುಗಳು ಬಂದು ವಂಚಸೂತ್ರದ ಲಿಂಗವನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಬ್ರಹ್ಮಕತೆಯನ್ನು ತುಂಬಿ ವಿರುವಿನ ಕಂಠಕ್ಕೆ ಬಂಧಿಸಿ, ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಮಂತ್ರವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿ ಬಿಡುವರು. ಪುನಃ, ಎಂಟು ವರ್ಷದಿಂದ ಮೊದಲೊಂದು ಹವಿಸಾರು ವರ್ಷದೊಳಗಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗುರುನಾಥನು ಜಗದ್ಗುರು ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರನ್ನಾಹ್ವಾನಿಸಿ ವಂಚಕಲಶಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಮುಂದೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಕಲಶಂಗಳ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ದೀಕ್ಷಾತ್ರಯಂಗಳಿಂದ ತನುತ್ರಯಂಗಳ ದೋಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದು, ಪದಪ್ರಲೋಭಿತವಾದಲಿಂಗವನ್ನು ಶಿಷ್ಯನ ಹಸ್ತಕ್ಕೆದ್ದಿರಿಸಿ, ಲಿಂಗಾಗ ಸಾಮಂತ್ರವನ್ನೆರುಹಿ ವಿವ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಹಾಮಂತ್ರವನ್ನು ಮಂತ್ರರಹಸ್ಯವನ್ನನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನನ್ನು ಮಾಡುವನು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವೀರಶೈವನು ಶ್ರೀಗುರುವಿನಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಗುರುದತ್ತವಾದಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಗುರೂಕ್ತಮಂತ್ರ

ವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ತನ್ನಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದು ಕಡೆಗೆ ಪ್ರಾಣತ್ಯಾಗವಾದರು ಸಹ ಗುರು ಕೊಟ್ಟ ಲಿಂಗವು ಸ್ಥೂಲತರೀರದೊಡನೆ ಸಮಾಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರುವದು. ಈ ರೀತಿ ಜನಸಾವಿರಿಂದ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕೈಗೂಡುವವರಿಗೂ ಶ್ರೀಗುರುವಿನ ಕೃಪೆಯು ಬೆನ್ನುಹತ್ತಿ ಕಾಪಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಮಾಣ ದಿಂದಲೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವದಿಂದಲೂ ಸದ್ಭರಿಗೆ ವಿವಿತ್ತವಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ಗುರುವಿನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮರೆತು ಕೃತಘ್ನರು ಗುರು ಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವವರಿಗೆ ಅತ್ರಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತ ವೀರ ರೈವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನೆಬ್ಬಿಸುತ್ತ ರೌರವ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವರು. ಹರಹರ ! ಗುರುಸಿಂದಕರ ಲಿಖಿತವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ, ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸಿದ ನಾಲಿಗೆಗೆ, ಕೇಳಿದ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ, ಭಾವಿಸುವ ಹೃದಯಕ್ಕೆ, ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿ ತ್ತವು ! ಶಾಂತಂಪಾಸಂ !!

ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ

ಲೀ|| ಮೊರಬದ ಜಡೆಮರದ ಶ್ರೀ. ಗಂಗಾಧರ ಲಿವಾಚಾರ್ಯರು.

ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಹಾಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗ್ಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಕುತುಹಲವೂ ಸಂಶೋಧನೆಯೂ ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ನಡೆದಿರುವುದು ಸರಿ ಅಷ್ಟೆ ! ದೇವಕವಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯದ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅ. ನ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮಾಡಿಗನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಸತ್ವಬಲದಿಂದ ಮಹಾ ಗುರುವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದನೆಂದು ನಂಬಿಕೊಂಡು ಸಾರಾಸಾರ ವಿತಾರಮಾಡದೆ ಬರೆದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಮರುಳಸಿದ್ಧರೆಷ್ಟುಜನ ! ಎಂಬದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವಾದುದು. ನನುಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಐದುಜನರೆಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿಯ ಪರಿಶೋಧನೆಯಿಂದ ಗೊತ್ತಾಗಿರುವುದು. ಓದುಗರ ತಿಳುವಳಿಕೆಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿಯೆ ವಿವರಿಸುವೆವು.

(೧) ಶ್ರೀ ಸದ್ಗುರು ಪೀಠ ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾದ ೫೫೫ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಉಜ್ಜಯಿನಿ.

(೨) ಮೈಸೂರ ಸಂಸ್ಥಾನ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯೊಳಗಿನ ಕುಪ್ಪರ ಗದಿಗೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು. ಈಗಲು ಇವರ ಗದ್ದುಗೆಯು ಮಹಿಮಾ ಸ್ಥಳವೆನಿಸಿರುವುದು. ದಾಸೋಹವು ನಡೆದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಸೇರುವರು.

(೩) ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಸವದತ್ತಿ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಪುರಾತನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಸ್ಥಾನವಾದ ಪೂವಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಈಗಿನ ಹೂಲಿಯೆಂಬ ಗ್ರಾಮದೊಳಗೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೊಬ್ಬನು ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಈಗಲು ಅಲ್ಲಿ ಆತನ ಹೆಸರಿನ ಗವಿಯು ಒಂದು ಇರುವುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಣಿಸಿಧೇಶ್ವರ ಗವಿ ಎಂದು ಜನಗಳು ಕರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

(೪) ಸೈಜಾಮ ಸಂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವ ಕೊಪ್ಪಳಜಿಲ್ಲಾ ಕೆಂಭಾವಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೊಬ್ಬನು ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಈಗಲೂ ಗುಡಿ ಇದ್ದು ಉತ್ಸವಾದಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

(ಬಿ) ಮಾಡಿದ ಮರುಳಿಸಿದ್ದ ಈತನು ಸೀರಾಧಿಪತಿಯಾದ ಮರುಳ ಸಿದ್ದನ ಪವಿತ್ರ ಸಾಮಾಧಾರಿಯಾಗಿ ಆತನ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ದೇಹ ವಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಈತನ ಸಮಾಧಿಯು ಈಗಲೂ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಮಾದಿಗ ಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. * ನಾವು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಇನ್ನೆಲ್ಲರ ಕುರುಹುಗಳು. ಅಯ್ಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವವು

ಅ. ನ. ರವರ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಓದಿದೊಡನೆಗೆ ಅಚಾರ್ಯ ಮರುಳ ಸಿದ್ದರು ಮಾದಿಗರೆ ? ಎಂದು ಡಿಗಿಲು ಪಟ್ಟೆ. ಕೂದಲೆ ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಸಿಜ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯ ವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದುದಾಯಿತು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪರಿಶೋಧಿಸಲು ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯು ವಿಸರೀತವಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿತು. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಹಸೀಮರ ಮಹಾಚಾರ್ಯರ ಸತ್ಯ ತಿವತರಣ ಮಂಗಲಸಾಮವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವದು ಹಾಗು ಕರೆಯುವದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಕವಾಗಿ ಬಂದಿರುವದು. ಅದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಅವರ ಹೆಸರಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಸೇವೆಯಿಂದ ಭಕ್ತಿಭಾವವಿಂದ ಧನ್ಯರಾಗಿ ಹೊದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಷ್ಟೋ ಇದ್ದಾರೆ. ಅಂಧವರಲ್ಲಿ ಮಾದಿಗರಲ್ಲಿಯ ಮರುಳಿಸಿದ್ದನೂ ಒಬ್ಬನು. ಈಗಲೂ ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ಹೋದರೆ ಮಾದಿಗರಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಈತನ ಅವಶೇಷ ದೃಗ್ಗೋಚರ ವಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಅದು ಕಾರಣ ಅಚಾರ್ಯ ಮರುಳಿಸಿದ್ದನೇ ಬೇರೆ; ಮಾಡಿಗ ಮರುಳಿಸಿದ್ದನೇ ಬೇರೆ. ಒಂದೇ ಊರಾದುದರಿಂದಲೂ ಮತ್ತಾವ ಕಾರಣ ದಿಂದಲೋ (?) ಅ. ನ. ರವರು ಅಚಾರ್ಯ ಮರುಳಿಸಿದ್ದರನ್ನು ಮಾದಿಗ ಮರುಳಿಸಿದ್ದರನ್ನು ಮಾದಿಗ ಮರುಳಿಸಿದ್ದನೆಂದು ಭ್ರಾಂತಿಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ನಿರೂಪಾಕ್ಷ ವಂದಿತರಿಂದ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಹೆಸರುಗೊಂಡ ಚನ್ನಬಸವ ಪುರಾಣದ ಐದನೆಯ ಖಂಡ ೫೯ನೆಯ ಸಂಧಿ ೨೧ನೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನು ಸಿದ್ಧರಾಮ ದೇವರಿಗೆ ಪಂಚಕಲಿತ ಸ್ಥಾಪನ ಪೂರೈಕವಾಗಿ ದೀಕ್ಷಾ ಸಂಸ್ಕಾರ ವೆಸಗಿ ಅನಂತರ ಅಯಾಕಲಿತಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿರುವ ಮಹಾಚಾರ್ಯರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

“ ತಿಳಿಯೆ ಮನು ಮುನಿ ಪಿಶಾಚಾವಳಿಗೆ ಕಿಂವುರುಷ || ಕುಲಕೆ ವರ ಶೈವಾಗ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಕಾರದಿಂ ||

ನಲವಿನಿಂ ದೀಕ್ಷೆಯಂ ಮಾಡಿ ಮರ್ತ್ಯದ ಜನರ ಭವಬಂಧವಂ ಕಳೆಯಲು ||

ಇಳಿಯೊಳವರಂತದಿಂ ರೇವಣಾಸಿದ್ಧ ಸಿ ||

ಮೃಗ ಮರುಳಿಸಿದ್ದನೇ ಕೋರಾಮನತುಳಗುಣ |

ನಿಳಯರಾ ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯರಾದರ್ ಕ್ರಮದೊಳವರಿರುವನೀಂ ಕೇಳ್ವದು||
ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಕರ ಭಾಷ್ಯಕಾರನಾದ ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತನು. ತನ್ನ ಭಾಷ್ಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ

“ ಸಿದ್ಧಾಯಾಂ ಮರುಳ ಪ್ರಭು ಭುಧನುತಂ ತಂ ಮನ್ನಹೇ ಶ್ರೇಯಸೇ” ಎಂದು ಮಂಗಳವನ್ನಾಚರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ಬೊಮ್ಮರಸ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳು ಈ ಮಹಾಕಾರ್ಯರನ್ನು ಬಹು ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ ಹೀಗೆ ಸ್ತೋತ್ರ ವಾತ್ರನಾದವನು ಆಚಾರ್ಯ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ದೃಢವೆದುತ್ತಲಿದೆ. ಶ್ರೀ ರೇಣುಕರ ಜನನ ಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಗೊಂಡಿರುವ ಕೊಲ್ಲಿವಂಕಿಯ ವಕ್ಕದ ಬಿಟ್ಟಿದ ಸಾಲ್ಕು ಶಿಖರಗಳಿಗೆ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಮರುಳಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳಿರುವುದು ಕೂಡ ಆಚಾರ್ಯ ಚತುಸ್ವಯದ ಸೂಚನೆ ಮಾಡುವಂತಿರುವುದು.

ಶ್ರೀ ಶಿವಾಗಮಗಳಲ್ಲಿ

ತದ್ಯನ್ಮರುಳಸಿದ್ಧಸ್ಯ ಮಹೇಶ್ವರೇ ಮಹತ್ತರೇ ||

ಸಿದ್ಧೇಶಲಿಂಗಾಜ್ಞಾನನ ಮಾವಾಸೋಜ್ಜಯಸೀ ಪುರೇ ||

ಎಂದು ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಜನನ ಸ್ಥಾನ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳು ನೀಚ್ಛಳವಾಗಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿರುವವು. ಇಂತು ಜಗದ್ಗುರುನಾಗಿ ಮೆರೆದ ಹಾಗೂ ಜಗನ್ಮತನಾದ ಅನೇಕ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಪಂಚದ ಹಿತಸಾಧಿಸಿದ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಗಣಪುಂಗವರೆಂದೂ ಸಿದ್ಧ ಸಾಧ್ಯಭೌಮರೆಂದೂ ವರಮ ಪುರಾತನರಾದ ದಾರುಕರ ಅಪರಾವತಾರಿಗಳೆಂದೂ ನಿರ್ಧರವಾಗಿದೆ. ಜಗಜ್ಜನನಿ ಪಾಠ್ಯತಿಯರ ವಿವಾಹಮಂಗಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನ ವಾಕುಸತಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರದಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ದರಿಹರ ಮತ್ತು ಷಡಕ್ಷರ ಮಹಾಕವಿಗಳಿಂದ ದಾರುಕರ ನಾಮನಿರ್ದೇಶವಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುವುದು. ಇಂತಹ ಮಹಾಮಹಿಮರಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಮಾದಿಗರೆನ್ನವ ಕವಿಯಾಗಲಿ ಸಂಪಾದಕರಾಗಲಿ ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಪ್ರೋಹವನ್ನು ಬಗೆದಂತಿಲ್ಲವೇ ?

ವೈದ್ಯನಾಥಲಿಂಗವೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧರೂ

ಲೇಖಕರು:— ಶ್ರೀ. ಪ. ಬ್ರ. ಗುರುಮರ್ಯಾ ವಿವಾಚಾರ್ಯರು, ಹಿರೇಮಠ
ಸುತ್ತಿಗಲ್ಲಿ.

ಶ್ರೀ. ಜಗದ್ಗುರು ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರು ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತ ಬರುವಾಗ ಶ್ರೀ. ಜ. ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಸಿದ್ಧಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಸರ್ಯಂತ ರೇವಣಸಿದ್ಧರೊಡನೆ ಇದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕೊಲ್ಲಾಪುರವು ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಣವು. ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಿಂದಲೂ ರಾಜ ಧಾನಿಯಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಕುಟಿಲಿಸಿದ್ದರ ಅಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇತ್ತು. ಆ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮಾಯಾವಿ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ಇದ್ದಳು. ಅವಳು ಒಳ್ಳೆಯ ರೂಪವತಿಯೂ ಎಷ್ಟೋ ಮಾಟ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಲ್ಲಿದಳೂ ಇದ್ದಳು. ಆಕೆಯು ಒಂದು ವಿಷದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಕೊಡವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದಳು. ಅದನ್ನು ಕುಡಿದು ಯಾರು ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರೋ ಅವರನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗುತ್ತೇನೆಂದು ಒಂದು ವಂಫನಾಡಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಮನಸೋತು ಆಕೆಯನ್ನು ಲಗ್ನವಾಗಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂದು ಕೊಡದಲ್ಲಿಯ ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದು ಎಷ್ಟೋ ಮಂದ ಸಿದ್ಧರೂ ಋಷಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಮಾಟಗಾರರೂ ಬೇರೆ ಕೆಲವರೂ ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದರು. ಈ ಕಾರ್ಯವು ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆದೇ ಇತ್ತು. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರು ಸಿದ್ಧಗಿರಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಯಾವಿಯು ಅವರೊಡನೆ ಹೋಗಿ ನಮಿಸಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇವರಿಗೂ ತನ್ನ ವಂಫನನ್ನು ಹೇಳಿ ವಿಷದ ಕಂಭವನ್ನು ತಂದಿರಿಸಿದಳು. ಆಗ ಶ್ರೀ. ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಈಕೆಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬೋಹಿತರಾಗಿ ವಿಷ ಕುಡಿದು ಸತ್ತ ಎಷ್ಟೋ ಜನರನ್ನು ಸಂತರ ದಿನಗಳ ಅಸ್ತಿ ಪಂಜರಗಳ ರಾಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕಸುಕರ ಪಟ್ಟು—ಈಕೆಯನ್ನು ಹಿಗ್ಗೆಯೇ ಬಿಟ್ಟರೆ ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಸತ್ತವರನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಈಗಲೇ ಈಕೆಯ ಗರ್ವಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದು, ಮಾಯೆಯಿಂದ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದು ನೂರ ಅಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು.

ಪರಮಾತ್ಮನ ಅಪರಾವತಾರಿಗಳಾದ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಆ ವಿಷದ ಬಾಧೆಯು ಎಳೆಪ್ಪೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ಮಾಯೆಯು ಈ ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಚಕಿತಳಾದಳು. ವಿಷವಾನ ಮಾಡಿ ಎನೊಂದೂ ವಿಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ಶಾಂತ ಮುಕ್ತಿಯಿಂದ ಇರುವ ಮತ್ತು ಮುನ್ಯಧನಂತೆ ರೂಪಗಳೂ ಸಮುದ್ರದಂತೆ ಶಾಂತರೂ ದೂರ್ವಾನರಂತೆ ಕೋಪಿಗಳೂ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯಂತೆ ವಾಗ್ಮಿಗಳೂ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ತೇಜಸ್ವಿಗಳೂ ಪರಶಿವನಂತೆ ಶಾಶ್ವತನುಗ್ರಹ ಸಮರ್ಥರೂ ಆದ ಮರುಳಸಿದ್ಧರನ್ನು ನೋಡಿ ಮನದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯು ಈ ಅಘಟಿತ ಘಟನಾ ರಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ದಿವ್ಯ ಯೋಗಿಯು ಯಾರಿರಬಹುದು? ಹಿಂದೆ ಹಲಾ ಹಲ ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿದು ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದ ಪರಶಿವನೇನಾದರೂ ಇರಬಹುದೋ? ಅಥವಾ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ವಿಷದಿಂದ ಪೀಡಿತರಾದವರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿ ನನ್ನ ಗರ್ವಭಂಗವನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಶಿವನೇ ಯೋಗಿಯಾಗಿ ಬಂದಿರಬಹುದೋ? ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಕಡೆಗೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಈ ಮಹಾಪುರುಷನನ್ನು ವರಿಸುವುದರಿಂದ ನನ್ನ ಜನ್ಮವೇ ವೃಥಾವೆಂದು ತಿಳಿದು ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಅವರ ವಾದದಡಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಎದ್ದು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಸಂತು ಮಹಾನುಭಾವಾ ! ನಾನು ತಮ್ಮ ದಾಸಿಯು, ನನ್ನ ಮನೋಬಯಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿ ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದಳು. ಇದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಸುಮ್ಮನೇ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು. ಅವರ ಹಿಂದೆ ಆಕೆಯೂ ಬೆನ್ನದತ್ತಿ ನಡೆದಳು. ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಮುಂದೆ, ಮಾಯೆಯು ಹಿಂದೆ; ಹೀಗೆ ಹೊಡೆ! ಹೊಡೆ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆಯೇ ಕೇವು ವಿವಸಗಳು ಹೋದರೂ ಆಕೆಯನ್ನು ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಕಣ್ಣತ್ತಿ ನೋಡಲಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಲಿಲ್ಲ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಇಳಿದುಕೊಂಡು ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಗಿಡದಮೇಲೆ ಶಾಂತರಾಗಿ ಕುಳಿತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯು ಹೋಗಿ ಅರಬಾಗಿ ತನ್ನ ಎಲ್ಲ ಮನೋಬಯಕೆಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಆದರೆ ಅವರಿಂದ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿರು ಬಿಟ್ಟರು. ಆದಾಗ ಆಕೆಯು ಮರುಳಸಿದ್ಧರನ್ನು ಕುರಿತು 'ಕಾಗತಿ' ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಗತಿಯೇನು? ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಾಳೆ. ಯಾವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಈ ವಾಗ್ವಾದ ನಡೆಯಿತೋ. ಅದೇ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ 'ಕಾಗತಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಈಗಲೂ ಕಾಗತಿ ಎಂದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಷ ಉಳಿದು ಇದೆ: ಬೆಳಗುವೆಯ ತಪರದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಐದು ಮೈಲು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಕಾಗತಿ ಎಂಬ ಊರು ಇದೆ. ಆ ಊರು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ದೇವ

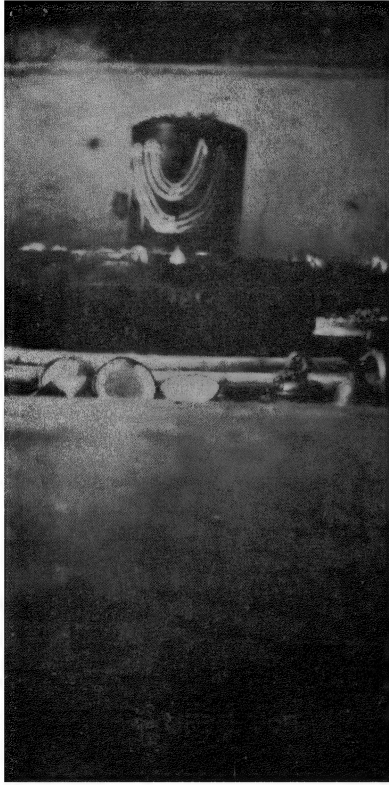
ಸ್ಥಾನ ಒಂದಿದೆ ಇದು ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ವಿರಬಹುದು. ಮಾಯೆಯು 'ಕಾಗತಿ' ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧರೂ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಮೂರ್ಛಾಳೇ ! ಎಲ್ಲಾ ಕುಟಿಲಸಿದ್ಧರಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವಿಯಾ ? ನನ್ನ ರೂಪಕ್ಕೆ ನಾನು ಮೋಹಿಸುವವನಲ್ಲ. ಹಿಗ್ಗೆಯೇ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮೊಡ್ಡ ಅಸಾಮಾನ್ಯನನ್ನು ಮಾಡುವಿ ಎಂದು ತಿಳಿದು, ನನ್ನ ಗರ್ವಭಂಗ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದೇನೆಂದು ಅಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಅವಳಿಗೂ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು ನನ್ನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನಂಥ ಎಷ್ಟೋ ಜನರು ಸಿಕ್ಕು ದಾಟಲಾರದೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಈ ದಿವ್ಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನನ್ನನ್ನು ವರಿಸುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ನನಗೆ ಏನೂ ಮಾಡದೆ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿವಸಗಳಿಂದ ಅನ್ನ ಸೀರಿಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ದತ್ತಿ ಬಂದು ದಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಉಳಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರಂತೆ ಕಃಪದಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿದಿರುವಿಯಾ ? ಹಾಗಾದರೆ ಇಗೋ ನೋಡು ಮಾಯಾಜಾಲವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತೇನೆಂದು ಅನೇಕ ತೆರನಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ, ಏನೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ನಡೆಯಲಾರದೆ ನಿರಾಶವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಆಕೆಗೆ ಅನೇಕ ತೆರವಾಗಿ ತಿಳಿಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳದಾಳು. ಕಡೆಗೆ ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಿಷವನ್ನು ತಿರುಗಿ ನನಗೆ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡು ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಹಾಗಾದರೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಕುಡಿದ ವಿಷವನ್ನು ಕಾರುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಮೋಹಿತವು ಈಗಲೂ ಕಾಗತಿಯ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವದು. ಅದಕ್ಕೆ ಈಗ ವಿಷದ ಕಲ್ಲು ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕೆಲವರು (ಗಾರಕಲ್ಲು) ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಆ ಕಲ್ಲು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ್ದು ಇದ್ದು ಸಾಧಾರಣ ಆರುಳ್ಳಾಯಿ ಚೌರಸದಲ್ಲಿ ದುಂಡನಾದ ಆಕಾರವುಳ್ಳದ್ದಾಗಿದೆ. ಅದು ದೇವಾಲಯದ ವ.ಘೃಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇರುವುದು. ಈ ವಿಷದ ಕಲ್ಲಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರು ಬದಲಾಗಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ತಾವು ಕುಡಿದಿರುವ ವಿಷವನ್ನು ಕಾರಿದ ಈ ಚಮತ್ಕಾರವನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾಯೆಗೆ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸಿ ಈತನು ಮಾಯೆಯಾಗಿ ಇರುವುದೇ ನಿಶ್ಚಯ; ಇವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮುಂದೆ ಕಾಣುವುದು ಅಪರೂಪ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ವರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ತೆರನಾದ ವ್ಯವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ದತ್ತಿದಳು. ಆಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಆಕೆಯ ಮೂಗು ಮೂಲೆಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ವಿರೂಪಾಕ್ಷನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು.

ಈ ಮಾಯಾದೇವಿ ಮೂರ್ತಿಯು ಕಾಗತಿಯ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾಯಾದೇವಿಯೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮೂರ್ತಿಯು ೧೧ ಫುಟ ಎತ್ತರವಾಗಿರುವ ೧೧ ಫುಟ ಅಗಲ

ವಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಗರ್ಭ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಸಾಧಾರಣ ೨ ಘಟು ಎತ್ತರವಾಗಿಯೂ ೨|| ಘಟು ಅಗಲಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಅಲ್ಲಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಸಾಧಾರಣ ೮—೧೦ ಮೈಲು ಅಂತರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಹೋದರು ಅಲ್ಲಿಯೂ ವಿರುಪಳಾದ ಮಾಯೆಯು ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಹಿಂದೆಯೇ ಹೋದಳು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಗರ್ವರಹಿತಳಾಗಿ ದೀನಳಾಗಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಚರಣಗಳಿಗೆರಗಿ “ದೇವಾ! ನನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸು ನಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅರಿಯದೆ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ಮತ್ತು ವಿರುಪಳಾದ ನನ್ನನ್ನು ಮೊದಲಿನ ರೂಪದಂತೆ ಸುರೂಪಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು. ನಾನು ಗರ್ವದಿಂದ ದೂರಳಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನಗೆ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡು, ಶಿವ ಪಥವನ್ನು ತೋರು. ನಿನ್ನ ಶಿಷ್ಯಳಾಗಿ ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಅಂದಳು. ಕರುಣಾಳುಗಳಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಆಗ ಆ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ತೊಪ್ಪಲಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಇವುಗಳನ್ನು ತಂದು ಅರೆದು ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗಿರುವ ಮೂಗು ಮೊಲಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚುವೆಂದರು. ಅದರಂತೆ ಮಾಡಲಾಗಿ ಆಕೆಯ ಮೂಗು ಮೊಲಗಳು ಆ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿಯೆ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಲೇಪದಿಂದ ಚಿಗಿತು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಆದವು. ಆಗ ಗರ್ವದೂರಳಾಗಿ ಮಾಯೆಯು ಅವರ ಶಿಷ್ಯಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯನಾಥನೆಂಬಹೆಸರಿನ ಲಿಂಗವೂ ಇದೆ. ಈ ಲೇಖದೊಂದಿಗೆ ಆ ಚಿತ್ರವೂ ಅದರ ಮುಂದಿನ ನಂದಿಯೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಬಲ್ಲಿದರಿದ್ದರೆಂದು ಅಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅವರ ಕೆಲವು ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಚರಕ, ಸುತ್ರತ ಮೊದಲಾದ ಆಯುರ್ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ನಾಮನಿರ್ದೇಶವೂ ಇದೆ. ಈ ಲಿಂಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿರಬಹುದು ಈ ವೈದ್ಯನಾಥ ದೇವಾಲಯವು ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೂ ಪುರಾತನವೂ ಆಗಿದೆ. ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ವೈಜನಾಥನೆಂದು ಕರೆಯುವರು. ವೈದ್ಯನಾಥನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ೪೦-೫೦ ಘಟು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಾರ್ವತೀ ದೇವಿಯ ಗುಡಿಯೂ ಅದೆ. ಇದೂ ಬಹಳ ಪುರಾತನ ನಾದುದಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಭದ್ರವಾದ ಕಟ್ಟಡದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ದೇವರ ವಾಡಿ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿ ಇನಾಮಾಗಿದೆ. ಈ ದೇವರ ಅರ್ಚಕರು ವೀರಶೈವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಚೈತ್ರಮಾಸದ ಪೂರ್ಣಿಮೆಗೆ ವೈದ್ಯನಾಥನ ಜಾತ್ರೆಯು ಕೂಡುತ್ತದೆ. ಒಳ್ಳೆ ವೈಭವದಿಂದ ಜಾತ್ರೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸರಕಾರದವರು ಜಾತ್ರೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ವೈದ್ಯನಾಥನಲ್ಲಿ ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಹನೆಯು ಬಹಳ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ ದೇವರ

ವೈಜನಾಥ ಲಿಂಗ

ಪೂಜೆಯು ಪ್ರತಿದಿನಸ ನೈಭವದಿಂದ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂಜಾರಿ, ಬಾರಿಸುವವ, ಕಸಹೊಡಿಯುವವ ಇನ್ನು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಎಲ್ಲ ಜನರಿಗೂ ಭೂಮಿಗಳು ಇಸಾಮಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿಗೆ ವೈದ್ಯ ನಾಥನ ನೈಭವವು ಬಹುಸೊಗಸಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ವೈದ್ಯನಾಥ ಗುಡ್ಡವು ಇತಿ ಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ, ಎಷ್ಟೋ ವೈದ್ಯ ತಜ್ಞರು ಅಮೂಲ್ಯಗಳಾದ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಾಡುತ್ತಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗಾಂವಿಯ ತಹರದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ೧೧ ಮೈಲು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಇದು ನೈಜವಾದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಹೀಗೆ ಮಾಯಾಗವಳಭಂಗ ವನ್ನು ಮಾಡಿದುದು ಈಗಲೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿರುವುದು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಂದೇಹವನ್ನು ದೂರಮಾಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ.

ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ನಾಯಕರು ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಸೀತಕ್ಕೆ ತಿಷ್ಠರಾದುದು

ಲೀ|| ಪಂ|| ವೇ|| ನೀಲಕಂಠ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು. ಗುರುಪಾದ ದೇವರ ಮಠ
ಹರಪನಹಳ್ಳಿ

ವಿಜಯ ನಗರದ ಅರಸು ಮನೆತನದವರು ವಿಭವದಿಂದ ಕರ್ಣಾಟಕ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಸಾಲಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ರಾಜರ ಪರಮಾನುಗ್ರಹ ಪಾತ್ರರಾದ ಪಾಳೆಯಗಾರರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಹರಪನಹಳ್ಳಿಯ ಪಾಳೆಗಾರನೊಬ್ಬನು. ಇವರು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಶ್ರೀ ಚಂದುಲಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯನ್ನಾಡುತ್ತಾ, ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗಲು ಆ ದೇವಿಯ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶಯನಮಾಡಿದರು. ಮೂಲ ಪುರುಷರು ದಾದಯ್ಯ, ರಂಗಯ್ಯ ಎಂಬ ನಾಯಕರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಚ್ಯೇಷ್ಠನಾದ ದಾದಯ್ಯ ನಾಯಕನು ಮಲಗಿದಾಗ ದೇವಿಯು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು, ಮಗನೇ ನೀನು ನಿನ್ನ ಕಿರಾತ ಪೈಪ್ಪೆಯಿಂದಲೂ, ಅನುಜನಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತನಾಗಿ ತುಂಗಭದ್ರೆಯನ್ನು ದಾಟಿ 'ಕಾನಹಳ್ಳಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿರು. ನಿನಗೆ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜರ ಮುಖ್ಯ ನಗರಿಯಾದ "ಬಾಗುಳಿ"ಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟುತ್ತೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ರಾಜನಾಗಿ ಧರ್ಮದಿಂದ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದಳು. ಯಾವತ್ತು ನಾಯಕರಿಗೂ, ಅನುಜರಿಗೂ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೊರಡುವುದಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅಜ್ಜ ಮುತ್ತಜ್ಜಂದಿರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸುಖವಾಸಯೋಗ್ಯವಾಗಿರುವ ಜನ್ಮ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಹೇಗೆಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಮತ್ತು ದೇವಿಯು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸಾರಿಯೂ ಒಲಾಕ್ಕರಿಸಲು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟು "ಕಾನಹಳ್ಳಿ" ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಬಿಡಾರವನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಾ ದೂರ ತೆರಳಿ ಶ್ರಾಂತನಾಗಿ ಗಿಡದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿ ನಿದ್ರಿಸಿರುವಾಗ್ಗೆ ಒಂದು ಸರ್ಪವು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೀಲಗುಂದ ಗ್ರಾಮದ ಗೌಡರು ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿಯ ಕಾಂಭಟ್ಟರು ಕಂಡು ದಾದಯ್ಯನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು. ಹಾವು ಹೊರಟು ಹೋಯಿತು. "ನಿನಗೆ ರಾಜ್ಯವಾಳುವ ಯೋಗವಿದೆ. ನೀನು ರಾಜನಾಗುತ್ತಿ" ಎಂದರು. ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿ, ದಾದಯ್ಯನು "ಸ್ವಾಮಿ !! ನಾನು ರಾಜನಾದರೆ ನಿಮ್ಮ ಎದುರಿಗೆ ಪರದೇಶಿಗಳಂತೆ ಉದೂರು ಅಲೆಯುವ ಸಂಭವವೇ ಇರಲಾರದು. ನಿಮ್ಮಗೆ ಜಹಗೀರು ಮೊದಲಾದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದನು. ಅವರು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಲಿ ಎಂದು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ

ಹರಪನಹಳ್ಳಿ ನಾಯಕರು ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಶಿಷ್ಯರಾದುದು ೧೭೫

ಹೊರಟುಹೋದರು. ತನ್ನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಕಾನನ ಸಂಚಾರಮಾಡುತ್ತಾ “ ಕೊಟ್ಟಕಲ್ಲು ” ಸರಿಹದ್ದಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ವಶಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಾಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ರಾಜ್ಯ ಪಾಲನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಹೀಗಿರಲು ಒಮ್ಮೆ ನಿಚ್ಚಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂತದ ಘೋರಕಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸಂಚಾರದ ಇಚ್ಛೆಯು ಹುಟ್ಟಿತು. ಹೋಗಲಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಂಗಿದುರ್ಗದ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಅಭ್ಯುದಯವನ್ನು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲಾರದೆ ಒಸಾಪಟ್ಟಣದ ಕೆಂಗಣ್ಣನಾಯಕನು ಉಚ್ಚಂಗಿದುರ್ಗಕ್ಕೆ ದಾಳಿಯಿಕ್ಕಿದ್ದನು. ಆಗ ದಾದಯ್ಯನು ಹೀಗೆ ಆಲೋಚಿಸಿದನು:— ನಮಗೂ ಮುಂದಗೊಂಡಲ ಬೆಡಗಿನವರಿಗೂ, ಚಿತ್ರಕಲ್ಲು ಬೆಡಮ, ಕಾಮನಕಲ್ಲು ಬೆಡಗಿನವರಿಗೂ ಬಂಧವ್ಯವಿದೆ. ಅಸತ್ತಿನಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾನು ಒದಗುವುದು ಉಚಿತ ವೆಂದೆಣಿಸಿ ಕಿರಾತ ಸೈನ್ಯದೊಡನೆ ಒಗ್ಗುಹಾಕಿದನು. ಕೆಂಗಣ್ಣನಾಯಕನು ಬೆಡದನು. ತತ್ಪ್ರಭೇತಿಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಉಚ್ಚಂಗಿದುರ್ಗದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದವು. ತತ್ಕ್ಷಣವೇ ದಾದಯ್ಯನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅಭಯವನ್ನಿತ್ತು ಜಿಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕೆಂಗಣ್ಣನಾಯಕನು ಹತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆನೆಯ ನೆಲಕ್ಕೆ ಉರುಳುವಂತೆ ದಾದಣ್ಣನು ಬಾಣವನ್ನೆಸೆದು ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡಿದನು. ದುರದರವನಾಗವಾಗಿ ತತ್ಕಾಲಗಳು ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿದರು. ಉಚ್ಚಂಗಿ ದುರ್ಗದ ಪಾಳೆಗಾರನಾದ ಚಿಕ್ಕಣ್ಣನಾಯಕನು ದಾದಣ್ಣನು ಮಾಡಿದ ಮಹೋಪಕಾರಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಮಗಳಾದ ಹೊನ್ನನಾಯಕಿಯನ್ನು ದಾದಣ್ಣನಾಯಕನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿವಾಹಮಾಡಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದನು. ಆಗ್ಗೆ ಉಚ್ಚಂಗಿದುರ್ಗವೆಂಬ (ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು) ಕೋಟೆಯನ್ನು ವರದತ್ತಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟನು. ಕೋಟೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆರಾತ್ರಿ ಮಲಗಿರಲು ಉಪ್ಪವಾಂಬಾದೇವಿಯು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ವರ್ತನವಿತ್ತು ನಾಳೆ ಅಡವಿಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ನೀನು ಕಾನಳಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ್ಗೆ ಬಾಯಿಕಾರ ರಾಮಪ್ಪನ ಐಕ್ಯರ್ಯವನ್ನು ಹೊರಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಒಂಟಿಗಳು, ದಾರಿತಪ್ಪಿ ನಿನಗೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಬರುವವು. ನೀನು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅವನ್ನು ತಡದು ಆವಿಳೈಪ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಮಾಡಿಕೊಂಡು ನನ್ನ ಪರ್ವತದಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ಸುತ್ತಿನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೋ. ಹರಪನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡುಸುತ್ತಿನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೋ. ಈ ಎರಡು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೂ ರಾಜಧಾನಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವುದಿವಿರುವುದೆಂದು ಸೂಚಿಸಿದಳು. ಹರಪನಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದೆಲ್ಲಿ ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಾದಯ್ಯನಿಗೆ ಮಕ್ಕು ಸ್ವಪ್ನವಾಯಿತು. ನಾಳೆ ನಿನಗೆ ಬೇಟೆಯು ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೀ. ಆ ಗಂಡು ಮೆಟ್ಟಿನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಟೆ ಕೊತ್ತಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೋ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿ

ದಳು. ಹಾಗೆಯೇ ಈಗಿರುವ ಸ್ಥಳವು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಹಾವಿನ ಹುತ್ತವೆಂದೊಡಗೂಡಿ. ಅಡವಿ ನಾಯಿಗಳು ಬಂದುವರಾಹವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಈ ಪೇಯಲ್ಲಿ ನುಗ್ಗಿದವು. ದಾದಣ್ಣನೂ ನುಗ್ಗಿದನು. ಅಲ್ಲಿರುತ್ತಿದ್ದ ಪುತ್ರಿನೊಳಗಿನಿಂದ ಕೆಲವು ತಳಗಳು (ಮೊಲಗಳು) ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಅಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬರಲು ಈ ನೋಜಿಗವನ್ನು ಕಂಡು ನಾಯಿಗಳಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದ ಮೊಲಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳವಲ್ಲವೇ ವೀರ ಭೂಮಿಯೆಂದರಿತು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದನು. ಹುತ್ತವನ್ನು ಬಗಿಸಿ ನೋಡಲು ಅಲ್ಲಿ ಈಗ ಕೋರುತ್ತಿರುವ ತ್ರಿಲಂಕನೇಯ ಮೂರ್ತಿಯು ದೊರೆಯಿತು. “ ರೋಷ್ಣಿಯು, ಚಾರಿ ಶುಷ್ಪದಲ್ಲೆಯೇ ಬಿದ್ದಂತಾಯ್ತು ” ಎಂದು ಭಾವಿಸಿ ದೇವರಿಗೆ ಗುಡಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಪರಮಸೈಭವದಿಂದೊಡಗೂಡಿದ ಹರಪನ ದಳಿಯ ರಾಜ್ಯವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹುಗ್ಗಿ ಹೊಯ್ದಿದ್ದ ಶಾ|| ಶ|| ೧೪೮೬ ಕ್ರೋಧನಸಾಮ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ. ಹುಗ್ಗಿಹೋಯ್ಯುವ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಏನು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಯಿತೋ ತಿಳಿಯದು. ರಾಜನ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸವು ಸೇರಿತು. ರಾಜವಂಶದವರಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ಹಿಂಸೆಯಾಯಿತು. ಆಗ ಬೆಚ್ಚಿದಮಲ್ಲಪ್ಪನೆಂಬ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವರನ್ನು ಭಜಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮಿಯು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದು “ ಮಕ್ಕಳಿರಾ!!! ನೀವು ಈ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನ ಬಾಧೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೇ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ. ನೀವು ಶ್ರೀ ಉಜ್ಜನಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಯವರನ್ನು ಕರೆತಂದರೆ, ಆ ಮಹಾಮುಹುರರು ನಿಮ್ಮ ಸಂಕಟವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಬಲ್ಲರೆಂದು ” ಬೋಧಿಸಿದನು. ಆ ಮೇರೆಗೆ ಉಜ್ಜಿನೀಪುರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿ, ಶಾ|| ಶ|| ೧೫೦೯ ಸರ್ವಜಿತು ಸಂವತ್ಸರ ಕಾರ್ತಿಕ ಶು|| ಪ್ರತೀವದ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿ ದರವುರಿಗೆ ಕರೆತಂದರು. ಆ ಮಹಾಮುಹುರರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಪಿತಾಚವು ಓಡಿಹೋಯಿತು. ರಾಜರು ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಿರುವವರೆಗೂ ಜರುಗುವ ಕರಾರಿನ ಮೇಲೆ “ ಐಗಳ ಬೀಜವರಿ ” ಗ್ರಾಮದಾನಕ್ಕೊಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲದೆ ದುಲಿಬೆಂಚಿ ವುಕ್ಕಡಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಂಚಿನ ಹಿರೇಮರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆಗೈದರು. ರಾಜಾಸ್ಥಾನವು ಶುಭವಾಗಿತ್ತು. ‘ಬಾಗುಳಿ’ಯಲ್ಲಿದ್ದ ಜೋಯಿಸ ಕಾಂಭಟ್ಟರು, ನೀಲಗುಂದ ರೆಡ್ಡಿ ಸೋಮನಗೌಡರು ಬಂದು ದಾದಯ್ಯಗೆ ತಾವು ಮಾಡಿದ ಅಶೀರ್ವಾದವನ್ನೂ ದಾದಯ್ಯನು ತನುಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಶ್ರುತಪಡಿಸಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಜವೇ; ಆದರೆ ನಾನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಭಿಸಿಕ್ತನಾಗಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಒಡತನವು ಬಂದರೆ ಮಾತಿನಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧನೆಂದು ನುಡಿದಿದ್ದನು. ಈ ದಾದಣ್ಣನನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ಶಾ|| ಶ|| ೧೪೮೮ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಭ

ಹರಪನಹಳ್ಳಿನಾಯಕರು ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಶಿಷ್ಯರಾದುದು ೧೬೩

ಟ್ಟರೇ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಿದರು. ಆಗರಾಜನು ಭಟ್ಟರಿಗೂ ಗೌಡರಿಗೂ ಮಾತಿ ನಂತೆ ಜಹಗೀರುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರಾದ ಉಜ್ಜಿನೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಮಾನ್ಯಮಾಡಲು ಅಂದಿನಿಂದ ಶ್ರೀ ದಾದಣ್ಣನು “ ನಾಯಕಾಚಾರ್ಯ, ನಾಯಕ ಶಿರೋಮಣಿ, ರಾಜಾ, ಶ್ರೀ ದಾದಣ್ಣನಾಯಕ ಬಹದ್ದೂರ್ ” ಎಂದು ಬಿರುದು ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ೧೪೮೮ರಿಂದ ೧೫೧೪ ನೇಮ ಶಾ|| ಶ|| ವರ್ಯಂತರ ೨೬ ವರ್ಷ ರಾಜ್ಯ ಪರಿ ಪಾಲನಮಾಡಿದನು.

ಕೆಲವು ಕಾಲಾನಂತರ ಮುಸ್ಸೂರುಮೇತದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಗಂಗಾಧರ ಸ್ವಾಮಿಯವರು ರಾಜಗೆ (ಬಸವಂತರಾಯ) ಲಿಂಗಾಂಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದರು. ಅದರಿಂದ ರಾಜನು ತಾನು ಲಿಂಗಾಂಗಿಯಾಗಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಉಜ್ಜಿನೀ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ “ ಏಕಲಿಂಗ ಸ್ವಾಮಿ ಗಳನ್ನು ” ಕರೆಯಿಸಿ ಗುರುವರ್ಗದವರ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಧಾರಣೆಮಾಡಿದರು. ಆಗ್ಗೆ “ ಬಸವ್ವ ” ನಾಯಕ ನೆಂಬ ಹೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು ಕರೆದರು. ಅದು ಶಾ|| ಶ|| ೧೬೩೩ ಸುಮಾರರಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಶಾ|| ಶ|| ೧೬೮೮ರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸೋಮಶೇಖರ ನಾಯಕನೆಂಬ ಶೂರನು ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಈತನು ೨೪ ವರ್ಷ ರಾಜ್ಯ ವಾಳಿದನು. ಈ ರಾಜ್ಯನೀ ಲೋಕಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ ಈತನು ವಿಜಯ ನಗರದ ಅರಸರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದನು. ಈತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರಸಿಕರೆಯ ಶ್ರೀ ವಿರುವಾಕ್ಷಪ್ಪ, (ಶ್ರೀ ಹಂಪರಸವ್ವ ಮೊದಲಾದ ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಬೊಕ್ಕಸದ ವೆಂಕೋಬಪ್ಪ, ಸ್ವಾಮಿ ರಾಯಪ್ಪ ಮೊದಲಾದ ಭಂಡಾರಾಧಿಪತಿಗಳು ಸ್ವಾಯಾಮ್ನಾಯ ನಿರ್ವಾಹಕರಾದ ಶ್ರೀ ರಾಯಸದ ಅಕ್ಕವ್ವನವರು ಇವರ ಸಲಹೆಗಳಮೇರೆಗೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತ ವಿದ್ಯಶೈಭಿಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದನು. ಈತನು ಉಂಟಾಗಿ ಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದೂ, ಸಂಭವನೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದೂ, ಸರ್ವಮತೀಯ ರನ್ನು ಸಮವಾಗಿ ನೋಡುವುದು, ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುವುದೇ ಮೊದಲಾದ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇದ್ದನು. ಆತನು ಕಾಲವಾದ ನಂತರ ಪುರುಷ ಸಂತತಿ ಇಲ್ಲದಿರಲು ಅತನ ಹೆಂಡತಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಸೋಮಮ್ಮಾಜಿ ಎಂಬ ನಾಯಕಿಯು ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳಿದಳು. ಈ ಸೋಮಮ್ಮಾಜಿಯು ಹರಪನ ಹಳ್ಳಿಯ ವೀರಭದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಯ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದಳು.

ದೇವನ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧಕಾವ್ಯವೂ

ಶ್ರೀ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರೂ

ಲೇಖಕರು ವೇ|| ಕರಿಬಸವ ಮುಕ್ತಗವರು. ಬೇಲೇರಿ ಹಿರಿಯಮಠ.

ಒಬ್ಬನ ಸ್ವಭಾವವು ಸರಳವಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬನ ಸ್ವಭಾವವು ವಕ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಬ್ಬನು ಗೋಮುಖ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾಗಿದ್ದರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ವ್ಯಾಘ್ರಮುಖ ಗೋ ಅಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಒಬ್ಬನು ಅನ್ಯಮತೀಯರನ್ನು ನಮ್ಮವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವ್ಯುತ್ಪನ್ನರೆದರೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ನಮ್ಮವರೆನ್ನುವಂತೆ ನಟಿಸಿ ವಿಷವನ್ನೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂತೆ ಪಿಂಡೇಪಿಂಡೇ ಮತಿರ್ಭಿನ್ನಾ, ಎಂಬ ಮಾತು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿವಾದರೆ ವಾದವು ಉಂಟಾಗಲಾರದು. ವಾದವುಂಟಾದರೆ ಸರಳ ಸ್ವಭಾವದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಗಂಧತೇದಂತಾಗಬಹುದು. ಕುಟಿಲರಲ್ಲಿ ಬಿಡುರು ತಿಕ್ಕಿ ಬೆಂಕಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿದಂತೆಯೇ ಆಗುವುದು

ಈಗ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುವ ದೇವಕವಿಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಗೋತ್ರಾಢೀ ಶನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ತೋರಿಸಿದ ಅನ್ಯಾಯ ಅಸತ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸಂತಾಪಉಂಟಾಯಿತು. ಮತ್ತು ಪೀಠಿಕೆಯ (೫೩)ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ “ಗದ್ದುಗೆಯ ರಾಮಿ ತಂದೆಯ ಗುರುಬೋಧೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ದೇವನ ಈ ಕಾವ್ಯವಾದರೂ ಇರುವುದು ನಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯ. ವೀರಶೈವಾಚಾರ್ಯ ವಂಚಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಬಗ್ಗೆ ಇವನು ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಾನೆ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯ ವಂಚಕದಲ್ಲಿರುವ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನೇ ಈ ದೇವಕವಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂದು ತೋರಿಸಿ ಮುಂದೆ “ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೇ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರೋ ಅಲ್ಲವೋ ? ಎಂಬ ವಿಷಯ ತೊಡಕಿನದು. ಇದರ ಚರ್ಚೆ ಅನವಶ್ಯಕ. ರೋಷಕೋಪಗಳಿಗೆ ಮೂಲವಾಗುವುದರಿಂದ ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಪೀಠಿಕಾಕಾರರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಯಾವದರ ಚರ್ಚೆ ಅವಶ್ಯಕವೋ ಅದು ಅನವಶ್ಯಕವೆಂದೂ, ಮತ್ತು ದೇವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇ ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೆಂಬುದನ್ನು, ತಿಳಿಸುವದಕ್ಕಾಗಿ ಜಾಣತನದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದರೆ ರೋಷಕೋಪಗಳಿಗೆ ಮೂಲವಾಗುವುದರಿಂದ ನಾವು ಅದಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ, ಬರೆದಿರುವ ಈ ಕುಟಿಲೋಕ್ತಿಯಿಂದ ನನ್ನ ಆ ಸಂತಾಪವು ಇಮ್ಮಡಿ ಯಾಯಿತು. ಆದರೂ (೫೪)ನೆಯ ಪುಟದಲ್ಲಿ:—“ಹೊಲೆಯರ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಹುಟ್ಟಿದ, ಎಂದು ನೆರವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ, ಮುಸುಕುತ್ತಾಂತ

ದೇವನ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯವೂ ಶ್ರೀ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರೂ ೧೬೯

ವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಆ ಮೂಲಕ ಪಾವಿತ್ರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಕವಿ ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎಂಬ ಪೀಠಿಕಾಕಾರರ ಮಾತಿನಿಂದ ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಮುನಿ ಕಥೆಯು ಸತ್ಯವಲ್ಲ ವೆಂದಾಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಸಿದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಕಥೆಯೂ ಸತ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಎಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ತಾಳಿ, ದೇವನ ದುರಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರ ವಾಗಿ ಓದಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಅಗತ್ಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಸಮಾಜದ ಮುಂದಿಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ. ದೇವನು ಕವಿಪದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಇವನ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಅಶ್ಲೀಲ, ಅಶುದ್ಧ, ಅಸಂಬದ್ಧ, ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿರುದ್ಧ ವಿಚಾರಗಳಿಂದಲೂ ಅಸತ್ಯ ಕಥಾಕಲ್ಪನೆಯಿಂದಲೂ ಓದುಗರು ನಿಶ್ಚಯಿಸದೆ ಬಿಡರು. ಪೀಠಿಕಾಕಾರರು ಕೂಡ ದೇವನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ದೇವಕವಿಯು ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಧಿಯ (೩೯) ಸಂಧ್ಯೆಯ “ ಪಿರಿದು ಫಲ ಪದವೀವ ” ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಶಿಲಾದ ಮಹರ್ಷಿಗೆ ‘ ಶಿಲಾ ಧರ’ನೆಂದು ಪದಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವನು. ಶಿಲಾದ ಅಂದರೆ ಕಲ್ಲನ್ನು ತಿನ್ನತಕ್ಕ ವನು. ಶಿಲಾಧರನೆಂದರೆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು, ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಈ ಮಹರ್ಷಿಯು ಘೋರತಪಸ್ಸಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಿಲೆಯನ್ನೇ ತಿಂದುದರಿಂದ, ಶಿಲಾದನೆಂಬ ಹೆಸರು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಲಿಂಗಪುರಾಣ ದಲ್ಲಿ “ಗತೇಪುಣ್ಯೇಚ ಪರದೇ ಸದಸ್ರಾಕ್ಷೆ ಶಿಲಾತನಃ” || ಮತ್ತು “ ಆರಾಧ ಯನ್ ಮಹಾದೇವಂ ಸ್ತುತ್ಯೋವಾಚ್ ಶಿಲಾತನಃ” || ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಶ್ಲೋಕ ಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲಾತನಃ ಅಂದರೆ; ಶಿಲಾಭಕ್ಷಕನೆಂದು, ಶಿಲಾದನೆಂದು ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವರು. ಆದರೂ ಈ ದೇವಕವಿಯು ಶಿಲಾದನಿಗೆ ಶಿಲಾಧರ ನೆಂದು (ಕಲ್ಲುಧರಿಸಿದವನೆಂದು) ಹೆಸರು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದು ಇಷ್ಟು ಲಿಂಗಧಾರಿ ಗಳಾದ ವೀರಶೈವರಿಗೆ ಹಾಸ್ಯಮಾಡುವದಕ್ಕಲ್ಲವೇ ?

ಇದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದ ವೀರಶೈವರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ದೇವಕವಿಯು ಒಪ್ಪಿ ಯನ್ನಿಟ್ಟಂತಾಗಲಾರದೆ ? ಈ ದೇವಕವಿಯು ಯಾವ ಜಾತಿಯವನು, ಯಾವ ಧರ್ಮದವನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕು ? ಶಿವನನ್ನಲ್ಲದೆ ಅನ್ಯರನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಸಾಲಿ ಗೆಯನ್ನು ಅವನಿತ್ರಗೊಳಿಸಬಾರದೆಂದು ನುಡಿದ ಈ ಕವಿಯು ವೀರಶೈವರ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣೆನ್ನಬಹುದೇ ? ಶಿಲಾದನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದಳೆಂದಾಗಲಿ, ಸುಪ್ರಭೆಯೆಂಬ ಹೆಂಡತಿ ಇದ್ದಳೆಂದಾಗಲಿ ವ್ಯಾಸ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದೇ ? ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ದೇವಕವಿಯು ಶಿಲಾದನಿಗೆ ಸುಪ್ರಭೆಯೆಂಬ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ನಂದೀತ್ವರನು ಶಿಲಾದನಿಗೆ ಮಗನಾವರೂ ಶಿಲಾದನ

ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಶಿವಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಸತಿ ಸುಪ್ರಭೆಯ ಮಾಸಿಕ ಋತುವಾದ ಚಿತ್ಸವನ್ನು ಕಂಡು ನಿನಗೆ ಶಿವಪೂಜೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯುಂಟಾದ್ದರಿಂದ ಹೊಲೆ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಕುಲವಿಲ್ಲದ ಛಲನೊಳು ಬಾಳು. ಇವನು ವೀರಶೈವನಾಗಿದ್ದರೆ (ಸಂ—೨ನದ್ಯ ೧೮ರಲ್ಲಿ) ಹನುಮಂತನಿಗೆ ಅವಿರಳ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಹನುಮಂತನು ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದನೇ ? ಸಂಧಿ ೧—೨ನದ್ಯ ೪೧. ಅಂದರೆ ಹೊಲೆಯನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಬಾಳು; ಹೀಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟನೆಂದು ಹೇಳಿರುವನು.

ಶಿವಾದ ಮಹರ್ಷಿ ಹೀಗೆ ಶಾಪಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದೇ ? ಪುಂಡರೀಕ ಯಾಗದಲ್ಲಿ ದೀಕ್ಷಿತರಾಗಿ ಸತಿಪತಿಗಳು ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಸ್ತ್ರೀಯು ರಜಸ್ವಲೆ ಯಾದರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲೆಂದು ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿರುವವು. ಹಾಗೇ—ಲಿಂಗ ನಾರದಲ್ಲ:—ಲಿಂಗಾರ್ಚನ ರತಾನಾರೀ/ ರಜಸೂತಕ ಸಂಯುತಾ|

ರವಿರಗ್ನಿಯರ್ಥಾವಾಯು| ಸ್ತದ್ಭ್ರೂಟಿ ಶುಚಿರ್ಭವೇತ್ ||

ಲಿಂಗಾರ್ಚನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ಮುಟ್ಟಿದರೆ; ಸೂರ್ಯ ಅಗ್ನಿ ವಾಯುಗಳಂತೆ ಕೋಟಿ ಶುಚಿಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. “ಲಿಂಗವಿನ್ಮೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯುಂಟೆ” ? ಲಿಂಗಧಾರಣಮಾಡಿದವರಿಗೆ “ರಜಸ್ಸುರಕವಿಲ್ಲ” ಎಂಬ ಬರವಣ್ಣಿನವರ ವಚನ ಮುಂತಾದ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನರಿತು ದೇವಕವಿಯು ರುಕ್ಮನಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಪೀರಿಕಾಕಾರರು ನುಡಿದಿದ್ದರೆ ಅದು ಯೋಗ್ಯ ವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಅದರೆ ವೀರಶೈವರ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು, ಬೇರದ ಮೇಲೆ ಇಸ್ವಲಿಂಗವನ್ನು ಧರಿಸಿದಾಗ ಋತುವಾದರೆ, ಸುಪ್ರಭೆಯಂತೆ ನಾವೂ ಹೊಲೆಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಭಯದಿಂದ ಇಸ್ವಲಿಂಗ ಧಾರಣವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನಾವು, ಇದೇ ಬೇವಕವಿಗೂ, ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರಿಗೂ, ಪ್ರಯೋಜನವೆಂದರೆ ರುಕ್ಮನಾದರು. ಇದೇ ಸಂಧಿಯ (೪೭) ಸಂಧಿಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, ಮುಂದೆ “ಕರುಗಣ್ಣಿಯ ಜನಪದಕಳವ ಪ್ರಭು ಬಾಚಣ್ಣನ ಭೃತ್ಯನೆಂದೆನಿಸ ಕುಲ ಹೀನನಿಗೆ ಮಗಳಾಗು” ಘನಮಹಿಮುಸಿನ್ನು ತನುಮನಕೊನೆಯೊಳು ಜನಿಸು ವನು; ಆಗ ನಿನಗೆ ಶಾಪಸಿವುತ್ತಿಯೆಂದು ಹೇಳಿ, —ಮುಂದೆ ಭೃತ್ಯನೆಂದೆನಿಸ ಶಿಷ್ಯನು, ವಿರೋಧದಿಂದ ಗುರುವಿಗೆ ಪುಷ್ಪಗಳೆಂದು ಎತ್ತಿನ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕೆ, ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಖೋಗಿ ಕೂಗಿ ಮಾರನೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಪ್ರಭು ಬಾಚಣ್ಣನ ಭೃತ್ಯನಾಗಿರೆಂದು ಶಾಪಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿದನು; ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಇಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯನಾರು ? ಗುರುವಾರು ? ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ದೇವನು ಯಾವ ನಾಮವನ್ನೂ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ, ಪೀರಿಕಾಕಾರರು ಭಾಷ್ಯನೆಂದು

ದೇವನ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧಕಾವ್ಯವೂ ಶ್ರೀ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರೂ ೧೭೧

ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಮೂಲದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ನಾಮವನ್ನು ಪೀಠಿಕಾಕಾರರು ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದರೆಂಬ ಸಂಶಯವು ಸರ್ವರಿಗೂ ಉಂಟಾಗುವಂತಿದೆ. ಮತ್ತು ಈ ಕೂಗಿ ಮಾರನಿಗೆ ಮಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಸುಪ್ರಭೆಗೆ ದೇವನು ಬೇರೆ ನಾಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಶಾಸನವೃತ್ತಳಾಗಿ ಪುನಃ ತಿಲಾದನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವವರಿಗೂ ಸುಪ್ರಭೆಯಂದೇ ವ್ಯವಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮನಬಂದಂತೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದ ದೇವಕವಿಯನ್ನು ಕೇಳುವವರಾರು ? ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಭಾಷ್ಯನೆಂದು ನಾಮ ಕೊಟ್ಟಂತೆ, ಕೂಗಿಮಾರನಿಗೆ ಮಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಸುಪ್ರಭೆಗೆ ಪೀಠಿಕಾಕಾರರಾದರೂ, ಬುದ್ಧಿವಂತರಾಗಿದ್ದರೆ ಬೇರೆ ನಾಮವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

೨ನೆಯ ಸಂಧಿಯ ವಿಚಾರ

ಭೃಂಗಿಯು ನರ್ತನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಿವನಿಗೆ ಮಾಯಾಕೋಲಾಹಲನೆಂದು ನುಡಿದುದಕ್ಕೆ, ಭೃಂಗಿಗೂ, ಗಿರಿಜೆಗೂ ವಾದವು ನಡೆಯಿತು. ಆಗ “ಮರುಳಾ ಭೃಂಗಿಯೇ ನೀನು ಹೀಗೆ ನುಡಿಯಬಹುದೇ ? ಎಂದು ಗಿರಿಜೆಯು ನುಡಿಯಲು, ಗಿರಿಜೆಯ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕಳುಹಿ ಭೃಂಗಿಯ ಗುಣವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಗಿರಿಜೆಗೂ ತಿವನಿಗೂ ವಾದವು ನಡೆದು ಕಡೆಗೆ ತಿವನು ಕೋಪಗೊಂಡು ಗಿರಿಜೆಗೆ “ ನೀನು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಕರಣ ಸುರನ ಹೆಂಡತಿ ಮಾಯೆಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ಜನಿಸು. ಆಗ ನಿನ್ನ ಶ್ರೀಕಾರವನ್ನು ಕವಿಸುವನೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿ, ಓರ್ವ ಚರಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕರೆದು, ನೀನು ಮರ್ತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶನಾಗಿ ಜನಿಸಿ, ಮಾಯೆಯನ್ನು ಗೆಲ್ಲು; ಎಂದು ಹೇಳಲು, ಅವನು “ನರಲೋಕದ ಇರವು ಪುಣ್ಯದ ಬೀಡು’ ಎಂದು ಮರ್ತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಇದು:—೨ನೇ ಸಂಧಿಯ ಐವತ್ತು ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನೆರಗೂ ಇರುವ ಕಥೆಯ ಸಾರ. ಇಲ್ಲಿ ಭೃಂಗಿಗೂ, ಗಿರಿಜೆಗೂ ವಾದವಾದರೆ, ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಮಾಯೆಯನ್ನು ಜಯಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಲು ಕಾರಣವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಭೃಂಗಿಯೇ ಜನಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಜನಿಸಲು ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟುದು ತಿವನ ತಪ್ಪೋ ? ಹೀಗೆ ಬರೆದಿರುವುದು ದೇವಕವಿಯ ತಪ್ಪೋ ? ಯೋಗ್ಯವಿರಲಿ ಅಯೋಗ್ಯವಿರಲಿ; ಒಂದು ಪಾಪವನ್ನು ಹೊರಿಸಿ ಸುಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಹೊಲೆಯರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದಳೆಂದು ಹೇಳಿರುವನು. ಆದರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಹೊಲೆಯರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಯಾವ ಪಾಪವನ್ನೂ ತೋರಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪಾಪವಿಲ್ಲದ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಸುಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಹೊಲೆಜನ್ನವು ಬಂದಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದೇ ? ನರಲೋಕದ ಇರವು ಪುಣ್ಯದ ಬೀಡೆಂದು ಬಂದನೆಂದರೆ ? ಇವನು ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಸುಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಯಾವ ಪಾಪವನ್ನು

ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಯಾವ ಯಾವ ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತುಲ್ಲ ? ನರಲೋಕದ ಇರವು ಪುಣ್ಯದ ಬೀಡೆಂದು ಬಂದರೆ, ಕೈಲಾಸವು ಪಾಪದ ಬೀಡೆಂದು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದನೇ ? ಭೃಂಗಿಯ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ- ಗಿರಿಜೆಯು ತನ್ನ ಮಾಯಾಂತವನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು, ಭೃಂಗಿಯು ಕೇವಲ ಅಸ್ಥಿ ಮಾತ್ರ ದೇಹವುಳ್ಳವನಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವದಕ್ಕೂ ಸಹ ಅಸಮರ್ಥನಾಗಲು ಶಿವನು ಮತ್ತೊಂದು ಕಾಲನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಭೃಂಗಿಯು ಮುಕ್ಕಾಲು ಭೃಂಗಿಯೆನಿಸಿದನು; ಎಂದು ಮಾತ್ರವದೆ. ಗಿರಿಜೆಗೆ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಕರಟಾಸುರನ ಮಗಳಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲಿ, ಆಗ ಅವಳ ಮೂಗನ್ನು ಕೊಯ್ಯಲಿಕ್ಕೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಸುಪ್ರಭೆ ಕೂಚಿಮಾರರ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲಿ ಶಿವನ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ನಿರಾಧಾರವಾದುದನ್ನು ದೇವನು ಬರೆದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಅಹುದೆಂದು ಡೊಳ್ಳುಬಾರಿಸುವದು ಸಂಪಾದಕರ ತಪ್ಪಲ್ಲವೇ ? ಮತ್ತು ಕರಟಾಸುರನ ಹೆಂಡತಿ ಮಾಯೆಯ ಉದರದಲ್ಲಿ ಗಿರಿಜೆಯು ಜನಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ನಾಮವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ? ಪೀಠಿಕಾಕಾರರಾದರೂ ಕೊಡಬಹುದಾಗಿತ್ತುಲ್ಲ?

ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನು “ಜಜ್ಜುಗಂಧೆ ಬಾರಿದಂಡಗಳನು ಧರಿಸಿಬಂದು” ಮುಂದೆ:—ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರು ಕೊಡಲು; ಅವರಿಂಕ್ಕಿಯಂತೆ ನಾನೇ ನಿಮಗೆ ಮಗನಾಗಿ ಬರುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿದವನಾದರೂ, ಮೂಲ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನೇ ಇರಬಹುದು. ಮೂಲ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಅಂತವೇ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಮೂಲಾಕಾರ್ಯನಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶನ ಅಂತವೇ ಹೊಲೆಯ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನಾದನೆಂದು ಈ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಹೊಳೆಯುವದು; ಆದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕನೇ ಸಂಧಿಯ (೧೭) ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಕರಟಾಸುರನ ಮಗಳಾಗುವದಕ್ಕೆ “ಪ್ರತಿರೂಪ ಮರ್ತ್ಯಕಂಬರಿಸಲಾಗ” ಎಂದು ಗಿರಿಜೆಯು ತನ್ನ ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನು ಕಳಿಸಿದಳೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಾದರೂ ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನು ಕಳಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವಾಗ ದೇವನ ಹೃದಯವು ಪಾಪಭಯದಿಂದ ನಡಗಿ ಇಷ್ಟಾದರೂ ಸತ್ಯಾಂತವು ಹೊರಬಿದ್ದಿರುವದು ಸಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯ. ಮೊದಲನೇ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಗ್ಗಲ್ಲಪುರದ ಬಾಚಣ್ಣಗೌಡನ ಭೃತ್ಯ ಕೂಗಿಮಾರನಿಗೆ ಸುಪ್ರಭೆಯು ಮಗಳಾಗಿ ಜನಿಸಿದಳೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನಷ್ಟೆ ? ಈ ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿಯ (೫೧) (೫೨)ನೇ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ ಕಗ್ಗಲ್ಲಪುರ ದೊಡೆಯ ಬಾಚಿಗೌಡನ ಅದೇ ಭೃತ್ಯ ಕೂಚಿಮಾರನಿಗೆ ಸುಪ್ರಭೆಯು ಹೆಂಡತಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಕೂಗಿಮಾರನು ಬೇರೆ ? ಕೂಚಿಮಾರನು ಬೇರೆ ? ಎಂದು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವದೇ

ಹೇವನ ಶ್ರೀ ಮೃಗಸಿದ್ಧಕಾವ್ಯವೂ ಶ್ರೀ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರೂ ೧೭೩

ಇಲ್ಲ. ಕೂಗಿ—ಕೂಚಿ ಎಂಬ ವರ್ಣಗಳು ಮಾತ್ರ ಭಿನ್ನ. ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಂದೇ ಇರುವದು. ಇದರಂತೆ:—ಕರುಗಲ್ಲು, ಕಗ್ಗಲ್ಲು ಒಂದೇ. ಮತ್ತು ಬಾಚಣ ಗೌಡ, ಬಾಚಿಗೌಡ ಒಬ್ಬನೇ. ಇದನ್ನು ಮೂಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಮತ್ತು ಪೀಠಿಕೆಯ ೨೭ರಿಂದ ೨೯ ಪುಟದವರೆವಿಗೂ ನೋಡಿ ವಾಚಕರು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮುಂದೆ ೬೫—೬೬—೬೭ ಪದ್ಯಗಳಿಂದ:—

ಮೇಲೆಸೆವ ಸಹಸ್ರದಳಪದ್ಮದೊಳು ನಿಂದಾಗ | ಸಾಲು ಪಶ್ಚಿಮ
ದ್ವಾರಗ್ರಂಥಿಗಳ ನುಚ್ಚಳಿಸಿ | ಕಾಲಹರ ಬಾಲಲೀಲೆಯು
ನಟಿಸುತಂ ನಲಿದು ಬಾಲೆಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ..... || ೬೫ ||
ಮನದ ಕೊನೆಯೊಳುದಿಸಿದೆ ಸುವ್ರಭಾದೇವಿ ಕುಮಾರನಂ |
ಸತ್ಪಥದೊಳಿರುಸುತಾಗ | ಶಾಪಮಂಕಳೆದು | ಶಿಲಾದನ
ಹೊರಗೆಯ್ದು ತಿರೆ | ತರುಣೆಯಂ ಸಂತೈಸಿ ಮುನ್ನಿನಾವಾಸದೊಳಿ
ಗಿರಿಯೆ ಶಿಲಾದಮುನಿ ವರತಪದೊಳಿರುತಿರ್ದ ತಿರುದ
ಗ್ರದೊಳಗೆ || ೬೬ ||

ಎಂದು ಸುಪ್ರಭೆಯ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಭೆಯು ಯೋಗದಿಂದ ಸಹಸ್ರದಳ ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವಾಗ, ಆಕೆಯ ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರದ್ವಾರದ ಗ್ರಂಥಿಯನ್ನುಚ್ಚಳಿಸಿ ಕಾಲಹರನು ಬಾಲೆಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ; ಅವಳ ಮನದ ಕೊನೆಯೊಳುದಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಿರುವನು. ಆದರೆ ಅವಳ ಗರ್ಭದಿಂದ ಜನಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಿರುವದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನಮಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಮುಂದೆ ಸುಪ್ರಭೆ ಕುಮಾರನನ್ನು ಸತ್ಪಥದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಶಿಲಾದನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಳೆಂದಿರುವನು. ಸತ್ಪಥವೆಂದರೆ? ಉತ್ತಮ ಮಾರ್ಗ-ಪಂಡಿತ ಮಾರ್ಗ-ಸಜ್ಜನಮಾರ್ಗ-ನಪ್ಪತ್ತಮಾರ್ಗ ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾರ್ಗಗಳೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವದು. ಆದರೆ ಯಾವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರಿಸಿ ಹೋದಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇರಲಿ. ಕೂಚಿಮಾರನು ಏನಾದನು? ಭೃಷ್ಟನಾಗಿ ಪುನಃ ಹೋದನೋ ? ಇಲ್ಲವೋ ? ಹೇಳಿರುವದಿಲ್ಲ.

ಸುಪ್ರಭೆಯು ಮಾತ್ರ ಶಿಲಾದನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಳೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ದೇಹವನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದಳೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಬಾಲಕನಿಗೆ ಯಾವ ನಾಮವನ್ನಿಟ್ಟರು ? ಯಾರಿಟ್ಟರು ? ಎಂಬುದನ್ನೂ ಕವಿಯು ಹೇಳಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೃಗಸಿದ್ಧನೆಂದು ಕವಿಯು ತಾನೇ ನಾಮವನ್ನಿಟ್ಟನೋ ? ಹಾಗಾದರೆ ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿಯ (೧೭) ನೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ “ ಶಿಡ್ಧಲಿಂಗ ಚಾರಿತ್ರವದೇವೈನಿಂತಿದನು ” ಎಂದೇಕೆ ಹೇಳಿದನು ?

ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಚರಿತ್ರವನು ಹೇಳುವೆನೆಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು ? ಈ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ನಂಬುವನ್ನಾದರೂ ಯಾರು ಕೊಟ್ಟರು ? ಸಿದ್ಧಲಿಂಗನ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ, ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಕಾವ್ಯವೆಂದು ಬರೆದುದು ತಪ್ಪಲ್ಲವೇ ?

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿಯ ವಿಚಾರ

ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ಆರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯವ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಗುರುಬನ್ನ ಹೋಗಲು; ಗುರುನು ಚತುರ್ವಿಕ್ರಗಾಚಾರ್ಯ ಕಲಶವನ್ನಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಗುರುಕಲಶವನ್ನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನೆಂದು, ನಾಲ್ಕನೇ ಸಂಧಿಯ ೧೦ನೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಹೇಳಿರುವನು. ಇಲ್ಲಿ ಚತುರ್ವಿಕ್ರನ ಅಚಾರ್ಯ ಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಮರುಳಾಚಾರ್ಯನ ಕಲಶ ಬಂದಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ ? ಆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನಾರು ? ದೀಕ್ಷೆಹೊಂದುವ, ಈ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನಾರು ? ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಹೋದರೂ ಅದು ಹೊರಬೀಳದೆ ಹೋಗದು. ಮತ್ತು ಪೀಠಿಕೆಯ (೧೦) ಪುಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ದೊರೆತಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಕಾಲವನ್ನು (೧೨ನೇ ಶತಮಾನವನ್ನು) ಈಗ ಒಪ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮರುಳಸಿದ್ಧನು ರಿ ವಣನ ಕವಿಯ ಸಮಕಾಲೀನನೆಂದು ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂದು ಪೀಠಿಕಾಕಾರರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ದೇವನ ವ್ಯಾಸರದ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ರೇವಣರು ಬೇರೆ. ೧೨ನೇ ಶತಮಾನದ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ರೇವಣರು ಬೇರೆ; ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಯಿತು. ದೇವನ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ರೇವಣರು ವ್ಯಾಸರದವರೆಂಬುವನ್ನು ೫ನೇ ಸಂಧಿಯ ೧೦, ೧೧, ೧೨ನೇ ಸಂಧಿಯ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಡಿ ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ವ್ಯಾಸರದ ಕಡೆ ಕಲಿಯುಗದ ಅವಿಯಲ್ಲಿ ಆರು ಸಾವಿರ ವರ್ಷ ಬಾಳಿ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನು ಮಹಿಮಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿದ್ದ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಯು ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಚಾರಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯದೇ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾಲದಿಂದ ಯಾರೂ ಬರೆಯದೇ ಇದ್ದ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಈ ದೇವಕವಿಯು ಯಾವ ಅಧಾರದಿಂದ ಬರೆದನು. ಪೀಠಿಕಾಕಾರರು ಒಪ್ಪಿರುವಂತೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ಗದ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ರಾಮಂತದೆ ಬರೆದ 'ಗುರುಬೋಧೆ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಾಧಾರದಿಂದ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆ ಗುರು ಬೋಧೆಯು ಆ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುಗದಾದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಆದು ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ ದೇವನ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕಾಣಿಸದೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈ ಉಭಯ ಕವಿಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದ್ದರೆಂಬುದೇ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಇವರ ಕಾವ್ಯಗಳು ವಿಶ್ವಸಾರ್ಥವಾದ

ಜೇವನ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯವೂ ಶ್ರೀ ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರೂ ೧೭೫

ನೆಂದು ಸಂಸಾದಕರು ಹೇಗೆ ನಂಬಿದರೋ ? ಏಕೆ ನಂಬಿದರೋ ? ತಕ್ಕಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದೆ ಇರಲಾರದು.

ಏನೇ ಸಂಧಿಯ ವಿಚಾರ

ಐದನೆಯ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ೯-೧೦ ಪದ್ಯದೊಳಗೆ ಮರಕಟ್ಟಿರುವದಕ್ಕಾಗಿ “ ಪುರದೊಡೆಯನಂ ಕರೆದು, ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಚೌಕದ ಧರೆಯನುಕೆಳೊಂಡು ಪಣವಿತ್ತು ” ಕಲಿಯುಗದಾಯಿಯ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವದನ್ನು ಕಂಡು, ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚೇಪವಾಡಿರೆಂದು ಹೇಳಿ, ಸಮಾಧಿಸ್ಥನಾದನು. ಅದರಂತೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನನ್ನು ಹೂಗೊದರು. ಅ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವದೊಳಗೊಂಡು ದೇಗುಲ ಕನಗೆ ಬೇಕೆಂದು ಜಕ್ಕಪ್ಪಾಚಾರ್ಯನ ಕರೆದು ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೂರು ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು; ಏಂದು ಜೇವನು ಪದ್ಯ ೧೪- ೧೫ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪುರದೊಡೆಯ ನಾರು? ಬಾಚನಗೊಡನಲ್ಲವೇ ! ಅಥವಾ ಅತನ ಪಂತಜನು ಇರಬಹುದು. ಅತನಿಗೆ ಹೂಗೊಟ್ಟು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೊಂಡನೇ ? ಮಹಿಮೆ ಶಾಲಿಯೂ ಮಗನೂ ಅಗಿದ್ದರೆ ಆ ಮರುಳಸಿದ್ಧನೆಂದ ಪೇಗೆ ಹೂತಕ್ಕೊಂಡನು ಹೀಗೆ ಬರೆಯುವದು ಕಥಾಸಾಲಂಕಾರಕ್ಕೆ ಅನುಮಾನ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪುರದೊಡೆಯನೇ ಮರಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟನೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಉಚಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮರುತ್ತರವಾದ ದೇಗುಲವನ್ನು ಮುಕ್ಕಾಲು ಮೂರು ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಜಕ್ಕ ಪಾಪಾರ್ಯರು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪುರುಷನಲ್ಲವೆಂದು ಪೀಠಿಕಾಕಾರರು ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯಾರ ಮಾತನ್ನು ನಂಬಬೇಕು?

ಏನೇ ಸಂಧಿಯ ವಿಚಾರ

ಈ ಕಾವ್ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಾದಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಕೈಹಾಕದಾಡದೆನ್ನುವಂತೆ ಮುನ್ನದಿಯಲ್ಲಿ, ಅ. ನ. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಗಂಭೀರ ಮಧುರೋಕ್ತಿಗಳನ್ನಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ವಿನಯವನ್ನೇ ಲೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಜೇವನು ಏನೇ ಸಂಧಿಯ ೮ನೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ “ ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಚರಿತ್ರವನ್ನು ಯಾವ ಹಾವಾರ್ಕರು ನೂತನವೆನ್ನುವರೋ ಅವರಿಗೆ ನಿಯಂಕ ನಕೆ ತನ್ನ ” ಎಂದು ಭಯಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ಭಯ ಹಾಕಿದರೆ ನಿತಾರಿಗಳು ಅಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಭಯ ಪಡುವರೇ ? ನಿರಾಧಾರವಾದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆನ್ನು ಜೇವನ ಕಟ್ಟಿತ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದವರೇ ? ವೀರಶೈವ ಸಮಾಜ ಲೈಸಿಯಾದ ಇವನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಅಥವಾ ಸಂಸಾದಕರಂಥ ಸತ್ಯಾಪ್ತೇಷಿಗಳು ಯಾರಾದರೂ ಇದ್ದರೆ ಅವರು ಸತ್ಯವೆನ್ನಬಹುದು. ಒಳ್ಳೆ ನ ಮೇಲೆ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಮಹತ್ವ ಸಂಸಾದನೆಯ ದುರುದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ:— (೧) ಶಿಲಾಧನಿಗೆ ಶಿಲಾಧರನೆಂದು ಹಾಸ್ಯವಾಡಿ ಬರೆದು ತಿಳುನಳಿಕೆ

ಯಿಲ್ಲದ ಕೆಲ ವೀರಶೈವರಿಗಾದರೂ ಇಷ್ಟಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಕ್ರಮೇಣ ಅದರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಮಾಡಿಸಿ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ ವನ್ನು ಬಿಡಿಸುವದು. (೨) ವೀರಶೈವ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಋತುಭಯಹಾಕಿ ಅವರಿಗೆ ಪುರುಷರಂತೆ ಇಷ್ಟಲಿಂಗಧಾರಣೆ ಪೂರ್ವಿಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಮಾನವಾದ ಹಕ್ಕು ಇಲ್ಲೆಂದು ತೋರಿಸುವದು, (೩) ಹೊಲೆಯನೇ ಸೀತಾಚಾರ್ಯನಾಗಿ ದ್ವಾನಂದ ಮೇಲೆ ವೀರಶೈವರನ್ನು ಕುಲಗೇಡಿಗಳೆನುವದು (೪) ಮರುಳ ಸಿದ್ಧನು ಹೊಲೆಯರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಗುರುವಾದನೆಂದು ಬರೆದು, ಗುರುವಿರಕ್ತ ರಲ್ಲಿ ಕಲಹವನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿ, ಮಾಹೇಶ್ವರ ವಂಶವನ್ನೇ ನಾಶಪಡಿಸುವದು. ಇವೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಇನ್ನಾದರೂ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದವರು ಈ ಸಂಪಾದಕರ ಸಮಾಚಾರವನ್ನು, ಸವಿಕೃತಿಸುವರೋ ?

ಬೆಳಗಾವಿ ಬಳಿ ಕಾಕತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮರುಳಸಿದ್ಧನ ನೆನಪು

ಲೇ|| ಕಾವ್ಯತೀರ್ಥ, ಆಯುರ್ವೇದಾಚಾರ್ಯ, ಶ್ರೀ ವೃಷಭ ಲಿಂಗ
ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು, ಹುಣಸಿಕಟ್ಟೆ ಬೃಹನ್ನರ.

ಬೆಳಗಾವಿಯಿಂದ ೬ ಮೈಲಿನ ಮೇಲೆ ಕಾಕತಿ ಎಂಬದೊಂದು ಗ್ರಾಮವಿದೆ. ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವು ಇದ್ದು, ಆ ದೇವಾಲಯದ ಒಳಗೆ ಶಿವಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಯು ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿದೆ. ಆ ಶಿವಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಯ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ದುಂಡನಾದ ದೊಡ್ಡ ಪರಿಸಿ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಈಗಲೂ ವಿಷಕಾರಿದ ಕಲ್ಲು ಎಂದು ಜನರು ಭಾವಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಆ ದೇವಾಲಯದ ದೇವರ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೇವಿಯ ಮೂರ್ತಿಯಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ದೇವಿಯಂತಲೂ ಲಕು ಮೆಚ್ಚು ಎಂತಲೂ ಅನ್ನುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಇದೇ ಊರ ಮೇಲಿಂದ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಲೈನು ಮಾರ್ಗ ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದೆ. ಕೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯ ಗರ್ವಭಂಗಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಹೋದ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮಾಹಾಶಿವ ಯೋಗಿಗಳು ಆಕೆಕೊಟ್ಟ ವಿಷಕೊಡವನ್ನು ಕುಡಿಯಲು ಲಕ್ಷ್ಮಿಯು ಮನಮೆಚ್ಚಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದಳೆಂದೂ ಆಕೆಗೆ ಜಗದ್ಗುರುಗಳ ಅನೇಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳಿದರೂ ಕೇಳಲಿಲ್ಲವಾದಕಾರಣ ಹಾಗೆಯೇ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಕಾಕತಿಗೆ ಬಂದು ಮಾಯೆಗೆ ಈಗೋ ನೀನು ಕುಡಿಯಲು ಕೊಟ್ಟ ವಿಷವನ್ನು ಕಷ್ಟ ಬಿಡುವೆನೆಂದು ಹೇಳಿ ಕಷ್ಟದರೆಂದೂ ಆ ವಿಷವು ಆ ಕಲ್ಲು ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿರುವದರಿಂದ ಈಗಲೂ ಅದಕ್ಕೆ ವಿಷಕಾರಿದ ಕಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳುವ ರೂಢಿಬಿದ್ದಿದೆ. ಆಗ್ಗೆ ಮಾಯೆಯು ವಿಷಕೊಡವನ್ನು ಕುಡಿದವರನ್ನು ನಾನುಲಗ್ನವಾಗುವೆನೆಂದು ನನ್ನ ಪಣವಿದ್ದ ಕಾರಣ ಸಿಮ್ಮನ್ನು ನಾನು ಲಗ್ನವಾಗುವೆನೆಂದು ಹಟ ತೊಡಲಾಗಿ ಗುರುಗಳು ಮೆಚ್ಚಿದ ನಾನು ಸಿನ್ನ ಕೂಡ ವಿವಾಹವಾಗಲು ಸಮರ್ಥನಲ್ಲ. ನೀನು ಎಷ್ಟೋ ಯತಿಗಳನ್ನು ಈಪಗಿಂದ ವಿಷಕುಡಿಸಿ ಕೊಂದು ಬಿಟ್ಟಿರುವೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಸಿನ್ನ ಕೂಡ ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಂದವನಲ್ಲ. ಆ ವಿಷಕೊಡದಿಂದ ಯತಿಗಳ ನಾಶವಾಗುವದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿ ಸಿನ್ನ ಗರ್ಭ ನಾಶಮಾಡಲು ಆ ವಿಷಕೊಡವನ್ನು ಕುಡಿದಿರುತ್ತೀನೆ. ಇದ್ದು ನಾನು ಬಿತ್ತೇಂದ್ರಿಯನು. ಆ ಮೂಲಕ ನನ್ನ ವೃತಭಂಗವಾಗುತ್ತೆ ಹೋಗಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಆಕೆಯು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ ಆಗ್ಗೆ ಆಕೆಯು ನನ್ನ ಲಗ್ನವಾಗದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಗತಿ ಏನು. ಓರುಗಲ್ಲಿನ ಕೂಗಿತುರೆದವರು ನೊಂದಲು ಈಗ ಗ್ರಾಮದಿಂದ

ಹೋಗಿರಬೇಕೆ ? ಎಂದು ಊಹಿಸುವಂತಿದೆ. (ಕಾಗತಿ) ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಗತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಆ ಊರಿಗೆ ಬಿತ್ತಂತಲೂ ಆ ಊರ ಜನರೂ ಹೇಳುವ ರೂಢಿ ಇದೆ. ಮುಂದೆ ಜಗದ್ಗುರುಗಳು ಹಾಗೆಯೇ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ೧೦ ಮೈಲಿನ ಮೇಲೆ ವೆಂಗುಲೂರನ್ನು ಹತ್ತಿ ವೈಜನಾಥ ವೆಂಬ ದೇವಾಲಯದ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿವ ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಯೂ ಇದ್ದು ದೇವಾಲಯ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಭದ್ರವಾಗಿ ಕಟ್ಟಡ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಆ ದೇವಾಲಯದ ಎಡಗಡೆ ಒಂದು ದೇವಿಯ ದೇವಾಲಯವೂ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದೆ. ಒಳಗೆ ದೇವಿಯ ಮೂರ್ತಿಯೂ ಇದೆ. ಆಗ್ಗೆ ಮಾಯೆಯು ಮತ್ತೆ ಆ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಪೀಡಿಸಲಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಶಿವಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರಲು ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆಲೆ ರೊಚ್ಚಿಗೆದ್ದು ನನ್ನನ್ನು ಪೀಡಿಸುವದಾದರೆ ನನಗೆ ತಕ್ಕ ಶಾಸನವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳಿ ಆ ಮಾಯೆಯ ಕಿವಿ ಮೂಗು ಮೊಲೆಗಳನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಬಿಟ್ಟರೆಂತಲೂ ವದಂತಿ ಇದೆ. ಈಗಾಗ್ಗೆ ಆ ದೇವಿಯ ಮೂರ್ತಿಯು ಮೂಗು ಮೊಲೆಗಳು ಕೊಯ್ದಂತೆಯೇ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಆಗ್ಗೆ ಆ ದೇವಿಯು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಿಟ್ಟು, ನಾನು ಅಪರಾಧಿಯಾದ ಕಾರಣ ನನ್ನ ಅವರಾಧವನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸೆಂದು ಕೇಳಲು ಗುರುಗಳು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಿರುವ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ತಂದು ಆರಿದುಆಕೆಯ ಮೊಲೆ ಮೂಗುಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ಮಾಯಿಸಿದರೆಂದೂ ವದಂತಿ ಇದೆ. ಆ ದೇವರಿಗೂ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವೈದ್ಯನಾಥನೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆಯೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ವೈಜನಾಥ ಎನ್ನುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಆ ಮೇಲೆ ದೇವಿಯು ತನ್ನ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತೆ ನನಗೆ ಶಾಪಗಳು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಲಾಗಿ ಗುರುಗಳು ಸಂತೋಷಭರಿತರಾಗಿ ಅಕೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಾರಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ ಶಾಪ ಅಕಾಶಮಾರ್ಗದಿಂದ ಕೊಲ್ಲುವಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಕೆಗೆ ಲಿಂಗಧಾರಣ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆಂದು ಈಗಲೂ ಕೇಳುತ್ತೇವೆ.

ಪೂವಲ್ಲಿ ಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿ ರಚಿತಂ

ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ವಿಜಯ ಚರಿ 'ಂ.

ಗದ್ಯಾನುವಾದಕರು:— ಪಂಡಿತ ಕವಲಿ ಚೆನ್ನಬಸವ್ವನವರು
ಒಂದನೆಯ ಸಂಧಿ

ಈ ಸೃಷ್ಟಿ ಹೇಗಾಯಿತು ?

ಪೀಠಿಕೆ

ಕವಿಯು ಗ್ರಂಥಾರಂಭದ ಪ್ರಥಮ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಗುರುವಾದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧನಂಜನನ್ನು 'ಅನುಪಮಧಮ, ಸುಗುಣಾರಾಮ, ನಿರ್ಜಿತರಾಮ ಪೊರೆಗೆ' ಮುಂತಾಗಿ ನಮನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಹೊಗಳುತ್ತಾನೆ. ಬಳಿಕ 'ಹಿಮಗಿರಿಜೀಶ ಚಂದ್ರನಾನಂದವನು ಕುಡುಗೆ' ಎಂದು ಶಿವನನ್ನು ಸ್ತುತಿ ಸುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ 'ವರಶಿವೆಯ ಸ್ಮಿತ ಚಂದ್ರಿಕೆಯು ಪರಮಾನಂದವನು ಕುಡುಗೆ' ಎಂದು ಪಾರ್ವತಿಯನ್ನೂ, 'ಕರಿವದನ ರವಿಯೆಮಗೆ ಜ್ಞಾನ ಜ್ಯೋತಿ ಯನು ಕುಡುಗೆ' ಎಂದು ಗಣಪತಿಯನ್ನೂ, 'ಕೃತಿಗೆ ಮಂಗಲ ಕುಡುಗೆ' ಎಂದು ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನೂ 'ಕೃತಿಗೆ ಮಂಗಲವಿತ್ತು ಪಾಲಿಪುದು' ಎಂದು ವೀರ ನಂದಿ ನೊದಲಾದ ವೀರಶೈವಗೋತ್ರ ಪುರುಷರನ್ನೂ, ಪಂಚಕಲಶಾಧೀಶ ನಾದ ಜಗದ್ಗುರು ಪಂಚಪೀಠಾಧೀಶರನ್ನೂ ಸ್ತುತಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಮುಂದೆ, ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧನಂಜನು ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಸತಿ ಚೆನ್ನವೀರಾಂಬಿಕೆಗೆ ಬೋಧಿಸಿದ "ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರ ಚರಿತೆಯನ್ನು ತಾಗು ಕಾವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆ ದಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತೆ ಈ ಕಾವ್ಯ ಗುರುಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಬಂದ ಸದೃಸಂಗತಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೂ ಭಾವುಕರಿಗೂ ಆದೇಯ ಚರಿತ್ರ ವೆಂಬುದನ್ನು ದೃಢಪರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ವ್ಯುತ್ಪನ್ನ ಕವಿಯ ಕೃತಿಯಾಗಿ ರುವುದರಿಂದ ಸಕಲರಿಂದಲೂ ಮನ್ನಣೆ ಪಡೆಯುವುದೆಂದು ಕವಿಯು ದೃಢ ವಿಶ್ವಾಸವಿದೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಹೃದಯವೆಂದರೆ, ಪರಶಿವನು ವಾಸ್ತವಿಕೆಗೆ ಹೇಳಿದ ಪಾಶುಪತ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿಯ ಸುಪ್ರಬೋಧಗಮದ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ಚಾರಿತ್ರ ಅದನ್ನೇ ಸರಸ ಲಕ್ಷಣ ಸಹಿತವಾದ ಕಾವ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೇಗೆ ದಿರುವುದಾಗಿ ಕವಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠಾಚಾರ್ಯನಾದ ಜಗದ್ಗುರು ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಚರಿತ್ರ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು 'ಕಲಿಯುಗದ ಪ್ರಥಮವಾದದೆ ವಳವೃಕ್ಷ ಮೂಲಸ್ಥಳದೆ ರಾಜಪ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗದೆ ಜನನವೆತ್ತಿರುವ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ಚರಿತ'ದಿಂದ ಆರಂಭಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಕಥಾರಂಭ

ಪರಮ ಶಿವನು ಒಮ್ಮೆ ಚಿದಚಿಚ್ಛಕ್ತಿಯುಕ್ತನಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಆತನ ಇಚ್ಛೆಯಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಆತ ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ; ಮತ್ತು ಆತನಿಗೆ ಜಗನ್ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ. ಶಿವನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಮೊದಲು ಕಲ್ಲು ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಜಡಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಒಳಕ ವನಸ್ಪತಿಗಳನ್ನು ತೀರ್ಯಕ ಜಂಪುಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಕಳೆಯನ್ನು ತುಂಬುವ ಕಲೆ ಆತನಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮನ ಬೇಡಿಕೆಯಂತೆ ಶಿವ ಆದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಇದೇ ತತ್ತ್ವದಂತೆ ಪಕ್ಷಿ ಪಶು ಮೊದಲಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುವುದು ಮಾನುಷ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತ ಶಿವನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ. ಅಗ ಪರಶಿವ ತನ್ನ ಶಿವಗಣಗಳ ಮಾದರಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿ ತನ್ನ ಪಂಚಮುಖದಿಂದ ಐವರು ಆಚಾರ್ಯರ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಇವರೇ ಜಗದ್ಗುರು ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರು. ಆ ಮೇಲೆ ಮುಖ್ಯದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ, ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರನ್ನೂ, ತೋಡೆಗಳಿಂದ ವೈಶ್ಯರನ್ನೂ, ಪಾದಗಳಿಂದ ಶೂದ್ರರನ್ನೂ, ಮಾನಸ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಿದ. ಅದರಂತೆ ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ಮನಸ್ಸು ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಮೊದಲಾದವರನ್ನೂ ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳನ್ನೂ ಕಲ್ಪಿಸಿದ. ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಪರಶಿವನು ಕಾಲರುದ್ರನನ್ನು ಕರೆದು ವೇದ ವೇದಾಂಗ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಅರುಹಿದನು.

ಪರಶಿವನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮನಿಂದ ಪ್ರಾಕೃತ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಆ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಉನ್ನತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಲ್ಲ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಪರಶಿವ ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದ. ಆತನಿಗೆ ಅತ್ಯಾನಂದವಾಯಿತು. ಅದರ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆತ ವಿಷ್ಣುವಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದ. ತಾನು ಬಂಧ ಮೇಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಂಡ. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಕಲ ಕರ್ಮ ಸಾಕ್ಷಿಯೂ ತಾನೇ ಆದ. ಹೀಗೆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತ ಸೃಷ್ಟಿಯೂ ಅದರ ಸಂರಕ್ಷಣಾದಿಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಆಯಿತು. ಈ ಬಗೆಗೆ ಅನೇಕಾನೇಕ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಪುರಾಣಗಳೂ ಅಧಾರವಾಗಿವೆ.

ಎರಡನೆಯ ಸಂಧಿ

ದೇವತೆಗಳ ಅನಾಹರ

ಬ್ರಹ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದೆಂದರೆ ಜಲಸೃಷ್ಟಿ. ಅದುವೆ ಮಹಾಸಾಗರ. ಆ ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಸಕಲ ವೈಭವ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ 'ಸಾಂಬನ ವಿತದ ರೂಪವ ಧರಿಸಿ' ಮೆರೆವುದು. ಆ ಮಹಾಸಾಗರದ ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ವಿಬುಧರಾನು

ಪೂವಶ್ಲೀಷಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ಶ್ರೀ. ಮು|| ವಿ|| ಚರಿತಂ ೧೮೧

ವಾದ ಹೇಮಕೂಟ ಪರ್ಮತ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅದುವೆ ಪರಶಿವನ ರಾಜಧಾನಿ. ಆ ಹೇಮಕೂಟದ ಅದ್ಭುತಗಳನ್ನು ಅರಿಯುವುದು ಆಜಹರಿಗಳಿಗೂ ಅಸಾಧ್ಯ. ಆ ಗಿರಿಯುಳ್ಳೆಯೇ ಪತಿತಪಾವನೆಯಾದ ಸುರಗಂಗೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಆ ಸರಿತ್ತನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ತ್ರಿಪುರವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವಾಗ ಪರಮೇಶ್ವರನು ಮೇರುಪರ್ಮತವೆಂಬ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ಹೇಯಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆ ಸುರಗಂಗೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅರಗಿಗಳ ಆಧ್ಯಾಸ ಸ್ಥಳ, ಅರಗಿಗಳ ಆಟದ ಬಯಲು, ನವಿಲುಗಳ ನರ್ದನ ಶಾಲೆಯಂತೆ ವ್ಯವಸಾಯವನ ವನವಿದೆ.

ಆ ವನದಿಂದ ತುಸು ಮುಂದೆ ಹೋದರೆ, ನೇವಮಂದಿರಗಳ ಮೊಡ್ಡಿತೆ ಯಿಂದಲೂ ಶಿವಭಕ್ತರ ಸೌಧಗಳಿಂದಲೂ ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಕಾಮಿಸಿಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂದಿರದಂತೆ ಶಿವರಾಜಧಾನಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆ ಶಿವನಗರ ವನ್ನು ಕೈಲಾಸಪರ್ಮತದ ವದನ ಶೃತಿಶಿಥೆಯ ನದನವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ವೈಭವದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವನಗರದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಅತ್ಯಧಿಕ. ಸಿರಿಗೆ ನೀಯ ಸರೋಜ; ಸರೋಜದ ಸದನ ಜಲ; ಜಲಕ್ಕೆ ಅನ್ನವಾದ ಜಾತ್ಯನಿಬಾನ್ದವಿ ಇನಿಸಿ ದುದು ಮೇರುಗೀಯಿಂದ; ಮೇರುಗಿರಿಯ ಸಮ್ರಾಟ ಶಿವ, ಶಿವನಿಗೆ ಅಧಿಷ್ಠಾನ ಶಿವನಗರ! ಎಂದ ಮೇಲೆ ಸಿರಿಗಿಂತ ಶಿವನಗರ ಅದೆಷ್ಟು ಅಧಿಕ ವಾಯಿತು!

ಆ ಶಿವನಗರಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕೆಸೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮಹಾದ್ವಾರಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಒಳಗಡೆ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲಾಸ್ಮಿತ ಶಿವಮಂದಿರ. ಅದರ ನಡುವೆ ನವರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಮಂಗಲ ಮಂಚಕ. ಅದರ ಮೇಲೆ ತುಂಗವಿಕ್ರಮನೂ ಗಂಗಾ ಧರನೂ ಅನಂಗಭಂಗನೂ ಆದ ಮಹೇಶ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ವರಶಿವ ಆತನ ವಾಮಭಾಗವನ್ನಾಲಂಕರಿಸಿದ್ದಳು. ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಗಣಪತಿ ವಣ್ಮುಖ ವೀರಭದ್ರ ಮುಂತಾಗಿ ಸಕಲ ದೇವಗಣವಿದೆ. ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಮೊದಲಾದ ದೇವತಾ ಪರಿವಾರವೂ ಸಭೆಯನ್ನಾಲಂಕರಿಸಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಗಾನ ನರ್ದ ನಾದಿಗಳಿಂದ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಸೇವೆಗಳಿಂದ ಶಿವನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ಕಟ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೆರೆಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಪರಶಿವನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ನಲಿವ ನೇತ್ರಗಳಿಂದ ಅತ ನಾಲ್ಕು ನಿಟ್ಟಿಗೂ ನೋಡಿದ. ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕೃಪಾವನೆಯ ಕಟಾಕ್ಷ ಬಿದ್ದಿ ತಲ್ಲ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಅನಂದತುಂದಿಲರಾದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರ ಕಾರ್ಯ ಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆಯಿತು. ಬ್ರಹ್ಮ, ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರ, ದಿಕ್ಷಾಲಕರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವರದಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಸಾಗಿಸಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಪರಶಿವನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ಅತ್ಮಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಸಕಲರ ಯೋಗ್ಯ

ತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಶಿವ ಅನುಗ್ರಹವಿತ್ತು; ಮತ್ತು ಅವರ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಜ್ಞಾನಾದಿ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಒದವಿಸಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ಹಿಗ್ಗಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ನಿವಾಸಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿದರು.

ಮೂರನೆಯ ಸಂಧಿ

ಕೆಲಸವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡುದು

ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದು ದಿನ ಶಿವನು ನಗ್ನಜ್ಞಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಸರ್ವಾತ್ಮ ಭಾವದಿಂದಲೂ ಸಾಮಗಾನವನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಸಂತೋಷ ಭರಿತನಾಗಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಮಾನಸ ಪುತ್ರನಾದ ನಾರದನು ಬಂದನು. ನಾರದನ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯ ತ್ರಿಲೋಕ ಸಂಚಾರ; ಮತ್ತು ಆ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ರೋಚಿತ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಶಿವನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದು. ದೇವ ಮುನಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಶಿವನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ನಾರದನು ಶಿವನಿಗೆ ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತ—

ಭೂತೇತನೇ, ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಮಾರ್ಗವೂ ಇಲ್ಲ, ಕ್ರಿಯಾ ಮಾರ್ಗವೂ ಇಲ್ಲ, ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವೂ ಇಲ್ಲ. ಪಾಪ ಪುಣ್ಯಗಳ ವರವೆಯಿಲ್ಲದೆ ಹಿಂಸಾಮಯ ಯಜ್ಞಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ನಡೆದಿವೆ. ಶಿವನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ವಶುಗಳನ್ನು ಶಿಶುಗಳನ್ನು ಹೆಂಗುಸರನ್ನು ಗಂಡುಸರನ್ನು ಸಿಕ್ಕಂತೆ ಒಲಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಣಿಸು ತಿನ್ನಿಸು ಕುಡಿತಗಳು ಕೇಳುವುದಕ್ಕು ಹೊಸಕೆ ಬರುವಂತಿವೆ. ಕೆಲವು ಪೈದಿಕರು ಯಾಗಗಳ ನೆಪದಿಂದ ತಮ್ಮ ಅರಸನ ಸುಂದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಂಭೋಗ ಹೊಂದುವರು! ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪೂಜೆಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಅಸಮಾಧಾನವಾಗಿದೆ. ಹತ್ತವತಾರಗಳ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದಾನೆ; ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ನರಬಲಿಯ ಸೈನೇದ್ಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಕೃಷ್ಣನ ಪ್ರಾಣ ಅರಂಭವಾಯಿತೆಂದರೆ ಸಿಕ್ಕ ಸಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳವು; ವರವಗತೆಯರ ಪಾವಿತ್ಯತನಾರ! ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರ ಗಂಧೇ ಹೀಗೆ? ಅಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಏನು ಕೇಳುವುದು! ಮಾರಿ ಮಸಣಿ ದುರುಗವ್ಯ ಮರಿಯವ್ಯ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ರಕ್ತದ ಮಡುವು ನಿಲ್ಲುವಷ್ಟು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಧೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ! ಆ ಕುರುತದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹಿಡಿತವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಅವಿವೇಕ ಅನಾಚಾರಗಳಿಗೆ ತಡೆಯೇ? ದೇವಾ ಈಗ ನೀನು ಹೀಗೆಯೇ ಕೈ ಬಿಟ್ಟರೆ ಭೂಲೋಕವೆಲ್ಲ ಭೀಭತ್ಯರಸದ ಮದಾಸರೋವರವಾಗುವುದು. ವೃದ್ಧಿಯೆಲ್ಲ ಪಾಪದ ಕುಂಡವಾಗುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ತಾವು ಬೇಗನೆ ಭೂಲೋಕವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಬೇಕೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು.

ಪ್ರವಣ್ಣಿ (ಪಂಚವಣ್ಣಿ) ಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ಶ್ರೀ. ಮ|| ವಿ|| ಚರಿತಂ ೧೮೩

ಆಗ ಶಿವನು— ದೇವಾಧಿದೇವತೆಗಳೇ ಘೂಲೋಕದ ಬವಣಿಯನು ಕೇಳಿದಿರಲ್ಲವೇ ! ಈಗ ಪ್ರಧ್ವಿಯೆಲ್ಲ ಪಶುಮಯವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದು ನನ್ನ ನಿಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಬೀಜವನ್ನೊ ಬಿತ್ತಬೇಕು; ಅಹಿಂಸಾಮಯವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಶೈವ ತತ್ವವನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರೇ ! ಈ ಮೊದಲು ನೀವು ಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ವೀರ ಶೈವ ಮತವನ್ನು ನ್ಹಾಪಿಸಿದಿರಿ. ಈಗ ಅದನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಶರೀರಿಗಳಾಗಿಯೇ ಲಿಂಗದಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಬೇಕು; ಶೈವ ಮತದ ಶಾಸ್ತ್ರತೆಯನ್ನು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಬೇಕು. ವಿಷ್ಣುವೇ ! ನೀನು ವೈಷ್ಣವ ಮತೋದ್ಧರಕ್ಕಾಗಿ ಬುದ್ಧಸಾಮಾನಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವತರಿಸಬೇಕು; ಕೇವಲ ಅಹಿಂಸಾಮಾರ್ಗವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಬೇಕು. ಶುದ್ಧ ವೈಷ್ಣವ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸೆಗೆ ಜಸ್ತಿಗೆಯಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ಗಣ ವುಂಗವರೇ ! ನೀವು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ವಿಷ್ಣುವಿಗೂ ಸಾಹಾಯ್ಯಕರಾಗಿ ಅವರು ದೇಳಿ ದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು ಉಳಿದವರಿಗಂತೂ ಈ ಮೋಗಲು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಿಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ತಪ್ಪರ ರಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಆಜ್ಞೆ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಸಭೆಯೆಲ್ಲ ಒಕ್ಕೂಡಲಿ ನಿಂದ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿತು.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ

ಪಂಚಾಚಾರ್ಯರು ಪೃಥ್ವಿಯಲ್ಲಿ

ಚೀನ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆಯಿಂದ ಕಾರ್ತೀರದವರೆಗೂ ಮೇರುಗಿರಿಯ ದಕ್ರಿಣದಿಂದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯವರೆಗೂ ಸಮುದ್ರ, ಪರ್ವತವಾದ ಭರತ ದೇಶದ ವಿಸ್ತಾರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಖಂಡವೆನಿಸುವ ಸ್ಥಳವೇ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಿಮಗಿರಿ, ವಿಂಧ್ಯಾಚಲ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಪರ್ವತ, ಶೇಷಾಢ್ರ ಮೊದಲಾಗಿ ದೇವತಾವಿಲಾಸೋಪ ಯೋಗಿಯಾದ ವ.ಹಾ ಪರ್ಮತಗಳಿವೆ. ಸ್ವತಿಸ್ವಾವನೆಯರಾದ ಗಂಗಾ, ಯಮುನಾ, ಗೋಮತರೀ, ಕೃಷ್ಣಾ, ಲಂಕಾಭದ್ರಾ, ಕಾಸೀರ ಮೊದಲಾದ ನದಿನದಿಗಳು ದೇಶದುದ್ದಂತೆ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಎಲ್ಲ ನದಿ ತೀರಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ಮತ್ತೂ ರಮಣೀಯವಾದ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿವೆ ಮತ್ತೆ ಸಸ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ಖನಿಜ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದಲೂ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯಿದೆ.

ಈ ಅಖಂಡ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಕಾಲದೊಳಗೆ ಅಂಗ, ವಂಗ, ಕಳಿಂಗ, ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ, ಮೈಥಿಲ, ಬೋಳಿ, ಚೇರ, ಕಾಞ್ಚೀ, ಕುಂತಳ, ಮೊದಲಾಗಿ ವೃಭವ ಪೂರ್ಣವಾದ ಸಣ್ಣ ದೊಡ್ಡ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿದ್ದುವು ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಕುಂಠಿತ ಕರಾಚಿತ ಭಾರತೀ ದೇವಿಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಚಂದ್ರದಂತೆ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ನಗರಪ್ಪ ನಿಧಿಯೇ ಭೂದೇವಿಗೆ ವಕುರಾತೆಯೆಂಬ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕೊಡಿದೆ.

ಈ ಭಾರತದೇವಿಯು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಸತ್ತನ್ನು ಎಷ್ಟು ಬಣ್ಣಿಸಿದರೂ ಕಡೆ ಮೆಯೇ. ಭವ್ಯ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗಗಳು, ನವೀ—ನದ—ಸರೋವರಗಳು—ವಿಚಿತ್ರ ರಾಗರಂಜಿತ ತರಲತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಈ ನಿಸರ್ಗದ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಊರೂರಿಗೆ ಮುಗಿಲನ್ನು ಮುದ್ದಾಡುವ ಶಿವ ಮಂದಿರಗಳು, ಜನಾರೇಂದ್ರವಾದ ಪತ್ತನಗಳು, ಭವ್ಯ ರಾಜಧಾನಿಗಳು, ತಸ್ತುಶಾಲೆ, ಶಾಸ್ತ್ರ ಶಾಲೆ, ಕಲಾನಿಲಯ, ಗಾನಸುಂದಿರ, ಅನ್ನಸಕ್ತ, ಅರವಟ್ಟಿಗೆ, ವೇದಶಾಲೆ ವೇದಶಾಲೆಗಳು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಇಂತು ಪರಮ ಪವಿತ್ರವೆನಿಸಿದ ಭರತಖಂಡದಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳು ಅತ್ಯಾ ನಂದದಿಂದ ಅವತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಪರಶಿವನ ಅಜ್ಞೆಯಿಂದ ಕೊಲ್ಲಿಸಾಕಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಸೋಮನಾಥ ಲಿಂಗದಿಂದ ಶ್ರೀ ರೇನುಕರು ಉದಿಸಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಏಕಾಕ್ಷಕ, ಏಕವಕ್ತ್ರ, ರೇನುಕ, ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಹೀಗೆ ನಾಲ್ಕು ಯುಗ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ.

ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿ ಸಂಗತ ಶ್ರೀಗಿರಿಯ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಧೇನು ಕರ್ಣನು ಸರ್ವ ಗುರುಲಕ್ಷಣ ಸಮೇತರಾಗಿ ತೋರಿಬಂದರು. ಅವರಿಗೆ ಚತು ರಕ್ಷರ, ಚತುರಾನನ, ಧೇನುಕರ್ಣ, ಶ್ರೀ ಪಂಡಿತ ದೇಶಿಕ ಎಂದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಯುಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗಳುಂಟು.

ಶ್ರೀ ಕಾರಿಯ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಕರ್ಣರು ಬರನಾಡಿದರು. ಇವರಿಗೆ ಪಂಚಾಕ್ಷರ, ಪಂಚಾನವ, ವಿಶ್ವಕರ್ಣ, ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯರೆಂದು ಯುಗ ಪ್ರಭೇದ ನಾಮಗಳುಂಟು.

ಹಿಮಗಿರಿ ತಟದಲ್ಲಿರುವ ದ್ರಾಕ್ಷಾರಾಮ ಕ್ಷೇತ್ರದ ರಾಮಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿಯಿಂದ ಘಂಟಾ ಕರ್ಣರು ಅವಿರ್ಭವಿಸಿದರು. ಇವರಿಗೆ ತ್ರ್ಯಕ್ಷರ, ತ್ರಿವಕ್ತ್ರ, ಘಂಟಾಕರ್ಣ, ಏಕೋರಾಮ ಮುಂತಾಗಿ ಯುಗಭೇದ ನಾಮಗಳುಂಟು.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ನಾಲ್ವರು ಆಚಾರ್ಯರ ಉತ್ಪತ್ತಿಂಶಾಸಾಯಿತು. ಅಯ್ಯಸಿಯ ಆಚಾರ್ಯನನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿಯೇ ಕಾಷ್ಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನೇ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ ಕವಿ.

ಧಾರಿಣಿ ದೇವತೆಯ ಮುಖಕಮಲದಂತೊಪ್ಪುತ್ತಿದೆ ಭರತಖಂಡ. ಆ ಮನೋಹರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತಿಲಕದಂತಿದೆ ಮಾಳವದೇಶ. ಆ ದೇಶ ಸಕಲ ಕಲಾ ಭೋಗಿ ಘಾತ್ಯ ಪೈಥವ ಸುಪ್ರಾರ್ಣವಾಗಿಡಿತು. ಆ ಸಿರಿಸೊಬಗುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಮೂಲ ಅಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀ ಮಹಾಕಾಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ.

ಈ ಮಧ್ಯಭಾರತದ ಮಾಳವ ದೇಶದಲ್ಲಿ 'ಮಿಂದವರ ಪಾಸವನ್ನು ಪ್ರಪ್ತ ದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ಲೇಸುಸು' ಪ್ರಪ್ತನಾದುದಿದೆ ಆ ನವೀ ತೀರದ ಮೇಲೆ ಶೃಂಗಾರ

ಪೂವಲ್ಲಿಪಂಚಪಣ್ಣಿಗೆ ಸಂದೀಪ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ೩೩. ಮ|| ೧|| ಚರಿತಂ ೧೮೫

ಸಾಗರ, ಸುರಕದ ಸಿಂಧುಯೆನಿಸಿದ ಉಚ್ಚಯಿಸೀ ವಟ್ಟಣಿಸಿದೆ. ಇದೇ ಮಾಳವ ದೇವರ ರಾಜ್ಯಾನಿ ಆ ಮಹಾರಾಜಧಾನಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾಲೇಶ್ವರನ ಮಂದಿರ. ಇದು ತಳದಿಂದ ತುದಿಯವರೆಗೆ ಚಂದ್ರಕಾಂತತಲಾ ಸಿರಿತ ವಾಗಿದೆ. ಮಂದಿರದ ಮಹಾದ್ವಾರ ಇಂದ್ರನ ಐರಾವತದಂತೆ ಎದ್ದು ನಿಂತಂತಿದೆ. ತುದಿಯಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರಬಿಂಬ ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿದಾಗ ಮಹಾ ಕಾಲೇಶ್ವರ ಚಂದ್ರವೆಲಿಯೆಂಬುದರ ಪ್ರತೀತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಆ ಮಹಾಕಾಲೇಶ್ವರನ ನೋಮಸೂರ್ಯ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾಲೇದೇವಿಯ ದೇವಾಲಯ. ಅದರಿಂದಿಗೆ ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥಗಳು; ರಮ್ಯವಾದ ಕಮಲ ಕಾಸಾರ ಗಳು. ಸೆರೆಮಲ್ಲಿಯೇ ವಟುವುಳ್ಳ ಭಕ್ತರ ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಬೀಜ ಸತ್ಕರ್ಮ ಜಲನೇಚನೆಯಿಂದ ಮೊಳೆತು ಶಿವನಾಮ ಸ್ಮರಣದಿಂದ ಎಲ್ಲವಿಸಿ ಶಿವಪೂಜಾ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಹೂತು ಕಾತು ಹೆಮ್ಮರವಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ಮಹಿಮೆ ಅಗಾಧವಾದುದು ಭಕ್ತಿ ಬೀಜದಿಂದ ಬೆಳೆದ ಮುಕ್ತಿವೃಕ್ಷವೋ, ಸತ್ಕರ್ಮದೊಡಕುಂಪಿದ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನದ್ರೂಮವೋ, ವ್ಯಾಕರ್ಮ ಸಂಗತವಾದ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷವೋ ಎನ್ನುವಂತಿದೆ.

ಈ ಪರಮಪವಿತ್ರ ವಟುವುಳ್ಳದಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಸಕಲರ ಉಪಾರ್ಥ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಲಿಂಗನೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಭಕ್ತರೆಲ್ಲ ಅನನ್ಯಶರಣಾಗತಿ ಯಿಂದ ಮಹಾಕಾಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವನ್ನು ಮೊರೆಹೊರೈದ್ದರು. ಇದರಿಂದ ರಾಜನಿಂದ ರಂಕನಿರಗೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಶಿವಭಕ್ತಿ ಶಿವಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ತಾನೇ ತಾನಾಗಿದ್ದವು.

ಲಿಂಗನೆಯ ಸಂಧಿ

ಶಿವಶಿರ-ವಾಣಿ

ಇಂತಹ ಶೈವಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ -- ಶ್ರೇತಪಾಲ ಸಮ್ರಾಟ. ಆತನು ಸಿರಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನತಿ, ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಪತಿ, ರೂಪದಲ್ಲಿ ರತಿಪತಿ, ಶಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಮಲೇನಿ ಪತಿ, ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ನಕ್ಷತ್ರಪತಿ, ಗಾಂಧೀರ್ಯದಲ್ಲಿ ನದೀಪತಿ, ! ಆತನ ಧರ್ಮ ಪತ್ನಿ ಭಾನುಮತಿ ರಾಣಿ ! ಅವರ ಆ ಹ್ಯೂಸ್ಸು ದಾಂವತ್ಯ ಸಕಲರಿಗೂ ಆದರ್ಶ ವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಶ್ರೇತಪಾಲನಲ್ಲಿ ಸಕಲ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳಿದ್ದರೂ ಚಂದ್ರನಲ್ಲಿ ಕಲಂಕ ವಿರುವಂತೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಬಗೆಗೆ ಮೂಢಭಕ್ತಿಯಿದ್ದಿತು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದಲೋ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಕುಹಕರು. ಒಮ್ಮೆ ಆ ಕುಹಕರು ರಾಣಿಯ ರತಿರೂಪನನ್ನು ನೋಡಿದರು. ಅವಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುವ ಲಾಲಸೆ ಹುಟ್ಟಿತು ಆ ಕುಹಕರಿಗೆ. ಆಗ ಅವರೆಲ್ಲ ರಾಜನನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಟಿಲ ನೀತಿಯ

ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಳೆದರು; ಅತ್ತಮೇಧ ಯಜ್ಞ ನೂಡಹಚ್ಚಿದರು. ಆ ಯಜ್ಞದ ಫಲವಾಗಿ ಸ್ವರ್ಗ ಸಿಂಹಾಸನ ಸಿಕ್ಕುವುದೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಧಾರ ತೋರಿಸಿದರು. ಅದರಂತೆ ಶಾಬರ ಭಾಷ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಯಜ್ಞಕಾಲಕ್ಕೆ ರಾಜನ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಭೋಗಿಸಬಹುದೆಂಬುದನ್ನೂ ಒಪ್ಪಿಸಿದರು.

ಯಜ್ಞದ ಸಿದ್ಧತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಡಂಗುರ ಹೊಯಿಸಿದರು. ರಾಣಿಗೆ ಈ ಯಜ್ಞದ ಕಾರಣ ನೊದಮೊದಲು ತಿಳಿಯಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವನ್ನು ಬಲಿಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಆಕೆಗೆ ಸಿಡಿಲು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಆದರೆ ಹಾರುವರ ಹಿರಿತನಕ್ಕೆ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಏನನ್ನೂ ಮಾಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಗಂಡನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಯನ್ನು ಪಡೆದು ವಿದ್ವಾಂಸರ ಸಭೆ ಕೂಡಿಸಿದಳು. ಅವರು ಅವರ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯನಾತದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದರು; ಆದರೆ ಕುಹಕಿಗಳಾದ ಹಾರುವರು ಹಟವನ್ನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆ ಯಜ್ಞಕಾಲಕ್ಕೆ ಯಾವ ದುರಾಚಾರಕ್ಕೂ ಪಾಪಲೇಪವಿಲ್ಲವೆಂದು ವಾದಿಸಿದರು. ಅರಸನಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗದ ಹುಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಿತ್ತು. ಅವನೂ ಇವರಂತೆ ಕುಣಿದಾಡತೊಡಗಿದ. ರಾಣಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಸಂಕಟಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿತು

ಆಕೆಗೆ ಇನ್ನುಳಿದುದು ಒಂದೇ ಉಪಾಯ; ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಟವುಕ್ಷ ಸಿದ್ಧೀಶ್ವರನನ್ನು ಶರಣುಹೊಗುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆಕೆ ತನ್ನ ದಾಸ ದಾಸಿಯರಿಂದ ಪೂಜಾಸ್ಥವೇದ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಸಿದಳು. ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪತೀವನೊಡನೆ ದೇವನ ಪೂಜೆಗೆ ಹೊರಟಳು.

ರಾಣಿಯ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ದೇವಮಂದಿರವೆಲ್ಲ ಸಾರಣಕಾರಣಗಳಿಂದ ರುಗರುಗಿಸುತ್ತಿತ್ತು; ವಿತಾನ ಲಂಬಣಗಳಿಂದ ಲಕಲಕಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೇ ರಾಣಿಗೆ ದೇವನ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಕಂಡಂತಾಯಿತು; ತನ್ನ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬಲವಾದ ಕೋಟೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಂತಾಯಿತು. ಆಗ ಅವಳ ಸಹಜ ಮನೋಹರ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿಯ ಸಾತ್ವಿಕ ಕಳೆ ಬೆರೆತುದರಿಂದ ಆಕೆ ಸಾರ್ವತೀದೇವಿಯಂತೆ ಪರಿಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆರನೆಯ ಸಂಧಿ

ಭಾನುಮತೀದೇವಿ ಈ ಮೊದಲೇ ಭಕ್ತಿ-ಪೂಜಾ ವಿಧಾನಗಳ ಫಲವನ್ನು ನೈದಿಕರಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ವಟವುಕ್ಷಸಿದ್ಧೀಶ್ವರನ ಮಹಿಮೆಯಂತೂ ಇತರಿಗೆ ಪೂರಾ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದಿತು.

ಭಾನುಮತೀದೇವಿ ಅರ್ಘ್ಯಸಾದ್ವ್ಯಯಿಗಳಿಂದ ಶಿವಪೂಜೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದಳು. ಪ್ರತಿನಿಮಿಷಕ್ಕೂ ಅವಳ ಭಕ್ತಿಯ ಕಡಲಿಗೆ ಭರತಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು.

ಪೂವಲ್ಲೀಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ಶ್ರೀ ನಂ|| ೧|| ಚರಿತಂ ೧೭೭

ಸಂಧ್ಯಾಸಮಯವರೆಗೂ ಪೂಜೆ ಹಾಗೆಯೇ ಸಾಗುತ್ತು. ಆಕೆಯ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ದೇವತೆಗಳು ಹೂಮಳೆಗರೆದಂತೆ ನೀಲಾಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಗಳು ಮೂಡಿದುವು. ತತ್ಸುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ತೃಂಗಾಯುಧದಂತೆ ತವಿ ಗೆಯ ಚಂದ್ರ ಉದಯಿಸಿದ. ರಾಣಿ ದೇವನನ್ನು ಹಾಡಿ ಪಾಡಿ ಅವನಿಗೆ ಮಂಗಲಾಶತಿ ಮಾಡಿದಳು; ಕೈಮುಗಿದು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ನಿಂತಳು.

‘ ದೇವಾ ಸಿದ್ಧ ಲಿಂಗೇಶಾ, ನೀನು ದೀನಜನ ದುಃಖಹರಣಾ; ಶರಣಜನಾ ನಂದಕರಣಾ; ಸದಮಾಂತಕರಣಾ; ಸುರಗಣವಿನತಚರಣಾ! ಹಿಂದೆ ದಕ್ಷ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ದಾಕ್ಷಾಯಿಣಿಗಾದ ಅವಮಾನದ ಸೇಡಿಗಾಗಿ ದಕ್ಷನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಿದೆ. ಈಗ ಅಂತಹದೇ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಈ ನಿನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಗಳ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯ ನಷ್ಟವಾಗು ತ್ತಿದೆ. ಮಗಳನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮನ ತಿರವನ್ನು ತರಿದೆ; ವಾರ್ಧಂಡೀಯನ ಯಮಸಾತವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿದೆ; ಬಾಹುಬಲದಿಂದ ಕೊಬ್ಬಿದ ತ್ರಿಪುರನನ್ನು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಣದಂತೆ ಮಾಡಿದೆ; ಅಜಂಕೃತೆಂದು ಮೆರೆದ ನರಸಿಂಹನನ್ನು ಶರಭನಾಗಿ ಸೀಳಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಆಗಿಂದಾಗಲೇ ಅಡಗಿಸಬಲ್ಲ ನಿನಗೆ ಈ ಬಡಗೋವಿನ ಕರುಣದ ಕೂಗು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲವೇ ತಂದೇ! ದೇವಾ, ನಾನು ದೀನರಿಗಿಂತಲೂ ಮಹಾದೀನಳು; ನೀನು ದಾನಿ ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಹಾದಾನಿ! ನಾನು ಭಕ್ತಳು, ನೀನು ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ! ನಾನು ರೋಗಿ, ನೀನು ವೈದ್ಯ! ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿರವಾಗಬೇಕು. ನನ್ನ ಪತಿ ದುರ್ದೈತಿಗಳ ದುರ್ವ್ಯವನನ್ನು ನಂಬಿ ಯಜ್ಞವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸ್ವರ್ಣಾದಿ ಭೋಗ ಸಂಭ್ರಮದ ಕುರಿಗೆ ಆತನಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಸತಿಯ ತೀಲಭ್ರಷ್ಟತೆ ಕಾಣ ಲೊಲ್ಲದು. ಸಿಂಹಸಾಗರಾ, ವಯೆಮೋರು! ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗು! ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಸದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡು! ಈ ಪಾಪರಳನ್ನು ಪಾನನಮಾಡು!” ಇದ್ದ ಕೈದ್ವಂತೆಯೇ ನೈಮಂತಿಕ. ಲಿಂಗದ ಚರಣತಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಏಟ್ಟಳು !

ಒಮ್ಮೆಯೊಮ್ಮೆಲೆ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಗುಡುಗುನಿಡಲುಗಳ ಸದ್ದಾಯಿತು. ಲಿಂಗದಿಂದ ವಿಂಚು ಹೊಳೆಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ‘ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ’ ಎನ್ನುವಷ್ಟ ರಲ್ಲಿ ಅಶರೀರವಾಲೆ ಕೇಳತೊಡಗಿತು “ ಮಗಳೇ, ಬೆವರಬೀಡ. ಇದೇ ಪಂಚಮಿಯ ದಿನ. ಈ ಶಿವಲಿಂಗದಿಂದ ದಾರು ಶಿವಗಣಗಳು ಅವತರಿಸು ವರು; ಈ ದುಸ್ವರ ದರ್ಪವನ್ನೂ ಯಜ್ಞವನ್ನೂ ಧ್ವಂಸಮಾಡುವರು. ನೀನು ಮಾನವತಿಯಾಗಿ ಬಾಳುವೆ. ನಿನ್ನ ಗಂಡ ಪರಮ ಶಿವಭಕ್ತನಾಗುವ. ಇನ್ನು ನಿನ್ನ ದುಃಖದ ದಿನಗಳು ದೂರವಾದುವು. ಶಾಂತಚಿತ್ತದಿಂದಿರು.”

ರಾಣಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು. ರಾಜನಿಗೆ ಇನ್ನಿಷ್ಟದ ಆಶ್ಚರ್ಯ ವಾಯಿತು. ಪರಿವಾರನೆಲ್ಲ ಮೂಗುವಟ್ಟಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮಂಗಳ

ಲಾರತಿ ಮಾಡಿದರು; ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತ ಸ್ತುತಾನಗಳಿಗೆ ಮರಳಿದರು.

ಏಳನೆಯ ಸಂಧಿ

ಮುಳುಕಾಡಿದರು ಮೈದೋರಿದುದು.

ಪ್ರಾತಃಪಾಲನೆಗೆ ಚೌತಿಯ ದಿನವೊಂದನ್ನು ಕಳೆದು ಪುನಃ ಮರಳುವಂತೆ ತೋರಿತು. ಯಾವಾಗ ಪವಿತ್ರ ಗುರುದೇವನ ದರ್ಶನವಾದೀತೋ ಎಂದು ಆತನ ಹೃದಯ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂತೂ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ರಾಜನ ಭಗಿನ್ಯತ್ತಿನ ಭಾಗ್ಯದ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಚಿಕ್ಕೆ ಮೂಡಿತು. ಪ್ರಮೋದಕಾಲದ ಮಂಗಲವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗತೊಡಗಿದುವು. ಜನರೆಲ್ಲರೂ ದೇವಾಧಿದೇವನೆಂದು ಕೈಮುಗಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತರು. ಶ್ರೋತ್ರಗಳು ಉಚ್ಚ ಸ್ವರದಿಂದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪೂಜೆ ಮುಗಿಯುತ್ತ ಬಂದಂತೆ ಗರ್ಭ ಗುಡಿಯಿಂದ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಭೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು. ಲಿಂಗ ಮುಖದಿಂದ ಕರ್ಣಮಧುರ ನಾದ ಚಿಮ್ಮಿತು. ನೊದನೊದಲು ದೇವೀಪ್ರಮಾನವಾದ ತೇಜೋರಾಶಿ; ಅದರಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯನಾದ ತೇಜಸ್ವಿ ಪುರುಷಾಕಾರದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಯಿತು! ಅದಂತಹ ಮಂಗಲನುಯ ಮನೋಹರಮೂರ್ತಿ; ಮಂದಹಾಸದ ಮುಖ, ಕಮನೀಯ್ಯವಾದ ಕಂಚೆಡೆ, ಮೃದುಮಧುರ ವಾಣಿ, ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಕಡೆಗಣ್ಣು, ಅಜಾನುಬಾಹು, ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಮಣಿಕಮಂಡಲು, ಕಾಲಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಣನುಯ ಪಾದುಕೆಗಳು, ಆ ಕಂಚೆಡೆಯ ಭವ್ಯ ಲಲಾಟದಲ್ಲಿ ಭಸ್ಮದ ತ್ರಿವಳಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇಷ್ಟ ಲಿಂಗ, ಮೈಮೇಲೆ ಕಲ್ಯಾಣನುಯ ಕಂಠ, ರುದ್ರಾಕ್ಷಾಯ ಕರ್ಮಕುಂಡಲಿಗಳು, ಎವೆಯ ಮೇಲೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಶಿವಸೂತ್ರ! ಇಂತಹ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿ ಲಿಂಗವೆಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಲಿಂಗದಿವರಿಗೆ ನಿಂತಿತು. ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಸರ್ವ ರಚನೆಗಳೂ ತಂತಾನೇ ಬಾಗಿವೆವು. ಆಗ ಆ ಪವಿತ್ರಾತ್ಮ ಅಭಯ ಹಸ್ತವಸ್ಥಿತಿ - 'ಭಕ್ತರೇ ಭಯ ಪಡಬೇಡಿರಿ. ನಾನು ದಾರುಕರೆಯ ಗಣವರ. ಭಾನುಮತಿಯ ಭಕ್ತಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಅಭವನ ಅಜ್ಞೆಯಂತೆ ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆ. ಈ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಈಗ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಅವೈದಿಕ ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು, ಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು, ಶಿಷ್ಯರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು, ದುರಾಶ್ವರನ್ನು ದಂಡಿಸುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶ. ನಿಮ್ಮ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ; ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಹೆರವರಿಗೆ ಅಹಿತವಾಗಬಾರದು. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಸದೈವಶಿವಭಕ್ತರಾಗಿ ಇಹಪರಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸತಕ್ಕದ್ದು" ಎಂದು ಅವ್ಯುತ ವಾಣಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು.

ಪೂವಲ್ಲೀಪಂಚನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿ ರಚಿತಂ ೩೩. ಮು|| ನಿ|| ಚರಿತಂ ೧೮೯

ಶೃತಪರಾಜನ ಹಿಗ್ಗಿಗಂತೂ ಸೀಮೆಯೇ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆತನು ತನ್ನ ಅರಸನಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಗುರುವನ್ನು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು. ವಾದ್ಯಗಳು ದಿಕ್ಕು ಬಿರಿಯುವಂತೆ ಭೋಗುರವು ಹಿಡಿದು. ಗುರುಗಳು ಮಂಗಳಮಯ ಅಂಕೋಲಿಕೆಯನ್ನೇನಿಸಿದರು. ಮೆರವಣಿಗೆ ಸೋಮಸೂರ್ಯ ವೀಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಟಿತು. ಅರಸನೆಯು ಸೂರನಿಂದ ಬಂದುರಾಜನದಲ್ಲು ಗುರುಗಳು ಮಂಡಿಸಿದರು. ರಾಜನೂ ರಾಜನಿಗೂ ಜಗದ್ಗುರು ಮರುಳಾ ರಾಧ್ಯ ಗುರುವನ್ನು ಷೋಡಶೋಪನಿಷದ ಪೂಜೆಗೈದರು; ಮತ್ತು ಕೈ ಮುಗಿದುಕೊಂಡು ಸಿಂಹ-ರೇವಣ, ಸಾವಿರ ಹೀನರು, ಬುಡ್ಧಹೀನರು, ಶಕ್ತಿ ಹೀನರು; ಸೀಮೆ ಸೀತಿನಿಧಾನರು ಸತ್ಯಜ್ಞರು, ಸರ್ವಲಕ್ಷ್ಮಿಮಂತರು. ಈಗ ಅವೈದಿಕ ಪುಂಡರು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಿಗೆ ಅನರ್ಥಮಾಡಿ ಅರಿಯದವರನ್ನು ಅಡ್ಡಹಾದಿಗಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸೀಮೆ ನಿಜವಾದ ಮೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಮರ್ಯದನ್ನು ಅರುಹಬೇಕು; ಈ ಬಡಭಕ್ತರನ್ನು ಬದುಕಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ಗುರುಗಳು ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ಉಪದೇಶಮಾಡಿದರು: ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಧರ್ಮಗಳಿರಬಹುದು ಅವರೆ ಮುಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದುದು ಧರ್ಮವಲ್ಲ. ಮುಕ್ತಿಗೆ ಮೂಲವಾದುದು ದಯೆ. ಹಿಂಸಾಮೂಲಕ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳು ಕೇವಲ ಅಪ್ರಯೋಜಕ, ಅಧರ್ಮ! ವ್ಯಭಿಚಾರ, ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣ ಸುರಾಪಾನಗಳು ಕೇವಲ ನರಕದ ಹಾದಿಗಳು ಈ ಅವಿವೇಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅಡಗಿಸಿ ಬಿಡಿದೆ; ಪವಿತ್ರವಾದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದಂತೆ ನಡೆಯಿರಿ ಶ್ರೀ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾರ್ಥಣ ಬುದ್ಧಿಯಿರಲಿ. ಅವರಿಂದಲೇ ನಿನಗೆ ಇಹ ಪರಲೋಕಗಳು ಸಾಧಿಸುವವು. ಕರ್ಮ-ಭಕ್ತಿ-ಜ್ಞಾನ ಈ ಮೂರು ಮಾರ್ಗದಿಂದಲೂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಆಚರಿಸ ಬಹುದು. ಬರಿಯ ಬುದ್ಧಿ ಬಲಿತ ವಿಮರ್ಶ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ ಯಮನಿಯ ಮಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುತ್ತ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರ ಬೇಕು. ಸರ್ವಂ ಶಿವಮಯಂ ಜಗತ್ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಿರಿ.

ಗುರುವಿನ ಅಮೃತನಾಣಿಯಿಂದ ಅರಸು ಅರಸಿಯರೂ ಸಕಲ ಪರಿ ವಾರವೂ ಪುನೀತನಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಅಪರಣದ ಉತ್ಥಿಯಂತೆ ಮರುಳಾ ರಾಧ್ಯರು ಅವನಿಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಕೊಟ್ಟರು; ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಅಷ್ಟಾವರಣ, ಪಂಚಾಚಾರ, ಷಟ್ಪಲಗಳ ವಿಚಾರವನ್ನು ವಿನರವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು; ಕೊನೆಗೆ ಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಶಿವಜೀವೈಕ್ಯ ತತ್ತ್ವವನ್ನೂ ಮನ ಗಾಣಿಸಿದರು.

ಸಕಲಪರಿವಾರವೂ ಪುನರ್ಜನ್ಮವನ್ನು ಹೊಂದಿದಂತಾಯಿತು. ಯಜ್ಞ ವಿಚಾರ ಅಲ್ಲಿಗೇ ನಿಂತು ಹೋಯಿತು. ರಾಣಿಗೆ ಹಿಡಿಸಲಾರದಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗಾ ಯಿತು!

ಎಂಟನೆಯ ಸಂಧಿ
ಅಷ್ಟಾವರಣ—ಪಂಚಾಚಾರಗಳು

ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ಸದ್ಗುರುಗಳು ಶ್ರೌತಸನಿಗೆ ಅಷ್ಟಾವರಣದ ದೀಪ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರವ್ಯೇ. ಈಗ ಶಿವಮತದ ಸಾರವನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅತನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಹಂಬಲವುಂಟಾಗಿ ನಿಂತು. ರಾಜ ಅಷ್ಟಾವರಣದ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಕೇಳಿದ. ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ಗುರುಗಳು ಆನಂದದಿಂದ ಅಮರ ವಾಣಿಯ ಮುಳೆಗರೆಯತೊಡಗಿದರು.

ರಾಜನೇ, ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮದ ಆಳವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಅಳಿದರೂ ಅಂತ ಸಿಕ್ಕು ವಂತಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಧರ್ಮ ಅವಿವೇಕ ಆಚರಣೆಗಳ ದರಿಯಲ್ಲಿ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕುತ್ತಿದೆ ಅದನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ಕಲಸವನ್ನು ನೀನು ಮಾಡಬೇಕು. ತೀದಕ್ಕಾಗಿ ಅಷ್ಟಾವರಣ ಪಂಚಾಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೋ.

ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಸತುಧರ್ಮ ಪತಿಧರ್ಮ ಎಂದು ಇಬ್ಬಗೆಯಿದೆ. ಸತುಧರ್ಮವನ್ನು ಪಿಸೀಲಿಕಾ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾಗುವುದು; ಪತಿಧರ್ಮವನ್ನು ಸತ್ಯರ್ಮ ಚರಣಗಳಿಂದ ಕೈಗೂಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗ ವುದು. ಇವೆರಡು ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿಧರ್ಮ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದೂ ಶೀಘ್ರಫಲಕಾರಿಯಾದುದೂ ಆಗಿದೆ. ನಿನಗೆ ಅದನ್ನೇ ಸಾರರೂಪವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವೆ.

ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮಾ, ಯಜ್ಞಯಾಗಾದಿಗಳು ಕಾಮ್ಯಕರ್ಮಗಳು. ಅತನು ಅವುಗಳಿಂದ ಸಿಕ್ಕುವ ಫಲ ನಿಷ್ಫಲ. ಅಗಮೋಕ್ತ ವೀಚಾರಪೂರ್ಣವಾದ ಶಿವಯೋಗಬಲದಿಂದ ಶಾಶ್ವತ ಫಲ ಸಿಕ್ಕುವುದು. ಅದರಿಂದಲೇ ಪತಿಧರ್ಮವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದೆ. ಈ ಪತಿಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಾಮ ಕರ್ಮವೇ ಪ್ರಧಾನ.

ಗುರು. ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮ-ತೀರ್ಥ--ಪ್ರಸಾದ-ಭಸ್ಮ--ರುದ್ರಾಕ್ಷ--ಮಂತ್ರ ಇವೆ ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳು. ಇದರಲ್ಲಿ ಗುರುವಿಗೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ. ಆತನು ವೀರಮೋಹನರನೂ ಸದ್ವಂತಜಾತನೂ ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟುಬಿಡು ತನೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ವಿಕೃಷ್ಟಗುರು, ಶಿಕ್ಷಾಪೂರ, ಮೋಕ್ಷಕ್ಷ ಗುರು ಎಂದು ಮೂರು ಬಗೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಬಿಟ್ಟುನೇ ಗುರುವೂ ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬಹುದು.

ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಂಗದ ಸ್ಥಾನ ದ್ವಿತೀಯವಾದುದು. ಇದು ವೀರ ಶೈವ ಧರ್ಮದ ಸರಮುಖಪುತ್ರ ಚಿದ್ವ. ಈ ಲಿಂಗವೇ ಶಿವರೂಪ. ಅದನ್ನು ಆತ್ಮಲಿಂಗರೂಪವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಹೃದಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಧರಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಇನ್ನು ಮೂರನೆಯವಾ. ಜಂಗಮ. ಪರಶಿವನು ಲೋಕೋದ್ಧಾರಾರ್ಥ ವಾಗಿ ಪರಮಮೋಹನರ ವಂತದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಚರಪಟ್ಟುಧಿಕಾರಿಯೆನಿಸಿ

ಪೂವಲ್ಲೀಪಂಚವಚ್ಛಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿ ರಚಿತಂ ತ್ರೀ ಮ|| ವಿ|| ಚರಿತಂ ೧೯೧

ಜಂಗಮರೂಪದಿಂದ ಮೆರೆಯುವನು. ಜಂಗಮ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರೆ ಲಿಂಗಪೂಜೆ-ಶಿವಪೂಜೆ ಮಾಡಿದ ಫಲ ಬರುವುದು.

ಹೀಗೆ ಪರಶಿವ ಸ್ವರೂಪಗಳಾದ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮರ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ಅವರ ಪಾದತೀರ್ಥವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಲ್ಪನೆಂದು. ಆ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸಾದ ಸ್ಥಾನ. ಇಷ್ಟಲಿಂಗಕ್ಕರ್ಪಿತವಲ್ಲದ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಮುಟ್ಟಲೇ ಕೂಡದು. ತರುವಾಯ ಭಸ್ಮದ ಮಹತ್ತ್ವ. ವಿರಶೈವನಿಗೆ ಇದು ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದ ಲಾಂಛನ. ಪೂಜಾ ಸಮಯದಲ್ಲಂತೂ ಇದನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಧರಿಸಲೇಬೇಕು. ಭಸ್ಮದಂತೆ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯೂ ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತ್ರಿಪುರಸಂಹಾರ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹರಸು ಹರಿಶಿವನನ್ನು ಒಕ್ಕಣ್ಣೆಸಿಂದ, ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ನೋಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಉದಿರಿದ ಜಲ ಬಿಂದುವೇ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯಾಯಿತೆಂತೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಮಂತ್ರದ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹೊಗಳಿದರೂ ಸ್ಪಷ್ಟವೇ. ಶಿವಪಂಚಾಕ್ಷರೀ ಮಂತ್ರವೊಂದೇ ಭವರೋಗ ನಿವಾರಕ ತಂತ್ರ. ಅದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪುರಾಣಗಳೆಲ್ಲ ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿವೆ.

ಅಷ್ಟಾವರಣಗಳಂತೆ ಪಂಚಾಚಾರವೂ ಮಹತ್ತ್ವವುಳ್ಳುದೇ ಲಿಂಗಾಚಾರ ಸದಾಚಾರ, ಶಿವಾಚಾರ, ಭೃತ್ಯಾಚಾರ, ಗಣಾಚಾರ, ಇನೇ ಪಂಚಾಚಾರಗಳು.

ಲಿಂಗಾಚಾರ - ಗುರುಕೊಟ್ಟ ಲಿಂಗವೇ ಪರವೈವವೆಂದು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವುದು ಲಿಂಗಾಚಾರವೆನಿಸುವುದು.

ಸದಾಚಾರ—ಪರಶಿವನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಭಾವದಿಂದ ಸತ್ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವುದೂ ಶಿವಮತದನ್ನತಿಗೆ ಮನಸಾ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದೂ ಶಿವಮತ ಸದಾಚಾರ.

ಶಿವಾಚಾರ—ಶಿವನೇ ಸರ್ವೋತ್ತಮವೆಂದು ಸದೈವ ಆತನ ಭಜನೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಅನನ್ಯ ಶರಣಭಾವದಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದು ಶಿವಾಚಾರ.

ಭೃತ್ಯಾಚಾರ—ತಂಕರನ ಕಿಂಕರತ್ವವನ್ನು ವಹಿಸಿ ದಾಸೋಹಂ ಭಾವದಿಂದ ಶಿವನನ್ನೂ ಶಿವಶರಣರನ್ನೂ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವುದೇ ಭೃತ್ಯಾಚಾರ.

ಗಣಾಚಾರ—ಹೊಗಳು ತೆಗಳುಗಳಿಗೆ ಹಿಗ್ಗದೆ ಕುಗ್ಗದೆ, ಶಿವನ ಮತ್ತು ಶಿವಭಕ್ತರ ನಂದೆಯನ್ನು ಸೈರಿಸದೆ, ಶಿವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಪರಹಿಂಸೆ ಮಾಡದೆ ತಂದೆ ತಾಯ್ ಗುರು ಹಿರಿಯರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತಿರುವುದೇ ಗಣಾಚಾರ.

ರಾಜನೇ, ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿರಶೈವನ ಗುರು ಮುಖದಿಂದ ಈ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಮುಕ್ತ. ಅದರಂತೆ ಆಚರಣೆ

ಯನ್ನಿಡಬೇಕು. ಈ ತತ್ತ್ವದಂತೆ ನಡೆದರೆ ಶಿವಸಾಯುಜ್ಯ ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧ ! ಅದರಿಂದಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಾದಿಭೋಗಗಳು ಎಷ್ಟರವು ? ರಾಜಾ, ಈ ಪತಿಭರ್ತೃವನ್ನು ಮರೆಯದೆ ಆಚರಿಸು; ಯಾವಜ್ಞೇವ ಸುಖದಿಂದ ಬಾಳು !

ಶ್ರೀಮರುಳಾರಾಧ್ಯಗುರುಗಳು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಶ್ರೋತೃಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಹರಸಿದರು; ಆ ಮೇಲೆ ದಾರುಕವನದಲ್ಲಿರುವ ಮುನಿಗಳ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಗಗನ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಗಮಿಸಿದರು.

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿ

(ದಾರುಕ ವನದಲ್ಲಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪದೇಶ ಮಾಡುವಿಕೆ)

ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪವಿತ್ರವಾದ ಗಂಗೆ--ಯಮುನೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ದಾರುಕವನವು ಸಿದ್ಧಾತ್ರಮಗಳಿಂದ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದೆ. ತಾಪಸ ಕುಮಾರರು ತಮ್ಮ ವ್ರತ ನಿಯಮಗಳಿಗಾಗಿ ಹಣ್ಣು-ಹೂವು-ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಋಷಿಪತ್ನಿಯರು ಪತಿಸೇವಾ ಸಕ್ತರಾಗಿ ಬರುವ ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಮೋಚಿತವಾಗಿ ಉಪಚರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವರು. ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಹಸು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ತಿಕ್ಷಣ ಕೌಶಲವು ದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರದಿವಹಿಸಿರುವರು.

ಆ ದಾರುಕ ವನದಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗಿಗಳೂ, ವೇದೋಕ್ತ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಅನುರಾಗಿಗಳೂ, ವಿಷಯಸುಖಭೋಗಿಗಳೂ, ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಸಮ್ಮತರಾದ ನಿಯೋಗಿಗಳೂ, ಸತ್ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಗಳೂ, ಶಿವಯೋಗಿಗಳೂ, ಧನಕನಕಾದಿ ವಿಷಯ ವಿರಾಗಿಗಳೂ ಆದವರನೇಕರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲವರು ಶಿವಪೂಜಾ ನಿಯಮದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವರು ಶಿವಮಂತ್ರ ಜಪಾನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವರು ಶಿವಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವರು ವೇದಾಗಮ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವರು ಷಡ್ದರ್ಶನ ಶಾಸ್ತ್ರವಿನೋದದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವರು ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನ ಧಾನ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವರು ಧರ್ಮಾಚಾರಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವರು ಕಾವ್ಯ ವಿಲಾಸ ಶೃಂಗಾರಾನುಭವದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವರು ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವರು ಸಂಗೀತ ಸೃತ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಲ್ಲೀನರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮತ್ತೆಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಉಪವಾಸಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವರು ಅರ್ಥೋಪವಾಸಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವರು ತಮ್ಮ ಬಾಳಿನ ಅರ್ಥಾಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಫಲಾಹಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಅರ್ಥಾಯುಷ್ಯ ಅನ್ನಾಹಾರಿಗಳಾಗಿಯೂ, ಕೆಲವರು ಕ್ಷೀರಾ

ಪೂವಲ್ಲೀಪಂಚವಣ್ಣೆಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ತ್ರೀ.ಮ|| ನಿ|| ಚರಿತಂ ೧೯೩

ಹಾರ, ಕೆಲವರು ಸುತ್ತಿ, ಕಾಹಾರ ಕೆಲವರು ವರ್ಣಾಹಾರ, ಕೆಲವರು ವಾಯ್ವಾಹಾರ, ಕೆಲವರು ವೈವರಾಗಿಯೂ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ನಡುನೀರಿನಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವರು ಪಂಚಾಗ್ನಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಲವರು ಹೆಚ್ಚಿರಲಿನ ಮೇಲೂ, ಕೆಲವರು ಒಂದೇ ಕಾಲ ಮೇಲೂ, ಕೆಲವರು ತಲೆಯ ಮೇಲೂ ಕೆಲವರು ಗಿಡಗಳ ಟೊಂಗೆಗಳ ಮೇಲೂ ಸಿಂತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ದಾರುಕ ವನದಲ್ಲಿ ಚಿಗರೆಗಳು ಹುಲಿಯೊಡನೆಯೂ, ಅನೆ ಮರಿಗಳು ಸಿಂಹನೊಡನೆಯೂ, ಹಾವುಗಳು ಗರುಡನೊಡನೆಯೂ ನವಿಲುಗಳೊಡನೆಯೂ ತತ್ಪುತ್ರನಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಸಡಗರದಿಂದ ಆಡುತ್ತಿವೆ.

ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರವಾದ ದಾರುಕ ವನದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಪರಶಿವನು ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ತಾಪಸರಿಗೆ ವೇದಾಂತವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ದಾರುಕಾರ್ಯನು ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿ ಎಂಬ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಆ ದಿವ್ಯ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಅಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿ ಶ್ವರರೆಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರುವರು. ಹೀಗಿರಲೊಂದು ದಿನ ಶ್ರಾವಣಮಾಸದ ಸೋಮವಾರ ಪ್ರದೋಷ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳೂ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಯ ಪೂಜೆಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದರಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ದೇವೀಪ್ರಮಾನವಾದೊಂದು ಮೂರ್ತಿ ಹೊಸೆಯಿತು. ಕೆಂಜಿಡೆಯಲ್ಲಿ ಶಿವಲಿಂಗ, ಕೊರಳಲ್ಲಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷ ಮಾಲೆ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ದಂಡಕಮಂಡಲುಗಳು. ಎದೆ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ದೇಹಕ್ಕೆ ಕೆಂಪು ಬಟ್ಟೆಯ ಉಡಿಗೆ, ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಮಣಿಮಯ ಪಾವುಗೆಗಳುಳ್ಳ ಆ ಮೂರ್ತಿ ಗಗನದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಋಷಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಕಂಡಿತು. ದುಷ್ಟರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಶಿಷ್ಟರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಮುನಿಜನದ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಈಶ್ವರ ಸತ್ಪಲವನ್ನು ಕರುಣಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಬಂದ ಈ ಗುರುಸರನು ದಕ್ಷಿಣಾಮೂರ್ತಿಯ ಅವತಾರವೋ ಎಂಬಂತೆ ಶೋಭಿಸಿದನು. ಹಸನ್ನು ಖಿಯಾದ ಈ ಮೂರ್ತಿ ಕೆಳಗಿಳಿಯುತ್ತಲೇ ಪೀರವನ್ನಲಂಕರಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೆರಗಿದರು. ಈ ದಿವ್ಯ ಮೂರ್ತಿ ಜಗದ್ಗುರು ಮರುಳಾ ರಾಧ್ಯನೆಂದು ಅರಿವರು, ಕೈ ಮುಗಿದು ಭಕ್ತಿಪರವತರಾಗಿ ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿದರು; ಆತ್ಮೋಪದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಡಿದರು.

ಜಗದ್ಗುರು ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರು ಇವರ ಇಂಗಿತವನ್ನರಿತು ಶಿವಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾದ ಷಟ್ಸ್ಥಲ ಮಾರ್ಗವನ್ನೂ ಬೋಧಿಸಿದನು. ಈ ಸದ್ವೋದ್ಧಿಯಿಂದ ಸರ್ವ ಋಷಿಗಳೂ ಆನಂದ ತುಂದಿಲಗಾ

ವರು. ಈ ಅನಂದ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಜಗದ್ಗುರು ಮರುಳಾರಾಧ್ಯನು ಆ ದಾರುಕವನದಿಂದ ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೊರಟು ಕಾಶಿಗೆ ಬಂದನು.

ಹತ್ತನೆಯ ಸಂಧಿ ಗುರುವಿನ ಶಿವಯೋಗ ಸಮಾಧಿ

ಪರಶಿನಸ್ವರೂಪ ದಾರುಕಾಚಾರ್ಯರು ದಾರುಕವನದಿಂದ ಗಗನಮಾರ್ಗ ದಿಂದ ಹೊರಟು ಕಾಶೀಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಯೋಗನಿರತರಾದರು. ಆ ಕಾಶೀ ರಾಜ್ಯ ಹಿಮಾಚಲದಿಂದ ನಿರ್ದ್ಯುಗಿರಿಯ ಪರೇಗೂ ಪೂಜ್ಯ ಪವ್ವಿಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರಗಳ ವರೆಗೂ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಗಂಗಾ ಯಮುನಾ ಸರಸ್ವತೀ ನದಿಗಳ ತ್ರಿವೇಣೀಸಂಗಮ ಅಂದಿಗೂ ಪವಿತ್ರ ವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಿತು. ಆ ಗಂಗಾನದಿ ತನ್ನ ಮೈತಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಜಲದ ಧನಲತೆಯಿಂದಲೂ ಹಿಮಗಿರಿಯಿಂದ ನಾಗರದ ವರೆಗೆ ಹಾಕಿದ ಚಂದ್ರಶಿಲಾ ಮಯ ರಾಜಮಾರ್ಗದಂತೆ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದರ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಸಂಪ ತ್ಸಾರ್ಥವಾದ ಭೂಪ್ರದೇಶಗಳೂ ಪವಿತ್ರತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳೂ ಸೃಷ್ಟಿ ಸೌಂದರ್ಯ ಮಯ ಸ್ಥಾನಗಳೂ ಅಂದಿಗೂ ಜನಾದರಣೀಯವಾಗಿವೆ

ಈ ಕಾಶೀಪವಿತ್ರಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ವಾರಣಾಸಿ-ವಾರಾಣಸಿ ಎಂದು ಹೇಳು ವರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಶ್ರೀ ಶಿವನ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಕಂಡಂತಾಗುವುದು.

ಆ ಗಂಗಾನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮನೋಹರ ಉದ್ಯಾನಗಳಿ ದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿಯ ಮಲ್ಲಿಕಾ--ಮಾಲತೀ ವಲ್ಲರೀ ಕುಸುಮಗಳ ಮಧುರಸವನ್ನು ಸೇವಿಸಲು ಭ್ರಮರಗಳು ಗುಂಜಾರವಗೈಯುತ್ತ ತಿರುಗುವುವು. ಮಂದ ಮಾರುತನು ಆ ಸುಮನಗಳ ಸುಗಂಧವನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಂದಾಗುತ್ತಿರುವನು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಮಾಕಂದ-ಅಶೋಕ ಮೊದಲಾದ ವೃಕ್ಷ ಗಳ ಚಿಗುರು ತಿನ್ನಲು ತುಕ-ಪಿಕ-ಸಾರಿಕೆಗಳು ಮೃದುಮಧುರ ಧ್ವನಿಗೈಯುತ್ತ ನಲಿಯುತ್ತ ಒಲಿಯುತ್ತ ಬರುವುವು. ಇಂತಹ ಶೃಂಗಾರರಸ ಪ್ರವಾಹ ದಲ್ಲಿ ಮನವಾರೆ ವಿಯಲು ನಲ್ಲನಲ್ಲೆಯರು ತಂಡತಂಡವಾಗಿ ನೆರೆಯುತ್ತ ಲಿದ್ದರೆಂದು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕೇ ?

ಇಂತಹ ಮನೋಹರ ಉದ್ಯಾನಗಳ ನೆರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಘಟ್ಟಗಳಿದ್ದವು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬರುವ ಭಕ್ತರೆಷ್ಟೋ ! ಶೃಂಗಾರ ಸ್ವಾದವನ್ನು ಸವಿಯಲು ಬರುವ ಸುಂದರ ಸುಂದರಿಯರೆಷ್ಟೋ ! ಪರಪುರುಷರ ಮನೋಮೃಗವನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಲು ಬರುವ ಬೆಡಗಿಯರೆಷ್ಟೋ ! ಕಾಮನ ಕುಸುಮ ಬಾಣಗಳಂತೆ

ಪೂವಲ್ಲಿಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿ 'ಚಿತಂ ತ್ರೀ.ಮ|| ವಿ||ಚರಿತಂ ೧೯೫

ಬಳುಕುವ ಬಡನಡುವಿನ ಬಾಲೆಯರೆಷ್ಟೋ! ನನತಾರುಣ್ಯದಿಂದ ತರಳತೆ
ಯಾಂತ ತರುಣಿಯರೆಷ್ಟೋ! ಆದರೂ ಇಂತಹ ವಿಲಾಸದ ತಿಂತಿನಿಯಲ್ಲಿಯೂ
ಭಕ್ತರು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ನಟ್ಟದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು;
ನೇರವಾಗಿ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನ ವರೈವನನ್ನು ಪಡೆದು ನಿಜಾನಂದವನ್ನು ಹೊಂದು
ತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಅರ್ಘ್ಯಪಾತ್ಯ-ಧೂಪ-ದೀಪ-ನೈವೇದ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪತನ
ಮೂರಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಶಿವಮಂತ್ರ ಜಪ-ತಪ
ಅನುಷ್ಠಾನ-ಅಭಿಷೇಕಗಳನ್ನು ಎಸಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಶಿವಭಕ್ತಿ
ಶಿವಮತ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶಿವದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದರು;
ಶಿವಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು; ಇನ್ನು ಹಲವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶಿವಮ
ಹೋತ್ರನ-ಶಿವಪುರಾಣ-ಶಿವಕೀರ್ತನ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ಜನ್ಮವನ್ನೂ ಕೇಳುವವರ
ಜನ್ಮವನ್ನೂ ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಶಿವಭಕ್ತಿ ವಿಶೇಷದಿಂದ
ಕಾಶೀಪಟ್ಟಣ ಭೂಕೈಲಾಸವೆಂದು ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು !

ಆ ಗಂಗಾನದಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ರಾಮಣೀಯಕ
ನಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಉಪವನವಿದ್ದಿತು. ಆ ಮಹೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅಗರು-ಚಂದನ
ಮೊದಲಾದ ಸುಗಂಧ ವೃಕ್ಷಗಳು ಮುಗಿಲು ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಬೆಳೆದಿವೆ. ಕುಸು
ಮಿತ ಲತೆಗಳು ಆ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ನೆಲ್ಲಿಯಂತೆ ಬಿಗಿದವುಗಳೆಂದಿವೆ. ಎಂದ
ಮೇಲೆ ಆ ಉಪವನದೊಳಗಿನ ಸುರಭಿ-ಸ-ರಮ್ಯ ಪವನದ ಶೀತಲ ಸ್ಪರ್ಶ
ವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಣ್ಣಿಸಬೇಕೇ !

ಹೀಗೆ ವಿಲಾಸಿಗಳಿಗೆ ಲೀಲಾಸದನವೂ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಮಂದಿರವೂ
ಎನಿಸಿದ ಕಾಶೀಪಟ್ಟಣ ಸ್ಮರಣಗೂ ಸಮನಾಗಿಯೇ ಆದೇಯವಾಗಿದ್ದಿತು.
ಇಲ್ಲಿಯೇ ಭಕ್ತ ಕಾಮಿತ ಕಾಮಧೇನುವೆನಿಸುವ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವನಾಥನ ವಿಷ್ಣುವಾದ
ಮಂದಿರವಿದೆ ಆ ಶಿವಶ್ವಭಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಶಿವಪುರಾಣ-ಶಿವಕಥಾ
ತ್ರನಣ-ಶಿವತತ್ತ್ವಪ್ರಸಂಗ-ಶಿವಭಜನ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಕೈಲಾಸನೇ
ಇಲ್ಲಿ ಇಳಿದಿದೆಯೇನೋ ಎನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಇಂತು ಮುಕ್ತಿಮಂದಿರವೆನಿಸಿದ ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ಮಣಕರ್ಣಿಕಾತೀರ್ಥ,
ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾಂಬಾತೀರ್ಥ, ಅಮಲತೀರ್ಥ ಮೊದಲಾದುವು ಗಂಗಾದೇವಿಯ
ಅಪರಾವತಾರದಂತೆ ಆಹ್ಲಾದದಾಯಕವಾಗಿರುವುವು. ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರನು ಆತ್ಮಾ
ರಾಮರೂಪ ಲಿಂಗರೂಪದಲ್ಲಿ ಆ ತೀರ್ಥಗಳ ನೆರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿ
ದ್ದಾನೆ. ಆತನ ಸುತ್ತಲು ನವಭೈರವರು ನನಕಾಲಿಯರು ನವದುರ್ಗಿಯರು,
ಉದ್ವಂಡ ಪಂಡಿತ ದುಂಡಿರಾಜ ಗಣನರ, ಶಿವಸರ್ವೋತ್ತಮ ತತ್ತ್ವವನ್ನು

ಒಮ್ಮೆ ಆಜ್ಞಾನವಾಸಿಯ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಬೈಲಿನಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಲೆಲ್ಲ ಕೂಡಿದರು. ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಸುಜ್ಞಾನ ಸಿಂಹಾಸನಾರ್ಥೀಶ್ವರ ಜಗದ್ಗುರು ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯರು ಶ್ರೀ ಜಂಗಮವಾಟಿಕೆಯಿಂದ ವಿಶ್ವಮುನಿರೂಪನಿಂದ ಆ ವಾದಭೂಮಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಪತುವಧ-ಮಾಂಸಭಕ್ಷಣ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ತೀವ್ರ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗಗನ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ರುಗ್ಗನೆ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಭೆಯ ಕೋಲ್ಮಿಯೆತು ಹೊಳೆದಂತಾಯಿತು; ಕೂಡಲೆ ಸಂಜಮುದ್ರಾಂಕಿತ ಪರಶಿವಗೊಪಿ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರು ಅವತರಿಸಿ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದರು:

ಪಂಡಿತರೇ, ವೇದ ಖಹಿತವಾದ ಯಾವದೇ ಅಚಾರವಾಗಲಿ ಅದು ನಾಥುವರತ್ತನದ ತಳಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆಯೇ ನಿಂತಿರಬೇಕು ಹಿಂಸಾಚಾರವು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಬಾಧಕವೇ. ಅದುದರಿಂದ ಶ್ರುತಿಮತದ ಸಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ಸತ್ಯ-ಸಾತ್ವಿಕ-ಅಚಾರ ವಿಚಾರಗಳ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವ ಶೈವ-ಶ್ರುತಿ ಮತ ತತ್ತ್ವಗಳೇ ಆದೇಯವಾಗಿವೆ. ಕರ್ಮ-ಭಕ್ತಿ-ಜ್ಞಾನಗಳ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸುವ ಈ ಶೈವ ಮತದಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಯಜ್ಞ ಮೊದಲಾದವು ಕಾಮ್ಯ ಕರ್ಮಗಳು. ಅವುಗಳಿಂದ ಇಹವೂ ಇಲ್ಲ, ಪರವೂ ಇಲ್ಲ, ತನಗೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ, ಅನ್ಯರಿಗೂ ಅನಂದವಿಲ್ಲ ! ಇದರಿಂದ ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯ ಸಿದ್ಧಿ ಹೇಗೆ ಸಂಭವಿಸುವುದು ? ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯಸಿದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಪರಮಾತ್ಮ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬೇಡಿರಿ. ಈ ನೈಷ್ಕರ್ಮ್ಯಸಿದ್ಧಿಯೇ ವೇದದ ತಿರುಳು ತಿಳಿವು.

ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಗುರುಗಳು ಅಮೃತದ ಮಳೆಗರೆದು ವಿರಾಮ ಪಡೆದರು. ಈ ಶೈವಮತಸ್ವೀಕಾರದಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅದರಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲ ಆ ಗುರುವಿನ ಅಮೃತಪ್ರದಿಂದಲೇ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಆಗ ಗುರುವರನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗಾಗಿ ಗುರುಕುಲವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು ; ಪ್ರಥಮ ಪಾರವಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಶಿವಜೀವೈಕ್ಯ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು; ಆ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಶೀರ್ವದಿಸಿ ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯಪೀಠಕ್ಕೆ ನಾಗಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವಮುನಿವರನಿಗೆ ತನ್ನ ಸರ್ವವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಲೌಕಿಕ ವಿಷಯ ನಿವೃತ್ತರಾಗಿ ಯೋಗಸಿದ್ಧಾರೂಢರಾದರು !

ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಸಂಧಿ

ಮುಕ್ತಿ ಮುನಿಗಳು

ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ಗುರುಗಳು ನಾಲ್ಕುನೂರು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಯೋಗನಿದ್ರಾಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದರು ಕೊನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸ

ಪೂವಲ್ಲೀಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ತ್ರೀ ಮು|| ವಿ|| ಚರಿತಂ ೧೯೭

ಋಷಿಗಳು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋದರು. ಆದರೆ ಆ ಮಹಾಮಹಿಮರನ್ನು ಯೋಗನಿಜೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರು ಗುರುತ್ವವನನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದರು.

ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರು ಮಂದಸ್ಥಿತಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಂದೆರೆದರು; ಮತ್ತು ವಾತ್ಸಲ್ಯಪೂರ್ಣ ಹೃದಯದಿಂದ ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಕೇಳಿದರು - ನಿನ್ನ ವನದ ಬಯಕೆಯೇನು ?

ವ್ಯಾಸರು—ಪರಮಗುರುನೇ, ತಮ್ಮ ಮಹೋಮ್ಮತದಿಂದ ನನ್ನ ಅಂತರಾತ್ಮ ಆನಂದಭರಿತವಾಗಿದೆ ನನ್ನ ವೇದಾಂತ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಗುರುವಿನ ಅವ್ಯುತ್ಪತ್ತದಿಂದ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯುವುದಾಗಬೇಕು.

ಆಗ ಗುರುಗಳು ಮನದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಹೇಳಿದರು- ಮುನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ವೇದಾಂತ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೆ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯುವುದು ಆ ಪರಶಿವನಿಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಸಾಧ್ಯ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಆತನ ಕೃಪೆಯನ್ನು ಕೋರು, ಎಂದರೆ ನಿನ್ನ ಕೇಶವಾಗುವುದು. ಆತನನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಗುರುಗಳಾಗಲಿ ಶಿವಗಣಗಳಾಗಲಿ ಯಾರೂ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಲಾರರು.

ಗುರುವಿನ ಮಾತು ವೇದವ್ಯಾಸ ಋಷಿಗೆ ಅಹುದನಿಸಿತು. ಕೂಡಲೆ ಆತನು ವಿದ್ಯಾ ಶರೀರದಿಂದ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಪಯಣ ಬಿಳಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಪರಶಿವ ತನ್ನೋಲಗವನ್ನು ನೆರೆಯಿಸಿದ್ದನು. ಆತನು ಮುನಿಗೆ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಮತ್ತೆ ವರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು: ಮುನಿಯೇ, ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಪರಮ ಪವಿತ್ರವಾದುದು, ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕರವಾದುದು. ಆದರೆ ಆ ಕೆಲಸ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ನೀಲಕಂಠ ಪಿಷಾಚಾರ್ಯ ನಾಮದಿಂದ ಅವತರಿಸಿ ವೇದಾಗಮ ಸಮ್ಮತವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯುವೆ ನಿನಗೆ ಯಾವ ಸಂತಯವೂ ಬೇಡ - ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀನು ಬದರಿ ಕಾತ್ರನುದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡು; ಮತ್ತು ಶಿವಮತ ಪ್ರಸಾರ-ಪ್ರಚಾರ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳು. ಶ್ರೀ ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಶ್ವಕೃಷ್ಣ ವಿಧ್ವಂಸಿಗೂ ನಿನ್ನ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಭೋಧಿಸುತ್ತಿರು.

ಶಿವನಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆಗೊಂಡು ವಡೆದು ವ್ಯಾಸಋಷಿ ಹಿಮಗಿರಿತಟದಲ್ಲಿರುವ ಬದರಿಕಾತ್ರನುದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದನು; ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕವೂ ಶಿವಾನುಷ್ಠಾನ ಗೈಯುತ್ತ ಶಿವಮತಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸತೊಡಗಿದನು.

ಇತ್ತ ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರು ಶ್ರೀ ಕಾಶೀವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಶ್ರೀಶೈಲಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಲಿಂಗದರ್ಶನಕ್ಕೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಪವಿತ್ರ ಪಾತಾಳಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಶ್ರೀ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ಮಹಾಲಿಂಗಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಶೈಲ ಗುರುಗಳಾದ ಪಂಡಿತಾರ್ಯರೂ ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರೂ ವೇದಾಗಮಸಮ್ಮತ ಶ್ರೀ ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು.

ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರು ಶಿವಸರೋತ್ತಮತ್ವಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಮೊದಲು ಕಾಂಚೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರೊಡನೆ ವಾದ ನಡೆಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಜಯಶಾಲಿಗಳಾಗಿ ಅನೇಕ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಹಿಷ ಮಂಡಲ (ಮೈಸೂರು) ಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಜನ ಆತಿಥ್ಯಗಳಾಗಿ ಉಳಿದರು. ಆಗ ದೊರೆ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಗೇ ಹಂಚಿದರು. ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಚಾಮುಂಡೀ ದೇವಿಯ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಮುಂದೆ ಪಂಪಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಿಜಯಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ತುಂಗಭದ್ರಾ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು. ಆಗ ನೆರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ತಾಪಸರಿಗೂ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಶಿವತತ್ತ್ವ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ತಿರುಳನ್ನು ತಿಳುಹಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಯ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು ಮುಗಿಲಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಹೊರಟು ಶಿರಶ್ಯಂಗ (ಶಿರಸಂಗಿ) ಮುನಿಯ ಆಶ್ರಮವನ್ನೈದಿದರು.

ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರನ್ನು ಕಂಡು ಶಿರಶ್ಯಂಗ ಮುನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದ ವಾಯಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಕೆಲಹೊತ್ತು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣ-ಶಿವಮತ ಪ್ರಚಾರ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಶಿರಶ್ಯಂಗ ಮುನಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಮಹಾಕಾಳಿಕಾಂಚಿಯ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತರಿಸಿದರು; ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು. ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದುನೂರು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಯೋಗಾನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ನಿರತ ರಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹಿಮಗಿರಿತಟದಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾದೇವಾದ್ರಿಗೆ ಪಯಣ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಆ ದಿವ್ಯ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದುನೂರಾರು ವರುಷಗಳ ಕಾಲ ತಪೋನಿಷ್ಠಾನುಸಂಧಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಲೆಯೊಳಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಶಿವಸೂತ್ರ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಭಾಷ್ಯವನ್ನು ಬರೆದರು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಹುತ್ತದಲ್ಲಿ ಸುಪ್ತವನ್ನೈಯಿಂದ ಇದ್ದಕಾರಣ ಅವರನ್ನು ಗುಪ್ತಾಚಾರ್ಯರೆಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾಷ್ಯ ಬರೆಯುವುದು ಪೂರೈಸಲು ಆಚಾರ್ಯರು ಅದನ್ನು ಆಪ್ತೇಷ್ಟರಿಗೂ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಬಿತ್ತರಿಸಲು

ಪೂವಲ್ಲಿಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ೩೬.ನಂ|| ೧|| ಚರಿತಂ ೧೯೯

ಮತ್ತೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತೀ ಪೀಠ ಎಂಬ ಮುಖ್ಯ ಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳೇ ಅದರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಆ ಋಷಿಮುನಿಗಳು ಕೂಡ ಈ ಭಾಷ್ಯರಹಸ್ಯವನ್ನು ಬೇರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಬಗೆಗೆ ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರು ಅವರಿಗೆ ಯೋಗ್ಯ ಸಾಹಾಯ್ಯ-ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೈವಮತ ಭರದಿಂದ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿತು.

ಇಷ್ಟಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನ ಅವತಾರಸಮಾಪ್ತಿಯ ಸಂಧಿ ಸನ್ನಿಹಿತವಾಯಿತು. ಅವರು ಕೇದಾರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲು ಮುಕ್ತರಾದರು. ಆಗ ಋಷಿ ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಗುರುವಿಗೆ ಶಿರಬಾಗಿ ವಂದಿಸಿದರು. ಪರಶಿವನ ಅಪರಾವತಾರದಂತಿರುವ ದಿವ್ಯಮೂರ್ತಿಯ ದರ್ಶನದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅತಿ ಆನಂದವಾಯಿತು. ! ಗಾಢಾಲಿಂಗದಿಂದ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಮತ್ತೆ ಉಭಯ ಗುರುಗಳೂ ಕೇದಾರೇಶ್ವರ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಪಡೆದು ಏಕೋರಾಮರ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದರು.

ಜಗದ್ಗುರು ಏಕೋರಾಮರು ಭವ್ಯ ಗುರುವನ್ನು ದಿವ್ಯವಟುವನ್ನು ನೋಡಿ ಪರಮಾನಂದ ತುಂಬಿಲರಾದರು. ಆಗ ಏಕೋರಾಮರು ಶ್ರೀ ನಂದಿ ಕೇಶ್ವರನೇ ಈ ರೂಪದಿಂದ ಅವತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಟುವನ್ನು 'ಮುಕ್ತಿ ಮುನಿ'ಯೆಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುವೆವು; ಈತನೇ ನಿಮ್ಮ ಸದ್ಗುರ್ಮ ಪೀಠದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಲಿ-ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಿದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ದಯನಾಡಿಸಿದರು, ಶ್ರೀ ಕಾಲಕಾಲೇಶ್ವರನ ಗುರು ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರನ್ನು ಹರಿಸಿದರು; ಅವರಿಗೆ ಶಿವತತ್ತ್ವ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ಮರೆಯದಿರಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದರು.

ಅಂದು ವೈಶಾಖ ಶುದ್ಧ ತೃತೀಯೆಯ ಮಂಗಳ ಮುಹೂರ್ತ. ಗುರು ಕೇದಾರೇಶ್ವರದ ಗೌರಿ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಲಿಂಗಾರ್ಪಣೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ಕೇದಾರೇಶ್ವರ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು-ಪರಶಿವನೇ ಶ್ರೀ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಸದ್ಗುರ್ಮ ಪೀಠದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಬೇಕು-ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಆ ಗೌರಿ ಕುಂಡದೊಳಗಿಂದ, ಕೆಂಜಿಡೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟಲಿಂಗವನ್ನು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಪಾಲಾತದಂಡ ಚಿತ್ರತಾಮ್ರ ಕಮಂಡಲುಗಳನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಕೇವೆಯ ಆಚ್ಛಾದನವನ್ನು ಹೊದೆದು

ಭಸ್ಮೋದ್ಗಾಹಿತ ಗುತ್ರವಾದ ತೇಜೋಮೂರ್ತಿ ಒಡನೂರು ! ಆ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿ ಮುನಿಗೆ ಸದ್ಗುಣ ಸಿಂಹಾಸನದ ಪಟ್ಟಭಿಷೇಕವಾಯಿತು. ಉತ್ಸವವನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದರು. ದಾರಿಯು ದ್ವಕ್ಕೂ ಜನರು ನವಗುರುವಿನ ಮೇಲೆ ಹೂಮಳೆಗರೆದರು. ಗುರುಗಳು ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಸಕಲರಿಗೂ ಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತರಹಸ್ಯಾವೃತ್ತವನ್ನು ಪಾಠಮಾಡಿಸಿದರು. ಪವಿತ್ರಾಂತರರಾದ ಶಿಷ್ಯರು ಗುರುವಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಗುರುವಿನಿಂದ ಶುಭಾಶೀಷಗಳು ದೊರೆತುವು. ಆಗ ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯ ಗುರುಗಳು ನಿಯಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಏಕೋರಾಮ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸದ್ಗುಣ ಸೀರದ ಗುರುಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಮುಕ್ತಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದರು.

ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರ ಅವತಾರ ಸಮಾಪ್ತಿಯ ಸುಮುಹೂರ್ತ ಸಮಾಪಿಸಿತು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಎಟವುಳ್ಳ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಲಿಂಗ ಇಬ್ಬಾಗವಾಯಿತು ! ಆಚಾರ್ಯರು ಅನಂದದಿಂದ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರು ! ಕೂಡಲೆ ತೇಜಃ ಪುಂಜವೊಂದು ಲಿಂಗದಿಂದ ಗಗನಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಗಮಿಸತೊಡಗಿತು. ಭಕ್ತ ಜನರೆಲ್ಲ ನಿಬ್ಬರಿಗಾಗಿ ನೋಡತೊಡಗಿದರು.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಸಂಧಿ

ಹದಿನಾರು ಜನ ಗುರು ಪರಂಪರೆ

ಮುಕ್ತಿ ಮುನಿಗಳು ಪಟ್ಟವೇರಿದ ಮೇಲೆ ಶೈವಸಂಪ್ರದಾಯ ಸೊಂಪೇರಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಗುರುಗಳು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಸಂಚಾರವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಆ ಸಂಚಾರದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಿಗೆಲ್ಲ ಶೈವತತ್ತ್ವವನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತ ವೀರಶೈವ ಮತಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದರು. ಅದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಿಂಸಾಚಾರಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು. ಅವನ್ನು ಬೇರು ಸಹಿತಕಿತ್ತು ಹಾಕಲು ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮವು ದಿಸಿತು. ಪರಶಿವನ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವೇ ಬುದ್ಧನ ರೂಪದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಅವತರಿಸಿದರೆಂದು ವೈಷ್ಣವ ಪುರಾಣಗಳು ಸಾರುತ್ತಿವೆ. ಈ ಸಮಯ ಬರುವುದರೊಳಗಾಗಿ ಮುಕ್ತಿ ಮುನಿಗಳು ಪಟ್ಟವೇರಿ ಮುನ್ನೂರು ವರುಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರು ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಮುನಿಗಳಿಗೆ ಸದ್ಗುಣ ಸೀತಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರು.

ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆ ಕಳೆಯೇರಿತ್ತು. ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ಲ್ಲಿಯ ಯಜ್ಞ ಯಾಗ ಪ್ರಾಣಿವಧೆಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಹೇಸಿಕೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ

ಪೂವಲ್ಲಿಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ೨೫|| ೧|| ಚರಿತಂ ೨೦೧

ದ್ವುವು. ದೇವರು ಪ್ರೀತಿಯಾಗಬೇಕು; ಮಾನವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಈ ವಿಚಾರದ ಜಾಡನ್ನು ಹಿಡಿದು ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧ ದೇವರೂ ಶ್ರೀ ಮಹಾವೀರ (ಜಿನ) ಸ್ವಾಮಿಗಳೂ ಹೊಸಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದರು. ಈ ವಿಚಾರಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಕೂಡ ಒಳ್ಳೆಯವಾಗಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತರಲು ಹಗುರಾಗಿ ಕಂಡುವು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ, ಭಗವಾನ್ ಬುದ್ಧ ದೇವರ ಉಪದೇಶದ ರೀತಿ ಬಲು ಮೋಹಕವಾಗಿದ್ದಿತು ಅದರಿಂದ ಬೌದ್ಧಧರ್ಮ ಮಿತಿಮೀರಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಇದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಲಿಂಗ ಮಹಾಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಶೋಕ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ರಕ್ತದ ಸಾಗರವನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿಬಿಟ್ಟ. ಈ ದುರಂತವನ್ನು ನೋಡಿ ಅಶೋಕರಾಜನ ಎದೆಯೊಡೆಯಿತು ! ಅವನು ಬೌದ್ಧಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ; ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ರೀತಿಗಳಿಂದ ಬುದ್ಧ ಮತವನ್ನು ಪ್ರಚಾರಮಾಡಿದರು. ಮುಂದೆ ಬಿಂಬಸಾರ ಮೊದಲಾದವರೂ ಈ ಪ್ರಣಾಲಿಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು; ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮ ಮಿತಿಮೀರಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಬರಬರುತ್ತ ಬೌದ್ಧ ಭಿಕ್ಷುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಳತೆಮೀರಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಮುನಿಗಳು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೋಧಕರನ್ನು ದಿಕ್ಕು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಕಳಿಸಿ ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಜನರಿಗೆ ಈ ತತ್ತ್ವಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿಯೂ ಪವಿತ್ರವಾಗಿಯೂ ಕಂಡುದರಿಂದ ಬಹು ಜನರು ಶೈವವೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧಮುನಿಗಳು ಇನ್ನೂರು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಆಳಿ ಅದನ್ನು ಶಿವಮುನೀಂದ್ರನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ತಾವು ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರು.

ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಜಿನಮತವೂ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ್ದಿತು. ಶಿವಮುನಿಗಳು ಜೈನ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಶೈವ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಈ ಹೊತ್ತಿಗೆ ನಾಗಾರ್ಜುನರು ಪೂವಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಅವತಾರಗೈದು ಚೈತನ್ಯಮುನಿಗೆ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿಯೇ ಶಿವಮುನಿಗೆ ಸಾಹಾಯ್ಯಕವಾಗಿ ನಿಂತು ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಬೆಡಗುಗೊಳಿಸಿದರು. ಹೀಗೆಯೇ ಶಿವಮುನಿಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಮತ ಧ್ವಜವನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದರು; ಸುಮಾರು ಒಂದುನೂರು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಆಳಿ

ದರು; ಕೊನೆಗೆ ಅದನ್ನು ಶಿಷ್ಯರಾದ ಶಾಂತಮುನಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಶಿಷ್ಯರಾದರು.

ಶಾಂತಮುನಿಯ ಈ ಅವತಾರ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪರಶಿವನೇ ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯ ನಾಮದಿಂದ ಗೋಕರ್ಣದ ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಿಂದ ಉಚ್ಛವಿಸಿದನು; ಮತ್ತು ಶೈವ ಮೈತ್ರಿಕ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವೀಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಈ ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಿಗೂ, ವೇದವ್ಯಾಸ ಸೂತ್ರಗಳಿಗೂ ಸತ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾದ ಭಾಷ್ಯಗಳನ್ನು ಬರೆದರು; ಪ್ರಸ್ಥಾನತ್ರಯಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು; ಮತ್ತು ತಕ್ಷಿ ವಿಶಿಷ್ಟಾಕ್ಷೈತ ಶ್ರೀ ವೀರಶೈವ ಮತದ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ನಂಗೋಪಾಂಗವಾಗಿ ಸಕಲರಿಗೂ ತ್ರುತನಡಿಸಿದರು.

ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ರಾಜವಂಶಕ್ಕೆ ಧರ್ಮ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದು ವೀರಶೈವ ಮತ ವರ್ಧನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಆ ಬಳಿಕ ದೇವವರ್ಧಕ ವಿಶ್ವಕರ್ಮನಿಂದ ಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವು ಗುಡಿಗಳನ್ನು ಕೊರೆಸಿದರು. ಅವುಗಳೊಳಗೆ ಘೃಷ್ಣೇಶ್ವರನ ಸನ್ನಿಧಿಯ ಮುಂಟಪದ ಮಧ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ನೀಲಕಂಠ ಲಿಂಗವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಈ ಲಿಂಗವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಭೂಪತಿಗಳು ಬಹು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಶ್ರೀ ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಅಷ್ಟವಿಗ್ರಜಗಳೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ಶಿಷ್ಯರಿದ್ದರು. ಅವರೆಲ್ಲರೊಡನೆ ಆಚಾರ್ಯರು ದಿಗ್ವಿಜಯ ಮಾಡಿ ವರಮುಕ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಚಯಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶೈವ ಮತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನ ಮಾಡಿದರು; ಶೈವ ಮಠಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕನ ಗುರುನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರದ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಮತ್ತು ಗೋವಿಂದ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಶೈವಧರ್ಮದ ಬೀಜಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿದರು; ಅಲ್ಲದೆ ಅದ್ವೈತ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಕುರುಹನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಅವರ ಮುಖಾಂತರ ಅದ್ವೈತ ತತ್ತ್ವವನ್ನು ಸರಸ್ವತೃ ಪ್ರಚಾರ ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಗುರು ಗೋವಿಂದ ಪಂಡಿತರ ಸೇವನಾಗಿ ನರ್ಮದಾ ನದಿಯ ತಟದಲ್ಲಿ ಶೈವಮಠ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದ್ವೈತ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ವಿದ್ಯಾರ್ಣನೆ ಮಾಡಿದರು; ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಅದ್ವೈತಮತ ದಿಗ್ವಿಜಯಕ್ಕೆ ದುರು ಮಾಡಿಸಿದರು.

ಆ ದಿಗ್ವಿಜಯಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಶುಭಾಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅದ್ವೈತ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೀ ರೇವಣ ಸಿದ್ಧರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು. ಗುರುಗಳು

ಪೂವಲ್ಲೀಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ೨೩.ನಾ|| ೧|| ಚರಿತಂ ೨೦೩

ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಚಂದ್ರ ಮೆಳೇತ್ವರ ಲಿಂಗವನ್ನೂ ರತ್ನೋದರ ಗಣೇಶಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು.

ಹೀಗೆ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಶಾಂತ ಮುನಿಗಳೂ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಗೋವಿಂದ ವಂಡಿತರೂ ಆದ್ಯ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರೂ ಶೈವಮತವನ್ನು ಪ್ರಚಾರಗೊಳಿಸಿದರು ಇವೆಲ್ಲರ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಬೌದ್ಧ ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳು ಕಳೆಗುಂದಿದುವು. ಪೃಥಿಕ್ ಧರ್ಮ ಹೊಸರೂಪಗೊಂಡು ತಲೆಯೆತ್ತಿತು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಶಾಂತಮುನಿಗಳ ಎಷ್ಟುತ್ತು ವರುಷಗಳ ಆಳಿಕೆ ಕೊನೆಗಂಡಿತು. ಈ ಶಾಂತಮುನಿಗಳ ತಪೋಭೂಮಿಯೆಂದೂ ಮೈಸೂರು ದೇಶದ ಶಿವನೊಗ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ ಹೊನ್ನಾಳಿ ತಾಲೂಕು ತರಗನವಳ್ಳಿ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದೆ. (ಸಂವಾದಕ) ಅವರು ಭವಭೂತಿಮುನಿಗೆ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿ ತಾವು ಶಿವೈಕ್ಯರಾದರು ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಗುರುಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಭವಭೂತಿಮುನಿಗಳು ಅರಸಿಯವರು

ಭವಭೂತಿಮುನಿಗಳು ತಪಸ್ಸಿಗಳಾಗಿದ್ದಂತೆ ದೊಡ್ಡ ಕಪಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು ಕಾಲಿದಾಸರು ಕಪಿಗಳಿಂದಲೂ ಭೋಜರಾಜನಿಂದಲೂ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಈ ಮುನಿಗಳು ಬಾಳುವನೂರು ವರುಷ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ವಾಲಿಸಿ 'ಇಮ್ಮಡಿ ಮುಕ್ತಿಮುನಿ' ಎಂಬ ಏಳನೆಯ ಗುರುವಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ತಾವು ಶಿವೈಕ್ಯರಾದರು.

ಇಮ್ಮಡಿ ಮುಕ್ತಿಮುನಿಗಳು ಅಷ್ಟುತ್ತು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೂ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನದೊಡೆಯರಾಗಿ ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರು ಇವರ ತರುವಾಯ ಶಕ್ತಿಮುನಿಗಳೆಂಬ ಎಂಟನೆಯ ಗುರುಗಳು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಇವರು ಸಾತ್ವಿಕ ಹರಯೋಗಿಗಳು. ಶಿವತತ್ತ್ವಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ವರಮ ಕುಶಲರು ಇನ್ನೂರು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಈ ಮಹಾಗುರುಗಳು ಧರ್ಮಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರಾದ ಮೇಲೆ ಇಮ್ಮಡಿ ಸಿದ್ಧ ಮುನಿಗಳು ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಗುರುಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಇವರು ಬಾಲ ಲೀಲಾ ಮೂರ್ತಿಗಳು; ವಾಕ್ಸಿದ್ಧಿಯುಳ್ಳವರು ಆದರಿಂದ ಭಕ್ತಸಮೂಹವೆಲ್ಲ ಇವರನ್ನು ಶಿವನ ಅವತಾರವೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿತು. ಇವರ ಆಳಿಕೆ ನಾಲ್ಕುತ್ತು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಇಮ್ಮಡಿ ಶಾಂತಮುನಿಗಳು ಹತ್ತನೆಯ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಇವರು ಆಚಾರ ವಿಚಾರ ಶುದ್ಧರು; ಕ್ರಿಯಾಸಿದ್ಧರು ಈ ಕ್ರಿಯಾ ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದಲೇ ಶೈವಮತವನ್ನು ಸರಿಯಾಸವಾಗಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದರು. ಇವರು ತೊಂಬತ್ತು ವರುಷಗಳ ತರುವಾಯ ಶಿವೈಕ್ಯರಾದರು. ಆ ಮೇಲೆ

ಮುನ್ನುಡಿ ಸಿದ್ಧಮುನೀಶರು ಹನ್ನೊಂದನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಶ್ರೌತ ಮತವನ್ನು ನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಜೊತೆಮಾಡಿ ಭೌತಿಕದಲ್ಲಿಯೂ ಅದರ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮನಗಾಣಿಸಿದ ಮಹಾತ್ಮರವರು. ಇವರ ಆಳಿಕೆ ಆಯ್ದತ್ತೈದು ವರುಷ ನಡೆಯಿತು. ಬಳಿಕ ಇವರ ಕ್ಷೀಪ್ರೀತಿಯ ಶಿಷ್ಯರಾದ ಸಾಂಬ ಮುನಿಗಳು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದರು. ಇವರು ತಮ್ಮ ಆಳಿಕೆಯ ನೂರು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಚ್ಯುತಿ ಬಾರದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಇನ್ನು ಶಿವಮುನೀಂದ್ರರು ಹದಿನೂರನೆಯ ಗುರುಗಳಾಗಿ ಮುನ್ನತ್ತು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೂ ಪೀಠದ ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದರು. ತದನಂತರ ಈಶಾನ ಮುನಿಗಳು ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಗುರುಗಳಾಗಿ ವಿಪ್ಪತ್ತೈದು ವರುಷ ಶಿವಮತಪ್ರಸಾರಮಾಡಿದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಶಿವಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದುದು. ಇವರಾದ ಮೇಲೆ ಶುಂಭು ಮುನಿಗಳು ಹದಿನೈದನೆಯ ಗುರುಪಟ್ಟಿ ಭಿಷಿಕ್ತರಾದರು. ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಫಿಲನಾಗಿದ್ದ ಜೈನ ಮತ ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಪ್ರಬಲವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅನೇಕ ಅರಸುಗಳು ಈ ಜೈನಧರ್ಮವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರು. ಎಂದಮೇಲೆ ರಾಜನಂತೆ ಪ್ರಜೆಗಳು ಎಂಬ ಹಾಗೆ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ವೈದಿಕ ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಜೈನ ಮತವನ್ನು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸತೊಡಗಿದರು. ಶುಂಭುಮುನಿಗಳಿಗೆ ಈ ಮತಾಂತರಕ್ಕೆ ಪ್ರತೀಕಾರೋಪಾಯವೇನು ಎಂದು ಚಿಂತೆಯಾಯಿತು. ಮುನಿಗಳು, ಭಕ್ತರ ಬಲವಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವನ್ನೇ ನಡೆಸಿದರು.

ಈ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಜೈನನಾದ ವಿಜಯನರಾಜ ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನೇ ಸಮೂಲವಾಗಿ ನಾಶ ಮಾಡಲು ಪಣತೊಟ್ಟಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಗುರುಗಳ ಈ ಯುದ್ಧ ಸಿದ್ಧತೆ ತಿಳಿಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಆ ಸೈನಿಕರಿಗೆ ಚಿತ್ರ ಹಿಂಸೆಕೊಡತೊಡಗಿದನು, ಶುಂಭು ಮುನಿಗಳೂ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ರಣಾಕರಗಳನ್ನು ಉದಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು. ರಾಜನೂ ತನ್ನ ಸೇನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗುರುಮರವನ್ನು ಮುತ್ತಿಯೇ ಬಿಟ್ಟ. ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ ತುಮುಲಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ಆದರೆ ದೈವಿಕ ತೇಜವಿಧಿರಿಗೆ ತಾಮಸವೆಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ತಡೆವೀತು? ರಾಜನ ಸೇನಾನಿಗಳೆಲ್ಲ ನೋಣದಂತೆ ಪಟಪಟ ಬಿದ್ದು ಸಾಯತೊಡಗಿದರು. ಈ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಮುನಿಗಳ ಹಣ್ಣೆದೆಗೆ ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು: ಮತ್ತೆ ಶಾಂತ ರೀತಿಯಿಂದಿರಲು ರಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿದರು.

ಆದರೆ ದಾನವ ಕಪ್ಪುತ್ರನೃತ್ರಿಗೆ ಇದ ಸರಿಬರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜ ಮತ್ತೆ ಹೊಸ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿದ; ರಣ ಭೇರಿಯನ್ನು ಹೊರಿಸಿದ. ಆ

ಪೂವಲ್ಲೀಪಂಪನಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ || ಮ|| ವಿ||ಚರಿತಂ ೨೦೫

ಮೇಲೆ ತಂಭುಮುನಿಗಳೂ ತಾವಾಗಿಯೇ ಸೈನ್ಯ ಸಮೇತ ಹೋಗಿ ಅರಮನೆ ಯನ್ನು ಮುತ್ತಿದರು. ಸ್ವತಃ ತಾವೇ ವೀರ ಶ್ರೀವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಹುರಿಗೊಳಿಸತೊಡಗಿದರು. ಹಾ ಹಾ ಎನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಜನ ಸೈನ್ಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣದಂತೆ ಭೂಮಿಗೊರಗಿತು. ತಂಭು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಜಯಶ್ರೀ ಮಾಲೆ ಮುಡಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಆನಂದವಾಯಿತೇ ? ಈ ಕನ್ನೀರನ್ನು ಸುರಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಸಾತ್ತ್ವಿಕರು ಕಾಲಕಳೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಗುರುಗಳು ಯುದ್ಧ ಮುಗಿಯುತ್ತಲೇ ಶಿಷ್ಯಗಣ ಸಮೇತವಾಗಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಡಿನ ಹಾದಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರು ! ಅಲ್ಲಿ ಋಷ್ಯಾ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕದಾದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಪರಗತಾಲೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಶಿಷ್ಯಗಣ ಸಮೇತರಾಗಿ ಇರತೊಡಗಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲ ದಿನ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇರುತ್ತಿರಲು ಗುರುಗಳ ಎಪ್ಪತ್ತು ವರುಷಗಳ ಆಳಿಕೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರು ಶಿಷ್ಯ ಸರೋತ್ತಮರಾದ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಾಧ್ಯರಿಗೆ ಹದಿನಾರನೆಯ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿ ತಾವು ಶಿವೈಕ್ಯರಾದರು.

ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲೇ ಕುಟಿಲನಾದ ವೀರಸೇನರಾಜ ಆ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೂ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟು ತಾಂತಿಪ್ರಧಾನರಾದ ಗುರುಗಳು ಈ ತಾಮಸ ವೃತ್ತಿಗೆ ಹೇಸಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿ ಶಿಷ್ಯಗಣ ಸಹಿತ ಪರಳಿಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯನಾಥ ಜ್ಯೋತಿರ್ಲಿಂಗವಿದ್ದಿತು. ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಪರಮಾನಂದದಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನರ್ಚಿಸಿದರು. ವೈದ್ಯನಾಥ ಆ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದನು; ಮತ್ತು — ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ತಿಳಿದಿರುವೆ, ನೀನು ಇನ್ನು ತಡೆನಾಡಬೇಡ; ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ನಿನ್ನ ಸರ್ವ ಇಚ್ಛೆಗಳೂ ಈಡೇರುವುವು—ಎಂದು ಅಭಯವನ್ನು ನೀಡಿದ-ಅದ ರಂತೆ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಶಿಷ್ಯರನ್ನೊಡಗೊಂಡು ಸಿದ್ಧಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿರುವ ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು.

ಹದಿನೂರನೆಯ ಸಂಧಿ

ರೇವಣಸಿದ್ಧ ಸಂದರ್ಶನ

ಶ್ರೀ ವೈದ್ಯನಾಥನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಗ್ರ ತಪಸ್ಸಿಯುಕ್ತಿದ್ವಾದಿಗಳ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಒಂದು ಹೊಸ; ಅನುಭೂತಿಯುಂಟಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಈ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಲೀಲಾಮಯವಾಗಿ-ಶಿವಮಯವಾಗಿ-ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಆನಂದವೇ ತೋರತೊಡಗಿತು. ಅವರ ದಿನಚರಿಯೆಲ್ಲ ಹುಚ್ಚರ ಆಟಗಳಂತೆ

ತೋರಹತ್ತಿದುವು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜನರು ಅವರನ್ನು 'ಮರುಳ' ನೆಂದೇ ತಿಳಿಯ ಹತ್ತಿದರು; ಆದರೆ ವಾಕ್ಯದ್ವಿ-ಕ್ರಿಯಾಸಿದ್ಧಿಗಳು ಅಲೌಕಿಕವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಜನರೆಲ್ಲ ಭಕ್ತಿ ಭಾವವಿಂದಲೇ ನಡೆಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆಯೇ ಲೀಲಾ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಕರವೀರ ಪ್ರರದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಿದ್ಧ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿದರು.

ಆಗ ಬೆಳ್ಳಿ ಬೇಸಗೆಯ ಬಿಸಿಲು. ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಖರ ಕಿರಣಗಳು ಭುವನದ ಮೇಲೆ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಸುರಿದಂತೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದುವು. ಆದರೆ ಋಷಿಮುನಿಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿಯ ಬಿಸಿಗೆ ಆಪ್ತದನೆಲ್ಲಿ! ಅಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯೇ-ಶೀತಲವೇ-ತಾನೇ ತಾನಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವೇ! ಆದರೆ ಪ್ರತೀಕವೆಂಬಂತೆ ಗಿರಿಯಸುತ್ತಲೂ ದಟ್ಟಿತವಾಗಿ ಮುಗಿಲನ್ನು ಮುಂದಿಡುವಂತೆ ಬೆಳೆದ ಮರಗಳು ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಬರಗೊಡುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಭೂದೇವಿ ಬಿಸಲತಾಪವನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಕೊಡೆಯಂತೆ ಮಾವಿನ ತೋವು ಮನೋಹರವಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಘನಸಿಬಿಡ ವೃಕ್ಷರಾಜಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ದೇವಸಿಲಯದ ಕುಸುಮೋದ್ಯಾನ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆ ತಾವರೆಗಳ ತಟಾಕ, ವಿಹಗಾವಳಿಯಿಂಗೆ ವಿರಾಜಿಸುವ ಗುರುಮರ, ವಾವನ ತೀರ್ಥಗಳ ಕೂಟ, ಭಾವುಕರ ಬಗೆವೊಲಿಸುವ ಮಾಟ, ಭಕ್ತರ ಬಿನದದಾಟಗಳು ದಾರಿಯ ದಾಟವನ್ನು ದೂರೀಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಆ ವನ ಗಿಳಿಗಳ ಭೋಜನಶಾಲೆಯಂತೆಯೂ ಅಳಿಗಳ ಪಿಕ್ಕಗಳ ಶಾಲೆಯಂತೆಯೂ ಕಾಮದೇವನ ಆಯುಧಶಾಲೆಯಂತೆಯೂ ಮಂದಾನೀನಿಗೆ ನಾಟಕ ಶಾಲೆಯಂತೆಯೂ ಕೈತ್ರರಾಜನಿಗೆ ವಿಲಾಸಶಾಲೆಯಂತೆಯೂ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಇಂತಹ ರಮ್ಯವಾದ ವನದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಸಾಧುಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಸವೆನಿಸಿದ ಪರಮತೀರ್ಥ ಪರಿವೃತ ಸಿದ್ಧಗಿರಿ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆ ಸಿದ್ಧಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಶಿವಶೋಗಿಗಳಿಗೆ ಭವವಿರಾಗಿಗಳಿಗೆ-ಸಿದ್ಧರಿಗೆ-ತ್ಯಾಗಿಗಳಿಗೆ-ಅನುಭಾವಿಗಳಿಗೆ ಆಧಾರ ಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಗುರುಮರ ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಇದಿರನಲ್ಲಿಯೇ ಬಗೆಬಗೆಯ ತರುಗಳಿಂದಲೂ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನದಿಂದಲೂ ಒಳ್ಳಿಗಳಿಂದಲೂ ನಿಬಿಡವಾದ ತರುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷವಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ ಪ್ರಚ್ಛಾದದಲ್ಲಿ ವೇದಿಕೆಯೊಂದು ವಿರಾಜಮಾನವಾಗಿದ್ದಿತು. ತುದ್ದ ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರವಿಚಿತ್ರ ಕುಸುರಿನ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಒಪ್ಪುವ ವೇದಿಕೆ ಶಿವನ ಸಂಹಾಸನದಂತೆ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಆನಂದಮಯ ಅಸನದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿ

ಪೂವಲ್ಲೀಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನೃದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ಶ್ರೀ.ಮ|| ವಿ||ಚರಿತಂ ೨೦೭

ದ್ದರು. ಮಾಞ್ನಾಯಾಸದಿಂದ ಬಳಲಿದ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಗುರುಗಳ ದರ್ಶನ ದಿಂದ ತಬ್ಬಿಲಿಗೆ ತಾಯನ್ನು ಕಂಡಂತಾಯಿತು. ಕೂಡಲೆ ಅವರು ಕರುಣಾ ಕರ ಗುರುವೇ ಎಂದು ನುತಿಸುತ್ತ ಗುರುವಿಗೆ ಪೊಡಮಟ್ಟರು, ಕೂಡಲೆ ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರನ್ನು ಎತ್ತಿ ಆಸ್ಪಿಕೊಂಡರು. ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರೂ ಆತ್ಮರೈಚಕಿತರಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸತೊಡಗಿದರು. ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳು ಹೀಗೆ ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಅವರು ಯಾರೋ ಮಹಾತ್ಮರಿರಬೇ ಕೆಂದು ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲ ಮುಂಚೆ ಸಿದ್ಧರನ್ನು ವಂದಿಸಿದರು. ಜಯ ಜಯ ಎಂದು ಸ್ತುತಿ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಯತಿಗಳಿಬ್ಬರೂ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು. ಮೊದಲಿಗೆ ಕುತಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ನಡೆದುವು ಬಳಿಕ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು- ಮರುಳ ಸಿದ್ಧಯೋಗಿಗಳೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಒಯ್ಯಮಾಡಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು? ಎಂದು ಕೇಳಿ ದರು; ಆಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು- ಗುರುವೇ, ಪರಶಿವ ಸ್ವರೂಪವೇ, ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದುದು ಯಾವುದಿದೆ? ನನ್ನ ಗುರುವಿಗೆ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಮಹಾಕ್ಷೇತ್ರ ದಲ್ಲಿ ವೀರಸೇನ ಜೈನ ರಾಜನಿಂದ ಅತೀವ ಉಪದ್ರವವಾಯಿತು. ತಪೋನಿಧಿ ಗಳಾದ ಗುರುಗಳಿಗೂ ರಾಜನಿಗೂ ಆದ ಆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜೈನರಾಜ ನೋತ; ಅದರೂ ಆ ಮದಾಂಧನ ಹಟೆ ಕಡಮೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಸಾತ್ವಿಕ ತಪೋ ನಿಧಿಗಳಾದ ಗುರುಗಳು ಧರ್ಮವೀರವನ್ನೇ ದೂರಮಾಡಿ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿದರು, ಅಲ್ಲಿ ಅವರ ಅವನಾನಕಾಲ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಸದ್ಧರ್ಮ ಪೀರದ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಶಿಷ್ಯ ಕೈರಾದರು. ನಾನು ಉಳಿದ ಶಿಷ್ಯಗಣ ಸಮೇತನಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿಷ್ಟೆ ಆದರೆ ಆ ಮದಾಂಧ ವೀರಸೇನ ಅಲ್ಲಿಗೂ ದಾಳಿಯನ್ನಿಟ್ಟ! ಆ ಮೇಲೆ ನಾವು ಶಾಂತಿತತ್ತ್ವವಿಂದ ದೂರವಾಗಬಾರದೆಂದು ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆವು; ಪರಳಿಯ ವೈದ್ಯನಾಥ ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನವನ್ನು ಸೇರಿದೆವು. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲವಿನ ಪೂಜಾಸಕ್ತರಾಗಿರಲು ಲಿಂಗ ಮೂರ್ತಿ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಲು ಅವುಣೆ ಮಾಡಿತು. ಅದರಂತೆ ಶಿಷ್ಯಗಣ ಸಹಿತನಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವೆ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯದ ಹಾವಿ ಯಾವುದು, ಶೈವಧರ್ಮೋ ನ್ನತಿಗೆ ನಾನು ಮಾಡತಕ್ಕುದೇನು ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರುಹಬೇ ಕೆಂಬುದಿಷ್ಟೇ ಬಗೆಯ ಬಯಕೆ! ಗುರುವೇವೆ ನನ್ನಲ್ಲಿಟ್ಟ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ಬಾರದು; ಸದ್ಧರ್ಮ ಪೀರದ ಗುರುವರಂವರೆಗೆ ಕೊರತೆಯಾಗಬಾರದು, ಎಂಬ ಬಗೆಗೆ ನನು ಮಾಡಲೂ ಸಿದ್ಧನಿರುವೆ, ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸುಮ್ಮನಾದರು.

ಶ್ರೀ ರೇವಣರು ಕೆಲಹೊತ್ತು ಧ್ಯಾನಾಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಆ ಮೇಲೆ ಮಾತ ನಾಡ ತೊಡಗಿದರು—ಮರುಳಸಿದ್ಧರೇ, ನಿಮ್ಮ ಮನದಿಂಗಿತ ಮನವರಿಕೆ ಯಾಯಿತು. ನಿಮ್ಮ ತಪತ್ಯಕ್ಕೆಗೆ ಅಸಾದವಾದುದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆಗರೆ

ಅದಕ್ಕೆ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಲ ಬೇಕು. ಈಗ ಖಿಲವಾದ ಶಿವಮತ ನಿಮ್ಮ ದಿವ್ಯತಕ್ತಿಯಿಂದ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಬೆಳಗುವುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಕಲ್ಯಾಣದ ದೊರೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಆತನಿಂದ ಸನ್ಮಾನವನ್ನು ಪಡೆಯ ಬೇಕು; ಮತ್ತು ಹೊಸ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸಿಂಹಪೀಠ ವನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ನೀವೇ ಮೊದಲನೆಯ ಗುರುಗಳಾಗುವುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಅನುಗ್ರಹವಿದೆ.

ಆದರೆ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕೆಲಸಗಳಾಗುವ ಮೊದಲು ನಿಮ್ಮ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಭೆ ಜಗತ್ತಿಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಮಲೆತು ನಿಂತಿರುವ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಮಾಯೆಯ ಗರ್ವಭಂಗಮಾಡಬೇಕು. ಅವಳ ಉಪದ್ರವದಿಂದ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲ ಭಯಭೀತವಾಗಿದೆ, ಅನಾಚಾರಮಯವಾಗಿದೆ. ಅವಳನ್ನು ಜಯಿಸುವುದು ನಿಮ್ಮ ತಪಃ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಅತಿ ಸುಲಭ ಕಾರ್ಯ. ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ನಾವೂ ನಿಮಗೆ ಚಿತ್ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವೆವು. ಈಗ ನೀವು ನೇರವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಪೀಠದ ಕೆಲಸ ಸುಖಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ನಿಮಗೆ ಭಕ್ತರ ಸಂಖ್ಯೆ-ಪರಂಪರೆಗಳೂ ಬೆಳೆಯುವುವು. ಹಿಂದೆ ನೀಲಕಂಠ ಶಿವಾಚಾರ್ಯರು ಜೈನರನ್ನು ಪಂಚಮಸಾಲಿ ದೀಕ್ಷೆಯಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಶಿಷ್ಯಗಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದಂತೆ, ನಾವು ಜೈನರನ್ನು ಶೀಲವಂತ ಶೈವರನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ, ನೀವೂ ಜೈನರಿಗೇ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶಿಷ್ಯಗಣವನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಹಗುರಾಗುವುದು ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳೂ ಒಳ್ಳೆಯವಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಅವರನ್ನು ಈ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಂಡರೆ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಉಳಿದ ಜೈನರನ್ನು ನಿಮ್ಮ ತತ್ತ್ವಗಳ ಬಲದಿಂದ ವೀರಶೈವ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ನೀವು ಬೇರೆ ಏನೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ತೆರಳಿರಿ. ಅಲ್ಲಿ ಮಾಯೆಯ ಗರ್ವಭಂಗಮಾಡಿ ವಿಜಯಶಾಲಿಗಳಾಗಿ ಬನ್ನಿರಿ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಚಿತ್ಪ್ರಭೆಯನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವೆವು; ಶುಭಾಶಿಷವನ್ನು ಕೊಡುವೆವು.

ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧರ ಅಮೃತವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಕೊಲ್ಲಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲನುವಾದರು.

ಆ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಆ ಸಮಂತಾತ್ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲ ಮಾಯಾದೇವಿಯ ಹೃದಯದಂತೆ ಮಾಯಾನೋಹವಾಗಿಯೇ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆ ನಗರದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಯಾದೇವಿಯ ಉಪವನನಿಷ್ಠು ರಮಣೀಯ. ಕಾಮ ಕೇಳಿಗೆ ಕೈವಾಡಿ ಕರೆಯುತ್ತಿರುವ ಬಗೆಬಗೆಯ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಕಲಕಲಾಟದಿಂದ

ಪೂವಲ್ಲಿ ಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ || ೧೧ || ಚರಿತಂ ೨೦೯

ನೋಟಕರನ್ನು ಕಟಿದ ಕಲ್ಲುಗೊಂಬೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಅಳಿಗಳೇ ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿಗಳಾಗಿ ತಳಿರುಗಳೇ ಹವಳಿಗಳಾಗಿ ಹಸಿರು ಮಿಡಿಗಳೇ ಪಚ್ಚುಗಳಾಗಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮೊಗ್ಗುಗಳೇ ಮುತ್ತುಗಳಾಗಿ ನವನಲಿನಗಳೇ ಮಾಣಿಕಳಾಗಿ ಆ ಕಾನನವೆಲ್ಲ ಕಾಮದೇವದ ಭಾಂಡಾರದಂತೆ ಭವ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಸೌಂದರ್ಯಕ್ಕೆ ಸೋತುಹೋಗಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಸಿದ್ಧರು ಮಾಯೆಯ ಮರುಳು ಬಡಿದಂತೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಕಂಡು ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಕನಿಕರ ಹುಟ್ಟಿತು. ಆ ವಿಷಯಲೋಲುಪತೆಯ ವಿಜಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಲ್ಲಿ ಮರು ಕನನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿತು. ಅವರು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಮಲ್ಲಿಕಾನಲ್ಲಿವೃತನಾದ ಮಾಮರದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಂದವಾಗಿರುವ ಆಸನದಲ್ಲಿ ಆಸೀನರಾದರು. ಆ ತೇಜಃಪುಂಜವಾದ ಕಾಯಕಾಂತಿ, ಚಂದ್ರಮನನ್ನು ಹಾಸಗೆಯುತ್ತಿರುವ ಮುಖ ಚಂದ್ರ, ಅರಳಿದ ಇಂದೀವರಗಳಂತಿರುವ ನಯನ ಯುಗ್ಮ, ದಾಳಿಂಬ ಬೀಜದಂತಹ ದಂತಪಕ್ತಿ, ಚಂಪಕಕುಟ್ಟಲದಂತೆ ನೇಷನಾದ ನಾಶಿಕ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಅಲ್ಲಿಯ ಸಿದ್ಧರೆಲ್ಲ ಮರುಳ-ಸಿದ್ಧರಾದರು; ಯುವತಿಯರು ವಿರಹದಿಂದ ತಪಿಸಹತ್ತಿದರು. ಆದರೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ನಿಶ್ಚಲಯೋಗಿಯಂತೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಕೊನೆಗೆ ವಿಲಾಸಿನಿಯರು ವಿರಹಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಯುತ್ತಲೇ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ತಮ್ಮ ಒಡತಿ ಮಾಯಾದೇವಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲು ಮರಳಿದರು. ಕೂಡಲೇ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷದ ತಳದಲ್ಲಿಯೇ ಶಿವಾರ್ಪನೆಗೆ ಕುಳಿತರು.

ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಸಂಧಿ ಮಾಯಾಮಾರ್ದನ

ಮಾಯಾಮಾರ್ದನಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಕೊಲ್ಲಾಪುರದತ್ತ ದಯ್ಯ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಆ ಮಾಯೆಯ ವೈಭವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಾಂಸಾರಿಕರನ್ನು ದಿಬ್ಬಾಧ ಮಾಡುವಂತಿತ್ತು. ಆ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಗೋಡೆಗಳೋ ಚಿನ್ನದ ಒಪ್ಪವೋ ರನ್ನದ ಮೇಲ್ಕುಟ್ಟೋ ನವರತ್ನ ಖಚಿತವಾದ ಶಿಖರಗಳೋ ವೃಕ್ಷಲತಾವುರ್ಣವಾದ ರಮಣೀಯವಾದ ಉಪವನವೋ! ಎಲ್ಲವೂ ಮಾಯಾಮಯವೇ. ಸ್ತ್ರೀಯರೂ ಇದ್ದರು. ಗಾನ-ನರ್ತನ-ಪಾನ ಮುಂತಾಗಿ ವಿಲಾಸಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ರಾಣಿಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ಜೀವನ ವಿಸಾಲು. ಆ ವಿಲಾಸ ಬೀದಿಯ ನಡುವೆ ಭವ್ಯವಾದೊಂದು ಪ್ರಾಸಾದ ಅದರ 'ಹೆಸರು ಮೋಹನಾಲಯ' ಅದೇ ಮಾಯಾ ರಾಣಿಯ ಮಹಲು.

ಆ ಚಂದ್ರಶಿಲಾಮಯ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ ಮಣಿಮಯ ಮಂಚ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಕಾಯ ಮಲಗಿದ್ದಳು. ಆ ಮಲಗಿದ ಭಂಗಿ ಭರತ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಪಿ

ತೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳಾ ರಮಣೀಯ ರೂಪವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂದು ಸಿದ್ಧರ ಸಂತೆಯೇ ನೆರೆದಿತ್ತು ಆ ಮಹಲಿನ ಮುಂಗಡೆಯಲ್ಲಿ.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧರನ್ನು ನೋಹಿಸಿದ ಸಖಿಯರು ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಮನೋಹರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದರು. ಇಂತಹ ಪುಣ್ಯ ಪುರುಷವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುನಿಲ್ಲ. ಈ ಭೂಲೋಕದ ಮಾತು ಹಾಗಿರಲಿ; ದೇವಲೋಕ ದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ರೂಪು ದುರ್ಲಭ. ಇಂತಹ ಸುಂದರ ರೂಪು ಅಸ್ಸರೆಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವ ನೊದಲೇ ಆತನನ್ನು ಈ ಮಣಿಮಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ತಂದಿ ರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಳಿತು. ದೇವೀ, ನಿನ್ನ ಭಾಗ್ಯದಿಂದ ಆ ಮಹಾಪುರುಷ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಸಮಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಡ, ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮಾಯಾರಾಣಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮಹಾತ್ಮನ ಬಣ್ಣನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ದಳು. ಅವಳ ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಾರ ಹೊರಹೊಮ್ಮತೊಡಗಿತು. ಆಕೆ ಧಟ್ಟನೆ ಎದ್ದಳು; ಗೆಳತಿಯರೊಡನೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಆ ತೇಜಃಪ್ರಂಜವಾದ ದೇಹವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಈತ ನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನ ನಡೆಸಿದಳು.

ಮೊದಮೊದಲು ಏನೇನೋ ಭಾವಭಂಗಿಯನ್ನು ಬೀರಿದಳು. ಆದರೆ ಆ ಸಿದ್ಧ ಪುರುಷ ಆ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಕೂಡ ನೋಡಲಿಲ್ಲ. ಕಡೆಗೆ ಮಾಯಾ ರಾಣಿ ನಮಸ್ಕಾರದ ನೆನದಿಂದ ಮಹಾತ್ಮನ ಸಮಾಪಕ್ಕೆ ಹೋದಳು. ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರು ಹಿಂದೆ ಸರಿದರು; ಆಕೆಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿರ ಹೇಳಿದರು. ಇದೇ ನೆನದಿಂದಲೇ ಮಾಯಾರಾಣಿಗೆ ಮಾತಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಿತು

ಮಾಯಾ ರಾಣಿ— ನಾನೇಕೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಾರದು? ಭಕ್ತರು ಭಗ ವಂತನನ್ನು ಕೂಡ ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ಮರುಳಸಿದ್ಧ— ನಮಸ್ಕಾರದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೃದಯ ಶುದ್ಧವಾಗಿರ ಬೇಕು. ಭಕ್ತಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರಬೇಕು. ಈ ಸಹವಾಸವನ್ನು ಬಿಡು. ನಿನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳು.

ಮಾಯಾರಾಣಿ— ಈ ಸುಂದರ ರೂಪು ತಾರುಣ್ಯಗಳ ಸದುಪಯೋಗ ವಾಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿವಾದರೆ ಅದು ಆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯನ್ನೇ ಬಗ್ಗು ಬಡಿಯುವುದು. ಆದಕಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಚರಣದಾಸಿಯ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಸಲಿಸಬೇಕು, ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೈಹಿಡಿಯಬೇಕು.

ಮತ್ತೆಯೂ ಏನೇನೋ ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಯಾವು ದಕ್ಕೂ ಹಣೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕಾಮವನ್ನು ಗೆದ್ದು ಪರಶಿವಮೂರ್ತಿಗಳು ಕಾಮಿನಿ

ಪೂವಲ್ಲೀಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ಶ್ರೀ.ಮ|| ವಿ|| ಚರಿತಂ ೨೧೧

ಯೊಬ್ಬಳ ಕಟಾಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕೈವಶವಾಗುವರೇ? ಮಾಯಾರಾಣಿಯ ಚತುರುಪಾಯಗಳೂ ಚತುರೋಪಾಯಗಳೂ ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವಾದುವು. ಕೊನೆಗೆ ಅಕೇ ಕಂಬನಿಗರೆಯತೊಡಗಿದಳು. ಅದನ್ನು ಸಖಿಯರು ನೋಡಿದರು. ತಮ್ಮ ರಾಣಿಯ ಗರ್ವಭಂಗವಾದುದು ಅವರಿಗ್ಯಾಕೆಡಕೆನಿಸಿತು. ಗೆಳತಿಯ ಪರವಾಗಿ ಅವರೂ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಬಹಳ ಹೇಳಿಕೊಂಡರು. ತಮ್ಮ ಗೆಳತಿಗೆ ಶಾಶ್ವತ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಕೊಡಲು ಕೈಮುಗಿದು ಕೇಳಿಕೊಂಡರು.

ಆಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು—ಸ್ತ್ರೀಯರೇ, ಅತ್ಯಯೋಗ್ಯತೆಯ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ. ಕಾಮನಕೈಗೊಂಬೆಗಳಾದಿರಿ; ಭೌತಿಕ ಸುನಿಕೈ ಅಸೆ ಪಟ್ಟಿರಿ; ಅಯುಷ್ಯವನ್ನೇ ಹಾಳುಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಿ. ನೀವು ಮಾಡುವ ರತಿಕ್ರೀಡೆ ಪಶುಗಳಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲವೇ ! ಇನ್ನಾದರೂ ಎಚ್ಚರವಾಗಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಗೆಳತಿಗೆ ಶಾಶ್ವತ ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವೆ. ಮೊದಲು ನನ್ನ ಸಂಸಾರದ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ —

ಈ ಸಮಗ್ರ ವಿಶ್ವವೇ ನನ್ನ ಸಂಸಾರ. ಇದು ಇಹಕ್ಕೂ ಪರಕ್ಕೂ ಕೂಡಿಯೇ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಎಂತೆಯೇ ಅನಿತ್ಯ-ನಿತ್ಯ ಸುಖಗಳು ಭೇದವಿಲ್ಲದಂತಿವೆ ನನಗೆ. ಪರಮವಿದ್ಯೆ ನನ್ನ ಸತಿ; ಶಾಶ್ವತ ಸಂತೋಷ ನನ್ನ ಸುತ; ವಿರತಿ-ವೈರಾಗ್ಯಗಳು ನನ್ನ ಬಂಧು-ಬಳಗ; ಶಮದಮಾದಿಗಳು ನನ್ನ ಅನುಯಾಯಿಗಳು-ಸೇವಕರು; ಕ್ಷಮೆಯೇ ದಾಸಿ; ಭಕ್ತಿಯೇ ನನ್ನ ತಾಯಿ; ಸದ್ವಿಚಾರವೇ ನನ್ನ ತಂದೆ; ಹಿತವಾದವೇ ನನ್ನ ಪರಿಜನರು; ಅಸ್ತೇಯ ನನ್ನ ನಂಬಿಗೆಯ ಅಳು; ಅಹಿಂಸೆ ನಂಬಿಗೆಯ ದಾಸಿ; ಮೈತ್ರಿ ಮೊದಲಾದವು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು; ಧರ್ಮವೇ ವಾಹನ; ಸತ್ಯವೇ ನನ್ನ ಪ್ರಯಾಣದ ಉದ್ದೇಶ ಮಾರ್ಗ; ತಪವೇ ನನ್ನ ಉಪಜೀವನ ಪೇತ್ರ; ಮೋಕ್ಷವೇ ನನ್ನ ನಿಜವಾದ ನಿಲಯ; ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಬದಗಿಸಿದ ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧ ನನ್ನ ಪರಮ ಗುರು ! ಆತನ ಉಪದೇಶ ಬಲದಿಂದ ಈ ಶಾಶ್ವತ ಸುಖಮಯ ಸಂಸಾರವನ್ನು ನಾಗಿಸುತ್ತಿರುವೆ. ಇಂತಹ ಸಂಸಾರವಿರುವಾಗ ಈ ನಶ್ವರ ಸಾರಿ ಲೀಲಾವಿಭ್ರಮಗಳಿಗೆ ವಶವಾಗುವುದು ಹೇಗೆ ?

ಮಾಯಾರಾಣಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮಹಾತ್ಮರ ಮುತ್ತಿನಂತಹ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದಳು. ಅವಳ ಮಸ್ತಕ ತಾನಾಗಿಯೇ ಆ ಮಹಾತ್ಮರ ಪದತಲಕ್ಕೆ ಮಣಿಯಿತು ! ಆಗ ಅವಳು ಕೈಮುಗಿದು—ಪ್ರಭುವೇ, ತಮ್ಮ ಉಪದೇಶದಿಂದ ನನ್ನ ಭವಸುಖಾನುರಾಗಮುಖದೊಳಗಿನ ವಾಸನಾ ನಾಸಿಕ ಕಳಚಿ ಬಿದ್ದಿತು. ನನ್ನ ಮುಖಭಂಗವಾಯಿತು—ಎಂದು ಒಪ್ಪಿದಳು.

ಈ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ದೇಹದಾದ್ಯಂತ ತಾಂತಿರಸ ತುಳು ಕಾಡತೊಡಗಿತು. ಆಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು:

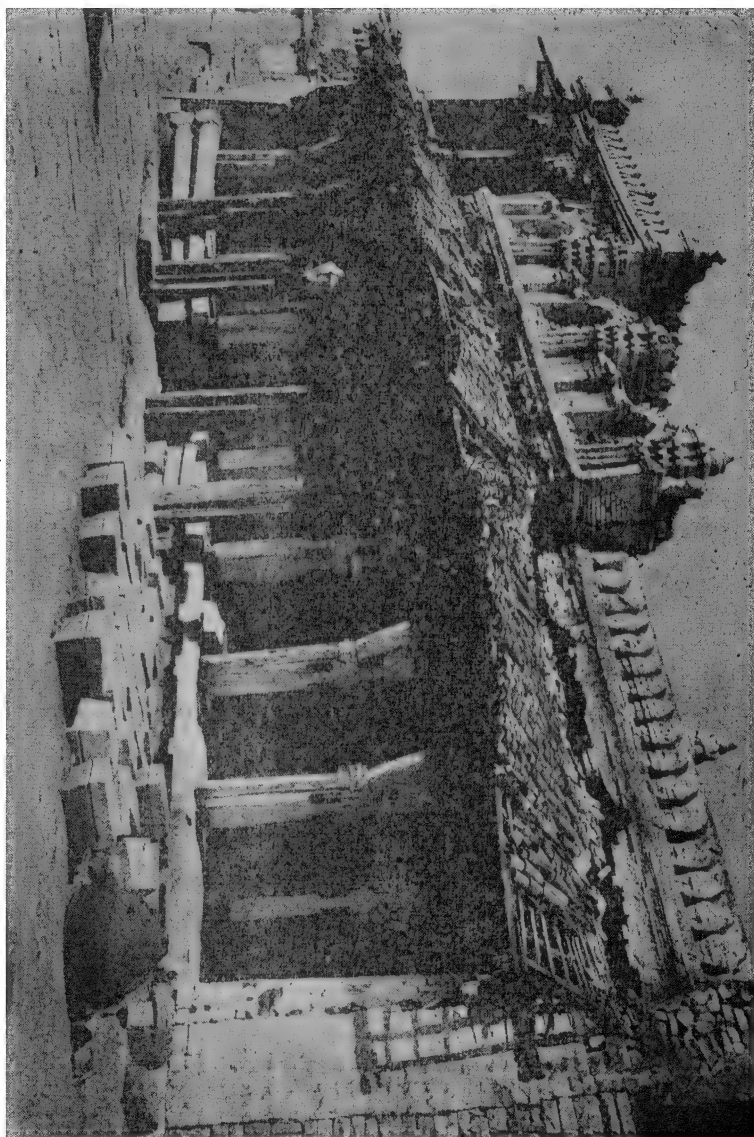
ಶಿವನ ಸಂದೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮ ಈ ಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ. ತನ್ನ ಅನುಭವದಿಂದ ಜೀವರಿಗೆ ಸುಖಭೋಗಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ. ಆದರೆ ಮಾನಸ ಬ್ರಹ್ಮ ಈ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಭೋಗಮಾಯೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ. ಅದರಿಂದಲೇ ಈ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮೈಚಿತ್ರ ಬಂದಿದೆ. ಸಂಸಾರ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಈ ಮಾಯೆಯಿಂದಲೇ ಭೂಮಿಯ ಭೋಗ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮಾಯೆಗೆ ಮೂಲವಾದುದೆಂದರೆ ಪ್ರೇಮ-ವಾಸನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅಂಗಗಳಾಗಿ ಕಾಮ-ಕ್ರೋಧ-ಲೋಭ-ಮದ-ಮೋಹ-ಮಾತ್ಸರ್ಯ ಎಂಬ ಅರುಗುಣಗಳು ಹಗ್ಗದಂತೆ ಜೀವಿಯನ್ನು ಜಗ್ಗಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿವೆ. ಈ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟನೆಂದರೆ ತಾಮಸ-ಅಹಂಕಾರಗಳು ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ದುಃಖಾನುಭವ ಮತಿವಂತರಿಗೆ-ಸದಾಚಾರಿಗಳಿಗೆ ಬಾರದೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಈ ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಬೆಳಕಿಗೆ ತರುವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರ ದಾರಿ ಕಾಯುವರು. ಈ ದಾರಿದರ್ಶಕ ದೀಪನೇ ಪರಮ ಗುರು.

ಈ ಗುರುವಿನ ಸದ್ಭೋಧೆಯಿಂದ ಸಂಸಾರಿಕರ ತಾಮಸ ಕತ್ತಲೆ ಕಳೆಯುವುದು; ದಿವ್ಯ ಪ್ರಭೆ ತೋರುವುದು. ಆ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಸನ್ನಿಧಿ ಕಾಣತೊಡಗುವುದು. ಆ ಜೀವ ಶಿವನೆಡೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತ ತಾನೇ ಶಿವಸ್ವರೂಪನಾಗುವುದು. ಇದುವೆ ಶಿವಜೀವೈಕ್ಯ ! ಇದುವೆ ಹುಟ್ಟಿದುದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ಥಕ ! ಇದುವೆ ನಿತ್ಯಾನಂದರಸೈಕ್ಯ !

ಗುರುವಿನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿದಂತೆ ಮಾಯಾರಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಾತ್ವಿಕ ಕಾನಂದದ ಸೆಲೆ ಪುಟದೇಳೆ ಹತ್ತಿತು. ಆಕೆ ಗುರುವಿನ ಚರಣವನ್ನು ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆಯ ಹತ್ತಿದಳು; ಆ ಅನಂದದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆಯೇ ಮೂರ್ಛಿ ಹೊಂದಿದಳು. !

ಈ ಸುದ್ದಿ ಕರಟಾಸುರನಿಗೆ ತಿಳಿಯಿತು. ತನ್ನ ಮಗಳಿಗೆ ಸಾತ್ವಿಕ ತೇಜದ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಬಂದಿತೆಂದು ಕೇಳಿ ಆತನಿಗೂ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು ! ಕೂಡಲೆ ಆತ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದ; ವಿನೀತ ಭಾವದಿಂದ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕಾರ ಹಾಕಿದ. ಗುರುಗಳ ಅರಸನ ಬಿನ್ನಹದಂತೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ರಾಜಸರಿವಾರ ಸಮೇತವಾಗಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಾಯಿತು !!

સુરેન્દ્રનાથ મુનિયંકરના પાલિકા

ಸಂಸಾರಿಕರಿಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ಬೋಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂಗೀತ ಸಾಹಿತ್ಯನಿರ್ದನ ಶಾಲೆಗಳಿಗೂ ಕೊರತೆಯಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಮಾಪದ ಸದ್ವಿಮಂಗಲಕರವಾದ ಸಿದ್ಧಾಶ್ರಮವೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯಪರಿವಾರ ಸಹಿತವಾಗಿ ಜ್ಞಾನತಕ್ತಿ ಮುನಿಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೊರೆ ಪರಮಭಕ್ತ. ಹೀಗೆ ಅರಮನೆ ಗುರು ಮನೆಗಳು ಸಮ್ಮಿಶ್ರವಾಗಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಒಮ್ಮೆ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲ ಬಿರುದಾಂಕಿತ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಭೂಪಾಲ ಶ್ರೀ ಜ್ಞಾನ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿಸಿದ. ಆ ಮೇಲೆ ಅವರಿಬ್ಬರು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದರು.

“ಗುರುಗಳೇ, ಸಕಲ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಸದ್ಗುಣಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಸ್ತುತೆಕ್ಕೂ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ಕ್ಷೇಮಕರ. ಅದನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಡಬಹುದು?” ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೊರೆ ಕೇಳಿದ.

“ಇದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಪ್ರಚಾರಕ ಗುರುಬೇಕು. ಆತ ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರವೇತ್ತನೂ ಸದಾಚಾರಿಯೂ ವಾಕ್ಪಾಶುರೈವನೂ ’ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ವಿಷಯ ಸಾಧ್ಯ. ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ಮಾಯಾರಾಣಿಯ ದರ್ಶ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿರುವಿರಲ್ಲವೇ? ಆಕೆಯ ಗರ್ವವನ್ನು ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಮರ್ದಿಸಿದ ಮಹಾಪುರುಷರೊಬ್ಬರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪವಿತ್ರನಾಮ ಮರುಳಸಿದ್ಧರೆಂದು. ಅವರಿಗೆ ಸದ್ಯಃ ನೀವು ಒಂದು ದಿವ್ಯ ಸದ್ಗುಣ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಆ ಪೀಠದ ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಉದ್ವಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವರು. ಅದನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವರು. ಆ ಸದ್ಗುಣ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನೇ ಪ್ರಥಮ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಸದ್ಯಃ ಅವರು ಅತ್ತಲೇ ದಯಮಾಡಿ ಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೀವು ಅವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕರೆತರಬೇಕು. “ಜ್ಞಾನತಕ್ತಿ ಮುನಿಗಳು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರು.

ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೊರೆ ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಆಪ್ತ ಮಂತ್ರಿ-ಸೇವಾ ಸಮೇತನಾಗಿ ಪರಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಯಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡ.

ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಷೋಡಶೋಪಚಾರದ ಪೂಜೆ ನಡೆಯಿತು. ಅರಸು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ—“ ಗುರುದೇವ, ತಮ್ಮ ಸಾದರೋಪವಿಷಯ ನಮ್ಮ ವಂತ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ, ಪವಿತ್ರವಾಯಿತು. ಇನ್ನು

ಪೂವಲ್ಲೀಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ಶ್ರೀ.ಮ|| ವಿ||ಚರಿತಂ ೨೫

ತನ್ನಿಂದ ಸದ್ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರವಾಗಬೇಕು ಸಕಲ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ಸದಾಚಾರ ನಿರತರಾಗಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ಅನುಕೂಲತೆಗಳಾಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಡಿಸಬೇಕು.”

ಮರುಳಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಮಹದಾನಂದವಾಯಿತು ಅವರು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರು;—ದೊರೆಯೇ, ಅರಸುಗಳಿಗೆ ಈ ಧರ್ಮ ಭಾವನೆ ಬಂದುದು ಭೂಲೋಕದ ಸುದೈವವೇ. ಈ ಸತ್ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ನೀವು ಸ್ವಲ್ಪ ಶ್ರಮಪಡಬೇಕಾಗುವುದು. ನಿಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಪೀಠದ ಉಜ್ಜಯಿನಿ ನಾಮದಿಂದ ಹೊಸದೊಂದು ಪತ್ರನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರ ತರುವಾಯ ಹವಿನಾಲ್ಕು ಜನ ಗುರುಪರಂಪರೆಯ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿಸುವೆ. ಆ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೂಲಕವಾಗಿಯೇ ಸರಸ್ವತ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸ್ಥಾಪನೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳುವೆ.

ಗುರುಗಳ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗುವುದೊಂದೇ ತಡ. ರಾಜ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯರನ್ನೇ ಕರೆಸಿದರು. ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯ ಶಿಲ್ಪಕಲಾಕೋವಿದ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಸಾವಿರಾರು ಆಳುಗಳು ಜಕ್ಕಣನ ಕೈಕೆಳಗೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಗುರುಗಳ ಆದೇಶದಂತೆ ಮರುಳಾರಾಧ್ಯರ ಲಿಂಗವೂ ಹವಿನಾಲ್ಕು ಜನ ಗುರುಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಮೆರೆದುವು. ಅಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಕಟಿದ ಕಮಲ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿದೆ. “ಹಂಪೆಯ ಗುಡಿಯ ಹೊರಗೆ ನೋಡಬೇಕು ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಮರದ ಒಳಗೆ ನೋಡಬೇಕು” ಎಂಬುದು ಇಂದಿಗೂ ಗಾದೆಯ ಮಾತಿನಂತಿದೆ.

ನವಪತ್ರನ, ನಮಮರ, ನವಸಿಂಹಾಸನ, ನವನವ ಮೂರ್ತಿಗಳು ನವೋನವವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದುವು! ಗುರುಗಳೂ ದೊರೆಗಳೂ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ನೋಡಿ ಸರಮಾನಂದ ಪಟ್ಟರು. ಜಕ್ಕಣಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಮನದಣಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ದೊರೆಯಿತು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ನಿರ್ಮಾಣಕಾರ್ಯ ಮುಗಿದುದು ವೈಶಾಖ ಶುಕ್ಲ ತೃತೀಯೆಯ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ. ಆ ದಿನ ಶ್ರೀ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ಸುಂದರ ಲಿಂಗವನ್ನು ತಂದರು. ಶ್ರೀಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿ ಶಕ್ತಿಮುನೀಶ್ವರರೂ ಶ್ರೀರೇವಣರೂ ಶ್ರೀಮರುಳ ಸಿದ್ಧರೂ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅಂದೇ ಲಿಂಗಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು. ಭಕ್ತಜನರ ‘ಜಯ ಜಯ’ ‘ಉಘೆ ಉಘೆ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಗಗನಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಗುಡುಗಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಲೇ ಎಲ್ಲ ಪೂರೈ ಗುರುಗಳ ಮೂರ್ತಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯೂ ಆಯಿತು. ಸನ್ಮಂಗಲ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ದೇವಲೋಕದಿಂದ ಕುಸುಮ ವೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು!

ಮರುದಿನ ಚೌತಿಯ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪೂಜಾರ್ಚನೆಗಳಾದುವು. ತರುವಾಯ ಪಂಚಮಿಯ ಸುಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ರೆಂವಣರೂ ಜ್ಞಾನ ಶಕ್ತಿ ಮುನಿಗಳೂ ಶ್ರೀಮರುಳಸಿದ್ಧರನ್ನು ನವಉಜ್ವಯಿನೀ ಪಟ್ಟದ ಸದ್ವರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು! ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಪಟ್ಟವೇರುತ್ತಲೇ ಭಕ್ತಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹರಕೆ ಪಡೆದರು. ಈ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಗಿರಿಯ ಪೀಠಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರೂ ಕಾಂಚಿ, ವಾತಾಪಿ, ಬೆಳ್ಳಿಗಾವಿ ನೊದಲಾದ ಕಡೆಯಿಂದ ಪಂಚಮಠಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಕೊಲ್ಲಿ ಪಾಕಿಯ ಗುರುಮಠದ ಸಿದ್ಧನಾಥರೂ, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಓರಂಗಲ್ಲು ಪುರಿಗಳ ಭೂಪಾಲರೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೇಮಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗುರುವಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಭುವನೈಕಮಲ್ಲ ಪ್ರಭು ಮಠಕ್ಕೆ ಮಾನ್ಯವೆಂದು ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ಮರಗಳನ್ನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಂಬಳಿಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟರು!

ಹದಿನಾರನೆಯ ಸಂಧಿ

ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಮುಕ್ತಿಮುನೀಶ್ವರಗೆ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿದುದು.

ಓರಂಗಲ್ಲು ಗಣಪತಿರಾಜ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ವೈಭವವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ. ಆತನಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯರ ಬಗೆಗೆ ಪರಮಾನಂದವುಂಟಾಯಿತು. ಅವನು-ಗುರುವೇ, ಈ ಭಕ್ತನ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೂ ದಯಮಾಡಿಸಬೇಕು—ಎಂದು ಕೈಮುಗಿದುಕೇಳಿಕೊಂಡ, ಉತ್ಸವವನ್ನು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಓರಂಗಲ್ಲಿಗೆ ಬಿಜಯಮಾಡಿದರು.

ಗಣಪತಿದೇವನಿಗೆ ಪರಮಾನಂದವಾಯಿತು ಅವನು ಗುರುವಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ರುದ್ರಹೋಮ-ರುದ್ರಾಭಿಷೇಕಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ. ಉತ್ಸವ ಗಳೆಲ್ಲ ಮಹದ್ವೈಭವದಿಂದ ಸಾಗಿದುವು.

ಅನೇಕತಸ್ಸಾನದ ದಿನ ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಗಣಪತಿರಾಯನ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಆತನಿಗಿದ್ದುದು ಸಂತಾನದ ಕೊರತೆ! ಆ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪೂರಯಿಸಲು ಗುರುವರನನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಗುರುಗಳು ಅತ್ಯಾನಂದದಿಂದ ಹರಸಿದರು.

“ರಾಜಾ, ನಿನ್ನ ಬಯಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನ ತರುವಾಯ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಬೇಕು ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಿನಗೆ ವೀರಸುತಿಯೊಬ್ಬಳು ಜನಿಸುವಳು! ಹೆಣ್ಣೆಂದು ಹೀಗಳೆಯ ಬೇಡ. ಅವಳು ವೀರನಾರಿ! ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ

ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಮರುಳಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ

ಪೂನಲ್ಲಿಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ೞೀ.ಮ|| ೧|| ಚರಿತಂ ೨೧೭

ಭುವನೇತ್ತರಿ ! ರಣಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹಗೆಗಳ ಶಿರಗಳನ್ನು ಪುಟಿಚೆಂಡಿನಂತೆ ಹಾರಿಸುವಳು ! ತನ್ನ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಂತೆ ಕಾಪಾಡುವಳು. ಸದ್ಧರ್ಮ ಪ್ರಸಾರಮಾಡುವಳು. ಅವಳು ಈ ರುದ್ರಹೋಮದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ರುದ್ರಾಂಬೆಯೆಂದು ಹೆಸರಿದು. ”

ಗುರುಗಳ ವಚನದಿಂದ ರಾಜನಿಗೆ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಗಣಪತಿ ದೇವ ಗುರುಗಳಿಗೆ ಯಥೇಷ್ಟವಾಗಿ ಕನಕ ರತ್ನ ಮುತ್ತುಗಳ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು; ಹರಕೆಯನ್ನು ಪಡೆವ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ೞೀ ಪತಿ ಪಂಡಿತೋತ್ತಮರು, ಅಮರಗುಂಡಯ್ಯನವರು ೞೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಶಿವಜೀವೈಕ್ಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಹೋದರು.

ಭಕ್ತರಿಂದ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ಓರಂಗಲ್ಲಿನಿಂದ ಹಂಪಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು ಮರುಳಸಿದ್ಧರು. ಅಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನ ವಿರಕ್ತರು ಇವರ ಬೋಧೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ನೆರೆದರು. ಗುರುಗಳು ಮೊದಲು ೞೀ ವಿರೂಪಾಕ್ಷಲಿಂಗದ ಮಾನಸ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ವೇದಾಗಮೋಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಸಾರವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅರುವತ್ತೆಂಟು ಸಾವಿರ ವಚನಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಿದರು; ಅವುಗಳನ್ನು ವಿರಕ್ತರಿಗೆಲ್ಲ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರು.

ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಕೀರ್ತಿ ತ್ವರಿತದಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪಸರಿಸಿತು ! ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನೇ ಮುಂತಾದ ಶಿವತರಣ ತರಣಿಯರು ಗುರುಗಳ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಗುರು ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಷಟ್ ಸ್ಥಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಸರಸವಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಓಂಕಾರಸೆಟ್ಟಿ ಗುರುವಿನ ಉಪದೇಶವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಜೀವನ್ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಗುರುಗಳು ಕೂಡಲ ಸಂಗಮಕ್ಕೆ ಸಾಗಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಮಠ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸಿ ಆತನಿಗೆ ೞೀ ಬಸವೇಶ್ವರರ ೞನ್ನ ವೈತ್ತಾಂತದ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು ಬಳಿಕ ಮುಂದುನೂರು ಪತ್ತನದ ಹಿರಿಯಮಠದ ಪಟ್ಟಾಧಿಕಾರಿ ಏಕೋರಾಮರಿಗೆ ಷಟ್ ಸ್ಥಳ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಾರವನ್ನು ಸಸಾರವಾಗಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟರು ಆ ಮೇಲೆ ಮೈಲಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮಲ್ಲಾರಿದೇವನಿಗೆ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಅಖಿದ್ಧ ಕಾಪಾಲ ಭೈರವ ಸೆಂಬ ಖಲಸಿದ್ಧ ಗುರುಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ವಿಷವನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರು ಅದನ್ನು ಕುಡಿದು ಬಿಟ್ಟರು ಆ ಖಲಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಯಿತು! ಅವನು ಗುರುವಿನಡಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಬೇಡಿದ. ಅಗ ಗುರುಗಳು ಕಾಪಾಲ ಮಠದ ಕ್ರೂರತನವನ್ನು ದುರಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ

ಆತನಿಗೆ ತನ್ನ ತಾನರಿವ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಕಾಪಾಲ ಭೈರವ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರ ಶಿಷ್ಯನಾದ.

ಕಪ್ಪತಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಜಟ್ಟಿಗೇಶ್ವರ ಸಿದ್ಧ ಜಾರಣ ಮಾರಣ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪುಣನಾಗಿ ಅನೇಕ ಅನಾಚಾರ ದುರಾಚಾರಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಸಜ್ಜನರ ಹಿಂಸೆ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪಾತಿವ್ರತ್ಯಗಳು ಅವನಿಗೆ ಕಸಕ್ಕಿಂತ ಕಡೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಮರುಳ ಸಿದ್ಧರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜ್ಞಾನೋಪವೇಶ ಮಾಡಿ ಅವನ ಕುತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಜಟ್ಟಿಗ ಮರುಳಸಿದ್ಧರ ಶಿಷ್ಯನೇ ಆದ.

ಹರಪುರಿಯ ಚಂದ್ರಕಾಂತರಾಜ ಜೈನ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿದ್ದ. ಆತನಿಗೆ ಅದ ರಿಂದ ಶಾಂತಿ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಅವನು ಶ್ರೀ ಮರುಳಸಿದ್ಧರಲ್ಲಿ ಬಂದು ತನ್ನನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲು ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಗುರುಗಳು ಅವನಿಗೆ ವೀರಶೈವ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ತನ್ನ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಗುರುಗಳ ಉಪದೇಶ ವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಜೆಗಳೂ ನಾಮುಂದು ತಾಮುಂದು ಬಂದು ಶಿವದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದರು. ಬಹುಶಃ ಎಲ್ಲ ಜೈನರೂ ಚತುರ್ಥ ಪಂಗಡದವರು. ಅವರಿಗ ವೀರಶೈವರಾಗಿ ಪಂಚವಸಾಲಿಯವರಿಗೆ ಸೋದರರೆಂದು ಅಭಿನಾನದಿಂದ ಹೇಳಹತ್ತಿದರು. (ಈ ಸೋದರರೇ 'ಸಾದರ ಬೆಡಗಿನವರು. ಅದೇ ತಬ್ಬನೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಾದ' ಎಂದಾಗಿರಬೇಕು. -ಸಂಪಾದಕ) ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಹರಪುರ (ಹರಪನಳ್ಳಿ) ಯಲ್ಲಿ ಗುರುಮಠವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಾಧಿ ಕಾರಿಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದರು.

ಆಗ ರೇವಣಸಿದ್ಧರು ರಂಭಾಪುರೀ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನಿಯಮಿ ಸಲು ತಮ್ಮ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳು ಸಹಿತವಾಗಿ ಬಂದರು. ಕೋಟಿಪಲ್ಲಾರಾಧ್ಯ ರಿಗೆ ಚರಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು. ಈ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಉಜ್ಜಯಿನೀ ಪೀಠದ ಮರು ಳಸಿದ್ಧರೂ ಹೂಲಿಯಮಠದ ಜ್ಞಾನತಕ್ರೀಶ್ವರ ಗುರುಗಳೂ ಶ್ರೀಗಿರಿಯ ಗುರು ವರೇಣ್ಯ ಶಂಕರರೂ ಹಿಮಗಿರಿಯ ಪರಮಾನಂದ ಲಿಂಗರೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿಯೇ ರುದ್ರಮುನಿಯಿಂದ ಮಲವರಿಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಾ ಯಿತು; ಕೋಟಿಪಲ್ಲಾರಾಧ್ಯರಿಂದ ನೊಣಬರಿಗೆ ಲಿಂಗದೀಕ್ಷೆಯಾಯಿತು. ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಎರಡು ಲಕ್ಷ ಚತುರ್ಥ ಜೈನರಿಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನಿತ್ತರು ಅಂತೂ ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿಲ್ಲ ವೀರಶೈವಮಯವೇ ಆಯಿತು.

ಆ ಮೇಲೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಉಜ್ಜಯಿನಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದರು. ಭಕ್ತ ರೆಲ್ಲ ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಸ್ವಾಗತ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ನೂರು ಎಪ್ಪತ್ತು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೂ ಸದ್ಧರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಮುಕ್ತಿ ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಪಟ್ಟಗಟ್ಟಿ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಲಿಂಗ ಶರೀರಿಗಳಾದರು.

ಪೂವಲ್ಲೀಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ೩೬.ನು||ವಿ||ಚರಿತಂ ೨೧೯

ಮುಕ್ತಿ ಮುನಿಗಳು ರುದ್ರಮುನಿಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ವೀರಶೈವ ಮತವನ್ನು ಮಿಗಿಲಾಗಿಯೇ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿದರು. ಧನಿಕ ದರಿದ್ರ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲ ವನ್ನೂ ಸಮನಾಗಿಯೇ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಿದರು. ಹೀಗೆ ತೊಂಬತ್ತು ವರುಷಗಳ ಕಾಲ ಸದ್ಭರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದು ಕೊನೆಗೆ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತಾವು ಶಿವೈಕ್ಯರಾದರು.

ಹದಿನೇಳನೆಯ ಸಂಧಿ ಹೊಲಿಯ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಗುರು

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಾಚಾರ್ಯರು ನಾಲ್ಕುತ್ಯೈದು ವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಸದ್ಭರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನಾಳಿದರು. ಬಳಿಕ ಅವರು ಸತ್ಕುಲ ಪ್ರಸೂತರೂ ನಿವೃತ್ತಾಸರೂ ಆದ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರಿಗೆ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ಶಿವೈಕ್ಯರಾದರು.

ಈ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರಿಗೆ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶ ವಿದ್ಯೆ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದಿದ್ದಿತು. ಅದರಿಂದ ಭಕ್ತರ ಇಂಗಿತವನ್ನು ತಿಳಿದು ತಾವಾಗಿಯೇ ಅವರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಹಿಂಸಾ ಧರ್ಮ ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳಕನ್ನು ಕಂಡಿತು. ಹಿಂಸಾವಾದಿಗಳಾದ ಬೇರೆ ದುರ್ಮತಗಳು ತಂ ತಾವೆ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುವು. ಇವರು ಹಿಮಗಿರಿಯ ವರೆಗೂ ಸಂಚರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಪರಕಾಯ ಪ್ರವೇಶ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರಾಚಾರ್ಯರು ಎಂಬತ್ತು ವರುಷ ಕಾಲ ವೀರಶೈವರನ್ನು ವರ್ಧಿಸಿ, ಸಿದ್ಧನಾಥಾರ್ಯರಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶಿವೈಕ್ಯರಾದರು.

ಸಿದ್ಧನಾಥಾರ್ಯರು ಮುನ್ನತ್ತ ವರುಷಗಳ ವರೆಗೂ ಸದ್ಭರ್ಮ ಸಿಂಹಾಸನದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತ, ಕೊನೆಗೆ ಹೊಲಿಯ ಸಿದ್ಧಪಂಜೇಶ್ವರ ಎಂತದ ಮರುಳಸಿದ್ಧಾರ್ಯರಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಯಲಾದರು.

ಈ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ದಿವ್ಯಯೋಗಿಗಳು. ಇವರ ಕೀರಿಯು ಕೇಳಿ ಕಗ್ಗಲ್ಲಿ ಪುರದ ಗೌಡ ಗುರುಗಳ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಆತನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಗುರುಗಳಿಗೆ ನಿವೇದಿಸಿ, ತನುಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಬೇಕೆಂದು ಅನನ್ಯಭಾವದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡ. ಗುರುವಿಗೆ ಶಿಷ್ಯನ ವೇಲೆ ಕರುಣೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಅದರಿಂದ ತಾನೇ ಶಿಶುರೂಪದಲ್ಲಿ ಆತನಿಗೆ ಮಗುವಾಗುವೆವೆಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಗೌಡನ ಅಳು ಹೊಲದಲ್ಲೇ ನೇಗಿಲ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಬಿಲ್ವಿನ್ಯಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ಬೆಳಕು ಬೀರುವ ಮುದ್ದು ಮಗುವೊಂದು ಕಂಡಿತು ಅವನು ಹಿಡುತ್ತ ಹೋಗಿ ಒಡೆಯನಿಗೆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಸಿದ. ಗೌಡಗೌಡಿಯರು ಭಕ್ತಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೂಸನ್ನು ಮನೆಗೆ ಒಯ್ದರು.

ಕೂಸಿನ ಬಾಲಲೀಲೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಿತು. ಆತನ ಒಂದೊಂದು ಲೀಲೆಯೂ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಮುಂದೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಒಂದು ದಿನ ಮತ್ತೆ ನಿಜ ಕಾಯಕಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಗೌಡನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬೀರಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಟರು.

ಆಗ ರಂಭಾಪುರಿಯ ಸೀರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧನಾಥ ಗುರುಗಳಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಯೋಗವಿದ್ಯೆಯ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಅರುಹಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಮಾಕೂಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧರಿಗೆ ಸದ್ಬೋಧ ಮಾಡಿದರು.

ತರೀಕೆರೆಯ ನೋಮಣ್ಣನೆಂಬ ಕುರುಬಗೌಡ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಆತನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತನ ಬಯಕೆಯಂತೆ ಗುರುವಿನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಗಂಡು ಮಗುವಾಯಿತು. ಆ ಕೂಸಿಗೆ ಅಮೋಘ ಸಿದ್ಧ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟರು ಕೂಸು ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಮಂದ್ರಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಅಮೋಘ ಸಿದ್ಧ ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ತನ್ನ ಗುರುವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಹುಟ್ಟಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟ. ಆಗ ಗುರುಗಳು ಭೀಮಾ ನದಿಯ ದಂಡೆಯ ಮೇಲಿನ ಮಾಸೂರಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಶಿಷ್ಯನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವರಿಗೂ ಹರುಷವಾಯಿತು. ಅಮೋಘ ಸಿದ್ಧನಿಗೆ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂಗಡ ಕರಕೊಂಡು ಹೂಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಕುಂಭಿಯ ವೀರಶೈವ ಕುರುಬರಿಗೆ ಅಮೋಘ ಸಿದ್ಧನನ್ನು ಗುರುವಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಹುಲಿಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿಯೊಬ್ಬನ ಇಚ್ಛಾಪೂರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಮೂಡೂರಿಗೆ ಹೊರಟರು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕಗ್ಗಲ್ಲಪುರದ ಗೌಡ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಗುರುವಿನ ಹಾದಿಯನ್ನು ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಮೂರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅದರ ಆರಾಧನೆಗೆ ಆತನನ್ನೇ ನಿಯಮಿಸಿ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನೋಪದೇಶಮಾಡಿದರು.

ಮುಂದೆ ಬ್ರೀತೂರು ಅನೆಗೋಡುಗಳಿಗೆ ಗುರುವಿನ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಜನರಿಗೆ ಶಿವದೀಕ್ಷೆಯಾಯಿತು; ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಸಹಜಾನಂದಯೋಗಿಗಳು ಬಂದು ಇವರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಮುಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು.

ಪೂವಲ್ಲೇಪಂಚವಣ್ಣಿಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ೩೬.ನು|| ವಿ||ಚರಿತಂ ೨೨೧

ಮುಂದೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧರು ಸಿದ್ಧ ನಂಜೇಶ್ವರನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರನಿಗೆ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ತಾವು ಹೂಲಿಯಲ್ಲಿ ಲಿಂಗೈಕ್ಯರಾದರು. ಈ ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲೇಶ್ವರನೇ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ, ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ತುರುಷ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಖರಗಾಲ ಬಿದ್ದಿತು. ಆಗ ಗುರುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ತಮ್ಮ ತಪೋಬಲದಿಂದ ಮಳೆಗರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸುಖಿಕ್ಷನಾಯಿತು ಆಗ ಮುಸಲ್ಮಾನರನೇಕರು ಇವರ ಶಿಷ್ಯರಾದರು. ಕೆಲವರಂತೂ ಇವರ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಗೋಕರ್ಣದ ವರೆಗೂ ಬಂದರು. ಈಗಿನ ಅಲ್ಲಿಯ 'ಆಯಾತ'. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಗುರುವಿನೊಡನೆ ಆಯಾತರಾದವರೇ. ಇದರಂತೆ ಗಜಪತಿ ಮಹೇಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲ ಗುರುಗಳ ಆ ದೇಶದಂತೆ ಮರುಳ ಸಿದ್ಧ ಮಂದಿರ ಇದಿರಿಗೆ ಮಂಟಪವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ.

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಸಂಧಿ

ಮತ್ತೆ ಗುರುಪರಂಪರೆ

ಈ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲೇಶ ಗುರು ಮಳೆಯ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ ನೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಸಂತಾನದಾನ ಲೀಲೆಯಿಂದ ಸಂತಾನ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರರೆಂದೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಕೆಲಕಾಲದ ತರುವಾಯ ಅವರು 'ಸಾವಿರಕ್ಕೊಂದು ಸಂತಾನ' ಎಂಬ ಸಮಯವನ್ನು ಸಾರಿದರು. ಕೇಳುವುದೇನು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರೆಲ್ಲ ಅವರ ಸುತ್ತು ಮುಕ್ಕುರಿತೊಡಗಿದರು. ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಬಿಜ್ಜಿಗೌಡ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡು ಪುತ್ರ ಸಂತಾನವನ್ನು ಪಡೆದು ಸಾವಿರ ಹೊನ್ನನ್ನು ಗುರುವಿಗರ್ಪಿಸಿದ. ಅದರಂತೆ ಬಾಗಿಳ ಬಸವನಾಯಕನೂ ಆತನ ಮಂತ್ರಿ ಹಿಂಕಾರನಾಯಕನೂ ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದ ಪುತ್ರರನ್ನು ಪಡೆದರು; ಮತ್ತು ಗುರುಗಳ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಹೊಸ ಸಂಗಮೇಶ್ವರ ಪುರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನಾಥ ಶಿವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ದಾನ-ದತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಹರಪುರಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬುಳ್ಳನೃಪಾಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಗುರುವಿನ ಕರುಣೆಯಿಂದ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಯಿತು.

ಈ ಸುದ್ದಿ ವಿಜಯನಗರದ ಪ್ರೌಢರಾಯನ ವರೆಗೂ ಹೋಯಿತು. ಆತನು ಸಿದ್ಧಮಲ್ಲ ಗುರುವನ್ನು ಕರೆಸಿ ತನಗೆ ಸಂತಾನ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗ ಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಗುರುಕರುಣೆಯಿಂದ ಆತನಿಗೆ ಮಕ್ಕಳಾದುವು. ಆಗ ಅರಸು ಗುರುವಿನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಹಿರಿಯ (ಗುರು) ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ದಾನ ದತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಆ ಮಠಕ್ಕೆ ಯೋಗಿ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರರು ಗುರುಗಳಾಗಿ ರಾಜನಿಗೂ ಕುಲಗುರುಗಳಾದರು.

ಈ ಮಳೆಯ ಮಲ್ಲೀತಯೋಗಿಗಳೂ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಂಸರು; ತಪಸ್ವಿಗಳು. ಇವರ ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ ಆ ವಿಜಯ ನಗರದಲ್ಲಿ ಶಿವಮತ ತತ್ತ್ವಪ್ರಸಾರ ನಿಲಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಪ್ರೌಢರಾಯನಿಗೆ ಜಕ್ಕಣಾಮಾತ್ಮ್ಯ-ಲಕ್ಕಣಾಮಾತ್ಮ್ಯ ಎಂಬಿಬ್ಬರು ಆಪ್ತ ಮಂತ್ರಿಗಳು. ಅವರು ರಾಜಕಾರಣ ಕುತಲರೂ ಅತುಲ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳೂ ಇದ್ದಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೇಧಾವಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರನ್ನು ಕರೆದು ಗುರು ವೀರಶೈವ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಪಂಚಾಚಾರ, ಷಟ್ಸ್ಥಲ ನಿರ್ಣಯ, ಅಷ್ಟಾವರಣ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ರೇಣುಕರು ಕುಂಭಜನಿಗಿರುವ ಸಾರವನ್ನು ತೆಗೆದು ವಚನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವುದಾಗಿ ಅಪ್ಪಣೆ ಮಾಡಿದರು.

ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾಂಸರನ್ನು ಅಸ್ಥಾನ ವಿದ್ಯಾಂಸರನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಲಕ್ಕಣಾಮಾತ್ಮ್ಯರು ಶ್ರೀಬಸವೇಶ್ವರ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವ ಮುದ್ರೆಯಂತೆ ಸರಸವಾದ ಎಷ್ಟೋ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಮತ್ತೆ ಶಿವತತ್ತ್ವ ಚಿಂತಾಮಣಿ ಎಂಬ ಬೇರೆ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆದರು. ಕಲ್ಲುಮರದಾಚಾರ್ಯರು ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುಗಳಂತಹ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಜಕ್ಕಣಾಮಾತ್ಮ್ಯರಂತೂ ಅನೇಕಾನೇಕ ಶಿವತರಣರಂಕಿತವುಳ್ಳ ವಚನಗಳಂತೆ ಒರೆದು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿದರು. ಉಳಿದ ವಿದ್ಯಾಂಸರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ತಕ್ಕಾನುಸಾರವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತರಣಾಂಕಿತದ ವಚನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು. ಹೀಗೆ ಶಿವಮತದ ತತ್ತ್ವಗಳೆಲ್ಲ ಅಚ್ಚುಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯತೊಡಗಿದವು.

ದೇವರಾಯನು ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ತುಂಗಭದ್ರಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಗುರ್ವಾತ್ರಮವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಗುರುಗಳು ಕೆಲದಿನ ವಾಸವಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಂತಾನದಾನವರ ಅನೇಕ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅನಂದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತ್ತು.

ಒಮ್ಮೆ ಸಿದ್ಧೋಗಿ ಪುರದ ಗೌಡನು ತನಗೆ ಪುತ್ರ ಸಂತಾನ ಬೇಕೆಂದು ಗುರುವಿಗೆ ಒಂದು ನಾಖರ ಹೊನ್ನನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಗುರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ಫಲವಿಂದ ಆತನಿಗೆ ವರುಷ ತುಂಬುವುದರೊಳಗಾಗಿಯೇ ಪುತ್ರಸಂತಾನವಾಯಿತು. ಆತನ ಆಳುಮಗ ಹೊಲೆಯ ಜಾತಿಯ ಮಾರನಿಗೂ ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನೂ ಗುರುವನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡ ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದ ಅವನಿಗೂ ಮಗುವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಮಾರನಿಗೆ ಬಡತನ ಅದರಿಂದ ಅವನು ಸಾವಿರ ಕುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಗುರು ಅವರ ಭಕ್ತಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ 'ನನಗೆ ಬೇಕಾದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆವು,

ಶ್ರೀ ಮುರುಘರಾಜ್ಯ ಕಾಂಡದ ಕೈ ಬರಹದ ಮುಕ್ತಿಯಂವು ಪ್ರತಿ

ಶ್ರೀ ಮುರುಘರಾಜ್ಯ ಕಾಂಡದ ಕೈ ಬರಹದ ಮುಕ್ತಿಯಂವು ಪ್ರತಿ

ಪೂವಲ್ಲೀಪಂಚವಣ್ಣೆಗೆ ನಂದೀಶ ಶಿವಕವಿರಚಿತಂ ತ್ರೀ.ನು|| ನಿ|| ಚರಿತಂ ೨೨೩

ಈಗ ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮಾರ ಆ ಕುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟ.

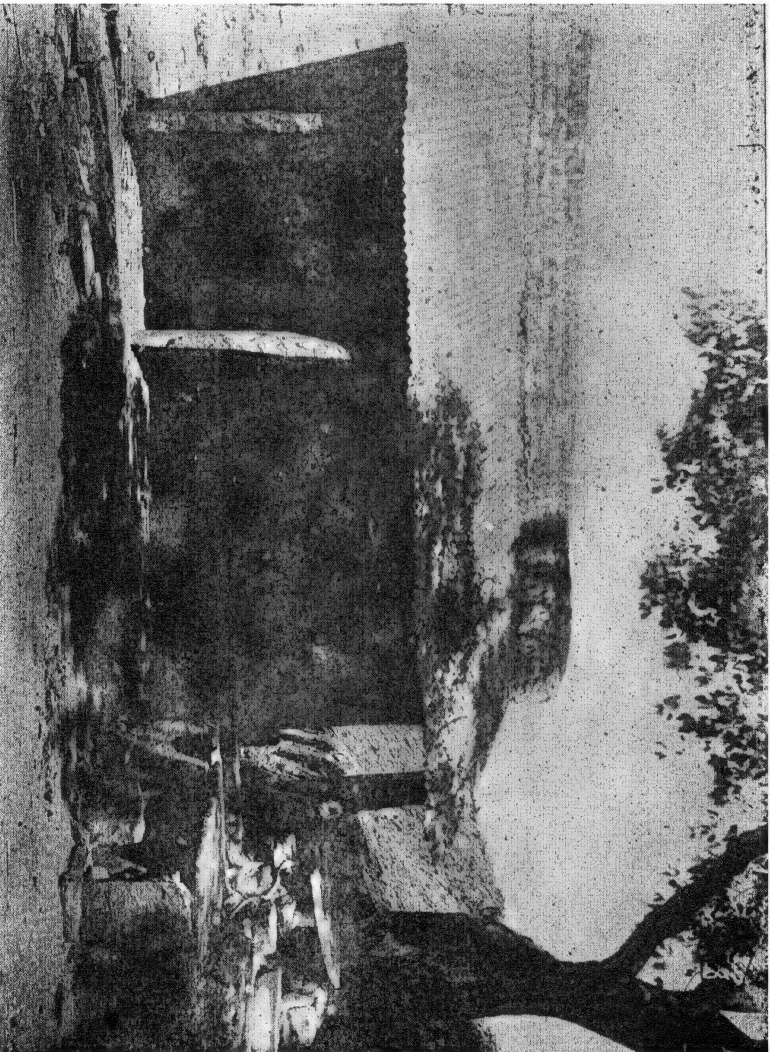
ಮಾರ ಮಗನಿಗೆ ಗುರುವಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಅಯ್ಯು ವರುಷಗಳದಾಯಿತು. ಒಮ್ಮೆ ವಿಸರೀತ ಮಳೆ ಹಿಡಿದು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಉರುವಲುಗಳೇ ಇಲ್ಲವಾದುವು. ಮಾರನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದೇ ಗತಿ. ಆಗ ಗುರುಗಳು ಮಾರನ ಹೆಂಡತಿಗೆ— ಆ ಕುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ತಂದು ಕೊಡು— ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಅವಳು ಮರುಮಾತಾಡದೆ ಗುರುವಿಗೆ ಒಪ್ಪಿ ಸಿದಳು. ಅಂದು ದಾಸೋಹವಲ್ಲಿ ಉರುವಲಕ್ಕೆ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಾರನ ಭಕ್ತಿಯ ಕಾಣಿಕೆಯೇ ಅಂದಿನ ದಾಸೋಹವನ್ನು ಸಾಗಿಸಿತು. ಆಗ ಗುರುಗಳೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಶರಣರೂ ಮಾರನನ್ನು ಕರೆದು—ನಿನ್ನ ಮಗ ಮಹಾ ಮಹಿಮಾಶಾಲಿಯಾಗಿ ಸಿದ್ಧ ಸಂತತಿಯಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವನು— ಎಂದು ಹರಿಸಿದರು.

ಹುಡುಗ ಒಂದು ವರುಷದವನಾದ. ಮಾರ ತನ್ನ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಮಗನನ್ನು ಗೌಡನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗೋಗಳನ್ನು ಕಾಯಲು ಇಟ್ಟ. ಹುಡುಗ ಗೋವಾಲಕ ಕೆಲಸವನ್ನು ಅತಿ ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೂ ಆತನ ಮನಸ್ಸು ಯಾವಾಗಲೂ ಗುರುವಿಚಾರದಲ್ಲಿಯೇ—ಶಿವಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ—ತೊಡಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗಾಗ ಅವನಿಂದ ಕೆಲವು ಬಾಲಲೀಲೆಗಳೂ ತೋರುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುಂದೆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಗುರುದರ್ಶನದ ಇಚ್ಛೆ ಬಲವಾಯಿತು. ಅವನು ಗುರುವಿನ ಪತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ಅವರ ಪಾದ ಪೂಜೆ ಮಾಡಲು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ. ಜಾತಿಯ ಕೀಳು ಮೇಲುಗಳ ಕಲ್ಪನೆ ಆಗಿನ್ನೂ ಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಗುರುವಿನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗ ಉಪವಾಸ ವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡ. ಗುರುವಿಗೆ ಕರುಣೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಮುಂದೆ ಆತನ ಸಲುವಾಗಿ ಸಿಂಧೋಗಿಯ ಮಾದಿಗಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾದ ಮರುಳಸಿದ್ಧ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು; ಅದಕ್ಕೆ ಸರ್ವವಿಧವಾದ ಅರ್ಚನೆ ಪೂಜನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಆತನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಮುಂದೆ ಆತನು ಒಬ್ಬ ಶರಣನಂತೆ ಬಾಳಿ ಬೆಳಗಿದ.

ಆದೇ ಊರಲ್ಲಿಯ ಹರಳನೆಂಬವನಿಗೂ ಈ ಮಠದಲ್ಲಿ ಅರ್ಚನೆಯ ಅಧಿಕಾರ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆತನು ಗುರುವನ್ನು ಕಂಡ. ಆದರೆ ಗುರುಗಳು ಅವನಿಗಾಗಿ ಉಜ್ಜಯಿನಿಯ ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಂದಿರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಹೀಗೆ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರರು ಭಕ್ತೋದ್ಧಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಎಂಬತ್ತು ವರುಷ ಕಾಲ ಜೀವಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ಸಿದ್ಧನಾಥಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿ

ಉಜ್ಜಯಿನಿ ಮಾದರಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮರುಳಿಸಿದ್ದ ಜೀವಾಲಯ

ಒಪ್ಪೋಲೆ

ಪುಟ	ಸಾಲು	ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
೫	೮	ದೇವನು	ದೇಶನು
೯	೨೭	ಲವಲವಕೆ	ಲವಲವಿಕೆ
೧೬	೧೧	ಕಾವ್ಯಧಾರದ	ಕಾವ್ಯಧಾರದ
೨೧	೪	ಬೈರವ	ಭೈರವ
೨೯	೧೭	ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು.	ಶ್ರೀಪತಿ ಪಂಡಿತಾರಾಧ್ಯರು
೩೨	೧	ಮಾಳ್ವೆ	ಮಾಳ್ವ
,,	೬	ವಾರಜಸ್ವಲಾ	ವಾ ರಜಸ್ವಲಾ
,,	೭	ಗುಣೇಜ್ವಲಾ	ಗುಣೋಜ್ವಲಾ
೩೫	೧೦	ವಯಾಂತು	ಮಾಯಾಂತು
೩೬	೨೫	ನೀಲವರ್ಣವ ನೈಯ್ದೆ	ನೀಲವರ್ಣವನೈಯ್ದೆ
೪೦	೩೦	ಏಕೋರಾಮ	ಏಕೋರಾಮ
೪೭	೨೨	ಗೇರಕ್ಷ	ಗೋರಕ್ಷ
,,	೨೭	,,	,,
೫೪	೭	ಮಾಡಿದ್ದ.	ಮಾಡಿದ್ದ
೭೦	೧೫	ಧರ್ಮವೂ	ಅಧರ್ಮವೂ
೭೭	೨೫	ಸಮಕಾಲೀನಂದು	ಸಮಕಾಲೀನನೆಂದು
೮೦	೮	ನರಕ;	ನರಕ
೮೨	ಕೊನೆಸಾಲು	ಮರಳಸಿದ್ದ.	ಮರುಳಸಿದ್ದ,
		ರಾಮದೇವ.	ರಾಮದೇವ,
೮೩	೧	ರಾಡ್ಯ	ಕಾಣ್ಯ
೮೪	೭	ರಾಕ್ಷ	ತುಕ್ಷ
೯೩	ಕೊನೆ	ಜಿಲಾ	ಜಿಲ್ಲಾ
೯೬	೧೦	ಬರೆಗಲ್ಲಿಗೆ	ಬರೆಗಲ್ಲಿಗೆ
೯೯	೨೨	ಕೊಯ್ದು	ಕೊಯ್ದು
೧೨	೭	ಕೊರಿಸಿದ್ದಾರೆ	ಕೊನರಿಸಿದ್ದಾರೆ
೧	೧೮	ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ	ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕೆ
೩	೧೮	ಯಾವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ	ಯಾವ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿಯೋ ಆ
		ಹೇಳಬೋಗುವುದು ಅತಿ	ಸಮಾಜಕ್ಕೆ
		ಪ್ರಸಂಗವೆನಿಸುಬದಿಲ್ಲವೇ ?	
		ಆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ	
೧೯		ಕೇಳಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು	ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು

೧೦೫	೮	ವಿಷಯ	(ಬಿಡಬೇಕು)
೧೦೬	೧೮	ಹೆರವರ	ಹೆರವರು
೧೧೭	೨	ಸ್ವಲ್ಪ	ಸ್ವಲ್ಪ
೧೧	೧೧	ದನ್ನೂ	ದನ್ನು
೧೧೮	೧೫	ವಿಪರೀತಸ್ಥಿತಿ ದುಂತ ನಗೊಂದು	ವಿಪರೀತಸ್ಥಿತಿ ದುಂತ ತನಗೊಂದು
೧೧	ಕೊನೆ	ಮರುಂಟಾಗುವುದು	ಮರುಂಟಾಗುವುದು
೧೧೯	೧	ಅಧಿಮರುಳಿಸಿದ್ದ	ಅಧಿಮರುಳಿಸಿದ್ದ,
೧೨	೫	ಮಲ್ಲಾರ್ಯದ	ಮಲ್ಲಾರ್ಯದ
೧೨೦	೪	ಶ್ರೀ	ಶ್ರೀ
೧೨೧	೧೦	ಸೇನೆ	ಸೇನೆ
೧೨೨	೧೯	ರಾಜಾಗ್ರಯವು	ರಾಜಾಗ್ರಯವು
೧೨	೨೧	೧೦೪೦	೧೦೪೦.
೧೨೪	೨	ಗುರು	ಗುರು
೧೨೫	೧೮	ಹರಗನ	ಹರಗನ
೧೨೬	೨೧	ಅವತಾರವಾಗಿ	ಅವತಾರವಾಗಿ
೧೨೭	೧೯	ಮತ್ಸ್ಯಾದಿ	ಮತ್ಸ್ಯಾದಿ
೧೨	೨೨	ಸಂಸ್ಥೆ	ಸಂಸ್ಥೆ
೧೨೯	೧೫	ಶೀಘ್ರ	ಶೀಘ್ರ
೧೩೦	೧೧	ಇತ್ತು	ಇತ್ತು
೧೩೧	೪	ಶಿವಸಾಯಂಜ	ಶಿವಸಾಯಂಜ
೧೩೨	೨೦	ಕಾಂಕ್ಷಾತ್ಮ	ಕಾಂಕ್ಷಾತ್ಮ
೧೩೩	೧	ಚತುರ್ದಿಕ್ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಾ	ಚತುರ್ದಿಕ್ಚಕ್ರಗಳಲ್ಲಾ ಹೃದಯ
೧೩೪	೨೯	ಹಸ್ತಪಲ್ಲರಿಸಿ, ಅಂಗಾಗ	ಹಸ್ತಪಲ್ಲರಿಸಿ, ಅಂಗಾಗ
೧೩೫	೯	ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯು	ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯು
೧೩	೨೧	ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯ	ಪಂಡಿತರಾಧ್ಯ
೧೩೮	೧	ಪ್ರಭುಭುಧನುತಂ	ಪ್ರಭು ಭುಧನುತಂ
೧೩೯	೭	ಎಂಬ	ಎಂಬ
೧೪೦	೨	ಎನೊಂದೂ	ಎನೊಂದೂ
೧೪	೬	ಶಾಪಾನುಗ್ರಹ	ಶಾಪಾನುಗ್ರಹ
೧೪೨	೫	ವಿರೂಪಾಕ್ಷ	ವಿರೂಪಾಕ್ಷ
೧೪	೧೧	ಉಪದೇಶವಂದೆ	ಉಪದೇಶವಂದೆ
೧೪೪	೨೦	ಬ್ರಹ್ಮ	ಬ್ರಹ್ಮ
೧೪೫	೫	ನೇಮ	ನೇಮ
೧೪	೧೭	ರಾಜ್ಯನೇ	ರಾಜ್ಯನೇ
೧೪೯	೧೮	ಸ್ತುತೋವಾಚ್	ಸ್ತುತೋವಾಚ

೧೭೨	೩	ಬಂದನೇ	ಬಂದನೇ
೧೭೭	೨೨	ಗರ್ಭ	ಗರ್ವ
೧೭೯	೧೭	ಕಾಡ್ಯ	ಕಾವ್ಯ
,,	೧೮	ಸುಪ್ರಬೋಧಗಮದ	ಸುಪ್ರಬೋಧಾಗಮದ
,,	೨೨	ವಳವ್ಯಕ್ಷ	ವಟವ್ಯಕ್ಷ
೧೮೧	೨೩	ಸಭೆಯನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ್ದಳು	ಸಭೆಯನ್ನಲಂಕರಿಸಿದ್ದಿತು
೧೮೨	೨೩	ವಗಿತೆಯರ	ವಸಿತೆಯರ
,,	,,	ನಾರ	ನಾಶ
೧೮೩	೯	ಮತೋದ್ಧರಕ್ಕಾಗಿ	ಮತೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ
,,	೧೩	ಮೊಗಲು	ಮೊದಲು
೧೮೪	೬	ಜನಾರೇಕ್ಷ	ಜನಾಕೀಕ್ಷ
೧೯೦	೨೨	ಮೋಕ್ಷ	ಮೋಕ್ಷ
೧೯೬	೫	ವತುವಧೆ	ವಶುವಧೆ
೨೧೦	೨೩	ಸಹನಾಸ	ಸಾಹಸ
೨೨೪	೧೧	ಪ್ರಾಕೃತೋಭಯ	ಪ್ರಾಕೃತೋಭಯ

ಬಿ. ವಿ. ಅನರ್ಥ--ಅನರ್ಥ ಗುಣಗುಣವಂತಿರುವ ಎಲ್ಲಕಡೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಹುಶಃ ತಿದ್ದಲಾಗಿದೆ. ಸಹಜವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂತಿರುವ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲೊಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಉಳಿದಿರಬಹುದಾದ ಅಶುದ್ಧಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ತೋಳು ವುದಾಗಬೇಕು. ಸಂ.

